T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN ULUSAL SERİ MİRAS ÖNERİSİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep AKTAŞ

DOKTORA TEZİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Rölöve ve Restorasyon Programı

Danışman

Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ

Ağustos, 2024

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN ULUSAL SERİ MİRAS ÖNERİSİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Zeynep AKTAŞ tarafından hazırlanan tez çalışması 28.08.2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Rölöve ve Restorasyon Programı **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ
Yıldız Teknik Üniversitesi
Danışman

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ, Danışman
Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. Can Şakir BİNAN, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Doç. Dr. Zeynep ERES ÖZDOĞAN, Üye
İstanbul Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. Yegan KAHYA SAYAR, Üye
İstanbul Teknik Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Banu ÇELEBİOĞLU YERGÜN, Üye
Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Danışmanım Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ sorumluluğunda tarafımca hazırlanan "Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Ulusal Seri Miras Önerisi Kapsamında Değerlendirilmesi" başlıklı çalışmada veri toplama ve veri kullanımında gerekli yasal izinleri aldığımı, diğer kaynaklardan aldığım bilgileri ana metin ve referanslarda eksiksiz gösterdiğimi, araştırma verilerine ve sonuçlarına ilişkin çarpıtma ve/veya sahtecilik yapmadığımı, çalışmam süresince bilimsel araştırma ve etik ilkelerine uygun davrandığımı beyan ederim. Beyanımın aksinin ispatı halinde her türlü yasal sonucu kabul ederim.

Zeynep AKTAŞ

Bu çalışma, “Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)’ın 1002 A Hızlı Destek Programı’nın 223K278” numaralı projesi ile desteklenmiştir.

Umut'a,

TEŞEKKÜR

Uzun ve yorucu doktora sürecimin başından sonuna kadar yanımda olan, bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan ve aynı zamanda yükseklisans tez danışmanım da olan sevgili hocam Prof. Dr. Aynur Çifci'ye bütün emekleri için teşekkürlerimi sunarım. Kıymetli yönlendirmeleri ve katkılarıyla tezimi geliştirmemi sağlayan tez izleme komitemdeki sayın hocalarım Prof. Dr. Can Ş. Binan ve Doç. Dr. Zeynep Eres Özdoğan'a; tez savunma jürimde olup kıymetli destekleri ve yorumlarıyla katkı veren sayın hocalarım Prof. Dr. Yegan Kâhya Sayar ve Dr. Öğr. Üyesi Banu Çelebioğlu Yergün'e de çok teşekkür ederim.

Doktora tezimden ürettiğimiz proje ile 1002 – A Hızlı Destek Programı kapsamında tezimi destekleyen TÜBİTAK'a teşekkürlerimi sunar; bu projede tez danışmanım ile birlikte proje danışmanı olmayı kabul eden Sayın Prof. Dr. Nesibe Köse ve Prof. Dr. Coşkun Köse hocalarıma da her zaman bana destek verdikleri, tez savunma sınavıma katılarak katkı koydukları ve sahada da sürekli bana yol gösterdikleri için teşekkürlerimi bu vesileyle bir kez daha iletmek isterim. Projede görev alan, her anımda yanımda olduğunu bildiğim yol arkadaşım Hümeyra Şentürk Toslak'a da bütün katkı ve destekleri için çok teşekkür ederim.

Doktora tez sürecinde yardımlarını esirgemeyen Samsun İl Müftü Yardımcısı Sn. İbrahim Kadıoğlu Bey'e; Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurul Müdürü Sn. Kurtuluş Özçelik'e; Samsun Büyükşehir Belediyesi KUDEB biriminden Sn. Oğuzhan Uyar'a, Sn. Semra Özdemir'e; 19 Mayıs Belediyesi Fen İşleri Müdürü Sn. Uğur Kirt Bey'e çok teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca başta Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşiv Sorumlusu Emrah Ünal Bey ve mimar Sevim Odabaş Hanım olmak üzere isimlerini sayamadığım SKVKBK, Samsun Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri, Samsun İl Müftülüğü personellerine de iyi niyet ve yardımları için teşekkürlerimi sunmak isterim.

Tezim kapsamında yerinde incelediğim 104 cami 104 köy, 104 köy halkı, 104 muhtar demekti... Haftalarca verilen emek, kilometrelerce aşılan yol, bitmeyen hikayeler demekti... Samsun'u karış karış gezerken gittiğimiz birçok yerde güzelliklerle, iyi niyet sözcükleriyle ve yardımlaşmayla karşılaştık. Yolumun

kesiştiği herkesin ismini tek tek buraya yazmam mümkün olamasa da her birine sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Bu süreci ailem ve arkadaşlarımın desteği olmadan tamamlamam mümkün değildi elbette... Bu vesileyle saha çalışmalarımda bana eşlik eden, çalışmayı çok keyifli ve unutulmaz hale getiren, gurur kaynaklarım sevgili kuzenlerim Ahmet Eren ve İbrahim Eğriçayır'a; canım arkadaşım daimî komşum Şerife Özata'ya da çok teşekkür ederim. Birlikte çalışmaktan hep çok keyif aldığım, tez yazım sürecimde iş yükümü hafifletip, derdimle dertlenip mutluluğumla mutlu olan biricik arkadaşım Melis Bilgiç Elmas'a; 16 yıldır dirsek dirseğe sorunları çözdüğümüz canım arkadaşım H. Merve Tuncer'e, ayrı ülkeler ayrı şehirlerde olacak olsak da her zaman yanımda olan, bana desteklerini hiç esirgemeyen sevgili arkadaşlarım Elifnaz Durusoy Özmen ve Aylin Akçabozan Taşkıran'a da çok teşekkür ederim. Bugüne gelmemde büyük emekleri olan, iyi bir akademisyen nasıl olunuru bana öğreten; iyi ki yollarımız kesişmiş de böyle bir ailenin parçası olabilmişim dediğim sevgili YTÜ Restorasyon Anabilimdalı'nın her bir öğretim üyesine de şükranlarımı sunarım. İyi ki sizleri tanımışım.

Onlarca camiyi ziyaret ederken yaz, kış, bayram, tatil demeden bana eşlik eden, tez.boyunca en büyük destekçilerimden biri olan, oğlumun biricik 'İrem deyzesi', canım kız kardeşim H. İrem Uzun Aközlü'ye; sahaya benimle birlikte çıkan, kızına hâlâ 'coğrafyayı sevdirmeye çalışan', her zaman bana olan inancı ile güç veren sevgili babam Prof. Dr. Ali Uzun'a; ben sahadayken oğlumun biricik arkadaşı olan, en büyük destekçim ve ilham kaynağım en iyi akademisyen, en iyi anne ve en nihayetinde en iyi anneanne olan canım annem Sebahat Uzun'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. İyi ki varsınız...

Ve en çekirdek ailem... Sevgili eşim Mahfuz Aktaş... Bir evden iki doktora tezi çıkarıp bir de üstüne 'mikemmel' bir evlat büyütmek için ne zorluklarla karşılaştık... Bütün güçlükleri gün gün, an an benimle sırtlandığın için; her düştüğümde kaldırdığın, her zaman bana inandığın ve destek verdiğin için çok teşekkür ederim.

Sevgili oğlum Umut... Bana 'umut' olduğun için, varlığın için şükürler olsun... Artık annenin tezi bitti oğlum. Daha çok oynayabiliriz:)

Zeynep AKTAŞ

İÇİNDEKİLER

KISALTMA LİSTESİ **ix**

ŞEKİL LİSTESİ **x**

TABLO LİSTESİ **xvii**

ÖZET **xxi**

ABSTRACT **xxiii**

1 GİRİŞ **1**

1.1 Tezin Amacı 1

1.2 Kapsam 3

1.3 Yöntem 5

1.4 Literatür Özeti 8

2 UNESCO ULUSAL SERİ VARLIK KAVRAMI VE AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN ADAYLIK POTANSİYELİ **23**

2.1 Kavramsal Çerçeve 23

2.1.1 UNESCO ‘Ulusal Seri Varlık’ Kavramı 23

2.1.2 Üstün Evrensel Değer’in Tanımı 29

2.2 Ahşap Yığma Camilerin Dünya Miras Listesi’nde Temsiliyeti 41

2.2.1 Ahşap Yığma Camiler için Karşılaştırmalı Analiz 41

3 SAMSUN’DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ **59**

3.1 Samsun İlinin Coğrafi Özelliklerinin ve Tarihi Geçmişinin Ahşap Yığma Camilerin Biçimlenmesine Etkisi 59

3.2 Samsun’daki Ahşap Yığma Camilerin Mimari Özelliklerinin İncelenmesi 68

3.2.1 Samsun’daki Ahşap Yığma Camilerin Konumları 82

3.2.2 Samsun’daki Ahşap Yığma Camilerin Planları 86

3.2.3 Samsun’daki Ahşap Yığma Camilerin Cephe Özellikleri 96

3.2.4 Samsun’daki Ahşap Yığma Camilerin Yapım Tekniği Özellikleri 99

4 SAMSUN’DAKİ UNESCO ULUSAL SERİ MİRAS NİTELİĞİNE ADAY CAMİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ **112**

4.1 Seri Miras Adayı Camilerin Seçim Ölçütleri 112

4.2 Seri Miras Adayı Camilerin Mimari Özellikleri, Koruma Sorunları ve Özgünlük – Bütünlük Değerleri 115
4.2.1 Orduköy Camisi, Çarşamba 115
4.2.2 Göğceli Camisi, Çarşamba 132
4.2.3 Şeyh Habil Camisi, Çarşamba 151
4.2.4 Dağdıralı Cami, Terme 172
4.2.5 Karacalı Camisi, Terme 193
4.2.6 Yeni Cami, Terme 213
4.2.7 Bekdemir Cami, Kavak 236
4.2.8 Porsuk Cami, Çarşamba 252
4.2.9 Akyazı Cami, Asarcık 269
4.3 UNESCO Kriterleri Bağlamında Seri Miras Adayı Camilerinin Üstün Evrensel Değer'inin Tanımlanması 286
5 SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN KORUMA SORUNLARI VE ÖNERİLER 292
5.1 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Koruma Sorunları 292
5.1.1 Yasal – idari sorunlar 293
5.1.2 Belgeleme sorunları 301
5.1.3 Farkındalık – sunum sorunları 304
5.1.4 Özgün mimarinin koruma sorunları 309
5.2 Samsun'daki Ahşap Yığma Camiler için Koruma Önerileri 321
6 SONUÇ 330
KAYNAKÇA 340
A ENVANTER FORMLARI 349
B DENDROKRONOLOJİK ANALİZLER İÇİN ALINAN İZİNLER 559
C KORUMA SORUNLARI İÇİN HAZIRLANAN ÇEVRİMİÇİ ANKET SORULARI 562
D SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN İNŞA VE ONARIM TARİHLERİ LİSTESİ 566
TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR 571

KISALTMA LİSTESİ

DML	Dünya Miras Listesi
DMA	Dünya Miras Alanı
GL	Geçici Liste
ICOMOS	Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (International Council of Monuments and Sites)
IIWC	ICOMOS Uluslararası Ahşap Komitesi (ICOMOS International Wood Committee)
OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
SKVKBK	Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
SKVKBKM	Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü
SKVKBKMA	Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi
SKVTVKK	Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
SVBM	Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü
SVBMA	Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi
TKVTVKK	Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
ÜED	Üstün Evrensel Değer
WHL	Dünya Miras Listesi (World Heritage List)

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 İlçelere göre cami yoğunluğunu gösteren grafik **4**
Şekil 1.2 Seçilen 9 ahşap caminin ilçelere göre dağılımını gösteren grafik **4**
Şekil 1.3 Kaynak taraması için ana araştırma başlıkları **5**
Şekil 1.4 İncelenen arşivler **6**
Şekil 1.5 Saha çalışması yöntemi **7**
Şekil 1.6 Masa başı çalışmaları **8**
Şekil 2.1 UNESCO DML arama ekranı **42**
Şekil 2.2 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML'nin taranması **43**
Şekil 2.3 Gürcistan'ın Adjara Bölgesi'nde bulunan ahşap yığma camiler ile Türkiye'deki ahşap yığma camilerin cephe, detay ve iç mimari elemanları arasındaki benzerlikler **54**
Şekil 3.1 Samsun ilçeleri **59**
Şekil 3.2 Samsun'daki ahşap yığma camilerin konumları **60**
Şekil 3.3 Tomruklar üzerinden kopmuş sıva parçaları, İkiztepe **63**
Şekil 3.4 Restitüsyon çizimleri, İkiztepe **63**
Şekil 3.5 Rekonstrüksiyon denemesi, İkiztepe **63**
Şekil 3.6 Amisos 'Canik' – Danışmentliler **65**
Şekil 3.7 "Müslüman Samsun" – "Simisso" – "Gavur Samsun" **66**
Şekil 3.8 Canik Beylikleri **66**
Şekil 3.9 1863 yerel idare – Samsun'da doğuya doğru gelişme stratejisi **68**
Şekil 3.10 Envanter formlarının 1. sayfası **72**
Şekil 3.11 Envanter formlarının 2. sayfası **73**
Şekil 3.12 Ormanlık alan içinde yer alan bazı Cuma camileri **85**
Şekil 3.13 Taşınan Bengü Camisi'nin sonradan kıbleye yönlendirilen mihrabı **86**
Şekil 3.14 Samsun ahşap yığma camilerinde çeşitli mahfiller **87**
Şekil 3.15 Samsun ahşap yığma camilerinde revak çeşitleri **89**
Şekil 3.16 Samsun ahşap yığma camilerde erken tarihli açık tavan örnekleri **90**
Şekil 3.17 Samsun'daki kubbeli ahşap camiler **91**
Şekil 3.18 Samsun ahşap yığma camilerinin cepheleri **97**
Şekil 3.19 Samsun ahşap yığma camilerinde yapı-zemin ilişkisi **101**
Şekil 3.20 Samsun ahşap yığma camilerinde kurtboğaz duvar birleşimleri **104**
Şekil 3.21 Samsun ahşap yığma camilerinde çalma boğaz duvar birleşimleri **105**

Şekil 3.22 Ahşap beden duvarlarına çakılan düşey ahşaplar **106**
Şekil 3.23 Samsun ahşap yığma camilerinde ahşap çivi kullanımı **106**
Şekil 3.24 Samsun ahşap yığma camilerinde mahfil kirişlemeleri **108**
Şekil 4.1 Orduköy Camisi'nin bulunduğu parsel bilgileri **116**
Şekil 4.2 Orduköy Camisi batı cephesi – restorasyon öncesi **119**
Şekil 4.3 Orduköy Camisi kuzey batı görünümü – restorasyon sonrası **119**
Şekil 4.4 Orduköy Camisi harim giriş düzenlemesi **120**
Şekil 4.5 Kuzey revağı girişinde yer alan dikmeler ve tek parça dikme başlıkları **121**
Şekil 4.6 Harim beden duvarı kurtboğaz geçme yapım tekniği **122**
Şekil 4.7 Doğu cephesi beden duvarını destekleyen düşey ahşap elemanlar **122**
Şekil 4.8 Orduköy Camisi'nin kuzey revak çatı konstrüksiyonu **122**
Şekil 4.9 Orduköy Camisi'nin harim giriş kapısı **123**
Şekil 4.10 Orduköy Camisi ahşap bezemeler (tavan göbeği (a), minber (b), mahfil çıkması (c)) **124**
Şekil 4.11 Göğceli Camisi'nin özgün çatı taşıyıcıları **135**
Şekil 4.12 Göğceli Camisi'nin kıble (güney) cephesi **136**
Şekil 4.13 Şeyh Habil Camisi'ndeki dikmeler **154**
Şekil 4.14 Şeyh Habil Camisi bezemeli dikme başını kapatan kaplama tahtaları **155**
Şekil 4.15 Şeyh Habil Camisi çatı arası – bezemeli düşey taşıyıcı **155**
Şekil 4.16 Şeyh Habil Camisi batı revağı **156**
Şekil 4.17 Şeyh Habil Camisi'nin güney cephesi **156**
Şekil 4.18 Şeyh Habil Camisi'nin doğu revağı **157**
Şekil 4.19 Şeyh Habil Camisi'nin batı cephesi **157**
Şekil 4.20 Şeyh Habil Camisi'nin kuzey cephesi **158**
Şekil 4.21 Şeyh Habil Camisi'nin mihrap ve minberi **158**
Şekil 4.22 Şeyh Habil Camisi dış mekân öğeleri **159**
Şekil 4.23 Şeyh Habil Camisi'nin doğu cephesinde temelde kullanılan devşirme elemanlar **160**
Şekil 4.24 Şeyh Habil Camisi'nde dikme altındaki taş kaide **161**
Şekil 4.25 Şeyh Habil Camisi'nde zıvana geçme - dikme – taban kiriş birleşim **161**
Şekil 4.26 Şeyh Habil Camisi'nin ahşap duvar eleman boyutları **161**
Şekil 4.27 Şeyh Habil Camisi'nin son cemaat yeri ve harim arasındaki özgün giriş kapısı - harimden ve son cemaat yerinden görünüm **163**
Şekil 4.28 Şeyh Habil Camisi'nin ahşap pencereleri **163**

Şekil 4.29 Şeyh Habil Camisi'nin harimdeki özgün ahşap oyma ve bordo renkli bezemeleri **164**

Şekil 4.30 Dağdıralı Camisi'nin doğu duvarı üzerinde kazılı olan 1165 (M.1751/52) tarihi **173**

Şekil 4.31 Dağdıralı Camisi'nden alınan örneklerin ölçüm değerleri **174**

Şekil 4.32 Dağdıralı Camisi'nin harimindeki dikmeler **175**

Şekil 4.33 Dağdıralı Camisi'nin kuzey cephe kaplama tahtalarındaki aşı boyası şekiller **176**

Şekil 4.34 Dağdıralı Camisi'nin doğu revağı kapısının üzerindeki aşı boyalı şekiller **176**

Şekil 4.35 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yeri duvar ve tavan kaplaması yapılmadan önceki durumu **177**

Şekil 4.36 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yerindeki bezemeli dikme ve kiriş **178**

Şekil 4.37 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yeri güncel durumu **178**

Şekil 4.38 Dağdıralı Camisi'nin doğu revağı..... **179**

Şekil 4.39 Dağdıralı Camisi'nin 2009 öncesine ait güney ve batı cephesi..... **179**

Şekil 4.40 Dağdıralı Camisi'nin güney cephesi..... **180**

Şekil 4.41 Dağdıralı Camisi'nin kuzey cephesi..... **181**

Şekil 4.42 Dağdıralı Camisi'nin batı cephesi..... **181**

Şekil 4.43 Dağdıralı Camisi'nin vaaz kürsüsü, mihrap ve minberi **182**

Şekil 4.44 Dağdıralı Camisi'nin minberi **182**

Şekil 4.45 Dağdıralı Camisi dikme – kiriş birleşimi..... **183**

Şekil 4.46 Dağdıralı Camisi'nin harim giriş kapısı..... **184**

Şekil 4.47 Dağdıralı Camisi'nin ahşap pencereleri..... **185**

Şekil 4.48 Dağdıralı Camisi doğu harim duvarı üzerindeki ahşap üzerine kazınan işaretler **185**

Şekil 4.49 Karacalı Camisi'nden alınan örneklerin ölçüm değerleri **195**

Şekil 4.50 Karacalı Camisi'nin güney cephesi **197**

Şekil 4.51 Karacalı Camisi'nin kuzey doğu cephesi..... **197**

Şekil 4.52 Karacalı Camisi'nin iç mekan öğeleri **198**

Şekil 4.53 Karacalı Camisi'nin doğu revağı **199**

Şekil 4.54 Karacalı Camisi'nde kurtboğaz duvar detayı..... **199**

Şekil 4.55 Kuzey ve güney cephesindeki duvar detayları **200**

Şekil 4.56 Son cemaat yeri çatı taşıyıcı sistemi **201**

Şekil 4.57 Yeni Cami ahşap beden duvarları üzerindeki çentikler / çizgiler..... **214**

Şekil 4.58 Yeni Cami'den alınan örneklerin ölçüm değerleri **216**

Şekil 4.59 Yeni Cami harimindeki ahşap dikmeler **216**

Şekil 4.60 Yeni Cami harimi **217**
Şekil 4.61 Yeni Cami'nin özgün tavan – çatı biçimlenişi **217**
Şekil 4.62 Yeni Cami'nin son cemaat yerindeki betonla doldurulan boşluk..... **218**
Şekil 4.63 Yeni Camisi doğu revağındaki özgün abdestlik ve devşirme dikme başlığı **219**
Şekil 4.64 Yeni Cami kuzey cephesi **220**
Şekil 4.65 Yeni Cami kuzey doğu görünüşü **220**
Şekil 4.66 Yeni Cami güney (kıble) cephesi **221**
Şekil 4.67 Yeni Cami mihrabın dıştan ve içten görünümü..... **221**
Şekil 4.68 Yeni Cami vaaz kürsüsü ve mumluk detayı **222**
Şekil 4.69 Yeni Cami minberi **222**
Şekil 4.70 Yeni Cami abdestlik eklentisi..... **223**
Şekil 4.71 Yeni Cami yapı zemin ilişkisi..... **224**
Şekil 4.72 Yeni Cami doğu revağındaki eski ahşap döşemelere çakılan yeni döşeme tahtaları..... **224**
Şekil 4.73 Yeni Cami revak dikmeleri ve kiriş birleşimi..... **225**
Şekil 4.74 Yeni Cami güney ve kuzey cephesi..... **226**
Şekil 4.75 Yeni Cami özgün pencere detayları..... **226**
Şekil 4.76 Yeni Cami son cemaat yeri özgün cephe biçimlenişi..... **227**
Şekil 4.77 Yeni Cami dikme başlarındaki kalemişi bezemeler **228**
Şekil 4.78 Yeni Cami minberdeki ahşap oyma bezemeler **228**
Şekil 4.79 Bekdemir Camisi'nin kıble duvarına kazılı 1314 (M.1896-97) tarihi **239**
Şekil 4.80 Bekdemir Camisi'nin harimi **239**
Şekil 4.81 Bekdemir Camisi'nin çatı arası **240**
Şekil 4.82 Bekdemir Camisi'nin kuzey cephesi **241**
Şekil 4.83 Bekdemir Camisi'nin batı cephesi..... **241**
Şekil 4.84 Bekdemir Camisi'nin giriş kapısı dıştan ve içten görünümü..... **244**
Şekil 4.85 Bekdemir Camisi'nde mahfil kat kiriş üzeri oyma ve boyama tekniği ile yapılan motifler **245**
Şekil 4.86 Betonarme ekten özgün Porsuk Camisi'ne bakış **253**
Şekil 4.87 Sacla kapatılan özgün revak dikmeleri ve muhdes merdiven boşluğu **254**
Şekil 4.88 Porsuk Camisi genel görünümü..... **255**
Şekil 4.89 Porsuk Camisi'nin kıbledeki penceresine ait yerinden sökülmüş kafes **256**
Şekil 4.90 Porsuk Camisi'nin batı cephesindeki kafesli pencere **256**
Şekil 4.91 Porsuk Camisi'nin yapı – zemin ilişkisi **257**

Şekil 4.92 Porsuk Camisi'nin revak ve harimindeki dikmelerin üzerinde yer alan bezemeli ahşap elemanlar **257**

Şekil 4.93 Porsuk Camisi'nin harim beden duvarı **258**

Şekil 4.94 Porsuk Camisi'nin özgün saçak detayı **258**

Şekil 4.95 Harim giriş kapısı detayı **259**

Şekil 4.96 Ahşap kafesli sürgü kapaklı pencere **259**

Şekil 4.97 Porsuk Camisi'nin ahşap oymalı harim giriş kapısı, mahfil çıkması ve vaaz kürsüsü **260**

Şekil 4.98 Porsuk Camisi'nin ahşap oymalı bezemeleri **260**

Şekil 4.99 Porsuk Camisi'nin minberi **261**

Şekil 4.100 Porsuk Camisi'nin harim dikmelerindeki ahşap oyma bezemeler .. **261**

Şekil 4.101 Porsuk Camisi'nin duvarlarında yer alan aşı boyalı bezemeler **261**

Şekil 4.102 Akyazı Camisi'nin kirişi üzerindeki H.1291 (M. 1874/1875) tarihli onarım kitabesi **270**

Şekil 4.103 Akyazı Camisi'nin mahfil kat kapısının yanında kazılı H.1291 (M. 1874/1875) tarihi **270**

Şekil 4.104 2018 restorasyonundan önce Akyazı Camisi'nin kıble cephesi **271**

Şekil 4.105 2017-2018 restorasyonunda muhdes eklerin sökülmesi sırasında Akyazı Camisi'nin kıble cephesi **271**

Şekil 4.106 Akyazı Camisi'nin mevcut kıble cephesi **271**

Şekil 4.107 Akyazı Camisi'nin harimindeki iki ana dikme ve ahşap kirişlemeler **272**

Şekil 4.108 Akyazı Camisi'nin mahfil katı **272**

Şekil 4.109 Akyazı Camisi'nin kuzey ve batı revağı **273**

Şekil 4.110 Akyazı Camisi'nin doğu revağı **273**

Şekil 4.111 Akyazı Camisi'nde dikme başı görünümü verilen kirişler **274**

Şekil 4.112 Akyazı Camisi'nin kurtboğaz geçme detayı **275**

Şekil 4.113 Akyazı Camisi'nin mahfil giriş kapısı detayı **275**

Şekil 4.114 Akyazı Camisi'nin harimden zaviyeye giriş kapısı detayı **275**

Şekil 4.115 Akyazı Camisi'nin özgün ahşap kapıları **276**

Şekil 4.116 Akyazı Camisi'nin havalandırma boşlukları **277**

Şekil 4.117 Akyazı Camisi'nin harimindeki batı kirişinde yer alan tamamlanmış rozet **278**

Şekil 4.118 Akyazı Camisi'nin harimindeki doğu kirişinde yer alan yarım kalmış rozet **278**

Şekil 4.119 Akyazı Camisi'nin yarım bırakılan bezemeleri **279**

Şekil 5.1 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenme durumu **293**

Şekil 5.2 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil tarihleri **294**

Şekil 5.3 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilini yapan kurumlar **294**

Şekil 5.4 Samsun'daki tescilli ahşap camilerin tescillenirken belirlenen koruma grupları..... **296**

Şekil 5.5 Samsun'daki tescilli ahşap camilerde tampon bölge belirlenme durumu **296**

Şekil 5.6 Koruma alanı için 20 m çekme mesafesi verilen Dere Cami..... **297**

Şekil 5.7 Fatsalılar Camisi'nin koruma alanı ve yeni yapılan cami inşası..... **297**

Şekil 5.8 Samsun'daki ahşap camilerin güncel kullanım durumu **298**

Şekil 5.9 Şirinköy Camisi ve yanındaki betonarme cami **300**

Şekil 5.10 Tescilli Karaaba Camisi ve bitişiğindeki yeni yapılar ile ilişkisi..... **300**

Şekil 5.11 Tescilli ahşap camilerin kalıntıları **301**

Şekil 5.12 Rekonstrüksiyon için sökülen Paşayazı Camisi'nin özgün konumundaki betonarme platform..... **303**

Şekil 5.13 Daha önce ulusal akademik çalışmaya konu olan Samsun'daki ahşap camiler (tespit edilebilen) **304**

Şekil 5.14 Daha önce uluslararası akademik çalışmaya konu olan Samsun'daki ahşap camiler (tespit edilebilen) **304**

Şekil 5.15 "Samsun Mobil" uygulamasından ulaşılabilen rotalar..... **305**

Şekil 5.16 Samsun'daki bazı ahşap camilerin tabelaları **306**

Şekil 5.17 Samsun'daki ahşap camilerin temiz ve düzenli olma durumu..... **307**

Şekil 5.18 'Şehrimiz Samsun' kitabında ahşap camiler ile ilgili bölümlerden biri **308**

Şekil 5.19 Samsun Üniversitesi ahşap karkas atölyesi çalışması..... **308**

Şekil 5.20 Çatak Camisi'nin (Ova Köyü Camisi'nin taşıma öncesi alt katı) taşıma sonrası köşelerde tekrar birleştirilen ahşap duvar elemanları..... **310**

Şekil 5.21 Kagir duvar üzerine taşınan Gümüşova Camisi (Ova Köyü Camisi'nin taşıma öncesi üst katı)..... **310**

Şekil 5.22 Kalık Camisi'nin tavanında ve beden duvarlarında taşıma için yazılan numaralar **310**

Şekil 5.23 Samsun'da yıkılmak üzere olan ahşap yığma camiler **311**

Şekil 5.24 Samsun'da çatı hasarına bağlı bozulmalar..... **312**

Şekil 5.25 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (mantarlar) **313**

Şekil 5.26 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (böcekler) **313**

Şekil 5.27 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (ağaç ve bitkiler) **314**

Şekil 5.28 Koşaca Camisi'nin kuzey ve güney cephesinde abiyotik bozulma ... **314**

Şekil 5.29 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen abiyotik bozulmalar..... **315**

Şekil 5.30 Samsun'daki ahşap camilerde tespit edilen çimento esaslı malzeme ile müdahale grafiği **316**

Şekil 5.31 Samsun'daki ahşap camilerde tespit edilen çimento esaslı malzeme müdahaleleri **316**

Şekil 5.32 Samsun'daki ahşap camilerin avlusunda yeni yapı inşası grafiği..... **317**

Şekil 5.33 Sarıhasan Esenli Camisi'nin kıble duvarının kaldırılıp betonarme karkas olarak büyütülmesi **318**

Şekil 5.34 Samsun'daki ahşap camilerde minare varlığı grafiği..... **318**

Şekil 5.35 Porsuk Camisi'nin sac ile kapatılan revakları..... **319**

Şekil 5.36 Samsun'daki ahşap camilerin beden duvarlarında kaplama yapılması **320**

Şekil 5.37 Terk edilen Kalıkdemirci Camisi'ndeki yuvalar..... **321**

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü **16**

Tablo 2.1 Seri varlık tanımının farklı tarihlerdeki uygulama rehberlerindeki tanımı ve içeriği.....**26**

Tablo 2.2 Ulusal varlık, ulusal seri varlık, sınır aşırı varlık, ulus aşırı varlık görselleştirmesi **28**

Tablo 2.3 Özgünlük kriterlerinin zaman içinde değişimi.....**33**

Tablo 2.4 Tipolojik çerçeve- her kategorinin oransal analizi.....**38**

Tablo 2.5 ICOMOS tarafından DML'nin analizini kolaylaştırmak için geliştirilen kategoriler **40**

Tablo 2.6 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML taraması **44**

Tablo 2.7 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında GL taraması.....**48**

Tablo 2.8 Kronolojik-bölgesel çerçeve kapsamında DML taraması.....**50**

Tablo 2.9 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında literatür taraması **56**

Tablo 3.1 İlçe kodları ve günümüze ulaşan / ulaşamayan cami sayısı.....**71**

Tablo 3.2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi **75**

Tablo 3.3 Samsun'daki camilerin coğrafi özelliklerine göre sayısal verileri.....**83**

Tablo 3.4 Samsun'daki camilerin doğal çevre ile ilişkisi – sayısal veriler **84**

Tablo 3.5 Samsun'daki camilerin konumları – sayısal veriler.....**85**

Tablo 3.6 Samsun'daki ahşap yığma camilerin harim ve son cemaat yeri biçimlenişine göre plan tipolojisi **92**

Tablo 3.7 Samsun'daki ahşap yığma camilerin mahfil biçimlenişi tipolojisi **93**

Tablo 3.8 Samsun'daki ahşap yığma camilerin revak biçimlenişi tipolojisi.....**94**

Tablo 3.9 Samsun'daki ahşap yığma camilerin mahfil biçimlenişi tipolojisi **95**

Tablo 3.10 Samsun'daki ahşap yığma camilerin cephe düzenine göre tipolojisi .**98**

Tablo 3.11 Samsun'daki ahşap yığma camilerin yapı – zemin ilişkisi tipolojisi **102**

Tablo 3.12 Samsun'daki ahşap yığma camilerin duvar yapım teknikleri tipolojisi **107**

Tablo 3.13 Samsun'daki ahşap yığma camilerin kiriş tipolojisi **110**

Tablo 3.14 Samsun'daki ahşap yığma camilerin çatı biçimlenişi tipolojisi.....**111**

Tablo 4.1 Belirlenen ölçütlere göre seçilen cami listesi.....**114**

Tablo 4.2 Ahşap yığma camilerin özgünlük değerlendirmesi için belirlenen başlıklar **115**

Tablo 4.3 Orduköy Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **128**

Tablo 4.4 Orduköy Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **130**

Tablo 4.5 Orduköy Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **131**
Tablo 4.6 Orduköy Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi .. **131**
Tablo 4.7 Orduköy Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **131**
Tablo 4.8 Orduköy Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **131**
Tablo 4.9 Orduköy Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **132**
Tablo 4.10 Göğceli Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **146**
Tablo 4.11 Göğceli Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **150**
Tablo 4.12 Göğceli Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **150**
Tablo 4.13 Göğceli Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi .. **150**
Tablo 4.14 Göğceli Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **151**
Tablo 4.15 Göğceli Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **151**
Tablo 4. 16 Göğceli Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **151**
Tablo 4.17 Şeyh Habil Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **168**
Tablo 4.18 Şeyh Habil Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi ... **171**
Tablo 4.19 Şeyh Habil Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **171**
Tablo 4.20 Şeyh Habil Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi **171**
Tablo 4.21 Şeyh Habil Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi .. **172**
Tablo 4.22 Şeyh Habil Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **172**
Tablo 4.23 Şeyh Habil Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **172**
Tablo 4.24 Dağdıralı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **189**
Tablo 4.25 Dağdıralı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **192**
Tablo 4.26 Dağdıralı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **192**
Tablo 4.27 Dağdıralı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi **192**
Tablo 4.28 Dağdıralı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **192**
Tablo 4.29 Dağdıralı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **193**
Tablo 4.30 Dağdıralı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **193**
Tablo 4.31 Karacalı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **207**
Tablo 4.32 Karacalı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **211**
Tablo 4.33 Karacalı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **212**
Tablo 4.34 Karacalı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi . **212**
Tablo 4.35 Karacalı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **212**

Tablo 4.36 Karacalı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **213**

Tablo 4.37 Karacalı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **213**

Tablo 4.38 Yeni Cami'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **232**

Tablo 4.39 Yeni Cami'nin malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **235**

Tablo 4.40 Yeni Cami'nin kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **235**

Tablo 4.41 Yeni Cami'nin gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi ... **235**

Tablo 4.42 Yeni Cami'nin konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **236**

Tablo 4.43 Yeni Cami'nin dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **236**

Tablo 4.44 Yeni Cami'nin ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **236**

Tablo 4.45 Bekdemir Camisi'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi ... **248**

Tablo 4.46 Bekdemir Camisi'nin malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **251**

Tablo 4.47 Bekdemir Camisi'nin kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi. **251**

Tablo 4.48 Bekdemir Camisi'nin gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi **251**

Tablo 4.49 Bekdemir Camisi'nin konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **252**

Tablo 4.50 Bekdemir Camisi'nin dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **252**

Tablo 4.51 Bekdemir Camisi'nin ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **252**

Tablo 4.52 Porsuk Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **265**

Tablo 4.53 Porsuk Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **267**

Tablo 4.54 Porsuk Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **267**

Tablo 4.55 Porsuk Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi ... **268**

Tablo 4.56 Porsuk Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **268**

Tablo 4.57 Porsuk Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **268**

Tablo 4.58 Porsuk Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **268**

Tablo 4.59 Akyazı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi **283**

Tablo 4.60 Akyazı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi **285**

Tablo 4.61 Akyazı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi **285**

Tablo 4.62 Akyazı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi ... **285**

Tablo 4.63 Akyazı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi **285**

Tablo 4.64 Akyazı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi **286**

Tablo 4.65 Akyazı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi **286**

Tablo 5.1 Yasal – idari sorunlar ve tez kapsamında geliştirilen öneriler **323**

Tablo 5.2 Belgeleme sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler **325**

Tablo 5.3 Farkındalık – sunum sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler **326**

Tablo 5.4 Özgün mimarinin koruma sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler **328**

ÖZET

Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Ulusal Seri Miras Önerisi Kapsamında Değerlendirilmesi

Zeynep AKTAŞ

Mimarlık Anabilim Dalı

Rölöve - Restorasyon Programı

Doktora Tezi

Danışman: Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ

Karadeniz Bölgesi'nde var olan geniş ormanlık alanlar, bu bölgede farklı işlevlere sahip önemli bir ahşap mimari mirasın gelişmesini sağlamıştır. Samsun kırsalda tespit edilen 107 ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilen cami ile öne çıkmaktadır. Bu camiler sahip oldukları eskilik, teknik, estetik, süreklilik gibi değerler doğrultusunda korunması gerekli kültür varlıklarıdır. Bu yapılardan bazıları mimari açıdan daha da nitelikli olup özel hedeflerle yaklaşılması gereken değerlerdir.

UNESCO aynı ülke sınırları içindeki farklı konumlarda bulunan ve birbirleri ile önemli bir bağlantı ya da ilişki içindeki varlıkları 'ulusal seri miras' olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda tez kapsamında incelenen camilerden 9'u 'ulusal seri miras' adayı olarak değerlendirilmiştir.

Her ne kadar ahşap camiler daha önce çeşitli bilim dallarından akademik çalışmalara konu olmuş olsalar da camilerin mimari koruma perspektifinden çok az ele alındığı, nitelikli belgeleme çalışmalarının yeterli olmadığı, yapım tekniği ve

özgün detayların neredeyse hiç çizilmediği ve uluslararası literatürde temsiliyetlerinin çok az olduğu görülmektedir.

Hazırlanan tez çalışmasında giriş bölümünden sonra ‘ulusal seri miras’ için kavramsal çerçeve sunulmuş olup karşılaştırmalı analizlerle ahşap yığma camilerin ‘ulusal seri miras’ olma potansiyeli tartışılmıştır. Üçüncü bölümde ise il genelindeki 107 caminin mimari özellikleri ele alınmıştır. Bu bölümde yapılan değerlendirmeler sonucunda çeşitli kriterler belirlenerek ‘ulusal seri miras’ olmaya aday 9 cami detaylı olarak dördüncü bölümde sunulmuştur. Devamında bu bölümlerden gelen veriler doğrultusunda tespit edilen koruma sorunları için koruma önerileri geliştirilmiş olup devamında tartışma ve değerlendirmeye yer verilmiştir.

Tez kapsamında il genelindeki camilerin kapsamlı belgeleme çalışmalarının yapılması, mevcut koruma sorunlarının doğru tanımlanması ve uluslararası güncel koruma yaklaşımları ile önerilerin geliştirilmesi, UNESCO ‘ulusal seri varlık’ çerçevesinde bu yapıların detaylı olarak değerlerinin tanımlanabilmeleri, bu potansiyele sahip diğer iller için de öncü bir çalışma niteliğindedir. İlerleyen zamanlarda Gürcistan Adjara’daki ahşap yığma camiler de dahil edilerek bu potansiyel sınır aşırı miras kapsamında ele alınabilir.

Anahtar Kelimeler: Samsun, ahşap yığma cami, ulusal seri miras, UNESCO, çantı.

ABSTRACT

Evaluation of Wooden Mosques in Samsun Within the Scope of the Serial National Property Proposal

Zeynep AKTAŞ

Department of Architecture

Doctor of Philosophy Thesis

Supervisor: Prof. Dr. Aynur ÇİFCİ

The broad forested areas in the Black Sea Region have led to the development of an important wooden architectural heritage with different functions. Samsun stands out with 107 mosques constructed using the wooden load-bearing technique identified in the rural areas. These mosques, due to their antiquity, technique, aesthetics, and continuity, are cultural assets that must be preserved. Some of these structures are of even higher architectural quality and should be approached with special consideration.

UNESCO defines assets located in different locations within the same country and having significant connections or relationships with each other as “serial national property”. In this context, 9 of the mosques examined within the scope of the thesis have been evaluated as candidates for “serial national heritage”.

Although wooden mosques have previously been the subject of academic studies from various disciplines, it is evident that they have been seldom addressed from an architectural conservation perspective. There is a lack of sufficient high-quality documentation, with construction techniques and original details rarely being drawn, and their representation in international literature is minimal.

In the doctoral thesis, after the introduction, the conceptual framework for 'national serial heritage' is presented and the potential of wooden mosques as “national serial heritage” is discussed through comparative analysis. In the third chapter, the architectural characteristics of 107 mosques in the province are discussed. As a result of the evaluations made in this section, 9 mosques, which are candidates to be “national serial heritage” by determining various criteria, are presented in detail in the fourth section. In the following section, conservation suggestions have been developed for the conservation problems identified in line with the data from these sections, followed by discussion and evaluation.

Within the scope of the thesis, comprehensive documentation of the mosques across the province, accurate identification of existing conservation issues, and development of recommendations based on current international conservation approaches, as well as the determination of construction dates through dendrochronological analyses, are carried out. The detailed definition of the values of these structures within the framework of UNESCO “serial national property” serves as a pioneering study for other provinces with similar potential.

Within the scope of the thesis, the comprehensive documentation of the mosques in the province, the correct identification of the current conservation problems and the development of recommendations with current international conservation approaches and the detailed identification of the values of these buildings within the framework of UNESCO “national serial property” is a pioneering study for other provinces with this potential. In the future, wooden mosques in Georgia, Adjara could also be included in the scope of this potential transboundary heritage.

Keywords: Samsun, wooden mosque, national serial heritage, UNESCO, *canti*.

1
GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı

Ahşap yığma yapım tekniği, ahşabın yoğun olarak erişilebilir olduğu bölgelerde uygulanan en yaygın ve eski yapım tekniklerinden birisidir. Türkiye'deki bu teknikle inşa edilmiş yapılar büyük oranda ahşaba erişimin en fazla olduğu Karadeniz Bölgesi'nde görülmektedir. Bu bölgede inşa edilen ahşap yığma yapılar kendilerine verilen işleve göre farklı detaylara sahip olabilmektedir. Konut, ambar, ahır, samanlık gibi yapıların yanı sıra cami ve türbelerin yapımında da bu yapım tekniği sıklıkla kullanılmıştır.

Bu yöntemle inşa edilen dini mimari miras yapılarından günümüze çok sayıda ulaşan örnek bulunmaktadır. Bu yapılar bulundukları coğrafyanın ve iklim koşullarının özelliklerine göre şekillenmiş olmakla beraber o yörenin kültürü ve yakın bölgelerle olan etkileşiminin etkisiyle de gelişmiş- değişmiş; yüzyıllar boyunca hem aynılıkların hem de farklılıkların ortaya çıktığı bir mimari mirasın oluşmasını sağlamıştır.

Günümüzde siyasi olarak sınırları çizilen köyler, şehirler ya da bölgeler arası bir etkileşim bu süreci açıklamaya yetmemektedir. Coğrafya ve iklim açısından çok benzer özelliklere sahip Gürcistan Acara Bölgesi ve Artvin'de yer alan ahşap yığma camilerin birbirlerine olan benzerlikleri (Harris-Brandts vd., 2018; Seçkin, 2018) etkileşimin 'yapay' sınırları tanımadığını ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte bir yapım tekniğinin sürekliliğinin olması sadece coğrafi bir yakınlığın olmasına bağlanmamalıdır. Gerek o yöredeki insanların ellerindeki fazla olan malzemeyi deneme yanılma yoluyla kullanarak ortak akılla sonuç ürüne dönüştürmesi, gerek göçler gibi kültürel aktarım yoluyla aynı yapım tekniğine ait yapılarla farklı bölgelerde de karşılaşmak mümkündür.

Bu bağlamda ülkemizde nitelikli mimari özellikleri ile öne çıkacak evrensel ölçütlerde değerleriyle kültür varlığı olarak tanımlanabilecek miras bileşenleri vardır.

'Seri kültürel miras' (serial cultural heritage) veya 'seri kültürel varlık' (serial cultural property), birden fazla yerde bulunan ancak aday gösterilen her bir varlığın türüne bağlı olarak doğal veya kültürel açıdan önemli bir bağlantı veya ilişkiye sahip olan kültürel, doğal veya karma miras varlıklar olarak tanımlanmaktadır (Poshyanandana, 2019, s.70). Bu çalışma Türkiye'nin farklı şehir ve farklı bölgelerinde yer alan ahşap yığma camilerin UNESCO tarafından tanımlanan 'ulusal seri varlık' potansiyeline sahip olmaları durumunu Samsun ili örneği özelinde ele almaktadır.

Bu doğrultuda;

- Ahşap yığma dini mimari miras örnekleri UNESCO Dünya Miras Listesi ya da Geçici Listesi'nde temsil edilmekte midir?
- Ahşap yığma dini miras örnekleri dünyada başka hangi ülkelerde bulunmaktadır ve bu örnekler hangi mimari özelliklere sahiptir?
- Türkiye'de yer alan ahşap yığma dini miras örnekleri nerelerde yoğunlaşmaktadır?
- Samsun'daki ahşap yığma dini miras potansiyeli nedir? Hangi mimari özelliklere sahiptir?
- Samsun'da bulunan ahşap yığma dini miras yapıları arasından UNESCO Dünya Miras Listesi'ne aday gösterilebilecek olan yapılar bulunmakta mıdır? Eğer uygun yapılar varsa hangi seçim ölçütleri ile bu adaylık durumu öne çıkarılabilir?
- Samsun'daki camilerin koruma sorunları nelerdir? Hangi koruma önlemleri ile bu sorunlar giderilebilir / önlenebilir? sorularına yanıt aranmaktadır.

Yapılan ön literatür taraması Samsun ilinde yer alan camilerin sayıca diğer şehirlerden fazla olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Türkiye'de tespit edilmiş en eski ahşap yığma camilerin bazıları yine Samsun ilinde bulunmaktadır. 15.yy'da başlayan bu yapı geleneğinin 20.yy'ın ilk yarısında devam ettirildiği örneklerin de Samsun ilinde bulunuyor olması Samsun'un çalışma sahası olarak seçilmesine neden olmuştur. Bu miras incelendiğinde bazı camilerin mimari özgünlük değerlerinden dolayı daha özelde yaklaşılarak korunmaları gerektiği izlenimi edinilmiştir. Bu nedenle 'seri miras' adaylığı konusunun Samsun'daki dini ahşap mimarisi için gündeme getirilebileceği düşünülmüştür.

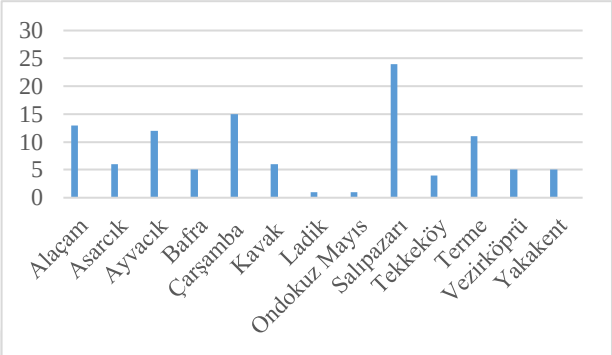
Hazırlanan tez çalışması ile;

- UNESCO Dünya Miras Listesi ya da Geçici Liste'de ahşap yığma camilerin temsiliyet durumlarının değerlendirilmesi,
- UNESCO Dünya Miras Listesi ya da Geçici Liste'de yer alan ahşap dini miras yapılarının hangi değerlendirme ölçütleri kapsamında aday gösterildiklerinin incelenmesi,
- Türkiye genelindeki benzer yapıların incelenerek bu potansiyeli destekleyecek verilerin ortaya konması,
- Samsun'da günümüze ulaşmış ahşap yığma dini mimari mirası örneklerinin 'ulusal seri miras' adaylığı potansiyellerinin tartışılması,
- Samsun ili sınırları içinde tespit edilen tüm ahşap camilerin belgelenmesi ile mimari özellikleri ve koruma sorunlarının analiz edilmesi,
- Ahşap camilerden 'ulusal seri miras adayı' olabilecek olanların birçok örnek arasından tez kapsamında öneri amaçlı seçilebilmesi için gerekli kriterlerin belirlenmesi,
- Seçilen adaylığa önerilebilecek camilerin günümüzdeki mevcut durumlarının tespit edilmesi, mimari ve fotoğrafik belgelemelerinin yapılması ile mevcut koruma sorunlarının tespit edilmesi,
- Ahşap yığma camilerin ülkemizde ilgili kurumlarca ulusal seri miras olarak önerilmeleri durumunda hazırlanacak dosya için bir altlık oluşturması,
- Yapılan çalışma ile hem akademi hem de yönetim seviyesinde Türkiye'deki ahşap yığma cami potansiyeline dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır.

1.2 Kapsam

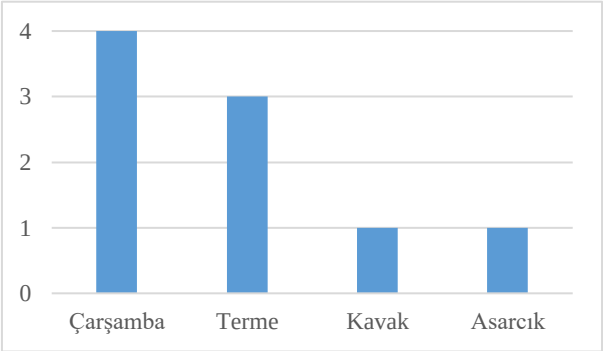
Türkiye'de yer alan ve günümüze ulaşan ahşap yığma camilerin tam sayısına dair geniş kapsamlı bir envanter çalışması henüz yapılmamıştır. Aynı eksiklik Samsun ili sınırları içinde kalan camiler için de geçerlidir. Daha önce bu camileri konu alan birçok akademik yayın olmasına rağmen günümüze ulaşan camilerin net sayısı bilinmemektedir. Tez çalışması kapsamında yapılan tespitler, literatür taraması, kurum arşivleri taraması, sözlü tarih çalışmaları, sosyal medya ve online erişimi olan yerel gazete arşivleri incelemesi sonucunda Samsun ilinde günümüze ulaşan ahşap yığma cami sayısı 2024 yılı ağustos ayı itibariyle 107 olarak tespit edilmiştir.

Samsun'da 4 tanesi merkez ilçe olmak üzere toplam 17 adet ilçe bulunmaktadır. Bunlardan 13'ünde ahşap cami varlığı tespit edilmiş olup günümüze ulaşan ahşap camilerin ilçelere göre dağılımı: Alaçam:12; Asarcık:6; Ayvacık:12; Bafra: 5; Çarşamba: 15; Kavak:6; Lâdik:1; 19 Mayıs:1; Salıpazarı:24; Tekkeköy: 4; Terme:11; Vezirköprü:5; Yakakent:5 şeklindedir (Şekil 1.1).

Şekil 1.1 İlçelere göre cami yoğunluğunu gösteren grafik

Tez kapsamında il genelinde tespit edilen 107 caminin mimari özellikler incelenmiş, tipoloji çalışmaları gerçekleştirilmiş ve ortak koruma sorunları ortaya konmuştur. Yapılan değerlendirmeler ve incelemeler sonucunda belirlenen kriterler doğrultusunda 'üstün evrensel değere' sahip olduğu düşünülen 9 adet ahşap yığma cami 'ulusal seri miras' potansiyelleri bağlamında daha ayrıntılı çalışılmıştır. Seçilen bu 9 cami Çarşamba ilçesinde bulunan Göğceli Cami, Şeyh Habil Cami, Orduköy Cami, Kuşhane Camisi; Terme ilçesinde bulunan Dağdıralı Cami, Karacalı Cami, Yeni Cami; Kavak ilçesinde bulunan Bekdemir Cami; Asarcık ilçesinde bulunan Akyazı Camisi'dir (Şekil 1.2).

Şekil 1.2 Seçilen 9 ahşap caminin ilçelere göre dağılımını gösteren grafik

1.3 Yöntem

Tez çalışması kapsamında Türkiye'deki ahşap yığma camilerin 'ulusal seri miras' potansiyeli Samsun ili örneği özelinde yapılmaktadır. Bu doğrultuda Samsun ilinde tespit edilen ahşap yığma camilerinin tamamı için kapsamlı belgeleme çalışmalarının yapılması, mevcut koruma sorunlarının doğru tanımlanması ve uluslararası güncel koruma yaklaşımları ile önerilerin geliştirilmesi, dendrokronolojik analizler ile yapım tarihlerinin tespit edilmesi, UNESCO'nun 'ulusal seri miras / varlık' çerçevesinde bu yapıların detaylı olarak değerlerinin tanımlanabilmeleri başlıkları öne çıkmaktadır.

Çalışma için gerekli verilerin toplama aşaması "Kaynak Taraması, Arşiv Çalışması ve Saha Çalışması" olmak üzere üç adımda gerçekleştirilmiştir.

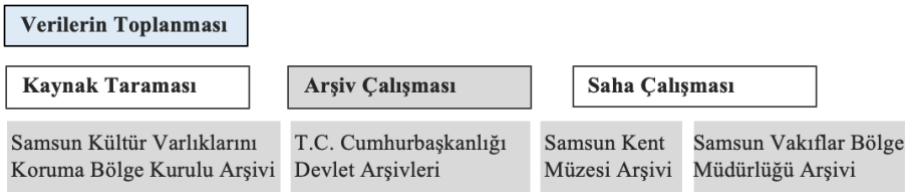
Kaynak taraması yapılırken erişilebilir yazılı ulusal ve uluslararası literatür ve internet siteleri incelenmiştir. Yapılan tarama için ana araştırma başlıkları 'ahşap dini miras', 'yığma ahşap yapım tekniği', 'ahşabın malzeme özellikleri', 'ahşapta görülen bozulmalar', 'Dünya miras alanları / ulusal seri miras', 'değerler' ve 'uluslararası koruma tüzükleri' (Şekil 1.3) olarak belirlenmiş olup bu başlıkları destekleyen anahtar kelimeler ile kapsamlı bir kaynak taraması yapılmıştır.

Şekil 1.3 Kaynak taraması için ana araştırma başlıkları

Arşiv çalışması olarak Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Arşivi'nde (SKVKBA) dosyası mevcut olan her caminin evraklarına ulaşılmaya çalışılmıştır[1]. Bununla birlikte Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü (SVBM), Samsun Kent Müzesi ve T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde de ilde bulunan camilerle ilgili belge ve bilgi toplama işlemi gerçekleştirilmiştir (Şekil 1.4).

[1] SKVKBK arşivinde ulaşılabilen her caminin dosyası detaylı olarak incelenmiş olup Kurul'dan alınan yazılı izin doğrultusunda sadece Kurul kararlarında yer alan bilgiler tez içinde sunulabilmiştir.

Şekil 1.4 İncelenen arşivler

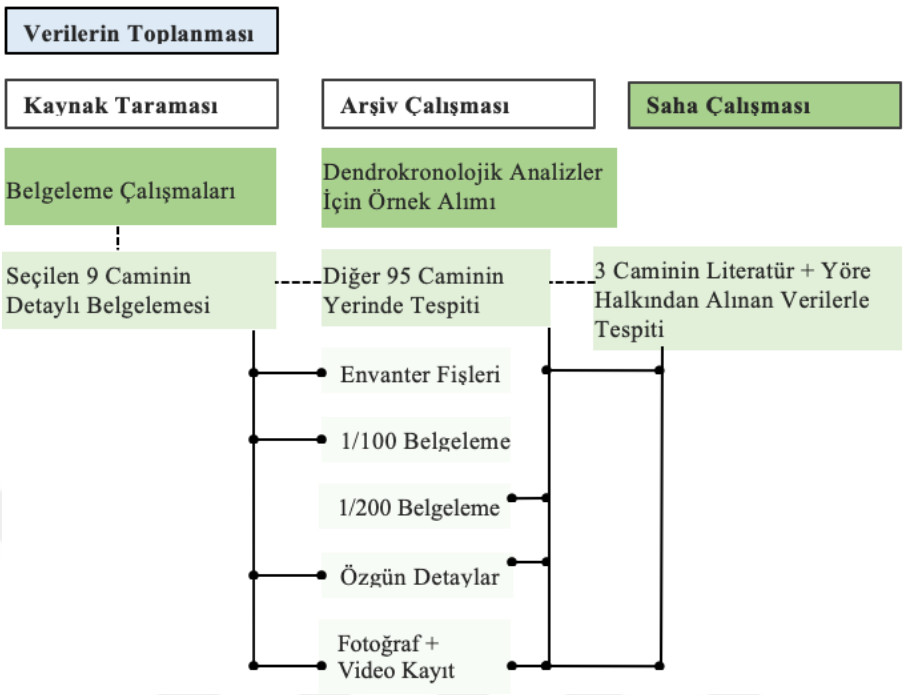
Saha çalışmaları camilerin güncel durumlarının mimari açıdan belgelenmesi ile dendrokronolojik analizler için örnek alınması olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır (Şekil 1.5). Belgeleme çalışmalarında hedef bütün camilerin yerinde tespit edilmesi olmasına rağmen, zorlu arazi şartları ve teknik sıkıntılar nedeniyle 107 cami arasından 3 camiyi yerinde incelemek mümkün olmamıştır. Bu nedenle bu camiler için köy halkından ulaşılabilen kişiler üzerinden camilerin güncel durumu hakkında bilgi alınmaya çalışılmıştır. Kendilerinden camilerin güncel durumunu belirten fotoğraf ve video kayıtları istenerek edinilen görseller üzerinden değerlendirmeler yapılmış olup tez kapsamında hazırlanan envanter fişleri doldurulmuştur. Yapılan saha çalışmalarında yıkılmış olan Bafra'daki Yiğitalan, Kavak'taki Karabalçık, Tekkeköy'deki Çayırçökek ve Salıpazarı'ndaki Karadere Mezarlık camileri ve rekosntrüksiyonu yapılmak üzere sökülen Paşayazı Camisi yerinde tespit edilmiştir.

İl genelinde yerinde mimari açıdan gözlem ve inceleme yapılması mümkün olan camiler için

- fotoğraf ve videolar ile belgeleme yapılmış,
- envanter fişleri doldurulmuş,
- yerinde tespit yapılabilen detaylı olarak çalışılan 9 cami konvansiyonel yöntemlerle (lazer metre, çelik şerit metre kullanımı) 1/100 çizim ölçeğine, diğer 95 cami ise 1/200 çizim ölçeğine uygun olacak şekilde ölçü alınarak belgelenmiş,
- özgün yapım tekniği detayları perspektif ve iki boyutlu çizimler ile kayıt altına alınmaya çalışılmıştır.

Seçilen 9 cami arasından yapım tekniğinin 16.yy öncesine ait olduğu izlenimi edinilen üç cami (Terme ilçesindeki Yenicami, Karacalı ve Dağdıralı Camileri) için ilgili kurumlardan gerekli izinler alınarak dendrokronolojik analizler yapılmak üzere saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda sorumlu kurumlardan gelen

uzmanların gözetiminde izin alınan 3 yapıdan örneklerin alınması (motorlu testere) işlemleri gerçekleştirilmiştir.

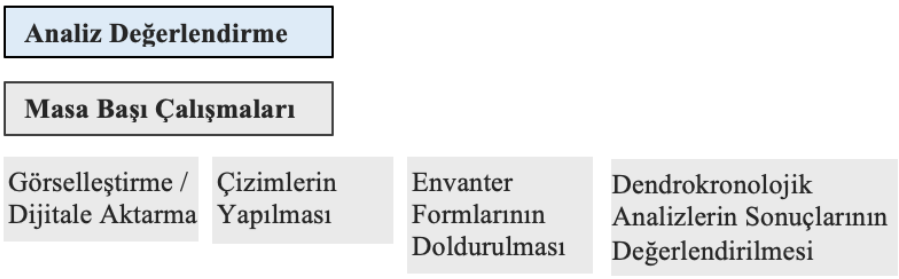
Şekil 1.5 Saha çalışması yöntemi

Veri toplama aşamasından sonra toplanan bilgi ve belgelerin düzenlenmesi, analiz edilmesi ve değerlendirilmesi aşamaları masa başı çalışmalarında gerçekleştirilmiştir (Şekil 1.6). Bu doğrultuda,

- görsel veriler sınıflandırılıp dijital ortama aktarılmış,
- her bir camiye ait koordinatlar Google Earth programına işaretlenmiş,
- saha çalışmasında camilerden alınabilen ölçüler ölçekli mimari çizimlere dönüştürülmüş,
- doldurulan envanter formlarının belirlenen formata uygun düzenlemeleri yapılmış,

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Nesibe Köse tarafından gerçekleştirilen dendrokronolojik analizlerin sonuçları değerlendirilmiştir.

Toplanan verilerin analiz edilmesi sonucunda ortak koruma sorunları tespit edilmiş olup literatürden gelen veriler ile desteklenerek ulusal ve uluslararası geçerli koruma yaklaşımlarına göre koruma önerileri gerçekleştirilmiş ve seçilen 9 caminin UNESCO ölçütleri çerçevesinde ‘ulusal seri miras’ potansiyelleri tartışılmıştır.

Şekil 1.6 Masa başı çalışmaları

1.4 Literatür Özeti

Yığma ahşap yapım tekniği ile inşa edilmiş camilere yoğun olarak Türkiye'nin doğusundan batısına kadar Karadeniz sahili boyunca rastlanmakta olup Karadeniz bölgesinin iç kesimlerinde sayılar azalmaktadır. Yığma ahşap camiler eskilik, teknik, estetik, belge, süreklilik gibi birçok değere sahiptir. Bu nedenle ulusal seviyede çeşitli akademik çalışmalara konu olmuştur. Ancak bu çalışmalarda camiler büyük oranda sanat tarihi değeri açısından ele alınmıştır. Özgün mimariyi koruma yaklaşımıyla bu yapıları inceleyen ve mevcut sorunlara uluslararası koruma yaklaşımları bağlamında öneriler getirerek sunan çalışmalar ise kısıtlıdır.

Türkiye'de ve tez kapsamında çalışma sahası olarak seçilen Samsun'da yer alan yığma ahşap camiler ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde çalışmaların büyük çoğunluğunun Sanat Tarihi Bölümü ve İlahiyat Fakültesi üyesi akademisyenler tarafından (Azizsoy & Özkurt, 2021; Bayhan, 2005, 2006, 2009, 2020; Bayraktar, 2009, 2011, 2013a, 2013b, 2014c, 2014a, 2014b, 2016, 2017; Can, 2003, 2004, 2013, 2014; Karpuz, 1989, 1990, 1992, 1993, 1995; Naza-Dönmez, 2008; Nefes, 2009a, 2009b, 2010a, 2010b, 2012, 2013, 2014, 2022; Nefes vd., 2015, 2017; Nefes & Gün, 2016, 2019; Şahin, 2004; E. Yılmaz, 2012) hazırlanmış olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda çoğunlukla yapıların sanat tarihi değerleri ön plana çıkarılmıştır. Son zamanlarda konu ile ilgili Türk dili ve edebiyatı bölümü, inşaat fakültesi, coğrafya bölümleri gibi farklı disiplinlerden de çalışmalar yapılmaya başlanmıştır (Çalık vd., 2015; Çetin, 2007; Demir, 2004; Gül, 2018a, 2018b; C. Yılmaz, 2014; Yücel, 2022).

Yine de bu camilerin kapsamlı belgeleme çalışmalarının henüz eksik olduğu, yapım tekniği ve özgün detayların neredeyse hiç tespit edilmediği, mimari koruma

alanından bakış açısıyla bütüncül olarak ele alınmadıkları, tanınırlıklarının ulusal seviyede kaldığı, uluslararası temsiliyetlerinin ve bilinirliklerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Her ne kadar incelenen çalışmaların bir kısmında ulusal ölçekte camiler arasında benzerliklerin ortaya konması amaçlansa da ulusal ve uluslararası seviyede, yapı türü (tipoloji) özelinde ya da İslamiyet'in temsil edilmesi ile ilgili başlıklarda kapsamlı bir karşılaştırmalı analiz yapılmadığı anlaşılmıştır.

Tez kapsamında hazırlanan literatür çalışması iki bölümde kurgulanmış olup ilk bölümde Türkiye genelinde yer alan yığma ahşap camiler ile ilgili yapılmış yayınlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde ise çalışma sahası olarak seçilen Samsun il sınırları içindeki ahşap camileri grup halinde ya da tek yapı ölçeğinde ele alan yayınlar değerlendirilmiştir. Bu kaynaklar bilimsel yayının türüne göre sınıflandırılıp, il ve ilçe genelindeki camiler için hazırlanan yayınlar kronolojik bir sıralama ile sunulmuştur. Aynı ilçede yer alan bir veya birden fazla olan camiyi konu alan çalışmalar arka arkaya verilerek konu bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 1.1'de tablolaştırılarak sunulmuştur.

Türkiye'deki yığma ahşap camiler ile ilgili bilinen ilk kaynak E. H. Ayverdi tarafından 1966 yılında yayınlanmıştır. Ayverdi, "İstanbul Mi'mari Çağının Menşe'i Osmanlı Mimarisinin İlk Devri 630-805 (1230-1402)" başlıklı kitabının "Çandı Câmi'ler" bölümünde özellikle Batı Karadeniz ve Marmara Bölgesi'nde yer alan 'erken tarihli' 22 adet yığma ahşap camiye yer vermiştir (Ayverdi, 1966). Son dönemlerde ise Türkiye genelinde ya da tek bir ilin sınırları içinde bulunan ahşap camileri konu alan kitap çalışmaları artmıştır. Hasan Usame Aydın "Tarihi Ahşap Camiler" kitabında ülke genelindeki ahşap camilere yer vermiştir (H. U. Aydın, 2017). Bu camilerin bir bölümü ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş, bir bölümü ise ahşap direkli ve ahşap tavan kirişlemeli olup kagir beden duvarlarına sahiptir. Ülke genelini konu edinen hazırlanan ve tespit edilen en yakın tarihli çalışma ise Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından Şubat 2023'te yayınlanmış olan "Gelenekten Geleceğe Ahşap Camiler" başlıklı kitaptır (Tunçay & Yavuz, 2023). Ahşap yığma ya da ahşap direkli, ahşap kirişli toplam 360 caminin yer aldığı kitapta camiler hakkında kısa künye bilgilerine yer verilmiş olup bu bilgiler görsellerle desteklenmiştir.

Bir il genelindeki ahşap camileri konu alan kitap çalışması en çok Samsun için hazırlanmıştır. Samsun dışında sadece Ordu'daki ahşap yığma camiler için 2020 yılında hazırlanmış "Geçmişten Günümüze Ordu'nun Geleneksel Ahşap Camileri" başlıklı kitap tespit edilebilmiştir (Bayhan, 2020).

Ahşap yığma camiler ile ilgili hazırlanan kitap bölümü, makale ya da bildiriler ülke genelini kapsayabileceği gibi bir bölgeye, ile ya da ilçeye odaklandığı da görülmektedir. Bazı yayınlarda ise tek yapılar çalışılmıştır.

Ülke sınırları içindeki yığma ahşap camileri "risk altındaki kültürel miras" olarak tanımlayan Yücel, literatürden topladığı bilgilerin derlenmesi sonucunda camilerin yapım tekniklerine, konumlarına ve güncel durumlarına göre karşı karşıya oldukları risklere değinmiştir (Yücel, 2022).

Karpuz, 1989 yılında hazırladığı çalışmasında iki Rize'den, iki de Trabzon'dan yığma ahşap cami örneği vererek Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki ahşap camilerin genel özellikleri ile ilgili bilgi vermiştir (Karpuz, 1989). 1990 yılında yaptığı çalışmada ise Trabzon'un Çaykara ilçesindeki 5 cami hakkında kısa bilgi sunmuştur (Karpuz, 1990).

Kastamonu ve Sinop'ta bulunan yığma ahşap camilerin konu edinildiği çalışma sonucunda ise, Can makale konusunu oluşturan camilerin Samsun, Trabzon ve Rize'deki ahşap camilere göre "sanatsal değer bakımından" geride kaldıklarını ifade etmiştir (Can, 2003).

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü akademisyeni Demir'in 2004 tarihli "Trabzon ve Yöresinde Ahşap Camiler" başlıklı makalesi içerik olarak diğer yayınlardan kısmen ayrılmaktadır. Ahşap camilerin kökeni olarak Orta Asya'ya işaret eden Demir, çalışmasında konu ile ilgili terminolojiye de yer vermiştir (Demir, 2004).

Konuyla ilgili bir kitabı da bulunan Bayhan, Ordu'daki camiler ile ilgili gerek tek yapı ölçeğinde gerek il genelinde birçok yayın yapmıştır. 2005 yılında Laleli Camisi (Bayhan, 2005), 2006 yılında ise farklı ilçelerde yer alan 5 cami hakkında kısa bilgilere yer vermiştir (Bayhan, 2006). 2009 yılında ise bu 5 caminin yanı sıra farklı ilçelerden 5 camiyi daha kapsama dahil ederek toplam 10 ahşap camiyi değerlendirmiştir (Bayhan, 2009).

Çetin, Sakarya'daki yığma ahşap camilerden ikisi hakkında detaylı bilgiler vermiş olup arşiv fotoğrafları ve plan çizimleriyle yayınını desteklemiştir (Çetin, 2007).

İznik'teki Elmalı Ahşap Camisi de tek yapı ölçeğinde çalışılmıştır (H. Aydın & Perker, 2015). Mısırlı ise 2022 tarihli yayınında Zonguldak'ta yer alan Akçahatipler Köyü Camisi'ni (Mısırlı, 2022) rölöve çizimlerini de yayınına ekleyerek ayrıntılı olarak incelemiştir. Mimar Kahraman'ın, Kocaeli Orhan Gazi Camisi'nin restorasyon uygulamasına dair önemli verileri içeren makalesi 2023 tarihlidir (Kahraman, 2023).

Türkiye'deki yığma ahşap camileri konu alan mimarlık alanında hazırlanmış yüksek lisans tezleri ve tezlerden üretilmiş yayınlar da bulunmaktadır (Aytekin, 2022; Coşkun, 2021; Coşkun & Çelebioğlu, 2020) Tezden üretilmeyen ancak yine mimar araştırmacılar tarafından ele alınmış çalışmaların da çoğunlukla son yıllara ait olduğu görülmektedir (H. Aydın & Perker, 2015, 2017a, 2017b; Mısırlı, 2022; Özgen vd., 2011; Yücel, 2022).

Samsun ilindeki yığma ahşap camileri de konu alan birçok bilimsel yayın bulunmaktadır. Bölgedeki camilerle ilgili bilinen ilk çalışma 1986 yılında Danışman tarafından hazırlanmış bildiridir. Yayında Göğceli Camisi'nin yapım tekniğinin İkiztepe kazılarında bulunan ahşap kalıntılar ile karşılaştırıldığı görülmektedir (Danışman, 2013)[2] .

Literatürde Samsun'daki camileri konu alan 6 kitap olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan ilki konuyla ilgili başka çalışmaları da olan Can'a aittir. Katalog çalışması olarak hazırladığı "Samsun Yöresinde Bulunan Ahşap Camiler" başlıklı kitabında 12 cami hakkında genel bilgiler vermiş ve camilerdeki bezemeleri sanat tarihi açısından yorumlamıştır (Can, 2004).

Bayraktar 2005 tarihli doktora tezinden üretmiş olduğu ve 2016 yılında yayınladığı kitabının içinde Samsun'daki 20 camiyi tarihçe, mimari üslup ve süsleme başlıkları altında incelemiştir (Bayraktar, 2016).

İl sınırlarındaki camiler ile ilgili yayın dili İngilizce olan tek kitap E.Dönmez tarafından hazırlanmıştır. Kitapta 26 cami kronolojik olarak incelenmiş olup yazar değerlendirmelerini mimari açıdan ziyade tarihi bir perspektiften bakarak yaptığını ifade etmiştir (Naza-Dönmez, 2008).

[2] 1986 tarihli bildiriye Danışman'a ait akademik çalışmaların derlenerek sunulduğu 2013 tarihli kitaptan ulaşılmıştır (Danışman, 2013).

Samsun camileri ile ilgili tanıtım çalışmaları da vardır. Bu kapsamda Samsun Valiliği ve Samsun İl Özel İdaresi tarafından hazırlanan "Samsun Ahşap Camileri" kitabında 14 cami hakkında görsellere ve çok kısa bilgilere yer verilmiştir (Yıldız, 2011).

Nefes, Karadeniz Bölgesi genelinde bulunan yığma ahşap camiler ile ilgili birçok çalışma yapmış ve 2 kitap yayınlamıştır. "Samsun Yöresindeki Son Dönem Ahşap Camiler" başlıklı kitabında 20.yy'da inşa edilen 26 camiyi kronolojik olarak incelemiştir (Nefes, 2009b). Salıpazarı'nda tespit ettiği 17 ahşap cami hakkında ise 2022 yılında bir e-kitap yayınlamıştır (Nefes, 2022).

Samsun camileri ile ilgili kitap bölümleri[3] , makaleler ve bildiriler il genelinde, ilçe genelinde ya da tek yapı ölçeğinde hazırlanmıştır. Bayraktar, 2011 tarihli çalışmasında Samsun'da Cumhuriyet'ten önce inşa edilen 24 camiyi konum, plan özelliği ve bezeme açısından incelemiştir (Bayraktar, 2011). Samsun'daki yığma ahşap camiler üzerine Samsun Müze Müdürlüğü'nde uzun yıllardır çalışan gerçekleştiren Yılmaz'ın[4] da il genelindeki camiler ile ilgili bir yayını bulunmaktadır (E. Yılmaz, 2012). Camiler ile ilgili yayın dili İngilizce olarak hazırlanan kısıtlı çalışmalardan biri de Gül tarafından 2018 yılında hazırlanmış olup; çalışmada Samsun'daki ahşap camilerin coğrafi dağılımı ve gelişimine coğrafi çevrenin etkisi incelenmiştir (Gül, 2018b). Bu çalışma sanat tarihi ya da ilahiyat bölümleri dışında farklı bir disiplin tarafından konunun ele alınmış olması açısından önemlidir.

Samsun'daki ahşap camilerin büyük bir bölümünün inşa tarihi bilinmemektedir. Kitabelerdeki ya da ahşap yüzeylere kazılmış olan tarihler çoğunlukla camilerin yapım tarihleri olarak yorumlanmıştır. İnşa tarihlerinin belirlenmesi için yapılan dendrokronolojik analizler Samsun'daki 8 ahşap cami için gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda yapılan ilk çalışma Amerikalı akademisyen P.I. Kuniholm'e aittir. Kendisi ülkemizdeki önemli birçok yapıyla beraber Samsun'daki Göğceli, Şeyh Habil ve Bekdemir Camilerinin de yapım ve onarım tarihlerini tespit etmiştir

[3] Bu kitap bölümleri genellikle Samsun Büyükşehir Belediyesi ya da çeşitli ilçe belediyelerinin (Çarşamba, Vezirköprü vb.) basmış olduğu derleme kitaplar şeklindedir. Kitaplarda il ya da ilçelerin tanıtılması hedeflenmiş olup tarih, coğrafya, kültürel miras gibi başlıklar altında makalelere yer verilmiştir.

[4] SKVKBK arşivlerinde yapılan incelemeler E. Yılmaz'ın kişisel uğraşları ve hazırladığı raporlar doğrultusunda birçok caminin tescillenerek koruma altına alındığını ortaya koymaktadır.

(Kuniholm, 1992, 1996a, 1996b, 2000, 2004, 2015). Göğceli Camisi'nin yapım tarihinin 1206 olduğu, revak kısmının ise 1335 tarihinde eklendiği ya da onarıldığı bilgisi yayınlarında yer almaktadır (Kuniholm, 1992, s.127; 1996, s.183; 2000, s.130; 2004).

Samsun'daki ahşap yığma cami geleneğinin 13.yy'dan beri süregeldiği bilgisi Göğceli Camisi ile ilgili yapılan hemen hemen bütün bilimsel kaynaklarda tekrar edilmiş olup Samsun camileri ile ilgili yapılan resmî tanıtımlarda da bu bilgiye yer verilmiştir. **Ancak Kuniholm yapılan kişisel görüşmeler yapılan analizde bir hata olduğu, caminin asıl tarihinin 1497, revaklardaki müdahalenin ise 1807 olduğu anlaşılmıştır (Detaylı bilgi için bkz. Bölüm 4.2.2). Şeyh Habil Camisi ile Göğceli Camilerinin analizleri aynı dönemde yapıldığından ve aynı yıllara tarihlendirildiğinden bu caminin analiz sonucuna da şüphe ile yaklaşılmaktadır.**

Samsun'da yapılan ikinci ve son dendrokronolojik analiz çalışması ise Kavak ilçesindeki 5 caminin yapım tarihlerinin belirlenmesi için tez yazarı Z.Aktaş (Uzun) ve İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi akademisyenlerinden N. Köse ve C. Köse tarafından gerçekleştirilmiştir (Uzun, 2016; Uzun vd., 2018)[5].

2013 yılında Samsun genelinde farklı konu başlıklarına ait akademik çalışmaların derlendiği kitap Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından basılmıştır. Bu kitapta Can'ın Gökçeli (Göğceli) ve Bekdemir Camileri için; Bayraktar'ın ise Ordu ve Porsuk Köyü Camileri için hazırladığı yayınlara yer verilmiştir (Bayraktar, 2013a; Can, 2013). Porsuk Köyü Camisi için üretilen yakın tarihli çalışmalardan biri tez yazarı Aktaş tarafından (Aktaş, 2021) yapılmış olup çalışmada Porsuk Köyü Camisi üzerinden Samsun'daki ahşap camilerin 'kaybolan miras' olduklarına dikkat çekilmiştir. Aynı cami ile ilgili daha yakın tarih ve daha ayrıntılı bir çalışma ise (Özkaraca & Halaç, 2022)'a aittir.

Çarşamba ilçesi ile ilgili "Ord.Prof.Dr.Ali Fuat Başgil ve Çarşamba Sempozyumu"nda sunulmuş olan bildirilerin kitap olarak basıldığı yayında 'Mimari ve Kültürel Miras' başlığı altında Bayraktar'ın, Can'ın ve Nefes'in makalelerine yer verilmiştir (Bayraktar, 2014a, 2014b; Can, 2014; Nefes, 2014). Bayraktar yayınlarından ilkinde Çarşamba İlçesi'ndeki 4 camiyi ayrıntılı olarak

[5] Tez kapsamında üç ahşap yığma caminin daha tarihlendirme işlemleri gerçekleştirilmiştir.

anlatmış; diğer yayında ise yine aynı ilçedeki Porsuk ve Orduköy camilerini ele alşmıştır (Bayraktar, 2014a, 2014b). Aynı yayında Can, tek yapı ölçeğinde Göğceli Camisi'ni, Nefes ise Paşayazı Köyü Camisi'ni sunmuştur (Can, 2014; Nefes, 2014). Nefes'in aynı camiyle ilgili benzer içerikte başka bir yayını daha bulunmaktadır (Nefes, 2010a).

Samsun'daki camileri konu eden yükseklisans tezlerinden biri Çarşamba ilçesi için Furtuna tarafından hazırlanmıştır (Furtuna, 2018). Tez danışmanı Binan ile birlikte tezden ürettikleri yayın Çarşamba ilçesindeki 16 ahşap camiyi kapsamaktadır (Furtuna & Ulusoy Binan, 2021). Tez ve yayın Çarşamba'daki ahşap yığma camilerin mimari koruma perspektifi ile incelendiği nadir örneklerden olduğu için önemlidir.

Yılmaz, 2014 tarihli yazısında Vezirköprü ilçesindeki 2 ahşap camiyi konu alarak bölgedeki potansiyele dikkat çekmiştir (C. Yılmaz, 2014). 2017 yılında ise bu camilerin de dahil olduğu 4 ahşap camiyi daha ayrıntılı olarak "Samsun/ Vezirköprü'de Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş Bir Grup Ahşap Cami" başlığıyla sunmuştur (Nefes vd., 2017).

Bafra ilçesindeki camiler ile ilgili tespit edilmiş tek çalışma 2015 yılında yayınlanmıştır (Nefes vd., 2015).

Tez yazarı Aktaş'ın (Uzun) Çifci'nin danışmanlığında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezi yığma ahşap camileri özgün mimariyi koruma yaklaşımı ile koruma sorunlarını da irdeleyip, önerilerde bulunarak ele alan, ilk kapsamlı akademik çalışmadır (Uzun, 2016). Aktaş (Uzun) ve Çifci tarafından tezden üretilmiş yayın dili İngilizce olan ve uluslararası literatüre girmiş makalelerden birinde Kavak'ta bulunan camilerin yapım tekniklerine odaklanılırken (Uzun & Çiftçi, 2016) diğerinde bu camilerin plan özellikleri özgün mimariyi koruma yaklaşımıyla incelenmiştir (Uzun & Çiftçi, 2017).

Tek yapı özelinde yapılmış çalışmalar incelendiğinde erken tarihli örneklerden birisinin Göğceli Camisi için hazırlanan bildiri olduğu görülmektedir. 2001 tarihli çalışmada Nemlioğlu, Göğceli Camisi'nin restorasyon öncesi bezeme özellikleriyle ilgili kapsamlı ve ayrıntılı bilgiler sunmakta olup camiyle ilgili özgün bilgilere yer vermiştir (Nemlioğlu, 2001). Göğceli Camisi ile aynı dönemde inşa edildiği bilinen Şeyh Habil Camisi ise Şahin tarafından 2004 yılında incelenmiş olup caminin plan

özellikleri ortaya konduktan sonra sonuç bölümünde Göğceli Camisi ile yapılan karşılaştırmaya yer vermiştir (Şahin, 2004).

Nefes, Ayvacık ilçesindeki Tiryakioğlu Camisini (Nefes, 2010b), Çarşamba ilçesindeki Ustacalı ve Kocakavak camilerini (Nefes, 2012) yazarken Gün ile birlikte Kavak ilçesindeki Alagömlek Camisi'ni (Nefes & Gün, 2016) ve Yakakent'teki Kuzören ve Karaaba camilerini makale olarak yayınlamıştır (Nefes & Gün, 2019).

Konuyla ilgili tespit edilen yakın tarihli çalışmalardan biri Terme ilçesinde bulunan Karacalı Camisi için tez danışmanı ve yazarı tarafından hazırlanan tam metni basılmış bildiridir (Aktaş & Çiftçi, 2023)[6]. Haziran 2024 tarihinde ise Göğceli Camisi örneği üzerinden tarihi ahşap yapıların onarımları için geliştirilen önerilerin sunulduğu yükseklisans tezi bu konuda yapılan en güncel çalışmadır (Özalp, 2024).

Samsun il genelinde yapılan literatür taraması ildeki çalışmaların 1986 tarihinde başladığını ve 2016 yılına kadar yoğun olarak İlahiyat Fakültesi ve Sanat Tarihi Bölümü akademisyenleri tarafından hazırlandığını ortaya koymaktadır. 2016 yılından sonra Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı'nda hazırlanan 2 adet yükseklisans tezi ile ahşap camiler odağında 'mimariyi koruma yaklaşımıyla' ele alınmaya başlanmıştır.

Samsun il genelindeki 107 caminin ilçelere göre dağılımına bakıldığında Alaçam'daki 12 camiden 1'i, Asarcık'taki 6 camiden 4'ü, Ayvacık'taki 12 camiden 4'ü, Salıpazarı'ndaki 24 camiden 20'si, Tekkeköy'deki 4 camiden 2'si, Terme'deki 11 camiden 5'i, Yakakent'teki 5 camiden 2'si ve Bafra'daki 5 caminin, Çarşamba'daki 15 caminin, Kavak'taki 6 caminin, Ladik ve Ondokuz Mayıs'taki birer caminin, Vezirköprü'deki 5 caminin tamamı bir veya daha fazla akademik çalışmaya konu olmuştur (Tablo 1.1). Toplam 36 cami daha önce çalışılmamışken, 26 tanesinin 1 çalışmaya, 13 tanesinin ise 2 çalışmaya dahil edildiği görülmektedir. İl genelindeki camilerden sadece yukarıda bahsedilen yükseklisans tezlerine konu olan toplam 24 cami 'mimari koruma bakış açısıyla' ayrıntılı olarak incelenmiştir.

[6] Aktaş ve Çifci tarafından hazırlanan "Özgün Bir Yapım Tekniğinin Karadeniz'deki İzinde: Samsun İlindeki Ahşap Kubbeli Camiler" başlıklı makale 18 Ekim 2023 tarihinde yayınlanmak üzere kabul almış olup yayın aşamasındadır.

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü

Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar	İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar	Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar	Tanıtım Amaçlı Hazırlananlar	Mimarlık Bölümünde Hazırlananlar	Literatür Kaynakları

İlçe	Envanter Kodu	Cami Adı	(Can, 2004)	(Naza-Dönmez, 2008) (UA)	(E. Nefes, 2009)	(Yıldız, 2011)	(Bayraktar, 2016)	(Nefes, 2022)	(Danışman, 2013) (1986)	(Nemlioğlu, 2001) (UA)	(Şahin, 2004)	(E. Nefes, 2010b)	(Nefes, 2010a)	(Bayraktar, 2011)	(Nefes, 2012)	(Can, 2013)	(Bayraktar, 2013)	(Bayraktar, 2014)	(Can, 2014)	(E. Nefes, 2014)	(Yılmaz, 2014)	(E. Nefes et al., 2015)	(Nefes & Gün, 2016)	(Uzun & Cihci, 2016) (UA)	(Uzun & Cihci, 2017) UA)	(Nefes et al., 2017)	(Uzun et al., 2018) (UA)	(Nefes & Gün, 2019)	(Futuna & U. Binan, 2021)	(Aktas, 2021)	(Özkaraca & Halac, 2022)	(Aktas & Cihci, 2023)
ALAÇAM	1.1	Aşağıkoçlu Cami		X	X																											
	1.2	Çatak Cami (Gümüşova Köyü Belce Mh.)																														
	1.3	Hasırlık Cami (Pelitbükü Mh.)																														
	1.4	Ekleş Cami (Pelitbüküsekecek Köyü)																														
	1.5	Pelitbüküsekecek Sekecek Mh. Cami																														
	1.6	Kalukdemirci Mh. Cami																														
	1.7	Kaluk Oymak Cami (Kalukkaraçukur – Uzungöl)																														
	1.8	Yukarı Isırganlı Mh. Aşağı Cami																														
	1.9	Şirinköy Cami (Sakarinek)																														
	1.10	Kemik Cami (Gökçeağaçoymağı Mh.)																														
	1.11	Gümüşova Cami																														
	1.12	Uzunkıraç Cami																														
ASARCIK	2.1	Akyazı (Gökgöl) Cami		X		X	X								X																	
	2.2	Alan Mh. - Musaağa Tarihi Cami					X								X																	
	2.3	Kılavuzlu Cami		X		X	X								X																	
	2.4	Koşaca Cami	X	X			X								X										X	X						
	2.5	Yayla Mahallesi (Çağlayan) C.																														
	2.6	Yarımca Cami																														

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar	İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar		Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar																Tanıtım Amaçlı Hazırlananlar									Mimarlık Bölümünde Hazırlananlar					
İlçe	Envanter Kodu	Cami Adı	Literatür Kaynakları																													
			(Can, 2004)	(Naza-Dönmez, 2008) (UA)	(E. Nefes, 2009)	(Yıldız, 2011)	(Bayraktar, 2016)	(Nefes, 2022)	(Danışman, 2013) (1986)	(Nemlioğlu, 2001) (UA)	(Şahin, 2004)	(E. Nefes, 2010b)	(Nefes, 2010a)	(Bayraktar, 2011)	(Nefes, 2012)	(Can, 2013)	(Bayraktar, 2013)	(Bayraktar, 2014)	(Can, 2014)	(E. Nefes, 2014)	(Yılmaz, 2014)	(E. Nefes et al., 2015)	(Nefes & Çiğn, 2016)	(Uzun & Çiftçi, 2016) (UA)	(Uzun & Çiftçi, 2017) UA)	(Nefes et al., 2017)	(Uzun et al., 2018) (UA)	(Nefes & Çiğn, 2019)	(Futuna & U. Binan, 2021)	(Aktaş, 2021)	(Özkaraca & Halac, 2022)	(Aktaş & Çiftçi, 2023)
AYVACIK	3.1	Ardıç Mh. Merkez Cami			X																											
	3.2	Karşıdöngel Mh. Cami			X																											
	3.3	Mutular Cami – (Abaşlar Kaltuman)																														
	3.4	Terice Mh. Merkez Cami			X																											
	3.5	Tiryakioğlu Mh. Cami										X																				
	3.6	Ulubelen – Çamalan Merkez C.																														
	3.7	Gürçam Köyü Cami																														
	3.8	Yeniköy Günbatar C.																														
	3.9	Kabaklık Lazlar Mh. (Tacalan) C. – Çöldür																														
	3.10	Kabaklık Kaltuman C.																														
	3.11	Çamalan Arapçukuru																														
	3.12	Gürçam Köyü Merkez Cami																														
BAFRA	4.1	İğdir Mh. Ağanın K. C.																					X									
	4.2	İğdir Mh. Kalık Köyü C.																					X									
	4.3	Kuz Mh. Cami																					X									
	4.4	Başkaya Mh. Cami																					X									
	4.5	Bengü K. Ambaryanı C.																					X									

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar	İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar		Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar												Tanıtım Amaçlı Hazırlananlar								Mimarlık Bölümünde Hazırlananlar							
İlçe	Envanter Kodu	Cami Adı	Literatür Kaynakları																										
			(Can, 2004)	(Naza-Dönmez, 2008) (UA)	(E. Nefes, 2009)	(Yıldız, 2011)	(Bayraktar, 2016)	(Nefes, 2022)	(Danışman, 2013) (1986)	(Nemlioğlu, 2001) (UA)	(Şahin, 2004)	(E. Nefes, 2010b)	(Nefes, 2010a)	(Bayraktar, 2011)	(Nefes, 2012)	(Can, 2013)	(Bayraktar, 2013)	(Bayraktar, 2014)	(Can, 2014)	(E. Nefes, 2014)	(Yılmaz, 2014)	(E. Nefes et al., 2015)	(Nefes & Günr, 2016)	(Uzun & Cihci, 2016) (UA)	(Uzun & Cihci, 2017) UA)	(Nefes et al., 2017)	(Uzun et al., 2018) (UA)	(Nefes & Günr, 2019)	(Furtuna & U. Binan, 2021)	(Aktas, 2021)	(Özkaraca & Halac, 2022)	(Aktas & Cihci, 2023)
ÇARŞAMBA	5.1	Gökçeli Cami																										X			
	5.2	Karakaya Mh. Cami																										X			
	5.3	Göğceli Cami	X	X		X	X		X					X		X			X									X			
	5.4	Orduköy (Kılcanlı) Mh. Cami		X		X	X							X			X	X										X			
	5.5	Kuşhane Cami		X			X							X			X											X			
	5.6	Şeyhhabil Cami	X	X		X	X					X		X														X	X		
	5.7	Muşçalı Cami		X	X																							X			
	5.8	Kocakavak Cami				X								X	X													X			
	5.9	Porsuk Cami				X	X							X			X	X										X	X	X	
	5.10	Ustacalı Cami				X								X	X													X			
	5.11	Yukarı Kavacık C. Kaydan Köyü – Zeyfeli																										X			
	5.12	Turgutlu Cami																										X			
	5.13	Konukluk Cami																										X			
	5.14	Aşağıdonurlu Cami																										X			
	5.15	Dalbahçe Köyü Cami																										X			

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar	İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar		Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar															Tanıtım Amaçlı Hazırlananlar									Mimarlık Bölümünde Hazırlananlar							
İlçe	Envanter Kodu	Cami Adı	Literatür Kaynakları																														
			(Can, 2004)	(Naza-Dönmez, 2008) (UA)	(E. Nefes, 2009)	(Yıldız, 2011)	(Bayraktar, 2016)	(Nefes, 2022)	(Danışman, 2013) (1986)	(Nemlioğlu, 2001) (UA)	(Şahin, 2004)	(E. Nefes, 2010b)	(Nefes, 2010a)	(Bayraktar, 2011)	(Nefes, 2012)	(Can, 2013)	(Bayraktar, 2013)	(Bayraktar, 2014)	(Can, 2014)	(E. Nefes, 2014)	(Yılmaz, 2014)	(E. Nefes et al., 2015)	(Nefes & Çiğdem, 2016)	(Uzun & Çiftçi, 2016) (UA)	(Uzun & Çiftçi, 2017) UA)	(Nefes et al., 2017)	(Uzun et al., 2018) (UA)	(Nefes & Çiğdem, 2019)	(Futuna & U. Binan, 2021)	(Aktaş, 2021)	(Özkaraca & Halaç, 2022)	(Aktaş & Çiftçi, 2023)
KAVAK	6.1	Bekdemir Cami	X	X		X	X							X		X								X	X							
	6.2	Tatarmuslu (Domşullu) Cami	X				X							X		X								X	X							
	6.3	Dere (Değirmencili) C.	X	X			X							X		X								X	X	X						
	6.4	Çakallı (Kasımzade Ahmet Sofi) Cami	X	X		X	X							X										X	X							
	6.5	Alagömlek Cami																					X	X	X							
	6.6	Karlı Cami																							X							
LADİK	7.1	Ambarköy Cami						X																								
19 M.	8.1	Yukarı Engiz Mh. Cami	X	X		X	X							X																		
SALIPAZARI	9.1	Albayrak (Yeşil) Mh. C.		X	X			X																								
	9.2	Esatçiftliği Mh. Cami		X	X			X																								
	9.3	Huma Cami																														
	9.4	Kızılot Mh. Cami			X			X																								
	9.5	Kurt Veli Cami																														
	9.6	Yeşil Mh. Cami		X	X																											

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar	İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar			Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar										Tanıtım Amaçlı Hazırlananlar										Mimarlık Bölümünde Hazırlananlar									
			Literatür Kaynakları																														
İlçe	Envanter Kodu	Cami Adı	(Can, 2004)	(Naza-Dönmez, 2008) (UA)	(E. Nefes, 2009)	(Yıldız, 2011)	(Bayraktar, 2016)	(Nefes, 2022)	(Danışman, 2013) (1986)	(Nemlioğlu, 2001) (UA)	(Şahin, 2004)	(E. Nefes, 2010b)	(Nefes, 2010a)	(Bayraktar, 2011)	(Nefes, 2012)	(Can, 2013)	(Bayraktar, 2013)	(Bayraktar, 2014)	(Can, 2014)	(E. Nefes, 2014)	(Yılmaz, 2014)	(E. Nefes et al., 2015)	(Nefes & Çiğdem, 2016)	(Uzun & Çiftçi, 2016) (UA)	(Uzun & Çiftçi, 2017) UA)	(Nefes et al., 2017)	(Uzun et al., 2018) (UA)	(Nefes & Çiğdem, 2019)	(Furtuna & U. Binan, 2021)	(Aktaş, 2021)	(Özkaraca & Halaç, 2022)	(Aktaş & Çiftçi, 2023)
SALIPAZARI	9.7	Muslubey Mezarlık C.			X			X																								
	9.8	Konakören Bakacak Mahallesi Cami			X			X																									
	9.9	Biçme Cami			X			X																									
	9.10	Güzelvatan Cami		X	X			X																									
	9.11	Yavaşbey Merkez Cami		X	X			X																									
	9.12	Karadere Hamzalar C.		X	X																												
	9.13	Karaman Cami		X	X			X																									
	9.14	Alanköy Cami			X	X		X																									
	9.15	Karacaören K. Soyuk C.						X																									
	9.16	Karayonca Şehitler C.																															
	9.17	Kırgıl Köyü Merkez C.						X																									
	9.18	Sarıhasan Çelebiler Mahallesi Cami																															
	9.19	Muslubey Bayramyurt			X			X																									
	9.20	Konakören Merkez C.			X			X																									
	9.21	Fatsalılar Mh. Cami						X																									
	9.22	Karayonca Köyü Karınca Cami						X																									
	9.23	Sarıhasan Esenli Mh. C.			X																												
	9.24	Yeni Mh. Cami Salıpazarı Gökçeli C.	X	X			X	X							X																		

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

| Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar | İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar | | Yeni Mh. Cami Salıpazarı Gökçeli C. (Çatak Ahmet Ağa) | | |

Tablo 1.1 İlçelere göre camileri konu alan literatürün dökümü (devamı)

| Sanat Tarihi Bölümünde Hazırlananlar | İlahiyat Fakültesinde Hazırlananlar | Coğrafya Bölümünde Hazırlananlar | | |

2
UNESCO ULUSAL SERİ VARLIK KAVRAMI VE AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN ADAYLIK POTANSİYELİ

2.1 Kavramsal Çerçeve

Günümüzde Dünya Miras Listesi'ndeki aday kültür varlıkları tek yapı (anıt), yapı grubu ya da alan olabileceği gibi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023) birden fazla yerde bulunan ancak birbiriyle ilişki içindeki bir serinin parçası olarak da listeye girebilmektedir. Bu bölümde tez kapsamında ele alınan 'ulusal seri varlık' kavramının ve UNESCO değerlendirme ölçütlerinin zaman içindeki değişimi ve güncel durumları hakkında bilgi vererek Samsun'daki ahşap yığma camilerin adaylık potansiyelleri tartışılmıştır.

2.1.1 UNESCO 'Ulusal Seri Varlık' Kavramı

'Seri Varlık[7]' (*serial properties*) tanımı 1977 ve 1978 tarihli ilk Uygulama Rehber'lerinde yer almamaktadır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 1977; Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 1978). 1980'de yapılan güncellemede ise ilk kez 'bir dizi kültürel varlık' (*series of cultural properties)* tan bahsedilmekte olup bu varlıkların aynı tarihi ve kültürel gruba ait olmaları ya da coğrafi bölgenin karakteristik özelliklerini taşıyan aynı türdeki varlık olmalarına dikkat çekilmiştir (Operational Guidelines For The Implementation of the World Heritage Convention, 1980). Aynı tanım 1983, 1984 ve 1987 tarihli rehberlerde de yer almaktadır (Tablo 2.1). 'Bir dizi kültürel varlık' kavramı 'seri kültürel varlık' ya da 'seri kültürel miras' tanımlarının kaynağı olarak değerlendirilmektedir (Poshyanandana, 2019, s.71).

1988[8] tarihli Uygulama Rehberi Paragraf 19'da ise farklı coğrafi konumlardaki 'bir dizi kültürel veya doğal varlık' (*a series of cultural and natural properties*)

[7] Tez kapsamında *'property'* kavramı 'varlık' olarak çevrilmiştir.
[8] 1992, 1994, 1996, 1997 ve 2002 tarihli Uygulama Rehberlerinde de aynı tanım tekrarlanmakta olup 2005 tarihinde konu ile ilgili güncelleme yapılmıştır.

tanımıyla doğal varlık da seri olarak anılmış olup "aynı jeolojik, jeomorfolojik oluşuma sahip, aynı biyo-coğrafik bölgede yer alan veya aynı ekosisteme tabi olmaları" maddesi de açıklamaya eklenmiştir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2002, md. 19, s.5) (Tablo 2.1). Bu tanımlama 1992, 1994, 1996, 1997 ve 2002 tarihli Uygulama Rehberleri'nde de devam etmiştir.

2005 tarihinde güncellenen Uygulama Rehberi'nde ise bu açıklama Paragraf 137'de 'Seri Varlıklar' (*Serial Properties*) adıyla açılan yeni başlığın altında verilmiştir. 'Ulusal Seri Varlık' (*Serial National Property*) ve 'Ulus Aşırı Seri Varlık' (*Serial Transnational Property)* kavramları da ilk defa bu uygulama rehberinde ayrı olarak ifade edilmiştir. Paragraf 138'de seri varlığın tek bir taraf devletin sınırlarında ('ulusal seri varlık'- '*serial national property'*) ya da birbirlerine komşu olması gerekmeyen taraf devletlerin sınırlarında ('seri ulus aşırı varlık' – '*serial transnational property')* olabileceği ifadelerine yer verilmiştir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2005, Md. 138, s.34) (Tablo 2.2). Aynı Uygulama Rehberi'ndeki Paragraf 134'te 'Sınır Aşırı Varlıklar'ın (*Transboundary Properties*[9]) tanımı da yapılmış olup aday varlığın, birbirlerine sınırı olan birden fazla taraf devletin sınırları içinde olabileceğine de değinilmiştir (Tablo 2.1). Bu tanımlamalar 2005-2019 yılları arasında yayımlanan diğer Uygulama Rehberleri'nde de tekrarlanmıştır.

2021 ve 2023 tarihli Uygulama Rehberleri'nde 2019 tarihli olandan faklı olarak 'seri varlıkların' (*serial properties*) adaylıklarına dikkat çekilmiş ve taraf devlet(ler)in aday gösterilen seri ulusal/ulus aşırı varlığın tamamının yönetimini denetlemek üzere ortak bir yönetim komitesi ya da benzer bir organ kurulması gerekliliği vurgulanmıştır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021, md.138bis., s.45).

1980 yılından itibaren farklı isimlerle 'Seri Varlık' tanımlarının yer aldığı Uygulama Rehberleri'nde, seri varlık adaylıkları için Üstün Evrensel Değer

[9] Akçabozan, "Sınır Aşırı Dünya Mirası Alanlarının Türkiye Bağlamında Tespiti, Geliştirilmesi ve Sunulması için İlke ve Ölçütler" başlıklı doktora tezinde '*transboundary properties*' kavramını 'sınır aşırı kültür varlıkları' olarak Türkçeye çevirmiş olup (Akçabozan Taşkıran, 2021) bu tez kapsamında birebir çeviri yapılmak istenmiştir. Bu nedenle 'transboundary property' 'sınır aşırı varlık' olarak tanımlanmıştır.

(ÜED)'e sahip olanın bileşenler[10] (*components*) / tek tek parçalar (*individual parts of it)* değil 'serinin kendisi' olması gerektiğine işaret edilmiştir. Bununla birlikte bazı durumlarda seriyi oluşturan bütün varlıkların aynı anda Dünya Miras Listesi (DML)'ne aday gösterilemeyebileceği ancak aday gösterilen ilk varlığın başlı başına ÜED'e sahip olması kaydıyla, birkaç adaylık dönemi boyunca değerlendirilmek üzere sunum yapılabileceğine dikkat çekilmektedir. Bu şekilde yapılan aşamalı bir adaylık durumunda, taraf devlet(ler)in Komiteye konuyu bildirmeleri beklenmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021).

[10] Tez kapsamında, seriyi oluşturan her bir 'varlığı' tanımlayan ve İngilizce'de '*components'* olan kavram Türkçeye 'bileşen' olarak çevrilmiştir.

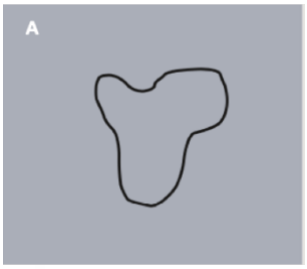
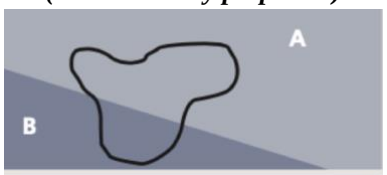
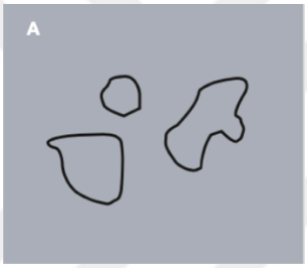
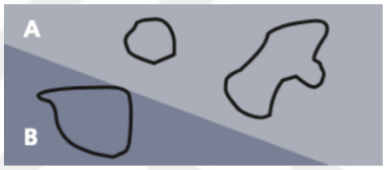
Tablo 2.1 Seri varlık tanımının farklı tarihlerdeki uygulama rehberlerindeki tanımı ve içeriği

Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberleri				
1977-1978*	**1980-1983-1984-1987**	**1988-1992-1994-1996-1997-2002**	**2005-2008-2011-2012-2013-2015-2016-2017-2019**	**2021 – 2023**
-	**'Bir dizi kültürel varlık'** ***(A series of cultural properties)***	***'Kültürel ve doğal varlıklar serisi'*** ***(A series of cultural and natural properties)***	***'Seri varlıklar' (serial properties)*** ***'Ulusal seri varlıklar' (serial national property)*** ***'Ulus aşırı seri varlıklar'(serial transnational property)*** ***'Sınır aşırı varlıklar' (transboundary properties)***	***'Aday seri varlıklar' (nominated serial properties)*** ***'Aday ulusal seri varlıklar' (nominated serial national property)*** ***'Aday ulus aşırı seri varlıklar' (nominated serial transnational property)*** ***'Aday sınır aşırı varlıklar' (nominated transboundary properties)***
	Prg.(14*)19: Taraf devletler alttaki şartları sağlamaları durumunda seri kültür varlıkları önerebilir: (i) aynı tarihi ve kültürel gruba ait varlıklar (ii) bir coğrafi bölgenin karakteristik özelliklerini taşıyan aynı türdeki varlıklar -Bileşenler *(components)* özelinde değil bir bütün olarak ÜED'e sahip olmaları durumunda	**Prg.19:** Taraf devletler alttaki şartları sağlamaları durumunda **seri kültürel ve doğal varlıklar** önerebilir: (i) aynı tarihi ve kültürel gruba ait varlıklar (ii) bir coğrafi bölgenin karakteristik özelliklerini taşıyan aynı türdeki varlıklar **(iii) aynı jeolojik, jeomorfolojik oluşuma sahip, aynı biyo-coğrafik bölgede yer alan veya aynı ekosisteme tabi olan** -Bileşenler *(components)* özelinde değil bir bütün olarak ÜED'e sahip olmaları durumunda	**Prg.137:** Seri varlıkların içerdiği bileşenler: (i) aynı tarihi ve kültürel gruba ait varlıklar (ii) bir coğrafi bölgenin karakteristik özelliklerini taşıyan aynı türdeki varlıklar (iii) aynı jeolojik, jeomorfolojik oluşuma sahip, aynı biyo-coğrafik bölgede yer alan veya aynı ekosisteme tabi olan - ÜED'e sahip olanın serinin tek tek parçaları *(individual parts of it)* değil, bir bütün olarak seri olması şartıyla **Prg. 138:** Aday seri varlık: a) tek bir taraf devlet sınırları içinde **(ulusal seri varlık)** b) birbirine sınırı olması gerekmeyen farklı taraf devlet sınırlarında **(ulus aşırı varlık)** olabilir.	**Prg. 137:** Aday seri varlıklar, iki veya daha fazla bileşen parça içerir: a) Bileşenler ***peyzaj, ekolojik, evrimsel veya habitat bağlantısı*** **sağlayan kültürel, sosyal veya işlevsel bağlantıları** yansıtmalıdır. b) Her bir bileşen, adayın bir bütün olarak ÜED'ne önemli, bilimsel, kolayca tanımlanabilir ve ayırt edilebilir bir şekilde katkıda bulunmalıdır ve bunların yanı sıra **somut olmayan özellikleri** de içerebilir. Ortaya çıkan ÜED kolayca anlaşılabilmeli ve *iletilebilmelidir*. c) Bileşenlerin aşırı ayrışmasını/*parçalanmasını* önlemek amacıyla, **bileşenlerin seçimi de dahil olmak üzere, aday gösterme süreci, adayın genel yönetilebilirliği ve tutarlılığı** dikkate alınmalıdır. - Bileşenler özelinde değil bir bütün olarak ÜED'e sahip olmaları durumunda **Prg. 138:** Aday seri varlık: a) tek bir taraf devlet sınırları içinde **(aday ulusal seri varlık)** b) birbirine sınırı olması gerekmeyen farklı taraf devlet sınırlarında **(aday ulus aşırı varlık)** olabilir.

Tablo 2.1 Seri varlık tanımının farklı tarihlerdeki uygulama rehberlerindeki tanımı ve içeriği (devamı)

Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberleri				
1977-1978*	**1980-1983-1984-1987**	**1988-1992-1994-1996-1997-2002**	**2005-2008-2011-2012-2013-2015-2016-2017-2019**	**2021 – 2023**
-	**'Bir dizi kültürel varlık'** ***(A series of cultural properties)***	***'Kültürel ve doğal varlıklar serisi'*** ***(A series of cultural and natural properties)***	***'Seri varlıklar' (serial properties)*** ***'Ulusal seri varlıklar' (serial national property)*** ***'Ulus aşırı seri varlıklar'(serial transnational property)*** ***'Sınır aşırı varlıklar' (transboundary properties)***	***'Aday seri varlıklar' (nominated serial properties)*** ***'Aday ulusal seri varlıklar' (nominated serial national property)*** ***'Aday ulus aşırı seri varlıklar' (nominated serial transnational property)*** ***'Aday sınır aşırı varlıklar' (nominated transboundary properties)***
			Prg. 139: Taraf devlet(ler) ilk varlığın ÜED'e sahip olması koşuluyla birkaç adaylık döngüsü boyunca değerlendirilmek üzere seri aday gösterebilirler. Taraf devletlerin daha iyi planlama yapmaları için niyetlerini Komiteye bildirmeleri teşvik edilmektedir. **Prg. 134:** Aday gösterilen bir varlık: a) tek bir Taraf Devletin topraklarında veya **b) bitişik sınırlara sahip ilgili tüm Taraf Devletlerin topraklarında sınıraşırı varlıklar *'transboundary properties"* bulunabilir.**	**Prg. 138bis.:** İlgili taraf devletler, aday ulus aşırı varlığın **tamamını yönetmek üzere ortak bir yönetim komitesi ya da benzer bir organ** kuracaklardır. **Halihazırda bir taraf devlette bulunan DMA'nın -taraf devletin rızası ile- genişletilmesi ve ulus aşırı varlık olması** için önerilebilir. **Prg. 139:** Ulus aşırı seri varlık dosyası sunmayı planlayan taraf devletlerin, **resmi başvurularından önce** Komiteyi niyetleri konusunda bilgilendirmek ve daha iyi bir planlama yapılmasını sağlamak amacıyla üzerinde mutabık kalınmış bir **adaylık stratejisi hazırlamaları** teşvik edilmektedir. Bu gibi durumlarda, adaylık stratejisi Ön Değerlendirme aşamasında tartışılmalı ve devamında hazırlanacak adaylık dosyalarına eklenmelidir. **Prg. 134:** Aday gösterilen bir varlık: a) tek bir Taraf Devletin topraklarında veya **b) bitişik sınırlara sahip ilgili tüm Taraf Devletlerin topraklarında aday sınıraşırı varlıklar *'nominated transboundary properties'* bulunabilir.**
* 1977-78 yıllarındaki Uygulama Rehberleri'nde 'seri varlık'a atıfta bulunabilecek bir kavram tanımlanmamıştır. 1977, 1978, 1980, 1983, 1984, 1987, 1988, 1992, 1994, 1996, 1997, 2002, 2005, 2008, 2011, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2019, 2021, 2023 tarihli Uygulama Rehberleri'nden elde edilen veriler derlenerek Aktaş tarafından tablo haline getirilmiştir.				

Tablo 2.2 Ulusal varlık, ulusal seri varlık, sınır aşırı varlık, ulus aşırı varlık görselleştirmesi (*Preparing World Heritage Nominations*, 2011, s.50*)

<table>
<tr><th></th><th>Ulusal Varlıklar
(national properties)
– Tek Ülke (A)</th><th>Sınır Aşırı / Ulus Aşırı Varlıklar
(transboundary/ transnational properties)
– İki veya Daha Fazla Ülkeler (A, B ve C)</th></tr>
<tr><td>Tek Alan</td><td>Ulusal Varlıklar
(national properties)
  </td><td>Sınır Aşırı Varlıklar
(transboundary properties)

  </td></tr>
<tr><td>Tek Alandan Daha Fazla: Seri Varlıklar</td><td>Seri Ulusal Varlık
(serial national property)
  </td><td>Seri Ulus Aşırı Varlık
(serial transnational property)
(Bazı Potansiyel Olasılıklar)

Her biri tamamen tek bir ülkede olan bağlantılı bir dizi bileşen (a linked series of components)

Bazıları birden fazla ülke arasında paylaşılan bağlantılı bir dizi bileşen (a linked series of components)

Seri varlıklar (serial properties), ortak bir sınıra sahip olmayan ülkelerdeki bileşenleri (components) içerebilir, ancak bu tür örnekler olağandışıdır ve şimdiye kadar yalnızca kültürel varlıklarda (cultural properties) bulunmaktadır (örneğin Struve Jeodezik Sanatı ve Roma İmparatorluğu'nun Sınırları Dünya Mirası mülkleri). Yukarıdaki örnek serinin B ve C ülkelerinde bileşen parçaları vardır, ancak A ülkesinde yoktur.</td></tr>
<tr><td colspan="3">* Aktaş tarafından çevrilmiştir.</td></tr>
</table>

2.1.2 Üstün Evrensel Değer'in Tanımı

'Üstün evrensel değer' (ÜED) ifadesi ilk kez 1972 yılındaki Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde (*Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*) geçmektedir (Ulukan, 2014, s.103). Uygulama Rehberi'nde 'üstün evrensel değer' tanımı yapılırken günümüz ve gelecek nesiller için ortak önemdeki, ulusal sınırları aşan evrensel bir kültürel ve/veya doğal değerden bahsedilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023). Aday varlığın DML'ne kabul edilmesi için söz konusu mirasın her bir bileşeninin bu değere sahip olması beklenmektedir.

Bir mirasın ÜED'e sahip olma şartlarını ise Uygulama Rehberi'nin 77 ve 78. maddelerinden takip etmek mümkündür. Madde 77'ye göre aday varlığın Dünya Miras Alanı (DMA) seçim kriterlerinden bir veya daha fazlasını karşılaması durumunda varlığın ÜED'e sahip olduğunun kabul edileceği belirtilmektedir. Madde 78'de ise varlığın bu seçim kriterlerine ek olarak ÜED'e sahip olduğunun söylenebilmesi için bütünlük ve özgünlük şartlarının karşılanması ve aday mirasın uzun süreli korunmasının sağlanması için yeterli bir koruma ve yönetim planının olması gerekliliğine dikkat çekilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023). Bu nedenle DMA seçim kriterleri, özgünlük/bütünlük ve yönetim planı ÜED'in 3 temel ayağı (*three pillars of OUV*) olarak değerlendirilmektedir (Bertzky et al., 2013).

Uygulama Rehberi'nde verilen formata göre taraf devletlerden sunulan adaylık dosyalarında,

- kısa özet,
- seçim kriteri,
- tüm alanlar için bütünlük beyanı,
- i-vi kriterleri ile başvuru yapılan alanlar için özgünlük beyanı,
- koruma ve yönetim için gerekli olanların yer aldığı bir ÜED beyanı sunmaları beklenmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023, Ek 10, s.153).

Bu bölümde ÜED'i oluşturan DMA seçim kriterleri, özgünlük, bütünlük ve yönetim planı kavramları ayrı alt başlıklar halinde açıklanmıştır.

- **Dünya Miras Alanı Seçim Kriterleri**

Bir varlığın hangi ölçütlere göre seçilebileceğinin koşulları ilk olarak 1977 yılındaki Uygulama Rehberi'nde yayınlanmıştır. 1980 tarihli rehberin kriter açıklamalarında bazı düzenlemeler yapılmış olup 2005 yılına kadar bu haliyle uygulanagelmiştir. Bu düzenlemede (i) – (vi) arasındaki kriterler kültürel miras, (vii) – (x) arasındaki kriterler ise doğal miras alanları için kullanılmıştır. 2005 tarihli rehberde ise bu on kriter tek bir başlık altında sunulmaya başlanmıştır. Kültürel ya da doğal varlıkların DML'ne dahil edilmesi için aday varlığın Dünya Mirası Komitesi tarafından belirlenmiş bu on kriterden en az bir tanesini karşılaması beklenmektedir. Sadece vi. kriter için komite bu kriterin diğer kriterler ile desteklenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Aşağıda söz konusu 10 kriterin açılımına yer verilmiştir.

"(i) İnsan yaratıcı dehasının bir şaheserini temsil eder;

(ii) mimari veya teknoloji, abidevi sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı konusundaki gelişmeler üzerine bir zaman zarfı içinde dünyanın belli bir kültürel alanında insan değerleri arasındaki önemli alışverişi sergiler;

(iii) yaşayan veya ortadan yok olmuş bir kültürel geleneğe veya bir medeniyete yönelik eşsiz veya en azından istisnai bir tanıklık üstlenir;

(iv)insanlık tarihinde önemli bir aşamsayı veya aşamaları gösteren bir yapı türü, mimari veya teknolojik grup veya peyzaj için istisnai bir örnek olur;

(v)özellikle geri döndürülemez değişikliklerin etkisi altında hassas hale gelen insanın çevre ile Etkileşiminin veya kültürün (veya kültürlerin) bir temsilcisi olan geleneksel insan yerleşimi, arazi kullanımı veya deniz kullanımının istisnai bir örneği olur;

(vi) istisnai evrensel öneme sahip olaylar veya yaşayan gelenekler ile, fikirler ile veya inançlar ile, sanatsal ve edebi eserler ile doğrudan veya somut bir biçimde ilişkili olur. (Komite bu kriterin tercihen diğer kriterler ile birlikte kullanılması gerektiğini kabul etmektedir.);

(vii) üstün doğal bir fenomeni veya istisnai bir doğal güzelliğe veya estetik öneme sahip alanları ihtiva eder;

(viii) yaşamın kaydı, yerşekillerinin oluşumunda devam eden coğrafik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler dahil dünya tarihinin önemli aşamalarını temsil eden istisnai örnekler olurlar;

(ix) Kara, tatlı su, kıyı ve deniz ekosistemlerinin ve bitki ve hayvan topluluklarının evrim ve gelişimindeki devam eden önemli ekolojik ve biyolojik süreçleri temsil eden istisnai örnekler olurlar;

(x) Bilim veya muhafaza açısından Üstün Evrensel Değer'e sahip tehdit altındaki türleri ihtiva edenler dahil biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve dikkat çeken doğal habitatları kapsar." (Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberi, 2017).

- **Özgünlük**

Bir kültür varlığının ÜED taşıması için gerekli temel koşullardan olan 'özgünlük' "Bir mimari kültür varlığının anlam kazanabilmesi için gereken ve onun gerçekliğini, değerini ve bütünlüğünü kanıtlayan tüm özellikleridir." şeklinde tanımlanabilir (ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013, 2013). Evrensel koruma yaklaşımında uzun süredir tartışılmakta olan 'özgünlük' kavramı birçok alt başlığı içermekte olup, bu kavramın algılanışı kültürden kültüre, hatta aynı kültürün içinde ya da zamandan zamana değişim gösterebilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021). Binan, bu konuyla ilgili yapılan yayınların giriş bölümlerinde Girit seferinden dönen Atinalı Theseus'un gemisinin Atinalılar tarafından saklandığını anlatan Yunan mitolojisindeki bir hikâyeye yer verildiğini aktarmaktadır. Hikâyeye göre zaman içerisinde eskiyen parçaların değiştirilmesi sonunda bir süre sonra gemideki tüm parçaların yenilenmiş olması artık bu geminin Theseus'un gemisi olup olmadığı sorusunun sorulmasına neden olmuştur. Eğer değilse hangi noktadan sonra bu özelliğini kaybetmiştir sorusu özgünlüğün algılanışının tartışılması açısından dikkat çekicidir (Binan, 1999, s.90). Petzet, özgünlüğün bir anıtın yalnızca ilk ortaya çıkışına atıfta bulunmadığına ve sonraki değişiklikleri kapsadığına da işaret eder (Petzet, t.y., s.8).

'Özgünlük' kavramı korumayla ilgili hazırlanmış olan evrensel metinlerde ilk olarak Venedik Tüzüğü'nün giriş kısmında geçer (Binan, 1999; Nezhad et al., 2015; Tikhonova & Alho, 2015). Genellikle farklı dillerdeki çevirilerinde yer verilmeyen

bu giriş kısmında "Anıtsal eserler gelecek kuşaklara özgünlüklerinin bütün zenginliği ile aktarılmalıdırlar." yazar (Binan, 1999, s.91).

Özgünlük kavramı 2000'li yıllara kadar daha çok kültür varlığının fiziksel boyutuyla ilişkilendirilmiştir (Eraslan, 2020a). O dönemde "tasarım, malzeme, işçilik, mekân" parametreleri özgünlük için değerlendirme kriterlerini oluştururken zaman içinde somut olmayan ögeler de özgünlük kapsamında konuşulmaya başlanmıştır (Jokilehto, 2006; Nezhad et al., 2015; Tikhonova & Alho, 2015). Aslında özgünlüğün somut olmayan boyutunun tartışılmaya başlanması, Avrupa merkezli koruma teknik ve yaklaşımlarından farklı uygulama geleneklerine sahip Japonya'nın 1992 yılında Ise Tapınağı'nı Dünya Miras Listesi'ne önermesi ile başlamıştır (Binan, 1999, s.92). Binan, yazısında aslında arka planda bu tartışmaların hep var olduğuna ancak Japonya gibi önemli bir ekonomik gücün dünya çapında böyle bir koruma sorununa dikkat çekebildiğine ve bunu korumanın gündemine aldırdığına değinmektedir (Binan, 1999, s.92).

Özellikle 1994 yılında Japonya'nın Nara kentinde 'özgünlük' temalı bir konferans düzenlenmesiyle "özgünlük" kavramı dünyanın birçok yerinden gelen konunun uzmanı bilim adamları tarafından tüm yönleri ile incelenmeye çalışılmıştır (Ulukan, 2014, s.10). Konferans sonunda kabul edilen "Nara Özgünlük Belgesi"nin 13. Maddesinde "Bir anıtın ya da sitin doğasına ve kültürel bağlamına bağlı olarak; özgünlük yargısı çok çeşitli bilgi kaynaklarına bağlıdır. Bu kaynaklar; tasarım ve biçimi, malzeme ve işçilik özellikleri, kullanım ve işlevi, gelenek ve teknikleri, konum ve yerleşimi, ruh ve anlatımı, ilk tasarım ve tarihsel evrimi içerir. Bilgi kaynakları yapıtın bünyesinde olabileceği gibi, dışında da olabilir. Bu kaynakların kullanımı, kültür mirasının, sanatsal, teknik, tarihsel ve toplumsal boyutlarıyla tanımlanmasına olanak verir." ifadesi ile özgünlük kapsayıcı olarak tanımlanmıştır (Nara Özgünlük Belgesi, 1994).

Özgünlüğün somut ve somut olmayan yönlerine 1994 yılında kuramsal olarak dikkat çekilen bu özellikler UNESCO'nun Uygulama Rehberi'ne ilk olarak 2005 yılında girmiştir. En son 2023 yılında güncellenen Uygulama Rehberi'nin 79. Paragrafı özgünlük kriterlerinin değerlendirilmesi konusunda Nara Özgünlük Belgesi'ni referans alır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023, s.30). 82. Paragrafta ise özgünlük "Eğer kültürel değerleri (teklif edilen adaylık kriterinde kabul edildiği gibi) aşağıda belirtilen

çeşitli öznitelikleri vasıtasıyla tam ve güvenilir bir şekilde ifade edilirse, kültürel mirasın türüne ve kültürel bağlamına bağlı olarak, varlıklar özgünlük koşullarını karşılamış kabul edilebilir:

- form ve tasarım (form and design);
- malzeme ve madde/işçilik özellikleri (materials and substance);
- kullanım ve fonksiyon (use and function);
- gelenekler, teknikler ve yönetim sistemleri (traditions, techniques and management systems);
- konum ve mekân (location and setting);
- dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri (language and other forms of intangible heritage);
- ruh ve duygu (spirit and feeling);
- diğer iç ve dış faktörler." şeklinde tanımlanmıştır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023).

Tablo 2.3 Özgünlük kriterlerinin zaman içinde değişimi*

2000'li yıllara kadar özgünlük	**1994 – Nara Özgünlük Belgesi**	**2005 (2023) – UNESCO Uygulama Rehberi**
• Tasarım • Malzeme • İşçilik • Mekân	• Tasarım ve biçim • Malzeme ve işçilik özellikleri • Kullanım ve işlev • Gelenek ve teknikler • Konum ve yerleşim • Ruh ve anlatım • İlk tasarım ve tarihsel evrim	• Form ve tasarım • Malzeme ve işçilik özellikleri • Kullanım ve işlev • Gelenek, teknikler ve yönetim sistemleri • Konum ve yerleşim • Dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri • Ruh ve duygu • Diğer iç ve dış faktörler
* (Eraslan, 2020a; Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023; The Nara Document on Authenticity (1994), 1994) kaynaklarından yararlanılarak Aktaş tarafından hazırlanmıştır.		

2013 yılında hazırlanmış ICOMOS Türkiye'nin Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde *"Mimari mirasın özgünlüğü söz konusu olduğunda, konum, tasarım, malzeme ve işçilik özellikleri açısından içinde bulunduğu kültür alanının bozulmamış ve tahrif edilmemiş bir belgesi olması istenir. İlk yapımından günümüze yapıların bünyesinde yer alan ve yapının kimliğini oluşturan tarihsel*

katmanlar, özgünlüğünün bileşenleri olarak kabul edilir. Mimari mirasın korunmasına yönelik tüm yaklaşım ve uygulamalar, bu mirasın sahip olduğu değerleri somutlaştıran özgünlüğünün korunmasını hedeflemelidir." ifadesiyle yapıya ait tarihsel katmanlar özgünlüğün bileşeni olarak tanımlanmıştır (ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013, 2013).

- **Bütünlük**

Bir kültür varlığının ÜED taşıdığının kabul edilebilmesi için o kültür varlığının özgünlük kadar bütünlük şartlarını da sağlaması gerekmektedir (Ulukan, 2014, s.105). UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberi'nde bütünlük (*integrity*) doğal ve/veya kültürel mirasın ve niteliklerinin bütünlüğünün (*wholeness*) ve bozulmamışlığının bir ölçüsü olarak tanımlanmaktadır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023, Md. 88). 2013 tarihli ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde ise bütünlük ile ilgili "Mimari mirasın yapısal ve mimari olarak bir bütün tanımlaması ve miras olma durumunu belgeleyen tüm unsurları ile var olması durumudur. Bütünlüğün diğer bir boyutu ise, mimari mirasın içinde varlık kazandığı çevre ve diğer miras unsurları ile birlikte süreklilik göstermesi şeklinde anlaşılmaktadır." ifadesine yer verilmiştir (ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013, 2013).

Uygulama rehberinde aday gösterilen her bir varlık için 'bütünlük' şartının sağlanmasına dikkat çekilmektedir ve bütünlük koşulları incelenirken varlığın;

- "ÜED'ini ifade etmek için gerekli tüm unsurları içermesi,
- Varlığın önemini ortaya koyan özelliklerin ve süreçlerin tam olarak temsil edilmesini sağlamak için yeterli ölçüde olması;
- Gelişim ve/veya ihmalin olumsuz etkilerinden muzdarip olması"

başlıklarının değerlendirilmesi gerektiği yazılıdır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023, Md. 88).

DML'ne adaylıkta ayrı bir 'bütünlük beyanı'nın yapılması gerekliliği ilk olarak 2005 yılındaki Uygulama Rehberi'nde yer almakta olup 2023 yılına kadar 'bütünlük' ile ilgili maddelerin değişmediği görülmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2005).

- **Yönetim Planı**

Mimarlık alanında bir kültür varlığının ÜED'nin tamamlayıcısı olan 'yönetim planı', aday varlığın DML'ne kayıt olması için aranan önemli şartlardan biridir. Dünya miras sisteminde 1977 yılından itibaren karşılığı olmasına rağmen yönetim planlama sistemi 1990'lı yılların sonu itibariyle ancak gelişmeye başlamıştır (Eraslan, 2021, s.34). 2005 yılında Uygulama Rehberi'nde yapılan değişikliklerden biri de yine bu konuyla ilgilidir. 2002 yılındaki rehberin 21. Maddesinde taraf devletlerin aday olan doğal veya kültürel alanın korunması için plan hazırlamaları teşvik edilir yazılı iken (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2002), 2005 yılında ayrı bir başlık olarak 'yönetim sistemleri' açılmış olup Madde 108'de aday varlığın ÜED'nin nasıl korunacağının belirlendiği bir yönetim planı ya da yönetim sisteminin olması gerektiği vurgulanmıştır (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2005).

2023 tarihli güncel uygulama rehberi incelendiğinde etkili bir yönetimin kısa, orta ve uzun vadeli eylemlerden oluşan bir döngüyü içermekte olduğu bilgisi sunulmaktadır. Aynı rehberde madde 114'te ulusal ya da ulus aşırı seri varlıklar için ayrı ayrı bileşenlerin koordineli olarak yönetimlerinin sağlanmasına yönelik bir sistem kurulması ve adaylık sürecinde bunun belgelenmesi gerektiği belirtilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023).

Günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmi internet sitesinde ülkemizdeki 32[11] alana ait yönetim planlarına yer verilmiştir (Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, t.y.). Erken tarihli listeye girmiş olan bazı alanların hala yönetim planlarının olmadığı anlaşılmaktadır.

- **Karşılaştırmalı Analiz**

2021 yılında yayınlanan Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberi'nin III. Bölümü adaylık süreçleri ile ilgili detaylı bilgileri içermektedir. Paragraf 132'de adaylık dosyasının 'tam olarak' değerlendirilmesi için gerekenler listelenmiştir. 3. sırada 'Adayın kaydedilme gerekçesi' yer almaktadır ve bu başlık altında önerilen

[11] Efes için (2014-2019) ve (2022-2027) olmak üzere iki yönetim planı listede yer almaktadır.

Dünya Mirası kriter(ler)inin açıklanması ve ÜED'nin tanımlanmasının yanı sıra aday varlık için kapsamlı bir karşılaştırmalı analiz yapılması gerektiğine dikkat çekilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021, s.41). Karşılaştırmalı analizler hazırlanırken objektif olunması ve konunun uzmanlarından -özellikle uluslararası uzmanlardan- yardım alınması önerilmektedir (*Preparing World Heritage Nominations*, 2011, s.71).

Hazırlanacak karşılaştırmalı analizin ulusal ve uluslararası düzeyde, Dünya Miras Listesi'nde yer alıp almamasına bakılmaksızın, benzer varlıklar ile bağlantı kurulması gerektiği belirtilmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021, s.42). Karşılaştırmalı analizler ile aday miras alanının DML'nde olan ve olmayan alanlar ile benzerliklerinin ve farklılıklarının ortaya konması alanın DML'nde temsil edilmemiş yönlerinin varlığına dikkat çekmesi bakımından önemlidir (Eraslan, 2020b, s.312).

Seri varlıklar için hazırlanacak karşılaştırmalı analizler de temelde tek bir bileşenden oluşan adaylıklar ile ortaklıklar taşımaktadır. Yapılan analiz ile halihazırda DML'nde kayıtlı olan diğer varlıklarla karşılaştırma yapılarak seri varlığın temsiliyeti ile ilgili bir değerlendirme yapılması ve gelecekte dünyanın diğer bölgelerinden benzer başka adaylıkların olup olamayacağı ile ilgili bilgilere yer verilmesi beklenmektedir. Seri varlıklar için hazırlanacak karşılaştırmalı analizlerde bileşenlerin seçimi ile ilgili ikinci bir bölüm daha yer almalıdır. Adaylığın, diğer benzer bileşenlerle karşılaştırılması ve yapılan seçimin gerekçelendirilmesi açısından bileşenlerin seçilme gerekçesinin ortaya konması gerekmektedir (*Preparing World Heritage Nominations*, 2011, s.67). Seri varlıklar için ilk adımda yalnızca ilk bileşen / bileşenler aday gösterilse de potansiyel bir seri adaylığın bütün bileşenlerinin adaylık dosyasına eklenmesi gerekmektedir (*Preparing World Heritage Nominations*, 2011, s.77).

Hazırlanan adaylık dosyasında karşılaştırmalı analizin bir sonuca bağlanması önerilmektedir. Varılan sonuç 3 farklı şekilde olabilir:

1. Aday varlık benzerleri ile karşılaştırıldığında yüksek öneme sahiptir ve DML'nde bir boşluğu dolduracaktır. O nedenle taraf devlet adaylık sürecine devam edebilir.

2. Aday varlık benzerleri ile karşılaştırıldığında düşük öneme sahiptir ve DML'nde bir boşluğu doldurmayacaktır. Bu durumda taraf devlet adaylık sürecini 'dikkatlice' yeniden gözden geçirebilir.
3. Aday varlık benzerleri ile aynı seviyede öneme sahiptir. Bu durum ÜED'in de zayıf ya da sınırda olduğunu göstermektedir. Az sayıda yüksek dereceli alan olması durumunda seri ya da sınır aşırı aday için potansiyele dikkat çekilebilir (*Preparing World Heritage Nominations*, 2011, s.70).

Tez kapsamında yapılan karşılaştırmalı analizde ICOMOS tarafından DML'nin analizini kolaylaştırmak için 2002-2003 ve 2004 yılları arasında iki aşamalı gerçekleştirilen çalışma referans alınmıştır. İlk aşama 2002 yılında DMA için tipolojik çerçevenin oluşturulmasını; ikinci aşama ise 2003 yılı ve 2004 yılının başlangıcında tipolojik çerçevenin tamamlanarak kronolojik-bölgesel ve tematik çerçeveler açısından analizlerini içermektedir (Jokilehto et al., 2005, s.12). Bu doğrultuda kültür mirasını analiz etmek üzere oluşturulan üç çerçeve; DML adaylıkların değerlendirilerek sınıflandırılması için ilk olarak belirlenmiş tipolojik çerçeve; kültürel mirası zaman ve mekanla ilişkili olarak sınıflandıran kronolojik-bölgesel çerçeve ve insanların kültürel çevrelerine verdikleri tepkileri tanımlayan tematik bir çerçeve şeklinde tariflenebilir (Jokilehto et al., 2005, s.13).

Bu çalışmada **tipolojik çerçeve** 14 kategoride incelenmekte olup tez konusunu oluşturan camiler 'Dini varlıklar'[12] *(Religious properties)* başlığı altında değerlendirilebilir (Tablo 2.4). 2003[13] tarihinde DML'nde bulunan yapılar tipolojik çerçeve bakımından incelendiğinde, DML'nde en çok yer alan yapıların "Mimari ve anıtsal yapılar" *(Architectural & artistic monuments &ens.)* "Tarihi kentler / kentsel topluluklar" *(Historic towns / urban ensembles)* ve "Dini varlıklar" *(Religious properties)* kategorilerine ait olduklarını göstermektedir (Tablo 2.4).

[12] "dini varlıklar: dini veya manevi çağrışımları olan her türlü varlık: kiliseler, manastırlar, türbeler, kutsal alanlar, camiler, sinagoglar, tapınaklar, kutsal manzaralar, kutsal korular ve diğer peyzaj özellikleri vb;" (*religious properties: any form of property with reli- gious or spiritual associations: churches, monasteries, shrines, sanctuaries, mosques, synagogues, temples, sacred landscapes, sacred groves, and other landscape features, etc)*

[13] Unesco'nun resmî sitesinde bu çerçeve kapsamında güncel bir analiz yer almadığı için 2003 yılına ait veriler verilmiştir.

Tablo 2.4 Tipolojik çerçeve- her kategorinin oransal analizi ((Jokilehto et al., 2005, s.38) üzerinden düzenleyen Z. Aktaş)

	Africa	Arab States	Asia/ Pacific	Europe/ N.Amer.	LA/ Caribb.	Totals
Archaeological properties	8	29	44	61	29	171
% total	5%	17%	26%	36%	17%	12%
Rock-an sites	2	3	10	9	0	14
% total	8%	12%	38%	35%	8%	2%
Hominid sites	3	0	2	9	0	14
% total	21%	0%	14%	64%	0%	1%
Historic towns/ urban ensembles	13	39	35	134	48	269
% total	5%	14%	13%	50%	18%	18%
Religious properties	6	14	61	131	22	234
% total	3%	6%	26%	56%	9%	16%
Technological and agricultural properties	1	0	3	54	11	69
% total	1%	0%	4%	78%	16%	5%
Military properties	4	9	11	56	7	87
% total	5%	10%	13%	64%	8%	6%
Architectural & artistic monuments & ens.	8	23	67	197	46	341
% total	2%	7%	20%	58%	13%	23%
Modern heritage	0	0	0	12	3	15
% total	0%	0%	0%	80%	20%	1%
Vernacular architectur & settlements	8	6	5	32	6	57
% total	14%	11%	9%	56%	11%	4%
Symbolic sites	4	0	7	9	1	21
% total	19%	0%	33%	43%	5%	1%
Cultural landscapes	5	2	23	65	5	100
% total	5%	2%	23%	65%	5%	7%
Cultural routes	0	0	1	7	0	8
% total	0%	0%	13%	88%	0%	1%
Burial sites	1	5	13	19	2	40
% total	3%	13%	33%	48%	5%	3%
Mixed sites	1	1	8	9	2	21
% total	5%	5%	38%	43%	10%	1%

Kronolojik-bölgesel çerçeve ile dünyanın farklı bölgelerinde ortaya çıkan ve gelişen önemli kültür ve medeniyetler tanımlanmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle modern siyasi bölgelerle değil kültürel bölgeler ile ilgili bir sınıflama yapılmıştır (Tablo 2.5). İnsanlığın ilk evrimi ve modern dünya dışındaki ayrıştırma kıtalar üzerinden ortaya konmuştur. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait alanların, Yakın ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgesinde ve Osmanlı dönemine ait başka alanların da Avrupa'da temsil edildiği görülmektedir (Jokilehto et al., 2005, s.66). Bu çerçevede yapılan analizlerde çalışmanın konusunu oluşturan Selçuklu ve Osmanlı yapılarının temsiliyetinin azlığı dikkat çekmektedir. Güncel listede Selçuklu ve Osmanlı dönemi yapılarının temsil edildiği varlıklar incelendiğinde Selçuklu dönemi yapısında 2003 yılından beri çok artış olmadığı, en güncel 2023 yılında DML'ne Türkiye'den ulusal seri varlık olarak giren "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri *(Wooden Hypostyle Mosques of Medieval*

Anatolia)" ile iki temsilin olduğu görülmektedir[14] . Osmanlı dönemi varlıklarının ise 4'ten 10'a çıktığı tespit edilebilmiştir.

Tematik çerçeve ise 7 kategoriye ayrılmış olup kültür varlıkları aynı anda birden fazla kategorinin altında incelenebilmektedir (Tablo 2.5). Yığma ahşap camileri "II. Yaratıcı Sonuçlar ve Süreklilik (Anıtlar, Yapı Grupları ve Alanlar) *(Creative Responses and Continuity – Monuments, Groups of Buildings and Sites)*" başlığı altındaki "Dini ve Hatıra Mimarisi" kategorisinde ve "III. Ruhani (Manevi?) Sonuçlar (Dinler) *(Spiritual Responses – Religions*)" başlığı altındaki "İslam" kategorisinde incelemek mümkündür. 2003 tarihli analizde DML'nde Hristiyanlık 106 kez geçerken İslam'ın sadece 18 kez geçmekte olduğu görülmektedir (Jokilehto et al., 2005, s.12).

DML'nde en çok temsil edilen kategorilerden birinin "dini varlıklar" olmasına rağmen, Selçuklu ve Osmanlı dönemi yapıları ile İslam eserlerinin çok az sayıda temsiliyetinin bulunması Samsun'daki Beylikler Dönemi, Selçuklu Dönemi ve Osmanlı Dönemi'nde inşa edildikleri bilinen yığma ahşap camilerin DML kapsamında incelenmesini önemli kılmaktadır.

[14] Güncel sayı tespit edilirken DML 'seljuk' ve 'ottoman' anahtar kelimeleri ile taranmış, çıkan sonuçlar incelenerek doğrudan Selçuklu ve Osmanlı dönemi yapılarının temsil edildiği düşünülen varlıklar bu sayıya eklenmiştir. Ancak bu anahtar kelimelerle yapılan taramaya takılmayan başka varlıkların olabileceği de not edilmelidir. Örneğin 2023 yılında Liste'ye girdiği bilinen "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri" bu anahtar kelimelerle yapılan taramada çıkmamıştır.

Tablo 2.5 ICOMOS tarafından DML'nin analizini kolaylaştırmak için geliştirilen kategoriler (Jokilehto et al., 2005 üzerinden düzenleyen Aktaş)

A. TİPOLOJİK ÇERÇEVE	**B. KRONOLOJİK – BÖLGESEL ÇERÇEVE**	**C. TEMATİK ÇERÇEVE**
1. Arkeolojik Miras *(Archeological Heritage)*	I. İnsanların Erken Evrimi	I. Toplum İfadeleri *(Expressions of Society)*
2. Kaya-Taş Sanatı Alanları *(Rock-Art Sites)*	**II. Yakın ve Orta Doğu, Kuzey Afrika**	**II. Yaratıcı Sonuçlar ve Süreklilik (anıtlar, gruplar binaların ve alanların)** ***(Creative Responses and Continuity – Monuments, Groups of Buildings and Sites)***
3. Fosil Hominid Alanları *(Fossil Hominid Sites)*	**III. Avrupa**	**III. Ruhani (Manevi) Sonuçlar (Dinler)** ***(Spiritual Responses – Religions)***
4. Tarihi Yapılar ve Topluluklar *(Historic Buildings And Ensemlebs)*	IV. Asya	IV. Doğal Kaynaklardan Yararlanma *(Utilising Natural Resources)*
5. Kentsel ve Kırsal Yerleşimler *(Urban And Rural Settlements)*	V. Pasifik ve Avustralya	V. İnsanların Hareketi *(Movement of Peoples)*
6. Yöresel Mimari *(Vernacular Architecture)*	VI. Sahra-Altı Afrika	VI. Gelişen Teknoloji *(Developing Technologies)*
7. Dini Varlıklar ***(Religious Properties)***	VII. Amerika	
8. Tarımsal, Endüstriyel ve Teknolojik Varlıklar *(Agricultural, Industrial And Technological Properties)*	VIII. Arktik ve Antarktik Bölgeler	
9. Askeri Varlıklar *(Military Properties)*	IX. Modern Dünya	
10. Kültürel Peyzajlar, Parklar ve Bahçeler *(Cultural Landscapes, Parks And Gardens)*		
11. Kültürel Rotalar *(Cultural Routes)*		
12. Mezar Anıtları ve Alanları *(Burial Monuments And Sites)*		
13. Sembolik Varlıklar ve Anıtlar *(Symbolic Properties And Memorials)*		
14. Modern Miras *(Modern Heritage)*		

2.2 Ahşap Yığma Camilerin Dünya Miras Listesi'nde Temsiliyeti

Karşılaştırmalı analizin yapılması aday varlıkların DML'nde temsilinin gerekliliğini (ya da gerekli olmadığını) ortaya koyduğundan bu bölümde ahşap yığma camiler için karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Böylelikle benzer varlıkların daha önce DML'nde temsil edilip edilmediği ya da Liste'de olmasa dahi uluslararası varlıklarla karşılaştırıldığında bu camilerin adaylık potansiyeli olup olmadığı tartışılmak istenmiştir.

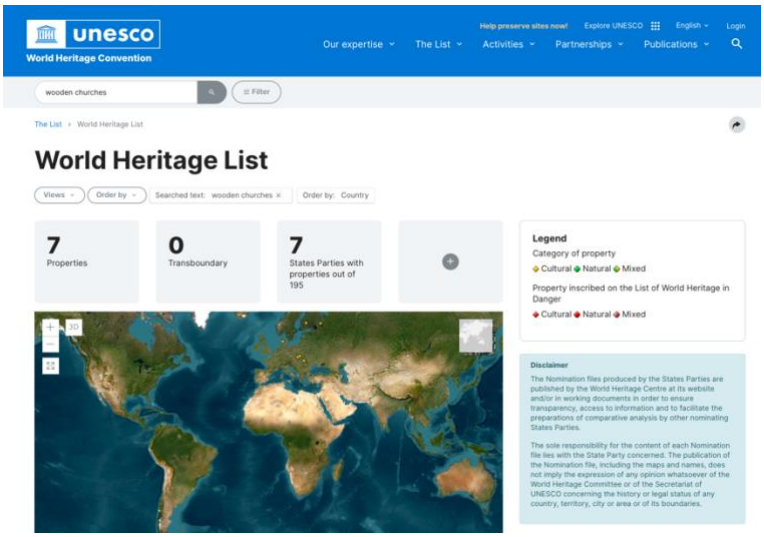
2.2.1 Ahşap Yığma Camiler için Karşılaştırmalı Analiz

Ahşap yığma camiler için yapılan karşılaştırmalı analiz iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde DML ve GL incelenirken ikinci bölümde ise iki listeye de dahil olmayan ancak literatür taramasıyla elde edilen dünyadan ahşap yığma cami örnekleri incelenmiştir.

2.2.1.1 Dünya Miras Listesi ve Geçici Liste Taraması

Bu bölümde ICOMOS'un kültür mirasını ele aldığı üç temel çerçeve (tipolojik, kronolojik-bölgesel, tematik[15]) kapsamında DML'nde ya da GL'de olan ve analize katkı sunacak örnekler incelenmiştir. Tipolojik çerçeve kapsamında taranan anahtar kelimeler ile tematik çerçevedekiler çakıştığından bu iki kategori tek başlık altında ele alınmıştır. Listelerde yer alan yapılar için UNESCO World Heritage Convention'ın resmi internet sitesinde çeşitli anahtar kelimeler kullanılarak taramalar yapılmıştır (UNESCO World Heritage Convention, 2024b, 2024a). DML ve GL'nin bulunduğu ana sayfada 'arama çubuğuna' ilgili anahtar kelimeler girildiğinde veri tabanında yer alan varlık *(properties)*, ulusaşırı varlık *(transboundary)*, taraf devlet *(states parties with properties out of 195)* sayısını sistem vermektedir. Şekil 2.1 '*wooden churches'* anahtar kelimesi için yapılan taramayı göstermektedir. Tez kapsamında ilgili tarama yapıldıktan sonra listelenen bütün varlıklar tekrar incelenerek değerlendirilmiş ve karşılaştırmalı analize veri sağlayacak varlıklara ait veriler tablolara işlenmiştir (Tablo 2.6, 2.7, 2.8, 2.9). Bu nedenle oluşturulan tablolarda tarama sonucu elde edilen sayı ile tablolara konu olanlar arasında sayısal bir farklılık olabilmektedir.

[15] Detaylı bilgi için Bkz. Bölüm 2.1.2.

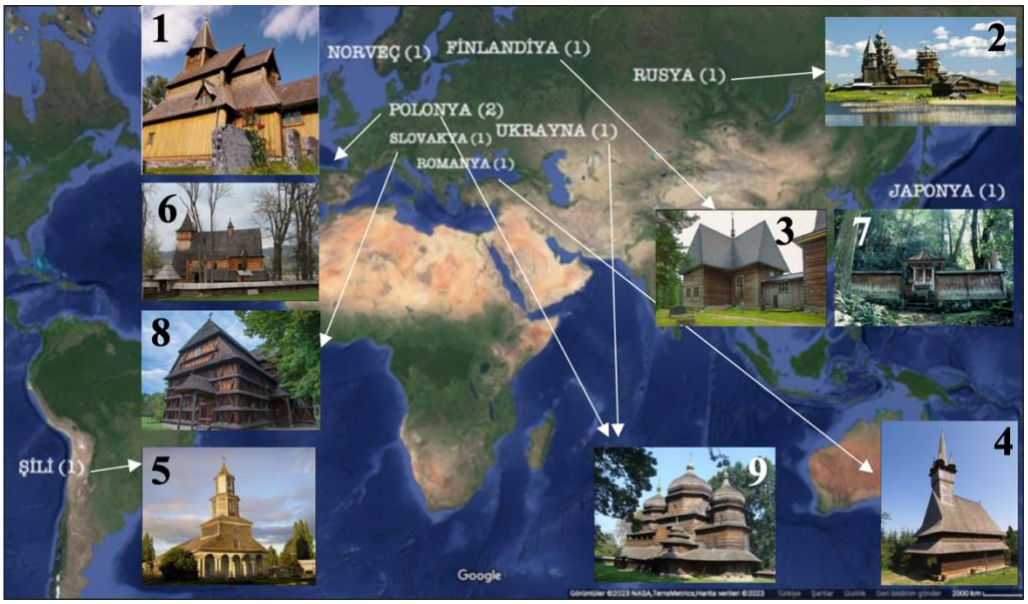

Şekil 2.1 UNESCO DML arama ekranı (UNESCO World Heritage Convention, 2024b)

- **Tipolojik – Tematik Çerçeve Kapsamında DML'nin Taranması**

DML'nde, ahşap dini yapıların temsiliyetini tespit etmek üzere ilgili olduğu düşünülen 18 anahtar kelime[16] kullanılarak UNESCO'nun resmi internet sitesinde taramalar yapılmıştır (UNESCO World Heritage Convention, 2024b, 2024a). DML, bu anahtar kelimeler ile tarandığında güncel listede yığma ahşap yapım tekniği ile inşa edilen 9 varlık tespit edilmiştir (Şekil 2.2) (UNESCO World Heritage Convention, 2024b). Tablo 2.6'da bu varlıkların DML'ne kayıt tarihleri, isimleri, taraf devlet(ler)in isim(ler)i, hangi kriterler ile listeye dahil oldukları ve tek yapı, ulusal seri ya da ulus aşırı varlık olup olmamaları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca varlıklara ait kısa açıklama notları ve özgünlük – bütünlük değerlendirmeleri tabloya işlenmiştir.

[16] "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar) hem DML hem de GL taranırken anahtar kelime olarak kullanılmışlardır.

Şekil 2.2 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML'nin taranması

İncelenen 9 varlığın 8 tanesi kilise olup 1 tanesi ise Japonya'da kutsal alanlarda yer alan tapınaklara *(Kii Dağları'ndaki Kutsal Alanlar ve Hac Rotaları)* aittir. Erken tarihli 3 örnek tek yapı ölçeğinde iken 5 tanesi ulusal seri varlık olarak listeye girmiştir. Sadece Polonya ve Ukrayna sınırları içinde kalan en yakın tarihli örnek sınır aşırı miras olarak kaydedilmiştir. Şili ve Japonya dışında kalan 6 taraf devlet Avrupa ve Kuzey Amerika bölgesinde yer alırken, Şili Latin Amerika & Karayipler ve Japonya Asya – Pasifik bölgesinde bulunmaktadır. İncelenen örnekler farklı kriterler ile listeye girmişlerdir ancak iii ve iv no'lu kriterin çoğunlukla bu yapıları temsil etmek üzere öne çıktığı görülmektedir.

Yapılan analiz DML'nde ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş cami ya da mescit gibi İslam'ı temsil eden varlıkların olmadığını da ortaya koymaktadır. Her ne kadar incelenen varlıklar Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa ve Kuzey Amerika bölgesinde bulunsa da komşu ülkelerden benzer yapım tekniği ile listeye giren varlık bulunmamaktadır.

Tablo 2.6 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML taraması

DÜNYA MİRAS LİSTESİ*

MİRASIN ADI YAPI(LAR)IN NİTELİĞİ DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I TARAF DEVLET(LER) TANIM – KISA AÇIKLAMA ÖZGÜNLÜK – BÜTÜNLÜK DEĞERLENDİRMESİ	**DML'NE GİRİŞ YILI** **KRİTER(LER)**	**TEK YAPI**	**ULUSAL SERİ**	**SINIRAŞIRI SERİ**
1. URNES STAVE KİLİSESİ *(URNES STAVE CHURCH)* Ahşap Kilise 12-13.yy Norveç - Geleneksel İskandinav ahşap mimarisinin önemli örneklerinden biri - Kilise mezarlık ve taş bahçe duvarları ile bütünlüğünü korumakta olup halen aktif olarak kullanılmaktadır. Yangın, aşırı turizm baskısı ve iklim değişiklikleri kilise için tehdit oluşturmaktadır. - Yüzyıllar boyunca kiliseye gerekli ihtiyaçlar doğrultusunda müdahalelerde bulunulmuştur ve bunların hepsi açıkça okunabilmektedir. Bir bütün olarak çok iyi korunagelmiştir.	**1979** **i- ii - iii**	X	-	-
2. KIZHI POGOST Ahşap Kilise 18.yy Rusya - Kizhi Adası'nın güney kesiminde yer alan iki ahşap kilise - Ahşap bir çitle çevrili olup miras alanının bütünlüğü çağdaş gelişim ya da ihmal nedeniyle tehlike altında değildir. - "Marangozluk tekniklerinin sınırlarının zorlandığı bir örnektir." 300 yıllık geçmişinde periyodik olarak onarılmış olup restorasyon çalışmalarında bazı strüktürel müdahaleler görmüştür. Buna rağmen özgünlüğünü büyük oranda korumuştur. Sovyet Dönemi (1937-94) dışında aktif olarak kullanılmıştır.	**1990** **i – iv - v**	X	-	-
3. PETAJAVESI ESKİ KİLİSE *(PETAJAVESI OLD CHURCH)* Ahşap Kilise (Yığma) 1763-65 Finlandiya - Doğu İskandinavya'ya özgü mimari geleneğe sahip Lutheran kırsal kilise - Çitle çevrili mezarlık, çevresindeki peyzaj, tarlalar ve göl kenarı gibi ÜED ifade etmek için gerekli unsurları içermekte olup tampon bölgesi tarım arazileri ile göl kenarını da kapsamaktadır. Yapı ve malzeme açısından özgünlüğünü korumaktadır. - 19.yy sonlarında inşa edilen yeni kilise nedeni ile terk edilmiş olup bir süre kullanıcısız kalmıştır. Günümüzde sadece yazın kullanılmaktadır.	**1994** **iv**	X	-	-
*** Anahtar kelimeler:** "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar) hem DML hem de GL taranırken anahtar kelime olarak kullanılmışlardır.				

Tablo 2.6 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML taraması (devamı)

DÜNYA MİRAS LİSTESİ*

MİRASIN ADI YAPI(LAR)IN NİTELİĞİ DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I TARAF DEVLET(LER) TANIM – KISA AÇIKLAMA ÖZGÜNLÜK – BÜTÜNLÜK DEĞERLENDİRMESİ	**DML'NE GİRİŞ YILI** **KRİTER(LER)**	**TEK YAPI**	**ULUSAL SERİ**	**SINIRAŞIRI SERİ**
4. MARAMUREŞ AHŞAP KİLİSELERİ *(WOODEN CHURCHES OF MARAMURES)* Ahşap Kiliseler (Yığma) 17-19. yy Romanya - Kuzey Romanya'nın dağlık bölgesinin kültürel peyzajının bir parçası olan farklı dönem ve bölgelere ait 8 ahşap kilise - ICOMOS komşu taraf devletlerin başka yapılar eklemesini önermiştir. - Kiliseler özgünlüklerini korumakta olup yapılan bakım ve onarım çalışmalarında geleneksel teknikler takip edilmiştir. İşlevini hala sürdürmektedir.	**1999** **iv**	-	X	-
5. CHILOE'NİN KİLİSELERİ *(CHURCHES OF CHILOE)* Ahşap Kiliseler (Yığma) 17-19.yy Şili - 17.-19. yy arası inşa edilen yaklaşık 70 kilise içinden seçilmiş en nitelikli 16 kilise - 2002 yılında çok kuvvetli rüzgârdan zarar gören kiliselere yardım için başvuru yapılmış – uygulanmış Kizhi Adası'nın güney kesiminde yer alan iki ahşap kilise - Bileşenlerin ÜED için gerekli unsurlara sahip oldukları ancak bileşenlerin tutarlı bir tampon bölgesinin olmaması vurgulanmıştır. - Tasarım, malzeme, işlev ve konum açısından özgünlüğünü korumakta. Müdahaleler nitelikli dönem eki olarak değerlendirilmiştir.	**2000** **ii - iii**	-	X	-
6. GÜNEY MALOPOLSKA'NIN AHŞAP KİLİSELERİ *(WOODEN CHURCHES OF SOUTHERN MALOPOLSKA)* Ahşap Kiliseler (Yığma) 15.-18. yy Polonya - Güney Mapolska Bölgesi'ndeki 6 ahşap kilise-Roma Katolik kültüründeki Ortaçağ kilise inşa geleneklerinin farklı yönlerinin seçkin örnekleri (Seçilme şartı en çok korunanlar ve iç mekânda zengin bezeme olması zorunluluğu) - İtalya ile ortak çalışma konusunda olumlu görüşler var ama devamı gelmemiş - ICOMOS Macaristan, Romanya, Slovakya ve/veya Ukrayna'daki kiliseler ile daha sonrası için seri potansiyeline dikkat çekmiş – - Bilimsel, estetik ve duygusal (emotional) anlamda tüm özgülükleriyle korunmakta	**2003** **iii-iv**	-	X	-

*** Anahtar kelimeler:** "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar) hem DML hem de GL taranırken anahtar kelime olarak kullanılmışlardır.

Tablo 2.6 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında DML taraması (devamı)

DÜNYA MİRAS LİSTESİ*

MİRASIN ADI YAPI(LAR)IN NİTELİĞİ DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I TARAF DEVLET(LER) TANIM – KISA AÇIKLAMA ÖZGÜNLÜK – BÜTÜNLÜK DEĞERLENDİRMESİ	**DML'NE GİRİŞ YILI** **KRİTER(LER)**	**TEK YAPI**	**ULUSAL SERİ**	**SINIRAŞIRI SERİ**
7. KII DAĞLARI'NDAKİ KUTSAL ALANLAR VE HAC ROTALARI *(SACRED SITES AND PILGRIMAGE ROUTES IN THE KII MOUNTAIN RANGE)* Ahşap Kiliseler (Yığma) 17-19. yy Romanya - Kuzey Romanya'nın dağlık bölgesinin kültürel peyzajının bir parçası olan farklı dönem ve bölgelere ait 8 ahşap kilise - ICOMOS komşu taraf devletlerin başka yapılar eklemesini önermiştir. - Kiliseler özgünlüklerini korumakta olup yapılan bakım ve onarım çalışmalarında geleneksel teknikler takip edilmiştir. İşlevini hala sürdürmektedir.	**2003** **ii- iii- iv - vi**	-	X	-
8. KARPAT DAĞLARI BÖLGESİNİN SLOVAK BÖLÜMÜNDEKİ AHŞAP KİLİSELER *(WOODEN CHURCHES OF THE SLOVAK PART OF THE CARPATHIAN MOUNTAIN AREA)* Ahşap Kiliseler 16-18. yy Slovakya Cumhuriyeti - Karpat Bölgesi'nin Slovak bölümünde kalan, yerinde ya da açık hava müzelerine taşınmış 50 ahşap kilise içinden belirlenmiş 6 kritere göre seçilen 3 mezhebe ait 8 ahşap kilise - Kırsalda – oldukça izole köylerde - Yapılar konumları ile bütünlüklerini korumakta - Yapı malzemeleri ve teknikleri bakımından iyi korunmuş; tasarım ve biçim, malzeme ve teknikler, kullanım ve işlev bakımından özgün	**2008** **iii - iv**	-	X	-
9. POLONYA VE UKRAYNA'DAKİ KARPAT BÖLGESİNİN AHŞAP TSERKVALARI (KİLİSELERİ) *(WOODEN TSERKVAS OF THE CARPATHIAN REGION IN POLAND AND UKRAINE)* Ahşap Kiliseler (Yığma) 17.-18. yy Polonya – Ukrayna - Orta Avrupa'nın doğusundaki Karpat Bölgesi'nde Doğu Bizans kökenli 16 ahşap kilise - Kırsalda yer almasına rağmen kent üslubunun devamı - Her bir bileşenin biçimi ve yapısal tasarımı büyük ölçüde bozulmamıştır. Onarımlar özgüne uygun yapılmış olup bu da bir gelenek olarak değerlendirilmiştir. Arazi kullanım– işlev özgündür.	**2013** **iii-iv**	-	-	X

*** Anahtar kelimeler:** "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar) hem DML hem de GL taranırken anahtar kelime olarak kullanılmışlardır.

- **Tipolojik – Tematik Çerçeve Kapsamında GL'nin Taranması**

Geçici Liste'de ahşap dini yapıların temsiliyetini tespit etmek üzere ilgili olduğu düşünülen ve DML'nde de taranmış 18 anahtar kelime[17] kullanılarak UNESCO World Heritage Convention'ın resmi internet sitesinde taramalar yapılmıştır (UNESCO World Heritage Convention, 2024a). GL'de yer alan yığma ahşap yapım tekniği ile inşa edilmiş dini yapılar incelendiğinde Belarus'taki aday dışında tek yapı ya da seri varlık olarak listeye giren örneğe rastlanmamıştır[18] (Tablo 2.7). Ancak adaylıkların içinde yer alan ahşap dini yapıların olduğu tespit edilmiştir. Örneğin 2011 yılından beri GL'de yer alan Turf (Çim) Evi Geleneği başlıklı başvuru dosyasında konut mimarisinin yanı sıra Norveç'teki stave kiliselerin orjini olduğu öngörülen Turf kiliselerin varlığına da değinilmektedir. Benzer şekilde 2016 yılında GL'ye girmiş olan "Alpler'den Adriyatik'e Barış Yürüyüşü - Birinci Dünya Savaşı Mirası" isimli adaylık dosyasında diğer bir çok yapı türüne ait örneğin beraberinde ahşap yığma olarak inşa edilmiş bir Rus Şapel'ine yer verilmektedir.

Yapılan analiz DML geçici listesinde de ahşap yığma dini yapıların yeteri kadar yer bulamadığını, önemli bir potansiyeli olmasına rağmen ne ulusal ne de ulusaşırı varlığın aday olmadığını göstermektedir.

[17] "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar)

[18] GL'de yer alan varlıklara ait yüklenen ilk dosyalar resmi internet sitesinde yer almaktadır. İlgili anahtar kelimeler yüklü olan metinler içinde tarandığından bu taramalar ile çıkmamasına rağmen şartları sağlayan başka örnekler olabileceği unutulmamalıdır.

Tablo 2.7 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında GL taraması

GEÇİCİ LİSTE *

MİRASIN ADI BAŞVURU TARİHİ TARAF DEVLET(LER) KISA AÇIKLAMA	**KRİTER(LER)**	**TARİHİ ALAN**	**ULUSAL SERİ**	**SINIRAŞIRI SERİ**
1. POLESYE'DE AHŞAP DİNİ MİMARİ (17.-18. YÜZYILLAR) ***(WORSHIP WOODEN ARCHITECTURE (17TH -18TH CENTURIES) IN POLESYE)*** 2004 Belarus Bölgede iki farklı ekol olarak gelişen ahşap dini mimarisini içermektedir.	**i – ii - iii**	-	X	-
2. TURF(ÇİM) EVİ GELENEĞİ ***(THE TURF HOUSE TRADITION)*** 2011 İzlanda Başvuru dosyasında turf (çim) konut mimarisinin yanı sıra Norveç'teki stave kiliselerin orjini olduğu öngörülen Turf kiliselerin varlığına da dikkat çekilmektedir.	**iii- iv**	-	X	-
3. KENOZERO GÖLÜ'NÜN MİRASI ***(TESTAMENT OF KENOZERO LAKE)*** 2014 Rusya Karma miras olarak başvuru yapılan bölge iç mekandaki bezemeleriyle öne çıkan kiliseler ve şapelleri de barındırmaktadır.	**iii-iv-v-vi-vii**	X	-	-
4. ALPLER'DEN ADRİYATİK'E BARIŞ YÜRÜYÜŞÜ - BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI MİRASI ***(THE WALK OF PEACE FROM THE ALPS TO THE ADRIATIC – HERITAGE OF THE FIRST WORLD WAR)*** 2016 Slovenya Adaylık dosyasında diğer bir çok yapı türüne ait örneğin beraberinde ahşap yığma olarak inşa edilmiş bir Rus Şapel'ine de yer verilmiştir.	**ii-iv**	-	X	-

*** Anahtar kelimeler:** "Wooden" (ahşap), "mosque" (cami), "masjid" (mescit), "wood mosque" (ahşap cami), "wood church" (ahşap kilise), "wood synagogue" (ahşap sinagog), "wood temple" (ahşap tapınak), "wood shrine" (ahşap tapınak), "wood chapel" (ahşap şapel), "wooden mosque" (ahşap cami), "wooden temple" (ahşap tapınak), "wooden synagogue" (ahşap sinagog), "wooden tomb" (ahşap mezar), "wooden church" (ahşap kilise), "wooden shrine" (ahşap tapınak, "wooden chapel" (ahşap şapel), "worship" (ibadet), "religious buildings" (dini yapılar) hem DML hem de GL taranırken anahtar kelime olarak kullanılmışlardır.

- **Kronolojik-Bölgesel Çerçeve Kapsamında DML'nin Taranması**

Tez kapsamında seri varlık olma potansiyeli tartışılan ahşap camilerin Beylikler, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait oldukları bilinmektedir. Bu döneme ait dini mimari yapılar ilgili anahtar kelimeler ile[19] DML'nde tarandığında varlıkların çoğunlukla Türkiye'den aday gösterilmiş olduğu görülmektedir. DML'nde Selçuklu Dönemi'ne ait tek yapı 2023 yılına kadar Liste'ye 1985 yılında giren Divriği Ulu Camisi ve Daruşşifası'dır. 2023 yılında 'ulusal seri varlık' olarak listeye dahil olan "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri (*Wooden Hypostyle Mosques of Medieval Anatolia*)" camilerle bu sayı ikiye çıkmıştır. Osmanlı Dönemi'ne ait dini yapıların ise Edirne Selimiye Cami Külliyesi dışında kalanların tarihi bir dokunun içerisinde yer aldığı, tek yapı ya da ulusal seri varlık olarak Liste'ye girmedikleri görülmektedir. Taranan örneklerdeki yapılar kagir olarak inşa edilmişlerdir.

2023 yılında listeye ulusal seri varlık olarak giren "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camileri"nin özellikle sahip oldukları yapım tekniğiyle öne çıkarılması ve dini bir yapı olarak camileri, dolayısıyla İslam'ı DML'nde temsil etmeleri açısından oldukça önemli bir örnektir. Seriyi oluşturan varlıklardan Mahmutbey Camisi'nin 2014'ten, Sivrihisar Camisi'nin ise 2016'dan beri Geçici Liste'de yer almaları, ancak DML'ne dahil edilmelerinin 'seri' olarak aday gösterilmeleriyle mümkün olması da ayrıca dikkat çekicidir. Bu da UNESCO'nun son dönemlerde 'ulusal / ulusaşırı seri varlıkları' daha çok desteklemesi görüşünü güçlendirmektedir.

'Ahşap yığma camiler' ile 'ahşap direkli camiler' karşılaştırıldığında aralarındaki en dikkat çekici özelliklerden birinin listeye yeni giren camilerden Mahmutbey Camisi dışındakilerin konum olarak 'kentsel alanda' yer almaları gösterilebilir. Tez kapsamındaki söz konusu ahşap yığma camilerin 'neredeyse tamamı'nın kırsalda yer alması nedeniyle bu camiler kentsel alandakilere göre daha 'kırılgan / incinebilir' kültür varlıkları olarak değerlendirilmektedir. Bu da ahşap yığma camilerin DML'ne girerek daha çok korunmaları ve farkındalığın arttırılması açısından tezi destekler niteliktedir.

[19] Selçuklu (seljuk), Osmanlı (ottoman), beyliks

Tablo 2.8 Kronolojik-bölgesel çerçeve kapsamında DML taraması

DÜNYA MİRAS LİSTESİ*

MİRASIN ADI YAPI(LAR)IN NİTELİĞİ DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I TARAF DEVLET(LER)	**DML'NE GİRİŞ YILI** **KRİTER(LER)**	**TEK YAPI**	**TARİHİ ALAN İÇİNDE**	**ULUSAL SERİ**
1. DİVRİĞİ ULU CAMİİ VE DARÜŞŞİFASI (GREAT MOSQUE AND HOSPITAL OF DIVRIGI) Külliye Selçuklu dönemi Türkiye	**1985** **i- iv**	X	-	-
2. İSTANBUL'UN TARİHİ BÖLGELERİ *(HISTORIC AREAS OF ISTANBUL)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Türkiye	**1985** **i – ii – iii - iv**	-	X	-
3. ORTAÇAĞ KENTİ RODOS *(MEDIEVAL CITY OF RHODES)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Yunanistan	**1988** **ii- iv - v**	-	X	-
4. SAFRANBOLU ŞEHRİ *(CITY OF SAFRANBOLU)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Türkiye	**1994** **ii – iv - v**	-	X	-
5. AKKA ESKİ ŞEHRİ *(OLD CITY OF ACRE)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı İsrail	**2001** **ii- iii- v**	-	X	-
6. BERAT VE GJİROKASTRA'NIN TARİHİ MERKEZLERİ *(HISTORIC CENTRES OF BERAT AND GJIROKASTRA)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı – 18.yy camisi Arnavutluk	**2005** **iii – iv**	-	X	-
7. TARİHİ MOSTAR ŞEHRİ ESKİ KÖPRÜ ALANI *(OLD BRIDGE AREA OF THE OLD CITY OF MOSTAR)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Bosna Hersek	**2005** **iii – iv**	-	X	-

Tablo 2.8 Kronolojik-bölgesel çerçeve kapsamında DML taraması (devamı)

DÜNYA MİRAS LİSTESİ*

MİRASIN ADI YAPI(LAR)IN NİTELİĞİ DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I TARAF DEVLET(LER)	**DML'NE GİRİŞ YILI** **KRİTER(LER)**	**TEK YAPI**	**TARİHİ ALAN İÇİNDE**	**ULUSAL SERİ**
8. EDİRNE SELİMİYE CAMİİ VE KÜLLİYESİ *(SELIMIYE MOSQUE AND ITS SOCIAL COMPLEX)* Külliye Osmanlı dönemi Türkiye	**2011** **i- iv**	X	-	-
9. BURSA VE CUMALIKIZIK: OSMANLI İMPARATORLUĞU'NUN DOĞUŞU *(BURSA AND CUMALIKIZIK: THE BIRTH OF THE OTTOMAN EMPIRE)* Tarihi alan Osmanlı dönemi Türkiye	**2014** **i – ii – iv -vi**	-	X	-
10. PERGAMON VE ÇOK KATMANLI KÜLTÜREL PEYZAJI *(PERGAMON AND ITS MULTI-LAYERED CULTURAL LANDSCAPE)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Türkiye	**2014** **i – ii – iii – iv-vi**	-	X	-
11. AS-SALT - HOŞGÖRÜ VE KENT MİSAFİRPERVERLİĞİNİN MEKANI *(AS-SALT - THE PLACE OF TOLERANCE AND URBAN HOSPITALITY)* Tarihi alan Osmanlı dönemi dahil katmanlı yapı Ürdün	**2021** **ii – ii**	-	X	-
12. ANADOLU'NUN ORTA ÇAĞ DÖNEMI AHŞAP HIPOSTIL CAMILERI *(WOODEN HYPOSTYLE MOSQUES OF MEDIEVAL ANATOLIA)* Ahşap camiler Selçuklu dönemi Türkiye	**2023** **ii – iv**	-	-	X

- **Kronolojik-Bölgesel Çerçeve Kapsamında GL'nin Taranması**

DML'nde Selçuklu ve Osmanlı döneminin temsiliyetini tespit etmek üzere üç anahtar kelime ('*seljuk', 'ottoman', 'beylik'*) kullanılmış olup GL'de de aynı anahtar kelimeler kullanılarak tarama yapılmıştır. 'Selçuklu' *(seljuk)* taraması sonucunda Türkiye'den 23, İran'dan 3, Irak'tan 2, Mısır ve Tacikistan'dan birer olmak üzere toplam 30 aday alan GL'ye bu 5 taraf devlet tarafından sunulmuştur. Tarihsel geçmiş göz önünde bulundurulduğunda en çok adayın Türkiye'den çıkması anlaşılabilirdir. Aday varlıklar incelendiğinde tek yapı, tarihi kentsel ve

arkeolojik alanlar dışında 2000 yılında "Selçuklu Kervansarayları Denizli-Doğubayazıt Güzergâhı" ve 2014 yılında "Anadolu Selçuklu Medreseleri"nin GL'ye ulusal seri miras adayı olarak girdikleri görülmektedir. 'Osmanlı' (*ottoman*) anahtar kelimesi ile tarama yapıldığında ise 23 taraf devletin 84 alan için adaylık başvurusu yaptığı görülmüştür[20]. Bu adayların 35'i Türkiye tarafından Liste'ye önerilmiştir. Türkiye adaylıkları incelendiğinde erken tarihli adaylıkların tek yapı olduğu, devamında tarihi kentsel alanlar ve arkeolojik alanlar ile başvuruların yapıldığı anlaşılmaktadır. 2010 yılında Ukrayna'nın yaptığı "Ceneviz Ticaret Yolunda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimler[21]" (*Trading Posts and Fortifications on Genoese Trade Routes from the Mediterranean to the Black Sea*) başlıklı adaylık başvurusunu 2020 yılında Türkiye aynı başlık ile taraf devlet olarak sunmuş olup güncel GL'de hem Türkiye hem Ukrayna başvurusu yer almaktadır. Bu durum iki ülke arasındaki ulusaşırı miras potansiyeli ile ilişkilidir.

Yapılan inceleme GL'de Selçuklu Dönemi'ne ait kırsalda yer alan yapıların varlığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte Osmanlı Dönemi'ne ait adaylar için yapılan başvuruların büyük oranda tek yapı ve tarihi kentsel alanlar oldukları anlaşılmıştır. Selçuklu Dönemi adaylarından kervansaray, medrese gibi örnekler de kırsalda bulunmaları ve güncel işlevini sürdür(e)memeleri nedeniyle kentsel adaylara nazaran daha incinebilirdir.

2.2.1.2 Literatür Taraması

Yapılan incelemeler ahşap yığma camilerin kültür varlığı olarak DML ve GL'de temsil edilmediğini ortaya koymaktadır. Bu bölümde ulaşılabilir kaynaklardan dünyanın farklı bölgelerinde bulunan ahşap yığma cami potansiyeli araştırılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ahşap yığma camilerin biçimlenmesinde hangi etmenlerin öne çıktığı incelenmiştir.

Dünya genelinde tespit edilebilen en çok ahşap yığma caminin Türkiye'de bulunduğu anlaşılmıştır. Gürcistan da diğer ülkelere nazaran daha fazla ahşap yığma camiye sahip ülkelerdendir. Bu iki ülke dışında Bosna Hersek, Karadağ,

[20] Verilen sayılar (UNESCO World Heritage Convention, 2024a) sitesinde yapılan taramanın sonucudur. Örneğin 'Jeruselam', 'Rosetta/Rachid'in tarihi mahalleleri ve anıtları' gibi örneklerde doğrudan Osmanlı Dönemi'ne ait yapıların varlığından söz edilmemekte, metin içinde konuyla ilişkili sadece 'ottoman' kelimesi geçmektedir.

[21] Türkçe'ye çevrilmiş başlık İzmir İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün resmi sayfasından alınmıştır (İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2021).

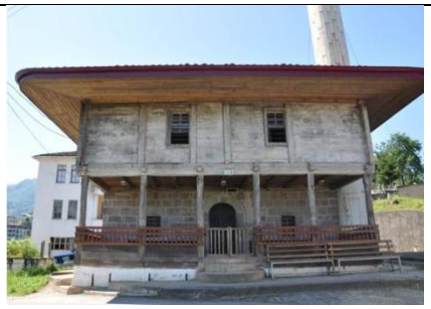
Polonya, Litvanya ve Malezya'da da benzer yapım tekniği ile inşa edilen camiler vardır (Tablo 2.9). Gürcistan dışındaki camilerin genel mimari özellikleri açısından Türkiye'de olanlarla benzerlikleri tespit edilememiş, çoğunlukla bulundukları bölgenin mimari karakterleriyle paralellik gösterdikleri anlaşılmıştır.

Gürcistan'ın Adjara Bölgesi'nde ise 1817 – 1926 yılları arasında inşa edilmiş, ülkemizde bulunan ahşap yığma camilere benzer 50'den fazla cami günümüze ulaşmıştır (Harris-Brandts et al., 2018)[22]. Yer seçimi, ahşap kullanımı, yapım tekniği, plan ve cephe özellikleri, doğrama biçimlenişi, bezeme özellikleri bakımından özellikle sınır komşusu olan Artvin örnekleri olmak üzere Doğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunan ahşap camilerle benzerlikleri dikkat çekicidir (Şekil 2.3). Benzer iklim koşulları, coğrafi özellikler ve arazi şartlarının yanı sıra iki ülke arası kültürel etkileşimin de fazla olması bu benzerliğin nedenleri arasında gösterilebilir.

[22] Harris-Brandts yürütücülüğünde 2018 yılında tamamlanan "*Wooden Mosques: Islamic Heritage in the Republic of Georgia"* (Ahşap Camiler: Gürcistan Cumhuriyeti'nde İslam Mirası" başlıklı proje kapsamında Adjara Bölgesi'ndeki ahşap yığma camiler incelenmiştir. Proje yürütücüsü ile yapılan kişisel görüşmelerde özellikle Artvin'deki potansiyel üzerine konuşulmuş, iki bölge arasındaki benzerlikler ve farklılıklar hakkında tartışılmıştır. Elde edilen veriler bu potansiyelin hem sınıraşırı miras özelinde ele alınmasını hem de başka disiplinlerarası akademik çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kvirike Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Bölümlü Mithatpaşa Camisi, Trabzon (Aydın & Perker, 2017)

Dghavani Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Çayır Mh. Cami, Ordu (Aktaş, 2021)

Akho Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Kvirike Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Muratlı Köyü Camisi, Artvin (Coşkun & Çelebioğlu, 2020)

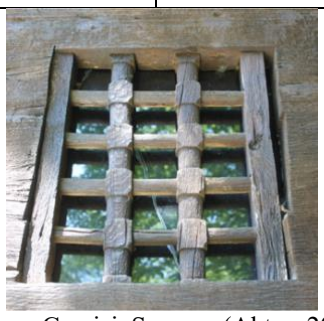
Güney Mh. Cami, Trabzon (DOKAP, 2024)

Hayrat Merkez Cami, Trabzon (DOKAP, 2024)

Kvirike Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Akyazı Camisi, Samsun (Aktaş, 2022)

Yeni Mh. Cami, Samsun (Aktaş, 2022)

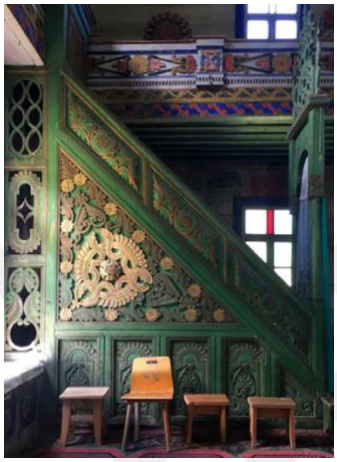
Şekil 2.3 Gürcistan'ın Adjara Bölgesi'nde bulunan camiler ile Türkiye'deki ahşap yığma camilerin cephe, detay ve iç mimari elemanları arasındaki benzerlikler

Dghvani Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Camili Köyü Camisi, Artvin (Akçabozan Kişisel Arşivi, 2015)

Dghvani Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Ilıca Camisi, Rize (DOKAP, 2024)

Camili Köyü Camisi, Artvin (Akçabozan Kişisel Arşivi, 2015)

Kvirike Köyü Camisi, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Pirveli Maisi Köyü Cami, Adjara (Harris-Brandts et al., 2018)

Koşaca Cami , Samsun (Aktaş, 2016)

Şekil 2.3 Gürcistan'ın Adjara Bölgesi'nde bulunan ahşap yığma camiler ile Türkiye'deki ahşap yığma camilerin cephe, detay ve iç mimari elemanları arasındaki benzerlikler (devamı)

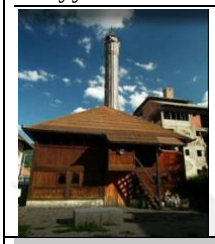
Tablo 2.9 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında literatür taraması

LİTERATÜR TARAMASI*

CAMİ ADI **ÜLKE** **DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I** **YAPI GÖRSELİ**	**NOTLAR**
1. KARİCİ CAMİ Bosna Hersek 15.yy (Özgün) – 2003 (Rekonstrüksiyon) 	1994 yılında savaş nedeniyle yıkılan caminin 2003'te rekonstrüksiyonu yapılmıştır. Yıkılmadan önce uzun yıllar Ortodoks (Sırp) ailelerin bakımını yaptığı caminin kullanıcısının olmadığı bilinmektedir. Bu bölgede hac ibadeti benzeri yıllık bir ziyaret yapılmakta, onun dışında kullanıcısız kalmaktadır. Ahşap yığma tekniği ile yenilenmiştir (Henig, 2012). Ahşaplar bölgedeki ormanlardan temin edilmiştir.
2. GURDICIMA CAMİ Bosna Hersek 1598 (Özgün) – 1990'lar (Yıkım) – Rekonstrüksiyon tarihi bilinmemekte 	1598 yılında inşa edilen ahşap caminin 1990'lı yıllarda bölgedeki diğer camiler gibi yıkıldığı bilgisi bulunmaktadır. Köy merkezi dışında mezarlık alan içinde yer alan ahşap minareli caminin yeniden inşa edildiği tam tarih bilinmemektedir.
3. PRILUK CAMİ Bosna Hersek 1735 	Tuzla'dan 20 km mesafede yer alan ahşap cami, meşe ormanı içinde yer almaktadır. Caminin günümüzde özgün ve 1735 yılında inşa edilmiş olduğuna inanılmaktadır.
4. BUZIM AHŞAP CAMİ Bosna Hersek 1838 	Yerinde eski bir cami var iken 1838 yılında günümüzdeki haliyle inşa edilmiştir. Minaresi olan ahşap yığma cami beden duvarlarında meşe kullanılmıştır. 1960'larda yapı tamamen askıya alınarak taban kirişleri değiştirilmiştir (Ademovic & Kurtovic, 2017).

Tablo 2.9 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında literatür taraması (devamı)

LİTERATÜR TARAMASI*

CAMİ ADI **ÜLKE** **DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I** **YAPI GÖRSELİ**	**NOTLAR**
5. VEZİROVA CAMİ Karadağ 15. yy? 	2 katlı olan ahşap yığma caminin ahşap minaresi bulunmaktadır. Yapım tarihi tam olarak bilinmemekle birlikte 15.yy olduğu tahmin edilmektedir. Bölgede benzer minareye sahip farklı tipte yapılar olduğu bilinmektedir.
6. KAMPUNG LAUT CAMI Malezya 15-18. yy? 	Caminin bölgedeki en eski camilerden biri olduğu düşünülmekle beraber tam yapım tarihi bilinmemektedir. Yerel geleneksel mimari ile inşa edilen caminin Güney Hindistan Hindu mimarisini andırdığı bilgisi de kaynaklarda yer almaktadır. Yıllar içerisinde camiye çeşitli müdahalelerde bulunulmuştur.
7. SURAU AUR Malezya 18. yy 	Özgün yerinden taşınan camide kullanılan taşıyıcılar ile ritüeller bağdaştırılmıştır. Örneğin İslam'ın 5 şartı için 5 ahşap dikme olduğundan bahsedilmektedir. Bölgedeki en eski cami olduğu düşünülmektedir. İslam öncesi Budist formlarından etkilenmiş olup yerelde süregelen tapınak mimarisi devam ettirilmiştir.
8. KRUSZYNIANY CAMİ Polonya 18.yy 	Cami bölgedeki kiliseler ile benzer yapım tekniğine sahiptir. Polonya-Litvanya devletinde ilk camiler Litvanya Büyük Dükalığı'nda ikamet eden Müslüman Tatarlar tarafından inşa edilmiştir. Günümüz Polonya sınırlarına Müslüman tatarların gelişi 17.yy olmakla beraber caminin 18.yy'da inşa edildiği düşünülmektedir. Camileri ise Ortodoks ve Katolik kiliseleri inşa eden yerel ustalar inşa ettiğinden mimarilerinin çok benzer olduğu belirtilmektedir. 1795'ten önce Litvanya'da olduğu bilinen 23 caminin yapım tekniği bilinmemekle beraber ahşap olabileceği tahmin edilmektedir.

* Literatür taraması kapsamı tamamen ahşap kullanılarak inşa edilmiş camiler ile sınırlı tutulmuştur.

Tablo 2.9 Tipolojik – tematik çerçeve kapsamında literatür taraması (devamı)

LİTERATÜR TARAMASI*	
CAMİ ADI **ÜLKE** **DÖNEM / YAPIM / YIL(LAR)I** **YAPI GÖRSELİ**	**NOTLAR**
9. BOHONIKI CAMİ Polonya 19. yy (Yangın Öncesi 17-18.yyda inşa edilen başka cami) 	17-18.yy'da inşa edildiği düşünülen başka bir ahşap caminin yanmasıyla yerine 19.yy'da Bohoniki Camisi inşa edilmiştir. 2. Dünya savaşı sırasında kısmen hasar görmüş olup sahra hastanesi olarak hizmet verdiği bilinmektedir. Günümüzde çeşitli müdahaleler yapılması istenmekle birlikte yasal olarak koruma altındadırlar.
10. RAİŽİAİ CAMİ Litvanya 1889 	Köşelerde armoz direği benzeri bir kullanımın olduğu düşünülen ahşap cami yerel mimari özellikleri taşımaktadır. Taş ayaklar üzerinde yükseltilmiş olan cami bölgede hala yaşamaya devam eden Tatarlar'a hizmet etmektedir.
* Literatür taraması kapsamı tamamen ahşap kullanılarak inşa edilmiş camiler ile sınırlı tutulmuştur.	

3
SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

3.1 Samsun İlinin Coğrafi Özelliklerinin ve Tarihi Geçmişinin Ahşap Yığma Camilerin Biçimlenmesine Etkisi

Çalışma sahası olarak seçilen Samsun, Orta Karadeniz Bölümü'nde yer almakta olup günümüz il sınırlarına göre; Sinop, Çorum, Amasya, Tokat ve Ordu illeri ile komşudur. Yakakent, Alaçam, Bafra, Ondokuzmayıs, Atakum, İlkadım, Canik, Tekkeköy, Çarşamba, Terme, Salıpazarı, Ayvacık, Asarcık, Kavak, Lâdik, Havza ve Vezirköprü olmak üzere 17 ilçesi bulunmaktadır (Şekil 3.1).

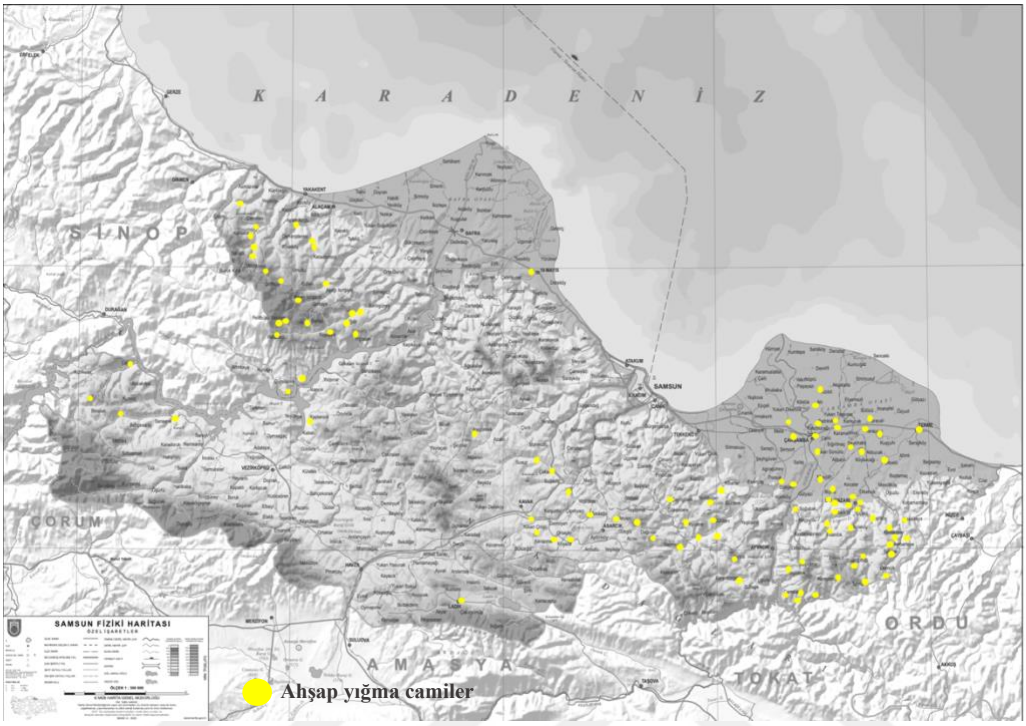
Şekil 3.1 Samsun ilçeleri (Wikipedia, 2024)

Tez kapsamında il genelinde toplam 107 cami tespit edilmiş olup bu camilerin neredeyse tamamı[23] Samsun kırsalında yer almaktadır. Merkez ilçe olan Atakum, İlkadım ve Canik ilçeleri ile Havza ilçesinde ahşap yığma camiye rastlanmamıştır[24]. Havza'nın sınır komşusu Lâdik'teki tek ahşap cami ise Salıpazarı ilçesinden Lâdik Ambarköy Açık Hava Müzesi'ne taşındığı bilinen Ambarköy Camisi'dir. Yapılan tespitler ahşap camilerin ilin doğusunda (Çarşamba, Terme ve Salıpazarı

[23] 5.3 Göğceli, 8.1 Engiz, 9.11 Yavaşbey Cami, 9.24 Yeni Mh. Gökçeli ve 11.11 Pazar camileri ilçe merkezlerinde konumlanmaktadır.

[24] İlkadım'da bulunan Samsun Büyük Cami'sinin ilk ahşap olarak inşa edildiği ifade edilmektedir (Yılmaz, 2012). Ancak caminin ahşap yığma mı yoksa ahşap karkas sistemde mi yapıldığı bilgisine ulaşılamamıştır.

ilçelerinde) yoğunlaştığını göstermektedir (Şekil 3.2). Bu bölümde ahşap yığma camilerin yer seçiminde ve biçimlenmesinde Samsun'un coğrafi özelliklerinin ve tarihi geçmişinin etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şekil 3.2 Samsun'daki ahşap yığma camilerin konumları ((T.C. Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü, 2024) üzerinden düzenleyen Aktaş)

Coğrafi özellikler: Doğu ve Batı Karadeniz kıyı kuşağında dağların kıyıya çok yakın ve paralel olması, kıyı yerleşimlerinden iç kesimlerle ulaşımı zorlaştırmaktadır (Yılmaz; Zeybek, 2016). Samsun ili, Kuzey Anadolu sıradağlarının yükseltisinin en düşük olduğu kesimde yer almaktadır (Can, 2004). Canik dağlarının diğer bölümlere göre nispeten daha alçak olması, kıyıdan oldukça içeride yer alması, Mert ve Kürtün çayları vadileri ile dağlık sahanın parçalanmış olması gibi etkenler iç kesimlerle bağlantıyı nispeten kolaylaştırmaktadır (Yılmaz; Zeybek, 2016). Şehrin içinden geçen Yeşilırmak ve Kızılırmak, denize döküldükleri yerlerde iki büyük delta ovasını oluşturmaktadır (Uzun, 2013; C. Yılmaz, 2015).

İl sınırlarındaki dağlar iki sıra halinde uzanmakta olup ilki yükseklikleri 1000-1500 m arasında değişen Canik Sıra dağlarıdır. İkinci dağ sırasını ise Kuzey Anadolu Fay Hattına (KAF) bağlı olarak çökme ile meydana gelmiş Vezirköprü, Havza ve Lâdik

depresyonlarını güneyden çevreleyen ve yükseklikleri 1500 metreyi[25] aşan dağlar oluşturmaktadır (Uzun, 2013).

Nemli ılıman iklim kuşağında yer alan Samsun, dört mevsim yağış almakta olup, yazları serin kışları ise ılık geçirmektedir. Güncel verilere göre ortalama yağışlı gün sayısı 136.6 iken yıllık ortalama sıcaklık 14.6° olarak ölçülmüştür (T.C. Çevre, 2024). Şehrin kıyı kesimi ile iç kesimi arasında iklimsel özellikler değişiklik göstermektedir. Ortalama sıcaklık Vezirköprü, Havza gibi iç bölgelere gittikçe 2.5 derece kadar düşmekte iken yağış miktarı da azalmaktadır (Gül, 2018, s.512; Uzun, 2013).

Samsun, oldukça zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Kıyı kesimlerde Kızılırmak ve Yeşilırmak ovalarının da varlığıyla beraber geniş tarım alanları bulunmakta iken güneyde dağlarda ormanlık alanları yoğunlaşmaktadır. 2020 yılı verilerine göre Samsun'da toplam 380.073 ha (311.691 ha normal kapalı alan + 68.382 ha boşluklu kapalın alan[26]) ormanlık alan olduğu, ormanlık alanın il genelinin %39'unu oluşturduğu ve kişi başına düşen orman alanının 2803 m^2 olduğu bilinmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2021, s.45). Ormanlık alanların büyük bölümünü ise meşe ağaçları oluşturmaktadır (Gül, 2018, s.522).

Samsun'un coğrafi verileri değerlendirildiğinde ahşap camilerin kentin doğusunda ve batısında yoğunlaştığı görülmektedir. Yoğun yağış alan bir bölge olması nedeniyle camilerin iklim koşullarına göre zeminden taş ayaklar üzerinde yükseltildiği, böylelikle yağmur sularının yapının altından akmasına imkân tanındığı ve ahşabın havalanması sağlanarak çürümesinin engellendiği anlaşılmaktadır. Yakın tarihli örneklerde eğimli alanlarda subasman kullanımı da görülmektedir.

Camilerin inşasında kullanılan yapı malzemeleri yakın çevreden temin edilmiştir. Ormanlık alanların çokluğu ahşap yığma gibi ahşabın çok fazla kullanılmasını gerektiren bir yapım tekniğiyle camilerin inşa edilmesini mümkün kılmıştır. Meşe ormanlarının fazla yer kaplaması ve ağaç cinsinin yapım tekniğine uygun olması

[25] Orta Karadeniz Bölümü'nün en yüksek zirveleri olarak değerlendirilen bu sıra dağlardan Kunduz Dağı 1783 m. Akdağ ise 2058 m. yüksekliktedir (Uzun, 2013).
[26] Normal kapalı orman, "Ağaçların tepe çatılarının %11-100 oranlarında alanı örttüğü ormanlar" olarak, boşluklu kapalı orman ise "Ağaçların tepe çatılarının %10 ve daha az oranda alanı örttüğü ormanlar" olarak tanımlanmaktadır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, 2021, s.10).

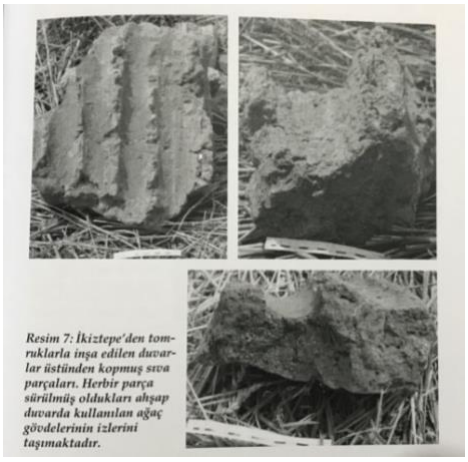
nedeniyle camilerin büyük oranda meşe kullanılarak inşa edildiği düşünülmektedir. Bununla birlikte camilerin inşasında kestane, çam ve karaağaç da kullanıldığı öğrenilmiştir[27]. Aynı zamanda zeminden yapıyı yükseltmek için kullanılan taşlar da çok büyük oranda yakın çevredeki dere yataklarından getirilmiştir.

Samsun'un tarih öncesi devirlerine ait arkeolojik veriler: Samsun'daki ilk yerleşim yerlerinin MÖ 12.000 – 8.000'li yıllara denk gelen Mezolitik döneme ait Tekkeköy mağaralarında olduğu bilinmektedir (Tellioğlu, 2012; C. Yılmaz, 2015; C. Yılmaz & Zeybek, 2016). İkiztepe (Şekil 3.3), Dündartepe (Öksürüktepe), Toptepe ve Kaledoruğu höyükleri de günümüzde bilinen diğer eski yerleşim alanlarıdır (Can, 2004; Tellioğlu, 2012; C. Yılmaz, 2015).

Bafra'da bulunan İkiztepe, 2500 yıl boyunca sürekli yerleşim yeri olarak kullanılmış olup tespit edilen en eski yerleşim tarihi Geç Kalkolitik Çağ'a uzanmaktadır (Dönmez & Naza-Dönmez, 2007; Tuna, 2008). İki büyük ve iki küçük tepeden oluşan alandan günümüz ahşap mimarisine ait önemli veriler elde edilmiştir. Araştırmacılar Anadolu'nun diğer yerlerindeki kazılardan tespit edilen mimari verilerden farklı olarak, alanda ahşap ve kil kullanımı olduğunu, ahşap yığma tekniği ile inşa edilen yapıların üzerinin sıvandığının günümüze ulaşan kömürleşmiş ahşap ve üzerinde tomruk izi bulunan sıvalardan anlaşıldığını aktarmaktadır (Danışman, 2013; Tuna, 2008) (Şekil 3.3). Halâ kazıların devam ettiği bölgeden elde edilen veriler doğrultusunda restitüsyon çizimleri ve rekonstrüksiyon denemeleri yapılmıştır (Şekil 3.4,3.5) (Tuna, 2008).

Samsun'un bugün bulunan il merkezine yakın konumdaki Dündartepe (Öksürüktepe) ise Tunç Çağları'na tarihlenmektedir. Mert Irmağına yakın ve yamaç eteğinde seçilen bu yerleşim yerinde yapılan kazılardan da kömürleşmiş odun parçaları ve sıva kalıntılarına rastlanmıştır (Tuna, 2008). Yapılan kazılarda temel taş izlerine rastlanmayıp, ev taban sınırlarını belirleyen derin tomruk izlerinin bulunması bölgede İkiztepe ile benzer ahşap yapı geleneğinin devam ettiğini düşündürmektedir (Bayraktar, 2016).

[27] Camilerde kullanılan ahşap malzemenin cinsi için yerinde tespit, yöre halkıyla görüşme ve arşiv raporlarından yararlanılmıştır. Ancak gerekli analizler yapılmadıkça bu bilgilerin doğruluğuna şüphe ile yaklaşılmalıdır.

Şekil 3.3 Tomruklar üzerinden kopmuş sıva parçaları, İkiztepe (Tuna, 2008)

Şekil 3.4 Restitüsyon çizimleri, İkiztepe (Tuna, 2008)

Şekil 3.5 Rekonstrüksiyon denemesi, İkiztepe (Uzun, 2009)

Samsun'un tarihsel geçmişindeki uygarlıklar: Samsun'da yaşadığı yazılı belgelere dayanarak bilinen en eski uygarlık Gaşkalar'dır. Gaşkalar'a, çağdaşı olan Hititlerin kaynaklarında Hititlerle olan güç çekişmeleri ve savaşlarla rastlanmaktadır. Ancak Gaşkalar bölgeye dağınık bir şekilde yerleştikleri için tespit edilen bir yerleşim merkezi bulunmamaktadır. Göçebe kültürüne sahip uygarlığın, idari bir sistemlerinin de olmadığı anlaşılmaktadır (Bayraktar, 2016b; Tellioğlu, 2012). Bilinen ilk uygarlık olan Gaşkalardan sonra bölgeye bir süre Hititlerin de hâkim olduğu bilinmektedir. Daha sonra da sırasıyla Frigler, Kimmerler, İskitler ve Lidyalılar bölgede hüküm sürmüştür (Yılmaz, 2015, s.6). Ancak bu dönemlere ait de yerleşim merkezi olarak tespit edilmiş kessin bir alandan bahsetmek mümkün değildir. Kaynaklarda bu dönemlere ait yerleşme kalıntısına çok fazla rastlanamamış olması, bu uygarlıklar arasında kent el değiştirirken şehrin harap olması ile açıklanmaktadır (Tellioğlu, 2012).

Miletliler'in bölgeye gelmesi Samsun'da belirli bir kent merkezinin varlığından söz edilebilmesi açısından önemlidir. Bölgede hala bilinen ve bu isimle tanımlanmaya devam edilen 'Amisos' adı ilk defa Milet döneminde kullanıldığı bilinmektedir (Tellioğlu, 2012; C. Yılmaz, 2015, s.6). Bölgeye hâkim olan ilk ticaret kolonisi günümüzde Baruthane ve Kalkancı semtlerinin bulunduğu bölgede yerleşmiştir. Denize hâkim bir tepe üzerinde olan 'Amisos' mevcut kent merkezinin de yakınındadır (Şekil 3.6).

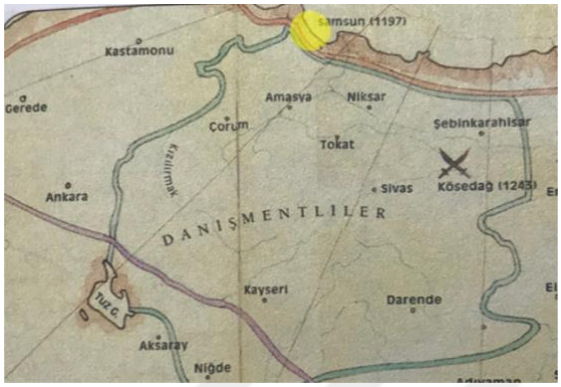
Samsun, MÖ 302- 71 yılları arasında Amasya ve Sinop ile birlikte Pontus Krallığı hakimiyetine girmiştir (Yılmaz, 2015, s.6). Kolonicilerden sonra şehir önemli bir liman kenti haline gelmiştir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi Samsun'un bulunduğu konumdan kaynaklanmaktadır. Doğu Karadeniz Bölümü'ne doğru yükselen dağ dizileri Samsun'da alçalmakta olup sahil ile iç bölgelerin birbirine bağlanabilmesi açısından önemlidir. Bu dönemde Samsun'da 'Amisos' ve 'Piraeus' olmak üzere iki şehir ismi geçmektedir. Amisos'un krallık zamanında geliştiği, pek çok mabet ve sarayın var olduğu bilinmekte olsa da Piraeus hakkında pek bilgi bulunmamaktadır (Öz, 2006).

Pontus Krallığı'ndan sonra bölgeye hâkim olan bir başka imparatorluk da Roma İmparatorluğu'dur. MÖ 71 tarihi ile MS 395 tarihinde Roma ikiye ayrılana kadar bölgede hakimiyetlerine devam etmişlerdir (C. Yılmaz 2015, s.6). Bu dönem aynı zamanda bölgede Hristiyanlığın yayıldığı süreç olarak da bilinir. Roma ikiye ayrıldıktan sonra Samsun'un da içinde bulunduğu bölge Doğu Roma yani Bizans egemenliği altına girmiştir. Daha sonra Bizans'ın zayıflamasıyla bölge Türk hakimiyetine geçmiştir (Öz, 2006).

Türklerin gelişi: 1071 tarihinden itibaren Anadolu'ya Türklerin gelmesiyle yerleşim yeri seçimi farklılaşmaya başlamıştır. Türkler kendi yaşam tarzlarına uygun konumları tercih etmişlerdir. Kıyı ticaretinin henüz Türkler için önemli olmuyor oluşu, Amisos'un dar bir kıyı şeridi olması bakımından Samsun sahili ideal bir yerleşim yeri olmamıştır. Bölgeye gelen Türkler için Samsun güneyinde bulunan Lâdik, Havza, Vezirköprü ve Kavak yerleşim için daha çok tercih edilen alanlar olmuştur (Tellioğlu, 2012).

Zaman içerisinde bölgeye ilk fetih girişimi Danışmend Gazi tarafından yapılmıştır. Tam tarihi bilinmeyen bu deneme başarızlıkla sonuçlansa da ilerleyen zamanda

girişimlere devam edilmiştir. Her ne kadar Danışmentliler sahile inemeseler de güneydeki bölgeleri hakimiyetleri altına almayı başarmışlardır (Şekil 3.6). Samsun ve yakın çevresinin 'Canik' adıyla kaynaklarda geçmesi ise bölgeye Türklerin gelmesi yani Danışmentliler ile beraber olmuştur (Bayraktar, 2016).

Şekil 3.6 Amisos 'Canik' – Danışmentliler (Tellioğlu, 2012)

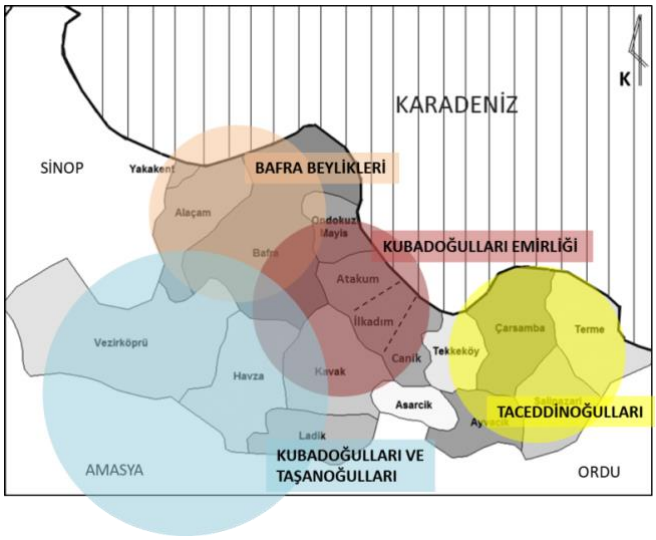
Rükneddin Süleyman Şah tarafından alınan Samsun, Selçuklu hakimiyetine girmiş olup, Samsun kent tarihi için ikinci bir kırılma noktası daha olmuştur. MÖ 6.yy'da Miletliler tarafından merkez haline getirilmiş olan 'Amisos'a karşılık günümüzdeki kent merkezinde Türklere yani Müslümanlar'a ait yeni bir yerleşim yeri kurulmuştur (Şekil 3.7) (Bayraktar, 2016). Amisos'un doğusunda günümüz Saathane Meydanı ve çevresinde Türklere ait bu bölge artık kaynaklarda 'Müslüman Samsun' olarak, Amisos ise 'Gavur Samsun' (!) olarak anılmaya başlamıştır. Selçuklular zamanında kurulan 'Müslüman Samsun' kale kent niteliği taşımasıyla önemlidir. Ancak bu yerleşim yerinin sahilde olması, benzer dönem yerleşimleri gibi yüksek bir yerde inşa edilip savunma amaçlı kullanılmadığını göstermiştir (Öz, 2006).

Bölgenin yerleşim merkezini etkileyen olaylardan birisi 13.yy da Samsun'da kurulmuş olan Ceneviz kolonisi olup Amisos ile "Müslüman Samsun" arasında bir bölgeye "Simisso" isimli bir istasyon kurmuşlardır (Tellioğlu, 2012) (Şekil 3.7).

Şekil 3.7 "Müslüman Samsun" – "Simisso" – "Gavur Samsun" (Google Earth üzerinden düzenleyen Aktaş)

İlk kez bölgeye Türklerin gelmesiyle Canik adını alan bölge, Anadolu Selçukluların dağılmasından sonra farklı beylikler tarafından yönetilmiştir. Zaman zaman sınırlar değişse de genel olarak Bafra beyleri – daha sonra Candarlılar- Bafra ve çevresinde, Kubadoğulları Emirliği – Samsun ve Kavak çevresinde, Taceddinoğulları – Terme, Çarşamba + Niksar'da, Kubadoğulları ve Taşanoğulları Beyliği ise Havza, Lâdik, Vezirköprü çevrelerinde hâkim olmuşlardır (Öz, 2006; C. Yılmaz, 2015, s.9) (Şekil 3.8).

Şekil 3.8 Canik Beylikleri ((Wikipedia, 2024) üzerinden düzenleyen Aktaş)

Osmanlı Dönemi: Samsun'daki Osmanlı hakimiyeti kentin şekillenmesinde büyük öneme sahiptir. 1394'te Osmanlı Devleti, Müslüman Samsun'u fethetmiştir, ancak bölgede bulunan Cenevizlilerle ilişkiler iyi olduğu için 'Gavur Samsun'a "dokunmamıştır". 1402'de Fetret devri ile beraber Kubadoğulları Samsun'u geri almıştır. Ancak 1419'da Osmanlı Devleti bölgeye sefer düzenlemiş ve bunun üzerine Cenevizliler geride kalan her şeyi yakarak gemilerle uzaklaşmışlardır (Bayraktar, 2016). Bundan sonra bölge 'Kara Samsun' olarak anılmaya başlanmıştır (C. Yılmaz 2015, s.6).

Bölgenin Osmanlı hakimiyetine geçmesi Samsun'un gelişimini olumsuz yönde etkilemiştir. Karadeniz'in iç deniz haline gelmesi, yabancı gemilerin bu denize girmelerinin yasaklanmasıyla Samsun'un da içinde bulunduğu Karadeniz kıyı şehirlerinin gerilemesine sebep olmuştur (Uzuneminoğlu 1993, s.263). 17.yy da neredeyse köy statüsüne düşen Samsun'da durgunluk 19.yy ortalarına kadar devam etmiştir (Öz, 2006).

19. yy ikinci yarısında Avrupa'dan gemilerin gelmesiyle limanda hareketlilik yaşanmaya başlamıştır. Samsun, Amasya, Tokat, Sivas, Malatya, Harput, Diyarbakır üzerinden Bağdat'a uzanan ticaret yolunun tekrar aktif hale gelmesi Rum, Ermeni ve Avrupalı tüccarların Samsun'a göç etmesini sağlamıştır. Bölge nüfusunun artışını sağlayan bir diğer etken de Kafkas göçleri olmuştur (Uzuneminoğlu, 1993).

Osmanlı Döneminde de kent merkezi 'Müslüman Samsun' olarak geçen kale ve etrafında şekillenmiştir. 19.yy itibariyle iç kalenin etrafı dükkân, mağaza, han ve meskenlerle çevrili olduğu; sur içinde 173 binanın varlığı; surların sağlı sollu 44 dükkâna sahip olduğu bilinmektedir. Şehrin inşası Amisos harabelerindeki taş ocaklarından sağlanmıştır (Yılmaz, 2012).

1863 tarihinde yerel idarenin şehri doğuya doğru büyütme planı olduğu anlaşılmaktadır. Müslüman Samsun'un kuzeyinde deniz, sazlık ve bataklık alan olması, batıya doğru arazinin eğimli olması nedeniyle şehri güney ve doğu yönlerine doğru büyütmek daha olumlu görülmüştür. 'Gavur Samsun' sırtlarından denize doğru uzanan sazlık bataklık alan sıtmaya sebep olması nedeniyle belediye tarafından doldurma çalışmaları devam etmiştir (Şekil 3.9) (Uzuneminoğlu, 1993).

19.yy sonunda başlatılmış olan bu bayındırlık faaliyetleri 1869 tarihinde çıkmış olan büyük yangınla sekteye uğramıştır. 1869'da şehirde çıkan büyük yangın sonrası şehrin neredeyse tamamı yanmış ve daha sonra Fransız bir mimara şehir yeniden planlatılmıştır (C. Yılmaz 2015, s.12).

Şekil 3.9 1863 yerel idare – Samsun'da doğuya doğru gelişme stratejisi (Google earth üzerinden düzenleyen Aktaş)

Canik bölgesinin merkezi olan Samsun 18. yüzyılın son çeyreği ile 19.yy'ın ilk yarısında, Amasya ve sonrasında Sivas vilayetine bağlanmıştır. 19.yy sonunda ise Trabzon'un sancağı olmuş ve Samsun (sancak merkezi), Kavak, Ünye, Çarşamba, Fatsa, Bafra, Alaçam, Terme ve Akçay'dan oluşan kaza ve nahiyelere ayrılmıştır. II. Meşrutiyet ile tek bir sancak olmuş ve Cumhuriyetin ilanı sonrası il olmuştur (C. Yılmaz 2015, s.9).

3.2 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Mimari Özelliklerinin İncelenmesi

Samsun il sınırları içinde kalan ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş camilerin sayısının tam olarak sunulduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Literatür araştırmasına göre bu yapıların "oldukça fazla" olduğunu (Nefes et al., 2017), "sayıca 80'den çok olduğunu" (E. Yılmaz, 2013) ya da "100'ü geçtiğini" (Furtuna & Ulusoy Binan, 2021) belirten yayınlar vardır. Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan envanter çalışmasında ise Samsun'da yer alan camilerden sadece 50 tanesine yer verilmiştir (DOKAP, 2024).

2022 yılında Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanmaya başlayan ve içinde il genelindeki ahşap yığma camilerin de yer aldığı bir Samsun Envanteri çalışması olduğu öğrenilmiştir. Yapılan sözlü görüşmeler neticesinde il genelinde 107 cami tespit edildiği bilgisi edinilmiştir[28] .

Tez kapsamında yapılan literatür taraması il genelindeki ahşap camilerin mimari özelliklerinin geniş bir şekilde konulduğu, camilerin tamamını konu alan tipoloji çalışmalarının gerçekleştirildiği bir yayın olmadığını göstermektedir. İncelenen metinlerde çoğunlukla çeşitli ilçeler seçilerek ilçe sınırında kalan yapılarla ilgili bilgiler verilmiştir[29] (Can, 2014; Nefes, 2014; Nefes & Gün, 2016; Bayraktar, 2014; Can, 2013; Nefes et al., 2017).

Bazı çalışmalarda ise Samsun il genelinde değerlendirmeler yapılmıştır. Bu yayınlardan en erken tarihlisi 2004 yılında Y. Can tarafından hazırlanmıştır (Can, 2004). Yazar "Samsun Yöresinde Bulunan Ahşap Camiler" başlıklı kitabında 6 ilçede yer alan toplam 12 ahşap yığma camiyi incelemiştir. Çalışmasında belirgin bir ayrım ile tipoloji çalışması yapmamış olsa da camileri plan kurgusu açısından derinlemesine harime sahip olup yapıyı kuşatan revakların olduğu ve ahşap "perdelerle" kapatılmış son cemaat mahalline sahip olanlar; revaksız olup harimi ve kuzeyde son cemaat mahalli olanlar olmak üzere ikiye ayırmıştır. Yazar, çalışmasında her ne kadar iki tipten bahsediyor olsa da tam olarak bir plan tipolojisi karakteristiği ortaya koymamış; daha çok benzerlikler ve farklılıklara vurgu yapmıştır (Can, 2004).

Yazı dili İngilizce olan ve E. Naza Dönmez tarafından hazırlanan kitapta ise 8 ilçeden toplam 26 ahşap yığma cami incelenmiştir (Naza-Dönmez, 2008). Dönmez çalışmasında ahşap yığma camileri plan tipleri açısından temelde düz tavanlı camiler ve içte kubbeli camiler olmak üzere ikiye ayırmış, daha sonra da alt sınıflandırmalar yaparak bir tipoloji oluşturmayı hedeflemiştir. Ancak yaptığı sınıflandırmayı tarifleyecek çizim ya da tablolar sunmamıştır.

[28] Her ne kadar cami sayısı tez kapsamında tespit edildiği üzere 107 olarak belirlenmiş olsa da yapılan görüşmeler tez kapsamında yürütülen saha çalışmalarıyla günümüze ulaşamadığı tespit edilen camilerin de envantere konmaya devam ettiğini, tespit edilen camilerin bazılarının envantere eklenmediğini ve listenin tam anlamıyla güncellenmediğini ortaya koymuştur.
[29] Bu çalışmaların hiçbiri il genelinde bulunan bütün camileri tespit etmeyi hedeflememiştir.

İl genelindeki bir diğer kapsamlı çalışma S. Bayraktar'ın, Samsun'da cumhuriyetten önce inşa edilmiş camileri konu aldığı 2011 tarihli kitap bölümüdür. Burada yazar 6 ilçeden 24 ahşap yığma camiyi detaylı olarak inceleyerek camileri iki grup olacak şekilde ayırmış ve her bir grup için belli başlı özelliklere çalışmasında yer vermiştir (Bayraktar, 2011).

Samsun'daki ahşap camiler ile ilgili kitap çalışması olan bir başka araştırmacı E. Nefes'tir. 2009 yılında hazırladığı kitapta Cumhuriyet dönemine tarihlendirdiği 26 ahşap cami ile ilgili farklı bir sınıflandırma ortaya koymamıştır (Nefes, 2009b). Can ve Bayraktar'ın tipoloji çalışmalarına atıfta bulunarak daha çok son dönem ahşap camilerinin Bayraktar'ın tariflemiş olduğu ikinci gruptakiler ile benzerliklerinin olduğuna dikkat çekmiştir (Nefes, 2009b)[30].

Yılmaz ise 2012 tarihli yazısında diğerlerinden farklı olarak Samsun'daki ahşap camileri inşa dönemlerine göre 13-14. yy, 15-16. yy, 17-18. yy arasında ve 19. Yy sonrası inşa edilenler olarak 4 grupta incelemiştir[31] (Yılmaz, 2012).

Tezde yapılan ön araştırmalar il genelindeki mevcut cami sayısının net bir şekilde ortaya konmadığını ve her ne kadar tek yapı özelinde camilerin mimari betimlemeleri yapılmaya çalışılsa da genel bir tipoloji çalışması gerçekleştirilmediğini göstermektedir. Bu sebeple tez çalışması kapsamında Samsun'daki ahşap camilerin tam sayısını belirleyebilmek için ulaşılabilen tüm yayınlar taranmış, ilgili kurumların arşivlerinde çalışmalar yapılmış, ziyaret edilen köylerdeki kişilerden sözlü bilgiler alınmış, uzman görüşmeleri gerçekleştirilmiş ve çevrimiçi kaynaklar (yerel haber siteleri, köylerin sosyal medya hesapları, yerel araştırmacıların köşe yazıları vb.) incelenmiştir.

Devamında yapılan saha çalışmaları ile camilerin güncel durumları tespit edilmiş, yerinde tespiti yapılması teknik nedenlerden ötürü mümkün olmayan 3 cami için ise köy halkından camilere ait güncel fotoğraf ve videolar talep edilerek bu veriler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Her bir cami için konum, plan özellikleri, cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme özellikleri bilgilerinin yer aldığı

[30] Nefes, son olarak 2022 yılında Salıpazarı ilçesindeki camiler ile ilgili bir e-kitap yayınlamıştır (Nefes, 2022). Bu kitapta da bir tipoloji çalışması yer almamaktadır.

[31] İl genelindeki camilerin büyük çoğunluğunun yapım tarihi kesin olarak bilinmemekte olup bu sınıflama büyük oranda kişisel yoruma dayalı olarak yapılmıştır. Camilerin üzerinde tespit edilen ve inşa ya da onarım tarihi oldukları düşünülen yılların listesi EK-D'de sunulmuştur.

envanter formları doldurulmuştur (Şekil 3.10, 3.11) (EK A). Yerinde konvansiyonel yöntemlerle ölçüler alınarak kat planları çizilerek bu formlara eklenmiştir.

Envanter formlarında ve Google Earth programında kullanılmak üzere her bir camiye bir envanter kodu verilmiştir (Örneğin 5.3). Camilerin bulunduğu ilçeler alfabetik olarak sıralanmış ve numaralandırılmıştır (Tablo 3.1). Envanter kodunun ilk kısmında (örn. envanter kodu 5.3 olan cami için yazılan '5' rakamı) caminin bulunduğu ilçeye denk gelen sayı verilerek kod sayesinde caminin hangi ilçede olduğunun anlaşılması hedeflenmiştir. Kodun ikinci kısmı ise caminin ele alınış sırasını göstermektedir (Örneğin envanter kodu 5.3 olan cami Çarşamba ilçesinde (5) yer almakta olup 3.sırada değerlendirilmiştir).

Tablo 3.1 İlçe kodları ve günümüze ulaşan / ulaşamayan cami sayısı

İlçe Kodu	İlçe Adı	İlçede Günümüze Ulaşan Cami Sayısı	İlçede Tespit Edilebilen Günümüze Ulaşamayan Cami Sayısı
1	Alaçam	12	2
2	Asarcık	6	4
3	Ayvacık	12	4
4	Bafra	5	1
5	Çarşamba	15	3*
6	Kavak	6	1
7	Lâdik	1	2
8	19 Mayıs	1	-
9	Salıpazarı	24	4
10	Tekkeköy	4	1
11	Terme	11	2
12	Vezirköprü	5	-
13	Yakakent	5	-
TOPLAM		**107**	**24**

* Paşayazı Camisi rekonstrüksiyonu yapılmak üzere sökülmüş olup yeniden inşası başlamadığından günümüze ulaşamayan camilerin içine dahil edilmiştir.

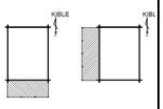
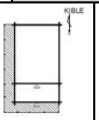
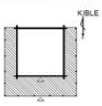
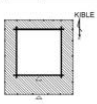
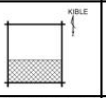
SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.1	1/2
	ADI		SKVKBK DOSYA NO		
			İLÇE		
	DİĞER ADLARI		ADA / PARSEL		
			KOORDİNAT		
			RAKIM		
			TESCİL DURUMU	EVET ☐	HAYIR ☐
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ		TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ									
COĞRAFİ KONUM	OVA	☐	PLATO	☐					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	☐	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	☐					
	KIYI (AKARSU)	☐	SIRT	☐					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	☐	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	☐					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	☐	YAKIN	☐	UZAK	☐			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA	☐	YAKIN	☐	UZAK	☐			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	☐	HAYIR	☐					
TAŞINMA DURUMU	EVET	☐	BİLİNMİYOR	☐					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ									
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ									
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE	☐	ÇEŞME	☐	DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	☐	DİĞER		HAZİRE	VAR ☐	YOK ☐		

(Google Earth Pro, 2024)

TARİHÇE			
YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR ☐ YOK ☐	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ				
YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA ☐	KARMA ☐	AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ ☐ ÇALMA BOĞAZ ☐
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ			TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR ☐	BİLİNMİYOR ☐	DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR ☐ YOK ☐

PLAN ÖZELLİKLERİ							
HARİM BİÇİMLENİŞİ	 ☐	 ☐	 ☐	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU) ☐ VAR (L FORMLU) ☐	YOK ☐	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN ☐	YARI AÇIK MEKÂN ☐	YOK ☐	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU) ☐ VAR (L FORMLU) ☐	YOK ☐	
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK ☐	 ☐	 ☐	 ☐	 ☐		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK ☐	 ☐	 ☐	 ☐	 ☐		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN ☐	DÜZ TAVAN ☐	KADEMELİ ☐	KUBBELİ ☐			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER						
MİHRAP	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	MİNBER	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	
	VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐		VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	
	VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐		VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	MİNARE	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐	
	VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐		VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN) ☐	VAR (MUHDES) ☐				
	VAR (DÖNEM EKİ) ☐	YOK ☐				
ARAZİDE HAZIRLAYAN			TARİH			

Şekil 3.10 Envanter formlarının 1. sayfası

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI		İLÇE		
			ADA / PARSEL		
	DİĞER ADLARI		KOORDİNAT		
			RAKIM		
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ		TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK							
KAT SAYISI		ZEMİN KATTA REVAK		VAR		YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK									
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER	FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	

Şekil 3.11 Envanter formlarının 2. sayfası

Elde edilen veriler doğrultusunda Samsun'da toplamda 131 ahşap yığma camiden oluşan bir dini mimari mirasın bulunduğu, bunlardan ise 107'sinin günümüze ulaşabildiği tespit edilmiştir. Ancak yazılı olarak kayıtlara geçmemiş, koşullar nedeniyle yerinde tespiti yapılamamış ve güncel durumu ile ilgili bilgi alınamamış camilerin de olması olasılığının bu sayıyı değiştirebileceği not edilmelidir. Tez çalışmasında tespit edilen 107 camiye ait güncel bilgilerin yer aldığı liste Tablo 3.2'de verilmiştir.

Bu bölümde camilerin genel mimari özelliklerini ortaya koymak adına envanter formlarından gelen veriler derlenerek; camiler konum, plan özellikleri, cephe özellikleri, yapım tekniği ve malzeme özellikleri başlıkları altında sunulmuştur. Her bir başlık için tipoloji çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ahşap yığma camilerin yapım tekniği özelliğine bağlı olarak çeşitli nedenler ile özgün konumlarından taşındığı bilinmektedir. Her ne kadar yakın zamanda taşınan camiler yapı üzerindeki izler ve köy halkının hafızasında yer etmeleri nedeniyle tespit edilebilmiş olsa da taşınıp taşınmadığı bilinmeyen birçok cami bulunmaktadır. Ayrıca taşınan camilerin taşıma öncesindeki özgün mimari özelliklerine ait verilere de çok büyük ölçüde ulaşılamadığından tipoloji çalışmaları camilerin güncel durumları üzerinden hazırlanmıştır.

Tablo 3.2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi

İLÇE	ENV. KODU	CAMİ ADI	GÜNCEL İŞLEV / KULLANIM DURUMU	ADA / PARSEL	YERİNDE TESPİT YAPILMA DURUMU	SKVKBK DOSYA NO	TESCİL DURUMU / KORUMA GRUBU	TESCİL TARİHİ – KARAR NO
ALAÇAM	1.1	Aşağıkoçlu Cami (Mülküçlü Malkoç)	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	270 / 4	Evet	55.01.48	Evet / I	26.09.2013 – 1335
	1.2	Çatak Cami (Gümüşova Köyü Belce Mh.)	Cami / Vakit namazlarında	130 / 7	Evet	55.01.44	Evet / I	26.09.2013 – 1336
	1.3	Hasırlık Cami (Pelitbükü Mh.)	Cami / Vakit namazlarında	306 / 2	Evet	55.01.51	Evet / I	26.09.2013 – 1331
	1.4	Ekleş Cami (Pelitbükü Sekecek Köyü)	Cami / Vakit namazlarında	182 / 7	Evet	55.01.45	Evet / I	26.09.2013 – 1337
	1.5	Sekecek Cami (Pelitbüküsekecek)	Cami / Vakit namazlarında	260 / 1	Evet	55.01.46	Evet / I	26.09.2013 – 1338
	1.6	Kalukdemirci Cami (Demircikaluk Köyü Demirci Merkez Cami)	Terk	132 / 1	Evet	55.01.49	Evet / I	26.09.2013 – 1339
	1.7	Kaluk Oymak Cami (Kalukkaraçukur Mh. Cami / Uzungöl Ahşap)	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	162 / 1 (ormanlık alan)	Evet	55.01.52	Evet / I	26.09.2013 – 1332
	1.8	Yukarı Isırganlı Cami (Aşağı Cami)	Cami / Vakit namazlarında	150 / 1	Evet	55.01.42	Evet / I	24.07.2013 – 1190
	1.9	Şirinköy Cami (Sakarinek Cami)	Terk / Depo	149 / 1	Evet	55.01.24	Evet (2007) / I (2012)	23.03.2007 – 1147
	1.10	Kemik Cami (Gökçeağaçoymağı Cami)	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	130/ 41	Evet	55.01.53	Evet / I	26.09.2013 - 1333
	1.11	Gümüşova Cami	Terk	101 / 1 (ormanlık alan)	Evet	-	Hayır	-
	1.12	Uzunkıraç Cami (Dereköy Mh.)	Terk	214 / 1	Hayır	55.01.23	Evet / yok	23.03.2007 – 1146
	-	*Kalukkaraçukur Cami*	*Yıkılmış – yerine betonarme lojman inşa edilmiş.*	*104/8*	-	*55.01.50*	*Hayır (uygun görülmemiş)*	-
	-	*Şadi Bey Camisi*	*Yıkılmış -yerine yeni betonarme cami inşa edilmiş.*	-	-	-	-	-

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

ASARCIK	2.1	Akyazı Cami (Gökgöl)	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	251 / 107	Evet	55.02.04	Evet (1995) / I (2013)	12.10.1995 - 2282
	2.2	Alan Cami (Musaağa Tarihi Cami)	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	110 / 1	Evet	55.02.20	Evet / I	26.06.2013 - 1109
	2.3	Kılavuzlu Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	230 / 35	Evet	55.02.21	Evet / I	26.06.2013 - 1104
	2.4	Koşaca Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	114 / 10	Evet	55.02.9	Evet / I	15.07.2004 – 966
	2.5	Yayla Mahallesi (Çağlayan) C.	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	178 / 11	Evet	55.02.18	Evet / I	26.06.2013 - 1106
	2.6	Yarımca Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	114 / 1	Evet	55.02.19	Evet / I	26.06.2013 - 1105
	-	*Acısu Cami*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-
	-	*Kanoğlu Cami*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-
	-	*Aslanoğlu Cami*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-
	-	*Körpinar Cami*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-
AYVACIK	3.1	Ardıç Merkez Cami (Arduç)	Terk / Depo	161 / 352	Evet	55.03.21	Evet / yok	04.08.1998 - 3241
	3.2	Karşıdöngel Cami (Haydar)	Terk	110 / 3	Evet	55.03.07	Evet / yok	25.04.2008 – 1657
	3.3	Mutular Cami (Abaşlar)	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	101 / 1187	Evet	55.03.14	Evet / I	24.07.2013 - 1185
	3.4	Terice Mh. Merkez Cami	Terk	157 / 1	Evet	55.03.8	Evet (1995) / I (2012)	13.06.2008 - 1714
	3.5	Tiryakioğlu Mh. Cami	Terk	131 / 5	Evet	55.03.02	Evet (1995) / I (2013)	21.07.2001 - 238
	3.6	Ulubelen – Çamalan Merkez C.	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	105 / 2	Evet	55.03.15	Evet / I	24.07.2013 - 1184
	3.7	Gürçam Köyü Cami	Terk / Depo	262 / 17	-	-	-	-
	3.8	Yeniköy Günbatar C.	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	115 / 2	Evet	55.03.6	Evet / I	26.06.2013 - 1103
	3.9	Kabaklık Lazlar (Tacalan) C. – Çöldür	Terk / Statik açıdan kötü	101 / 1560	Evet	55.03.20	Evet / I	26.09.2013 - 1311
	3.10	Kabaklik Kaltuman C.	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	101 / 1292	Evet	55.03.19	Evet / I (karşı oy var)	24.07.2013 - 1178
	3.11	Çamalan Arpaçukuru C.	Terk	101 / 338	Hayır	55.03.18	Evet / I	24.07.2013 - 1179
	3.12	Gürçam Köyü Merkez Cami	Terk	219 / 15	Evet	55.03.03	Hayır (uygun görülmemiş)	15.07.2004 - 967
	-	*Gülpinar / Balavur / Balahur Mahallesi Cami*	*Yanmış (Fotoğrafları kurul dosyasında var.)*	-	-	*55.03.05*	*Hayır (2 kere uygun görülmemiş)*	*11.11.2006 – 947* *26.06.2013 - 1096*
	-	*Kazancili Köyü Cami*	*Yıkılmış*	-	-	*55.03.13*	*Evet / I*	*26.09.2013 - 1312*
	-	*Çamalan Karaağaç Cami*	*Yıkılmış*	-	-	*55.03.17*	*Evet / I*	*24.07.2013 - 1183*
	-	*Gölceğiz C. (Ortaköy / Keskinoğlu)*	*Yıkılmış (1990'lı yıllarda)*	-	-			

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

BAFRA	4.1	İğdir Mh. Ağanin K. C.	Cami / Vakit namazlarında	101 / 26	Evet	55.04.164	Evet / Yok	21.03.2014 -1695
	4.2	İğdir Mh. Kalik Köyü C.	Cami / Vakit namazlarında	138 / 31-32	Evet	55.04.165	Evet / Yok	21.03.2014 -1696
	4.3	Kuz Mh. Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	117 / 5	Evet	Dosya Yok	-	-
	4.4	Başkaya Mh. Cami	Cami / Vakit namazlarında	142 / 220	Evet	55.04.163	Evet / Yok	21.03.2014 -1694
	4.5	Bengü K. Ambaryani C.	Terk / Statik açıdan kötü	226 / 1	Evet	55.04.62	Evet (2014) / I (2020)	21.03.2014 - 1693
	-	*Yiğitalan Haynuz C.*	*Yıkılmış (kar nedeniyle)*	*132 / 7*	*Evet*	*55.04.167*	*Evet (2014) / I (2020)*	*21.03.2014 - 1698*
ÇARŞAMBA	5.1	Gökçeli Cami	Terk / Depo	127 / 1	Evet	55.05.59	Evet / I	26.06.2013 - 1086
	5.2	Karakaya Mh. Cami	Terk/Statik açıdan kötü	102 / 1	Evet	55.05.62	Evet / I	26.09.2013 - 1307
	5.3	Göğceli Cami	Cami / Vakit namazlarında	715 / 30 ?	Evet	55.05.5	Evet (1986) / I (2011)	16.05.1986 - 2289
	5.4	Orduköy (Kilcanlı) Mh. Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	112 / 33 ?	Evet	55.05.79	Evet / I	09.06.2001 - 195
	5.5	Kuşhane Cami (Ambar Köprü)	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	110 / 11	Evet	55.05.21	Evet / I	14.11.2003 - 809
	5.6	Şeyhhabil Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	109 / 62	Evet	55.05.11	Evet / I	15.07.2010 - 2690
	5.7	Musçali Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	127 / 99	Evet	55.05.63	Evet / I	26.09.2013 - 1308
	5.8	Kocakavak Cami (Oğlancıklar)	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	103 / 7	Evet	55.05.65	Evet / I	07.11.2013 - 1378
	5.9	Porsuk Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	116 / 11	Evet	55.05.61	Evet / I	26.09.2013 - 1306
	5.10	Ustacalı Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	105 / 48	Evet	55.05.34	Evet (2007) / I (2021)	16.11.2007 – 1467
	5.11	Yukari Kavacik C. (Kaydan Köyü – Zeyfeli)	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	119 / 1	Evet	55.05.66	Evet / I	07.11.2013 - 1381
	5.12	Turgutlu Cami	Terk / Statik açıdan kötü	105 / 15	Evet	55.05.51	Evet / I	18.07.2012 - 462
	5.13	Konukluk Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	133 / 3	Evet	55.05.64	Evet / I	26.09.2013 - 1310
	5.14	Aşağidonurlu Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	115 / 12	Evet	55.05.60	Evet / I	26.09.2013 - 1085

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

	5.15	Dalbahçe Köyü Cami	Terk / Statik açıdan kötü	103 / 5	Evet	55.05.58	Evet / Yok	26.09.2013 - 1084
	-	*Paşayazı Cami*	*Rekonstrüksiyon için sökülmüş*	*105 /12*	*Evet*	*55.05.29*	*Evet / II*	*05.05.2006 - 721*
	-	*Aşağıkavacik Köyü Cami*	-					
	-	*Akkuzulu Köyü Cami*	*Yıkılmış*					
KAVAK	6.1	Bekdemir Cami	Kuran Kursu	119 / 60	Evet	55.07.10	Evet (1995) / I (2006)	08.08.1995 - 2189
	6.2	Tatarmuslu (Domşullu) Cami	Terk – Statik açıdan kötü	305 Parsel	Evet	55.07.48	Evet / I	17.12.2011 - 176
	6.3	Dere (Değirmencili) Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	143 / 17	Evet	55.07.11	Evet / I	06.04.2001 – 143
	6.4	Çakallı (Kasimzade Ahmet Sofi) Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	160/1	Evet	55.07.20	Evet / Yok	08.09.2001 - 299
	6.5	Alagömlek Cami	Terk	203 / 4	Evet	55.07.49	Evet / I	30.08.2012 - 515
	6.6	Karlı Cami	Terk	117 / 12	Evet	-	Dosyası Yok	-
	-	*Karabalçık Köyü Cami*	*Yanmış*		Evet		*Dosyası Yok*	
LADİK	7.1	Ambarköy (Yenidoğan-Bahşi) Cami (Taşınmış)	Cami	5/1	Evet	55.08.57	Evet / I	26.06.2013 – 1102
	-	*Ayvali Köyü Cami*	*Yıkılmış (Yerine yeni betonarme cami inşa edilmiş. Özgün kapısı Ambarköy Camisi'ne taşınmış.)*					
	-	*Karaabdal Köyü Cami*	*Yıkılmış (Yerine yeni betonarme cami inşa edilmiş.)*					
19 MAYIS	8.1	Yukarı Engiz Mh. Cami	Terk / Statik açıdan kötü	1073 / 2	Evet	55.13.5	Evet	08.08.1995 – 2186
SALIPAZARI	9.1	Albayrak (Yeşil) Mh. Cami	Cami / Vakit namazlarında	239 / 1	Evet	55.09.32	Evet / I	24.07.2013 - 1180
	9.2	Esatçiftliği Mh. Cami	Terk / Bakımsız	101 / 1 (Ormanlık)	Evet	55.09.04	Evet / Yok	22.03.2000 - 3711
	9.3	Huma Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	166 / 2	Evet	55.09.39	Evet / I	26.09.2013 – 1321
	9.4	Kizilot Mh. Cami	Kuran Kursu	120 / 7	Evet	55.09.22	Evet / I	17.02.2012 – 260
	9.5	Kurt Veli Cami	Terk / Bakımsız	101 / 1 (Ormanlık)	Evet	55.09.42	Evet / I	26.11.2014 - 2179

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

SALIPAZARI									
	9.6	Yeşil Mh. Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	190/ 1	Evet	55.09.23	Evet / I	31.05.2012 – 405
	9.7	Muslubey Mezarlık Cami	Cami / Vakit namazlarında	122/ 4	Evet	55.09.29	Evet / I	26.06.2013 - 1100
	9.8	Konakören Bakacak Mahallesi Cami	Cami / Vakit namazlarında	106 / 14	Evet	55.09.34	Evet / I	24.07.2013 - 1186
	9.9	Biçme Cami	Cami / Vakit namazlarında	119 / 2	Evet	55.09.26	Hayır (Uygun Görülmemiş)	26.06.2013 - 1097
	9.10	Güzelvatan Cami	Cami / Vakit namazlarında	178 / 6	Evet	55.09.18	Evet / I	22.02.2013 - 834
	9.11	Yavaşbey Merkez Cami	Cami / Vakit namazlarında	105 / 3	Evet	55.09.11	Evet (2003) / I (2012)	15.06.2003 - 707
	9.12	Karadere Hamzalar Cami	Cami / Vakit namazlarında	130 / 4	Evet	55.09.27	Hayır (Uygun Görülmemiş)	26.06.2013 - 1098
	9.13	Karaman Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	211 / 26	Evet	55.09.05	Evet / Yok	01.06.2002 – 445
	9.14	Alanköy Cami	Terk / Bakımsız	138 / 10	Evet	55.09.15	Evet / II	05.05.2006 - 720
	9.15	Karacaören Köyü Soyuk Cami	Cami / Vakit namazlarında (Bitişiğindeki yeni cami inşası – bitmek üzere)	114 / 1 (Orman)	Evet	55.09.38	Evet / I	26.09.2013 - 1323
	9.16	Karayonca Şehitler Cami	Terk / Statik açıdan kötü – yıkılmak üzere	166 / 44	Evet	55.09.41	Evet / I	26.11.2014 - 2178
	9.17	Kirgil Köyü Merkez Cami	Cami / Vakit namazlarında	112 / 12	Evet	55.09.33	Evet / I	29.08.2013 - 1262
	9.18	Sarihasan Çelebiler Mh. C.	Cami / Vakit namazlarında	390 / 9	Evet	55.09.31	Hayır (Uygun Görülmemiş)	29.08.2013 - 1263
	9.19	Muslubey Bayramyurt Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	147 / 1	Evet	55.09.30	Evet / I	26.06.2013 - 1101
	9.20	Konakören Merkez Cami	Terk	154 / 13	Evet	55.09.35	Evet / I	24.07.2013 - 1181
	9.21	Fatsalilar Mh. Cami	Cami / Vakit namazlarında (Bitişiğindeki yeni cami inşası – bitmek üzere)	175/ 22	Evet	55.09.28	Evet / I	26.06.2013 - 1099
	9.22	Karayonca Köyü Karinca Cami	Cami / Vakit namazlarında	101 / 1 (Orman)	Evet	55.09.36	Evet / I	26.09.2013 - 1322
	9.23	Sarihasan Esenli Mh. Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	413 / 1	Evet	55.09.24	Evet / I	29.08.2013 - 1268
	9.24	Yeni Mh. Cami (Gökçeli / Çatak Ahmet Ağa)	Cami / Vakit namazlarında	247 / 6	Evet	-	-	-
	-	*Konakören K. Arıktami C.*	*Yıkılmış*	*176 / 4-5*	*Hayır*	*55.09.40*	*Evet / I*	*26.09.2013 - 1324*
	-	*Karadere Mezarlık Cami*	*Yıkılmış*	-	*Evet*	*55.09.13*	*Evet (2003) / I (2009)*	*10.10.2003 – 764*
	-	*Karayonca Köyü Merkez C.*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-
	-	*Kuşcuğaz Cami*	*Yıkılmış*	-	-	-	-	-

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

TEKKEKÖY	10.1	Balcalı (Güzelyurt) C.	Terk / Statik açıdan kötü	120 / 10	Evet	55.14.33	Evet / I	06.10.2011 - 13
	10.2	Sariyurt Cami	Terk / Statik açıdan kötü – yıkılmak üzere	166 / 20	Evet	55.14.09	Evet / I	09.12.2010 - 2867
	10.3	Yeşilalan Köyü Kölemen Cami	Terk / Bakımsız	135 / 3	Evet	55.14.37	Evet / I	26.09.2013 - 1299
	10.4	Yeşildere Cami	Terk / Statik açıdan kötü	135 /6	Evet	55.14.38	Evet / I	26.09.2013 - 1300
	-	*Çayırçökek Cami*	*Yıkılmış*	*101 / 1*	*Evet*	*55.14.23*	*Evet (2007) / I (2008)*	*15.02.2007 – 1094*
TERME	11.1	Aşağı Söğütlü Cami	Kuran Kursu	115 / 13	Evet	55.10.05	*Evet (1996) / I (2011)*	22.05.1996 - 2472
	11.2	Dağdıralı Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	103 / 27	Evet	55.10.25	Evet / I	19.12.2009 - 2406
	11.3	Karacalı Cami Yukarı Söğütlü	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	113 / 60	Evet	55.10.2	Evet (1996) / I (2018)	22.05.1996 - 2472
	11.4	Yenicami Mh. Cami	Cami / Kısa süreli ziyaretlerde	109 / 1	Evet	55.10.18	Evet (2006) / I (2012)	22.09.2006 – 874
	11.5	Ambartepe Gibiş Cami	Terk	257 / 2	Evet	55.10.27	Evet / I	26.06.2013 - 1110
	11.6	Ambartepe Tellipinar Kervansaray Cami	Terk	454 / 1	Evet	55.10.28	Evet / I	26.06.2013 - 1113
	11.7	Ambartepe Ilimdağ C.	Terk	409 / 24	Evet	55.10.29	Evet / I	26.06.2013 - 1112
	11.8	Ambartepe Hancilar Hanönü Cami	Terk	378 / 8	Evet	55.10.30	Evet / I	26.06.2013 - 1111
	11.9	Mescitli Köyü Cami	Cami / Vakit namazlarında	121 / 31	Evet	55.10.31	Evet / I	26.09.2013 - 1340
	11.10	Kesikkaya Mh. Mezarlik	Terk	119 / 1	Evet	55.10.32	Evet / Yok	23.05.2014 - 1840
	11.11	Pazar Cami		318 / 16	Evet	55.10.3		
	-	*Yeni Karacali (Karacali Merkez) C.*	*Yıkılmış (1980'li Yillarda)*					
	-	*Dibekli Köyü*	*Yıkılmış (1994'te)*					
VEZİRKÖPRÜ	12.1	Çalti Cami	Terk	882 Parsel	Evet	55.11.120	Evet / I	30.10.2008 - 1839
	12.2	Çorakdere Cami	Cami / Vakit namazlarında	146 / 3	Evet	55.11.164	Evet / I	26.09.2013 - 1319
	12.3	Karanar Cami	Terk / Depo	1880 Parsel	Evet	55.11.163	Evet / I	26.09.2013 - 1318
	12.4	Susuz Cami	*Kuran Kursu*	245 / 1	Evet	55.11.165	Evet / I	26.09.2013 - 1315
	12.5	Kaplancik Cami	*Kuran Kursu*	-	Hayır	-	-	-

Tablo 3. 2 Samsun ilinde tespit edilen ahşap cami listesi (devamı)

YAKAKENT	13.1	Kuzören Mahallesi C.	Terk / Depo	173 / 1	Evet	55.12.11	Evet (2009) / I (2022)	04.09.2009 - 2220
	13.2	Karaaba Mh Cami	Cami / Sadece cuma ve bayram namazlarında	206 / 5	Evet	55.12.15	Evet / I	26.09.2013 - 1304
	13.3	Mutafli Gökyar Mahallesi Cami	Terk / Depo	127 / 69	Evet	55.12.14	Evet / I	26.09.2013 - 1303
	13.4	Mutafli Merkez Cami	Terk / Depo	195 / 2	Evet	55.12.16	Evet / I	26.09.2013 - 1305
	13.5	Gündüzlü Cami	Terk	103 / 57	Evet	55.12.23	Evet / I	26.02.2020 - 6823

3.2.1 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Konumları

Ahşap yığma camiler, inşa edildikleri yapım tekniğine bağlı olarak zaman içerisinde bulundukları yerden sökülüp başka bir yerde yeniden inşa edilmeye uygun yapılardır. Taşıma nedenleri arasında caminin akarsu yakınında olup taşkın riski taşıması, köyler arası mülkiyet tartışmaları ya da işlevsiz kalmasındansa köy merkezine taşınarak kullanılmaya devam edilmesi etkenleri sıralanabilir.

Yapılan sözlü tarih çalışmalarında da *'Bu cami buraya bir gecede kondu.', 'Camiyi başka yere götürmek istediler, söktüler ama parçaları geri geldi.'* gibi birçok doğaüstü inanışın var olduğuna tanık olunmuştur. Bu da yine camilerin kolayca taşınabilir olmasından kaynaklı yaklaşımlardır. Taşıma işlemi yakın tarihte yapılmış olabileceği gibi üzerinden çok fazla zaman geçmiş, yöre halkının belleğinde yer etmemiş de olabilir.

Yakın tarihli yapılan taşımalarda genellikle ahşap üzerinde bir çizgi kazındığı ya da ahşap elemanların doğru yerleştirilmesi için numaralandırma yapıldığı görülmüştür. Daha erken tarihli olan taşımaları ise tespit etmek oldukça zordur. Bu nedenle camilerin mevcut konumları incelenirken, caminin bir dönem taşınarak günümüzdeki konumuna getirilmiş olma ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır.

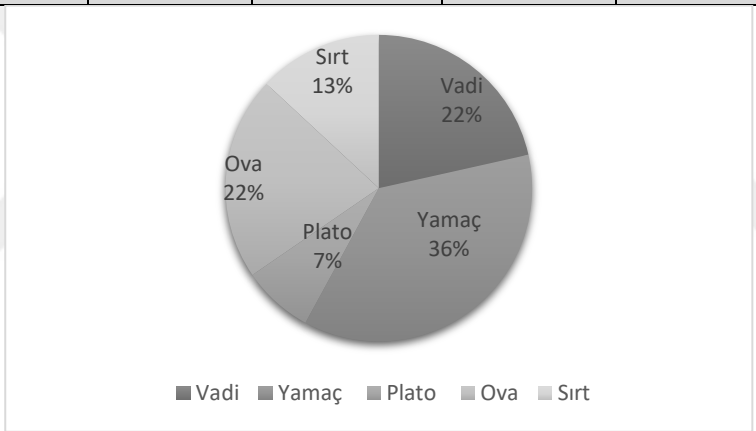
Bu bölümde Samsun'daki 107 caminin güncel konumları; camilerin bulunduğu alanın coğrafi özellikleri, ağaçlık alan ve su kaynağı gibi doğal veriler ile olan ilişkisi ve camilerin yerleşim merkezlerinde konumlanıp konumlanmaması başlıkları altında incelenmiştir. Bu doğrultuda yerinde tespit edilen her bir caminin konumu Google Earth programına işlenerek dijital ortamda kayıt altına alınmıştır. Saha çalışmalarında yerinde yapılan incelemeler ve gözlemler doğrultusunda ise her bir camiye ait bilgiler tablolaştırılmış, buradan gelen sayısal veriler (Tablo 3.3, 3.4, 3.5) ile de değerlendirmeler yapılmıştır.

Samsun'daki ahşap yığma camilerin büyük oranda vadi tabanında/ tabanına yakın (vadi tabanı) ya da tabandan yaklaşık 10 m. yukarıda (yamaç) olacak şekilde inşa edildikleri görülmektedir. Tespit edilen 107 caminin 62'si (%58) vadi (23 adet) ve yamaçlarda (39 adet) konumlanmaktadır. Bununla birlikte sırtlara (14 adet) inşa edilen camiler de vardır. Birbirine sınır ilçeler olan Çarşamba, Salıpazarı ve Terme'de ise ovada konumlanan camiler olduğu dikkat çekmektedir (23 adet).

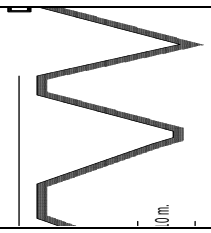
Özellikle Çarşamba ilçesindeki camilerin çok büyük çoğunluğu (15 caminin 12 tanesi) Çarşamba ovasındadır (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 Samsun'daki camilerin coğrafi özelliklerine göre sayısal verileri

	VADİ *	YAMAÇ*	PLATO	SIRT	OVA
Alaçam (12)	6	6	0	0	0
Asarcık (6)	2	1	3	0	0
Ayvacık (12)	0	6	1	5	0
Bafra (5)	1	3	1	0	0
Çarşamba (15)	1	2	0	0	12
Kavak (6)	3	3	0	0	0
Lâdik (1)	0	0	0	0	1
19 Mayıs (1)	0	0	0	0	1
Salıpazarı (24)	5	10	2	3	4
Tekkeköy (4)	2	0	0	2	0
Terme (11)	0	2	1	3	5
Vezirköprü (5)	3	1	0	1	0
Yakakent (5)	0	5	0	0	0
TOPLAM	23	39	8	14	23

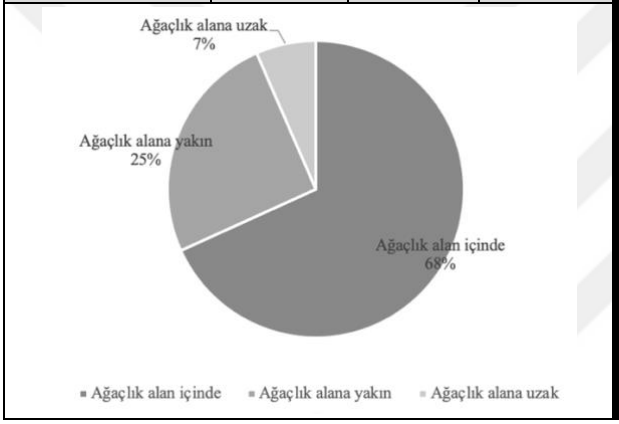
* Vadi tabanında bulunan ya da tabandan max. 10 m. yukarıda konumlanmış camiler için coğrafi özellik 'vadi' olarak, vadi tabanından 10 m.den yukarıda konumlanan camiler için ise 'yamaç' olarak isimlendirilmiştir.

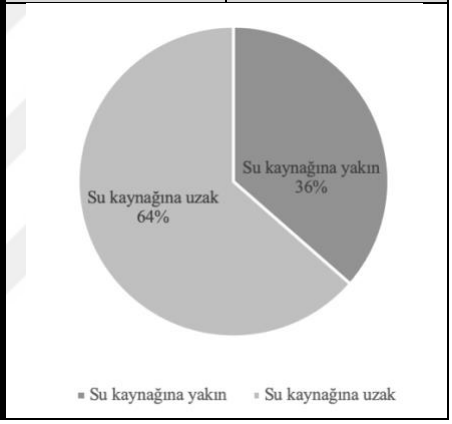

İl genelindeki ahşap yığma camilerin yeşil alan ile doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir (Tablo 3.4). 107 camiden 73'ünün (%68) avlusunda, 27'sinin (%25) ise yakınında ağaçlık alan vardır (Şekil 3.12). 7 cami ise ağaçlık alandan uzaktadır. Bunlardan Lâdik Ambarköy Cami özgün konumundan taşınarak açık hava müzesinde yeniden inşa edildiği bilinmektedir. Camilerin 39'unun yakınında akarsu kaynağı olduğu, bu camilerin de büyük oranda Cuma Camisi niteliğinde olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 3.4 Samsun'daki camilerin doğal çevre ile ilişkisi – sayısal veriler

	Ağaçlık alan içinde	Ağaçlık alana yakın	Ağaçlık alana uzak	Su kaynağına yakın	Su kaynağına uzak
Alaçam (12)	4	4	4	7	5
Asarcık (6)	6	0	0	6	0
Ayvacık (12)	10	2	0	1	11
Bafra (5)	0	5	0	1	4
Çarşamba (15)	10	3	2	8	7
Kavak (6)	4	2	0	5	1
Lâdik (1)	0	0	1	0	1
19 Mayıs (1)	1	0	0	1	0
Salıpazarı (24)	20	4	0	4	20
Tekkeköy (4)	2	2	0	2	2
Terme (11)	11	0	0	0	11
Vezirköprü (5)	2	3	0	4	1
Yakakent (5)	3	2	0	0	5
TOPLAM	73	27	7	39	68

Cuma camisi olan ahşap camiler köy merkezlerinin dışında, çevre köylerden gelenlerin topluca namaz kılınacak günlerde (Cuma, bayram ve cenaze namazlarında) yürüyerek camiye ulaşabilecekleri bir mesafede konumlandırılmıştır (Şekil 3.12) (Tablo 3.5). 107 camiden 46'sı (%43) bu niteliktedir. Özgün konumunda köy merkezi dışında olmasına rağmen çeşitli nedenlerden dolayı köy merkezlerine taşınan camiler de olduğu unutulmamalıdır. 107 camiden 5'inin ise şehirleşmeyle birlikte ilçe merkezinde kaldığı görülmektedir.

Kalukkaraçukur Cami

Yeşildere Cami

Esatçiftliği Cami

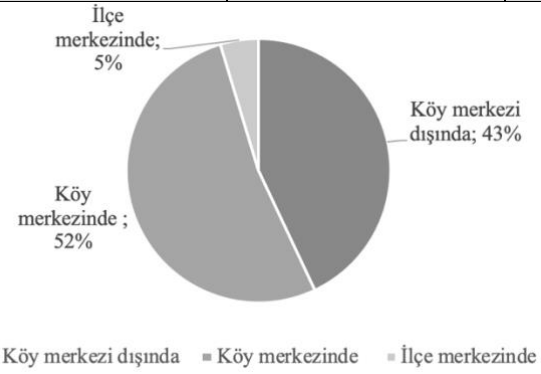

Kabaklık Lazlar Cami

Şekil 3.12 Ormanlık alan içinde yer alan bazı Cuma camileri (Aktaş, 2024)

Tablo 3.5 Samsun'daki camilerin konumları – sayısal veriler

	Köy merkezi dışında	Köy merkezinde	İlçe merkezinde
Alaçam (12)	3	9	0
Asarcık (6)	6	0	0
Ayvacık (12)	7	5	0
Bafra (5)	0	5	0
Çarşamba (15)	13	1	1
Kavak (6)	3	3	0
Lâdik (1)	0	1	0
19 Mayıs (1)	0	0	1
Salıpazarı (24)	8	14	2
Tekkeköy (4)	4	0	0
Terme (11)	2	8	1
Vezirköprü (5)	0	5	0
Yakakent (5)	0	5	0
TOPLAM	46	56	5

3.2.2 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Planları

Tezde incelenen ahşap camiler çoğunlukla, kırsalda yer alan ve cemaati köy nüfusu (Cuma camisi ise çevre köy nüfusları) kadar olan mütevazi boyutlara sahip küçük ölçekli yapılar olduğundan çok fazla sayıda mekâna sahip değillerdir. Camiler genel olarak kapalı (harim, kadınlar mahfili, son cemaat yeri) ve yarı açık (revaklar, son cemaat yeri) mekânlardan oluşmaktadır.

Bafra'daki Bengü Köyü Camisi (Şekil 3.13) dışındaki camilerin tamamı kıbleye yönelmiştir[32]. Harime girişler de bu nedenle istisnalar dışında[33] kuzeyden[34] yapılmaktadır. Harimlerin kare/kareye yakın, kuzey-güney yönünde dikine ya da doğu-batı yönünde yatayda dikdörtgen geliştiği görülmektedir (Tablo 3.6). Çoğunlukla kare/kareye yakın harime sahip olan camilerin (56 cami) yakın tarihli örnekler oldukları düşünülmektedir. Asarcık ilçesindeki Akyazı (Gökgöl) Camisi ve Vezirköprü'deki Çaltu Camisi'nde atipik olarak camilerin doğusunda ahşap yığma olarak ayrılan bir mekân (zaviye) bulunmaktadır.

Şekil 3.13 Taşınan Bengü Camisi'nin sonradan kıbleye yönlendirilen mihrabı (Aktaş, 2024)

İki katlı olan camilerde kadınlar mahfili olduğu gibi, bazı tek katlı olarak inşa camilerin de içine sonradan kadınlar mahfili eklenmiş olabileceği düşünülmektedir. Tespit edilen 107 camiden 36'sında (%34) mahfil katı bulunmamaktadır (Tablo

[32] Taşındığı yapı üzerindeki izlerden okunan ve yöre halkıyla yapılan görüşmelerle de iki kere taşındığı teyit edilen Bengü Camisi'nin yeni yerinde caminin hariminin kıbleye yöneltilmediği, mihrabın kıbleye doğru yerleştirildiği görülmektedir.

[33] Bafra'daki Ağanınköyü Camisi, Salıpazarı'ndaki Sarıhasan Çelebiler Camisi ve Vezirköprü'deki Susuz Camisi'nin harim girişi doğudandır. Ayvacık Ardıç Camisi'nin ve Tiryakioğlu Camisi'nin harimine ise hem kuzeyden hem de doğudan giriş verilmiştir.

[34] Her ne kadar ülkemizde kıblenin tam yönü 'güney doğu' olsa da tez kapsamında tariflemenin kolay ve anlaşılır olabilmesi için kıble 'güney' olarak kabul edilmiştir.

3.6). Mahfil katı olan örneklerde de mahfilin harimi tek, iki, üç ya da dört yönde sardığı görülmektedir (Şekil 3.14). Üç ve dört yönde saran mahfillerin bazılarında minbere denk gelen bölümler kesilmiştir.

Mahfillerin büyük çoğunluğunun (51 camide) harime doğru çıkma yapan balkon kısımları vardır. Tek yönde ve çıkmasız olanlar Alaçam'da yoğunlaşmaktadır. Çıkmalar genelde (29 camide) dikdörtgen planlı olup orta aksta yer alır. Yarım daire planlı (15 adet) çıkmaların yanı sıra Lâdik'teki Ambarköy Cami[35] ve Salıpazarı'ndaki Yavaşbey Camisi'nde atipik olarak diagonal planlı çıkmalar vardır. Bazı camilerdeki mahfiller ise 'S' ve 'C' gibi kıvrımlarla barok üslubunu çağrıştıran özgün bir plan biçimlenişine sahiplerdir (Tablo 3.7).

Muslubey Bayramyurt Cami (Aktaş, 2022)

Hasırlık Cami (Aktaş, 2024)

Kabaklık Lazlar Cami (Aktaş, 2024)

Alanköy Cami (Aktaş, 2023)

Gündüzlü Cami (Aktaş, 2022)

Balcalı (Güzelyurt) Cami (Aktaş, 2021)

Şekil 3.14 Samsun ahşap yığma camilerinde çeşitli mahfiller

[35] Açıkhava müzesinde yer alan Ambarköy Cami'sinin Salıpazarı'ndan taşındığı bilinmektedir.

Camilerin kuzeyinde yer alan son cemaat yerlerinden bazılarının duvarları ahşap yığma bazılarının duvarları ise hımış yapım tekniğine[36] sahiptir. Ahşap yığma olanların daha eski tarihli camiler oldukları düşünülürken, yakın tarihte inşa edildiği tahmin edilen camilerde çoğunlukla son cemaat yeri bulunmamaktadır. Revaklı olan camilerde ise son cemaat yerlerinin yarı açık (kuzey revağı) olduğu görülmektedir. İki ya da üç yönde revak olması durumunda kuzey revağı diğer revaklara göre daha geniş tutulmuştur.

Samsun'daki ahşap camilerin yarı açık mekânları da plan tipolojisini etkilemektedir (Tablo 3.8). 63 camide (%59) revak bulunmazken 44 caminin tek, iki, üç ya da dört yönde revakları vardır (Şekil 3.15). Ancak özellikle kuzey yönüne sonradan sundurma gibi eklenen muhdes kısımların olduğu unutulmamalıdır.

Revakların tek katlı olduğu ya da iki katta da devam ettirildiği görülmektedir. En yaygın görülen tipolojinin tek katlı ve kuzeye yerleştirilmiş revaklı camiler olduğu söylenebilir. Üç yönde revakla çevrili olan camilerin (tek ve iki katlı olanlar) büyük çoğunluğunun eski tarihli camiler olduğu ve bu düzenlemenin ilerleyen zamanlarda dendrokronolojik analizler sonucuyla çakıştırıldığında anlamlı sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Dört yönde revaklı olan iki cami Kavak'ta yer alırken camiler arasında Çarşamba'daki Kuşhane ve Şeyh Habil camilerinin atipik olarak iki yönde revakları bulunmaktadır. Şeyh Habil Camisi'nin özgünde açık olduğu düşünülen kuzey revağı kapatıldığından günümüzde iki yönde revağı kalmıştır. Üç ve dört yönde revağı olan camilerde kuzey revağı daha geniş tutulmuştur.

[36] Günümüzde son cemaat yerleri hımış teknikte olan camilerde revaktaki dikmelerin arasının sonradan doldurulup sıvanarak kapatılmış olabileceği unutulmamalıdır.

Dere Cami (Aktaş, 2023)

Bekdemir Cami (Aktaş, 2023)

Yarımca Cami (Aktaş, 2023)

Kuzören Cami (Aktaş, 2023)

Karakaya Cami (Aktaş, 2023)

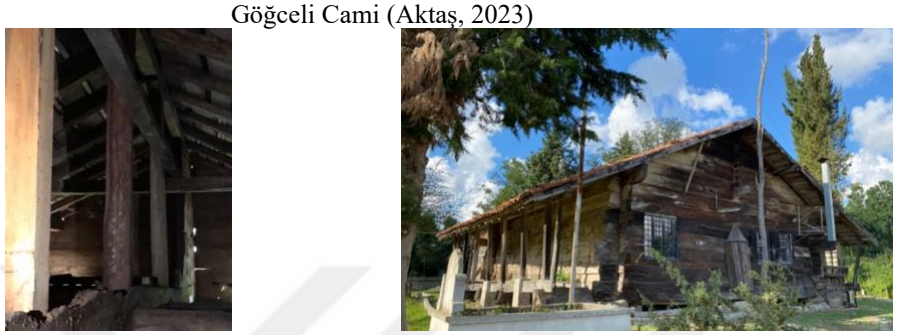

Kılavuzlu Cami (Aktaş, 2022)

Şekil 3.15 Samsun ahşap yığma camilerinde revak çeşitleri

İl genelindeki camilerin tavan biçimlenişleri incelendiğinde düz, kademeli, kubbeli ve açık tavanlı (çatı taşıyıcılarının izlendiği) örneklerin olduğu görülmektedir (Tablo 3.9). Camiler büyük oranda düz tavanlı olarak (55 cami, %54) inşa edilmiştir. Bununla birlikte özgünde açık tavan olarak tasarlanmış olanlar da zaman içinde muhdes malzeme ile düz tavana dönüştürülmüştür. Özellikle 16.yy öncesine tarihlendiği düşünülen Terme'deki Karacalı, Dağdıralı ve Yenicami camilerinin yapı üzerindeki izleri takip edildiğinde tavanların özgünde Göğceli ve Kuşhane Camisi'nde olduğu gibi açık tavanlı oldukları anlaşılmıştır (Şekil 3.16). Asarcık ve Terme'de bulunan birer camide kapalı ibadet mekânı düz tavanlı iken revaktan çatı konstrüksiyonu okunabilmektedir. Çarşamba ve Vezirköprü'deki birer camide de düz tavan kaplamaları tavan kirişlemelerinin üzerine çakıldığından alttan tavan kirişlemeleri okunmaktadır.

Göğceli Cami (Aktaş, 2023)

Şeyh Habil Cami (Aktaş, 2023)

Yeni Cami (Aktaş, 2023) Yeni Cami (Bayraktar arşivi, 1994)

Şekil 3.16 Samsun ahşap yığma camilerde erken tarihli açık tavan örnekleri

21 camide ise mihrap önüne denk gelecek şekilde tavanda çeşitli tekniklerle kademelenmeler yapıldığı görülmektedir. Bununla beraber Terme'deki 2 camide muhdes düz tavan uygulaması yapılırken minbere denk gelen kısımlarda tavan içten kırma şeklinde düzenlenmiştir (Tablo 3.9).

Tavan biçimlenişlerinde en karakteristik özellik kubbeli camilerde ortaya çıkmaktadır. İl genelinde 24 kubbeli cami tespit edilmiş olup büyük bir çoğunluğu (19 cami[37]) Salıpazarı ilçesindedir (Şekil 3.17). Kubbeli camilerin yapım teknikleri incelendiğinde özellikle iki katlı kubbeli camiler birbirine mimari açıdan çok

[37] Lâdik ilçesindeki Ambarköy Camisi'nin Salıpazarı'ndan taşındığı bilindiğinden bu cami de Salıpazarı ilçesi istatistiğine dahil edilmiştir.

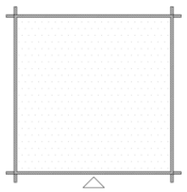
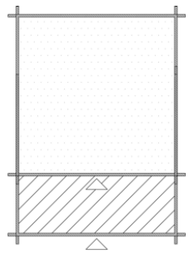
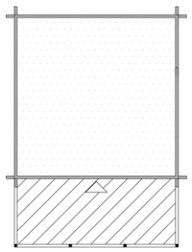
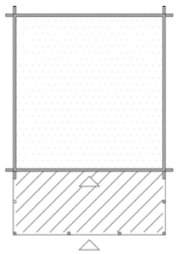
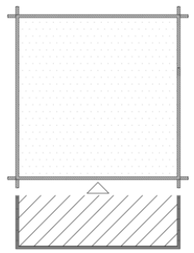
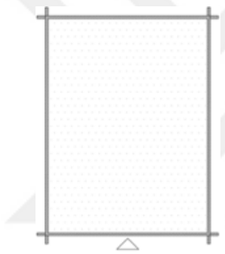
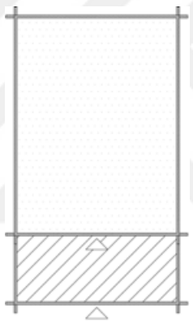
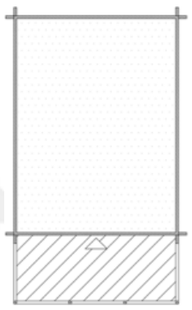
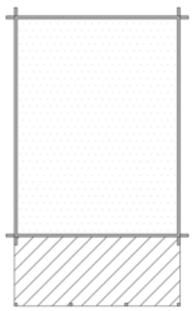
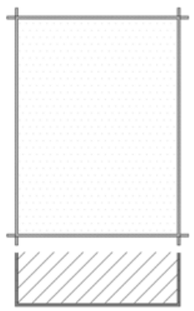
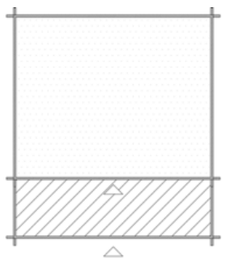
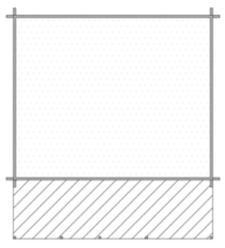
benzediğinden aynı ahşap ustası ekibi tarafından yapılmış olabileceğini düşündürmektedir[38].

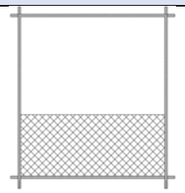
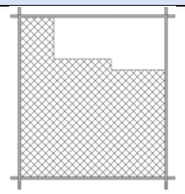
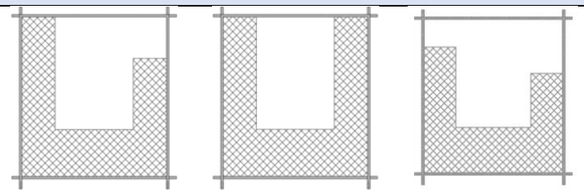
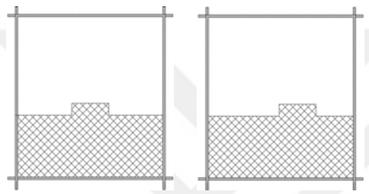
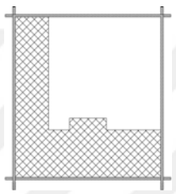
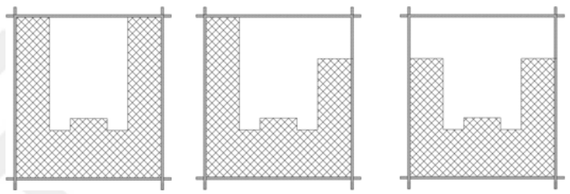
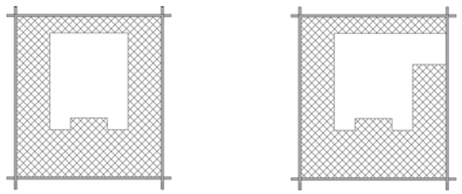
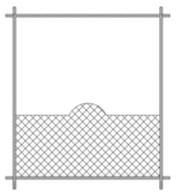
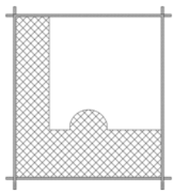
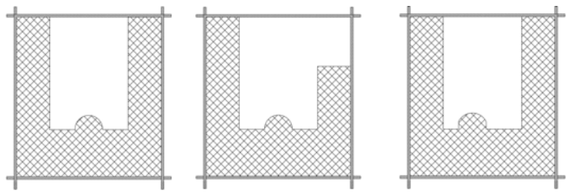
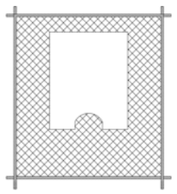
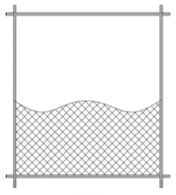
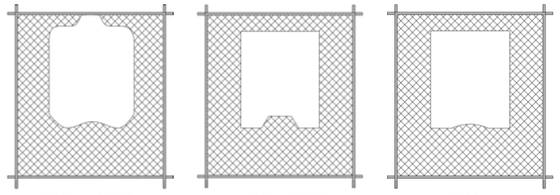
Şekil 3.17 Samsun'daki kubbeli ahşap camiler

[38] Yılmaz, zamanla kubbeli camilerin yapılmasından vazgeçilerek kademeli tavan teknesinin tercih edildiğini ve bunun sebebini kubbe maliyeti, ahşap kubbe ustalarının azalması gibi sosyo-ekonomik nedenler olduğunu ifade etmektedir (Yılmaz 2012, s.70). Ancak yapılan tespitler tavan biçimlenmesinde böyle bir dönemlendirmeye işaret etmemekte, bu yapım tekniğinin lokal bir bölgede yoğunlaştığını (Salıpazarı) göstermektedir.

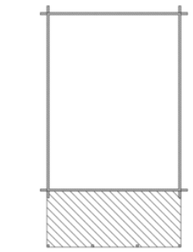
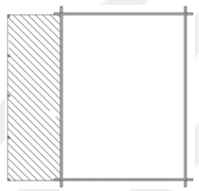
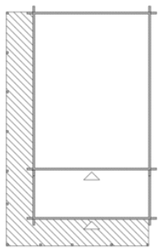
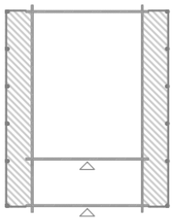
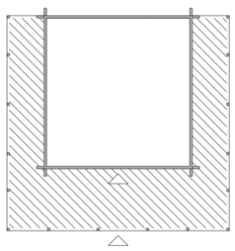
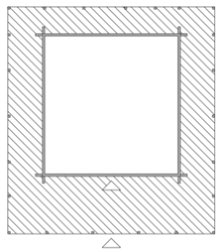
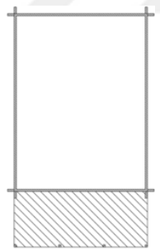
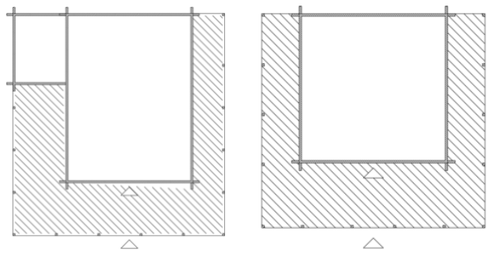
Tablo 3.6 Samsun'daki ahşap yığma camilerin harim ve son cemaat yeri biçimlenişine göre plan tipolojisi

	Son Cemaat Yeri Olmayan	Son Cemaat Yeri Ahşap Yığma	Son Cemaat Yeri Karkas / Hımış	Son Cemaat Yeri Yarı Açık	Son Cemaat Yeri Muhdes (Betonarme / Yeni Tuğla)	NOTLAR
Kare / Kareye Yakın Gelişen Harim**	 3(7)* – 4(1) – 5(1) – 6(1) – 7(1) – 9(6) – 10(1) – 11(2) **Toplam: 20 cami - (%19)**	 1(1) – 5(1) – 9(2) **Toplam: 4 cami – (%4)**	 1(1) – 3(1) – 5(1) – 9(2) – 11(1) - 13(2) **Toplam: 8 cami – (%8)**	 2(3) – 3(1)- 5(2) – 6(3) – 13(1) **Toplam: 10 cami – (%9)**	 1(2) – 3(2) – 5(2) – 9(6) – 11(1) – 12 (1) **Toplam: 14 cami – (%13)**	 1. Alaçam 2. Asarcık 3. Ayvacık 4. Bafra 5. Çarşamba 6. Kavak 7. Lâdik 8. 19 Mayıs 9. Salıpazarı 10. Tekkeköy 11. Terme 12. Vezirköprü 13. Yakakent * Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 3(7), Ayvacık ilçesinde bu tipte 7 örnek olduğunu göstermektedir. ** Kare/ kareye yakın plan için kabul edilen en boy oranı 0,97 ile 1,03 arası olarak belirlenmiştir.
Kuzey – Güney Yönünde Dikdörtgen Gelişen Harim	 1(2) – 5(1)- 9(1)- 10(1) – 11(1) – 12(2) – 13(1) **Toplam: 9 cami – (%9)**	 4(1) – 5(2) – 6(1) – 11(1) – 13(1) **Toplam: 6 cami – (%6)**	 1(1) – 2(1) – 4(3) – 5(1) – 11(2) – 12(2) **Toplam: 10 cami – (%9)**	 1(1) – 2(2) – 5(3) – 8(1)- 11(1) **Toplam: 8 cami – (%8)**	 1(3) – 9(4) **Toplam: 7 cami – (%7)**	
Doğu – Batı Yönünde Dikdörtgen Gelişen Harim		 5(1) – 9(2) – 10(1) – 11(1) **Toplam: 5 cami – (%5)**		 6(1) – 9(1) – 11(1) **Toplam: 3 cami – (%3)**		*1.12 Uzunkıraç Camisi, 3.11 Çamalan Arpaçukuru Cami yerinde ölçülemediğinden, 10.2 Sarıyurt Camisi de yıkılmak üzere olduğundan plan tipolojisi tespit edilememiş olup tipolojiye dahil edilmemiştir.*

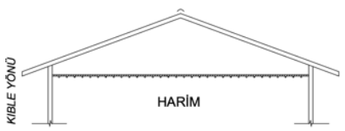
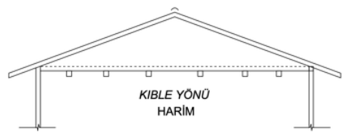
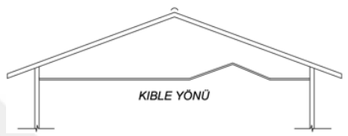
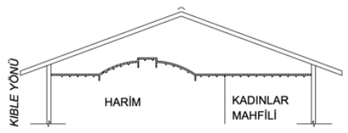
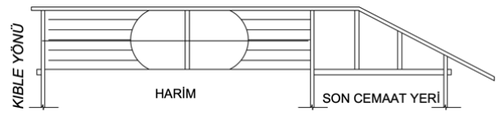
Tablo 3.7 Samsun'daki ahşap yığma camilerin mahfil biçimlenişi tipolojisi

	Tek Yönde Mahfil	İki Yönde M.	Üç Yönde Mahfil	Dört Yönde Mahfil	NOTLAR
Çıkmasız	 1(4)* – 3(1) – 4(2) – 5(2) – 6(1) – 8(1) – 12(1) – 13(1) **Toplam: 13 cami (%12)**	 1(1) **Toplam: 1 cami (%1)**	 2(1) – 6(1) – 13(1) 2(1) – 11(1) 3(1) **Toplam: 6 cami (%5)**		 1. Alaçam 2. Asarcık 3. Ayvacık 4. Bafra 5. Çarşamba 6. Kavak 7. Lâdik 8. 19 Mayıs 9. Salıpazarı 10. Tekkeköy 11. Terme 12. Vezirköprü 13. Yakakent * Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 1(4), Alaçam ilçesinde bu tipte 4 örnek olduğunu göstermektedir.
Dikdörtgen Planlı Çıkma	 1(1) – 5(1) 12(1) **Toplam: 3 cami (%3)**	 12(1) – 13(1) **Toplam: 2 cami (%2)**	 3(7) – 5(4) – 6(1) – 9(1) – 10(1) – 13(1) 2(1) 5(1) **Toplam: 17 cami (%16)**	 3(1) – 9(5) 9(1) **Toplam: 7 cami (%6)**	
Yarım Daire Planlı Ç.	 1(1) – 9(1) – 11(1) **Toplam: 3 cami (%3)**	 2(1) **Toplam: 1 cami (%1)**	 1(1) – 9(1) – 11(1) 2(1) – 3(1) 13(1) **Toplam: 6 cami (%5)**	 9(5) **Toplam: 5 cami (%5)**	
Atipik	 1(1) **Toplam: 1 cami (%1)**			 9(2) – 10(1) 7(1) – 9(1) 9(1) **Toplam: 6 cami (%6)**	*5.15 Dalbahçe Cami yıkılmak üzere olduğundan mahfil biçimlenişi tespit edilememiştir.*
Mahfili olmayanlar: 1(4) – 3(1) – 4(3)- 5(6)- 6(3)- 9(7) – 10(2)- 11(8)- 12(2) **Toplam: 36 cami (%34)**					

Tablo 3.8 Samsun'daki ahşap yığma camilerin revak biçimlenişi tipolojisi

	Tek Yönde Revak	İki Yönde Revak	Üç Yönde Revak	Dört Yönde Revak	NOTLAR:
Tek Kat Revaklı	 1(1)* – 2(1) – 4(1) – 5(1) – 6(2) – 9(3) – 10(1) – 11(2) – 12(1) – 13(2) 1(1) 5(1) – 6(1) – 9(2) – 10(2) - 12(1) **Toplam: 23 cami (%21)**	 5(1) 5(1) **Toplam: 2 cami (%2)**	 5(4) – 6(1) – 8(1)- 10(1) – 11(2) **Toplam: 9 cami (%8)**	 6(2) **Toplam: 2 cami (%2)**	 1. Alaçam 2. Asarcık 3. Ayvacık 4. Bafra 5. Çarşamba 6. Kavak 7. Lâdik 8. 19 Mayıs 9. Salıpazarı 10. Tekkeköy 11. Terme 12. Vezirköprü 13. Yakakent * Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 1(1), Alaçam ilçesinde bu tipte bir örnek olduğunu göstermektedir.
İki Kat Revaklı	 2(1) – 13(1) **Toplam: 2 cami (%2)**		 2(1) 2(3) – 3(1) - 5(1) **Toplam: 6 cami (%6)**		
Revağı olmayanlar: 1(10) – 3(11) – 4(4)- 5(6) – 7(1) – 9(20) – 10(2) – 11(5) – 12(3)- 13(2) **Toplam: 63 cami (%59)**					

Tablo 3.9 Samsun'daki ahşap yığma camilerin mahfil biçimlenişi tipolojisi

Düz Tavan					
	1(3)* – 4(3) – 5(2) – 6(3) – 9(2) – 10(1)-11(1) – 12(2)	1(5) – 2(1) – 3(2) – 4(1) – 6(2) – 9(1) – 12(1) – 13(1)	1(1) – 2(1) – 3(5) – 5(1) – 8(1) – 9(1) – 11(1) – 13(2)	5(1) – 6(1) –11(4)	
					Toplam: 55 cami (%54)
	2(1) – 3(1)	5(1)	11(1)	12(1)	
Kademeli Tavan					
	1(2) – 2(3) – 3(2) – 4(1) – 5(4) – 10(1) – 13(1)	5(1) – 10(1)	11(2)	3(1) – 6(1)	13(1)
					Toplam: 21 cami (%20)
Kubbeli Tavan					**Toplam: 24 cami (%23)**
	3(1) – 7(1) – 9(14) – 11(1)	5(1) – 9(5)	5(1)		
Açık Tavan **					**Toplam: 3 cami (%3)**
	5(2)	**12(1)**			

NOTLAR:

1. Alaçam
2. Asarcık
3. Ayvacık
4. Bafra
5. Çarşamba
6. Kavak
7. Lâdik
8. 19 Mayıs
9. Salıpazarı
10. Tekkeköy
11. Terme
12. Vezirköprü
13. Yakakent

* Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 1(3), Alaçam ilçesinde bu tipte 3 örnek olduğunu göstermektedir.

** Çatı taşıyıcılarının iç mekandan izlenebildiği örneklerdir. Çarşamba örnekleri özgün bir biçimleniş olup mevcutta muhdes düz tavan olarak değiştirilen erken tarihli örneklerde de benzer biçimleniş olduğu tespit edilmiştir.

1.12 Uzunkıraç, 5.15 Dalbahçe, 10.2 Sarıyurt ve 11.7 İlimdağ camileri yıkılmak üzere olduklarından tavan biçimlenişi tespit edilememiş olup tipolojiye dahil edilmemiştir.

3.2.3 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Cephe Özellikleri

Samsun kırsalında yer alan ve tez konusunu oluşturan ahşap camilerin cephe karakteristiğini büyük oranda ahşap yığma beden duvarları ve yarı açık mekânlar (revak) oluşturmaktadır (Şekil 3.18) (Tablo 3.10). Camiler bir ya da iki katlı olup yapılan tespitler doğrultusunda il genelinde camilerin çoğunlukla iki katlı olduğu (66 cami) anlaşılmıştır. Bazı yüksek tavanlı camiler (5.4 Orduköy Camisi, 6.3 Dere Cami, 12.3 Karanar Camileri) dıştan tek katlı görünmelerine rağmen iç mekânda kadınlar mahfiline sahiptir. Bu nitelikteki camiler de tez kapsamında tek katlı olarak değerlendirilmiştir. Atipik olarak az sayıda olsa da bodrum katlı camiler de bulunmaktadır. Bodrum katlar çoğunlukla camiden farklı işlevde kullanılmıştır[39].

İki katlı 66 caminin 47'si revaksıztır. Samsun'un doğusunda bulunan ve komşu ilçeler olan Salıpazarı (24 camiden 17'si) ve Ayvacık (13 camiden 10'u) ilçelerinde iki katlı revaksız camiler yoğunlaşmaktadır.

Samsun'un batısında yer alan Alaçam ilçesinde ise tespit edilen 11 camiden 6'sı da iki katlı ve revaksızdır. Ancak günümüzde tek katlı olan 1.2 Belce Çatak ve 1.11 Gümüşova camilerinin özgünde iki katlı ve revaksız bir cami iken baraj yapımı nedeniyle ayrıştırılarak iki farklı köye taşındıkları öğrenilmiştir. Aynı ilçedeki diğer iki katlı 1.8 Yukarıısırganlı ve 1.9 Şirinköy camilerinin kuzey cephesi tek kat revak üzerine ahşap yığma duvar olacak şekilde kurgulanmıştır.

İki katlı ve üç yönde revaklı camiler ise belli bir bölgede yoğunlaşan başka bir tipolojidir. Özellikle Asarcık ilçesindeki 6 camiden 4'ünün iki katlı ve iki kat revaklı olduğu, revakların ise çapraz çıtalarla (2.1 Akyazı ve 2.3 Kılavuzlu camileri) ya da dıştan düz kaplama tahtaları (2.4 Koşaca ve 2.5 Yayla camileri) ile kaplanarak o bölgeye özgü bir cephe karakteristiği geliştirildiği anlaşılmaktadır.

Kavak ilçesindeki Bekdemir Camisi ve Çarşamba ilçesindeki Kocakavak camilerinde ise iki kat yüksekliğinde devam eden revak dikmeleri dikkat çekmektedir.

Tek katlı camiler incelendiğinde ise Terme ilçesi genelinde bulunan 10 camiden 8'inin tek katlı olması öne çıkar. Bu camilerden 11.2 Dağdıralı ve 11.4 Yenicami

[39] 9.12 Hamzalar Camisi'nde bodrum katta cami işlevi devam ettirilirken, bodrum katları 1.6 Kalıkdemirci Cami'de lojman, 4.5 Bengü Ambaryanı'nda ahır, 1.8 Yukarıısırganlı, 9.18 Sarıhasan Çelebiler ve 12.1 Çaltı camilerinde ise depo olarak kullanılmaktadır.

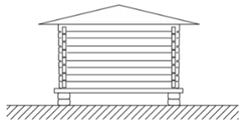
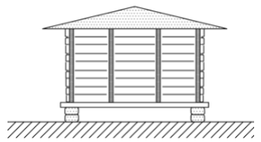
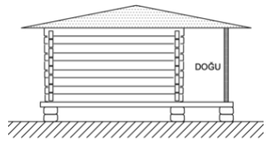
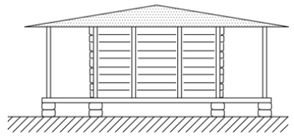
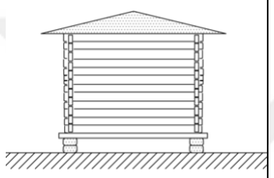
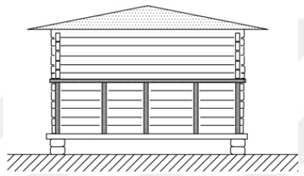
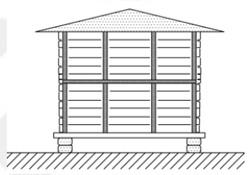
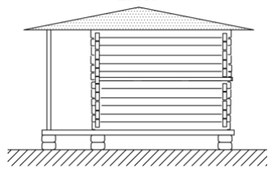
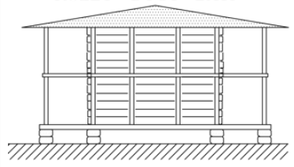
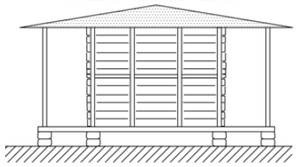
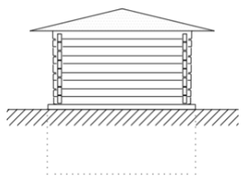
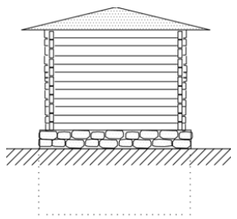
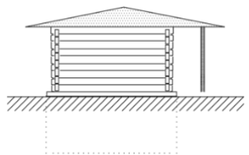
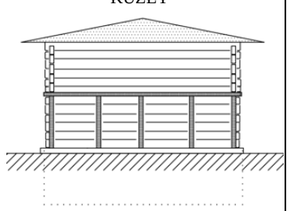
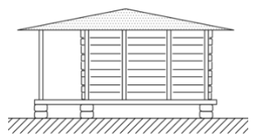
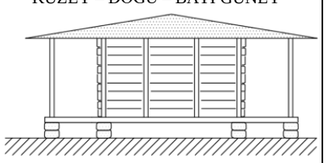
camilerinin cephe biçimlenişleri benzer (kuzeyde kapalı son cemaat yeri, doğuda revak) ve erken tarihli örneklerdir.

Üç yönde revaklı tek katlı camiler ise yine dönemsel bir tipolojinin ipuçlarını sunmaktadır. Çarşamba'daki Göğceli, Orduköy ve Ustacalı camileri ile 19 Mayıs ilçesindeki Engiz Camisi ve Terme'deki Karacalı Camisi yüksek tavanlı tek katlı erken tarihli örneklerdir.

Şekil 3.18 Samsun ahşap yığma camilerinin cepheleri

Tablo 3.10 Samsun'daki ahşap yığma camilerin cephe düzenine göre tipolojisi

	Revaksız	Tek Yönde Revaklı			Üç Yönde Revaklı		NOTLAR:
Tek Katlı	 1(1)* – 3(1) – 4(2)- 5(1) – 9(2) – 10(1) – 11(4) – 12(2) **Toplam: 14 cami (%13)**	KUZEY 1(1) – 5(1) – 6(2) – 9(2) – 10(1) – 11(1)		DOĞU 6(1) – 11(2) **Toplam: 11 cami (%10)**	KUZEY-DOĞU-BATI 5(4) – 8(1) – 11(2) **Toplam: 7 cami (%7)**		 1. Alaçam 2. Asarcık 3. Ayvacık 4. Bafra 5. Çarşamba 6. Kavak 7. Lâdik 8. 19 Mayıs 9. Salıpazarı 10. Tekkeköy 11. Terme 12. Vezirköprü 13. Yakakent * Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 1(1), Alaçam ilçesinde bu tipte 1 örnek olduğunu göstermektedir.
İki Katlı	 1(7) – 2(1) – 3(10) – 4(1) – 5(4) – 7(1) – 9(17) – 10(1) – 11(1) – 12(2) – 13(1) **Toplam: 46 cami (%43)**	KUZEY 1(1) – 4(1) – 11(1) –13(2)	KUZEY 2(1) – 10(1) – 13(2)	BATI 5(1) **Toplam: 10 cami (%9)**	KUZEY – DOĞU - BATI 2(4) – 3(1) - 5(2)	KUZEY – DOĞU - BATI 6(1) **Toplam: 8 cami (%7)**	
Atipik	**Bodrum + tek katlı Revaksız** 4(1) – 9(2) **Toplam: 3 cami (%3)**	**Bodrum + iki katlı Revaksız** 12(1)	**Bodrum + tek katlı Tek yönde revaklı** DOĞU 1(1) – 9(1)	**Bodrum + iki katlı Tek yönde revaklı** KUZEY 1(1) **Toplam: 4 cami (%4)**	**Tek katlı İki yönde revaklı** 5(2)	**Tek katlı Dört yönde revaklı** KUZEY – DOĞU – BATI GÜNEY 6(2) **Toplam: 4 cami (%4)**	

3.2.4 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Yapım Tekniği Özellikleri

Ahşap yığma camiler, her ne kadar beden duvarlarındaki yapım tekniği ile öne çıksa da mimari ayrıntılara inildiğinde birçok farklı özelliğe sahiptir. Bu bölümde yapım tekniğine dair bilgiler yapı – zemin ilişkisi, beden duvarı yapım tekniği, mahfil kat kirişleri ve çatı biçimlenişi başlıklarıyla incelenmektedir[40].

Samsun kırsalında yer alan camiler yer seçimine bağlı olarak düz / az eğimli, eğimli ve çok eğimli arazilerde konumlandırılmışlardır (Tablo 3.11). Buna bağlı olarak da cami ve zemin ilişkisi farklılaşmaktadır. Geleneksel yöntemlerde özellikle nem/ rutubet kaynaklı bozulma, çürümeleri önlemek amacıyla ahşap ile suyun temas etmeyecek şekilde düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Bu nedenle yoğun yağış alan bu bölgede camiler zeminden taş ayaklar, subasman duvarları ya da kagir katlar üzerinde yükseltilmiştir (Şekil 3.19).

Az eğimli/ düz arazide konumlanan 56 camiden (%52) 41'i tekil taş ayaklar üzerinde inşa edilmiştir. Bunlardan üçünde[41] tekil taş ayaklar ile birlikte dikine yerleştirilen kısa ahşap taşıyıcılar kullanılmıştır[42]. Erken tarihli olduğu düşünülen Terme'deki Karacalı ve Yenicami camilerinde ise kısa ve oldukça geniş çaplı yatay kütükler taşlar üzerine yerleştirilerek taşıyıcı görevi üstlenmiştir. Salıpazarı'ndaki Muslubey Bayramyurt Camisi ise 1987 yılında özgün konumundan betonarme bir platform üzerine taşınmıştır (SKVKBK Arşivi). Caminin tabanının hava alması için kuzey cephesinde boşluk bırakılmış ve betonarme ayak üzerinde yükselen bir görünüm oluşturulmuştur.

Düz / az eğimli arazide kagir subasman duvarı üzerine oturtulan camiler de vardır. Bazı camilerin ise özgün konumundan betonarme bir platforma taşındığı ya da özgün kirişlemeler ve taş ayaklar içte kalacak şekilde dışarıdan beton döküldüğü tespit edilmiştir.

[40] Bu bölümde yapım tekniğine dair sunulan bilgiler genel bir değerlendirmedir. Bu konu farklı bir araştırma projesi kapsamında eleman boyutları, tarihlendirme, kullanılan el aletleri, usta işaretleri vb. birçok alt başlıkta daha detaylı incelenecek bir potansiyele sahiptir.

[41] 5.8 Kocakavak, 11.6 Tellipınar ve 12.4 Susuz Camisi

[42] Tekkeköy'deki 10.2 Sarıyurt Camisi zemin – yapı ilişkisi açısından atipik bir örnektir. Temelde devşirme olduğu düşünülen kaba yonu kesme taşlar kullanılmış olup, beden duvarlarının altına denk gelen yerlerde duvar üzerine tekil olarak taşlar yerleştirilerek havalandırma boşluğu bırakılmıştır (Şekil 3.19). Dikmelerin altına denk gelen yerlerde ise taş ayakların üzerinde kısa düşey ahşap taşıyıcılar yerleştirilmiştir.

Eğimli arazilerdeki camiler incelendiğinde taş ayaklar üzerinde yükseltilen camilerin olduğu (16 cami, %15), eğim yönünde taş sırasının arttırılarak döşeme hizasının şaküle getirildiği ve ahşap kirişlemelerin taşlar üzerine yerleştirilmesiyle caminin inşasının başlatıldığı görülmektedir. Bazı örneklerde sonradan bu taşların arasına taş duvar örülmüş ya da beton dökülmüştür[43]. Özgün kagir subasman duvarı üzerinde yükselen camilerin yanı sıra yine taşınma sonrası betonarme platform üstüne taşınan camiler de vardır.

Çok eğimli arazilerde konumlanan camiler[44] incelendiğinde tekil taş ayakların kısa düşey ahşap taşıyıcılar ile birlikte kullanıldığı tespit edilmiştir. Betonarme duvar üzerinde taşınarak yeniden inşa edildiği düşünülen camilerle birlikte eğimden dolayı harim mekânının alt katında bir mekân oluşturacak şekilde kurgulanmış camiler de mevcuttur. Bunlardan bazılarının duvarları hımış, bazıları yığma kagir, bazıları ise kagir subasman üzerinde ahşap yığma olacak şekildedir. Bodrum katlar çoğunlukla farklı işlevlerde kullanılmıştır. Salıpazarı'ndaki Hamzalar ve Sarıhasan Çelebiler camilerinin betonarme bir kat üzerinde yeniden inşa edilmiştir.

[43] Yöre halkıyla yapılan görüşmelerde cami altlarındaki boşluklarda çeşitli hayvanların yaşadığı ve camiye zarar verdikleri, o nedenle bu boşlukları kapatmak istedikleri bilgisi edinilmiştir. Aynı zamanda yöre halkı genel olarak beton – çimento kullanarak yapıyı yağmur suyundan koruyacağını düşünmektedir.

[44] Ahşap yığma camilerin özgün konumlarından taşınmış olma ihtimali unutulmamalıdır. Örneğin 4.5 Bengü Köyü ve 1.11 Gümüşova Camilerinin özgünde daha az eğimli bir konumda oldukları bilinirken günümüzde çok eğimli bir arazide yeniden inşa edilmişlerdir.

Yeşil Albayrak Cami (Aktaş, 2023)

Mutaflı Gökyar Cami (Aktaş, 2023)

Ulubelen Çamalan Cami (Aktaş, 2023)

Sarıyurt Cami (Aktaş, 2023)

Gürçam Asaroğlu Cami (Aktaş, 2024)

Susuz Cami (Aktaş, 2023)

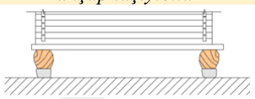
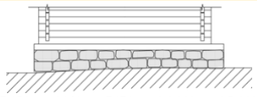
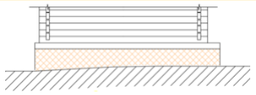
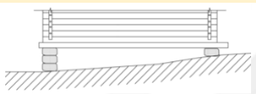
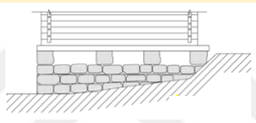
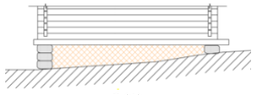
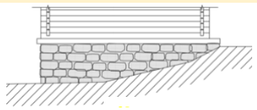
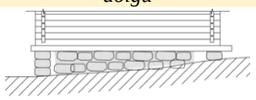
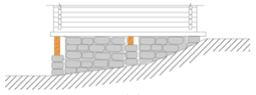
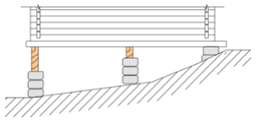
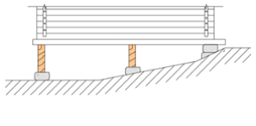
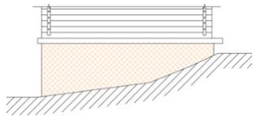
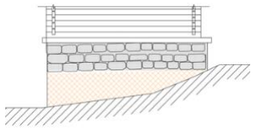
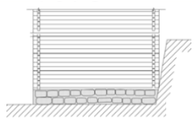
Sekecek Cami (Aktaş, 2024)

Bengü Cami (Aktaş, 2024)

Şekil 3.19 Samsun ahşap yığma camilerinde yapı-zemin ilişkisi

Tablo 3.11 Samsun'daki ahşap yığma camilerin yapı – zemin ilişkisi tipolojisi

	Tekil Taş Ayaklar Üstünde	Subasman Üzerinde	Kagir / Ahşap Kat Üzerinde	NOTLAR:
Düz / Az Eğimli Arazi	*Sadece tekil taş ayaklar üzerinde* 1(1)* – 2(2) – 3(3) - 5(11) – 8(1) – 9(7) – 10(2) – 11(5) – 13(2) *Tekil taş ayaklar üzerinde düşey ahşap taşıyıcılar* 5(2) – 11(1) – 12(1) *Tekil taş ayaklar üzerinde yatay ahşap taşıyıcılar* 11(2) *Betonarme (taşıma sonrası)* 9(1) **Toplam: 41 cami (%38)**	*Kagir subasman üzerinde* 2(2) – 4(1) – 6(2) – 11(1) – 12(1) *Betonarme subasman üzerinde* 1(1) – 7(1) – 9(4) – 11(2) **Toplam: 15 cami (%14)**		 1. Alaçam 2. Asarcık 3. Ayvacık 4. Bafra 5. Çarşamba 6. Kavak 7. Lâdik 8. 19 Mayıs 9. Salıpazarı 10. Tekkeköy 11. Terme 12. Vezirköprü 13. Yakakent * Plan şemalarının altında önce solda verilen ilçe kodu yazmakta olup parantez içinde o ilçede yer alan cami sayısı yer almaktadır. Örneğin 1(1), Alaçam ilçesinde bu tipte 1 örnek olduğunu göstermektedir.
Eğimli Arazi	*Sadece tekil taş ayaklar üzerinde* 1(4)– 2(1)– 3(1)- 4(2)– 9(2)– 10(1)–12(1) – 13(2) *Subasman üzerinde tekil taş ayaklar* 10(1) *Taş ayaklar arası beton dolgu* 3(1) **Toplam: 16 cami (%15)**	*Kagir subasman üzerinde* 1(1) – 2(1) – 5(1) – 6(1) – 9(1) *Taş ayaklar arası kagir dolgu* 3(3) – 6(1)- 9(4) *Betonarme subasman ü.* 3(1) – 4(1) – 6(1) – 9(1) *Taş ayaklar arası kagir dolgu* 3(1) **Toplam: 18 cami (%17)**		
Çok Eğimli Arazi	*Taş üzerine kısa düşey ahşap taşıyıcı* 3(1) – 12(1) *Taş üzerine uzun düşey ahşap taşıyıcı* 3(1) – 6(1) **Toplam: 4 cami (%4)**	*Betonarme subasman üzerinde* 1(1) – 5(1) - 9(2) *Betonarme subasman üzeri kagir duvar üzerinde* 1(1) **Toplam: 5 cami (%5)**	*Subasman üzerinde ahşap kat üzerinde* 4(1) – 9(1) – 12(1) 2(2) *Betonarme kat üzerinde* 9(1) *Ahşap yığma kat ü.* 1(1) – 13(1) **Toplam: 8 cami (%7)**	

Tezin konusunu oluşturan camilerin ortak yönü beden duvarlarında kullanılan ahşap yığma duvar yapım tekniğidir (Şekil 3.20). Bu teknikle inşa edilen cami duvarlarında kurtboğaz ve çalmaboğaz (köşelerde armoz direği kullanımı) olmak üzere iki farklı yöntem tercih edilmiştir[45] (Tablo 3.12). İl genelindeki camilerin 99'unda kurtboğaz tekniği, 13'ünde ise köşelerde armoz direkleri kullanılmıştır.

Kurtboğaz geçme yapılan camilerde çoğunlukla dikdörtgen kesitli keresteler kullanılmıştır. Ancak Vezirköprü ilçesindeki 2 cami ve Kavak'taki 1 camide dışa gelen kısımlarda ahşap yüzeylerinin çokgen (beşgen) olacak şekilde bırakıldığı görülmektedir.

Camilerin inşasında kullanılan ahşap boyutları da farklılık göstermektedir. Kurtboğaz tekniğinde 3-8 cm kalınlığında ahşapların kullanılması durumunda perde[46] yüksekliklerinin 14-25 cm arasında değiştiği, ahşapların 13-25 cm arasında duvardan dışa doğru taştığı tespit edilmiştir. Dışa doğru taşan kısımların camilerin büyük bir kısmında (80 cami, %71) aynı hizada bitirildiği görülürken 5 camide bu hiza farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın nedeni camilerin taşınması olarak değerlendirilebilir[47].

Duvardaki ahşap elemanların boyutları tarihleme ile ilgili de bazı bilgiler içermektedir. Perdeleri 8-20 cm kalınlığında olan, yükseklikleri 25cm ile başlayıp 75 cm'e kadar artan 11[48] caminin erken tarihli örnekler olduğu düşünülmektedir. Bu camilerin Samsun'un doğusundaki Çarşamba ve Terme ilçelerinde yoğunlaştığı (Sadece Engiz Camisi batıda kalmaktadır.), mimari biçimleniş olarak da birbirlerine benzer özelliklerde oldukları tespit edilmiştir.

Bu nitelikteki camilerden 5.3 Göğceli, 5.5 Kuşhane, 5.6 Şeyhhabil camilerinin kıble cephesinde ahşap elemanların hizası farklılaşmaktadır. 11.2 Dağdıralı Camisi'nin ise kuzey cephesinde farklı hizada ve farklı biçilmiş elemanlar bulunmakta olup kullanılan elemanların devşirme olabileceği izlenimi edinilmiştir. Geç dönem

[45] Taşındığı düşünülen 1.6 Kalıkdemirci ve 4.1 Ağanınköyü Camileri ile 4.4 Başkaya Camisi'nde bir cephede kurtboğaz geçme yapılmışken diğer cephede armoz direği kullanılmıştır.
[46] Yörede ahşap duvar elemanlarının her biri 'perde' olarak tanımlanmaktadır.
[47] Özgün konumlarından taşındığı bilinen 1.2 Çatak, 1.11 Gümüşova, 4.1 Ağanınköyü camilerinde bu farklılaşma görülmektedir. Ancak eski tarihli olup taşındığı düşünülmeyen bazı camilerde de bu farklılık izlenebilmektedir.
[48] 5.3 Göğceli, 5.4 Orduköy Cami, 5.5 Kuşhane Cami, 5.6 Şeyhhabil, 5.8 Kocakavak Cami, 5.10 Ustacalı Cami, 8.1 Engiz Cami, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı Cami, 11.4 Yenicami, 11.11 Pazar Cami

örneklerine bakıldığında ise ahşap yığma elemanlarının kesitleri küçülmekte, yükseklikleri azalmaktadır.

Şekil 3.20 Samsun ahşap yığma camilerinde kurtboğaz duvar birleşimleri

Harim beden duvarlarında çalma boğaz yapım tekniği kullanılan 13 ahşap cami vardır. 3 camide ise harim duvarları kurtboğaz iken son cemaat yeri duvarları bu teknikle inşa edilmiştir (Şekil 3.21). 1.6 Kalıkdemirci ve 4.1 Ağanınköyü camilerinde ise bir cephede kurtboğaz tekniği varken diğer cephede armoz direği kullanılmıştır. Köşelerde geçme tekniğinin farklılaşması bu camilerin taşınmış olma ihtimalini güçlendirmektedir.

Armoz direkleri Samsun camilerinde sadece köşelerde bulunmamaktadır. Kapı, pencere boşluklarının oluşturulmasında tek yönde kanallı ya da beden duvarlarının uzunluklarının yeterli gelmediği durumlarda iki yönde kanallı olacak şekilde sıklıkla bu dikmeler kullanılmıştır. Doğrama kenarlarındakinin kapı, pencere yüksekliği kadar olabileceği gibi kat boyu devam ettiği örnekler de görülmektedir.

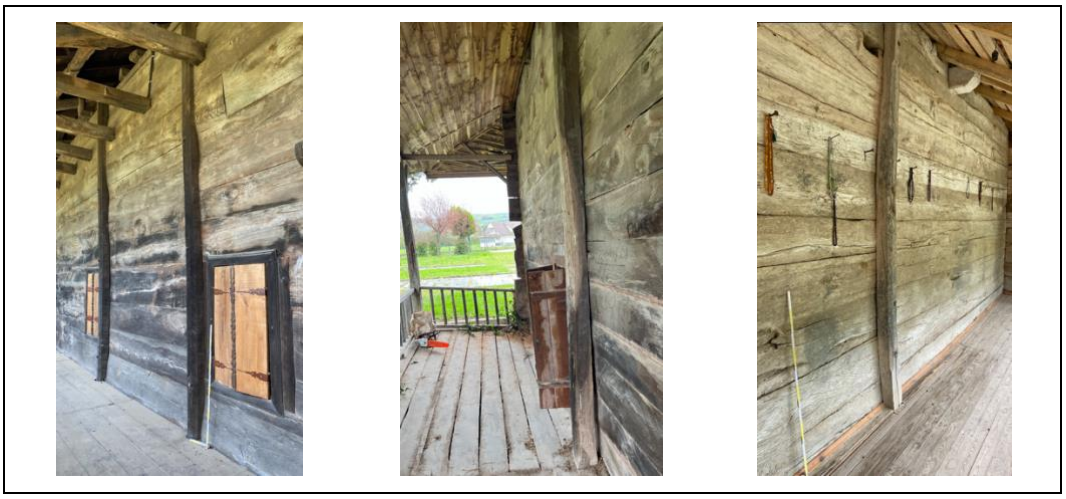

Şekil 3.21 Samsun ahşap yığma camilerinde çalma boğaz duvar birleşimleri

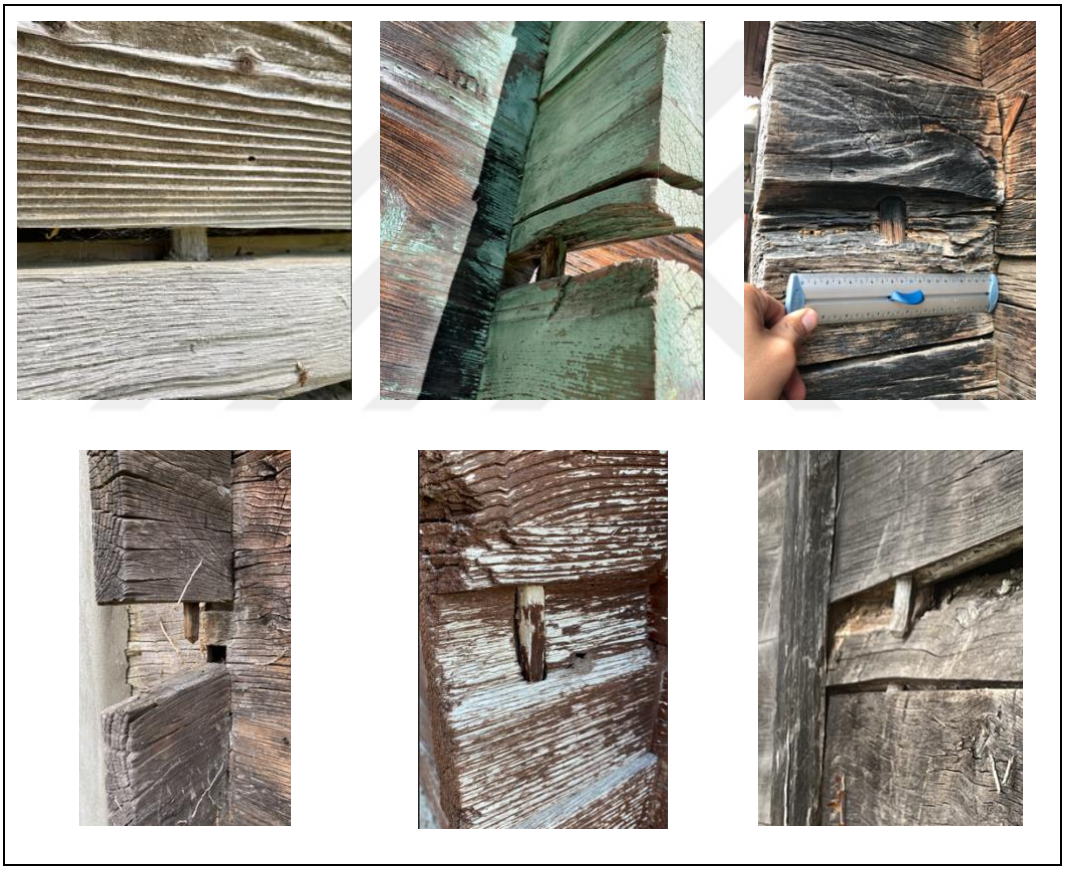
Ahşap elemanların boylarının yeterli gelmediği durumlarda ara dikme olarak armoz direği kullanılması da camilerin dönemlendirilmesine ışık tutar niteliktedir. 18[49] ahşap cami dışındakilerde ara dikme kullanılmakta iken erken tarihli olduğu düşünülen çoğu camide duvar elemanları tek parçadır. Bu camilerden ise 1.10 Gökçeağaçoymağı, 5.4 Orduköy, 5.10 Ustacalı, 8.1 Engiz, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı, 11.4 Yenicami, 11.11 Pazar ve 12.2 Çorakdere camilerinde, duvarların bel vermesini engellemek için duvar uzunluğunun ortasına denk gelecek yerlerde içten ve dıştan düşey ahşap elemanlar duvarlara çakılmıştır (Şekil 3.22). 5.3 Göğceli, 5.5 Kuşhane ve 5.6 Şeyhhabil Camilerinde bu uygulama yapılmadığından duvarlar zamanla dışa doğru bel vermiştir.

Ahşap yığma camilerde, duvarlar köşelerde çeşitli geçme teknikleri ile birleştirilmekte olup ahşap perdelerin alt ve üstünde açılan yuvalara ahşap çivilerin (kavela) yerleştirilmesi ile düşeyde de elemanların bir arada çalışması sağlanmaktadır (Şekil 3.23).

[49] 1.10 Gökçeağaçoymağı, 5.3 Göğceli, 5.4 Orduköy, 5.5 Kuşhane, 5.6 Şeyhhabil, 5.8 Kocakavak, 5.10 Ustacalı, 6.2 Tatarmuslu, 6.3 Dere, 8.1 Engiz Cami, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı, 11.4 Yenicami, 11.11 Pazar, 12.2 Çorakdere, 12.3 Karanar, 12.4 Susuz ve 13.4 Mutaflı Merkez Cami beden duvarlarında ara dikme olarak armoz direği kullanımı olmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.22 Ahşap beden duvarlarına çakılan düşey ahşaplar

Şekil 3.23 Samsun ahşap yığma camilerinde ahşap çivi kullanımı

Tablo 3.12 Samsun'daki ahşap yığma camilerin duvar yapım teknikleri tipolojisi

KÖŞELERDE KURTBOĞAZ GEÇME						KÖŞELERDE ÇALMABOĞAZ GEÇME
duvar genişlikleri 3 - 8 cm / "perde"* yükseklikleri 14-25 cm / çıkma 13-25 cm				**duvar genişlikleri 8 - 20 cm / perde yükseklikleri 25-75 cm / çıkma tek hizada-yaklaşık 20 - 40 cm**	**duvar genişlikleri 8 - 20 cm / perde yükseklikleri 25-75 cm / farklı hizada çıkma**	**duvar genişlikleri 4 - 7 cm/ perde yükseklikleri 20-25 cm**
dikdörtgen kesitli tek hizada çıkma	dikdörtgen kesitli farklı hizada çıkma	çokgen kesitli tek hizada çıkma	çokgen kesitli farklı hizada çıkma			
1(10) – 2(5) – 3(11) – 4(3) – 5(8) – 6(4) – 7(1) – 9(22) – 10(3) – 11(6) – 12(2) – 13(5)	1(2) – 2(1) – 3(1) – 4(1)	6(1) – 12(1)	12(1)	5(3) – 8(1) – 11(3)	5(3) – 11(1)	1(3) – 4(3) – 5(1) – 6(1) – 9(3) – 10(1) – 11(1)
Toplam: 80 cami (%71)	**Toplam: 5 cami (%4)**	**Toplam: 2 cami (%2)**	**Toplam: 1 cami (%1)**	**Toplam: 7 cami (%6)**	**Toplam: 4 cami (%4)**	**Toplam: 13 cami** (%12)**

* perde: yığma ahşap duvar elemanlarının her birine verilen ad.
** Son cemaat yerinde ya da tek cephede çalma boğaz kullanımı da bu sayıya dahil edilmiştir.

Büyük ölçekli camilerde karşılıklı duvarların birbirine kenetlenmesi çoğunlukla harim içindeki dikmelerin üzerinde yer alan kirişler kullanılarak yapılmaktadır (Şekil 3.24). Camide eğer mahfil katı varsa bu kirişler aynı zamanda mahfil katını taşımaktadır. Bazı örneklerde tek, bazı örneklerde ise çift kiriş kuzey güney yönünde yerleştirilmiştir (Tablo 3.13).

Akyazı (Gökgöl) Cami

Kılavuzlu Cami

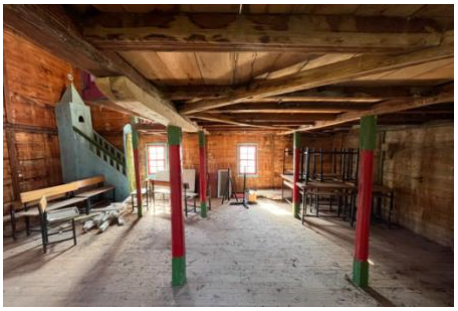
Gürçam Merkez Cami

Terice Cami

Yarımca Cami

Karşıdöngel Cami

Şekil 3.24 Samsun ahşap yığma camilerinde mahfil kirişlemeleri

Eski tarihli ve tek katlı camilerden 5.3 Göğceli, 5.5 Kuşhane, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı ve 11.4 Yenicami camilerinde kuzey ve güney cephelerini birleştirirken özgün bir yapım tekniğinin tekrar ettirildiği görülmektedir. Özgünde açık tavan olarak kurgulanan bu camilerde kuzey güney aksındaki dikmelerin üzerindeki kirişlerin beden duvarının dışına taşırıldığı ve ahşap yığma olarak birkaç elemanın daha kiriş üstünde devam ettirildiği görülmektedir. İçte ters bir gemi kaburgası

biçimlenişi izlenimi veren bu çatı biçimlenişi günümüzde Göğceli ve Kuşhane camilerinde takip edilebilmektedir.

Mahfil kat kirişlemeleri dışında da özgün bir yapım tekniği olarak kuzey güney duvarlarını birleştiren ve ortadan geçen kirişlemeler görülmektedir. Asarcık'ta 3, Alaçam'da 1 camide yan yana iki kiriş vardır. Çapraz kirişler ise Asarcık ve Çarşamba'da birer örnekte takip edilmektedir. Ayvacık'ta ise yakın tarihli ve konum olarak birbirine yakın 5 camide çapraz kirişlerin tekrar ettirildiği görülmektedir.

Ahşap camilerin çatı biçimlenişleri incelendiğinde Samsun'un yoğun yağış alan bir bölge olması nedeniyle camilerde kırma çatılar olduğu anlaşılmaktadır. Çok büyük çoğunluğu (92 cami) dört yöne kırma çatılı olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 3.14). Erken tarihli örnekler olduğu düşünülen 8 caminin ise üç yöne kırma çatısı bulunmaktadır. Bafra'da ve Yakakent'te 1, Vezirköprü'de 2 caminin ise iki yöne kırma çatısı vardır.

Tablo 3.13 Samsun'daki ahşap yığma camilerin kiriş tipolojisi

Mahfil Kat Döşemesi Kirişlemeleri		Atipik Kirişlemeler*			
Tek Yönde Mahfili Olanlar	**İki Yönde Mahfili Olanlar**	**Mahfili Olmayanlar (Tek Katlı)**	**İki Yönde Mahfili Olanlar**	**Üç Yönde Mahfili Olanlar**	**Tek Yönde Mahfili Olanlar**
1(4) – 3(1) – 4(2) – 5(3) – 6(1) – 8(1) – 10(1) – 12(2) – 13(1) **Toplam: 16 cami (%15)**	1(1) – 12(1) – 13(1) **Toplam: 3 cami (%3)**	5(2) – 11(3) **Toplam: 5 cami (%5)**	2(1) **Toplam: 1 cami (%1)**	2(1)- 3(1)- 5(1) **Toplam: 3 cami (%3)**	1(1) **Toplam: 1 cami (%1)**
Üç Yönde Mahfili Olanlar	**Dört Yönde Mahfili Olanlar**	**Mahfili Olmayanlar (Tek Katlı)**	**Üç Yönde Mahfili Olanlar**	**Dört Yönde Mahfili Olanlar**	
1(2) – 2(2) – 3(3) – 5(4) – 6(2) – 9(2)- 10(1) – 11(1) – 13(3) **Toplam: 20 cami (%19)**	3(1) – 7(1) – 9(14) – 10(1) – 11(1) **Toplam: 18 cami (%17)**	1(3) – 3(1) – 4(3) – 5(4) – 6(3) – 9(7) – 10(2) – 11(5) – 12(2) **Toplam: 30 cami (%29)**	2(2) – 3(1) **Toplam: 3 cami (%3)**	3(3) **Toplam: 3 cami (%3)**	3(1) **Toplam: 1 cami (%1)**

* Belirtilen kirişlerin haricinde mahfil kat döşeme kiriş hizalarında da kirişler devam etmektedir.
- 1.12 Uzunkıraç, 5.15 Dalbahçe, 10.2 Sarıyurt camileri yıkılmak üzere olduklarından mahfil kirişlemeleri tespit edilememiştir.

Tablo 3.14 Samsun'daki ahşap yığma camilerin çatı biçimlenişi tipolojisi

İki Yöne Kırma Çatı	Üç Yöne Kırma Çatı		Dört Yöne Kırma Çatı			
4(1) – 12(2) – 13(1)	5(3) – 6(1) – 11(3)	12(1)	2(5) – 3(8) – 4(1) – 5(4) – 6(3) – 7(1) – 9(11) – 10(1) – 11(5)	1(11) – 2(1) – 3(3) – 4(3) – 5(7) – 6(1) – 9(13) – 10(3) – 11(3) – 12(2) – 13(4)	5(1)	8(1)
Toplam: 4 cami (%4)	**Toplam: 7 cami (%7)**	**Toplam: 1 cami (%1)**	**Toplam: 39 cami (%37)**	**Toplam: 51 cami (%49)**	**Toplam: 1 cami (%1)**	**Toplam: 1 cami (%1)**

- 1.12 Uzunkıraç, 3.11 Çamalan Arpaçukuru yerinde tespit edilemediğinden tipolojiye dahil edilmemiştir. 6.4 Çakallı camisi atipik olarak L planlı kırma çatılıdır.

4
SAMSUN'DAKİ UNESCO ULUSAL SERİ MİRAS NİTELİĞİNE ADAY CAMİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1 Seri Miras Adayı Camilerin Seçim Ölçütleri

1994 tarihli Nara Özgünlük Belgesi'nin 9. Maddesi "Kültür mirasının tüm biçimleri ve tüm tarihsel dönemleriyle korunabilmesi, bu mirasa değerler atfedildiği ölçüde kolaylaşır." (Nara Özgünlük Belgesi, 1994) ifadesi ile başlamaktadır. Tez çalışmasının konusunu oluşturan Samsun il sınırları içindeki ahşap yığma camilerin evrensel koruma yaklaşımıyla gelecek kuşaklara aktarılabilmeleri için öncelikle bu camilerin sahip oldukları değerlerin doğru bir şekilde tanımlanarak ortaya konulması gerekmektedir.

Samsun ilinde yoğun olarak bulunan ahşap yığma camiler ile benzer niteliklere sahip diğer camiler, özellikle Orta ve Doğu Karadeniz Bölümünde yer alan illerde yoğunlaşmakta olup, bazılarının UNESCO'nun 'ulusal seri miras' kavramı bağlamında değerlendirilebilecekleri düşünülmektedir. Bu potansiyelden hareketle tez kapsamında ahşap yığma camilerin sahip olduğu değerlerin tanımlanması için UNESCO Dünya Miras Merkezi (World Heritage Center) tarafından hazırlanıp, en son 2023 yılında güncellenmiş olan Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)nde yer alan ölçütler esas alınmıştır.

Dünya Miras Listesi'ne girecek alan ya da anıtların üstün evrensel değere (ÜED) sahip olmaları gerekmektedir[50]. ÜED söz konusu varlıkların günümüz ve gelecek kuşaklar için ortak bir dünya mirası sayılacak kültürel değerlere sahip olduğu anlamına gelmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2021; Tikhonova & Alho, 2015). Uygulama Rehberi'nin 77 ve 78. Maddelerinde belirtildiği üzere ÜED'e sahip olan kültür varlıklarının 77. Maddede verilmiş 10 kriterden en az birine sahip olması, özgünlük ve/veya bütünlük koşullarını sağlaması ve kültür varlıklarının korunması için bir yönetim

[50] Daha detaylı bilgi için bkz. Bölüm 2.1.

planına sahip olması beklenmektedir (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023).

Samsun'da tespit edilen 107 ahşap yığma cami genel olarak küçük ölçekli yapılardır. Özellikle Cuma camisi olarak inşa edilmiş camiler köy merkezlerinden uzakta yapıldıklarından günümüzde büyük oranda işlevsiz kalmışlardır. Tamamen işlevsiz olanlar bakımsızlıktan yok olma durumuna gelmiş olsalar da 12 cami hâlâ Cuma camisi işlevini sürdürmektedir. Bununla beraber haziresi olan camilerin özellikle mezarlık ziyaretine gelen kişiler tarafından da kullanılmaya devam ettiği görülmektedir. Saha çalışmaları bu nitelikte 22 ahşap cami olduğunu ortaya koymuştur.

Samsun'da tespit edilen en erken tarihli ahşap yığma cami 15.yyda[51] inşa edilmiş olup, bu yapım tekniği genel hatlarıyla 20. Yüzyılın ortalarına kadar yapılan birçok ahşap camide devam ettirilmiştir. Genellikle sade biçimlenişte (bazı örnekler bezemeli mimari öğeli olarak) tasarlanan yapılarda kullanılan ahşapların boyutları zaman içinde küçülmeye, yapım tekniğindeki bazı detaylar ise değişmeye başlamıştır.

Ulusal seri miras olarak önerilecek ahşap camilerin bazı değerlere sahip nitelikli yapılar olması gerekmektedir. Bu doğrultuda literatür araştırması ve saha çalışmasından elde edilen veriler derlenerek Samsun özelindeki en nitelikli camilerin tespitine çalışılmıştır. Seçim için tez kapsamında belirlenen ölçütler:

A. 16.yy ve öncesine tarihlenen camiler

B. Yoğun ve özgün bezemeli camiler

C. Yapım tekniği açısından özgün detayları olan camiler

D. Tarihsel süreçte ahşap yığma cami mimarisinin gelişimini simgeleyen camiler

E. Yakın dönemde restorasyonu gündemde olan camiler

F. 'Yerin ruhunu' koruyan camiler olarak belirlenmiştir.

[51] Hazırlanan doktora tez çalışmasına kadar literatürde Samsun'daki ahşap yığma cami geleneğinin Göğceli ve Şeyh Habil camileriyle birlikte 13.yy'da başladığı bilgisi büyük oranda yer almaktaydı. Ancak yapılan son tespitler Göğceli Camisi'nin 1497'ye tarihlendiğini göstermiştir. Detaylı bilgi için bkz. Bölüm 4.2.2.

Bu ölçütler doğrultusunda Samsun ilinde yer alan ve günümüze ulaşmış 107 ahşap yığma camiden 9 tanesi detaylı incelenmek üzere seçilmiştir (Tablo 4.1). Seçilen camilerin tamamı C ve D kriterlerini sağlamaktadır. Bununla beraber bu ölçütlerden bir veya daha fazlasını karşılamasına rağmen yıllar içerisinde yapılan geri döndürülemez müdahaleler ile özgünlüğünü ve bütünlüğünü büyük oranda kaybeden camiler liste dışında tutulmuştur[52].

Tablo 4.1 Belirlenen ölçütlere göre seçilen cami listesi

	Envanter Kodu-Cami Adı	**İlçe**	**Yapım Tarihi**	**Seçim Kriteri**
1	5.4 ORDUKÖY CAMİSİ	Çarşamba	15.yy'ın ilk yarısı	A-B-C-D-F
2	5.3 GÖĞCELİ CAMİSİ	Çarşamba	1497*	A-C-D
3	5.6 ŞEYH HABİL CAMİSİ	Çarşamba	1490'lı Yıllar *	A-C-D-E-F
4	11.2 DAĞDIRALI CAMİ	Terme	15.yy?**	A?-C-D-F
5	11.3 KARACALI CAMİ	Terme	15.yy? / H.1112 (1700)?**	A?-C-D-F
6	11.4 YENİ CAMİ	Terme	15.yy? / 18.yy?**	A?-C-D-E-F
7	6.1 BEKDEMİR CAMİ	Kavak	1596*	A-B-C-D
8	5.9 PORSUK CAMİSİ	Çarşamba	17. yy?	B-C-D-E-F
9	2.1 AKYAZI CAMİ	Asarcık	18.yy?	C-D-F

* Bu camilerin yapım tarihleri 1990'lı yıllarda Amerikalı bilim insanı Kuniholm tarafından dendrokronolojik analizlerle tespit edilmiştir. Aynı yıllara tarihlenen Göğceli ve Şeyh Habil camilerinin ilk analiz sonucu 1206 / 1205-1211 olarak akademik çalışmalarda yayınlanmıştır. Ancak yazar analiz sonucunun hatalı olduğunu ve Göğceli Camisi'nin 1497 yılına tarihlendiğini belirtmiş, Şeyh Habil Camisi ile ilgili 'doğru' tarihi sunmamıştır (Kuniholm, 2015) (Detaylı bilgi için bkz. Bölüm 4.2.2). Bu nedenle Şeyh Habil Camisi'nin yapım tarihi de 1490'lı yıllar olarak gösterilmiştir.

** Doktora tezi kapsamında Dağdıralı, Karacalı ve Yenicami Camilerinden dendrokronolojik analizler yapılmak üzere gerekli izinler temin edilmiş ancak camilerden alınan örnekler kullanılan ağaçların cinsine ve özelliklerine bağlı nedenlerden dolayı tarihlendirilememiştir (Detaylı bilgi için Bkz. Bölüm 4.2.4, 4.2.5, 4.2.6).

[52] 19 Mayıs'taki Engiz Camisi, Çarşamba'daki Kuşhane Camisi, Ustacalı Camisi ve Terme'deki Pazar Camileri erken tarihli örneklerden olmaları nedeniyle; Çarşamba ilçesindeki Karakaya, Kocakavak camileri ve Vezirköprü'deki Çaltı Camisi sahip oldukları ahşap oyma bezemeleriyle; yakın tarihli olan Asarcık'taki Yarımca, Salıpazarı'ndaki Alanköy ve Tekkeköy'deki Balcalı camileri de sahip oldukları özgün yapım teknikleriyle öne çıkmaktadır. Ancak yapılan değerlendirmeler sonucu ÜED'in bütün şartlarını sağlayamadıkları düşünüldüğünden kapsam dışı bırakılmış olsalar da korunması gerekli nitelikli örneklerdendir. Camiler ile ilgili dendrokronolojik analizler ile yaş tespiti için erken tarihli oldukları düşünülen camilerden öncelikli olarak başlanabilir.

4.2 Seri Miras Adayı Camilerin Mimari Özellikleri, Koruma Sorunları ve Özgünlük – Bütünlük Değerleri

Bu bölümde, belirlenen 6 ölçüt doğrultusunda daha detaylı çalışılmak üzere seçilmiş olan ve adaylık potansiyeli olduğu düşünülen 9 ahşap yığma cami ayrı ayrı ele alınmıştır. Her bir cami için mimari özelliklerinin detaylı anlatıldığı ilk bölümden sonra tek yapı özelinde tespit edilen koruma sorunlarına yer verilmiştir. Devamında ise her cami için özgünlük değerlendirmeleri yapılmıştır. Bu değerlendirmeler yapılırken tablolar oluşturulmuş olup Uygulama Rehberi'nde yer alan başlıklar referans alınmıştır (Bkz. Bölüm 2.1). Her bir başlık altında hangi verilerin değerlendirildiği ise Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2 Ahşap yığma camilerin özgünlük değerlendirmesi için belirlenen başlıklar*

1. Form ve Tasarım ▪ Plan düzeni ▪ Cephe düzeni ▪ Bezeme özellikleri ▪ İç – dış mimari elemanlar	**4. Gelenek, Teknikler ve Yönetim Sistemleri** ▪ Yapı – zemin ilişkisi ▪ Duvar yapım tekniği ▪ Dikme – kiriş birleşimleri ▪ Çatı
2. Malzeme ve İşçilik Özellikleri ▪ Yapı malzemeleri	**5. Konum ve Yerleşim**
	6. Dil ve Diğer Somut Olmayan Miras Biçimleri
3. Kullanım ve İşlev	**7. Ruh ve Duygu**
* (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan başlıklar üzerinden ahşap yığma camilerin özgünlüklerini değerlendirmek için tez kapsamında oluşturulmuştur.	

4.2.1 Orduköy Camisi, Çarşamba

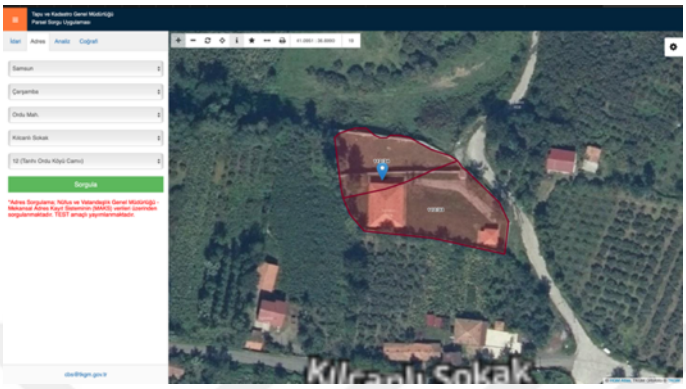
Orduköy Camisi, eskiden Kılcanlı mahallesi olarak tanımlanan alanda bulunduğundan yöre halkı tarafından Kılcanlı Cami olarak da bilinmekte olup bazı arşiv belgelerinde de bu şekilde anılmaktadır (SKVKBK Arşivi). 2007 tarihine kadar mülkiyeti köy tüzel kişiliğine ait olarak arşiv belgelerinde yer alan camiye ait 2007 tarihli tapu kaydında mülkiyetinin Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne geçtiği tespit edilmiştir.

4.2.1.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Orduköy Camisi, Çarşamba ilçesi, Ordu mahallesi, Cami Yanı mevkiinde ve Kılcanlı Sokak üzerinde yer almaktadır. Köy merkezindeki caminin etrafı tarım arazileriyle çevrilidir. Cami coğrafi olarak 41.0950, 36.6980 koordinatlarında

bulunmakta olup[53] resmi kayıtlarda 112 ada 33 parsele tanımlıdır. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Parsel Sorgu Uygulaması kullanılarak caminin parsel bilgileri teyit edildiğinde ise caminin büyük bir bölümünün 112 ada 33 parselde kaldığı ancak kuzeydoğusunun bir bölümünün 112 ada 34 parsel sınırları içinde yer aldığı görülmektedir[54] (Şekil 4.1) (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, n.d.).

Şekil 4.1 Orduköy Camisi'nin bulunduğu parsel bilgileri (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, n.d.)

- **Yapım Tarihi**

Caminin tam olarak yapım tarihi bilinmemektedir. Ancak Taceddinoğlu Hasan Bey'in H.827 (M.1423-24) yılında Taceddinoğulları Beyliği'nin başkenti olarak[55] Ordu Köyü'nü seçtiği ve burada bir mescit yaptırdığı şeklinde kayıtlar bulunmaktadır (Bayraktar, 2013a, s.90; 2016a, s.41). Bu nedenle bahsi geçen mescidin Orduköy Camisi olduğu ve caminin 1420'li yıllarda yapıldığı ifade edilmektedir (Bayraktar, 2011, s.4; 2013a, s.90; 2016a, s.41; Naza-Dönmez, 2008, s.23). Caminin genel mimari özellikleri değerlendirildiğinde inşasının 15.yy'ın ilk yarısına tarihlendirilebileceği düşünülmektedir.

Orduköy Camisi'nin kesin yapım tarihini tez kapsamında dendrokronolojik analizler ile tespit etmek üzere 19.04.2023 tarihinde T.C. Samsun Vakıflar Bölge

[53] Caminin birkaç kez yer değiştirdiğine dair duyumlar bulunmakla beraber (SKVKBK Arşivi) yöre halkıyla yapılan görüşmelerde bu yönde bir bilgiye ulaşılamamıştır. Cami üzerinde de caminin taşınmış olabileceğine dair herhangi bir ize rastlanmamıştır.

[54] SKVKBK arşivinde yer alan bazı raporlarda caminin parseli 112 ada 33 parsel olarak sunulmuşken bazı raporlarda ise 112 ada 33-34 parsel olarak belirtilmiştir (SKVKBK Arşivi).

[55] Orduköyü, Samsun'un tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle 2016 yılında caminin tarihi geçmişi, coğrafi özellikleri ve kültür varlıklarını içeren disiplinlerarası bir çalışma ile oluşturulmuş bir kitap yayınlanmıştır (İpek et al., 2016). Köyde Orduköyü kalesi ve Taceddinoğulları ve Kubadoğullarının aile fertlerine ait olduğu düşünülen mezarların bulunduğu bir mezarlık alanı bulunmaktadır (Yılmaz, 2012, s.72).

Müdürlüğü'ne başvuruda bulunulmuştur. Ancak ilgili kurumdan gerekli izinler alınamamıştır[56]. Türkiye'nin en eski ahşap yığma camileri olarak kabul edilen Göğceli ve Şeyh Habil Camilerinin yapım tarihleri ile ilgili yapılmış yanlışlığın ortaya çıkmasıyla birlikte[57] Orduköy Camisi'nin tam yapım tarihinin tespit edilmesi konusu daha da önem kazanmıştır. Yapılan çalışmalar doğrultusunda tarih araştırmacılarının değerlendirmesi olan 1420'li yıllar doğru kabul edilirse Samsun'da bulunan en eski ahşap yığma cami Orduköyü Camisi olabilir.

- **Plan Düzeni**

Orduköy Camisi'nin harimi, kıble cephesi dışında üç yönden revaklarla çevrilidir. Diğer revaklardan daha geniş tutulan kuzey revağı yarı açık bir son cemaat yeri olarak değerlendirilebilir. Revaklarıyla birlikte 1395 x 1795 cm boyutlarında olan cami kuzey – güney yönünde gelişen plan şemasına sahiptir. Doğu revağının genişliği 232 cm, batı revağının genişliği 250 cm, kuzey revağının genişliği ise 640 cm olarak ölçülmüştür. Kuzey revağına giriş, beton bir merdiven ve çift kanatlı ahşap bir kapı ile yapılmaktadır. Doğu ve batı revağında 8, kuzey revağında (köşedekiler dışında) 4 ahşap dikme yer almaktadır. Kuzeyde sıralanan bu dikmelere paralel 4 ahşap dikme daha vardır. Revakların üstlerinde tavan döşemesi bulunmamakta olup çatı konstrüksiyonu ve dikmeler üzerindeki kirişlemeler içeriden okunabilmektedir.

Caminin harim kısmına kuzey cephesinin orta aksından çift kanatlı ahşap bir kapı ile girilmektedir. Mihrap aksında dikine gelişen harim 870x1070 cm boyutlarındadır. Harimin kuzeyinde bulunan kadınlar mahfiline doğuda yer alan ahşap tek kollu merdiven ile çıkılmaktadır. Orta aksta dikdörtgen şeklinde çıkması

[56] Doktora tezi kapsamında dendrokronolojik analizler ile yaş tespiti gerçekleştirmek üzere yapılan başvuruya Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden gelen cevap *"...röleve ve restorasyon dersi kapsamında doktora proğramı çalışmaları için, Samsun'daki Ahşap yığma camilerin incelenmesi adlı doktora tezi çalışma kapsamında ahşap minarelerden parça (analiz) alınması talebiniz, Genel Müdürlüğümüz tarafından uygun bulunmamıştır."* Şeklindedir. Verilen cevapta dilekçenin kapsamı "röleve ve restorasyon dersi", tez başlığı ve amaç "ahşap minare" yanlış yazılmış olup bu cevap başvuru dilekçesinin içeriği anlaşılmadan cevap yazıldığı, yapılacak analizin Samsun ve hatta Türkiye ahşap yığma cami mimari geçmişini aydınlatacak olmasıyla ilgili önemine dikkat edilmediğini düşündürmektedir. Böyle çalışmaların ilgili ve sorumlu kurumlar tarafından desteklenmesi kültür mirasımızın korunması açısından kültürel ve milli olduğu kadar evrensel ölçüde de öneme sahiptir.

[57] Bkz. Bölüm 4.2.2.

olan mahfilde, mahfil döşemesini taşıyan 4 ahşap dikme hizasında devam eden 4 ahşap dikme olduğu görülmektedir.

Harimde kuzeydeki dikmelerin dışında doğu ve batı cephesine paralel ikişer sıra olacak şekilde 4 dikme daha vardır. Düz tavan kaplamasına kadar yükselen bu dikmeler ve dikme başlıkları oldukça büyük boyutlara (dikme başlıklarıyla beraber yaklaşık 400 cm yükseklik) ve özgün bezemelere sahiptir. Caminin restorasyon öncesindeki tavanı muhdes olarak değerlendirilmiştir (Bayraktar, 2011, s.4). Restorasyon sonrası tavan kaplamaları yenilenmiş olup ortada özgün olduğu düşünülen ahşap oyma göbek içeriden gözükecek şekilde bırakılmıştır. Bu da caminin özgünde de düz tavanlı ya da tavanın dönem eki olabileceğini düşündürmektedir. Günümüzde iç zeminden tavan kaplamasına kadar olan harim yüksekliği 410 cm olarak ölçülmüştür.

- **Cephe Düzeni**

Dıştan tek katlı olarak algılanan cami[58] üç yönden revaklarla çevrilidir. Ancak restorasyon sırasında dikmelere dıştan korkuluk seviyesinde düşey ahşap kaplama tahtaları çakılması ve saçak ile aradaki boşluğun ince delikli bir ağ[59] ile kapatılması nedeniyle dıştan harim cephesinin algılanışı sınırlıdır (Şekil 4.2, 4.3). Dikmeler arasındaki ahşap kapatmaların mahremiyeti sağlamak adına yapılan, aynı zamanda rüzgâr vs. gibi hava koşullarına karşı da alınan bir önlem olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle özgünde de bu uygulamanın var olduğu ancak kullanılan elemanların eskimeye bağlı zaman içinde değiştirilmiş olabileceği düşünülmektedir.

Harimin kuzey cephesinde kemerli bir kapı boşluğunun içine yerleştirilen özgün çift kanatlı ahşap giriş kapısı bulunmaktadır. Girişin sağında ve solunda ahşap lokma parmaklıklı giyotin pencereler ve çift kanatlı ahşap düz tablalı kapaklar yer almaktadır. Diğer cephelerde de benzer nitelikte ikişer pencere vardır. Restorasyon sırasında doğramaların değiştirildiği, ahşap lokma parmaklıkların ise özgün olarak korunduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte kıble cephesinde üst kat seviyesinde sonradan kapatılan iki boşluk takip edilmektedir. Mevcut pencerelerin hepsi yere yakın olup zeminden yaklaşık 60 cm yukarıdadır. Caminin içinde bulunan kadınlar

[58] Harimde kadınlar mahfili bulunmaktadır.
[59] Yapılan sözlü tarih çalışması sonucunda revaklar açıkken camiye çok fazla kuşun girdiği, ancak bu ağ yardımı ile kuş girişinin engellenebildiği öğrenilmiştir. Yapılan müdahale her ne kadar dışarıdan caminin algılanışını engellese de daha sonra sökülebilir özelliktedir.

mahfili seviyesinde bir pencere açıklığı yoktur. Bu nedenle caminin içindeki doğal aydınlatma kısıtlı olup, harim mekânı loş bir ortama sahiptir. Restorasyon sonrası cami duvarına sabitlenmeyen ayaklı aydınlatma elemanları ile iç mekânda yapay ışıklandırma sağlanmıştır.

Şekil 4.2 Orduköy Camisi batı cephesi – restorasyon öncesi (Bayraktar 2016, s.55).

Şekil 4.3 Orduköy Camisi kuzey batı görünümü – restorasyon sonrası (Aktaş, 2023)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Restorasyon sırasında dönem eki oldukları düşünülen mihrap ve minberin[60] onarılarak korunmuştur. Vaaz kürsüsünün ise ahşap elemanları çok büyük oranda yenilenmiş olup sadece eski bir baba korunmuştur. Vaaz kürsüsü, mihrap ve minber arasında ahşap seki bulunmakta olup restorasyon sırasında yenilenmiş ve bu boşluk elektrik tesisatı için kullanılmıştır.

Harimin sağında ve solunda yer alan oturma sekileri restorasyon sırasında konmuştur. Ancak restorasyon öncesinde de burada ahşap elemanların olduğu, girişin sağındakinin oturma sekisi olarak değerlendirilebileceği ancak solundakinin

[60] Minberin merdivenlerinde kullanılan yeni ahşap elemanlar niteliksiz ve özgün minberle uyumsuzdur.

yerden oldukça yüksek olması nedeniyle musalla olarak kullanılmış olabileceği düşünülmektedir (Şekil 4.4) (Bayraktar 2016, s.53).

Caminin minaresi olmamakla birlikte benzer dönem yapılarında olduğu gibi bir abdestlik eklentisine de sahip olup olmadığına dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Şekil 4.4 Orduköy Camisi harim giriş düzenlemesi (restorasyon öncesi (Bayraktar 2016, s.56) – restorasyon sonrası (Aktaş, 2023))

- **Yapı Malzemesi**

Camide kullanılan ahşapların cinsine dair herhangi bir analiz çalışması yapılıp yapılmadığı bilinmemektedir. Ancak SKVKBK arşiv dosyasında kullanılan ahşapların cinsinin karaağaç olduğu yazılıdır (SKVKBK Arşivi). Ahşap düşey elemanların birleşimlerinde dövme demir çiviler kullanılmıştır.

- **Yapım Tekniği**

Cami zeminden kaba yonu işlenmiş taşlar üzerinde kuzeyde yaklaşık 60 cm yükseltilmekte iken güneyde zeminle olan mesafe 15 cm'e kadar düşmektedir. Cami teraziye alındıktan sonra taban kirişleri atılmıştır. 2018 tarihinde kapsamlı restorasyonu tamamlanan caminin revak döşemelerinin yenilendiği görülmektedir.

Revaklarda yer alan dikmeler büyük ölçüde özgünlüğünü korumaktadır. Özellikle kuzey cephesinin orta aksında, iki sıra halinde yerleştirilmiş dikmelerin dikme başlıkları dikkat çekicidir. İki sıradaki iki dikmenin üzerinden tek parça halinde devam ettirilen dikme başlıkları girişi vurgulamaktadır (Şekil 4.5). Dikmeler, başlıklara ve taban kirişlemelerine zıvana geçme tekniği ile birleştirilmiştir. Dikme başlıkları ise üst tabana dövme demir çivilerle sabitlenmiştir.

Şekil 4.5 Kuzey revağı girişinde yer alan dikmeler ve tek parça dikme başlıkları (Aktaş, 2023)

Gövde kesitleri çokgen olan dikmelerin alt ve üst seviyelerinde kesitler dikdörtgene çevrilerek üç bölümden oluşan dikme görünümü verilmiştir. Korkuluk seviyelerinde dikmeler kertilerek yatay ahşap korkuluklar tutturulmuştur. Restorasyon sırasında bu korkuluklara düşey ahşap kaplama tahtaları çakılmıştır. Revaklardaki dikmelerin üzerinde uzun yönde kirişler atılmıştır. Bu kirişlerin üzerinde ise bir ucu harim beden duvarına oturtulan, kısa yönde sık aralıklı olarak yerleştirilmiş kirişlemeler bulunmaktadır.

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 9-10 cm, yüksekliği 40-44 cm arasında değişmektedir. Köşelerde geçme yerleri ise duvarlardan yaklaşık 23 cm çıkıntı yapmaktadır (Şekil 4.6). Duvarların dışa ve içe doğru bel vermesini önlemek amacıyla doğu, batı ve güney duvarında ikişer adet düşey ahşap elemanın dış duvara sabitlendiği görülmektedir (Şekil 4.7). Duvar elemanları pencere, kapı gibi açıklıklarda kesintiye uğramıştır. Pencerelerin iki kenarında doğrama boşluklarının açılması için kısa armoz direkleri yerleştirilmiştir. Harim giriş kapısında ise kapı boşluğunun iki yanında yer alan armoz direkleri harim duvarı uzunluğunda devam etmektedir.

Şekil 4.6 Harim beden duvarı kurtboğaz geçme yapım tekniği (Aktaş, 2022)

Şekil 4.7 Doğu cephesi beden duvarını destekleyen düşey ahşap elemanlar (Aktaş, 2022)

Caminin çatısı dört yöne kırma olup harim içten düz tavanlıdır. Son cemaat yerinde harim kuzey beden duvarından itibaren çatı kuzeye doğru kırılmakta olup revaktan çatı konstrüksiyonu okunabilmektedir (Şekil 4.8). Restorasyon sırasında çatı örtüsü tamamen yenilenerek yeni alaturka kiremit ile kaplanmıştır.

Şekil 4.8 Orduköy Camisi'nin kuzey revak çatı konstrüksiyonu (Aktaş, 2022)

Harim giriş kapısı ahşap çift kanatlı olup kemerli kapı boşluğu ve metal aksamıyla özgünlüğünü korumaktadır (Şekil 4.9). Kapı boşluğunu oluşturmak için armoz direklerine tutturulan ahşap parçaların üzerine profilli ahşap elemanlar içten ve dıştan çiviler ile sabitlenmiştir. Çok fazla pencere / havalandırma boşluğu bulunmayan caminin giyotin pencereleri ve kapakları restorasyonda yenilenmiş, ahşap lokma parmaklıklar ise bakımları yapılarak korunmuştur. Kıble cephesindeki boşluklar restorasyonda kapatılmıştır.

Şekil 4.9 Orduköy Camisi'nin harim giriş kapısı (Aktaş, 2023)

- **Bezemeler**

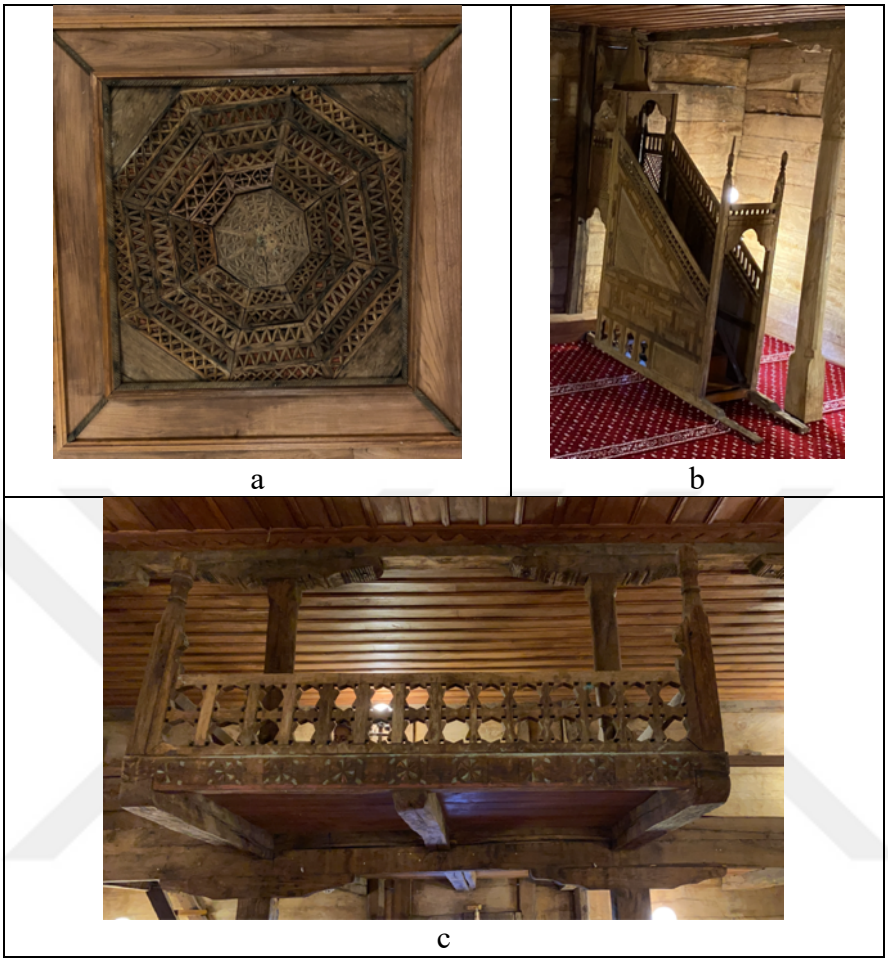
Orduköy Camisi sahip olduğu nitelikli ahşap oyma bezemeler ile Samsun genelindeki diğer camilerden büyük oranda ayrılmaktadır. Kuzey revağı girişinde tek parça olarak kullanılan iki ayrı dikme başlıklarında içinde çarkıfelek motifinin de olduğu ahşap bezemeler bulunmaktadır. Harim giriş kapısında, mahfil kat çıkma kirişi üzerinde, mahfil kat korkuluğunda da özgün ahşap işçiliği mevcuttur (Şekil 4.10).

İç mekânın bezeme açısından revaklardan daha zengin olduğu ifade edilebilir. Özellikle boyutlarıyla anıtsal bir görüntü sunan kıble cephesine yakın iki sıra halinde yerleşen 4 ahşap dikme, başlıklarındaki ahşap oyma bezemeler ile oldukça özgündür. Her bir dikme başlığında farklı bir motifin olduğu, az da olsa aşı boyası kalıntılarının varlığı dikkat çekmektedir.

Günümüzde tavanda görülen ahşap bezemeli tavan göbeğinin ortasının restorasyon öncesinde yerinden söküldüğü ve minberin altında saklandığı bilgisi edinilmiştir (Bayraktar 2016, s.55). Mihrap, minbere göre daha sade tasarlanmışken minberde de nitelikli bir ahşap işçiliği izlenmektedir.

Orduköy Camisi'nin özgün bezemelerinden bir diğeri de metal işçiliği olarak değerlendirilebilecekken bu özelliğini restorasyon sürecinde büyük oranda kaybetmiştir. Pencere kapaklarında kullanılan mühr-ü Süleyman motifli metal elemanlara restorasyon sırasında *ne olduğu bilinmemekte olup*, günümüzde bu

özgün elemanların yerinde büyük oranda niteliksiz metal levhaların kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 4.10 Orduköy Camisi ahşap bezemeler (tavan göbeği (a), minber (b), mahfil çıkması (c)) (Aktaş, 2022)

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Camide kullanılan ahşaplar üzerinde yapım tekniğine dair veriler okunabilmektedir. Özellikle armoz direklerine geçirilen duvar elemanlarının balta ile yontulduğu yerler armoz direklerinin kenarlarından anlaşılabilmektedir.

4.2.1.2 Koruma Sorunları

Samsun'un en eski tarihli camisi olduğu izlenimi edinilen Orduköy Camisi'nin koruma sorunları yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararlarının doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik dökümü aşağıda verilmiştir. Gözlenen tüm sorunlar *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Orduköy Camisi, 2000 tarihinde caminin yıkılarak yerine yenisinin yapılması talebi üzerine yapılan değerlendirmeler sonucu 09.06.2001 tarih ve 195 no'lu karar ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiş olup koruma grubu 1 olarak belirlenmiştir[61] (SKVKBK Arşivi). Ayrıca aynı kararda yapının üzerinde bulunduğu parsel de koruma alanı ilan edilmiştir. Ancak 09.03.2002 tarih ve 379 no'lu kararla bu koruma alanı yeterli olmadığından komşu 3 parsel de koruma alanı da dahil edilerek revize edilmiştir (SKVKBK Arşivi).

Orduköy Camisi ile ilgili belgelerde cami yakınındaki türbe ve kale ilgili de kararlar alındığı ve bölgenin bir bütün olarak değerlendirildiği görülmektedir. Caminin tescilinden önceki sürecinde, köy halkının 'bilinçsizliği' ile de ilişkilendirilerek vandalizm ve definecilik ile ilgili yoğun sorunların yaşandığı bilgisi kurul raporlarında yer almaktadır[62]. Bu nedenle 2005 yılında Müzeler Haftası etkinlikleri kapsamında köyde 'bilinçlendirme çalışması yapılarak' köyün ve caminin geçmişine dair köyde bir konferans gerçekleştirildiği bilgisine ulaşılmıştır (SKVKBK Arşivi)[63].

Devam eden yıllarda caminin restorasyon çalışmaları için belgeleme üzerine Kurul'a başvuruların olduğu görülmektedir. 12.03.2009 tarih ve 2024 sayılı kararda 'rölöve mahalline uymadığından' reddedilmiştir.

16.03.2011 tarih ve 3032 sayılı kararda sunulan projeler yine uygun bulunmamıştır. 15.06.2012 tarih ve 431 no'lu kararda caminin bölgedeki en önemli camilerden olmasına dikkat çekilerek 'genel bir restorasyon anlayışı içinde müdahale edilmesinin' uygun olmadığına ve rölöve-restitüsyon-restorasyon projelerinin yenilenmesine karar verilmiştir.

21.03.2013 tarih ve 852 no'lu kararda da yine rölövenin 'mahalline ve tekniğine' uygun hazırlanmadığından kabul edilmediği görülmektedir. 26.06.2013 tarih ve

[61] Aynı kararda yakın çevredeki kale kalıntısı ve türbe de tescillenmiştir.
[62] Arşiv dosyasında günümüzde tavanda olan oymalı sarkıt şeklindeki tavan göbeğinin bir dönem çalınmak üzere söküldüğü ancak sonra 'korkularak' minber altına saklandığı yazılıdır (SKVKBK Arşivi).
[63] Söz konusu konferans Samsun'daki ahşap camilerin korunması hakkında büyük emekler vermiş olan arkeolog – sanat tarihçi Emine Yılmaz tarafından gerçekleştirilmiştir.

1087 no'lu karar ve 07.11.2013 tarih ve 1379 no'lu kararda da projeler onaylanmamıştır.

20.03.2015 tarih ve 2504 no'lu kararda ise rölöve, iki dönem restitüsyon projesi ve restorasyon projesi şartlı olarak kabul edilmiş olup detaylar hazırlandıktan sonra Kurul'a tekrar sunulması ve sonrasında uygulamanın yapılmasına karar verilmiştir.

02.09.2016 tarih ve 3732 no'lu kararla revize restorasyon projesi de onaylanarak caminin restorasyon uygulaması gerçekleştirilmiştir.

- **İdari – Yasal Sorunlar**
  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması – mevcut imamın camiye çok yakın mesafedeki yeni camide görevli olması sadece Cuma namazlarında caminin -cami görevlisinin insiyatifiyle- kullanılması,
  - Camideki çok özgün ve nitelikli metal elemanların restorasyon sırasında 'kaybolması' – konuyla ilgili yasal işlem başlatılmaması,
  - Camiyle ilgili tez kapsamında yapılmak istenen bilimsel çalışmaların sorumlu kurumlar tarafından (dendrokronolojik analiz talebi) desteklenmemesi – konuya gerekli özenin gösterilmemesi,
- **Belgeleme Sorunları**
  - 2009 tarihinde başlayarak çeşitli yıllarda hazırlanan caminin belgeleme çalışmalarının onaylanması 2016 yılını bulmuş olup 6 kez hazırlanan projelerin reddedilmesi, projelerin uzun bir süre onaylanacak nitelikte çizilememiş olması,
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Çarşamba Belediyesi tarafından cami için hazırlanan tanıtım tabelasında yanlış bilgilere yer verilmesi,
  - Caminin restorasyonunun 2018 tarihinde tamamlanmasına rağmen sürekli kullanılmaması (yakındaki yeni cami vakit namazlarında kullanılmakta) ve iç mekândaki teknik ekipmanın 'korunma endişesi' nedeniyle kapısının kilitli olması – ziyaretçilerin 'yeni' caminin imamına ulaşamaması durumunda camiyi kullanamaması,

- Cami avlusuna girişteki wc ekinin de kilitli olması nedeniyle kullanıcılar tarafından kullanılamaması,

- **Mimari / Teknik Sorunlar**
  - Restorasyon sırasında revaklara eklenen ağların -her ne kadar sökülebilir olsa da- cephenin dıştan algılanışını büyük oranda engellemesi,
  - Restorasyon sırasında muhdes beton merdivenin korunması? ve revağa giriş kapısı eklenmesi,
  - Restorasyon sırasında iç ve dış mekânda özgün ahşapların üzerine güvenlik kameralarının sabitlenmesi,
  - Restorasyon sırasında yenilenen elemanların bir bölümünün niteliksiz (nesi? Boyut, cins tasarım?) olması (kapaklardaki metal elemanlar, minber ve merdiven basamakları vb.),
  - Harimdeki dikme ve dikme başlıklarında strüktürel çatlakların olması,
  - Caminin çevresinde yapılan düzenleme ile özellikle kıble cephesinin zemin kotunun altında kalmasına bağlı gelişebilecek muhtemel nem – suya bağlı sorunlar,
  - Etkin bir yangın önleme sisteminin oluşturulmaması (Takip edilebildiği kadarıyla sadece iç mekânda 2 adet yangın tüpü tespit edilmiştir. Cami içinde başlayacak bir yangına kısa sürede dıştan müdahale mümkün gözükmemektedir.),
  - Restorasyon sırasında eklenen wc biriminin cami avlusunun hemen girişinde yer alması,
  - Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
  - Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar,
  - Mahfil katında ahşap yüzeylere asılan hat yazıları vb.

4.2.1.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Orduköy Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.3, 4.4, 4.5, 4.6, 4.7, 4.8, 4.9).

Tablo 4.3 Orduköy Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
- Harim, kadınlar mahfili, doğu, batı ve kuzey yönündeki revaklar	- Beton giriş merdiveni

Özgün plan şeması
Niteliksiz müdahaleler

1.2 CEPHE DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim beden duvarları - Çatı biçimlenişi, çatı konstrüksiyonu (büyük oranda) - Revaklarda yer alan dikmeler - Harim giriş kapısı	- Kuzey revak giriş merdiveni ve kapısı - Revaklardaki boşluğa gerilen ağlar - Revaklardaki ahşap korkuluklar

Güney Cephesi (Aktaş, 2022)

Tablo 4.3 Orduköy Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

ORDUKÖY CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Kuzey revak girişinde bulunan dikme başlıklarındaki ahşap oyma bezemeler - Harim içindeki dikmelerde ve dikme başlarında yer alan ahşap oyma ve aşı boyalı bezemeler - Minberdeki ahşap bezemeler - Ahşap bezemeli tavan göbeği - Mahfil kat kirişlemesindeki ahşap oyma bezemeler - Mahfil kat korkuluklarındaki ahşap bezemeler	- Restorasyon sırasında ahşap kapaklardaki özgün mühr-ü Süleyman motifli metal elemanların yerine yerleştirilen metal plakalar
 Özgün dikme başlıklarından örnekler (Aktaş, 2022) Tek parça halindeki dikme başlığı üzerinde bulunan çarkıfelek motifleri (Aktaş, 2022)	 Günümüze ulaşamayan mühr-ü Süleyman motifli metal elemanlar (Aktaş, 2015) Yenilenen mühr-ü Süleyman motifli metal elemanlar (Aktaş, 2023)

Tablo 4.3 Orduköy Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

ORDUKÖY CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Minber	- Mihrap	- Vaaz kürsüsü* - Vaaz kürsüsü, mihrap, minber arasında devam eden seki**
		
* Restorasyon sırasında özgün olduğu düşünülen baba korunmuştur. ** Günümüzde elektrik tesisatını gizlemek için kullanılmaktadır.		

Tablo 4.4 Orduköy Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ		***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Yığma ahşap beden duvarları - Ahşap çatı konstrüksiyonu (büyük oranda)	- Revak döşeme kaplama tahtaları - Revaklardaki ahşap korkuluklar (tasarımı farklı) - Kıble cephesi beden duvarında kapatılan ahşap boşluklar - Harim tavanı - Vaaz kürsüsü (büyük oranda), kıble sekisi - Pencere kapakları, doğramaları	- Revak giriş merdiveni - Revaklardaki kuş girişini önleyen ağ - Çatı üst örtü kaplaması?

Tablo 4.5 Orduköy Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi camidir ve günümüzde Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.6 Orduköy Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap düşey ve yatay taşıyıcılar	Cami etrafında yapılan çevre düzenlemesi sonrası caminin zemin kotunun altında kalması
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
Ahşap yığma duvarlar- köşe birleşim / geçme detayları	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Dikme taban birleşimleri zıvana geçme Dikme ile dikme başı zıvana geçme Dikme başı kirişlere özgün demir dövme çiviler ile	
4.4 ÇATI	
4 yöne kırma özgün çatı sistemi	Değiştirilen çatı konstrüksiyonu (kiremit altı tahtalarının ve merteklerin yenilenmesi) Çatı üst örtüsünün değiştirilmesi (Özgün yapı malzemesi net olarak bilinmemekle birlikte özgünde pedavra olabileceği düşünülmektedir.)

Tablo 4.7 Orduköy Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Özgün	
Orduköy Camisi'nin taşındığına dair bazı duyumlar bulunmakta olup yapı üzerinde taşındığına dair bir ize rastlanmamıştır.	

Tablo 4.8 Orduköy Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	**Kaybedilen Miras**
Orduköy Camisi, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaktadır.	Cami vakit namazlarında kullanılmamaktadır.

Tablo 4.9 Orduköy Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

ORDUKÖY CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	**Niteliksiz Müdahaleler**
Geniş bir alanda bulunan cami, bir ibadet mekânı olarak doğal ve huzurlu bir ortam içinde tasarlanmış olup yerin ruhunu nispeten korumaktadır.	Caminin bahçesinin hemen girişine eklenen wc birimleri yerin ruhunun algılanmasını etkilemektedir.

4.2.2 Göğceli Camisi, Çarşamba

Göğceli Camisi, Gökçeli, Göçeli, Kökçeli, Göç Ehli[64], Güceli, Göceli, Göçekli ve Mezarlık Camisi, Çivisiz Cami gibi birçok farklı isimle çeşitli kaynaklarda yer almaktadır (Nemlioğlu, 2001; Yıldız, 2011; SVBK Arşivi). Caminin mülkiyeti Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

4.2.2.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Göğceli Camisi, Çarşamba ilçesi, Hasbahçe Mahallesi, Terme Caddesi, Göğceli Mezarlığı içinde yer almaktadır. Pasifize edilmeden önce 130 ada 30 parselde yer alan caminin güncel ada parsel bilgileri 1174 ada 1 parsel şeklindedir[65]. Cami coğrafi olarak 41.1981, 36.7432 koordinatlarındadır. Çarşamba ilçe merkezinde yer alan ve ilk inşa ediliş amacının da cami olduğu düşünülen yapı günümüzde vakit namazlarında kullanılmaya devam etmektedir.

- **Yapım Tarihi**

Halk arasındaki bir söylentiye göre Karadeniz'den donanması ile gelerek bölgeye yerleşen bir İslam hükümdarı tarafından inşa edildiği söylenen (Nemlioğlu, 2001) Göğceli Camisi'nin günümüze ulaşan bir inşa kitabesi bulunmamaktadır (Danışman, 2013; Nemlioğlu, 2001; Yıldız, 2011).

[64] 'Göç Ehli Camisi' denmesi mezarlıkların dünyadan göç edenlerin bulunduğu yer anlamında 'göç ehli' olarak tanımlanması ve bu caminin de büyük bir mezarlık içinde yer almasıyla ilişkilendirilmiştir (Nemlioğlu, 2001).
[65] Birçok kaynakta yapı bu ada parsel bilgileri ile tanıtılmıştır.

Bir dönem 12.yy'a[66] bir dönem de 15.yy'a[67] tarihlenen caminin yapım tarihi 1990'lı yıllarda bölgede birçok yapının da tarihleme analizlerini yapmış olan Peter I. Kuniholm tarafından dendrokronolojik analizlerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda caminin yapım tarihi 1206 olarak literatüre geçmiş olup, revak kısmının ise 1335 tarihinde eklendiği ya da onarıldığı bilgisi bulunmaktadır (Kuniholm, 1992, s.127; 1996, s.183; 2000, s.130; 2004). Samsun'daki ahşap yığma cami geleneğinin 13.yy'dan beri süregeldiği bilgisi Göğceli Camisi ile ilgili yapılan hemen hemen bütün bilimsel kaynaklarda tekrar edilmiş olup Samsun camileri ile ilgili yapılan resmî tanıtımlarda da bu bilgiye yer verilmiştir. **Ancak Kuniholm ile mail yoluyla yapılan kişisel görüşmede Göğceli Camisi için yaptığı dendrokronolojik analizde hata yaptığını, o zaman için yanlış tarihlendirmeye neden olacak bir data setini kullandıklarını belirtmiştir.** Çevrimiçi olarak bu bilgiyi düzeltmeye çalıştığını ve aynı dönemde Göğceli Camisi ile çok yakın tarihlere tarihlendirilmiş Şeyh Habil Camisi'nin sonuçlarında da hata olabileceğini ifade etmiştir. Yapılan çevrimiçi taramalarda basılı olarak yayınlanan bir düzeltmeye rastlanmamıştır[68]. Orijinali 2000 tarihinde *"Dendrochronologically Dated Ottoman Monuments"* başlığıyla basılan kitabın editörlerine ve yayıncılarına internet üzerinden ulaşılabilmiş olup kendilerine iletilen bir düzeltme notunun arşivlerinde bulunmadığı bilgisi edinilmiştir. Sadece akademisyenin ResearchGate sayfasında 2015 tarihinde 'data' olarak girilmiş bir PDF bulunmaktadır (Peter I.

[66] Danışman, 1986 tarihli yayınında camiye ait daha önce yapılmış bir çalışmaya rastlamadığı bilgisini vermekte, sadece Cumhuriyetin 50.yılında çıkarılan Samsun İl Yıllığını referans göstererek bu çalışmada caminin 'Kökçeli' adıyla anıldığını ve herhangi bir kaynak gösterilmeksizin yapının inşa tarihinin 1195 olarak verildiğini aktarmaktadır (Danışman, 2013). Bu tarih Nemlioğlu ve Bayraktar'ın yayınlarında (Bayraktar, 2016; Nemlioğlu, 2001) bahsettikleri raporla ilgili olmalıdır. İki yayında da kim tarafından ne zaman yapıldığı belli olmayan ve caminin kuzeyinde kapının yanında asılı olan bir rapordan bahsedilmektedir (Bayraktar, 2016; Nemlioğlu, 2001). Bu raporda çatı aktarılırken kirişlerden birinde Arap harfleriyle 592 yazdığı bilgisi yer almaktadır (Bayraktar, 2016; Nemlioğlu, 2001). Bu tarih Miladi takvime göre 1195/1196'ya denk gelmektedir. Bahsi geçen raporun eski hali son cemaat mahallinde ziyaretçilerin görebileceği bir konumda, yeniden yazılarak çerçeveletilmiş yeni hali ise giriş kapısının yanına asılmıştır. Aynı raporda caminin Karadeniz'den donanması ile gelerek bölgeye yerleşen bir İslam hükümdarı tarafından inşa edildiği ve aynı hükümdarın bu camiye benzer dört cami (Aşağı Kavacık Cami, Karagöz Cami, Terme Yavaşköy Cami – 4.? Yok) daha inşa ettirdiği rivayeti yazılmaktadır. Şeyhhabil ve Hacılıçay köylerinde o döneme ait toprak küpler çıkarıldığından bahsedilmektedir.

[67] Göğceli Camisi'ni konu alan tespit edilmiş ilk çalışma bu analizlerden önce Danışman tarafından yapılmıştır (Danışman, 2013). Bölgedeki sürekli Türk hakimiyetinin 14.yy sonuna kadar gerçekleşmemiş olması, mutlak hakimiyetin İsfandiyaroğulları ile başlaması ve cami, köprü gibi bayındırlık vb. faaliyetlerin ancak 15.yy başında olabileceği varsayımı ile Danışman bu caminin yapım tarihini 15.yy'a dayandırmış ve tarihlendirme için arşiv taraması ile dendrokronolojik analizlerin yapılmasını önermiştir (Danışman, 2013).

[68] En son 5.ağustos.2024 tarihinde yapılan görüşmede kitap basım hazırlığı olduğunu aktarmıştır.

Kuniholm, 2015). PDF'nin başında 2000 tarihli kitap basıldıktan hemen sonra hatanın fark edildiği yazıyor olsa da çevrimiçi olarak sunulan metnin 2015 tarihli olması düşündürücüdür. Bu metinde Göğceli Camisi'nin 1497'de inşa edildiği, revak kısmının ise 1807 yılından kısa bir süre sonra onarıldığı ya da eklendiği bilgisi yer almaktadır. Yapılan 300 yıllık hata akademik çalışmalarla yeterince düzeltilmediğinden 2023 yılında DML'ne girmiş olan "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri" için hazırlanmış adaylık dosyasında dahi Göğceli ve Şeyh Habil Camileri ülkemizde tespit edilen en eski ahşap camiler olarak sunulmuştur (Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate for Cultural Properties and Museums, 2022a, s.195).

- **Plan Düzeni**

Göğceli Camisi dikdörtgen planlı olup kuzey-güney yönünde uzanmaktadır. Harime giriş kuzey cephesinin ortasındandır. Harim kendi içinde kare/kareye yakın planlı ve 12.20x13.30 m boyutlarındadır. Caminin harim kısmında mihraba paralel iki sıra halinde üçer tane olmak üzere toplam altı dikme bulunmaktadır. Kuzeydeki sıranın en sağındaki dikme onikigen, diğer beş dikme ise onaltıgen kesitlidir. Dikme başlıkları ile birleşecekleri noktada bu onaltıgen kesitler dikdörtgene dönüşmektedir. Dikmelerin üzerinde iki yönde devam eden kirişlemelerin de üstünde ahşap çatı taşıyıcıları yer almaktadır. Kuzey-güney ekseninde yerleştirilen ahşap kirişin üzerinde her iki uçtaki ahşap elemanlar yığma yapım tekniği ile yükselmekte olup çatının içeriden görünen özgün formunu vermektedir. Caminin çatı konstrüksiyonuna ait tüm ahşap elemanları iç mekândan görülmektedir (Şekil 4.11).

Kuzeyde yer alan kapalı son cemaat mahalline giriş kuzey revağından ve cephenin ortasındandır. Son cemaat mahallinde 3 özgün ahşap dikme bulunmakla birlikte sonradan eklenmiş daha küçük kesitli bir başka dikme daha mevcuttur. Dikmelerin üzerinden iki yönde kirişlemeler geçerek duvarın dışına kadar devam etmektedir.

Şekil 4.11 Göğceli Camisi'nin özgün çatı taşıyıcıları (Aktaş, 2016)

Göğceli Camisinin yapıyı doğu, batı ve kuzey cephelerinde saran 'U' planlı bir revağı bulunmaktadır. Kuniholm tarafından 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen dendrokronolojik analizler 1807 tarihinde bir müdahale geçirdiğini de ortaya koymaktadır (Kuniholm, 2015). Caminin etrafını saran revak kısmının bu dönemde eklenmiş olduğu ya da bu tarihte onarıldığı/yenilendiği düşünülmektedir. Güney cephesi dışındaki cephelerde revağı sınırlayan tek sıra dizilmiş ahşap dikmeler bulunmakta olup bu dikmeler birbirine ve ahşap yığma duvarlara ahşap kirişlerle bağlanmıştır.

- **Cephe Düzeni**

Ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş en erken yapı örneklerinden olan caminin cephelerinde büyük açıklıklar olmadığı görülmektedir. Son cemaat mahallinde doğu, batı ve kuzey yönündeki açıklıklar günümüzde ahşap kafeslerle kapatılmıştır. Harimin doğu ve batı cephesinde ikişer adet pencere bulunmaktadır. Güney cephesinde ise toplam dört adet küçük pencere boşluğu vardır. Bu boşluklara sonradan doğrama eklenmiştir. Açıklık az olduğundan caminin içerisi çok fazla doğal ışık almamaktadır. Kıble cephesinde özgünde dışa doğru taştığı düşünülen mihrabın boşluğunun kapatıldığı okunabilmektedir (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 Göğceli Camisi'nin kıble (güney) cephesi (Aktaş, 2023)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin harimde yer alan mihrabı sonradan eklenmiş, niteliksiz ve yapıyla uyumsuzdur. Özgün mihrabının camiye 5,5 km mesafede bulunan ve inşa dönemi olarak yakın olduğu bilinen Şeyh Habil Camisi'ndeki gibi dışa taşan yarım daire biçimli bir niş olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.12). Mihrabın sonradan kapatıldığı güney cephesindeki müdahaleden anlaşılmaktadır. Bayraktar ise yapının sağlamlığını etkilemesi nedeniyle mihrap için ayrılmış 'yarığın' ilk yapımda olmadığını; belki bir dönem yapıldığı daha sonra da kapatılmış olabileceğini savunmaktadır (Bayraktar, 2016). 07.09.1990 tarihli Vakıf Eski Eser Fişinde mihrap için "Güney duvarda eksene monte edilen ahşap dikdörtgen formlu mihrap sivri kemerli niş şeklindedir. Mahrap üstte lotus palmet motifleriyle taçlandırılmıştır." bilgisi yer almaktadır (SVBK Arşivi). Nemlioğlu 1999-2000 tarihlerinde yapmış olduğu saha çalışmasında caminin deposunda[69] mihraba ait olduğunu düşündüğü bir ahşap parçasından bahsetmektedir (Nemlioğlu, 2001).

Minber de caminin inşa edildiği ilk döneme ait olmayıp (Can, 2004) doğu yüzündeki 1331 (M.1913) tarihine göre 20. yy.'ın başına tarihlenmektedir (Bayraktar, 2016).

Caminin ahşap vaaz kürsüsü oldukça sadedir. Yerden 110 cm yüksekte olan kürsü 70x90 cm boyutlarında olup taşıyıcısı kıble duvarında açılan boşluklara oturtulmuş

[69] Günümüzde camiye ait bir depoya ulaşılamamıştır.

ve büyük dövme demir çivilerle sabitlenmiştir. Vaaz kürsüsünün özgünlüğü ile ilgili bir bilgiye rastlanılmamıştır.

Caminin 1980'li yıllar ve öncesinde ahşap bir minaresi olduğu bilgisi vardır (Nemlioğlu, 2001). Ancak benzer dönem örnekleri incelendiğinde ilk yapımda caminin minaresiz yapılmış olduğu düşünülmektedir. 2005 yılında camiye minare eklenmesi için talepte bulunulmuş ancak 08.04.2005 tarih ve 217 sayılı kurul kararı ile bu istek reddedilmiştir (SVBK Arşivi). Günümüzde caminin minaresi bulunmamaktadır.

Arşiv belgeleri caminin bir dönem doğu revağında özgün abdestlik eklentisi olduğunu ancak günümüze bu ekin ulaşamadığını göstermektedir.

- **Yapı Malzemesi**

Camide duvar, dikme, kiriş, mertek vb. yerlerde karaağaç, dişbudak, kestane vb. ağaçlar kullanıldığı düşünülmektedir (Nemlioğlu, 2001)[70]. Bununla birlikte SVBK Arşivindeki 2005 tarihli raporda caminin duvarlarının meşe ağacından yapıldığı yazılıdır (SVBK Arşivi – 2005 tarihli rapor).

- **Yapım Tekniği**

Caminin özgün halinde köşelerde ve son cemaat mahallini belirleyen ara duvar kesişimlerine denk gelen yerlerde toprak zeminden yaklaşık 60-70 cm yukarıda caminin taşlar üzerinde yükseltildiği bilinmektedir (Bayraktar, 2016; SVBK Arşivi 2005 tarihli rapor). 2004-2007 restorasyonu sırasında ise bu taşlar ile toprak arasında çimento takviyeler yapılmıştır (SVBK Arşivi 2005 tarihli rapor).

Ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilen duvarlarda köşelerde kurtboğaz geçme detayı uygulanmıştır[71]. Üst üste gelen ahşap duvar elemanlarının arasında diğer yapılarda görüldüğü gibi ahşap çiviler bulunmaktadır[72].

---

[70]Analiz yapılmaksızın dışarıdan fiziksel gözleme dayalı bir tespit yapılmıştır.

[71]Danışman, Göğceli Camisi'nin yapım tekniğini, yapı yöntemlerinin tarihsel gelişme sürecinin başlarında yer aldığını belirterek 'oldukça ilkel bir yöntem' olarak değerlendirmektedir (Danışman, 2013). 13.yy'a tarihlenen yapının bu kadar uzun süre ayakta kalmasını ise *"hem yapının mimar ve ustalarının ne denli cüretli davrandıklarını ortaya koymakta, hem de yörede çok eski bir geleneği olduğu anlaşılan bir ahşap yapı yönteminin bölgede üstünlüklerini kuran ilk Türk İslam uygarlıkları tarafından da benimsenerek, kendi kültür yapılarında kullanıldığını vurgulamaktadır."* şeklinde tariflemektedir (Danışman, 2013, s.162).

[72] Caminin yapım tekniği ile ilgili Danışman, caminin duvarlarının köşede yarım geçme detayı, üst üste ise 'dilli-damaklı' bindirme detayı ile bağlanmış (Danışman, s.162) olduğuyla ilgili bir bilgiye yer vermiştir. 'Dilli – damaklı' bindirme detayı ile kastının 'zıvana kinişli geçme' olabileceğine dair

Göğceli Camisi'nin çatı formunun ve kaplamasının ilk yapıldığı dönemde nasıl olduğuna dair kesin bir bilgi yoktur. Her ne kadar yöredeki ilk cami örneklerinin düz damlı olduğu konusunda görüşler olsa da (Yılmaz, 2013) yörenin coğrafi özellikleri ve yapım tekniğinin çevredeki özgün örnekleri göz önünde bulundurulduğunda bu ihtimal çok düşük görülmektedir. Günümüzdeki hali ve SKVKBK arşivinde bulunan bazı eski[73] fotoğraflarında çatının alaturka kiremit kaplı olduğu görülse de ilk yapımında hartama (ahşap levhalarla) kaplı olma ihtimali daha olası ve yaygın görüşlerdendir (Bayraktar, 2016; Can, 2004; Danışman, 2013). Cami günümüzde üç omuz kırma formundadır ve kuzey cephesinde yapıya özgünlük katan yay (hilal) şeklinde bir çatı saçağı vardır.

- **Bezemeler**

Göğceli Camisi'nin ahşap çatı konstrüksiyonunun içeriden okunabildiği çatı sisteminde aşıkların, merteklerin, kiremit altı tahtalarının ve çatıyı taşıyan dikmelerin üzerinde çeşitli bitkisel motifler bulunmaktadır. Bezemelerin harimde aşık, mertek ve dikmelerde aşı; çatı tahtalarında ise kök boyalarıyla yapıldığı yönünde bir yorum vardır[74] (Yıldız, 2011). Camideki klasik motif ve kompozisyon düzeni erken Osmanlı Döneminden başlayıp klasik devir sonuna kadarki bir döneme, 15.yy-17.yy sonu arasına dayandırılmaktadır (Bayraktar, 2016; Yıldız, 2011)[75]. En farklı yaklaşım ise Nemlioğlu'na aittir ve 'nakışlı tahta parçalarının' 'kesin olarak' devşirme olduğunu, hatta tüm bezemelerin devşirme eleman olduğunu ifade eder (Nemlioğlu, 2001, s.121). Hatların aşı boyası ile yapıldığı ve bir hattat eseri olmadığına dikkat çeken yazar bezemelerin astar olmaksızın fırça ile doğrudan ahşap üzerine işlendiğini aktarmaktadır. Nemlioğlu, dikme üzerinde bir tarih olduğunu ancak okunamadığını, çatının doğu kısmında ise 'Muhammed el Medine' yazısı olduğunu belirtir (Nemlioğlu, 2001)[76]. Depoda 3 tane olmak üzere

yayınlar (Bayraktar, 2009; Can, 2004) bulunmakta olup, yerinde yapılan incelemede böyle bir geçme detayına rastlanılmamıştır.

[73] Fotoğrafların çekim tarihleri bilinmemektedir.

[74] Boyaların kaynağı herhangi bir analiz sonucuna dayanmamaktadır.

[75] 2008 tarihinde basılmış olan "Wooden Mosques of the Samsun Region, Turkey From the Past to Present in the Light of the Surveys Carried Out in the Years 2001-2003" başlıklı kitapta da yazar 'kişisel fikri' olduğunu vurgulayarak bu bezemelerin Osmanlı Dönemine ait olduğunu savunmaktadır (Naza-Dönmez, 2008). Can ise mertekler üzerindeki süslemelerin, tahtalar üzerinde bulunan süslemelere göre oldukça basit ve kalitesiz olduğunu düşünmektedir (Can, 2004).

[76] Nemlioğlu 2001 tarihli yayınında 1999 ve 2000 tarihlerinde yapıyı ayrıntılı olarak incelediğini belirtmiştir (Nemlioğlu, 2001). Caminin 2004 yılındaki restorasyon çalışmalarında bezemeli kiremit altı kaplama tahtalarının büyük çoğunluğu değiştirilmiştir. Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü arşivinde çürüdüğü için değiştirilmiş olan elemanların kataloglandığı dosya vardır ve ahşap

toplam 304 adet ahşap boyalı, nakışlı parça varlığından bahseden yazar nakkaşların şablon kullanmadan serbest çalıştığını da eklemiştir (Nemlioğlu, 2001). Tekrar eden ok ve yay motiflerinin olduğunu kaydeden Nemlioğlu arslan figürünün kullanıldığı bir bezemenin varlığına da dikkat çeker (Nemlioğlu, 2001). Tez kapsamında yapılan incelemede doğrudan hayvan figürlü olduğu anlaşılan bir bezeme tespit edilememiştir.

Bayraktar ise çatı tahtalarının üzerinde bir yerde Arapça "El Usta Dali" yazısını okunduğunu ve bu kişinin nakkaş olabileceğini düşündüğünü yazmıştır (Bayraktar, 2016). *"Nakkaş ve ekibinin taşra üslubunu aşıp başkent/saray üslubundan haberdar, usta bir nakkaş olduğunu söyleyebiliriz."* notuyla Bayraktar aşık, mertek ve dikme üstündekilerin daha çırak işi olacağına dikkat çekmektedir (Bayraktar, 2016).

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Camide kullanılan ahşaplar üzerinde yapım tekniğine dair veriler okunabilmektedir. Özellikle duvar elemanlarının üzerinde balta izleri takip edilmektedir.

4.2.2.2 Koruma Sorunları

Göğceli Camisi, inşa edildiği 15. yüzyıldan günümüze kadar geçen süreçte birçok farklı müdahale görmüştür. Bu müdahalelerin bazıları yapının sürekliliğini sağlamayı amaçlamış olsa da bir kısmı yapının özgünlüğüne zarar vermiştir. Yapının korunması gerekli kültür varlığı olduğunun tescili sonrasında da bazı yönetimsel ve kurumlar arası anlaşmazlıklar kaynaklı koruma sorunlarının olduğu tespit edilmiştir. Camiye ait belgeleme sorunlarının yanı sıra geçen yıllar içerisinde ahşabın kendisinde de bazı bozulmalar oluşmuştur.

Samsun'un erken tarihli örneklerinden olan Göğceli Camisi'nin koruma sorunları yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararlarının doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik dökümü aşağıda verilmiştir. Gözlenen tüm sorunlar

elemanların SVBM binasında bulunan bir depoya kaldırıldığı bilgisi edinilmiştir. Bu nedenle Nemlioğlu'nun yerinde yapmış olduğu tespitlerin bir kısmını mevcut durumla kıyaslamak mümkün olamamaktadır.

İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Göğceli Camisi Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu (TKVTBYK) tarafından 16.5.1986 tarih 2289 sayılı kararla korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiştir (SKVKBK Arşivi). Koruma grubunun I olarak belirlenmesi SKVKBK tarafından 06.10.2011 tarih ve 21 sayılı karar ile gerçekleştirilmiştir (SKVKBK Arşivi).

05.10.1999 tarih ve 3459 sayılı TKVKBK kararı ile "sunulan restorasyon ve rölöve projelerinin" onaylanmasına, "caminin ahşap bezemelerine sadık kalınarak" Vakıflar Genel Müdürlüğü denetiminde onarımın yapılabileceğine karar verilmiştir (SKVKBK Arşivi, SVBK Arşivi).

Göğceli Camisinin restorasyonuna 2004 yılında başlanmıştır. Restorasyon devam ederken camiye minare eklenmesi talep edilmiştir. Ancak 08.04.2005 tarih ve 217 sayılı SKVKBK kararı ile bu istek reddedilmiştir. Onarım sonrası 29.12.2005 tarihli SVKB'ndan gelen raporda ise restorasyonun (işin) geçici kabulü yapıldığı ifade edilmektedir.

27.03.2006 tarih ve 559 sayılı karar ile SVBK'dan gelen cami içine yapılan imam odasının onaylanması konusu kabul edilmemiş, uygulamanın kaldırılması ve onarım sonrası rapor sunulması istenmiştir. Kurulun 31.03.2006 tarih ve 629 sayılı yazısında *"22 adet bezemeli kiremit altı tahtasının cami içinde ya da müzede sergilenmesine yönelik talep değerlendirilmiş, bunların onarıldıktan sonra özgün yerlerine yerleştirilip yerleştirilemeyeceğinin araştırılmasına ve raporun kurula sunulmasına"* kararı verilmiştir.

26.07.2011 tarihinde camide yapılan bazı izinsiz uygulamalara karşı bir şahsın başvurusu üzerine hazırlanan 22.09.2011 tarihli kurul raporunda bu konu ile ilgili *"Geçen süre zarfında ne tezyinatlı kaplamalar ile ilgili kurul kararı, ne de Müdürlüğümüz yazısına cevap verilmemiştir."* ifadesi yer almaktadır. Aynı raporda camiye klima takıldığı, bezemelere zarar verecek aydınlatma yapıldığı ve bezemeler renklendirilirken mevcut ayet ve yazıların üzerinin boyanarak yeni bezemeler yapıldığına dair bilgilendirme sonrası SVBK'ndan rapor istendiği belirtilmiştir. Gelen cevabi yazıda ise imam odasının *"seyyar"* hale getirildiği ve

2005 yılında hazırlanan restorasyonun onaylı proje doğrultusunda tamamlandığı ifade edilmiştir. 29.12.2005 tarihli raporda işin geçici kabulünün yapıldığı bildirilmektedir. Ancak rapor ekinde fotoğraf olmadığı için neyin teslim alındığı bilinmemektedir. Aynı yazıda kurul değerlendirmesi yapılmadan işin teslim alınmış olması da yanlış bir uygulama olarak belirtilmiştir. Yine bezemeler ile ilgili rapor istenmesine rağmen rapor sunulmadan, projelerde bezemeler ile ilgili açıklama olmadan, kurul kararında *"bezemelere sadık kalınması"* ifadesine rağmen camide 'rastgele' yapılan uygulamaların yapının *"orjinalliğine"* çok zarar verdiği ifade edilmiştir.

Caminin belgeleme ve müdahale çalışmalarının da çok yanlış ve eksik olduğu belirtilen 2011 tarihli raporda onaylı projenin incelendiği ancak rölövenin doğru olmadığı (örn. 'ay revak' düz olarak çizilmiş, malzeme bilgileri eksik vb.), restorasyon projesinde ise saçak kotunun değiştiği, cephe ve planların birbirini tutmadığı ve müdahalelerin açıkça belirtilmediği ifade edilmiştir. Uygulama sırasında ise ne onaylanmış rölöve ne restorasyon projelerine uyulmadığı (örn. projede olmayan ay revak yerinde uygulanmış) dolayısıyla projeler ve uygulamaların uyuşmadığı yönünde 07.04.2005 – 67 sayılı rapor yazılmış ancak konuyla ilgili kurul kararı olmadığı bilgisine de yer verilmiştir.

22.09.2011 tarihli raporda yazılan sorunlar;

- Temeldeki taşlara beton takviyelerin yapılması,
- Revak dikmelerinin altına beton hatılların eklenmesi,
- Beton hatıl sonrası revaklara ahşap döşeme kaplama tahtalarının da yapılmasıyla zeminle döşeme kaplamasının arasındaki boşluğun azalması,
- Güney cephesinde üst kottaki pencerenin büyütülmesi – tüm pencerelere projelerde olmayan pervazlı kasaların takılması,
- Ana mekânda özellikle kiremit altı tahtalarına yapılan müdahalelerin kurul kararı ile uyumsuzluğu,
- Doğu revağının kapatılıp kadınlar bölümü yapılması,
- Son cemaat mahalline imam odası eklenmesi,
- Cami etrafında projelerde yer almamasına karşın tretuvarın yapılması,
- İzinsiz olarak cami alanında kuzeydoğuda şadırvan, güneydoğuda wc-lavabo ünitesi eklenmiş olması şeklinde sıralanmaktadır.

Raporda camide yapılmış müdahalelerin çoğunun onaylı projenin koruma kararları açısından ve niteliksizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Uygulama sırasında buna yanlış malzeme seçimleri ve izinsiz müdahalelerin de eklenmesiyle caminin özgünlüğüne zarar verildiği belirtilmiştir.

Bu rapor sonrası 06.10.2011 tarih ve 21 no'lu Samsun Kurul Kararı ile *"yapının tescil grubunun 1 olması; taşınmazın çevresindeki mezarlık alan içerisinde yapılan şadırvan, wc-lav ünitesi uygulamaları ve taşınmazda yapılan izinsiz klima yerleştirilmesi, kiremit altı tahtalarının boyanması, imam odası yapılması ve proje dışı uygulamalar ile ilgili yapanlar ve yaptıranlar hakkında. yasal kovuşturma açılması; "... yapının hatalı uygulamalardan arındırılmasının esas olduğu ve daha fazla zarar görmemesi için önleyici tedbirlerin alınması gerektiğinden, .." disiplinlerarası bir çalışma ile koruma uzmanları tarafından rapor-rölöve-restitüsyon-restorasyon projelerinin çizilip kurula sunulması*" kararı verilmiştir. Bu karara Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü temsilcisi karşı oy kullanmıştır. Temsilci yazdığı açıklama metninde sadece caminin oturma alanının Vakıflar'a ait olduğunu bahçesinde yapılmış olan uygulamalardan sorumlu olmadıklarını özellikle belirtmiştir.

Kurul arşivinden ulaşılan camiye dair son belge 08.05.2012 tarihli Cumhuriyet Başsavcılığı'na ait bir yazı olup camiyle ilgili belgelerin kendilerine iletilmesi hususundadır...

- **İdari – Yasal Sorunlar**

  - Vakıfların sadece caminin oturma alanı kadar olan kısmından sorumlu olması – cami çevresi ve mezarlık alanında yönetim sorunu,
  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması, 'fahri imamın' görev yapması.
  - 1986 tarihinde cami korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiş olmasına rağmen koruma grubunun I olarak belirlenmesi kararının 2011 tarihinde alınması,
  - Camiye ait 'çok eksik ve hatalı'[77] olarak değerlendirilen rölöve ve restorasyon projelerinin 1999 yılında TKVKBK kararı ile onaylanması ve

[77] Onaylı projeye kurul arşivinde bulunup incelenememiştir. Ancak 2011 tarihli kurul raporunda onaylı projelerin çok yanlış ve eksik olduğu belirtilmiştir (SKVKBK Arşivi).

restitüsyon projesinin olmamasına rağmen ilgili kurumlarca hazırlanmasının istenmemesi,

- 2004-2007 tarihleri arasında yapılmış olan restorasyon çalışmasının onaylı projeler ve alınan kararlar ile örtüşmemesi,
- Restorasyon uygulaması yapılırken SKVKBK'nun kararlarının Vakıflar tarafından uygulanmaması, denetim yapılmaması

- **Belgeleme Sorunları**

  - Camiye ait alınan bütün kararlar, hazırlanan raporlar ve projelere SKVKBK arşivinden ulaşılamaması,
  - 1990'lı yıllarda yapılmış olan dendrokronolojik analizler ile ilgili izin belgelerinin arşivde olmaması; yapıdan alınan örneklerin nereden ve kaç adet alınmış olduğunun bilinmemesi, örnek alımı için kesilen parçaların öncesi – sonrası fotoğraflarının kurul arşivinde yer almaması,
  - Camiye ait onaylı rölöve ve restorasyon projelerinin 'çok eksik ve hatalı' olması ve restitüsyon projesinin olmaması,
  - Eski fotoğraflarda görülen özgün dönem eki olduğu düşünülen 'abdestlik' ve 'müezzin sekisi /mahfili?' gibi detayların günümüze ulaşmaması ve bunların eksikliğine kurul tarafından hazırlanmış raporlarda dikkat çekilmemesi.

- **Farkındalık – Sunum Sorunları**

  - Caminin ve mezarlığın girişindeki cami ile ilgili açıklayıcı metinlerin, yönlendirme tabelalarının bir kısmının sadece Türkçe hazırlanması,
  - Caminin giriş cephesinde ve son cemaat yerinde olmak üzere 2 ayrı yerde bulunan çerçeveletilmiş raporda yanlış, eksik ve bilimsellikten uzak veriler nedeniyle ziyaretçilerin doğru bilgilendirilememesi,
  - Camide 'fahri müezzin' olarak görev yapan görevlinin yanlış, eksik ve bilimsellikten uzak anlatımlarıyla ziyaretçilerin doğru bilgilendirilememesi,
  - Son cemaat mahalli ve revakların temizliği ve düzeniyle ilgili sorunların ibadet mekânı algısını olumsuz etkilemesi

- **Mimari / Teknik Sorunlar**

  - Caminin oturum alanının zeminine horasan harcı dökülmesi[78],
  - Caminin ahşap yığma duvar kesişimleri altına yerleştirilmiş temel taşlarına çimento takviye yapılması,
  - Caminin üç yönünde bulunan revaklardaki ahşap dikmelerin altlarına betonarme hatıl dökülmesi,
  - Revaklardaki betonarme hatıl nedeniyle caminin altındaki hava dolaşımı için boşluğun çok azalması,
  - Cami etrafına projesi hazırlanıp kuruldan onaylatılmadan yapılan ve özgünde olmayan tretuvar,
  - Revaklarda yer alan dikmelerin, dikmeleri birbirine ve harim duvarına bağlayan kirişlerin, döşeme kaplama tahtalarının tamamen değiştirilmesi,
  - Harimdeki dikme başlıklarından bir kısmının özgün teknik ve detaylara uyulmadan değiştirilmesi,
  - Güneyde yer alan üst hizadaki pencerelerden birinin özgün boyutunun büyütülmesi,
  - Pencerelerin hepsine özgün biçimlenişin dışında pervazlı yeni ahşap doğramaların takılması,
  - Son cemaat yerindeki büyük boşluklara yerleştirilmiş olan ahşap kafesin yeterli ön araştırma yapılmaksızın üretilmesi (belge ve analojiye dayandırılmaması)[79],
  - Çatı örtüsü altına yalıtım eklenmiş olması[80],
  - Bezemeli ahşap kiremit altı kaplamalarına yapılan özgünlüğü bozan bütün müdahaleler (değişenler, yeni kaplamalara çizilen yeni motifler, özgün bezemelerin üzerinin yeniden boyanması, özgün bezemeleri ve hat yazılarını örtecek şekilde üzerine çizilen yeni motifler)
  - Güney cephesindeki "güneş yanıklarına" uygun olmayan kimyasal temizlik,
  - Ahşap yığma beden duvarlarında yer yer görülen ahşap malzeme kaybının yeni ve uygun olmayan detaydaki ahşap parçalarla doldurulması[81],

[78] Kurul raporunda su geçirimsizliğini arttırarak göllenme olmasına sebep olduğu yazılmaktadır.
[79] Yeni Cami, Kuşhane? Karacalı? Camilerinde özgün olduğu düşünülen ahşap kafesler mevcuttur.
[80] Sözlü olarak bu yalıtımın iç mekânı çok sıcak hale getirdiği ve bu nedenle yalıtımın kaldırıldığı yönünde bilgi vardı. Doğru mu? Kurul raporlarında yok böyle bir bilgi.
[81] Bu niteliksiz onarımlar 2004-2005 restorasyonunda mı bilinmiyor.

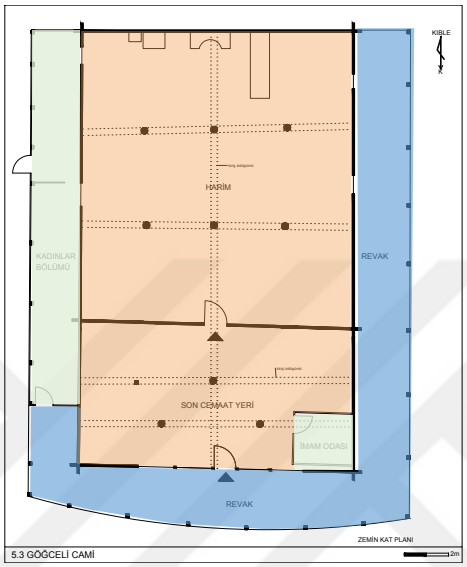
- Doğu revağının kadınlar için ayrı bir bölüm oluşturmak için kapatılması,
- Son cemaat yerine yerleştirilmiş olan sonradan sökülebilir ahşap imam odası,
- Caminin bahçede kuzeydoğusuna şadırvan, güneydoğusuna wc-lavabo üniteleri eklenmesi,
- Güney cephesine 2 klima ünitesinin yerleştirilmesi.
- Caminin doğu harim duvarı ve son cemaat mahalli ile harimi ayıran duvarın harime doğru gözle görülür bir şekilde eğilmesi (deformasyonu),
- Güneyde yer alan çatı merteğinin çürümesi ve altına konan ahşap direk ile geçici şekilde taşıtılması,
- Kiremit altı kaplama tahtalarının bir kısmının ve duvarların özellikle çatı ile birleştiği yerlerdeki bölümlerinde çürümeye yol açabilecek mantarlaşmanın başlaması,
- Camideki ahşaplarda yer yer böcek uçuş delikleri ve galerilerin varlığı.
- Bezemelerin uygun olmayan şekilde aydınlatılması,
- Çürüyen mertek nedeniyle caminin alacağı olası hasarın henüz giderilmemesi,
- Camide özgün ahşap ve taş malzeme ile doğrudan temas halinde olan çimentonun zaman içinde özgün malzemelere vereceği hasar,
- Isıtma – aydınlatma – elektrik tesisatı gibi altyapı sorunlarının tam ve doğru olarak çözülmemesi,
- Yapı içi nem kontrolü – denetiminin yapılmaması.

4.2.2.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Göğceli Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.10, 4.11, 4.12, 4.13, 4.14, 4.15, 4.16).

Tablo 4.10 Göğceli Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Müdahaleler**
Harim + Son Cemaat Mahalli (1497)	Kuzey, doğu ve batı revakları (1807) *	- Doğu revağının kapatılarak kadınlar bölümü yapılması (2007) ** - Son Cemaat Mahalline imam odası eklenmesi (2007) ***

Özgün plan şeması
Dönem ekleri
Niteliksiz müdahaleler

* Dendrokronolojik analizler ile revakların 1807 tarihinde eklenmiş olabileceği ya da bu tarihte yenilenmiş olabileceği bilgisi yer almaktadır. Caminin revakları en çok müdahale görmüş alandır. 2004-2007 restorasyonunda revaklarda yer alan dikme ve kirişler ile döşeme tahtaları tamamen yenilenmiştir.

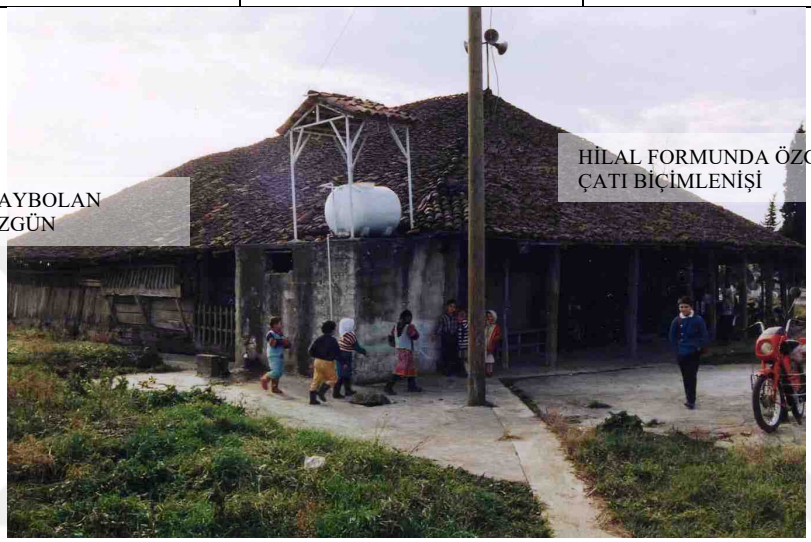
** Kadınlar bölümü olarak doğu revağının kapatılması ilk olarak 1980'lerde olmuştur ancak günümüzdeki haline 2004-2007 restorasyonları sırasında getirilmiştir.

*** Son cemaat mahallinde yer alan 'sökülebilir' imam odasının yerinde 1990'lı yıllarda da imam odası bulunmakta olduğu bilgisi yayınlarda geçmektedir.

NOTLAR: 1990'lı yıllarda harimin kuzey duvarına yapışık giriş kapısının iki yanında 'müezzin ve kadınlar mahfili' olarak tanımlanan sekiler olduğu yayınlarda (Nemlioğlu, 2001) ve arşiv fotoğraflarında yer almaktadır. Günümüzde – 2017'den sonra- girişin sağına fotoğraftaki ile benzemeyen bir seki eklenmiştir.

Tablo 4.10 Göğceli Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

GÖĞCELİ CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim ve son cemaat mahalli beden duvarları - Güney üst sıra penceresi dışında pencere boyutları *	- Doğu revağının kapatılması ** - Dışa taşan mihrap nişinin kaldırılıp kapatılması (?)	- Güney cephesi pencere boşluğunun büyütülmesi - Pencere boşluklarına özgünde olmayan doğrama eklenmesi (2007) - SCM ve harim giriş kapıları - Çatının yenilenmesi (2007) - Özgün dönem eki abdestliğin kaldırılması

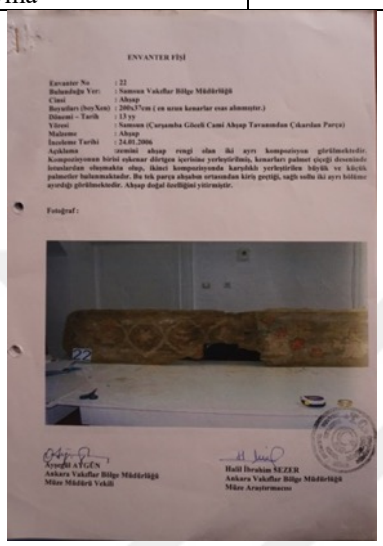
Kuzey doğu cephesi (SKVKBK Arşivi)

Kuzey doğu cephesi (Aktaş, 2015)

Tablo 4.10 Göğceli Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

GÖĞCELİ CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Kiremit altı bezemeli tahtaların bir kısmı * - Bezemeli mertek ve dikmeler - Dikme üzeri ahşap oyma	- Ahşap oyma detaylı minber (1913) ? iç mimari el.	- Özgün bezemeli tahtaların üzerine çizilen yeni motifler (2007) - Yeniden üretilen motifli kiremit altı tahtaları ** (2007) - Selçuklu Dönemi'ne tarihlendirilen özgün döşeme altı tahtaların günümüze ulaşmamış olması??

(SVBKM Arşivi – 2006)

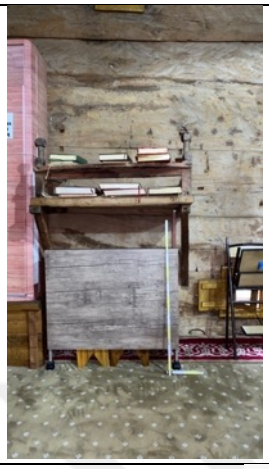

(SVBKM Arşivi, Rest. Öncesi – Net Tarih Yok)

Değiştirilen – Yenilenen! Bezemeli Kiremit Altı Tahtaları (Aktaş, 2021)

* Kiremit altı tahtalarının özgün bezemelerinin Osmanlı Dönemi'nde yapılmış olabileceğine dair yayınlar bulunmaktadır – kaynak- . Ancak konu ile ilgili kapsamlı çalışması olan Sanat Tarihçi Candan Nemlioğlu ile yapılan görüşme doğrultusunda bezemelerin ilk yapım dönemine tarihlendiği düşünülmektedir -nedenleri yaz – Nemlioğlu çalışmasında arslan figürünün kullanıldığı bir bezemenin varlığına da dikkat çekerken günümüzde hayvan figürlü bir bezeme tespit edilememiştir (Nemlioğlu, 2001).

** 2004-2007 restorasyonunda özgün kiremit altı tahtalarının çok büyük çoğunluğu yenisiyle değiştirilmiştir ve yeni ahşapların da büyük bir bölümünün üzerine özgün taklidi olan motifler işlenmiştir. Özgün olup yerinde kullanılmaya devam eden kiremit altı tahtalarının ise üzerindeki bezemeler niteliksiz bir şekilde yenilenmiştir. Yapılan bu çalışma ile bazı yerlerde özgün hatlar, ayetler kapatılıp özgünde olmayan yeni (!) desenler üretilmiştir. Değerlendirmeler sonucunda caminin iç mekânda özgün karakterini ortaya koyan bezemelerin müdahaleler nedeniyle büyük oranda özgünlüklerini yitirdikleri düşünülmektedir.

Tablo 4.10 Göğceli Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

GÖĞCELİ CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Vaaz Kürsüsü	- Minber (1913)*	- Mihrap**
		
 Günümüze Ulaşmamış Abdestlik (SVBKM Arşivi, Rest. Öncesi – Net Tarih Yok)		
* Nemlioğlu, bölge halkıyla yaptığı görüşmelerden minberin özgün kafesleme tekniğiyle yapılmış bölümlerden bir kısmının 1975'li yıllarda yabancı turistler tarafından hatıra maksatlı alınıp götürüldüklerini aktarmaktadır (Nemlioğlu, 2001). ** Caminin yakınlarında bulunan ve inşa dönemi olarak birbirine yakın olduğu bilinen Şeyh Habil Camisi'ndeki benzerlik nedeniyle özgün mihrabın Şeyh Habil Camisi'ndeki gibi dışa taşan yarım daire biçimli bir niş şeklinde olma ihtimali yüksektir. Özgün mihrap nişinin sonradan kapatıldığına güney cephesindeki müdahale işaret etmektedir. NOTLAR: (Müezzin mahfili?) – Caminin kuzey cephesinde 1980'lerde bir minare olduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır?. Caminin doğu revağında aynı dönemde Şeyh Habil Camisi'ndeki gibi abdestlik olduğu arşiv fotoğraflarında görülmektedir.		

Tablo 4.11 Göğceli Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***	
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Ahşap beden duvarları - Çatı konstrüksiyonu – büyük oranda - SCM ve harimde bulunan dikmeler – büyük oranda	- Revak kısmını oluşturan elemanlar (kirişler, dikmeler, döşeme tahtaları) (2007) - bezemeli özgün kiremit altı tahtalarının yeni ahşaplar ile değiştirilmesi - doğramalar tamamen ahşap yeni doğramalar ile değiştirilmesi - alaturka kiremit (özgün hartama?)	- Yenilenen revaklarda dikmelerin altına atılan beton hatıllar - temel taşları ile ahşap taban kirişleri arasında uygulanan çimento müdahale - SCMde bulunan boşlukların ahşap kafeslerle kapatılması - Çatıda kullanılan yalıtım malzemeleri (2007)

Tablo 4.12 Göğceli Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi camidir ve günümüzde vakit namazlarında ve Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.13 Göğceli Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
- Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar	- Taş ayaklar ile ahşap taban kirişleri arasına çimento müdahaleler - Revak dikmelerinin altına dökülen beton hatıl - Camiyi dört yönden saran tretuvar
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
- Ahşap yığma duvarlar- köşe geçme detayları	- 1991 yılında dendrokronolojik analiz yapmak üzere yapının duvarlarından ve kirişlemelerden örnek almak üzere kesilen yüzeyler
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
- İlk tespitlere göre – özgün detaylara uygun yeniden üretim	
4.4 ÇATI	
- Kaburgalı çatı sistemi - 2007 restorasyonunda kuzey cephesindeki hilal şeklindeki saçak formunun korunması	- Merteklerin bir kısmı ve özgün bezemeli kiremit altı tahtalarının büyük çoğunluğunun değiştirilmesi

Tablo 4.14 Göğceli Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Özgün	
Cami, Çarşamba ilçe merkezine yakın konumda olup, ilçenin büyümesiyle birlikte zamanla daha da ilçe merkezinin içinde kalmaya başlamıştır. Yeşilırmak'a yakın bir konumda, 'Tarihi Göğceli Mezarlığı' içindedir ve caminin taşınmış olduğuna dair bir belge ya da bilgiye rastlanmamış olup böyle bir uygulamanın izleri de yapı üzerinde tespit edilmemiştir.	

Tablo 4.15 Göğceli Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	
Göğceli Camisi, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde kullanılmaya devam etmektedir. Cami aynı zamanda Samsun'daki en yoğun ziyaretçi alan ahşap camilerdendir.	

Tablo 4.16 Göğceli Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

GÖĞCELİ CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	**Niteliksiz Müdahaleler**
Geniş bir mezarlık alanı içinde bulunan cami, bir ibadet mekânı olarak doğal ve huzurlu bir ortam içinde tasarlanmış olup yerin ruhunu nispeten korumaktadır.	Mezarlığın girişine eklenen muhdes yapılar yerin ruhunun algılanmasını etkilemektedir.

4.2.3 Şeyh Habil Camisi, Çarşamba

Şeyh Habil Camisi, sınırları içinde bulunduğu Yaycılar Köyü'nün adıyla da anılmaktadır. Bazı arşiv belgelerinde adı Tepekışla Mahalle Camisi olarak da geçmektedir (SKVKBK Arşivi). 2010 yılı öncesindeki camiye ait kayıtlarda mülkiyeti Şeyh Habil Köyü Tüzel kişiliği olarak gözükürken 2018 tarihli taşınmaza ait tapu kaydında malik Şeyh Habil Camii Vakfı olarak belirtilmiştir[82] (SKVKBK Arşivi).

4.2.3.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Şeyh Habil Camisi, Çarşamba ilçesi, Yaycılar mahallesi Tepecik mevkiindedir. 41.1807, 36.8070 koordinatlarındaki cami, 109 ada 62 parsele tanımlıdır. Cami

[82] Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde "Şeyh Habil-i Veli" şeklinde tarihsiz vakıf kaydı olduğu bilgisi aktarılmaktadır (Bayraktar, 2009, s.95).

Şeyh Habil köyü ile Yaycılar köyünü ayıran derenin kenarında, köy merkezlerinden uzakta ve iki köy tarafından da kullanılan bir mezarlık içinde yer almaktadır (Bayraktar, 2011, s.3; Şahin, 2004, s.15; Yıldız, 2011, s.19). Mezarlık alanı içinde camiye ve köye de ismini veren Şeyh Habil'in kabri olduğu bilgisi aktarılmaktadır (Can, 2004, s.26; Yıldız, 2011, s.19). Caminin taşınmış olmasına ilişkin bir belge/bilgi bulunmamakta olup yapının özgün konumunda olduğu düşünülmektedir.

- **Yapım Tarihi**

Şeyh Habil Cami'sine ait bilinen bir kitabeye rastlanmamıştır. Bununla birlikte caminin, yapılan dendrokronolojik analizler ile Samsun'da tespit edilmiş en eski camilerden bir tanesi olduğu anlaşılmaktadır. Bölgede başka camilerin tarihlemesini de gerçekleştirmiş olan Peter I. Kuniholm analizler için alınan örneklerden birinin 1204, diğerinin ise 1205 yılına tarihlendiğini ve bu örneklerin kabuğa sahip olduğunu belirtmektedir (Kuniholm, 1996, s.183; 2000, s.128; 2004, s.136). Kabuğun tespit edilmiş olması ahşapların tam bu tarihlerde kesildiğini göstermektedir. Ancak Kuniholm örneklerden birinin diri oduna sahip olmaksızın 1211 yılına tarihlendiği bilgisini aktarmaktadır. Ağaç cinsinin özelliğine bağlı olarak bu tarihe 22-34 yıl eklenerek yaklaşık olarak ahşabın kesildiği tarihe ulaşılabilmektedir (Kuniholm, 1996, s.183). Bu da bu cami için 1233-1245 yılları arasına denk gelmektedir. Kuniholm bir başka çalışmasında bu farkı göz önünde bulundurarak aynı ahşabın 1237'lerde kesilmiş olabileceği bilgisini aktarmaktadır. Araştırmacı aynı çalışmada son cemaat yerinde kurşun kalemle ve latin harfleriyle yazılmış 1243 tarihinden bahsetmektedir (Kuniholm, 2000, s.128; 2004, s.136).Yapılan analizler sonucunda 1204,1205 yılları arasında inşa edilmiş caminin bu tarihlerde onarım mı gördüğü yoksa geçen süre içerisinde 1204-05 tarihinde kesilmiş ahşapların 1230'lu yıllara kadar depolandığı mı konularını tartışmaktadır (Kuniholm, 2000, s.128; 2004, s.136). Bu durum örneklerin alındığı yerlerin tam olarak bilinmesiyle yorumlanabilir[83].

Caminin yapım tarihi ile ilgili literatürde tercümeye bağlı yanlışlar ve eksiklikler tespit edilmiştir. Kuniholm'e referans vermelerine rağmen bazı çalışmalarda

[83] Kabukların görüldüğü örneklerin nereden alındığı bilgisi Kuniholm'e mail yoluyla sorulmuş olup konuyla ilgili cevap alınamamıştır.

caminin 1206 yılında (Naza-Dönmez, 2008, s.8), bazılarında 1211 yılında (Bayraktar, 2009, s.94; Furtuna & Ulusoy Binan, 2021, s.14; Yıldız, 2011, s.19), bazılarında ise 1204,1205 ve 1211 yılları arasında yapıldığına (Şahin, 2004, s.20) dair bilgiler bulunmaktadır.

Tez kapsamında Kuniholm tarafından daha önce yapım tarihi belirlenen Göğceli Camisi'nin yapım tarihi ile ilgili bir hata yapıldığı, caminin literatüre geçen tarihinden yaklaşık 300 yıl sonra inşa edildiği ortaya çıkarılmıştır (Bkz. Bölüm 4.2.2). Şeyh Habil Camisi'nin tarihlemesi de aynı dönemde aynı araştırmacı tarafından yapıldığından önerilen 1204-1205 ya da 1230'lara ait yapım tarihinin de yanlış olduğu düşünülmektedir. Konu ilgili araştırmacıya sorulmuş ancak net bir cevap alınamamıştır. Caminin Göğceli Camisi'nin doğru yapım tarihi referans alınarak 1490'lı yıllarda inşa edilmiş olma ihtimali yüksektir.

Kuniholm cami üzerinde yukarıda bahsedilen 1243 tarihinden başka hicri ya da rumi tarih bulunmadığını belirtmektedir (Kuniholm, 2000, s.128; 2004, s.136). Ancak Can, harim kapısı üzerinde ve yanında duvara kazılı şekildeki "1004 (1692) – 1176 (1762) – 1192(1778) – 1215 (1800) – 1228 (1813) – 1240 (1824) – 1268 (1851) – 1281 (1864) – 1335 (1916)" tarihlerinden bahsederek bunların onarım tarihi olabileceğini aktarmaktadır (Can, 2004, s.33). Bayraktar da aynı tarihleri "H. 1004 (M.1595 – 96), H. 1176 (M.1762 – 63), H. 1192 (M.1778 – 79), H.1215 (1800 – 01), H. 1228 (M.1813), H. 1268 (M.1851 – 52), H. 1281 (M.1864 – 65), H.1335 (M.1916 – 17) aktararak bunlarla ilgili açıklama olmadığına değinmektedir (Bayraktar, 2009, s.94). Dönmez ise giriş kapısında ve kuzeyde kazılı birçok tarih olduğunu ve bunlardan en erken tarihli olanın H.1004 (M. 1692) olduğunu aktarmaktadır (Naza-Dönmez, 2008, s.8). Günümüzde duvar yüzeylerinde okunaklı olmayan bazı yazılar – şekiller yer almaktadır. Bu tarihler hatıra ya da onarım amaçlı yazılmış olmalıdır.

- **Plan Düzeni**

Şeyh Habil Camisi, doğu ve batıdaki revaklar ve kuzeyde bulunan son cemaat yeri ile beraber kuzey – güney yönünde dikine gelişen plan şemasına sahiptir. Harime, son cemaat yerinin orta aksından ve doğu revağından çift kanatlı ahşap kapılar ile girilmektedir. Mihrap aksında dikine gelişen harim 938 x 1124 cm boyutlarındadır. Harimde üç sıra kuzey-güney yönünde üç sıra da doğu-batı yönünde olacak şekilde

toplam 9 adet dikme yer almaktadır. Mihrap aksındaki 3 dikmenin üzerine yerleştirilmiş ana kirişin üzerine doğu-batı yönünde yerleştirilmiş 3 kiriş takip edilebilmektedir (Şekil 4.13). Orta akstaki dikmeler diğerlerine oranla daha kalın kesitli olup daha nitelikli ahşap oyma detaylara sahiptir.

Şekil 4.13 Şeyh Habil Camisi'ndeki dikmeler (Aktaş, 2022)

Harimin kuzeyinde sonradan yapıldığı düşünülen ve kuzeydeki dikme sırasına taşıtılan bir kadınlar mahfili bulunmaktadır. Doğu cephesine yaslanmış tek kollu ahşap bir merdiven ile mahfile çıkılmaktadır.

Harim düz tavanlı olup güney-doğudaki 4 dikme arasında kareye yakın bir tavan göbeği yer almaktadır. Tavanın muhdes olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır (Bayraktar, 2009, s.95; 2011, s.3). Ancak göbeğin biçimlenişi ve üzerindeki geometrik bezemelerin niteliği bakımından dönem eki olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Tavan kapatılırken özgün aşı boyalı bezemeli düşey elemanın tavan arasında kaldığı, kaplama tahtalarının da özgün dikme başını kapatacak şekilde çakıldığı görülmektedir (Şekil 4.14, 4.15). Özgünde çatı konstrüksiyonunun içeriden okunacak şekilde olduğu düşünülmektedir. Harimde tavan kaplamasına kadar olan mesafe 316 cm, tavan göbeği seviyesine kadar 353 cm, mahfil döşemesine kadar ise 170 cm'dir.

Caminin kuzeyinde sonradan etrafı kapatılan[84] 470 x 940 cm boyutlarında bir son cemaat yeri bulunmaktadır. Son cemaat yerine giriş doğu revağından tek kanatlı ahşap bir çakma kapı iledir. Mekânın içindeki tek sıra halinde doğu batı yönünde dizilmiş 3 dikmeden sadece ortadaki çokgen kesitli olup özgün olduğu düşünülmektedir. Bu dikmenin hizasında kuzey duvarına yaslanmış dikmede son

[84] Bayraktar 2009 tarihli yayınında köy halkından aldığı bilgiler doğrultusunda bu kapatmanın 50-60 yıl önce yapıldığını aktarmaktadır (Bayraktar, 2009, s.95).

cemaat yerinin özgün dikme düzeninden kalma olduğu düşünülmektedir. Mekânın muhdes olan düz tavan kaplama tahtaları harimden farklı ve daha yenidir.

Şekil 4.14 Şeyh Habil Camisi bezemeli dikme başını kapatan kaplama tahtaları (Aktaş, 2022)

Şekil 4.15 Şeyh Habil Camisi çatı arası – bezemeli düşey taşıyıcı (Aktaş, 2022)

Caminin doğu revağına giriş kuzeyden ve doğudan olmak üzere iki yerden sağlanmaktadır. Kuzeyden niteliksiz ahşap iki basamakla girilirken doğuda sundurma şeklinde sonradan eklenen bir bölüm bulunmaktadır. Revağın genişliği 220 cm'dir. Doğu cephesinde 11 ahşap dikme görülmektedir.

Cami revak düzeni bakımından diğer camilerden nispeten farklıdır. Doğu revağı yapı boyunca uzanırken batı revağı güneyden başlayarak son cemaat yeri hizasında bitmektedir (Şekil 4.16). Son derece bakımsız olan revakta 9 ahşap dikme bulunmakta olup dikmeler kare kesitli 4 beton ayak ile güçlendirilmeye çalışılmıştır. Günümüzde döşeme kaplama tahtaları bulunmamakta olup sadece doğu – batı yönünde yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap kirişlemeler görülmektedir.

- **Cephe Düzeni**

Samsun'daki en eski ahşap yapılardan olan Şeyh Habil Camisi'nin yapım tekniği, çalışılan benzer dönem yapılarında olduğu gibi çok fazla açıklığa imkân tanımamaktadır. Tek katlı caminin güney cephesinde mihrap dışa çıkıntı yapmaktadır (Şekil 4.17). Alt ve üst kotta ikişer tane olmak üzere özgün havalandırma boşlukları bulunmaktadır. Alt kottakilerde metal, üsttekilerde ise ahşap parmaklıklar bulunmaktadır. Mihrabın batısındaki iki ahşap kapaklı giyotin pencerenin dönem eki olduğu, doğudaki geniş boşluklu pencerenin ise yakın dönemde açıldığı düşünülmektedir. Caminin içinde kurulu olan sobanın bacası için

de güney cephesinde boşluk açılmıştır. Güney cephesinde çatının iki yöne kırıldığı görülmektedir. Cephenin üst orta aksından çatı konstrüksiyonu okunmaktadır.

Şekil 4.16 Şeyh Habil Camisi batı revağı (Aktaş, 2022)

Şekil 4.17 Şeyh Habil Camisi'nin güney cephesi (Aktaş, 2022)

Doğu revağında 11 ahşap dikme bulunmaktadır. Güneydeki dikmeler arasında özgün olduğu düşünülen korkuluk düzeni ve güney cephesinde abdestlik gibi çıkıntı yapan özel bir biçimleniş takip edilmektedir (Şekil 4.18). Muhdes sundurmadan itibaren kuzeydeki dikmelerin önüne korkuluk seviyesinde düşey ahşap kaplama tahtaları çakılmıştır. Korkulukların üstünde ahşap ayakkabılıklar, duvar dibinde ise ahşap oturma elemanları bulunmaktadır. Diğer ahşap camilerde de örneklerine rastlanan ahşap abdestlik eki doğu revağının en kuzeyinde yer almaktadır.

Harimin doğu duvarında güneyde iki tane metal parmaklıklı havalandırma boşluğu vardır. Bu cepheden harime iki kanatlı ahşap bir çakma kapı ile, son cemaat yerine ise tek kanatlı ahşap çakma bir kapı ile girilmektedir. Batı cephesinde açıklık bulunmamakta olup revak döşeme kaplama tahtalarının da bulunmaması nedeniyle bakımsız durumdadır (Şekil 4.19).

Şekil 4.18 Şeyh Habil Camisi'nin doğu revağı (Aktaş, 2022)

Şekil 4.19 Şeyh Habil Camisi'nin batı cephesi (Aktaş, 2022)

Caminin kuzey cephesinde yer alan son cemaat yerinin duvarlarında kullanılan ahşapların boyutlarının beden duvarlarına göre küçük olması ve aralarındaki renk farkı ve duvar yapım tekniğindeki değişiklikler nedeniyle sonradan ahşap yığma olacak şekilde kapatıldığı düşünülmektedir (Şekil 4.20). Bu cephede tek kanatlı niteliksiz iki ahşap pencere yer almakta olup pencere boşluğu bir yandan armoz direği ile sağlanmıştır. Doğu revağının kuzeye bakan kısmında ise düşey ahşap kaplama tahtaları ile niteliksiz kapatmalar yapılmış olup tek kanatlı ahşap kapı ile revağa giriş buradan sağlanmaktadır.

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin mihrabı ve minberi bulunmaktadır. Her ne kadar caminin dış cepheden çıkıntı yapan mihrabının cumhuriyet dönemine ait olduğuna dair görüşler olsa da (Bayraktar, 2009, s.97) bu biçimlenişin özgün olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.21).

Şekil 4. 20 Şeyh Habil Camisi'nin kuzey cephesi (Aktaş, 2022)

Şekil 4.21 Şeyh Habil Camisi'nin mihrap ve minberi (Aktaş, 2022)

Oldukça sade olan minber ise 'herhangi bir sanatsal değeri bulunmamakta' şeklinde yorumlanmış olup sonraki onarımlardan kalmış olabileceği bilgisi verilmektedir (Şahin, 2004, s.19). Ahşap minber dönem eki olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.21). Caminin günümüze ulaşan bir vaaz kürsüsü bulunmamaktadır. 2009 tarihli çalışmada yeni bir vaaz kürsüsünün varlığından bahsedilmektedir (Bayraktar, 2009, s.97). Caminin minaresi bulunmamaktadır. Doğu revağının kuzeye yakın kısmında özgün ahşap bir abdestlik vardır. Revağın güney cephesinde ise işlevinin tam olarak bilinmediği benzer bir biçimleniş görülmektedir (Şekil 4.22).

- **Yapı Malzemesi**

Camide dendrokronolojik analizler yapan Kuniholm, yapıyı meşeden bir kutuya benzetmektedir (Kuniholm, 2000, s.128). Örneklerin alındığı yerler tam olarak bilinmese de bu benzetmeden beden duvarların meşe olduğu anlaşılabilir. Ahşap elemanların birleşimlerinde dövme demir çivilerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Yapının oturtulduğu taş ayakların cinsi belirlenememiştir.

Şekil 4.22 Şeyh Habil Camisi dış mekân öğeleri (Aktaş, 2022)

- **Yapım Tekniği**

Cami güneye doğru hafif eğimli bir arazi üzerinde yerden taşlar ve tomruk formundaki kabukları soyulmuş ahşap elemanlar üzerinde yükseltilmiştir. Zemin ile aradaki mesafe en çok 70 cm, en az 30 cm olacak şekilde ölçülmüştür[85]. Doğu cephesinde temel taşlarının üzerinde çeşitli uzunluklarda kesilmiş ve üzerindeki oymalar ve kertmelerden bir kirişe ait olduğu düşünülen devşirme elemanlar kullanıldığı görülmektedir (Şekil 4.23).

Doğu cephesindeki muhdes sundurmadan doğu revağına geçilmektedir. Özgün revak döşeme kaplama tahtaları kısmen takip edilebilmektedir. Özellikle kuzeye yakın yerlerde tahtalar yenilenmiştir. Kısa yönde atılan kirişler çivi izlerinden takip edilebilmektedir.

Harimde 9 dikme bulunmaktadır. Dikme gövdesi 16gen ya da 8gen olan dikmelerin yanı sıra orta sırada en doğudaki dikme daire kesitlidir. Her bir dikmenin dikme başlığı yer almakta olup en güney orta başlık dışındaki başlıklar doğu – batı yönünde yönlendirilmiştir. Sadece en ortadaki ve onun hemen kuzeyindeki dikmede iki yöne ahşap başlık varlığı görülmektedir. Kuzey güney yönündeki orta akstaki dikmelerde ahşap oyma ve aşı boyası bezemelerin olduğu görülmektedir.

[85] Camiyle ilgili yapılan çalışmalarda yerden yükseklik 70 cm olarak ölçülmüştür (Bayraktar, 2009, s.95; 2011, s.3; Can, 2004, s.26). Caminin dışına sonradan paket taşlarla kaplama yapılarak zemin seviyesi biraz yükseltilmiş olup aradaki farka bu durumun neden olduğu düşünülmektedir.

En güneydeki sağ ve sol dikmenin başlığı yenidir. Dikme başlıkları kirişlere dövme demir çiviler ile sabitlenmiştir.

Şekil 4.23 Şeyh Habil Camisi'nin doğu cephesinde temelde kullanılan devşirme elemanlar (Aktaş, 2022)

Orta akstaki dikmeler ile kuzey- batı köşesindeki dikmenin altında kareye yakın formda ahşap kaideler bulunmaktadır. Sadece ortadaki dikmede bu ahşap kaidenin altında taş bir kaide daha olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.24). Revaklardaki dikmelerin dikme başı ya da altlığı yoktur. Dikmeler taban kirişlemesine zıvana geçme tekniği ile birleştirilmiştir (Şekil 4.25).

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen yığma harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 13-19 cm, yüksekliği ise 45-70 cm arasında değişmektedir (Şekil 4.26). Köşelerde geçme yerleri duvarlardan aynı hizada bitirilmemiştir. Duvar çıkmaları 33-40 cm arasında değişmekte iken, güney cephesinde 106 cm, batı cephesinde ise 65 cm'i bulan tekil çıkmalar görülmektedir. Beden duvarları üzerinden 1990'lı yıllarda Kuniholm tarafından alınan örneklerin yerleri takip edilebilmektedir. Alınan örneklerde bu özgün bitirişlere ait özgün yapım tekniğine ait verilerin kaybolup kaybolmadığı bilinmemektedir. Duvar elemanları çok büyük oranda tek parça olarak kullanılmış olup pencere, havalandırma boşluğu, kapı gibi açıklıklarda kesintiye uğramaktadır.

Şekil 4.24 Şeyh Habil Camisi'nde dikme altındaki taş kaide (Aktaş, 2022)

Şekil 4.25 Şeyh Habil Camisi'nde zıvana geçme - dikme – taban kiriş birleşim (Aktaş, 2022)

Şekil 4.26 Şeyh Habil Camisi'nin ahşap duvar eleman boyutları (Aktaş, 2022)

Sonradan kapatıldığı düşünülen son cemaat yerindeki ahşap duvar elemanları boyutları bakımından harimden farklıdır. Kullanılan ahşapların kalınlığı standart olarak 4 cm'dir. Yükseklikleri ise 20-30 cm arasında değişmektedir. Köşelerde geçmelerden sonra aynı hizada ahşap elemanlar kesilmiş olup bu çıkmalar 15-23 cm arasında değişmektedir.

Caminin çatısı üç yöne kırmadır. Harim üstü iki yöne beşik şeklinde iken son cemaat yerinde harim kuzey beden duvarından itibaren çatı kuzeye doğru kırılmaktadır. Güney cephesinde mahya aşığı beraberinde ara aşıklar dışa taşmakta olup üst hizadaki duvar elemanının da aynı oranda dışarı taşırılmasıyla saçak taşıtılmaktadır.

Batı revağı sadece harim duvarı boyunca devam ettiğinden sadece revağın üstünü örtecek şekilde çatı saçağı uzanmaktadır. Doğu revağı ise yapı boyunca devam etmekte olup üstü tamamen örtülüdür. Bu cepheye sonradan eklendiği düşünülen sundurmanın üzerinde de çatı devam etmekte olup bir dönem çatıda değişiklik / onarım yapılmış olduğu düşünülmektedir. Çatı yenilenmiş alaturka kiremit ile kaplıdır. Saçak altları açık olup mertek düzeni dışarıdan okunmaktadır.

Harim düz tavanlı olup güney-doğudaki 4 dikme arasında kareye yakın bir tavan göbeği yer almaktadır. Tavanın muhdes olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır (Bayraktar, 2009, s.95; 2011, s.3). Ancak göbeğin biçimlenişi ve üzerindeki geometrik bezemelerin niteliği bakımından dönem eki olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Caminin çatı arasından görülebildiği ve dış cepheden takip edilebildiği kadarıyla çatının özgün formunun Göğceli, Yenicami, Kuşhane camileri ile benzerlik gösterdiği ve açık bir tavan sistemi olduğu anlaşılmaktadır. Çatı arasında kirişlerden birinin üzerine yerleştirilen aşı boyası bezemeli bir düşey taşıyıcı dikkat çekmekte olup özgünde tavanın açık olduğu tezini desteklemektedir (Şekil 4.15). Aynı zamanda çatı arasında özgün başlığı olan düşey taşıyıcıların varlığı da takip edilmektedir.

Harime son cemaat yerinden ve doğu revağından girilmektedir. Son cemaat yerindeki kapı boşluğu açılırken armoz direği kullanımı yoktur. Son cemaat yerinde pervaz kullanımı vardır. Bu cephede kapının üstünde kitabe için yer ayrıldığı düşünülmektedir. Ancak yapıya ait kitabeye rastlanmamıştır. Çift kanatlı ahşap kapıda özgün olduğu düşünülen menteşe sistemi, kapı kanatlarının üstünde silindir formunda ahşapların kapı boşluğu üstündeki elemandaki oyuklara geçirilmesi ve silindirin bu oyuk içinde dönmesi ile oluşturulmuştur (Şekil 4.27).

Doğu revağından harime giriş de çift kanatlı çakma bir kapı ile yapılmaktadır. Kapı boşluğu için iki yanda armoz direği kullanılmıştır. Kapı kanatları ve menteşeleri yenidir. Doğu revağından son cemaat yerine tek kanatlı çakma bir kapı ile girilmektedir. Kapı boşluğu 40 cm yükseklikteki ahşap elemanın üzerinden açıldığından yüksek bir eşik gibi değerlendirilebilir. Son cemaat yerinin kapatıldığı dönemde eklenmiş olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.27 Şeyh Habil Camisi'nin son cemaat yeri ve harim arasındaki özgün giriş kapısı - harimden ve son cemaat yerinden görünüm (Aktaş, 2022)

Camide çok fazla pencere / havalandırma boşluğu bulunmamaktadır. Havalandırma boşluklarının arkasına günümüzde cam konulmuştur. Metal ve ahşap korkulukları bulunmaktadır. Sonradan açıldığı düşünülen güney cephesindeki ahşap pervazlı giyotin pencereler ahşap kapaklı olup metal korkulukları bulunmaktadır (Şekil 4.28). Güney cephesindeki büyük açıklıklı pencerenin ise daha yakın tarihli olduğu düşünülmektedir.

Şekil 4.28 Şeyh Habil Camisi'nin ahşap pencereleri (Aktaş, 2022)

- **Bezemeler**

Şeyh Habil Camisi bezeme açısından oldukça sadedir. Yapıda basit ahşap oymalar ve aşı boyası ile yapıldığı düşünülen bezemeler vardır. Ahşap oyma tekniği sadece harimdeki dikme başlıklarından izlenmektedir. Profilli kiriş başlıklarının yanı sıra dikme gövdelerinde selvi ve ok benzeri bezemeler bulunmaktadır. Kuzey güney

yönündeki orta akstaki dikmelerin üst kısımlarında bordo / vişne çürüğü renkli bitkisel ve geometrik bezemeler vardır (Şekil 4.29). Sonradan eklenen mahfil kısmındaki kiriş üzerinde ve merdiven korkulukları üzerinde muhdes serbest el çizilmiş motifler izlenmektedir.

Şekil 4.29 Şeyh Habil Camisi'nin harimdeki özgün ahşap oyma ve bordo renkli bezemeleri (Aktaş, 2022)

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Ahşap elemanlar üzerinde çok fazla iz takip edilememektedir. Yapım tekniğine bağlı balta izleri duvar elemanlarında, kiriş uçlarında okunmaktadır. Camide ahşap üzerine kazınmış tam tariflenemeyen izler / yazılar bulunmaktadır.

4.2.3.2 Koruma Sorunları

Samsun'daki en eski tarihli camilerden biri olan Şeyh Habil Camisi birçok koruma sorununa sahiptir. Yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararları doğrultusunda caminin koruma sorunları değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik bir dökümü verilmiş ve gözlenen koruma sorunları *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Şeyh Habil Camisi ile ilgili Kurul arşivine girmiş ilk yazı 28.08.1996 tarihli 101 sayılı rapordur. Raporun içeriği Şeyh Habil mezarlığındaki meşe ağacı ve mezarlık alanı içindeki Tekke ile ilgilidir. Bu raporda cami hakkında sadece ilk imamının

‘Abdurrahman hoca’ olduğu ve mezarının meşe ağacının altında olduğu bilgisi geçmektedir.

Bu rapor sonrası meşe ağacının ve türbenin (Tekke) tescil edilmesi talebine karşın 01.11.1996 tarih 2638 kararla Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından meşe ağacının “çevresiyle birlikte” tescillenmesine karar verilmiştir (SKVKBK Arşivi). Bu karardan yaklaşık bir yıl sonra 01.10.1997 tarih ve 2947 sayılı karar ile “…ağacın çevresiyle birlikte tescil edilmesi tanımına açıklık getirilmesi için…” mezarlık içindeki Şeyh Habil Mezarının tescillenmesine karar verilmiştir (SKVKBK Arşivi).

Bu tarihten sonra 2010 yılına kadar Kurul arşivinde herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. 06.07.2010 tarih ve 133 sayılı raporun caminin tescil talebinin değerlendirilmesine ilişkin yazıldığı belirtilmektedir.

15.07.2010 tarih ve 2690 sayılı karar ile de cami tescil edilmiş ve koruma grubu I olarak belirlenmiştir (SKVKBK Arşivi).

02.01.2013 tarihinde Çarşamba Kaymakamlığı’ndan Kurul’a çatı kiremitlerinin yenilenmesi için izin talebinde bulunulmuştur (SKVKBK Arşivi). 15.04.2013 tarihli 140 sayılı raporda çatı onarımında sadece çatı kiremitlerinin değiştirildiği, çatının ahşap kısımlarında herhangi bir uygulama yapılmadığı bilgisi verilmiştir (SKVKBK Arşivi). 25.04.2013 tarih 980 sayılı kararda ise bu uygulamanın Kurul iznini beklemeden yapıldığı için yasal kovuşturma açılması kararı verilmiştir (SKVKBK Arşivi).

11.03.2021 tarihli Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü yazısında caminin 2021 yılı yatırım programına teklif edildiği, programa alınmasının devamında restorasyon projelerinin hazırlanarak uygulamanın yapılacağı bilgisi yer almaktadır (SKVKBK Arşivi).

- **İdari – Yasal Sorunlar**
    - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması,
    - Caminin yakınındaki anıt ağacın tescil edilmesi işleminin 1996 yılında yapılmasına rağmen caminin 2010 gibi yakın tarihli bir zamanda yapılması,

- **Belgeleme Sorunları**
  - 2013 tarihli Kurul raporlarında Kuniholm'ün 90'lı yıllarda yapmış olduğu dendrokronolojik analizden bahsedilmemesi,
  - Kuniholm'ün almış olduğu örneklerin nerelerden alındığına dair ve öncesindeki görünümlerine dair verinin bulunmaması,
  - Camiye ait yapılmış kapsamlı bir belgeleme çalışmasının bulunmaması[86],
  - Camiye ait eski fotoğrafların Kurul arşivinde bulunmaması,
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Cami ve türbeye ait bir tanıtım tabelasının bulunmaması,
- **Mimari / Teknik Sorunlar**
  - Caminin çatı konstrüksiyonunda değişiklikler yapılması, çatı örtüsünün değiştirilmesi
  - Yıllar içerisinde toprak seviyesinin yükselmesi ve yere paket taş döşenmesi nedeniyle caminin temeli için kullanılan ahşap kütüklerin bir kısmının toprakla doğrudan temas etmesi ve bu nedenle kütüklerin çürümeye başlaması,
  - Güney cephesinde sonradan pencere boşluğu açılması,
  - Harimde soba kullanılması ve soba borusu için güney cephesinde boşluk açılması ve boruyu tutmak üzere cepheye sabitlenen metal aksamın olması,
  - Batı revağındaki döşeme kaplama tahtalarının yok olması,
  - Batı revağında döşeme kirişlemelerine değen beton ayaklar yapılması,
  - Özellikle batı revağında ahşap taşıyıcılardaki bitkilenme sorunu,
  - Doğu revağının kuzey cephesinin muhdes düşey kaplama tahtaları ile kapatılması ve muhdes kapı eklenmesi,
  - Doğu revağında temel taş ayakları üzerindeki ahşap kirişlemenin zemin oturması ve malzeme yorulmasına bağlı oluşan çatlaklar,
  - Doğu revağındaki muhdes sundurma,
  - Doğu revağının döşemesinin büyük oranda yenilenmesi,
  - Özgün çatı üst örtüsünün kaybolması / niteliksiz onarım,

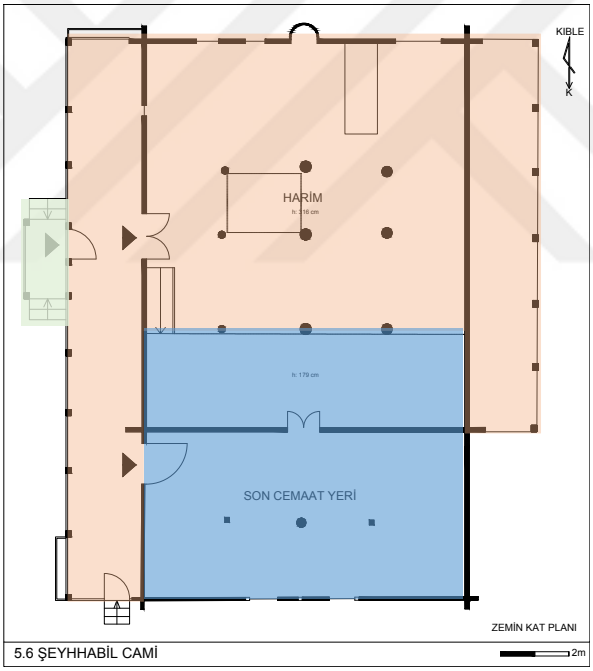
[86] Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nden kişisel görüşmeler ile elde edilen bilgiler doğrultusunda caminin belgeleme ve proje çalışmalarının devam etmekte olduğu bilgisi edinilmiştir.

- Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
- Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar (çürüme, renk değişimi vb.),
- Niteliksiz aydınlatma, ses sistemi vb. aletlerinin yapıya eklenmesi,
- Özgünde çatı konstrüksiyonunun içerinden okunacak şekilde olduğu düşünülen çatı – tavan kurgusunun hem harimde hem de son cemaat yerinde düz olacak şekilde kapatılması,
- Güney cephesindeki havalandırma boşluklarının harimin içinden muhdes camla kapatılması,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları, askı, tesbihlik vb.,
- Harimdeki ahşap yüzeylerin mavi yağlı boya ile boyanması,
- Sonradan eklenen mahfil katı üzerindeki muhdes bezemeler,
- Son cemaat yerinin döşemesinde çökme olması

4.2.3.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Şeyh Habil Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.17, 4.18, 4.19, 4.20, 4.21, 4.22, 4.23).

Tablo 4.17 Şeyh Habil Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***	
1.1 PLAN DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Müdahaleler**
- Harim, doğu ve vatı revağı	- Harime mahfil kat eklenmesi - Son cemaat yerinin köşelerde kurtboğaz birleşim yapacak şekilde ahşap yığma tekniğiyle kapatılması**	- Doğu revağına eklenen sundurma
 Özgün plan şeması Dönem ekleri Niteliksiz müdahaleler		
* Sözlü kaynaklar son cemaat yerinin 1950'li yıllarda yapıldığını aktarmıştır. Caminin özgün plan şeması net olarak anlaşılamamaktadır. Çatı formunun özgün olduğu kabul edilirse cami üç yönden revakla çevrili olmalı, kuzey bölümünün sonradan ahşap yığma olacak şekilde kapatılması olasıdır.		

Tablo 4.17 Şeyh Habil Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

ŞEYH HABİL CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim beden duvarları - Güney cephesinden mihrap çıkıntısı - Doğu revağındaki dikmeler - Metal ve ahşap korkuluklu havalandırma boşlukları - Son cemaat yerinden harime giriş kapısı	- Güney cephesinde açılan ahşap kapaklı 2 giyotin pencere - Kuzey cephesinde ahşap yığma teknikle yapılan kapatma	- Güney cephesinde batı pencere boşluğu - Güney cephesinden çıkarılan soba bacası ve sabitlemek için kullanılan metal eleman - Batı cephesindeki beton ayaklar - Doğu cephesine eklenen sundurma

Güney ve Batı Cepheleri (Aktaş, 2022)

Kuzey ve Doğu Cepheleri (Aktaş, 2022)

Tablo 4.17 Şeyh Habil Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	**Dönem eki? / Niteliksiz müdahale (Turgutlu C?)**
- Harim içinde dikmelerdeki ve dikme başlarındaki ahşap oyma ve kalemişi bezemeler	- Muhdes tavan göbeğindeki kalemişi bezemeler - Mahfil kat kirişlemesi ve merdiven korkuluğu üzerindeki kalemişleri
  Özgün kalemişi ve ahşap oyma bezemeler ile dönem eki olabileceği düşünülen tavan bezemeleri (Aktaş, 2022)	
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR	
Özgün	**Dönem Ekleri**
- Mihrap - Doğu revağındaki abdestlik eklentileri	- Minber
 Özgün mihrap ve dönem eki olan minber (Aktaş, 2022)	 Doğu revağındaki abdestlik eklentisi (Aktaş, 2022)

Tablo 4.18 Şeyh Habil Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ		***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilen büyük kesitli ahşap taşıyıcılar* - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Ahşap beden duvarları - Çatı konstrüksiyonunu bir bölümü - Doğu revağının döşeme tahtalarının bir bölümü	- Doğu revağındaki döşeme tahtalarının bir bölümü** - Doğu revağındaki korkulukların bir bölümü - Çatı konstrüksiyonu (kısmen)	- Çatı örtü kaplaması - Batı revağındaki beton ayaklar - Harim ve son cemaat yeri tavan kaplama tahtaları
* Cami geçmiş dönemlerde taşınarak günümüzdeki konumuna taşındıysa ahşap taşıyıcılar değiştirilmiş olabilir. Yapılan dendrokronolojik analizlerin detayı bilinmemektedir.		
** Ahşap olarak yenilenmiştir. Ancak boyutları özgünle aynı değildir.		

Tablo 4.19 Şeyh Habil Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi cami olup günümüzde cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.20 Şeyh Habil Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***	
Özgün	**Dönem ekleri**	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ		
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap taşıyıcılar		Batı revağındaki dikmelerin altında kullanılan beton ayaklar
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ		
Harimdeki ahşap yığma duvarlar (büyük kesitli)- köşe geçme detayları	Son cemaat yerindeki ahşap yığma duvarlar	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ		
Dikme başlığı ve altlığı olmayan revak dikmelerinde, ahşap kaidesi olan dikmelerde zıvana geçme tekniği ile; Sadece dikme başlığı olan harimdeki dikmelerde dikme ile dikme başı zıvana geçme, dikme başı kirişlere özgün demir dövme çiviler ile;		
4.4 ÇATI		
3 yöne kırma özgün çatı sistemi		Kısmen yenilenen çatı konstrüksiyonu

Tablo 4.21 Şeyh Habil Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Özgün	
Şeyh Habil Camisi, geniş ve eski bir mezarlık alanı içinde yer almaktadır. Caminin taşınmış olduğuna dair bir belge ya da bilgiye rastlanmamıştır.	

Tablo 4.22 Şeyh Habil Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	**Kaybolan Miras**
Şeyh Habil Camisi, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde Cuma ve cenaze namazlarında ya da mezarlığı ziyaret edenler tarafından bireysel olarak kullanılmaktadır.	Cami vakit namazlarında kullanılmamaktadır.

Tablo 4.23 Şeyh Habil Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

ŞEYH HABİL CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	**Niteliksiz Müdahaleler**
Geniş mezarlık içinde konumlandırılmış olan cami, çevresindeki ağaçlar ile birlikte yerin ruhunu korumaktadır.	

4.2.4 Dağdıralı Cami, Terme

Yapılan çalışmalardan ulaşılabildiği kadarıyla Dağdıralı Camisi başka bir isim ile anılmamaktadır. Caminin önceden tapusu Dağdıralı Köyü Tüzel Kişiliği'ne ait iken günümüzde Maliye Hazinesi'ne devredilmiştir.

4.2.4.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Dağdıralı Camisi, Terme ilçesi, Dağdıralı mahallesi Yeni Horu mevkiindedir. 41.2403: 36.8054 koordinatlarındaki cami, 103 ada 27 parsele tanımlıdır. Mezarlık alanı içindeki caminin doğusunda yığma ahşap tekniği ile inşa edilmiş küçük bir türbe yer almaktadır. Caminin kıble duvarında asılı, kimin tarafından yazıldığı / hazırlandığı bilinmeyen küçük bir tabela bulunmaktadır. Tabelada caminin 1800lü yıllarının başında cami yakınlarındaki Muratlı köyünden günümüzdeki konumuna

taşındığı yazmaktadır[87]. Ayrıca köy halkı tarafından 'bir gecede konduğu' ile ilgili bir efsane aktarılmaktadır. Caminin doğu duvarının en alt sırasından itibaren yukarı doğru artacak şekilde kazınmış çentikler mevcuttur. Yeni camisi ile benzer olan bu uygulamanın yapım tekniği ile ilgili mi yoksa taşıma sırasında referans olması için mi yapılmış olduğu henüz bilinmemektedir.

- **Yapım Tarihi**

Dağdıralı Cami, sahip olduğu mimari özellikler bakımından Samsun ilindeki en eski camilerden biri olduğunu düşündürmektedir[88]. Camiye ait eski bir kitabeye ya da vakfiyeye rastlanmamaktadır (Bayraktar, 2011, s.5). Ancak duvarlar üzerine kazılı çeşitli tarihler okunmaktadır. Bunlardan en erken tarihli olanı 1165 olup Miladi 1751 / 1752 tarihine denk gelmektedir (Türk Tarih Kurumu, t.y.). İki farklı yerde kazılı olan aynı tarihten daha okunaklı olanın yanında henüz anlamı bilinmeyen, başka camilerde de tespit edilen bir sembol de kazınmıştır (Şekil 4.30).

Şekil 4.30 Dağdıralı Camisi'nin doğu duvarı üzerinde kazılı olan 1165 (M.1751/52) tarihi

Aynı duvar üzerinde tespit edilen bir diğer tarih ise 1225 olarak okunmaktadır. Cami ile ilgili incelenen çalışmalarda bu iki tarihle ilgili bilgi verilmediği görülmüştür (Bayraktar, 2011, 2017; Can, 2004; Naza-Dönmez, 2008; Yazıcı, 2017).

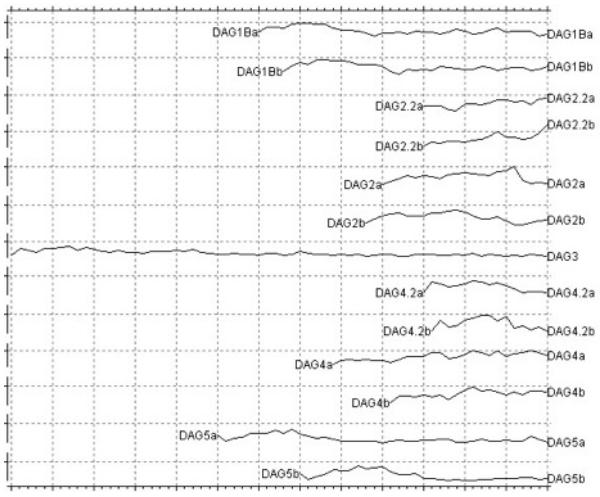
Harim giriş kapısı üzerinde kazılı olan 1285 tarihine ise akademik çalışmalarda yer verilmiştir (Bayraktar, 2011, 2017; Can, 2004; Naza-Dönmez, 2008; Yazıcı, 2017).

[87] "Muratlı ve Dağdıralı köyleri tek köy halinde iken 1800 yılları başında ayrılarak iki köy olmuştur. Dağdıralı köyü 7 hane olarak şimdiki alanda kurulmuştur. Bu ahşap cami Muratlı mahallesinden sökülerek şimdiki yerine monte edilmiştir."

[88] Daha sonra netleştirilecek olmakla beraber ilk tespitler caminin erken örneklerden olduğunu göstermektedir.

Miladi 1868/1869 yılına denk gelen bu tarihin bazı çalışmalarda caminin yapım tarihi olabileceğine dikkat çekilmiştir (Naza-Dönmez, 2008, s.54; Yazıcı, 2017, s.87). Bu tarihin inşa tarihi için geç olduğunu düşünen Y. Can, camiyi 18.yy'a tarihlemektedir (Can, 2004). Bayraktar ise, caminin 15.-18.yy tarihleri arasında inşa edilmiş olabileceğini öngörmektedir (Bayraktar, 2011, s.5). Yapılan ilk incelemeler caminin daha da erken tarihte yapılmış olabileceğini (15.-16.yy?) düşündürmektedir.

Dağdıralı Camisi'nin tam yapım tarihini tespit etmek için dendrokronolojik analizler yapmak üzere ilgili kurumlardan gerekli izinler temin edilmiş olup (EK B) 04.Nisan.2024 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi KUDEB personelleri eşliğinde İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nesibe Köse ve Prof. Dr. Coşkun Köse ile birlikte camiden 5 adet örnek alınmıştır. Ancak Prof. Dr. Nesibe Köse tarafından gerçekleştirilen analiz çalışmalarında camide kullanılan karaağaç cinsi ahşapların tarihlendirmeye uygun olmadığı tespit edilmiştir. Alınan örneklerin kesitleri büyük olmasına rağmen yıllık halkaların çok geniş aralıklı olduğu ve yapılan ölçümler ile istenilen seviyede bir uyum ile cami kronolojisi oluşturulamadığı anlaşılmıştır (Şekil 4.31). Bu nedenle de mevcut kronoloji üzerinden doğru bir sonuca ulaşılamamıştır. Caminin yapım tarihinin tam olarak belirlenebilmesi için camiden daha fazla örnek alınması gerekmektedir[89].

Şekil 4.31 Dağdıralı Camisi'nden alınan örneklerin ölçüm değerleri

[89] Yapım tarihinin belirlenebilmesi için ilerleyen zamanlarda gelişmiş teknolojiler de kullanılarak başka çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

- **Plan Düzeni**

Dağdıralı Camisi, doğu revağı ve kuzeyde bulunan son cemaat yeri ile beraber kuzey – güney yönünde dikine gelişen plan şemasına sahiptir. Harime, son cemaat yerinin orta aksından tek kanatlı bir çakma kapı ile girilmektedir. Mihrap aksında dikine gelişen harim 700 x 900 cm boyutlarındadır. Harimde kıble aksında başlığa yakın yerde ve dikmenin alt kısmında kare kesitli, gövdesi ise çokgen kesitli olan 2 adet dikme bulunmaktadır (Şekil 4.32). Her iki dikmenin de dikme başlığı bulunmakta olup üstlerinden geçen tek parça ahşap kiriş kuzey ve güney cephesini birbirine bağlamaktadır.

Şekil 4.32 Dağdıralı Camisi'nin harimindeki dikmeler (Aktaş, 2022)

Girişin sağında yerden yaklaşık 40 cm yukarıda 185 x 245 cm boyutlarında bir müezzin mahfili bulunmaktadır. Harimin tavanı lambri kaplanmış olup[90] minbere denk gelen yerde Yeniköy Camisi'ndeki gibi iki yöne kırılan, minber yüksekliği kadar bir boşluk bırakılmıştır. Tavan kaplamasına kadar olan harim yüksekliği 254 cm'dir.

Caminin kuzeyinde sonradan kapatılan bir son cemaat yeri bulunmaktadır. Özgünde son cemaat yerinin yarı açık olacak şekilde düzenlendiği ancak bir dönem dikmeler arasının düşey tahtalar ile kapatıldığı düşünülmektedir. Aynı dönemde doğu revağının kuzey bölümünün de kapatılarak son cemaat yerinin genişletildiği düşünülmektedir. Son cemaat yerinin kuzeydeki kapısının üzerinde yer alan üç

[90] 2009 yılında tescili yapılan caminin tescil öncesine ait fotoğrafları Kurul arşivinde yer almamaktadır. Tescil öncesi Kurul'a sunulan 14.12.2009 tarihli raporda ise yapının içine girilemediği notu düşülmüştür. 03.05.2012 tarihli raporda tavan düz olacak şekilde tariflenmiştir. Kaplamanın ne zaman yapıldığı tam olarak bilinmemekle beraber bu tarihten önce yapıldığı anlaşılmaktadır.

ahşap parça ile doğu revağındaki giriş kapısının üzerinde bulunan bir ahşap parçada kırmızı aşı boyası ile tam olarak tanımlanamayan çeşitli semboller ve yazılar bulunmaktadır (Şekil 4.33, 4.34). Bu ahşap parçaların başka bir yapıdan ya da caminin başka bir bölümünden (kiremit altı tahtası, döşeme kaplama tahtası vb.) devşirilmiş olabileceği ihtimali üzerinde durulmaktadır.

Şekil 4.33 Dağdıralı Camisi'nin kuzey cephe kaplama tahtalarındaki aşı boyası şekiller (Aktaş, 2022)

Şekil 4.34 Dağdıralı Camisi'nin doğu revağı kapısının üzerindeki aşı boyalı şekiller (Aktaş, 2022)

Son cemaat yerine giriş kuzeyden 3 basamaklı beton bir merdiven ve basit tek kanatlı bir ahşap kapı ile sağlanmaktadır. Doğu revağının sonradan kapatıldığı bölümü dahil olmaksızın özgün son cemaat yeri boyutları 326 x 708 cm şeklindedir. Bu dönemde iç mekândan çatı konstrüksiyonu okunabiliyorken (Şekil 4.35) daha sonra hem son cemaat yerinin duvarlarının kaplandığı hem de düz tavan olacak

şekilde bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. Günümüzde muhdes tavan kaplamasına kadar olan yükseklik 250 cm'dir.

Şekil 4.35 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yeri duvar ve tavan kaplaması yapılmadan önceki durumu (Yazıcı, 2016, s. 86)

Son cemaat yerinin kuzey cephesindeki özgün dikmeler hala okunabilmektedir. Harim doğu duvarı hizasındaki dikmede ve onun üzerindeki kirişte ahşap oyma bezemeler ile kırmızı aşı boyası bezemeler görülmektedir (Şekil 4.36). Doğu revağındaki muhdes kapı ile girilen bölüm ile son cemaat yeri arasına 50 cm yüksekliğindeki eski ahşap bir eleman yerleştirilmiştir (Şekil 4.37). Kapatılan doğu revağından özgün ahşap dikmeler takip edilebilmektedir. Revakta olduğu gibi burada da dikmelere denk gelen yerlerde kirişler oyularak dikme başı görünümü elde edilmeye çalışılmıştır.

Bu bölümde kalan, harim doğu duvarı ile kuzey duvarı birleşimindeki duvar elemanları düz bir hizada bitirilmemiştir. Başka bir kurtboğaz geçmeye ait olacak şekilde biçilmiş olan duvar elemanlarının bitirişleri günümüzde son cemaat yerinden takip edilebilmektedir (Şekil 4.37).

Şekil 4.36 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yerindeki bezemeli dikme ve kiriş (Aktaş, 2021)

Şekil 4.37 Dağdıralı Camisi'nin son cemaat yeri güncel durumu (Aktaş, 2022)

Dağdıralı Camisi'nin sadece doğusunda revak vardır. Revağa giriş kuzey cephesinden seramik kaplama iki basamak ile (Şekil 4.38) ya da kuzeye yakın olan bölümden beton üç basamak ile sağlanmaktadır. Kuzey bölümü son cemaat yerine sonradan dahil edilen doğu revağının genişliği 170 cm'dir. Doğu revağının yarı açık bölümünde 6, kapatılan bölümünde 2 tane olacak şekilde 8 ahşap dikme yer almaktadır. Dikmelerin arasında korkuluk seviyesinde dışarı doğru taşırılan oturma alanları düzenlenmiştir. Köy halkından edinilen bilgi bu uygulamanın önceden de var olduğu ancak çürüdüğü için ahşapların değiştirildiği yönündedir. Aynı zamanda güneydeki iki dikme arasında çok eskiden Göğceli, Şeyh Habil, Yenicami camilerinde olduğu gibi ahşap bir abdestlik[91] olduğu sonradan kaldırıldığı bilgisi verilmiştir.

[91] Bu alan 'tahta şadırvan' olarak tariflenmiştir.

Şekil 4.38 Dağdıralı Camisi'nin doğu revağı (Aktaş, 2022)

Caminin güney duvarı ile arasında 20 cm boşluk kalacak şekilde bu cepheye 2009 yılındaki tescilinden önce betonarme bir şadırvan eklenmiştir (Şekil 4.39, 4.40).

Şekil 4.39 Dağdıralı Camisi'nin 2009 öncesine ait güney ve batı cephesi (Naza-Dönmez, 2008, s.55)

- **Cephe Düzeni**

Samsun'daki en eski örneklerden biri olduğu düşünülen Dağdıralı Camisi'nin yapım tekniği, çalışılan benzer dönem yapılarında olduğu gibi çok fazla açıklığa imkân tanımamaktadır. Tek katlı olan caminin avlusundan girişte caminin güney cephesi görülmektedir (Şekil 4.40). Cami beden duvarı ile arasına 20 cm gibi çok kısa bir mesafe bırakılarak inşa edilen betonarme şadırvan caminin bu cephesini neredeyse tamamen kapatmaktadır. Kıble cephesinde giyotin pencere ve üst kottaki sabit pencere ile havalandırma boşluğu okunmaktadır. Yeni yapılan şadırvan duvarının arkasından alt kotta küçük bir pencere görülmekte olup iç mekânda bu pencereyi gizleyecek şekilde duvara halı sabitlenmiştir.

Şekil 4.40 Dağdıralı Camisi'nin güney cephesi (Aktaş, 2021)

Güney cephesinde çatının iki yöne kırıldığı görülmektedir. Beden duvarının üst kısmında duvarı ortalayacak şekilde dövme demir çivilerle sabitlenen ahşap eleman izlenmektedir. Bununla birlikte su deposunun şadırvan üzerinde olduğu ve soba borusu için tuğladan baca yapıldığı görülmektedir.

Doğu revağında 6 ahşap dikme ve aralarına sonradan yerleştirilen oturma elemanları vardır. Harimin doğu duvarında ise kıbleye yakın yerde çift ahşap kanatlı giyotin pencere yer almaktadır. Duvarın ortasında ahşap duvar elemanlarının dışa doğru bel vermesini önlemek için dövme demir çivilerle sabitlenen dikme bulunmaktadır.

Caminin kuzey cephesinde yer alan son cemaat yeri sonradan düşey ahşap kaplama tahtaları ile kapatılmıştır (Şekil 4.41). Bu cephede çatının saçağı özgünde hafif hilal biçiminde düzenlenmiştir. Zaman içinde saçağa destek olması amacıyla bir ucu taban kirişlerine bir ucu ise saçağa denk gelecek şekilde çapraz destek elemanları eklendiği görülmektedir. Bu uygulamanın özgün olup olmadığı bilinmemekte olup mevcuttaki ahşapların ve birleştirme için kullanılan çivilerin yeni olduğu düşünülmektedir.

Aynı uygulama caminin batı duvarında da devam etmektedir (Şekil 4.42). Bu cephede de çok fazla açıklık bulunmamaktadır. Son cemaat yerindeki muhdes kaplamada açılan bir pencere ve harim beden duvarının kıbleye yakın tarafında iki kanatlı ahşap kapaklı giyotin pencere izlenmektedir. İç mekânda kullanılan klimanın motorunun da bu cepheye monte xedildiği görülmektedir.

Şekil 4.41 Dağdıralı Camisi'nin kuzey cephesi (Aktaş, 2022)

Şekil 4.42 Dağdıralı Camisi'nin batı cephesi (Aktaş, 2021)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin vaaz kürsüsü, mihrabı, minberi ve müezzin mahfili bulunmaktadır (Şekil 4.43). Günümüzde halı ile kapatılan mihrabın ve vaaz kürsüsünün yeni olduğu bilgisi bazı çalışmalarda yer alsa da (Bayraktar, 2011, s.6; Can, 2004) ikisinin de ilk döneme ait olmasa dahi dönem eki olarak değerlendirilebilecekleri düşünülmektedir. Mihrabın sağında ve solundaki ahşapların üzeri oyularak oluşturulan boşluklar yer almaktadır. Mihrap ile vaaz kürsüsü arasında 25 cm genişliğinde 25 cm yüksekliğinde bir seki vardır. 90 x 90 cm boyutlarında ve yerden 70 cm yüksekteki vaaz kürsüsü harim duvarlarında yapılan kaplama ile kaplanmıştır.

Minberin nitelikli bir dönem eki olduğu düşünülmektedir? Minber üzerinde ahşap oyma olarak yapılmış bezemeler bulunmaktadır. Tavanın kaplandığı dönemde çatının eğimine bağlı olarak minberin üst kısmındaki ahşap elemanlar zarar görmüştür (Şekil 4.44).

Caminin minaresi bulunmamaktadır. Özgünde ahşap bir abdestliği olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ancak eleman günümüze ulaşamamıştır.

Şekil 4.43 Dağdıralı Camisi'nin vaaz kürsüsü, mihrap ve minberi (Aktaş, 2021)

Şekil 4.44 Dağdıralı Camisi'nin minberi (Aktaş, 2021)

- **Yapı Malzemesi**

Camide kullanılan ahşapların cinsine dair herhangi bir analiz çalışması yapılmamıştır. Arşiv belgelerine göre beden duvarları meşedir (SKVKBK Arşivi). Ahşap elemanların birleşimlerinde dövme demir çivilerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

- **Yapım Tekniği**

Cami hafif eğimli arazi üzerinde yerden taşlar ve tomruk formundaki kabukları soyulmuş ahşap elemanlar üzerinde yükseltilmiştir. Cami bazı yerlerde zeminden yaklaşık 40 cm yukarıda kalsa da zaman içerisinde toprak seviyesi yükseldiğinden ahşap taban kirişlerinin direkt toprak ile temas ettiği de görülmektedir.

Kuzey cephesinden takip edilebildiği kadarıyla iki yönde taban kirişleri atılmış olup kısa yönde çift taban kirişlemesi bulunmaktadır. Muhdes şadırvandan iki basamak ile doğu revağına çıkılmaktadır. Revakta döşeme kaplama tahtalarının yenilendiği görülmektedir. Ancak diğer örneklerde olduğu gibi özgün döşeme tahtasının üzerine yeni elemanlar çakılmış olması ihtimal dahilindedir.

Doğu revağında kapatılan bölümle beraber toplam 8 dikme bulunmaktadır. Dikmelerin dikme başı ya da altlığı yoktur. Ara dikmeler taban kirişlemesine zıvana geçme tekniği ile birleştirilmiştir. Her bir özgün dikme için ayrı ayrı yapılmış bir dikme başlığı yoktur. Ancak dikmeleri üst kotta birleştiren kirişte dikmelerin denk geldiği yerlerde ahşaba şekil verilerek buralarda dikme başlığı görünümü elde edilmiştir. İki parçadan oluşan ve özgünde dikme üzerinde birleşimi yapılan kirişlerden güneye yakın olan parça çürüdüğü için yenisiyle değiştirilmiştir (Şekil 4.45). Dikmeler kirişlere zıvana geçme olacak şekilde yerleştirilmiştir.

Şekil 4.45 Dağdıralı Camisi dikme – kiriş birleşimi (Aktaş, 2022)

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen yığma harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 11-13 cm, yüksekliği ise 23-35 cm arasında değişmektedir. Köşelerde geçme yerleri duvarlardan 17-27 cm çıkıntı yapmaktadır. Duvar elemanları çok büyük oranda tek parça olarak kullanılmış olup pencere, havalandırma boşluğu, kapı gibi açıklıklarda kesintiye uğramaktadır. Doğu ve batı duvarının hemen hemen ortasına denk gelen yerlerde hem içeriden hem de dışarıdan düşey ahşap elemanların dövme demir çiviler ile tutturulduğu görülmektedir. Beden duvarlarının bel vermesini önlemek amacıyla yapılan bu uygulamada batı duvarının içinde kullanılan dikmenin devşirme olabileceği düşünülmektedir. Aynı uygulama kıble cephesinde mihrap üstü kotunda da dıştan uygulanmıştır.

Caminin çatısı üç yöne kırmadır. Harim üstü iki yöne beşik şeklinde iken son cemaat yerinde harim kuzey beden duvarından itibaren çatı kuzeye doğru kırılmaktadır. Kuzey saçağı Göğceli, Karacalı, Yenicami camilerinde olduğu gibi hilal formundadır. Günümüzde Marsilya tipi kiremit ile kaplıdır.

Muhdes tavan kaplaması nedeni ile harim çatı konstrüksiyonu okunamamaktadır. Muhdes kaplamanın kaldırılması sonrası çatı konstrüksiyonu anlaşılabilecektir.

Ancak son cemaat yerinin tavan kaplamasından önceki döneme ait görselde harim beden duvarını kıble ve kuzey cephesinden birleştiren kirişin ucu görülmektedir (Şekil 4.35). Çatı konstrüksiyonu bu ucun üzerine sabitlenen 3 ahşap eleman ile desteklenmektedir.

Harimin giriş kapısı kuzey duvarının ortasındadır. Beyaz yağlı boya ile boyanmış giriş kapısı iki parça düşey ahşap elemanın birleştirilmesinden oluşmaktadır (Şekil 4.46). Üzerinde ahşap oyma bezemelerin olduğu giriş kapısı yapım tekniği açısından da özgün detaylara sahiptir. Kapı boşluğu kapının sağına ve soluna yerleştirilen armoz direkleri ile sağlanmıştır. Boşluğun üzerine yerleştirilen ahşap duvar elemanı ise kapı girişi kemerli gözükecek şekilde oyulmuştur. Armoz direkleri bu elemana zıvana geçme ile birleştirilmiştir.

Şekil 4.46 Dağdıralı Camisi'nin harim giriş kapısı (Aktaş, 2022)

Son cemaat yerinin kapatılması ile eklenen dönem eki kapılar da tek kanatlı basit çakma kapılardır. Kapıların özgün metal menteşeleri görülmektedir.

Camide çok fazla pencere / havalandırma boşluğu bulunmamaktadır. Doğu, batı ve güney cephelerinde birer tane ahşap giyotin pencere vardır. Pencerelerin dıştan iki kanatlı ahşap kapakları vardır. Pervazları sonradan beden duvarına yeni çiviler ile sabitlenmiştir. Yatayda metal parmaklıklar yerleştirilmiştir (Şekil 4.46, 4.47).

- **Bezemeler**

Dağdıralı Camisi bezeme açısından oldukça sadedir. Yapıda basit ahşap oymalar ve aşı boyası ile yapıldığı düşünülen bezemeler vardır. Harim giriş kapısı ve minber ahşap oyma bezemeleriyle öne çıkmaktadır. Harim içindeki dikmelerde ve doğu

revağında dikmeleri birleştiren kirişte de ahşap oyma bezemeler / profiller yer almaktadır. Aşı boyası ile yapılan kısıtlı sayıdaki bezemelere son cemaat yerindeki kirişte ve sonradan kapatılan son cemaat ve doğu revağı bölümlerindeki kaplamalarda rastlanmaktadır.

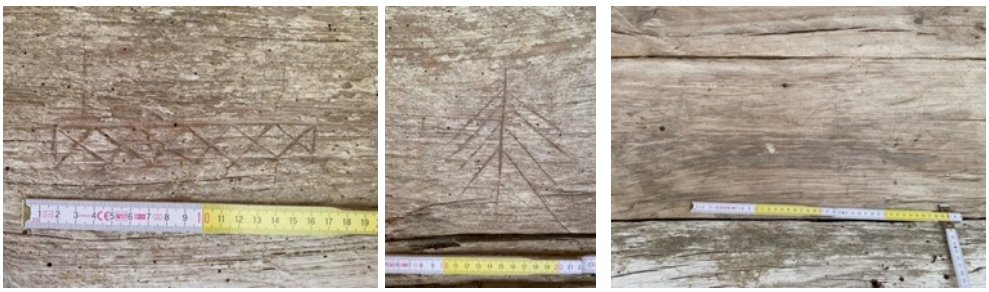
Şekil 4.47 Dağdıralı Camisi'nin ahşap pencereleri (Aktaş, 2022)

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Ahşap elemanlar üzerindeki balta izleri duvar elemanlarında, kiriş uçlarında okunmaktadır. Bununla birlikte harim doğu duvarı ile kuzey duvarı kesişimindeki duvar bitiş biçimlendirmesi de (başka bir kurtboğaz birleşim için hazırlanmış detaylar) koruma açısından önem taşımaktadır.

Caminin harim ve son cemaat duvarları üzerinde Yenicami Camisi'nde olduğu gibi aşağıdan yukarı artacak şekilde düzenlenen çeşitli çentikler bulunmaktadır.

Camide ahşap üzerine kazınmış, aşı boyası ile çizilmiş bazı semboller ve yazılar bulunmaktadır (Şekil 4.48).

Şekil 4.48 Dağdıralı Camisi doğu harim duvarı üzerindeki ahşap üzerine kazınan işaretler (Aktaş, 2022)

4.2.4.2 Koruma Sorunları

Samsun'daki en eski tarihli camilerden biri olduğu düşünülen Dağdıralı Camisi birçok koruma sorununa sahiptir. Yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararları doğrultusunda caminin koruma sorunları değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik bir dökümü verilmiş ve gözlenen koruma sorunları *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Dağdıralı Camisi ile ilgili Kurul arşivine girmiş ilk yazı 19.09.2009 tarihinde, caminin mezarlık alanı içindeki ağaçların yıkılıp satılması konusu hakkındaki köy muhtarlığının talebidir. Bunun üzerine kesilmesi talep edilenlerin anıt ağaç olma ihtimaline karşı yerinde tespit yapmaya giden kurul raportörleri '100 yıldan önce' yapıldığı söylenen Dağdıralı Camisi hakkında rapor hazırlayarak 14.12.2009 tarihinde yapıyı tescile önermiştir (SKVKBK Arşivi).

19.12.2009 tarih ve 2406 sayılı karar ile de koruma grubu 1 olarak belirlenerek korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmesine karar verilmiştir. Ancak tescil kararına Samsun Valilik Temsilcisi "Bu tür yöresel mimari camilerin çok olması, bunların tescilinden sonra onarımlarının ekonomik nedenlerle yapılamadığı, dolayısıyla vatandaşlar tarafından kullanılamadığı gerekçesiyle caminin tescil edilmesine karşı oy kullanıyorum." şerhi ile karşı oy koymuştur (SKVKBK Arşivi).

Camiye ait kurul dosyasında başka bir karara rastlanmamıştır. Herhangi bir onarım talebi ya da rölöve, restitüsyon, restorasyon projesi hazırlanması ile ilgili de bir çalışma başlatılmamıştır. Sadece Samsun İl Özel İdaresi'nin Terme'deki ahşap camilerin turizme kazandırılması için başlattıkları çalışması doğrultusunda Dağdıralı, Yenicami ve Karacalı camileri ile ilgili hazırlanan kısa tanıtım metni yer almaktadır (SKVKBK Arşivi).

- **İdari – Yasal Sorunlar**

  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması,

- Samsun'un en eski tarihli yapılarından olduğu düşünülen ve tescili öncesinde güney cephesine eklenen betonarme şadırvan[92] ile halihazırda özgünlüğüne zarar verildiğinden koruma açısından oldukça önemli olan bu cami için Valilik temsilcisinin caminin tesciline karşı oy kullanması,
- Caminin tescil işleminden sonra Kurul bilgisinin / izninin dışında camide onarım yapılması[93],
- Caminin tescil edilmesi işleminin 2009 gibi yakın tarihli bir zamanda 'şans eseri' yapılmış olması,
- Tescil kararında caminin hemen yanındaki, cami ile aynı dönemde inşa edilmiş olabileceği düşünülen yığma ahşap teknikle inşa edilmiş türbeye ait herhangi bir karar alınmaması,

- **Belgeleme Sorunları**
  - Camiye ait yapılmış kapsamlı bir belgeleme çalışmasının bulunmaması,
  - Camiye ait eski fotoğrafların Kurul arşivinde bulunmaması,
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Cami ve türbeye ait kapsamlı ve doğru bir tanıtım tabelasının bulunmaması,
- **Mimari / Teknik Sorunlar**
  - Caminin güneyinde özgün görünümü büyük oranda engelleyen betonarme şadırvanın eklenmesi,
  - Yıllar içerisinde toprak seviyesinin yükselmesi nedeniyle caminin temeli için kullanılan ahşap kütüklerin bir kısmının toprakla doğrudan temas etmesi ve bu nedenle kütüklerin çürümeye başlaması,
  - Toprağa oturan ahşap kirişlere bazı noktalarda çimento dökülmesi,
  - Temeldeki ahşap taşıyıcılardaki bitkilenme sorunu,
  - Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
  - Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar,
  - Niteliksiz aydınlatma, ses sistemi aletlerinin yapıya eklenmesi,

[92] 14.12.2009 tarihli Kurul raporunda betonarme şadırvanın öncesinde yapılmış olduğu söylenmektedir.
[93] Caminin betonarme şadırvanının üzerinde "Ahşap Camii Tamiratı 2011" yazan tabeladan caminin bu tarihte onarım geçirdiği anlaşılmaktadır.

- Klima kullanılması ve klimanın motorunun taşıtılması için gerekli metal akşamların yapıya monte edilmesi,
- Özgünde çatı konstrüksiyonunun içerinden okunacak şekilde olduğu düşünülen çatı – tavan kurgusunun hem harimde hem de son cemaat yerinde kontrplak ile kapatılmış olması[94],
- Tavanın kaplandığı dönemde çatının eğimine bağlı olarak minberin üst kısmındaki ahşap elemanlara zarar verilmesi,
- Bir dönem düşey ahşap elemanlarla kapatılmış olan son cemaat yerinin duvarlarını yeniden içeriden ahşapla kaplanması,
- Doğu revağından tespit edilebilen merteklerin değiştirilmesi, kiremit altı tahtalarının yenilenmesi,
- Doğu revağının döşemesinin yenilenmesi / özgün kaplama tahtaları üzerine yeni ahşap kapatılması,
- Özgün çatı üst örtüsünün kaybolması / niteliksiz onarım,
- Harimdeki ahşap yüzeylerin bir dönem yeşil daha sonra ise beyaz renkli yağlı boya ile boyanması,
- Güneyde çatı alın tahtasının pvc ile kaplanması (sebep – sonuç?),
- Bir dönem cami içinde ısınma amaçlı kurulan soba için güney cepheye tuğladan yapılan baca,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları vb.

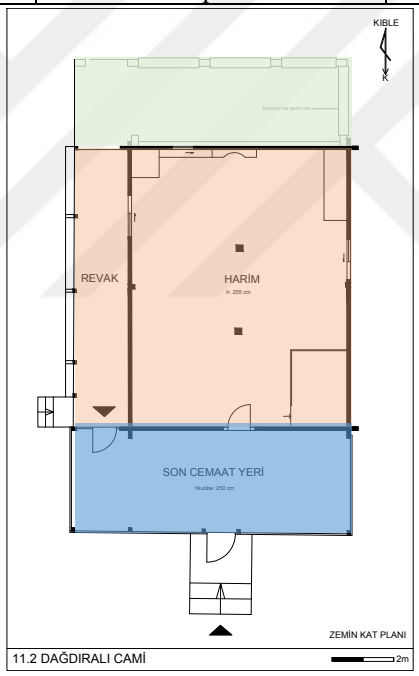
[94] Arşiv verilerine göre bu uygulama 2012 yılından önce yapılmıştır (SKVKBK Arşivi).

4.2.4.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Dağdıralı Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.24, 4.25, 4.26, 4.27, 4.28, 4.29, 4.30).

Tablo 4.24 Dağdıralı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***	
1.1 PLAN DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Müdahaleler**
- Harim, son cemaat yeri ve doğu revağı*	- Son cemaat yeri ve doğu revağının kuzeyindeki dikmelerin arasının kaplama tahtaları ile kapatılması	- Güney cephesine sonradan eklenen muhdes betonarme şadırvan

Özgün plan şeması
Dönem ekleri
Niteliksiz müdahaleler

Tablo 4.24 Dağdıralı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

DAĞDIRALI CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim beden duvarları - Çatı biçimlenişi - Çatı destekleri (ahşaplar yenilenmiş?) - Revaklarda yer alan dikmeler - Havalandırma boşlukları - Harim giriş kapısı	- Kıble cephesinde açılan giyotin pencere boşluğu	- Muhdes betonarme şadırvan - Sonradan kapatılan son cemaat yeri ve doğu revağının kuzey ucu

Kuzey cephesi (Aktaş, 2022)

Güney ve batı cephesi (Aktaş, 2022)

Tablo 4.24 Dağdıralı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

DAĞDIRALI CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	**Dönem ek(ler)i**
- Harim içinde dikmelerdeki ve dikme başlarındaki bezemeler - Son cemaat yerindeki ahşap dikme ve kiriş üzerindeki ahşap oyma ve aşı boyası bezemeler - Doğu revağındaki kirişlerde dikme başı görünümünü veren uygulamalar - Harim giriş kapısındaki ahşap oymalar	- Minberdeki özgün oyma bezemeler
 Son cemaat yerindeki dikme ve kirişlerdeki bezemeler (Aktaş, 2022)	 Dönem eki olan minberde ahşap oyma detayı (Aktaş, 2022)
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR	
Dönem Ekleri	
- Mihrap, minber, vaaz kürsüsü	
 Vaaz Kürsüsü – mihrap- minber düzenlemesi (Aktaş, 2022)	

Tablo 4.25 Dağdıralı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ		***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilen büyük kesitli ahşap taşıyıcılar* - Revak kirişinin bir bölümü - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler** - Ahşap beden duvarları	- Revak döşeme kaplama tahtaları *** - Revaktaki oturma alanları - Çatı konstrüksiyonu (kısmen - okunabilen) - Saçak destek elemanları	- Çatı örtü kaplaması - Güney cephesinde alın tahtasına yapılan pvc kaplamalar - Harim tavan kaplama tahtaları - Revak ve son cemaat yeri giriş merdivenleri
* Cami geçmiş dönemlerde taşınarak günümüzdeki konumuna taşındıysa ahşap taşıyıcılar değiştirilmiş olabilir. Yapılacak dendrokronolojik analizler ile netleştirilebilir.		
** Doğu revağında merdivenin sağındaki dikme muhdestir.		
*** Ahşap olarak yenilenmiştir. Ancak boyutları özgünle aynı değildir.		

Tablo 4.26 Dağdıralı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi cami olup günümüzde cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.27 Dağdıralı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap taşıyıcılar	
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
Harimdeki ahşap yığma duvarlar - köşe geçme detayları	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Dikme başlığı ve altlığı olmayan revak dikmelerinde ve sadece dikme başlığı olan harimdeki dikmelerde kirişlere zıvana geçme tekniği ile Dikme başı kirişlere özgün demir dövme çiviler ile	
4.4 ÇATI	
3 yöne kırma özgün çatı sistemi	Değiştirilen çatı konstrüksiyonu (kiremit altı tahtalarının ve merteklerin yenilenmesi) Çatı üst örtüsünün değiştirilmesi

Tablo 4.28 Dağdıralı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Dönem eki	
Dağdıralı Camisi, geniş ve eski bir mezarlık alanı içinde yer almaktadır. Caminin taşınmış olduğuna dair bir kesin bir bilgiye rastlanmamıştır. Cami girişinde asılı olan tabela, SKVKBK arşivindeki raporda yazılan bilgiye göre caminin çok eski bir dönemde taşındığı düşünülmektedir. Duvar üzerindeki çentik izleri de bu durumu destekler niteliktedir.	

Tablo 4.29 Dağdıralı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	**Kaybolan Miras**
Dağdıralı Camisi, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde Cuma ve cenaze namazlarında ya da mezarlığı ziyaret edenler tarafından bireysel olarak kullanılmaktadır.	Cami vakit namazlarında kullanılmamaktadır.

Tablo 4.30 Dağdıralı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

DAĞDIRALI CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	
Geniş mezarlık içinde konumlandırılmış olan cami, çevresindeki ağaçlar ile birlikte yerin ruhunu korumaktadır.	

4.2.5 Karacalı Cami, Terme

2015 yılı öncesinde resmi kayıtlarda 'Yukarı Söğütlü Camisi' olarak geçen ve bu isimle TKVKBK tarafından tescillenmiş olan caminin adı, köy muhtarının 2015 yılındaki talebi üzerine 'Karacalı Mezarlık Camisi'[95] olarak değiştirilmiştir.

4.2.5.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Karacalı Mezarlık Camisi, Terme ilçesi, Karacalı köyü sınırları içinde olup Karacalı köy merkezinden yaklaşık 1,5 km uzaktadır. Cami ve geniş mezarlık alanı 113 ada 60 parsel olarak tanımlı olup cami 41.2108, 36.8559 koordinatlarında yer almaktadır. Caminin konumunun özgün olduğu düşünülmektedir[96]. Caminin

[95] Bazı akademik yayınlarda caminin isminin etrafında ağaçların yoğun olması ve bu nedenle caminin sürekli loş bir ortamda bulunması nedeniyle 'Karacalı' olarak anıldığı bilgisine yer verilmiştir (Bayraktar, 2017, s.102; Can, 2004, s.42).

[96] Yücel, Karacalı Camisi'nin aynı bölgedeki bir başka mahalleden günümüzdeki konumuna taşındığını belirtmektedir (Yücel, 2022, s.491). Ancak bu bilginin kaynağına dair veri yayın içinde

taşınmış olduğuna dair bir belge ya da bilgiye rastlanmamış olup böyle bir uygulamanın izleri de yapı üzerinde tespit edilmemiştir.

- **Yapım Tarihi**

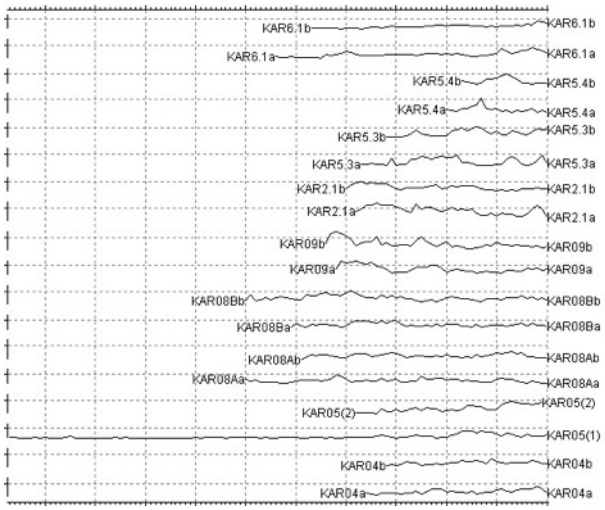
Karacalı Camisi'nin, Terme ilçesinin en eski camilerinden biri olduğu tahmin edilmektedir[97] (Bayraktar, 2017, s.102). Camiye ait bir kitabe yoktur. Ancak cami beden duvarlarında ve mertekler üzerinde çeşitli tarihler bulunmaktadır. Doğu duvarında kazılı olan Arap alfabesiyle "Çavuşlu Karyesi halkı ve ayan beyan Eder fi sene nısfı Şa'bân 1112 (M.1700/1701)" yazısı kazılıdır (Bayraktar, 2017, s.102; Can, 2004, s.46). Aynı duvar üzerinde 1170 (M. 1756/1757), 1182 (M. 1768/1769) tarihleri de okunmaktadır. Son cemaat yerinde bulunan bir mertek üzerinde aşı boyası ile 1215 (1800/1801) tarihi yazılmıştır. Caminin tarihlendirmesinde Can'ın yorumuna dayalı olarak, 1700 tarihi yapım yılı kabul edilmiş ve diğer tarihlerin onarım tarihi olduğu bilgisi verilmiştir (S. Bayraktar, 2017, s.102; Can, 2004, s.46; Naza-Dönmez, 2008, s.43). Bayraktar, Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde yapıya ait Hicri 1323 (Miladi 1905) tarihli bir vakfiye bulunduğunu belirtmekte ve bu tarihi de camiye ait onarım tarihi olarak değerlendirmektedir (Bayraktar, 2017, s.102).

Karacalı Camisi'nin tam yapım tarihini tespit etmek için dendrokronolojik analizler yapmak üzere ilgili kurumlardan gerekli izinler temin edilmiş olup (EK B) 04.Nisan.2024 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi KUDEB personelleri eşliğinde İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nesibe Köse ve Prof. Dr. Coşkun Köse ile birlikte camiden 9 adet örnek alınmıştır. Ancak Prof. Dr. Nesibe Köse tarafından gerçekleştirilen analiz çalışmalarında camide kullanılan karaağaç cinsi ahşapların tarihlendirmeye uygun olmadığı tespit edilmiştir. Alınan örneklerin kesitleri büyük olmasına rağmen yıllık halkaların çok geniş aralıklı olduğu ve yapılan ölçümler ile istenilen seviyede bir uyum ile cami kronolojisi oluşturulamadığı anlaşılmıştır (Şekil 4.49). Bu nedenle de mevcut kronoloji üzerinden doğru bir sonuca ulaşılamamıştır. Caminin yapım tarihinin tam olarak belirlenebilmesi için camiden daha fazla örnek alınması gerekmektedir[98].

yer almamakta olup cami üzerindeki izler takip edildiğinde bu bilgiyi destekleyen bir veriye rastlanmamıştır.

[97] Daha sonra netleştirilecek olmakla beraber ilk tespitler caminin erken örneklerden olduğunu göstermektedir.

[98] Yapım tarihinin belirlenebilmesi için ilerleyen zamanlarda gelişmiş teknolojiler de kullanılarak başka çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

Şekil 4.49 Karacalı Camisi'nden alınan örneklerin ölçüm değerleri

- **Plan Düzeni**

Karacalı Mezarlık Camisi revakları dahil dikdörtgen planlı olup kuzey- güney yönünde gelişmiştir. Harime giriş kuzey cephesinin ortasındandır. Harim planı da kuzey güney yönünde gelişen dikdörtgen şeklinde olup 6 x 10.5 m boyutlarındadır. Harim giriş kapısı ile mihrap aksı üzerinde iki ahşap dikme bulunmaktadır. Dikmeler üzerinde kuzey ve güney duvarlarını birbirine bağlayan yekpare ahşap kiriş yer almaktadır ve kiriş kuzeyde son cemaat yerinin ortasına kadar uzanmaktadır. Caminin harimi düz tavanlıdır.

Caminin kapalı bir son cemaat yeri yoktur. Ancak kuzeyde yer alan revak kısmı doğu ve batı revağından daha geniş olduğu için son cemaat yeri olarak kabul edilmektedir (Bayraktar, 2017, s.103; Can, 2004, s.44). Kuzey revağında (son cemaat yeri) harimin doğu ve batı beden duvarları hizasında birer ahşap dikme vardır. Son cemaat yerini doğu revağından ayırmak için 50 cm yüksekliğinde ahşap bir korkuluk yapılmıştır. Batı revağında böyle bir ayrım olmayıp bu bölümde döşeme kaplama tahtaları da yenilendiğinden korkuluk izi takip edilememektedir. Ancak özgünde burada da ahşap korkuluğun olması olasıdır ve son cemaat yeri ölçüleri harim doğu ve batı duvar hizası sınır kabul edildiğinde 5.40 x 6.20 m dir.

Kuzeydeki son cemaat yeri ile doğu ve batıdaki revaklarla birlikte caminin boyutları 10.00 x 16.15 m dir. Doğu revağında 11, kuzey revağında 5, batı revağında ise 9 ahşap dikme mevcuttur. Cami yerden yaklaşık 60 cm yukarıdadır ve revağa çıkış doğudan 3 basamaklı beton bir merdiven ile sağlanmaktadır. Caminin batı revağının

güney ucunda tek kanatlı bir ahşap kapı vardır. Ancak batı revak kotuna çıkmak üzere bir merdiven olmadığından kullanılmamaktadır.

- **Cephe Düzeni**

Karacalı Mezarlık Camisi'nin, Samsun'da ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş erken örneklerden biri olduğu düşünülmektedir. Caminin duvarlarının yapım tekniğine bağlı olarak çok fazla pencere boşluğu bulunmamakta olup buna bağlı olarak iç mekân oldukça loştur.

Kuzey cephesinde sadece harim giriş kapısı yer almaktadır. Çift kanatlı olan kapının kanatlarının üstünde metal elemanlar ile tutturulmuş ahşap parçalar mevcuttur. Özgünde bu yüzeylerde diğer camilerde olduğu gibi bezemeli başka ahşap parçaların olma ihtimali üzerinde durulmaktadır (Bayraktar, 2017, s.104).

Doğu, batı ve güney cephelerindeki çeşitli yükseklik ve boyutlardaki havalandırma boşluklarının özgün oldukları düşünülmektedir. Doğu boşluğunun ortasında basit bir ahşap parmaklık vardır. Batı duvarındaki boşluğa ise sade bir ahşap kapak takılıdır. Bu boşlukların bir kısmı içte düşey ahşap kaplama tahtaları ile kapatıldığından iç mekândan algılanmamaktadır.

Doğu, batı ve güney cephesindeki birer adet içten sürgülü pencerede kullanılan malzeme ve pencere boyutları değerlendirildiğinde, bunların yapıya aynı dönemde sonradan eklenmiş elemanlar oldukları düşünülmektedir. Özgünde bu cephe biçimlerinde daha küçük boyutlu pencerelerin olması mümkündür. Kıble cephesinde mihrabın sağında yer alan pencere ise bu pencerelerden daha büyük olup iki kanatlı ahşap kapakları vardır (Şekil 4.50). Pencerenin alt ve üst kotları diğer pencereler ile aynı seviyede değildir. Bu da pencerenin daha yakın tarihte açılmış olduğunu düşündürmektedir. 1996 tarihli kurul raporu ekinde yer alan fotoğraflarda bütün pencereler görüldüğünden bahsedilen düzenlemeler bu tarihten önce yapılmış olmalıdır.

Üç yönde revaklarla çevrili caminin doğu cephesindeki ahşap dikmelerin arasına özgün ahşap korkuluklar yerleştirilmiştir. Kuzey ve batı revağında ise korkuluklara dışarıdan düşey ahşap kaplamaların dövme demir çiviler ile çakıldığı görülmektedir. Kuzey revağında dikmeler arasında muhdes çapraz destek elemanları bulunmaktadır (Şekil 4.51).

Şekil 4.50 Karacalı Camisi'nin güney cephesi (Aktaş, 2022)

Şekil 4.51 Karacalı Camisi'nin kuzey doğu cephesi (Aktaş, 2022)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin mevcuttaki ahşap mihrabının ve vaaz kürsüsünün caminin inşasından bir süre sonra üretilip camiye aynı dönem eklendikleri düşünülmektedir. Can, özgünde mihrabın dışarı taştığı ve bu boşluğun sonradan kapatıldığını belirtmektedir (Can, 2004, s.44). Dıştan kıble cephesinde mihrabın denk geldiği kısımda yerden yaklaşık 70 cm yukarıda 60x65 cm boyutlarında bir müdahale[99] izi gözlenmiştir. Ancak bu boşluk Göğceli Camisi ve Şeyh Habil Camisi'ndeki gibi mihrabın önceden dışa doğru taşan bir niş olduğu izlenimini vermemektedir.

Mihrap ile vaaz kürsüsü arasında 30 cm yüksekliğinde ahşap parmaklıklar bulunmaktadır. Vaaz kürsüsüne çıkış için kıble duvarına çeyrek dair formunda bir basamak monte edilmiştir (Şekil 4.52). Dönmez, minberin de mihrap ve vaaz kürsüsü ile birlikte yapıldığını ve caminin ilk inşa aşamasına ait olmadıklarını belirtmektedir (Naza-Dönmez, 2008, s.43). Ancak harimde günümüzde bulunan

[99] Bu müdahalenin ne zaman, hangi amaçla yapıldığı bilinmemektedir.

minberin daha yakın tarihli olduğu; vaaz kürsüsü, mihrap ve ahşap parmaklıkların minberden önceki bir tarihte yapıldıkları düşünülmektedir.

Şekil 4.52 Karacalı Camisi'nin iç mekan öğeleri (Aktaş, 2022)

Harimin kuzeybatısında yerden yaklaşık 35 cm yukarıda yer alan ve kaynaklarda 'müezzin mahfili' olarak adlandırılan bir seki yer almaktadır (Bayraktar, 2017, s.104). Bayraktar, müezzin mahfilinin son dönemde eklenmiş olduğunu belirtmektedir (Bayraktar, 2017, s.104). Ancak yöredeki diğer camilerde de görülen bu ekin ilk inşa dönemine ait olmasa dahi dönem eki niteliğinde olduğu düşünülmektedir.

En yakını 2017[100] tarihli olan yayınlarda caminin doğu revağının kuzey batı kenarında günümüzde mevcut olmayan ahşap bir abdestlik olduğu ve bu alanın ilk inşadan itibaren kullanıldığı belirtilmektedir (Bayraktar, 2017; Can, 2004, s.45; Naza-Dönmez, 2008; Yazıcı, 2016, s.77)[101]

Caminin son cemaat yerindeki dikmeler arasında ve güney kıble duvarına monte edilmiş şekilde ahşap oturma elemanları bulunmaktadır. Karacalı Camisi'nin günümüzde minaresi yoktur. Daha önce minaresinin olduğuna dair herhangi bir bilgiye ulaşılmamıştır. Kıble duvarında diğer camilerde de görülen ahşap askılık bulunmaktadır.

[100] 2017 tarihli çalışmada abdestliğin varlığından söz edilmiş olsa da 2015 tarihinde camiye yapılmış olan niteliksiz müdahale ile abdestliğin kaldırılmış olduğunun belgeleri mevcuttur.

[101] Terme Karacalı Köyü'ne ait sosyal medya *(https://www.facebook.com/people/Karacalı-Mahallesı/100064558521447/)* hesabında 15 Ekim 2013 tarihinde yayınlanmış olan görselde abdestlik mevcuttur.

- **Yapı Malzemesi**

Camide kullanılan ahşapların cinsine dair çalışmalarda özel bir bilgiye ulaşılamamış olup yığma duvarlarda meşe kullanıldığı düşünülmektedir. Ahşap elemanların birleşimlerinde dövme demir çivilerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

- **Yapım Tekniği**

Zeminden yaklaşık 60 cm yükseltilen caminin tabanındaki tekil taşlar ve onların üzerine yerleştirilen, kesitleri 30x55 cm'i bulan ahşap taşıyıcılar ile cami teraziye alınmıştır. Revak taban kirişlemeleri iki yönde ve çift sayıdadır. Harim ve revaklardaki döşeme tahtalarının büyük bir bölümü yenilenmiştir[102] (Şekil 4.53). Doğu revağında özgün olduğu düşünülen döşeme tahtaları yaklaşık 30 cm genişlikte ve 5 cm kalınlığındadır.

Şekil 4.53 Karacalı Camisi'nin doğu revağı (Aktaş, 2022)

Şekil 4.54 Karacalı Camisi'nde kurtboğaz duvar detayı (Aktaş, 2022)

Revaklardaki tek parça dikmelerin gövdelerinde köşeler pahlanarak sekizgen kesit elde edilmiştir. Dikmeler taban kirişlerine zıvana geçme tekniği ile yerleştirilmiştir. Doğu ve batı revağındaki dikmeleri birbirine üstten bağlayan ahşap bir kiriş vardır. Dikme-kiriş bağlantısı da zıvana geçme şekilde yapılmış ve tek parçadan oluşan kiriş, dikmelerle birleştiği noktalarda dikme başlığı gibi şekillendirilerek başlık görünümü elde edilmiştir.

[102] SKVKBK arşivinde yer alan restorasyon raporunda harimdeki özgün döşeme kaplama tahtalarının hâlâ durduğu, yeni döşeme kaplama tahtalarının ise özgünün üzerine yerleştirildiği bilgisi vardır (SKVKBK Arşivi).

Son cemaat yerindeki dikmeler doğu ve batı revağındakilerden farklıdır. Yuvarlak kesitli ve üzerinde çeşitli boşluklar olan dikmenin devşirme bir eleman olduğu düşünülmektedir. Yanındaki iki ahşap dikme ise harimdeki iki dikme ile benzer niteliktedir. Bu dikmeler için ayrı dikme başlıkları hazırlanmış ve kirişlere dövme demir çiviler ile tutturulmuştur.

Harim beden duvarlarında kurtboğaz yapım tekniği kullanılmıştır (Şekil 4.54). Duvar ahşap elemanlarının enleri 10-13 cm, yükseklikleri de 35-50 cm arasında değişmektedir. Duvarların dışa ve içe doğru bel vermesini önlemek amacıyla doğu ve batı duvarlarında hem içten hem dıştan, güney duvarında ise sadece dıştan ahşap düşey elemanlar duvarlara dövme demir çiviler ile sabitlenmiştir. Kuzey ve güney duvarları tek parça elemanlardan oluşurken doğu ve batı duvarında yer yer ahşap eleman boyutlarının yetersiz kaldığı ve birleştirmeler yapıldığı görülmektedir. Doğu revağında üzerindeki çentiklerden devşirme olduğu düşünülen bir duvar elemanı bulunmaktadır.

Kuzey yönünde çıkıntı yapan doğu ve batı harim duvarı elemanlarından en üstten 2 sıra alttaki duvar elemanının ucu profilli olarak tasarlanmış, bu parçaların üstüne gelen eleman ise son cemaat yerinde bulunan dikmeler üzerinde devam ettirilerek kiriş gibi mekânları üst kotta birbirine bağlamıştır (Şekil 4.55). Bu kirişlemelere dik olacak şekilde üzerlerine 3 ahşap kiriş daha aralıklı olarak yerleştirilerek kirişlerin üstündeki dikmelerin çatıyı taşıması sağlanmıştır.

Şekil 4.55 Kuzey ve güney cephesindeki duvar detayları (Aktaş, 2022)

Güney cephesinde de doğu ve batı harim duvarlarının en üstten bir alttaki ahşap yığma duvar elemanının birleşim yerinin ucu profilli olarak güney yönüne çıkıntı

yapmakta ve üstündeki iki duvar elemanı da güneye doğru uzatılarak saçak taşıtılmaktadır (Şekil 4.55). Aynı zamanda mahya aşığı ve ara aşıklar da uzatılarak bu cephede iki yöne kırılan çatının saçağı desteklenmektedir. Doğu ve batı yönünde çıkıntı yapan duvar elemanlarında profilli eleman kullanılmamış olup en üst sıradaki elemanlar uzatılarak bu yönde de saçak taşıtılmıştır.

Karacalı Camisi'nin çatısı üç yöne kırma şeklindedir. Harimin üstünde çatı iki yöne kırılmakta iken son cemaat yerinin ortasından itibaren kuzeye doğru kırılmakta ve saçak uzunlukları değişkenlik göstermektedir[103]. Çatıdaki dönem eki olduğu düşünülen üzeri aşı boyalı mertekler kılıçlamasına değil yatay olacak şekilde yerleştirilmiştir (Şekil 4.56).

Şekil 4.56 Son cemaat yeri çatı taşıyıcı sistemi (Aktaş, 2022)

Tam olarak izlenememekle birlikte kıble cephesinde beşik çatıyı oluşturmak üzere üst üste bindirilmiş duvar elemanları ahşap çivilerle düşeyde birbirlerine tutturulmuş olmalıdır. Elemanların yatayda ayrılmasını önlemek için ise duvarın hemen önüne yerleştirilen merteklere çiviler ile sabitlenmiş olabilirler. Güney cephesinde duvar elemanlarının dışa doğru bel vermesini önlemek adına, bir dikme de dövme demir çiviler ile duvara sabitlenmiştir.

- **Bezemeler**

Karacalı Mezarlık Camisi yoğun bir bezemeye sahip değildir. Camide basit ahşap oymalar ve aşı boyası[104] ile yapılmış basit bezemeler vardır. Samsun'daki diğer camilerde rastlanmamış olan ahşap kirişlerin üzerine oyulmuş, bir tanesi batı

[103] Kuzeydeki özgün hilal formu 2015'te yapılan niteliksiz müdahaleler ile kaybedilmiştir.
[104] Can aşı boyası ile yapılmış bezemeleri basit ve 'ilkel' olarak tanımlamaktadır (Can, 2004, s.45).

revağında iki tanesi doğu revağında ibrik ve bir tane doğu revağında maşrapa oyması bu camiye özgüdür[105] (Tablo 4.31). Harim içindeki dikmeler ve revaklardaki dikmelerin üzerinde basit geometrik formlu bezemeler bulunmaktadır.

Genellikle mertekler, aşıklar ve kirişlerde görülen aşı boyası bezemelerin; elemanlardaki eskime (patinaların) farklılığı, bezemelerin niteliği ve elemanların yeri nedeniyle iki ayrı döneme ait olabileceği düşünülmektedir. Üzerinde Arapça harflerle yazılmış yazıların olduğu merteklerin geometrik bezemelerin olduğu aşıklara ve merteklere göre daha yeni olduğu izlenimi edinilmiştir. Üzerinde 1215 (M.1800) tarihinin yazılı olduğu mertek de geç dönem bezemelerdendir. Bu tarihin bu nitelikteki bezemelerin yapıldığı tarih olabileceği, merteklerdeki yazıların bir kısmının yığma duvar içerisinde kalıyor olması nedeniyle de bu tarihte caminin çatısının onarım geçirmiş olabileceği düşünülmektedir (Bayraktar, 2017, s.103)

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Caminin batı revağında ahşap yığma duvar üzerinde düz bir çizgi şeklinde 2'den 6'ya kadar aletle kazınmış çentikler vardır. Her bir sırada elemanın alttan itibaren bulunduğu sıra sayısı kadar çentik atılmıştır. Duvar elemanlarının boyutlarının yetersiz kaldığı için birbirine eklendiği noktalarda bu işaretlemelerin yapıldığı dikkat çekmektedir. Ancak bu izlerin özgün yapım tekniği ya da onarımla mı ilgili olduğu tespit edilememiştir.

4.2.5.2 Koruma Sorunları

Samsun'daki en eski tarihli camilerden biri olduğu düşünülen Karacalı Camisi birçok koruma sorununa sahiptir. Yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararları doğrultusunda caminin koruma sorunları değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik bir dökümü verilmiş ve gözlenen koruma sorunları *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

[105] SKVKBK Arşivinde bulunan 1996 tarihli rapor ekinde kirişlerden birinde bulunan rozetli bir ibrik motifine ait bir görsel bulunmaktadır. Ancak günümüzde bu ibrik motifi izlenememiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Karacalı Merkez Camisi için 22.05.1996 tarih ve 2472 sayılı karar ile Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu (TKVTVKK) tarafından tescil kararı verilmiştir (SKVKBK Arşivi). Caminin koruma grubunun I olarak belirlenmesi ise 25.09.2018 tarihinde SKVKBK'nun 5605 no'lu kararı ile gerçekleştirilmiştir (SKVKBK Arşivi).

1996 tarihli tescil kararında caminin adı 'Yukarı Söğütlü Camisi' olarak geçmekte iken köy muhtarı tarafından yapılan başvuru üzerine 20.03.2015 tarih ve 2510 sayılı karar ile caminin resmi adı 'Karacalı Mezarlık Camisi' olarak değiştirilmiştir (SKVKBK Arşivi).

18.03.2015 tarihinde Mezarlık Şube Müdürlüğü tarafından SKVKBK'na yazılan dilekçede mezarlık içindeki kurumuş meşelerin kesilerek caminin onarımında kullanılması ve cami ve mezarlara zarar veren ağaçların da kesilmesi talep edilmiş ve 20.04.2015 tarih ve 141 sayılı kurul raporunda ağaç kesimi ve onarım konuları için uygundur görüşü belirtilmiştir (SKVKBK Arşivi). 29.04.2015 tarih ve 2563 sayılı karar ile de ağaç kesimine izin verilmiştir [106](SKVKBK Arşivi).

Caminin belgelenmesi ile ilgili kurula sunulan ilk çalışma 2018 tarihlidir. 19.09.2018 tarih ve 637 sayılı kurul raporunda rölövenin genel hatlarıyla doğru olduğu belirtilmiş ancak duvar kaplama detayları, özgün döşeme çizgisinin yer almaması, çıkış kapağı olmasına rağmen çatı arasına çıkılıp belgeleme yapılmamış olması gibi eksikliklere yer verilmiştir (SKVKBK Arşivi). 25.09.2018 tarihli, 5605 sayılı yazıda ise rölövenin düzeltilmesi, duvar ve tavanlarda KUDEB eşliğinde kısmi sökümlerin yapılması kararı çıkmıştır (SKVKBK Arşivi).

29.11.2018 tarihli, 5774 sayılı kurul kararında rölöve ve 2 dönem için hazırlanmış restitüsyon projelerinin uygun olduğu, restorasyon projesinin beden duvarlarına dokunulmayacak şekilde hazırlanıp sunulması gerektiği yazılıdır (SKVKBK Arşivi).

[106] 2015 tarihli bu karar yazısına kurul arşivinde rastlanmamıştır. Ancak 19.09.2018 tarih ve 637 sayılı kurul raporunda karar yazısına atıf yapılmıştır (SKVKBK Arşivi).

21.12.2018 tarih ve 5872 sayılı yazıda restorasyon ve müdahale paftalarından 21. Maddenin[107] iptal edilerek onaylanmasına karar verilmiş, uygulamanın Vakıflar ve KUDEB denetiminde yapılmasına karar verilmiştir. En son Temmuz 2022 tarihli saha çalışmasında camide henüz restorasyona başlanmadığı görülmüştür.

- **İdari – Yasal Sorunlar**

  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması, 'fahri imamın' görev yapıyor olması[108],
  - Caminin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin 2018 yılında SKVKBK tarafından onaylanmasına rağmen en son 2022 tarihinde yapılan saha çalışması tespitlerine göre restorasyon çalışmasının henüz başlatılmaması,
  - *Restorasyon projesi hazırlanma aşamasındayken yapıya niteliksiz müdahalelerin yapılmış olması?* [109],
  - 1996 tarihinde caminin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiş olmasına rağmen koruma grubunun I olarak belirlenmesi kararının 2018 tarihinde alınması,
  - Caminin 2015 tarihinde geçirdiği niteliksiz onarıma ait kurul dosyasında başlatılan herhangi bir işlemin bulunmaması[110],
  - Caminin altında yapılan define kazılarıyla ilgili SKVKBK arşivinde herhangi bir işleme rastlanmaması.

[107] Müdahale paftasına erişilemediğinden ve kurul raporu ile kurul kararında detayları açıklanmadığından 21. Maddenin içeriğine dair bir bilgiye ulaşılamamıştır.
[108] Tekrar kontrol et notlardan
[109] Caminin restorasyon projesini hazırlayan firmanın restorasyon raporunda yapının 2015 öncesine ait fotoğraflarının olduğu görülmektedir. İhale zamanı ve rölöve zamanı öğrenilebilir mi? Projeler hazırlanırken mi yapıldı müdahaleler?
[110] 18.03.2015 tarihinde Mezarlık Şube Müdürlüğü tarafından yazılmış dilekçenin ekinde camiye yapılan niteliksiz müdahale sürecine ait fotoğraflar bulunmaktadır. Yapılan müdahale ile caminin çatı formunun değiştirildiği ve özgün hilal şeklin kaybedildiği, kiremit altı tahtalarının ve merteklerin yenilendiği, çatıya yalıtım katmanı serilerek üst örtünün değiştirildiği, soba borusu için baca eklendiği ve özgün olduğu düşünülen abdestlik eklentisinin kaldırıldığı, revağa ahşap korkuluk eklendiği görülmektedir. Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün resmi sosyal medya hesabından 28.12.2018 tarihli paylaşımında da niteliksiz müdahalelerin yapım sürecine ait bir fotoğraf vardır.

- **Belgeleme Sorunları**
  - Caminin restorasyon projeleri hazırlanırken özgünlüğüne zarar verecek seviyede müdahalelerin yapılmış olması ve yapılan müdahalelere dair detaylı fotoğraf ve bilgilerin kurul dosyasında yer almaması,
  - 15.10.2018 tarih ve 10536 sayılı kurul raporunda rölövede muhdes kaplamaların işlenmemiş olduğu belirtilmesine rağmen 29.11.2018 tarih ve 5774 sayılı kurul kararında caminin rölövesinin uygun görülmesi.
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Camiye ait tanıtım tabelasının bulunmaması,
  - Caminin doğu revağında istiflenen ahşaplar nedeniyle temizlik ve düzen sorunlarının olması.
- **Mimari / Teknik Sorunlar**
  - Harim duvarlarının içten düşey ahşap kaplama yapılmış olması ve yağlı boya ile boyanan kaplamalarla birlikte mihrap, vaaz kürsüsü, müezzin mahfili, dikmeler ve özgün çift kanatlı harim giriş kapısının da yağlı boya ile boyanması[111],
  - Harim tavanının düz olacak şekilde kapatılması,
  - Harimin kuzey, doğu ve batı revağında yer alan pencere boşluklarının bir dönem büyütülmüş olması,
  - Vaaz kürsüsü, mihrap ve minber eklenmesi / yenilenmesi [112].
  - Doğu revağının kuzeyinde yer alan özgün abdestlik eklentisinin kaldırılması,
  - Kaldırılan abdestlik eklentisinin yerine doğu revağındaki ahşap korkuluk seviyesinde yeni ahşap korkulukların eklenmesi,
  - Çatı formunun değiştirilmesi (kuzey revağındaki hilal formunun değiştirilmesi ve abdestlik üstü saçağın kaldırılması),

[111] 15.04.1996 tarih ve 35 nolu kurul raporunun eki olan fotoğraflarda iç mekandaki yağlı boya ile boyalı muhdes düşey kaplama tahtaların olduğu görülmektedir. Bu fotoğraflarda iç duvarların ve özgün elemanların yarısı pembe yarısı ise beyaz boya ile boyanmıştır. Bu durum, günümüzde tamamen beyaz olan bu yüzeylerde en az 2 kat yağlı boya katmanı olduğunu göstermektedir.
[112] Vaaz kürsüsü ve mihrap aynı dönem, minber ise daha yakın bir dönemde eklenmiş olmalı. 96 tarihli fotoğraflarda da minber bulunmakta.

- Çatının yenilenmesi (çatı merteklerinin bir kısmının yenilenmesi, kiremit altı tahtalarının yenilenmesi, çatıya yalıtım eklenmesi[113], çatı üst örtü malzemesinin değiştirilmesi, çatıya soba için baca eklenmesi).
- Yıllar içerisinde toprak seviyesinin yükselmesi nedeniyle caminin temeli için kullanılan ahşap kütüklerin bir kısmının toprakla doğrudan temas etmesi ve bu nedenle kütüklerin çürümeye başlaması,
- Kaldırılmış olan abdestliğin hizasına denk gelen temeldeki kütüklerin suya bağlı olarak diğerlerine oranla daha fazla çürümesi – taşıyıcılığını büyük oranda yitirmesi,
- Kaldırılan abdestliğin yerine dikmeler arasına ahşap korkuluklar eklenmesi,
- Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
- Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar,
- Taban kirişlerinin bir bölümünün çürümeye başlaması,
- Caminin hariminin[114] ve revak döşemelerinin büyük bir bölümünün kaplamalarının değiştirilmesi,
- Son cemaat yerini doğu ve batı revaklarından ayıran muhdes bölücüler,
- Aşık ve merteklerin saçak uçlarına denk gelen noktalarında başlayan çürümeler,
- Kıble cephesinde bazı boşlukların kapatılması,
- Kıble cephesindeki ahşap oturma sekisinin bozulmaya başlaması? Deforme olması?
- 1996 tarihli SKVKBK raporunda görülen rozetli ibrik bezemesinin günümüzde olmaması ya da üzerinin başka bir ahşapla kapatılması [115]
- Zeminde definecilerin kazdığı çukurlar – vandalizm

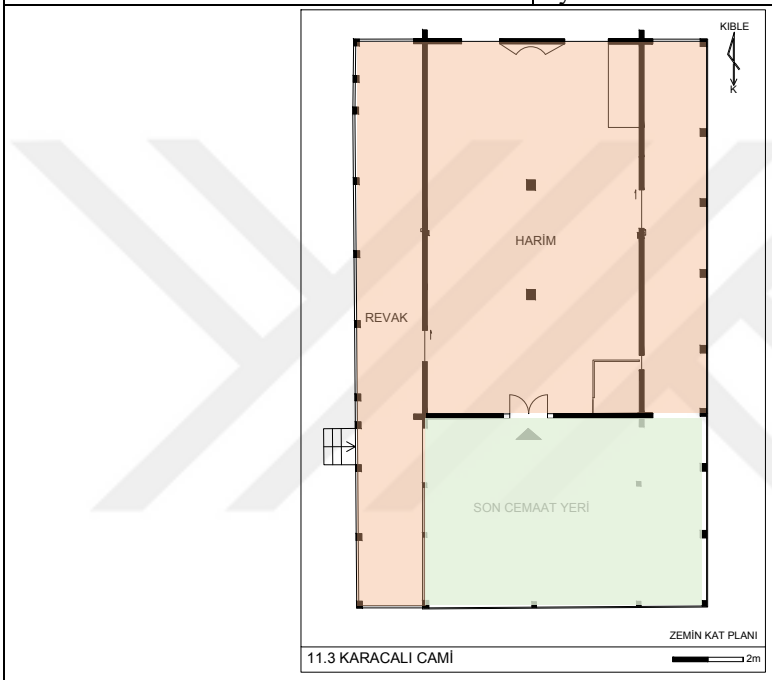
4.2.5.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Karacalı Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde

[113] 18.03.2015 tarihindeki dilekçenin ekinde yer alan fotoğraflarda çatıya serilen yalıtım görülmektedir.
[114] 2018 tarihli onaylı rölöve raporunda harimin özgün döşeme tahtalarının kaldırılmadan üstüne kadron çakılarak yeni döşeme tahtalarının eklenmiş olduğu bilgisine yer verilmiştir (SKVKBK Arşivi).
[115] Fotoğraflardan ya da metinden ibriğin tam olarak nerede olduğu anlaşılmıyor. Tahmin ettiğim noktalarda fotoğraflardan kontrol ettim ama bulamadım?

yer alan ‘özgünlük’ başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.31, 4.32, 4.33, 4.34, 4.35, 4.36, 4.37).

Tablo 4.31 Karacalı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

<table>
<tr><td colspan="2">KARACALI CAMİSİ</td><td>1. FORM VE TASARIM</td></tr>
<tr><td colspan="3">1.1 PLAN DÜZENİ</td></tr>
<tr><td>Özgün</td><td colspan="2">Niteliksiz Müdahaleler</td></tr>
<tr><td>- Harim ve güney cephesi hariç üç yönde saran revaklar*</td><td colspan="2">- Niteliksiz yarı geçirgen bölücüler ile son cemaat yerinin doğu ve batı revağından ayrılması**</td></tr>
<tr><td colspan="3">

Özgün plan şeması
Niteliksiz müdahaleler</td></tr>
<tr><td colspan="3">* Günümüzde son cemaat yerini doğu revağından ayıran 50 cm yüksekliğinde ahşap bir korkuluk bulunmaktadır. Batı revağında da özgünde böyle bir korkuluk bulunduğu ancak belirlenemeyen bir tarihte kaldırılmış olabileceği düşünülmektedir.
** Niteliksiz bölücüler kaldırılabilir niteliktedir.</td></tr>
<tr><td colspan="2">
Son Cemaat Yeri Döşeme- Ahşap Korkuluklar (Aktaş, 2022)</td><td>
Niteliksiz Kapatmalar (Aktaş, 2022)</td></tr>
</table>

Tablo 4.31 Karacalı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

KARACALI CAMİSİ		***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim beden duvarları - Revaklarda yer alan dikmeler, ahşap korkulukların büyük bir bölümü* - Havalandırma boşlukları - Harim giriş kapısı	- Kuzey ve batı revağında dikmelere çakılmış ahşap kaplamalar	- Harimde sonradan açılan / büyütülen / eklenen sürgü pencereler - Kaldırılan özgün abdestlik hizasına denk gelen ahşap korkuluk ve kapatmalar - Son cemaat yerini diğer revaklardan ayıran niteliksiz yarı geçirgen bölücüler - Çatıya yapılan müdahaleler - Beton revak giriş merdiveni

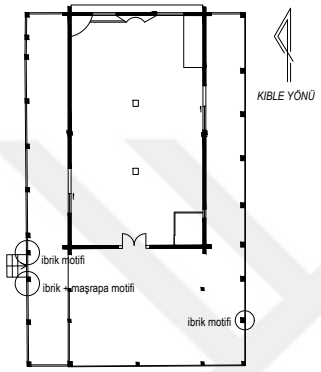
Kuzey cephesi (Aktaş, 2022)

Güney cephesi (Aktaş, 2022)

Tablo 4.31 Karacalı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

KARACALI CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***	
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Revaklardaki kirişler üzerinde yer alan ibrik ve maşrapa motifleri - Harim ve revaklardaki dikme ve kirişlerdeki basit geometrik oymalar - Son cemaat yerinin üstünü örten çatı konstrüksiyonundaki basit geometrik desenli aşı boyalar	- Çatı konstrüksiyonundaki aşı boyalı Arapça harflerle yazılmış yazılar	- 1996 tarihli raporda bahsedilen rozetli ibriğin günümüzde izlenememesi

İbrik, maşrapa motifi yeri gösteren plan (Aktaş)

Ahşap oyma bezemeler – ibrik, maşrapa (Aktaş, 2022)

Ahşap oyma bezeme – ibrik (Aktaş, 2022)

Son cemaat yeri çatı elemanları üzerindeki bezemeler / farklılaşmalar (Aktaş, 2022)

Tablo 4.31 Karacalı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

<table>
<tr><td colspan="2">KARACALI CAMİSİ</td><td colspan="2">1. FORM VE TASARIM</td></tr>
<tr><td colspan="4">1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR</td></tr>
<tr><td colspan="2">Özgün</td><td colspan="2">Niteliksiz Onarımlar / Ekler</td></tr>
<tr><td colspan="2">- Mihrap, vaaz kürsüsü, müezzin mahfili</td><td colspan="2">- Abdestliğin kaldırılması (2015)
- Niteliksiz minber eklenmesi</td></tr>
<tr><td colspan="4">
Vaaz kürsüsü, ahşap korkuluk, mihrap ve minber (Aktaş, 2022)</td></tr>
<tr><td colspan="2">
Terme Karacalı Köyü’ne ait sosyal medya hesabında* 15 Ekim 2013 tarihinde yayınlanmış görsel</td><td colspan="2">
Abdestlik Eklentisinin Revaktan Görünüşü (Yazıcı, 2016, s.78)</td></tr>
<tr><td colspan="4">* (https://www.facebook.com/people/Karacalı-Mahallesı/100064558521447/)</td></tr>
</table>

Tablo 4.32 Karacalı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***	
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilen büyük kesitli ahşap taşıyıcılar - Harim döşeme kaplama tahtaları* - Revak kirişlemeleri - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Revak döşeme kaplama tahtaları (kısmen) - Revaklardaki ahşap korkuluk ve düşey kaplama tahtaları (büyük oranda) - Ahşap beden duvarları - Çatı konstrüksiyonu (kısmen) - Ahşap giriş kapısı	- Revak döşeme kaplama tahtaları (büyük oranda) - Harim döşeme kaplama tahtaları* - Revaklardaki ahşap korkuluk ve düşey kaplama tahtaları (kısmen - 2015) - Çatı konstrüksiyonu (büyük oranda – 2015) - Pencere doğramaları – sürgü kapaklar	- Son cemaat yerindeki tel kapatmalar - Çatı örtü kaplaması ve çatı yalıtım katmanı (2015) - Doğu revağı çıkış beton merdiveni
* SKVKBK Arşivindeki restorasyon raporunda harimdeki özgün döşeme kaplama tahtalarının hâlâ durduğu, yeni döşeme kaplama tahtalarının ise özgünün üzerine yerleştirildiği bilgisi vardır (SKVKBK Arşivi).		

Özgün ve değiştirilen revak döşeme kaplama tahtaları (Aktaş, 2022)

Özgün ve Değiştirilen Çatı Konstrüksiyonu (Aktaş, 2022)

Tablo 4.33 Karacalı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi cami olup günümüzde sadece cenaze namazlarında ve kısa süreli ziyaretlerde kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.34 Karacalı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap taşıyıcılar	
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
ahşap yığma duvarlar- köşe geçme detayları – duvar eleman sırasının üst kısmında bulunan profil ve kiriş detayları	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Özgün zıvana birleşimler	
4.4 ÇATI	
3 yöne kırma özgün çatı sistemi	Kuzeydeki özgün hilal formunun kaldırılması Doğudaki özgün abdestlik ekinin ve üzerindeki saçağın kaldırılması Kiremit altı tahtalarının ve merteklerin yenilenmesi Çatıya yalıtım katmanı eklenmesi Soba borusu için baca eklenmesi

Tablo 4.35 Karacalı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Özgün	
Karacalı Mezarlık Camisi, geniş ve eski bir mezarlık alanı içinde yer almaktadır. Caminin özgün konumunda olduğu düşünülmektedir*.	
* Yücel, Karacalı Camisi'nin aynı bölgedeki bir başka mahalleden günümüzdeki konumuna taşındığını belirtmektedir (Yücel, 2022, s.491). Ancak bu bilginin kaynağına dair veri yayın içinde yer almamakta olup cami üzerindeki izler takip edildiğinde bu bilgiyi destekleyen bir veriye rastlanmamıştır.	

Tablo 4.36 Karacalı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	**Kaybolan Miras**
Karacalı Camisi, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde cenaze namazlarında ya da mezarlığı ziyaret edenler tarafından bireysel olarak kullanılmaktadır.	Cuma camisi olarak inşa edilmiş cami, köy merkezlerinin dışında yer almaktadır. Köylerde betonarme yeni camiler inşa edilmeden önce her Cuma civar köylerdeki cemaat bu camiye gelerek birlikte namaz kılmakta olduğu ve bayram namazları ile cenaze namazları için de bu caminin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak günümüzde Cuma günleri gerçekleştirilen ritüeller ve bayram namazları artık bu camide kılınmamaktadır.

Tablo 4.37 Karacalı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

KARACALI CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	
Geniş mezarlık içinde konumlandırılmış olan cami, çevresindeki ağaçlar ile birlikte yerin ruhunu korumaktadır.	

4.2.6 Yeni Cami, Terme

Yeni Cami[116] literatürde Yeni Cami Köyü Eski (Cuma) Camisi (Bayraktar, 2011, s.5) ya da Elmaköy Cuma Camisi olarak geçmektedir (Yazıcı, 2016, s.90). Caminin 1972 tarihli ulaşılabilen en eski tapu belgesinde mülkiyetinin Yeni Cami Köyü Tüzel Kişiliği ½; Elma Köyü Tüzel Kişiliği ½ olacak şekilde iki köye ortak tanımlanmış olduğu görülmektedir[117]. Günümüzde ise caminin mülkiyeti Maliye Hazinesi'ne aittir.

4.2.6.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Yeni Camisi, Terme ilçesi, Yeni Laleli mevkiindedir. Köy merkezinin yaklaşık 500 m uzağında, ağaçlarla çevrili geniş bir parselde yer almakta olup haziresi bulunmaktadır. 41.2018, 36.8931 koordinatlarındaki cami ve mezarlık alanı 109

[116] Alanda yapılan sözlü tarih çalışmalarından Yeninün Rus Savaşı sonrası Karadeniz'e gelen Çerkesler tarafından kurulmuş olduğu ve bölgede hala çok sayıda Çerkes'in yaşadığı bilgisine ulaşılmıştır. Cami köy kurulmadan önce diğer köyler için Cuma Camisi olarak inşa edilmiş olmalıdır.

[117] Cami Yenicami köy merkezine yaklaşık 500 m, Elma köy merkezine ise yaklaşık 1.5 km uzaklıktadır.

ada 1 parsel[118] olarak tanımlıdır. Caminin taşınmış olduğuna dair herhangi bir yazılı belgeye rastlanmamıştır. Ancak harim beden duvarlarında ahşaptaki çentikler[119] ile son cemaat yeri duvarları üzerindeki aşı boya ile yazılmış düz çizgilerin[120] aşağıdan yukarı birer tane arttırılarak bir sırayı ifade etmesi bu ihtimali güçlendirmektedir (Şekil 4.57). Caminin taşınması esnasında duvarlarda kullanılan elemanların sırasını belirtmek amaçlı atıldığı izlenimi edinilmiştir.

Şekil 4.57 Yeni Cami ahşap beden duvarları üzerindeki çentikler / çizgiler (Aktaş, 2022)

- **Yapım Tarihi**

Camiye ait bir kitabeye ya da vakfiyeye rastlanmamaktadır (Bayraktar, 2017, s.85). Ancak ahşap üzerine kazılmış bazı tarihler bulunmaktadır. Bunlardan en erken tarihlisi doğu duvarı üzerinde özensiz bir şekilde kazınmış olan 1178 tarihidir. Miladi olarak 1764 / 65'e (Türk Tarih Kurumu, n.d.) denk gelen bu tarih anı maksatlı yazılmış olabilir. Ancak mihrabın yanında ahşaba oyularak nispeten daha ince işçilikle yazılmış olan 1259 tarihi dikkat çekmektedir. Bu tarih de miladi olarak 1843/44'e denk gelmekte olup tarih yazısının biraz üzerinde ahşap üzerine

[118] 25.09.2014 tarihinden önce 76 parsele tanımlı olan cami bu tarihten sonra 109 ada 1 parsele tanımlanmıştır.

[119] Çentikler harim güney duvarında aşağıdan 3. Sıradan başlayarak 10'a kadar çıkmakta, doğu duvarında ise alttan 1. Sıradan itibaren 9'a kadar çıkmaktadır. Ancak bu cephedeki çentikler iki grup halindedir. Son cemaat yerine yakın olan sıralamada 1,2,3,4, 5, 8, 7, 8 şeklinde giden çentikler, güneye yakın tarafta 1'den 8'e kadar birer sayı artarak devam etmektedir. Batı cephesindeki çentikler ise harimin batı duvarı ile güneyin kesiştiği kesişim kısmında görülmektedir. Burada sayıca 2 ve 3 çentik vardır.

[120] Düz çizgiler son cemaat yeri kuzey, batı ve doğu duvarlarında aşağıdan 4. Sıradaki ahşaptan itibaren yukarı doğru 4 tane ile başlayıp 7'ye kadar çıkmaktadır. Aşı boyası ile çizilmiş olduğundan silinmeye başlayan bu çizgiler altta ya da üstte devam etmiş olup silindiği için okunamamış olabileceği gibi olası bir taşıma durumunda değiştirilmiş olmaları da ihtimal dahilindedir.

mürekkeple küçük bir şekilde "Hâzâ ta'miru usta Oflu Ahmed bin İbrahim Sene 1259" yazmaktadır (Bayraktar, 2017, s.86) (Bayraktar, 2011, s.5). Bu iki yazı caminin bu tarihte onarıldığını ortaya koymaktadır. Giriş kapısının üzerinde kazınıp boyanmış olan 1318 (M.1900/1901) tarihi ise yine bir kapsamlı onarımı ya da daha küçük çapta bir müdahale ile kapının bir dönem değiştirildiğine işaret ediyor olabilir.

Kırsaldaki ahşap yığma camilerde genel yaklaşım yapı üzerinde tespit edilen en erken tarihli yılı yapım tarihi olarak kabul etmek şeklindedir. Ancak Yeni Cami mimari özellikleri bakımından 18.yy'dan çok daha erken bir tarihte yapılmış olmalıdır[121].

Yenicami Camisi'nin tam yapım tarihini tespit etmek için dendrokronolojik analizler yapmak üzere ilgili kurumlardan gerekli izinler temin edilmiş olup (EK B) 04.Nisan.2024 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi KUDEB personelleri eşliğinde İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nesibe Köse ve Prof. Dr. Coşkun Köse ile birlikte camiden 10 adet örnek alınmıştır. Ancak Prof. Dr. Nesibe Köse tarafından gerçekleştirilen analiz çalışmalarında camide kullanılan karaağaç cinsi ahşapların tarihlendirmeye uygun olmadığı tespit edilmiştir. Alınan örneklerin kesitleri büyük olmasına rağmen yıllık halkaların çok geniş aralıklı olduğu ve yapılan ölçümler ile istenilen seviyede bir uyum ile cami kronolojisi oluşturulamadığı anlaşılmıştır (Şekil 4.58). Bu nedenle de mevcut kronoloji üzerinden doğru bir sonuca ulaşılamamıştır. Caminin yapım tarihinin tam olarak belirlenebilmesi için camiden daha fazla örnek alınması gerekmektedir[122].

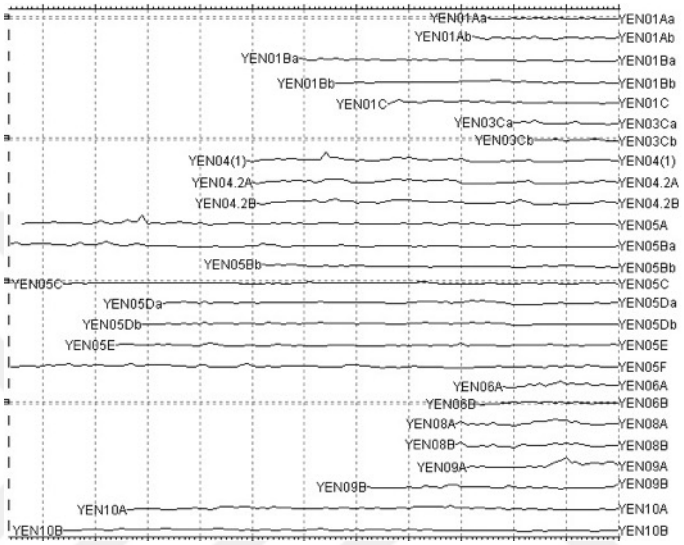
- **Plan Düzeni**

Yeni Cami, doğu revağı ve kuzeyde bulunan son cemaat yeri ile beraber kuzey – güney yönünde dikine gelişen bir plana sahiptir. Harime, son cemaat yerinin orta aksından tek kanatlı bir çakma kapı ile girilmektedir. Mihrap aksında dikine gelişen harim 875 x 1060 cm boyutlarındadır. Harimde çokgen kesitli yukarı doğru daralan

[121] Talha Uğurluel, cami hakkında çekmiş olduğu kısa videoda, caminin çevresindeki büyük yatay dere taşlarının 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya giren Danışmentliler'e ait mezar taşları olduğunu, caminin de bu dönemden kalmış olabileceğini söylemektedir (https://www.facebook.com/TermeliyizBiz/videos/terme-tarihi-çivisiz-danişment-camii/663425161100053/). Ayrıca mihrap üzerinde yer alan 900'lü bir tarihe dikkat çekmektedir. Ancak bu tarih saha çalışmalarında yerinde izlenememiştir.

[122] Yapım tarihinin belirlenebilmesi için ilerleyen zamanlarda gelişmiş teknolojiler de kullanılarak başka çalışmalar yapılması planlanmaktadır.

6 ahşap dikme bulunmaktadır. Orta akstaki dikmelerin başlıkları 4 yönde şekillendirilmiş olup bu akstaki 2 dikmenin gövdesi çokgen kesitli iken başlıklarla birleşeceği yerde kare kesite döndürülmüştür (Şekil 4.59). Kuzeydeki doğu batı yönünde dizili 3 dikmeden doğudaki ve batısındaki dikme başlığına yakın yerde kertilmiş boşluklar görülmektedir (Şekil 4.60). Herhangi bir kirişin oturması için hazırlandığı düşünülmeyen boşluklar dikmelerin devşirme olabileceğini ya da yarım bırakılmış bir detay olduğunu düşündürmektedir.

Şekil 4.58 Yeni Cami'den alınan örneklerin ölçüm değerleri

Şekil 4.59 Yeni Cami harimindeki ahşap dikmeler (Aktaş, 2021)

Şekil 4.60 Yeni Cami harimi (Aktaş, 2021)

Tavan günümüzde düz bir şekilde kontrplakla kaplanmış olup minbere denk gelen yerde iki yöne kırılan, minber yüksekliği kadar bir boşluk bırakılmıştır. Dikmelerin üzerine yerleştirilmiş kısa yöndeki kirişler iç mekândan görülmektedir. 2006 tarihli Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu raporunda kontrplak kaplamaların yapının tescilinden (2006) önce yapılmış olduğu ve öncesinde çatının iskeletinin iç mekândan izlenebildiği yazılıdır (SKVKBK Arşivi). Bayraktar da 1994 yılında yaptığı saha çalışmasında çatının 'bakkal tavan' şeklinde açık olduğunu, ancak 2003 yılındaki ziyaretinde bu kaplamaların yapılmış olduğunu belirtmektedir (Bayraktar, 2017, s.86) (Şekil 4.61). Günümüzde iç zeminden tavan kaplamasına kadar olan harim yüksekliği 260 cm'dir.

Şekil 4.61 Yeni Cami'nin özgün tavan – çatı biçimlenişi (Sami Bayraktar Kişisel Arşivi, 1994)

Caminin kuzeyinde kapalı bir son cemaat yeri vardır. Son cemaat yerine kuzeyden 4 ahşap basamak ile çıkılarak tek kanatlı bir ahşap ile girilmektedir. Mekâna doğu

revağından da tek kanatlı bir kapı ile giriş sağlanmaktadır. Son cemaat yeri 350 x 880 cm boyutlarındadır. Ortada yer alan çokgen kesitli ve basit oymalı başlıklı dikmenin üzerinde doğu batı yönünde ve onun üzerinde kuzey güney yönünde yerleştirilmiş iki kiriş görülmektedir. Kuzey güney yönünde yerleştirilen kiriş dikme hizasına denk gelmemektedir. Son cemaat yerinin tavanı kaplanmadığından iç mekândan çatı konstrüksiyonu okunmaktadır. Mekânın batısında döşemede 140 x 140 cm boyutlarında günümüzde betonla kaplanmış özelleşmiş bir alandan bahsedilmektedir (Bayraktar, 2017, s.87). Bu alanın eskiden toprak döşeli olduğu ve üzerinde ateş yakılarak ısıtmanın sağlandığı bilgisi literatürden aktarılmakta olsa da bu alanın taş yunak yeri olduğu da söylenmektedir (Yazıcı, 2017). Günümüzde bahsedilen boşluğa beton dökülmüştür (Şekil 4.62).

Son cemaat yerinde kuzey giriş kapısının sağında ve solunda yaklaşık 35 cm genişliğinde yerden 45 cm yukarıda ahşap oturma sekileri bulunmaktadır. Sol taraftaki seki üzerine sonradan ayakkabılık yapılmıştır. Sağdaki seki ise doğu duvarında 85 cm'e genişletilerek 'L' formunda devam ettirilmiştir. Harime yakın kısmında ise sonradan 85 x 120 cm boyutlarında küçük bir imam odası oluşturulmuştur.

Şekil 4.62 Yeni Cami'nin son cemaat yerindeki betonla doldurulan boşluk (Aktaş, 2024)

Caminin sadece doğusunda revak bulunmakta olup revağa giriş kuzeyden 4, güneyden 3 ahşap basamak ile yapılmaktadır. Doğu revağının genişliği güneye doğru daralmaktadır. Kuzeyde 170 cm olan revak genişliği güneyde 120 cm'ye kadar düşmektedir. Bu alanda çatı, kaidesi ve başlığı bulunmayan 10 ahşap dikme

tarafından taşınmaktadır. Dikmelere dışarıdan bir kısmı gelişigüzel bir kısmı ise dikmelerdeki yuvalara denk gelecek şekilde korkuluk seviyesinde çakılmış ahşap tahtalar bulunmaktadır. Revağın kuzeye yakın ikinci ve üçüncü dikmeleri arasında dışarı doğru 45 cm kadar taşan ahşap bir abdestlik yerleştirilmiştir. Üçüncü dikme hizasına denk gelecek şekilde revak taban kirişinin altına devşirme bir dikme başlığı konmuştur (Şekil 4.63). Revakta harim beden duvarına bitişik 30 cm genişliğinde yerden 50 cm yukarıda iki tane, son cemaat yeri girişi önünde de 'L' şeklinde bir başka oturma sekisi daha bulunmaktadır.

Şekil 4.63 Yeni Camisi doğu revağındaki özgün abdestlik ve devşirme dikme başlığı (Aktaş, 2022)

- **Cephe Düzeni**

Tek katlı olarak inşa edilen caminin son cemaat yerine giriş kuzeyden olup tek kanatlı giriş kapısının iki yanında mekânın havalanmasını ve ışık almasını sağlayan bir düzenleme yapıldığı görülmektedir. Yatayda giden ahşap duvar elemanlarının kesilmesi ve bu boşluklara dikine ahşap elemanların belirli aralıklarla yerleştirilmesiyle elde edilen bu özgün biçimleniş son cemaat yerinin doğusundaki tek kanatlı kapının yanında da devam ettirilmiştir (Şekil 4.64). Bu mekânın batı cephesinde açıklık yoktur. Kuzey cephesinde çatı saçağının bir yay şekli çizdiği algılanmaktadır. Saçakları destekleyen ahşap elemanlar sonradan yerleştirilmiştir.

Şekil 4.64 Yeni Cami kuzey cephesi (Aktaş, 2021)

Harime giriş tek kanatlı bir çakma kapı ile olup bu yüzeyde başka bir boşluk bulunmamaktadır. Doğusunda biri mihraba biri giriş kapısına yakın çift kanatlı, lokma parmaklıklı pencereler vardır. Aynı boyut ve nitelikteki iki adet lokma parmaklıklı pencere daha üst kotta olacak şekilde batı cephesinde yer almakta olup tek kanatlı ahşap kapaklara sahiptir.

Caminin sadece doğu cephesinde revak bulunmaktadır (Şekil 4.65). 10 adet dikmenin yer aldığı revağın kuzey kısmında özgün abdestlik eklentisi mevcuttur. Dikmelerin üstüne dıştan korkuluk seviyesinde ahşaplar çakılmıştır.

Şekil 4.65 Yeni Cami kuzey doğu görünüşü (Aktaş, 2022)

Kıble cephesinde ilk göze çarpan dışa doğru çıkıntı yapan alt ve üstten konik bitirilmiş mihrap çıkıntısı ve iki yanında devam eden armoz direkleridir (Şekil 4.66). Kıble cephesinde altta ve üstte simetrik olmayan küçük açıklıklar bırakılmış olup boyutları da birbiri arasında farklılık göstermektedir. Düşeyde özgün iki küçük ahşap parçası korkuluk ve yatayda metal parçası ile düzenlenen boşluklar iç mekândan muhdes sürgü kapaklar ile kapatılmaktadır. Bu boşlukların dışında kare

ve yuvarlak formda başka boşluklar da bulunmaktadır. Harimin içinde kuzey güney yönünde devam eden 3 kirişleme dışa doğru taşırılmış olup çatı saçağını taşıtmak üzere yerleştirilen çapraz destek elemanları bu kirişlerin üzerine oturtulmuştur.

Şekil 4.66 Yeni Cami güney (kıble) cephesi (Aktaş, 2022)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin mihrabı dışarı doğru çıkıntı yapacak şekilde düzenlenmiştir (Şekil 4.67). Kıble duvarından taşan mihrap nişinin altı ve üstü konik formda kapatılmıştır. Mihrabın sağında 20 cm, solunda 15 cm genişliğinde tavan kirişi seviyesine kadar çıkarılan ahşap elemanlar düşeyde yerleştirilmiş ve 4 cm çapında geniş başlı dövme demir çivilerle duvara sabitlenmiştir. İç mekânda mihrap boşluğunun sağı ve solunda armoz direği yer almakta olup üstten pervaz yapılarak çerçeve kapatılmıştır.

Şekil 4.67 Yeni Cami mihrabın dıştan ve içten görünümü (Aktaş 2022, 2021)

Mihrap ile vaaz kürsüsü arasında sonradan kapatıldığı düşünülen ahşap bir seki vardır. Sekinin üstünde ise 2 tane basit oymalı ahşap baba yer almaktadır. Özgünde

bu kısımda diğer camilerde de görülen korkulukla ayrılmış açık bir alan olabileceği düşünülmektedir. Vaaz kürsüsü 60x85 cm boyutlarında, 110 cm yüksekliğinde basit ahşap çerçeveden oluşturulmuştur. Her ne kadar literatürde vaaz kürsüsünün yakın zamanlardan kaldığı ihtimali üzerinde durulsa da (Bayraktar, 2017, s.88) vaaz kürsüsündeki çokgen babalar, kürsüde kullanılan dövme demir çiviler ve masa gibi uzatılmış çıkıntısına monte edilmiş mumluk detayı ilk döneme ait olmasa dahi dönem eki olduğu izlenimini vermektedir (Şekil 4.68).

Şekil 4.68 Yeni Cami vaaz kürsüsü ve mumluk detayı (Aktaş, 2021-2022)

Caminin minberi 'klasik elemanlara sahip süslü bir eser' olarak tanımlanmakta olup 1843/44 tarihli onarıma ait olabileceği düşünülmektedir (Bayraktar, 2017, s.88). Minberin sağında ve solundaki oyma bezemeler aynı desene sahip değildir. Sağdaki oymaların henüz tamamlanmamış olduğu izlenimi edinilmiştir. Minberin kapısının üzerinde yer alan pano ise daha eski görünümde olup özgün minbere ait olabileceği düşünülmektedir (Bayraktar, 2017, s.88). Panonun üzerinde tamamlanmamış bir mühr-ü Süleyman motifi yer almaktadır (Şekil 4.69).

Şekil 4.69 Yeni Cami minberi (Aktaş, 2022)

Caminin minaresi bulunmamakta olup dış mekân ögesi olarak nitelendirilebilecek en özgün elemanı doğu revağında yer alan abdestliktir. 45x170 cm boyutlarında

olan abdestliğin içinde günümüzde sonradan eklenen 2 musluk ile işlevini devam ettirdiği görülmektedir. Eğimli olarak yerleştirilen abdestlik tabanı sayesinde sular bırakılan boşluktan akmaktadır (Şekil 4.70). Caminin son cemaat yerinde L formunda, doğu revağında ise dikmelerin arasına yerleştirilmiş oturma sekileri vardır.

Şekil 4.70 Yeni Cami abdestlik eklentisi (Aktaş, 2022)

- **Yapı Malzemesi**

Camide kullanılan ahşapların cinsine dair herhangi bir analiz çalışması yapılmamıştır. Ancak Bayraktar, sözel kaynaklara göre ahşap duvarların sadece birinde gürgen kullanıldığı, diğerlerinin ise karaağaç olduğu bilgisini aktarmaktadır (Bayraktar, 2011, s.5; 2017, s.86). Ahşap elemanların birleşimlerinde dövme demir çivilerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

- **Yapım Tekniği**

Cami yerden taşlar üzerine yerleştirilmiş tomruk formundaki kabukları soyulmuş ahşap elemanlar üzerinde yükseltilmiştir. Güneyde zeminden 30-40 cm, kuzeyde ise 20-25 cm yükseklikteki taşların üzerinde yatay yerleştirilmiş ahşap elemanların çapları 40 ile 65 cm arasında değişmektedir. Harimdeki dikmelerin altına denk geldiği düşünülen noktalarda taşların üzerine dikine yerleştirilen ahşap elemanlar da gözlenmektedir (Şekil 4.71).

Şekil 4.71 Yeni Cami yapı zemin ilişkisi (Aktaş, 2022)

Cami teraziye alındıktan sonra iki yönde tek taban kirişler atılmıştır. Doğu revağının bir kısmında genişliği 45-50 cm arasında değişen 5 cm kalınlığında özgün döşeme tahtalarının üzerine 20 cm genişliğinde yeni ahşaplar çakılmıştır (Şekil 4.72). Özgün döşeme tahtaları kirişlere dövme demir çivilerle sabitlenmiştir.

Şekil 4.72 Yeni Cami doğu revağındaki eski ahşap döşemelere çakılan yeni döşeme tahtaları (Aktaş, 2022)

Doğu revağında 10 dikme bulunmaktadır. Bu taşıyıcıların dikme başı ya da altlığı yoktur. Ara dikmeler taban kirişlemesine zıvana geçme tekniği ile birleştirilmiştir. Köşelerde yer alan dikmelerde ise kirişten 5 cm dışarı taşırılarak kertilmiş dikmenin alt kısmı geniş başlı dövme demir çiviler ile sabitlenmiştir. Dikmelerin üstteki kiriş ile bağlantısı da benzer teknikle sağlanmıştır (Şekil 4.73). Zıvana geçmenin yanı sıra iç mekâna 3-4 cm taşırılarak kertilen ahşap dikmelere kirişler oturtulmuş ve geniş başlı dövme demir çiviler ile sabitlenmiştir. Revağın güney cephesinde harim beden duvarı ile dikmeleri birleştiren kiriş bulunmamaktadır. Dikmelerin üzerine dışarıdan ahşap korkuluk çakılmıştır. Yatayda kullanılan özgün düz ahşap elemanlar için dikmelerde kertmeler yapılmış ve korkuluklar ile dikmeler dövme demir çivilerle sabitlenmiştir.

Şekil 4.73 Yeni Cami revak dikmeleri ve kiriş birleşimi (Aktaş, 2022)

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 13-17 cm, yüksekliği 26-45 cm arasında değişmektedir. Köşelerde geçme yerleri duvarlardan 25-30 cm çıkıntı yapmaktadır. Duvar elemanları çok büyük oranda tek parça olarak kullanılmıştır. Mihrap, pencere, kapı gibi açıklıklarda kesintiye uğramaktadır.

Kıble cephesindeki saçağı desteklemek üzere en üstten bir alttaki ahşap duvar elemanı güneye 60 cm, doğudaki ise 30 cm çıkıntı yapacak şekilde taşırılmıştır. 60 cm çıkıntı yapan elemanın üzerindekinin ise çıkması çatı eğimi ile paralel olacak şekilde açılı kesilmiştir. Kuzey cephesinde son cemaat yeri nedeniyle bu teknik devam ettirilmemiştir.

Caminin çatısı üç yöne kırma olup harim üstü iki yöne eğimli beşik çatı şeklindedir. Son cemaat yerinde harim kuzey beden duvarından itibaren kuzeye doğru çatı kırılmaktadır. Kuzey saçağı Göğceli, Karacalı camilerinde olduğu gibi hilal formundadır. Günümüzde Marsilya tipi kiremit ile kaplıdır. Cami ile zemin arasındaki boşlukta istiflenmiş bir kısım alaturka kiremit görülmektedir.

Muhdes kaplama nedeni ile harim çatı konstrüksiyonu tam okunamamakla beraber hem kuzey hem de güney duvarından kiriş üstünden devam eden yığma duvar çıkıntıları görülmektedir (Şekil 4.74). Göğceli ve Kuşhane Camisi'nde uygulanan kiriş üstünde devam eden duvar düzeni burada da uygulanmış olmalıdır. Muhdes kaplamanın kaldırılması sonrası çatı konstrüksiyonu tam olarak izlenebilecektir.

Şekil 4.74 Yeni Cami güney ve kuzey cephesi (Aktaş, 2022)

Son cemaat yerinde mihrap aksında yer alan çokgen kesitli ahşap dikmenin üzerinden doğu – batı yönünde ahşap kirişleme geçmekte olup kuzey güney yönünde ise harimden gelen kirişleme bu kirişin üzerinden devam etmektedir.

Son cemaat yerindeki kapılar ile harim giriş kapısı tek kanatlı basit çakma kapılardır. Çok fazla pencere / havalandırma boşluğu bulunmayan caminin pencere kasalarındaki detaylar özgündür. Ahşap duvar elemanlarında lokma parmaklıklı bırakılan pencere boşluklarına alt-üst ve yan elemanların dik birleştirildiği kasalar yerleştirilmiştir (Şekil 4.75). Tek ya da çift kanat olarak hazırlanmış kanatlar da sağ ve sol elemana monte edilmektedir. Çift kanat kapaklı olan pencerelerde ahşap pervaz da bulunmaktadır.

Şekil 4.75 Yeni Cami özgün pencere detayları (Aktaş, 2022)

Kuzeydeki son cemaat yerinin kuzey ve doğu cephelerinde bırakılan düşey havalandırma açıklıklarının ilk inşa dönemine ait özgün ve karakteristik bir

biçimleniş olduğu düşünülmektedir (Şekil 4.76). Son cemaat yeri giriş kapısının sağında ve solunda bırakılan dikdörtgen boşluk üst kısımlardan açılı olarak bitirilmiştir. Boşlukların alt ve üstündeki duvar elemanları üzerinde düşey ahşap elemanların yerleştirilebilmesi için oyuklar açılmıştır. 5-6 cm aralıklarla 7-12 cm arasında genişlikleri değişen ahşap elemanlar bu kertmelere oturtulmuş ve çivilerle sabitlenmiştir.

Şekil 4.76 Yeni Cami son cemaat yeri özgün cephe biçimlenişi (Aktaş, 2022)

- **Bezemeler**

Yeni Cami bezeme açısından oldukça sadedir. Yapıda basit ahşap oymalar ve aşı boyası ile yapıldığı düşünülen bezemeler vardır. Harim içindeki dikmelerde profilli dikme başlıkları yer alırken, dikme başlarına ince işçilik göstermeyen çeşitli eğriler, yuvarlaklar ve noktalar çizilmiştir (Şekil 4.77). Harim içinde özellikle güney ve doğu duvarı üzerinde aşı boyası ile Arap alfabesi kullanılarak yazılan yazılara rastlanmaktadır.

Minberin sağ ve sol tarafından ahşap oyma bezemelerin iki tarafı birbirinden desen olarak farklıdır. Minberin sağındaki bezemede desen çizimi ve oyma işleminin yarım bırakıldığı görülmektedir (Şekil 4.78).

Şekil 4.77 Yeni Cami dikme başlarındaki kalemişi bezemeler (Aktaş, 2022)

Şekil 4.78 Yeni Cami minberdeki ahşap oyma bezemeler (Aktaş, 2022)

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Caminin harim ve son cemaat duvarları üzerinde aşağıdan yukarı artacak şekilde düzenlenen çeşitli çentikler ve aşı boyası ile çizilmiş çizgiler bulunmaktadır (Şekil 4.57). Bu çizgiler caminin bir dönem taşınmış olabileceğini düşündürmektedir.

4.2.6.2 Koruma Sorunları

Samsun'daki en eski tarihli camilerden biri olduğu düşünülen Yeni Cami birçok koruma sorununa sahiptir. Yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararları doğrultusunda caminin koruma sorunları değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik bir dökümü verilmiş ve gözlenen koruma sorunları *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Yeni Cami 2006 tarihinde Yeni ve Elma köyü muhtarlarının onarım talebi üzerine değerlendirilmiş olup cami 22.09.2006 tarih ve 874 nolu karar ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiş olup koruma grubu belirlenmemiştir (SKVKBK Arşivi).

Tescil kararında muhtarların basit onarım talebi kabul edilmemiş, yapının rölöve ve restorasyon projelerinin hazırlanması önerilmiştir. 2012 yılına kadar bu konuda herhangi bir ilerleme olmamış ve yıllar içerisinde caminin çatısında çökmeler olduğu, buna bağlı olarak caminin iç mekânının su aldığı, tavan ve döşemelerinde bozulmalar olduğu Kurul raporlarından takip edilebilmektedir (SKVKBK Arşivi).

24.11.2012 tarih ve 666 sayılı karar ile caminin koruma grubu I olarak belirlenmiş, talep edilen müdahalelerin basit onarım kapsamında değerlendirilemeyeceği vurgulanarak yapıya ait rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanması gerektiği tekrarlanmıştır (SKVKBK Arşivi).

Bu karardan 3 yıl sonra camiye ait esaslı onarım projeleri SKVKBK'nde değerlendirilmiş ve 17.12.2015 tarih ve 3081 sayılı karar ile rölöve ve I. dönem restitüsyon projesi uygun bulunmuştur[123]. Ancak restorasyon projesinin I. döneme uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği kararı verilmiştir (SKVKBK Arşivi).

05.05.2015 tarih ve 3408 sayılı kararda restorasyon projesinin değerlendirilebilmesi için önce sanat tarihi raporunun hazırlatılması istenmiştir (SKVKBK Arşivi).

24.08.2017 tarih ve 4679 sayılı yazıda restorasyon projesi[124] ve raporunun uygun olduğuna, restitüsyon projesinin sanat tarihi raporuna uygun olarak revize edilmesine ve uygulamanın Vakıflar ve KUDEB denetiminde yapılmasına karar verilmiştir (SKVKBK Arşivi). 26.10.2017 tarih ve 4821 sayılı karar ile restitüsyon projesi onaylanmıştır (SKVKBK Arşivi).

Camiye ait hazırlanan rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin 2017 tarihinden itibaren onaylanmış olmasına rağmen en son Mart 2024 tarihli saha

[123] 14.12.2015 tarihli Kurul raporunda daha önce Kurul'a sunulan ancak onaylanmayan projeler ile ilgili Kurul kararına atıf vardır. Ancak Kurul arşivinde bu karara rastlanmamıştır (SKVKBK Arşivi).
[124] Kurul raporunda restorasyon projesinde plan, kesit ve görünüşlerin birbirini tutmadığı ve uygulama açısından ahşap konstrüksiyonun anlaşılır olmadığı ve restorasyon raporu sunulmadığı yazmaktadır. Ancak 3 gün sonra verilen kararda restorasyon projesi ve raporunun uygunluğuna karar verilmiştir. Bu süreçte yapılan herhangi bir revizyona ait bilgiye Kurul arşivinde rastlanmamıştır.

çalışmasında yapılan tespitler doğrultusunda camide restorasyon çalışmalarının başlamadığı görülmektedir.

- **İdari – Yasal Sorunlar**
  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması,
  - Caminin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin 2017 yılında SKVKBK tarafından onaylanmasına rağmen en son 2022 tarihinde yapılan saha çalışması tespitlerine göre restorasyon çalışmasının henüz başlatılmaması – bu nedenle cami için 2006 yılında iletilen yardım talebinin yerine getirilememesi,
  - 2006 tarihinde caminin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiş olmasına rağmen koruma grubunun I olarak belirlenmesi kararının 2012 tarihinde alınması,
- **Belgeleme Sorunları**
  - Caminin restorasyon projelerine ait Kurul raporlarında eksikliklere dikkat çekilmiş olmasına rağmen projelerin onaylanması
  - Caminin doğu revağında özgün olduğu düşünülen[125] abdestlik kısmının restorasyon raporlarında muhdes olduğu söylenerek kaldırılacağı kararının verilmesi
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Camiye ait tanıtım tabelasının bulunmaması,
- **Teknik Sorunlar**
  - Özgünde çatı konstrüksiyonunun içeriden okunacak şekilde olmasına karşın alttan kontrplak ile kapatılmış olması,
  - Cami içinde günümüzde hala mevcut olan ve kullanılan soba sisteminin varlığı,
  - Doğu revağının özgün döşemesinin bir bölümünün üzerine muhtemelen yakın zamanda yeni ahşap kaplama yapılması,
  - Harim batı duvarındaki suya maruz kalma nedeniyle görülen bozulmalar,

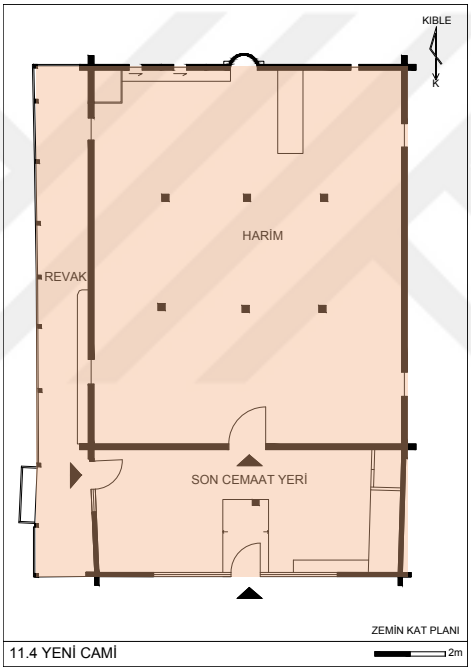
[125] Abdestlik için kullanılan ahşap elemanlar zaman içerisinde çürüdüğünden değiştirilmiş olsa da buradaki işlevin özgün ve korunması gerekli olduğu düşünülmektedir.

- Harim batı duvarının kuzey kısmında duvar sırasının en üstündeki ahşap duvar elemanının kısmen yok olması ve içeriden bu boşluğu kapatmak üzere yeni ahşap elemanlar eklenmesi
- Harimin güney ve batı duvarının kesişimi boyunca ahşap elemanların üzerinin dıştan sac kaplanması
- Yıllar içerisinde toprak seviyesinin yükselmesi nedeniyle caminin temeli için kullanılan ahşap yatay elemanların bir kısmının toprakla doğrudan temas etmesi ve bu nedenle bu ahşapların çürümeye başlaması,
- Abdestliğin hizasına denk gelen temeldeki ahşap yatay elemanların suya bağlı olarak diğerlerine oranla daha fazla çürümesi – taşıyıcılığını büyük oranda yitirmesi,
- Temeldeki ahşap taşıyıcılardaki bitkilenme sorunu,
- Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
- Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar,
- Taban kirişlerinin bir bölümünün çürümeye başlaması,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları vb.,
- Çatıya hoparlör eklenmesi,
- Çatı üst örtüsü üzerinde yoğun yosunlaşmalar olması,
- Aşık ve merteklerin saçak uçlarına denk gelen noktalarında başlayan çürümeler ve buna bağlı olarak yerleştirilen çapraz ahşap destekler,
- Özgün pencere kapaklarındaki zamana bağlı eskimeler ve kullanılan metal elemanlarda gözlenen korozyon.

4.2.6.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Yeni Cami'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.38, 4.39, 4.40, 4.41, 4.42, 4.43, 4.44).

Tablo 4.38 Yeni Cami'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ	
Özgün	
- Harim, kapalı son cemaat yeri ve doğu revağı *	
	
Özgün plan şeması	
* Caminin özgün planına geri dönülemez müdahaleler yapılmamıştır. Her ne kadar son cemaat yeri için kullanılan ahşap elemanlar ile harim duvarındaki elemanlar kesintiye uğramış olsa da çatı formunun (konstrüksiyon, saçak hilal biçimlenişi vb.) özgün olduğu düşünüldüğünden bu uygulamanın da özgün olduğu izlenimi edinilmiştir.	

Tablo 4.38 Yeni Cami'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

YENİ CAMİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Harim beden duvarları - Çatı biçimlenişi -Revaklarda yer alan dikmeler, ahşap korkulukların bir bölümü* - Havalandırma boşlukları - Harim giriş kapısı - Abdestlik**	- Özgün olduğu düşünülen abdestlikteki yenilenen ahşap elemanlar ve eklenen musluklar - Son cemaat yeri ve revak giriş merdivenleri

Kuzey Cephesi (Aktaş, 2022)

Güney Cephesi (Aktaş, 2022)

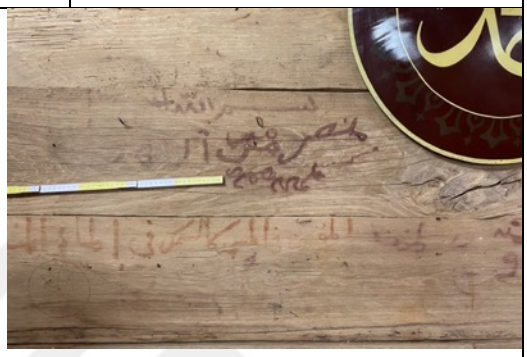
* Korkuluk hizasında çakılmış olan ahşapların kuzeye yakın olanları dikmeler üzerindeki yuvalara oturtulmuştur. Güneye doğru gidildikçe ahşapların dikmelere dışarıdan gelişigzel çakıldığı görülmektedir. Bu dikmelerde de korkuluğun oturması için yuva da tespit edilmemiştir.
** Başka camilerde de takip edilen abdestlik eklentisinin özgün olduğu düşünülmektedir. Ancak su ile temasın yoğun olduğu bu elemanda zaman içerisinde çürümeye bağlı olarak yenilemeler yapılmış olup sonradan su tesisatı çekilerek musluk eklenmiş ve işlevi bu şekilde devam ettirmeye çalışılmıştır.

Tablo 4.38 Yeni Cami'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

YENİ CAMİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	**Dönem Ekleri**
- Harim içinde dikmelerdeki ve dikme başlarındaki bezemeler - Minber girişinin üstündeki geometrik bezemeli tabla - Harim ve revaklardaki dikme ve kirişlerdeki basit geometrik oymalar - Son cemaat yerinin üstünü örten çatı konstrüksiyonundaki basit geometrik desenli aşı boyalar	- Harim içindeki aşı boyası ile yazılan Arapça / Osmanlıca yazılar - Minberin sağ ve solundaki ahşap oyma bezemeler

Dikme ve başlıklardaki motifler (Aktaş, 2022)

Kıble duvarındaki arap alfabeli yazılar (Aktaş, 2022)

1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR		
Özgün	**Dönem Ekleri**	**Niteliksiz Onarımlar / Ekler**
- Mihrap* - Abdestlik	- Minber - Vaaz Kürsüsü	- Mihrapta değiştirilen elemanlar - Abdestliğe niteliksiz müdahaleler - Vaaz kürsüsü ile mihrap arasındaki açık korkuluklu düzenlemenin kapatılması

Vaaz Kürsüsü – Mihrap Düzenlemesi (Aktaş, 2022)

Minber (Aktaş, 2022)

* Mihrabın sağındaki armoz direği üzerinde H. 1259 (M. 1843/44) tarihi yazmaktadır. Onarım tarihi olduğu düşünülen bu tarihin mihrabın eklendiği dönem olup olmadığı bilinmemektedir. Mihrabın özgün olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.39 Yeni Cami'nin malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***	
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilen büyük kesitli yatay ahşap taşıyıcılar - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Revak döşeme kaplama tahtaları (büyük oranda) - Revaklardaki ahşap korkuluklar (bir bölümü) - Yığma ahşap beden duvarları - Ahşap çatı konstrüksiyonu (büyük oranda)	- Revak döşeme kaplama tahtaları (kısmen) - Revaklardaki ahşap korkulukların bir bölümü - Çatı konstrüksiyonu (kısmen) - Revak ve son cemaat yeri giriş merdivenleri - Batı harim duvarında bozulmadan kaynaklı önemli bölümü yok olmuş duvar elemanının yerine yerleştirilen yeni ahşaplar	- Harimdeki sürgü pencereler - Çatı örtü kaplaması - Harim tavan kaplama tahtaları - Batı ve güney duvarı keşimine eklenen sac kaplamalar

Tablo 4.40 Yeni Cami'nin kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi cami olup günümüzde sadece cenaze namazlarında ve kısa süreli ziyaretlerde kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.41 Yeni Cami'nin gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz onarımlar**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar üzerine yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap düşey ve yatay taşıyıcılar	
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
ahşap yığma duvarlar- köşe birleşim / geçme detayları – duvar eleman sırasının üst kısmında bulunan saçağı taşımak için uzatılan elemanlar	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Dikme başlığı ya da altlığı olmayan revak dikmeleri - Ara dikmeler taban kirişlemesine zıvana geçme tekniği ile, - Köşe dikmeleri ise kirişten 5 cm dışarı taşırılarak kertilmiş dikmenin alt kısmının geniş başlı dövme demir çiviler ile sabitlenerek Sadece dikme başlığı olan harimdeki dikmeler - Dikme ile dikme başı zıvana geçme, - Dikme başı kirişlere özgün demir dövme çiviler ile.	
4.4 ÇATI	
3 yöne kırma özgün çatı sistemi	- değiştirilen çatı konstrüksiyonu (kiremit altı tahtalarının ve merteklerin yenilenmesi) - çatı üst örtüsünün değiştirilmesi - saçakları taşıması için eklenen ahşap çapraz destek elemanları

Tablo 4.42 Yeni Cami'nin konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Dönem	
Kesin olmamakla birlikte* yapı üzerindeki izler takip edildiğinde caminin bir dönem taşınmış olabileceği düşünülmektedir. Ancak yöre halkının hafızasında yer eden bir durum olmadığından erken tarihli bir taşıma yapılmış olmalıdır??	
* Caminin taşınmış olduğuna dair herhangi bir yazılı belgeye rastlanmamıştır. Ancak harim beden duvarlarında ahşaptaki çentikler ile son cemaat yeri duvarları üzerindeki aşı boya ile yazılmış düz çizgilerin aşağıdan yukarı birer tane arttırılarak bir sırayı ifade etmesi bu ihtimali güçlendirmektedir. Caminin taşınması esnasında duvarlarda kullanılan elemanların sırasını belirtmek amaçlı atıldığı izlenimi edinilmiştir.	

Tablo 4.43 Yeni Cami'nin dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	**Kaybolan Miras**
Yeni Cami, işlevini devam ettirmekte olup günümüzde cenaze namazlarında ya da mezarlığı ziyaret edenler tarafından bireysel olarak kullanılmaktadır.	Cuma camisi olarak inşa edilmiş cami, köy merkezlerinin dışında yer almaktadır. Köylerde betonarme yeni camiler inşa edilmeden önce her Cuma civar köylerdeki cemaat bu camiye gelerek birlikte namaz kılmakta olduğu ve bayram namazları ile cenaze namazları için de bu caminin kullanıldığı bilinmektedir. Ancak günümüzde Cuma günleri gerçekleştirilen ritüeller ve bayram namazları artık bu camide kılınmamaktadır.

Tablo 4.44 Yeni Cami'nin ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

YENİ CAMİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	
Geniş mezarlık içinde konumlandırılmış olan cami, çevresindeki ağaçlar ile birlikte bir ibadet mekânı olarak doğal ve huzurlu bir ortam içinde olup yerin ruhunu korumaktadır.	

4.2.7 Bekdemir Cami, Kavak

Bekdemir Camisi'nin bilinen başka bir ismi yoktur. 24.02.2006 tarih ve 551 sayılı kararda caminin "Elhaç Abdurrahman Camii Şerifi Vakfı"na ait olduğu bilgisi bulunmaktadır (SKVKBK Arşivi).

4.2.7.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Bekdemir Camisi, Kavak ilçesi, Aşağı Bekdemir mahallesi Köyiçi mevkiindedir. 41.0189, 36.1144 koordinatlarındaki cami, 119 ada 66 parsele tanımlıdır. Köy halkından alınan bilgilere göre caminin 19.yy'da günümüzdeki konumuna taşındığı

düşünülmektedir[126] (Bayraktar, 2011, s.6; Naza-Dönmez, 2008, s.32). Yöre halkından alınan bilgiler ve bölgenin coğrafi durumu değerlendirildiğinde caminin özgün yerinin günümüzdeki konumundan yaklaşık 1 km uzakta olabileceği kanısına varılmıştır (Uzun, 2016, s.16).

Bekdemir Camisi günümüzde köy merkezi içinde yer almakta olup 2000 yılında hemen yanına büyük bir betonarme cami inşa edilmiştir. Cami avlusunda sonradan inşa edilen şadırvan, tuvalet ve lojman yapıları yer almaktadır.

- **Yapım Tarihi**

Bekdemir Camisi'nin yapım tarihine ilişkin bir kitabesi bulunmamaktadır. Ancak caminin yapım tarihini belirlemek üzere 1990'lı yıllarda Amerikalı bilim adamı Kuniholm tarafından camide dendrokronolojik analizler yapıldığı bilinmektedir (Kuniholm, 1996, 2000, 2004). Kuniholm, Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün talebi üzerine caminin tarihlemesini yaptığını belirterek bir buçuk gün içinde yapıdan 42 örnek[127] aldığını aktarmıştır (Kuniholm, 2004, s.105). Yapılan analizler caminin ara kat silmesinin altındaki ahşapları 1585 sonrasına, üstündeki ahşapları ise 1876[128] yılına tarihlemektedir[129].

Kuniholm bu tarihleme sonucunda açıklığa kavuşması gereken birçok noktaya dikkat çekmektedir. Kendisi cami başka bir yerden buraya taşınmış olsaydı ve özgün yerinde iken bir yangın nedeniyle üst katı yok olmuş olsaydı alt katta kullanılan ahşaplarda yangına ait izin takip edilmesi gerektiğini söylemektedir.

[126] 2006 yılında caminin restorasyonunu yapan GNR Mimarlık Ofisi'nden proje müellifi M. Güner caminin taşındığına dair yapıda ize rastlamadığını belirtmiştir (Uzun, 2016, s.16). Ancak caminin arazi kullanımındaki farklılıklar ve yapılan dendrokronolojik analizlerden elde edilen bilgiler caminin taşınmış olabileceğini düşündürmektedir.

[127] Kuniholm, Bekdemir Camisi'nden alınan örnekler doğrultusunda oluşturdukları 12.yy ile 20.yy arasında değişen ağaç halkası kronolojisi sayesinde yerleri birbirinden 1300 km uzaklıkta farklı işlevlere sahip 65 yapının tarihlemesinin doğrulanabildiğini aktarmaktadır. Bu kronolojiyi Zonguldak Yenice ormanından alınan örneklerle çakıştırdığında ise başlangıç tarihi 1058'e kadar geriye giden bir meşe kronolojisi oluşturmuştur. Bu kronoloji daha sonra içlerinde Ayasofya Kilisesi'nin dönem ekinde kullanılan ahşaplar da dahil olmak üzere birçok ahşabın tarihlendirilmesinde kullanılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ise Karadeniz Bölgesi'nden deniz yoluyla kereste taşındığı kesinleştirilmiştir (Kuniholm, 2004, s.106) (Kuniholm, 1996, s.190). Bu nedenle Kuniholm, Bekdemir Camisi'nin çok küçük ve mütevazi bir yapı olmasına rağmen 25 yıl boyunca yapmış olduğu yapı ziyaretleri arasında dendrokronolojik açıdan en önemli anıtın Bekdemir Camisi olduğunu aktarmaktadır (Kuniholm, 2004, s.107).

[128] Kabuğu korunmuş 2 örnek tespit edilmiştir (Kuniholm, 2004, s.105).

[129] Bayraktar, Kuniholm'ün yaptığı analizlere referans vererek 1. katın 1596'ya, mahfil katının ise 1599 yılına tarihlendiğini aktarmaktadır. Bu bilgiyi Kuniholm'ün cami imamına teslim ettiği ve Y.Can'ın kitabına eklediği raporlardan aldığını bildirmektedir (Bayraktar, 2011, s.6). Yanlış aktarılan bu bilgi (??) başka yayınlarda da tekrar etmiştir (Yıldız, 2011, s.39).

Bununla beraber alt kat ve üst katta kullanılan farklı dönemlere ait ahşapların karışık olarak kullanılmadığını, alt katın tamamen 16.yy sonuna üst katın ise tamamen 19.yy'a ait olduğunu vurgulamaktadır. Eğer cami taşındıktan sonra üst katın yok olmasına neden olacak bir yangın ya da başka bir felaket olsaydı yerel halkın hafızasında böyle bir olayın bulunacağını da söylemektedir (Kuniholm, 2004, s.106).

Dönmez bu konu ile ilgili caminin özgünde tek katlı olduğunu ve 1876 yılında camiye mahfil dahil ikinci bir katın eklenmiş olabileceğini öne sürmektedir[130]. Bunun netleşmesinin ise revaklardaki iki kat boyunca devam eden ahşap dikmelerden alınacak örneklerin tarihlendirilmesiyle mümkün olabileceğini belirtmektedir (Naza-Dönmez, 2008, s.32). Ancak Kuniholm yayınlarında bu detayda bir bilgi vermemektedir. Yapı üzerinde de dikmelerden artım burgusu ile alınan örnek izi takip edilememiştir.

Camide ahşap yüzeye boya ile ya da kazıma yoluyla yazılmış bazı tarihler de bulunmaktadır. Cami içinde mihrabın arkasındaki duvar üzerinde "Maşallah nakkâş Sa'îd 1294" yazmaktadır (Bayraktar, 2011, s.6). Bu bilgi doğrultusunda kalemişlerin 1877-78 yıllarında (Türk Tarih Kurumu, t.y.) nakkaş Said tarafından yapıldığı öngörülebilir. Bir başka kalemişinde ise "Sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât El Hâcî 'Abdurrahman[131]" ifadeleri yer almaktadır (Bayraktar, 2011, s.6). Bayraktar, caminin bezemelerinin hacı Abdurrahman tarafından yapılmış olabileceğini ya da bir inşa/tamir ile ilgili olabileceğini aktarmaktadır.

Caminin dışında kıble duvarı üzerinde H. 1314 yılının (M. 1896-97) basitçe kazınmış olduğu görülmektedir (Şekil 4.79). Bu tarih daha çok hatıra niteliğinde kazınmış olabilir. Bayraktar, 1994 yılında yıkılmış caminin kuzeydoğu köşesindeki bir taş çeşmeden bahsetmektedir. Bu çeşmenin üzerinde ise H.1310 (M. 1892-93) tarihinin yazılı olduğunu aktarmaktadır (Bayraktar, 2011, s.6).

[130] Cami ilk inşa edildiği dönemde tek katlı olsaydı cami içindeki mihrap, minber, vaaz kürsüsü, mahfil kat düzeni, iç mekan revakları ve tavanın 1876 yılında inşa edilmiş olması beklenirdi. Erken örnekli camilerde tek katlı örneklere rastlansa da bu camilerde kullanılan ahşapların çok daha büyük kesitlerde kullanıldığı ve iç mekan hacminin çok daha geniş olduğu görülmektedir. Bu nedenle caminin özgünde de iki katlı olduğu düşünülmektedir. ??

[131] Cami, Elhaç Abdurrahman Camii Şerifi Vakfı'na aittir (SKVKBK Arşivi).

Şekil 4.79 Bekdemir Camisi'nin kıble duvarına kazılı 1314 (M.1896-97) tarihi (Aktaş, 2022)

- **Plan Düzeni**

Bekdemir Camisi, doğu ve batıdaki revaklar ve kuzeyde bulunan son cemaat yeri ile beraber kareye yakın bir plan şemasına sahiptir. Harime, son cemaat yerinin orta aksından ve doğu revağından çift kanatlı bir ahşap kapı ile girilmektedir. Harim de kareye yakın bir plan şemasına sahip olup 694 x 748 cm boyutlarındadır. Harim yüksekliği ise 472 cm'dir. Harim içinde kuzeyde 4, doğu ve batıda 3 sıra olacak şekilde mahfil katını taşıyan toplam 8 ahşap dikme bulunmaktadır (Şekil 4.80). Harime girdikten sonra sağda ve solda sekiler vardır. Sekiler ile ana ibadet mekânı arasında dikmelerin arasına yerleştirilerek sınır oluşturan yaklaşık 50 cm yüksekliğinde ahşap korkuluklar bulunmaktadır. Üst kattaki kadınlar mahfiline batıdaki sekide yer alan 'L' formlu basit ahşap merdiven ile çıkılmaktadır.

Şekil 4.80 Bekdemir Camisi'nin harimi (Aktaş, 2022)

Kadınlar mahfili güney cephesi hariç üç yönde devam etmekte olup kuzey bölümü daha geniş tutulmuştur. Kuzey bölümünde harime doğru taşan ufak bir çıkma

görülmektedir. Mahfil kat yüksekliği ise 200 cm'dir. Mahfil katında çatıya çıkan tek kollu ahşap bir merdiven bulunmaktadır. Çatı konstrüksiyonu tavandaki kapak açılarak görülebilmektedir (Şekil 4.81). Harim özgün ve düz tavanlıdır.

Şekil 4.81 Bekdemir Camisi'nin çatı arası (Aktaş, 2016)

Caminin kuzeyinde doğu ve batıdaki revaklardan daha geniş olduğundan son cemaat yeri olarak değerlendirilebilecek bir revak bulunmaktadır. Son cemaat yeri 295 cm eninde, doğu ve batı yönlerindeki 145 cm genişliğinde yan revak kısımları dahil 985 cm boyundadır. Bu bölüme dikmeler arasına yerleştirilmiş korkuluk hizasındaki geçiş ile giriş yapılmaktadır. Kuzeyde iki kat hizasında devam eden 6 ahşap dikme bulunmaktadır. Doğu ve batı revakları simetrik olup 145 x 757 cm boyutlarındadır. Doğu ve batı revaklarında da kuzeydeki dahil 7'şer ahşa dikme bulunmakta olup bunlar da iki kat hizasında devam etmektedir. Revaklarda yerden saçak altı kaplama tahtasına kadar olan mesafe 456 cm'dir.

- **Cephe Düzeni**

Bekdemir Camisi Samsun'daki erken örnekli camilerden daha farklı bir tipolojiye sahiptir. Kadınlar mahfili hizasındaki ara kat silmesi gibi algılanan bezemeli yatay ahşap duvar elemanı ile cami dışarıdan iki kat görünümündedir (Şekil 4.82, 4.83). Camide diğerlerine oranla daha fazla pencere boşluğu bulunmakta olup iç mekân daha fazla ışık almaktadır.

Cephe düzeninin dıştan korunduğu, ancak zemin kattaki doğramaların değiştirildiği düşünülmektedir. Günümüzde dış cepheden tek kanat pencere boşluğu okunmakta iken içte çift kanatlı pencere görünümü verilmiştir. Özgünde ayrılan bu pencere

boşluğu sürgü kapaklı bir doğrama düzeni için yapılmış olabilir[132]. Dış cepheden okunan tek kanat pencere boşluğunda ise özgün ahşap lokma parmaklıklar vardır. Kuzey cephesi dışındaki cephelerde ikişer adet bu düzende pencere görülmektedir.

Üst katta ise her cephede ikişer adet tek kanatlı sabit ahşap pencereler bulunmakta olup dıştan ahşap ızgara kafesleri görülmektedir.

Şekil 4.82 Bekdemir Camisi'nin kuzey cephesi (Aktaş, 2016)

Şekil 4.83 Bekdemir Camisi'nin batı cephesi (Aktaş, 2016)

3 yöndeki revaklarda bulunan iki kat yüksekliğindeki dikmeler ile cami anıtsal bir görünüm kazanmaktadır. Tek parça halinde olan dikmelerin üzerinde yapılan oymalarla dikmelerin başlık, gövde ve kaide olmak üzere üç parçadan oluştuğu görüntüsü verilmiştir. Dikmeler arasına 2016 tarihindeki restorasyonda ahşap korkuluklar eklenmiştir. Caminin çatısı dört yöne kırma şeklinde olup geniş saçakları bulunmaktadır.

[132] Asarcık ilçesindeki Koşaca Camisi'nde bu teknikte yapılmış pencere düzeni hala okunmaktadır.

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Harimin kıble duvarı bir bütün olarak tasarlanmıştır. Solda kare planlı özgün ahşap vaaz kürsüsü yer almaktadır. Vaaz kürsüsüne çıkış için üç ayaklı hareketli ahşap bir merdiven kullanılmaktadır. Orta aksta yer alan özgün ahşap mihrap duvara monte edilmiştir. Mihrabın sağında ise bezemeli özgün ahşap minber yer almaktadır. Minber ile batı duvarı arasında kalan alan sonradan kapatılarak depo olarak kullanılmaktadır. Özgün vaaz kürsüsü, mihrap ve minber arasında özgün olduğu düşünülen rahle sekisi yer almaktadır.

Caminin günümüzde minaresi bulunmamaktadır. Ancak eskiden bir minaresi olduğu söylenmektedir (Bayraktar, 2011, s.6). Caminin bir dönem minaresi olsa dahi özgünde olmadığı ara bir dönemde inşa edilip sonra çeşitli nedenlerle yok olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Günümüze ulaşamayan bir başka dış mimari öğe ise avluda bulunduğu bilinen ve üzerinde H. 1310 tarihi yazılı olan taş çeşmedir (Bayraktar, 2011, s.6).

- **Yapı Malzemesi**

Camide dendrokronolojik analizler yapan Kuniholm, yapıyı meşeden oluşan kare bir kutuya benzetmektedir (Kuniholm, 2000, s.97). Örneklerin alındığı yerler tam olarak bilinmese de bu benzetmeden beden duvarların meşe olduğu anlaşılabilir.

Ahşap duvar elemanlarının düşeyde birleştiren ahşap çiviler bulunmakta olup cinsleri tespit edilememiştir. Yapının oturduğu subasman duvarlarında kum taşı kullanıldığı düşünülmektedir (Uzun, 2016).

- **Yapım Tekniği**

Cami güneye doğru eğimli bir arazi üzerinde yerden subasman duvarı üzerinde yükseltilmiştir[133]. Zemin ile aradaki mesafe en çok güneyde 120 cm olup kuzeye doğru toprak seviyesi ile hemzemin olmaktadır. Tez kapsamında çalışılan camiler genelde az eğimli arazide ve tekil taş ayaklar üzerinde yükselmektedir. Eğim kullanımının farklılaşıyor olması caminin taşındığı tezini güçlendirmektedir.

[133] 2006 restorasyonu öncesi eğimin en çok olduğu doğu cephesinde subasman boyunca sıva ile kapatma yapıldığından caminin tabanının havalanmadığı, bu nedenle de döşeme tahtalarının çürüdüğü bilgisi restorasyonu yapan M. Güner tarafından sözlü olarak aktarılmıştır. Bu nedenle restorasyonda burada ızgaralar açılarak temelin havalandırılmasının sağlandığını da belirtmektedir.

Revaklardaki dikmeler ile harimde mahfil katını taşıyan ahşap dikmeler tek parça halinde olup üzerinde yapılan oymalarla dikmelerin başlık, gövde ve kaide olmak üzere üç parçadan oluştuğu görüntüsü verilmiştir. Dikmelerin kirişler ile birleşiminin zıvana geçme şeklinde olduğu düşünülmektedir. Hem içte hem de dıştaki dikme kiriş birleşimlerinde arada oluşan boşluğu gizlemek adına pervaz görevi görecek? Ahşap elemanları çakıldığı görülmektedir.

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen yığma harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 5 cm, yüksekliği ise 20-44 cm arasında değişmektedir (Kuniholm, 1996a, s.190; 2004, s.104). Köşelerde geçme yerleri duvarlardan aynı hizada bitirilmiştir. Duvar çıkmaları 18-21 cm arasında değişmektedir. Duvarda tek parça halinde kullanılan ahşapların mahfil kat hizasındaki ahşap elemanlar olduğu görülmektedir. Alt ve üst katta armoz direkleri ile yataydaki süreklilik kesintiye uğramakta olup duvar elemanlarının boyları 2-3 m arasında değişmektedir (Kuniholm, 2004, s.105).

Caminin çatısı dört yöne kırmadır. Restorasyon çalışmalarında yenilendiği düşünülen çatıda saçak altları pasalı olacak şekilde düz kaplama tahtaları ile kaplanmıştır. Dört yönde de alın tahtası bulunmaktadır. Çatı üst örtüsü yeni alaturka kiremittir. Harim düz tavanlı olup mahfil katın üzeri pasalı ahşap kaplamadır. Harimin tavanında ise ortada dairesel bir göbek bulunmakta olup bezemeli bir tavan kurgulanmıştır.

Harime son cemaat yerinden 2 kanatlı tablalı ahşap bir kapı ile girilmektedir (Şekil 4.84). Kapı boşluğunu oluşturmak adına sağda ve solda armoz direği kullanılmıştır. Dışta boşluğun alt ve üstüne yerleştirilen ahşaplar ile cephede kapıyı çevreleyen geniş profilli bir pervaz görünümü elde edilmiştir. Kapının özgün metal elemanları iç cepheden takip edilebilmektedir.

Caminin alt ve üst katında bulunan ahşap pencere boşluklarının boyutları aynıdır. Üst kattaki pencerelerde kafes görülürken alt katta ahşap lokma parmaklık ve içten sürgü kapak varlığı görülmektedir. Pencere boşlukları açılırken giriş kapısında olduğu gibi sağda ve solda armoz direği kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 4.84 Bekdemir Camisi'nin giriş kapısı dıştan ve içten görünümü (Aktaş, 2022)

- **Bezemeler**

Bekdemir Camisi Samsun ili içerisinde tespit edilen camiler arasında en yoğun ve nitelikli bezemeye sahip olan camilerden birisidir. Özellikle harim duvarları, tavan, kapı üzerinde yer alan kalemişi bezemeler ile öne çıkmaktadır. Bununla beraber ara kat silmesinde, minberde, tavan göbeğinde, kapı kanatlarında bulunan ahşap oyma bezemeler de nitelikli örneklerdendir.

Ahşap oyma bezemeler dış cephede, kat silmesi üzerinde görülmektedir. Harim giriş kapısının her iki kanadında da nitelikli oymalar bulunmaktadır. Ahşap oymaların üzeri daha sonraki bir dönemde boyanmıştır.

Kat silmesindekine benzer bir motif iç mekânda mahfil kat kuzey kirişlemesi üzerinde takip edilmektedir. Ancak oymalar doğu ve batı kirişlerinde görülmemektedir. Bu yüzeylerde sadece boyama tekniği ile motif devam ettirilerek görsel süreklilik sağlanmıştır (Şekil 4.85) Bu da kalemişi bezemelerin yapım tarihinden daha sonraki bir döneme tarihlendiği bilgisini desteklemektedir. Caminin özgün mihrap, minber ve tavan göbeğinde de nitelikli ahşap oyma bezemeler bulunmaktadır.

Camide takip edilen kalemişi bezemeli yüzeylerin neredeyse tamamında ahşap üzerine sürülen beyaz astar üstüne fırçayla sürülerek uygulanan nakışlar olduğu ve renklerin canlı bir görünüme sahip olduğu aktarılmaktadır. Ancak bilindiği kadarıyla camide bezemelere ait herhangi bir analiz yapılmamıştır (Bayraktar, 2011, s.6).

Şekil 4.85 Bekdemir Camisi'nde mahfil kat kiriş üzeri oyma ve boyama tekniği ile yapılan motifler (Uzun, 2016)

Ahşap üzerine uygulanan kalemişleri iç mekânda duvarlarda, pencere kapaklarında, mihrap, minber ve vaaz kürsüsü üzerinde, korkuluklarda, tavan yüzeylerinde görülmektedir. Çoğunlukla bitkisel motifler yer almakla beraber çok sayıda hat yazılarının varlığı da dikkat çekmektedir. İzlenen motifler arasında minber aynalıklarında görülen kesilmiş karpuz tasviri 'nadir bir örnek' olarak tanımlanmıştır (Bayraktar, 2011, s.6). Bununla beraber kıble duvarında yer alan yan yana sıralı dört daire içerisinde Allah, Muhammed ve dört halife ismi bulunmaktadır. Dört daireden birinde ise kadranlı, rakamları Arapça olan bir saat şekli vardır. Bu süsleme düzeninin üzerinde dikdörtgen çerçevelenmiş alanın neden boş bırakıldığı bilinmemektedir.

Kavak ahşap camilerinde uygulanmış olan bir diğer bezeme tekniği ahşap üzerine uygulanmış kalemişidir. Özellikle Bekdemir ve Koşaca camilerinde kapı, pencere, dikme başı, duvar, tavan yüzeylerinde ve mihrap, minber, vaaz kürsüsü gibi mimari elemanlar üzerinde uygulandığı görülen bu teknikte muhtemelen kök boyalar kullanılmıştır.Tekrar bakılacak

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Ahşap elemanlar üzerinde çok fazla iz takip edilememektedir. Yapım tekniğine bağlı testere izleri pencere ve kapı pervazlarına yakın duvar yüzeylerinde okunmaktadır.

4.2.7.2 Koruma Sorunları

Samsun'daki erken tarihli camilerden biri olduğu düşünülen Bekdemir Camisi birçok koruma sorununa sahiptir. Yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararları doğrultusunda caminin koruma sorunları değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik bir dökümü verilmiş ve gözlenen koruma sorunları *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Bekdemir Camisi ile ilgili ulaşılan en eski evrak Kavak Kaymakamlığı'nın Samsun Valiliği'ne 26.05.1995 tarihinde yazmış olduğu yazı olup kurum tarafından "Caminin eski eser kapsamına alınarak koruma altına alınması…" hususunda talepte bulunulmuştur. 12.06.1995 tarihli Samsun Valiliği talebi üzerine Bekdemir Camisi'nin "…2863 sayılı yasanın 6. Maddesi uyarınca korunması gerekli kültür varlığı özelliği göstermesi nedeniyle tescil edilmesi gerektiğine…" 08.08.1995 tarih ve 2189 sayılı yazı ile karar verilmiştir. Caminin tescil işlemi Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından gerçekleştirilmiştir.

Caminin koruma grubunun I olarak belirlenmesi 24.02.2006 tarih ve 551 sayılı kurul kararı iledir. Aynı kararda camiye ait rölöve, restorasyon projelerinin ve raporlarının hazırlandığı bilgisi yer almakta olup hazırlanan projelerin uygun olduğuna, uygulamanın mükellefin sorumluluğunda ve Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün denetiminde yapılması gerektiğine karar verilmiştir.

- **İdari – Yasal Sorunlar**

  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması[134],
  - Caminin tescil işleminden sonra kurul kararı alınmaksızın cami avlusuna yapılan? betonarme büyük cami, lojman ve şadırvan eklenmesi ile ilgili idari işlem başlatılmaması,

[134] Ahşap caminin hemen yanında inşa edilen yeni büyük betonarme camiye atanmış bir imam bulunmakta olup Bekdemir Camisi'nin bakımını da kendisinin üstlenmiş olduğu bilinmektedir. Ancak resmi bir görevi bulunmamaktadır.

- 1995 tarihinde caminin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiş olmasına rağmen koruma grubunun I olarak belirlenmesi kararının 2006 tarihinde alınması,
- Caminin tescil işleminden sonra cami avlusuna betonarme büyük bir cami, lojman ve şadırvan eklenmesi ile ilgili alınan herhangi bir kararın bulunmaması,

- **Belgeleme Sorunları**
  - 1990'lı yıllarda yapılmış olan dendrokronolojik analizler ile ilgili izin belgelerinin arşivde olmaması; yapıdan alınan örneklerin nereden ve kaç adet alınmış olduğunun bilinmemesi, örnek alımı için kesilen parçaların öncesi – sonrası fotoğraflarının kurul arşivinde yer almaması,
- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Caminin girişindeki tanıtım panosunda yapılan dendrokronolojik analizlere dair bilgi verilmemesi ve yapım tarihinin 1596+ yılına 1873 yılında inşa edildiği bilgisi verilmesi
- **Teknik Sorunlar**
  - Caminin avlusunda bir dönem bulunduğu özgün taş çeşmenin günümüze ulaşamaması
  - Caminin güney cephesinde ahşap beden duvarlarının dışa doğru bel vermesi nedeniyle dıştan yerleştirilen ahşap elemanların duvara metal bulonla sabitlenmesi ve bu metal elemanların iç mekânda özgün bezemelere denk gelmesi
  - Caminin avlusunda yeni cami, lojman, şadırvan inşa edilmesi
  - Mihrabın sağında üzerinde kalemişi bezemelerin olduğu düşünülen ahşap elemanların kayıp olması
  - Döşeme kaplama tahtalarının çürümesi nedeniyle büyük oranda özgün döşeme kaplama tahtalarının değiştirilmesi?
  - Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu (restorasyon sırasında müdahale edilip edilmediği bilinmemekte),
  - Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar (renk değişimi vb.),

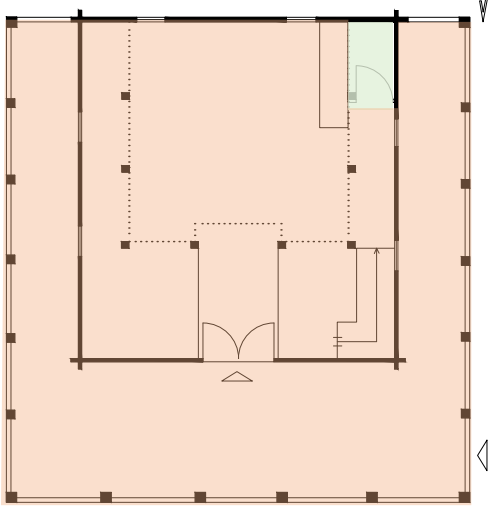
- Niteliksiz aydınlatma, ses sistemi vb. aletlerinin yapıya eklenmesi,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları, askı, tesbihlik vb.,
- Restorasyon sırasında ahşap duvar elemanları arasında kalan boşlukların doldurulduğu macunların renginin duvar ile uyuşmaması (Kullanılan macunun içeriği bilinmemekte olup yer yer silikon ile de doldurmalar yapıldığı görülmektedir.)
- Restorasyon öncesinde de var olduğu eski fotoğraflardan takip edilebilen minberin yanındaki boşluğun depo olarak kullanılmasının restorasyon sonrasında da var olması (restorasyon sırasında kaldırılıp sonra tekrar mı takıldığı yoksa hiç mi çıkarılmadığı bilinmemekte)

4.2.7.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Bekdemir Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.45, 4.46, 4.47, 4.48, 4.49, 4.50, 4.51).

Tablo 4.45 Bekdemir Camisi'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz Ek(ler)**
- Harim ve revaklar	- Minber ile batı cephesi arasında kalan bölümün kapı ile kapatılarak depoya dönüştürülmesi

Özgün plan şeması
Niteliksiz müdahaleler

Tablo 4.45 Bekdemir Camisi'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

BEKDEMİR CAMİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.2 CEPHE DÜZENİ	
Özgün	**Restorasyon Sonrası Müdahaleler**
- Harim beden duvarları - Revaklardaki dikmeler - Kapı ve pencere boşlukları - Çatı formu	- Revaklardaki dikmelerin arasına yerleştirilmiş ahşap korkuluklar - Subasman duvarı üzerinde açılan ızgara boşlukları - Değiştirilen çatı örtüsü, saçak altı tahtaları ve alın tahtaları

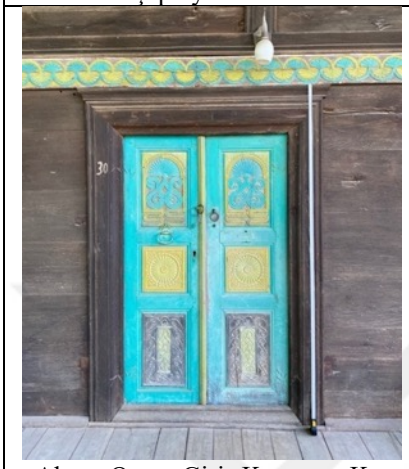
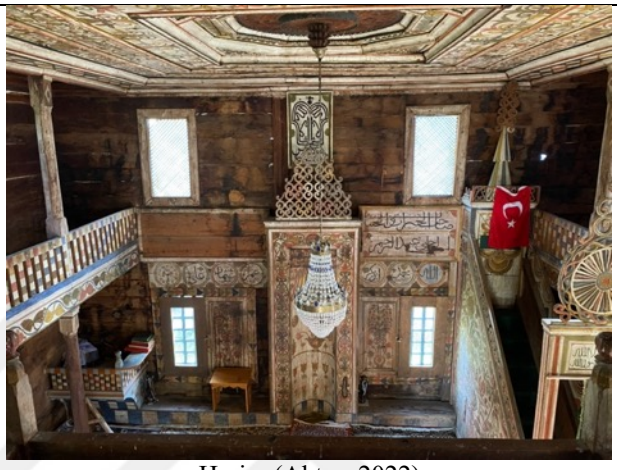

Kuzey cephesi (Aktaş, 2016)

Batı ve güney cepheleri (Aktaş, 2016)

Tablo 4.45 Bekdemir Camisi'nin form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

BEKDEMİR CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	**Dönem Ek(ler)i**
- Harimdeki mahfil kat kirişlemesinde, kapı üzerinde bulunan ahşap oyma bezemeler	- 1876 yılında yapılan kalemişi bezemelerin hepsi
 Ahşap Oyma Giriş Kapısı ve Kat Silmesi (Aktaş, 2022)	 Harim (Aktaş, 2022)
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR	
Özgün	**Dönem Eki - Kayıp Eleman(lar)**
- Minber, mihrap, vaaz kürsüsü, rahle sekisi	- Taş çeşme
 Kıble Cephesindeki Mimari Eleman Düzeni (Aktaş, 2016)	

Tablo 4.46 Bekdemir Camisi'nin malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ		***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Ahşap beden duvarları* - Çatı konstrüksiyonunun bir bölümü - Mahfil katındaki döşeme tahtalarının bir bölümü	- Mahfil döşeme tahtalarının bir bölümü - Revaklardaki ve harimdeki döşeme tahtaları - Çatı konstrüksiyonu (kısmen) - Saçak altı kaplama tahtaları	- Çatı örtü kaplaması - Subasman duvarı üzerine yerleştirilen ızgaralar - Sürgü kapak pencere yerine eklenen çift kanatlı ahşap pencereler - Revaktaki dikmeler arasına yerleştirilen ahşap korkuluklar
* Caminin zemin kat beden duvarları 1596+, ikinci kat duvarları ise 1876 yılına tarihlenmektedir. Nedeni henüz tespit edilememiştir.		

Tablo 4.47 Bekdemir Camisi'nin kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	**Güncel işlev**
Özgün işlevi camidir.	Yaz dönemlerinde Kuran kursu olarak kullanılmaktadır.

Tablo 4.48 Bekdemir Camisi'nin gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Dönem ekleri**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
	Eğimli arazide ahşap beden duvarlarını taşıyan subasman duvarı
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
Zemin kattaki ahşap yığma duvarlar - köşe geçme detayları	Mahfil katındaki ahşap yığma duvarlar – köşe geçme detayları (Dendrokronolojik analizlere göre)
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Tek parça halinde olan harimdeki ve revaklardaki dikmeler üzerlerinde yapılan oymalarla başlık, gövde ve kaide olmak üzere üç parçadan oluştuğu görüntüsü verilmesi - Kirişlere zıvana geçme tekniği ile birleşim - Dikmelerin üstü ile kirişlerin arasında oluşan derzi kapatmak üzere ahşap pervaz? Görevi görecek ahşap elemanlar ile kapatma	
4.4 ÇATI	
4 yöne kırma özgün çatı sistemi	- Kiremit altı tahtalarının ve merteklerin bir bölümünün yenilenmesi - Saçak altlarındaki kaplama tahtalarının yenilenmesi - Çatı üst örtüsünün değiştirilmesi

Tablo 4.49 Bekdemir Camisi'nin konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Taşıma	
Bekdemir Camisi'nin, yöre halkından alınan bilgiler, caminin arazi kullanımındaki farklılıklar ve yapılan dendrokronolojik analizlerden elde edilen bilgiler doğrultusunda 19.yy'da taşınmış olabileceği düşünülmektedir.	

Tablo 4.50 Bekdemir Camisi'nin dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Kaybolan Miras	
Özgünde vakit namazları beraberinde Cuma ve bayram namazlarında birden fazla köy halkı tarafından kullanılan ve toplanma – sosyalleşme mekânı olan cami artık aktif olarak kullanılmamaktadır. Mihrapta bulunan arı kovanında üretilen balın uzun yıllar cami vakfı olarak kullanıldığı, eski dönemlerde balın satılarak cami imamının parasının karşılandığı bilgisi edinilmiştir. Günümüzde kovana ait bazı kalıntılar bulunmakla birlikte bu üretim devam ettirilememiştir.	

Tablo 4.51 Bekdemir Camisi'nin ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

BEKDEMİR CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Kaybedilen Değerler	
Özgün yerinden taşındığı düşünülen cami, hemen yanında inşa edilmiş betonarme eklerle birlikte 'yerin ruhu'nu kaybetmiştir.	

4.2.8 Porsuk Camisi, Çarşamba

Porsuk Camisi, adını sınırları içinde olduğu Porsuk köyünden almaktadır. Bilindiği kadarıyla caminin başka bir ismi bulunmamakta olup mülkiyeti eski tarihli belgelerde Porsuk Köy Tüzel Kişiliği olarak geçmektedir.

4.2.8.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Cami, Çarşamba ilçesinde Porsuk köy sınırları içinde ancak köy merkezinin dışında, tarlalarla çevrili bir mezarlık alanı içinde yer almaktadır. Coğrafi olarak 41.1304, 36.6548 koordinatlarındaki cami resmi kayıtlarda 116 ada 11 parselde[135] tanımlıdır. Yöre halkıyla yapılan görüşmede caminin bir dönem taşındığı bilgisi

[135] Kadastro yenilemesi öncesi (2018 öncesi) caminin bulunduğu arazi 291 parsele kayıtlıdır. Bazı arşiv belgelerinde ve metinlerde cami için bu parsel bilgisi verilmiştir.

edinilmiştir. Kaynaklarda da sel nedeniyle caminin iki kere taşındığı bilgisi yer almaktadır (Özkaraca & Halaç, 2022, 1082).

- **Yapım Tarihi**

Caminin harim kapısının üzerinde üç tane, minberde bir tane olmak üzere Arap alfabesiyle ahşaba oyularak yazılmış kitabeleri bulunmaktadır. Kitabelerdeki yazıları Türkçe'ye çeviren Bayraktar, caminin H.1276 (M.1859-1860) yılında 'Amele Usta Mustafa' tarafından yapıldığını aktarmaktadır (Bayraktar, 2013, s.95). Ancak bu tarihin onarım tarihi olabileceği, yapıdaki bezemelerin özelliklerine bağlı olarak 17. yy'da inşa edilme ihtimali Kurul arşivindeki raporlarda yer almaktadır[136] (SKVKBK Arşivi). Konunun netlik kazanabilmesi için cami beden duvarlarından ve tabanından alınacak ahşap örnekleri ile dendrokronolojik analizlerinin yapılması gerekmektedir.

- **Plan Düzeni**

Aday camiler arasında kütlesel olarak en büyük müdahale Porsuk Camisi'ne yapılmıştır. Batısına bitişik konumda eklenen betonarme ek, özgün yapı ile aynı büyüklüktedir. Özgün plan şeması okunabilen caminin harimi kıble cephesi dışında üç yönden iki katlı revaklarla çevrilidir (Şekil 4.86). Revaklarıyla birlikte 820 x 890 cm boyutlarına sahip olan cami revaklar dahil kare – kareye yakın gelişen bir plana sahiptir. Betonarme ek de 800 x 890 cm boyutlarında olup, caminin doğusuna da 170 cm genişliğinde muhdes bir sundurma eklenmiştir.

Şekil 4.86 Betonarme ekten özgün Porsuk Camisi'ne bakış (Aktaş, 2021)

[136] Raporda caminin 16.yy bezemelerine sahip 17.yy yapısı olduğu yazmaktadır. Ancak bu bilginin nereye dayandığı belirtilmemiştir.

Caminin doğu ve batı revağının genişliği 125 cm, kuzey revağının genişliği ise 250 cm olarak ölçülmüştür. Revaklar günümüzde yarı açık olmayıp tarihi belirlenemeyen bir zamanda dikmeler arasının sacla kaplanarak kapatıldığı görülmektedir.

Camiye giriş 3 muhdes kapı iledir. Doğu revağında çift kanatlı, kuzey revağında ise tek kanatlı kapı bulunmaktadır. Revaktan üst kata kuzey cephesine dayanan tek kanatlı muhdes bir merdiven ile çıkılmaktadır. Bir diğer giriş de betonarme ekteki kapıdandır. Doğu ve batı revağında özgün 4 ahşap dikme (köşedekiler dışında), kuzeyde de köşedekiler dahil 4 ahşap dikme daha iç mekândan izlenebilmektedir (Şekil 4.87).

Şekil 4.87 Sacla kapatılan özgün revak dikmeleri ve muhdes merdiven boşluğu (Aktaş, 2021)

Caminin harimine kuzey cephesinin orta aksından çift kanatlı, nitelikli ahşap oyma bezemelerin olduğu özgün kapı ile girilmektedir. Harim boyutları 560 x 625 cm olup girişin sağında ve solunda seki bulunmaktadır. Kuzeydeki kadınlar mahfiline çıkış batıdan ahşap tek kollu merdiven ile yapılmaktadır. Orta aksta dikdörtgen şeklinde çıkması olan mahfilde, mahfil döşemesini taşıyan 2 ahşap dikme hizasında devam eden 2 ahşap dikme daha vardır.

Düz tavanlı caminin mihrap önü kademeli olarak düzenlenmiştir. Tavan nitelikli ahşap oymalı ve bezemelidir. Tavana kadar olan yükseklik 430 cm olarak ölçülmüştür.

- **Cephe Düzeni**

Porsuk Camisi, özgün cepheleri sarıya boyanmış sacla kaplı olduğundan kagir görünümlü ve özellikle de batı cephesindeki betonarme ekiyle iki katlı niteliksiz bir

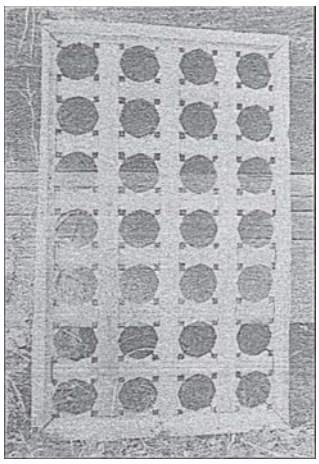
köy camisini andırmaktadır (Şekil 4.88) (Aktaş, 2021). Her ne kadar yapılan müdahaleler cephenin algılanmasını engellemekte olsa da geri alınabilir niteliktedir. Ahşap yığma beden duvarları dıştan sadece kıble cephesinde görülebilmektedir. Bu cephede altta ve üstte asimetrik düzende iki pencere vardır. Bayraktar 2013 tarihli yayınında alttaki pencerenin de batı duvarındaki gibi ahşap kafesli olduğunu ama kafesin yerinden sökülerek yerde durduğunu aktarmaktadır (Bayraktar, 2013, s.97) (Şekil 4.81, 4.82). Günümüzde sökülmüş olan ahşap kafesin nerede olduğuna dair bir bilgi edinilememiştir.

Şekil 4.88 Porsuk Camisi genel görünümü (Aktaş, 2024)

Harim beden duvarları incelendiğinde doğu cephesinde iki kat yüksekliğinde iki giyotin pencere, batıda ise iki katta da birer pencere olduğu görülmektedir. Zemin kattaki ahşap kafes pencere ve içten özgün sürme kapağın varlığı dikkat çekicidir (Şekil 4.89, 4.90). Üst kattaki pencere ise ahşap giyotindir ve yatay korkulukları vardır.

Geniş saçaklı caminin saçak altında kaplama bulunmamaktadır. Betonarme ekin yapılmasıyla birlikte caminin üst örtüsü dört yöne kırma çatılı olacak şekilde düzenlenmiştir. Ancak özgün caminin üstündeki ahşap çatı taşıyıcı sistemi kısmen korunmuştur.

Şekil 4.89 Porsuk Camisi'nin kıbledeki penceresine ait yerinden sökülmüş kafes (Bayraktar, 2013, s. 112)

Şekil 4.90 Porsuk Camisi'nin batı cephesindeki kafesli pencere (Aktaş, 2021)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

Caminin mihrabı, harimdeki en sade eleman olarak tariflenmektedir (Bayraktar, 2013, s.98). Bununla birlikte doğuda özgün bir vaaz kürsüsü ve kıble cephesini birleştiren bir rahle sekisi vardır. Ahşap minber sahip olduğu özgün oyma bezemeler ile öne çıkmaktadır. Minber işçiliği caminin Doğu Karadeniz'den gelen bir usta tarafından yapılmış olması ihtimalini güçlendirmektedir. Kıble duvarında Samsun'da diğer camilerde de tekrar edilen vaaz kürsüsü, mihrap ve minber arasında yerden yaklaşık 50 cm yükseklikte olan rahle sekisi bulunmaktadır. Caminin dışında minare, abdestlik gibi özgün bir mimari elemana rastlanmamıştır.

- **Yapı Malzemesi**

Bayraktar, caminin beden duvarlarında yörede 'kavlağan' olarak bilinen çınar ağacından olduğunu, mahfil kirişlerinin ise kestane olduğunu aktarmaktadır[137] Camide kullanılan ahşapların cinsine dair herhangi bir analiz çalışması yapılıp yapılmadığı bilinmemektedir.

- **Yapım Tekniği**

Caminin temel taş ayakları büyük oranda gömülü olup taşlar ve kirişlerle zeminden yaklaşık 30 cm yükseltilmiştir. Caminin taban kirişleri yer yer muhdes paket taşından yapılan tretuvarla temas halindedir (Şekil 4.91).

[137] Bayraktar, bu bilgileri yöre halkından edindiğini ifade etmiştir (Bayraktar, 2013, s.96).

Şekil 4.91 Porsuk Camisi'nin yapı – zemin ilişkisi (Aktaş, 2023)

Caminin hariminde ve revaklarında özgün ahşap dikmeler bulunmaktadır. Tek parça olan dikmelerin alt ve üst kısımları dikdörtgen, ortası yuvarlak olarak şekillendirildiğinden kaide, gövde ve başlıktan oluşan üç parçalı bir düşey eleman algısı vermektedir. Dikmeler alt ve üst tabanlara zıvana geçme ile sabitlenmiştir. Revak dikmelerini birbirine bağlayan kirişlerin üzerine bezemeli ahşap kaplamalar yerleştirilmiştir. Benzer bir uygulama harimdeki dikmelerde de daha özenli olacak şekilde devam ettirilmiştir (Şekil 4.92). Revak dikmelerinin arasında sık olarak taban kirişlerindeki oyuklara yerleştirilen profilli korkuluklar bulunmaktadır. Küpeşte için ise dikmelerde korkuluk seviyesinde kertmeler yapılmıştır. Yapıda ayrıca beden duvarlarının ortasına denk gelecek şekilde armoz direkleri de kullanılmıştır.

Şekil 4.92 Porsuk Camisi'nin revak ve harimindeki dikmelerin üzerinde yer alan bezemeli ahşap elemanlar (Aktaş, 2024)

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 6-7 cm, yüksekliği 25-30 cm arasında değişmektedir. Köşelerde

geçme yerleri ise duvarlardan yaklaşık 15 cm çıkıntı yapmaktadır. Harim beden duvarlarında üst taban kirişleri yuvarlatılarak özgün bir bitirme elde edilmiştir (Şekil 4.93).

Şekil 4.93 Porsuk Camisi'nin harim beden duvarı (Aktaş, 2024)

Özgünde dört yöne kırma çatılı bir üst örtüsü olduğu düşünülen camiye yapılan betonarme ek ile çatı yeni mekânı da kaplayacak şekilde genişletilmiştir. Ancak özgün çatı biçimlenişini günümüzde de takip etmek mümkündür. Düz ve sık bir şekilde dışa doğru taşırılan ahşap kirişlemelerin üzerine mertekler yerleştirilmiştir (Şekil 4.94). Köşe bitişinde de saçağın hafif yuvarlatılması caminin Doğu Karadeniz'dekilerle benzerliğini destekler niteliktedir.

Şekil 4.94 Porsuk Camisi'nin özgün saçak detayı (Aktaş, 2024)

Caminin harim giriş kapısı, ahşap kafesli ve sürgülü penceresi ile yatay korkuluklu giyotin pencerelerinin özgün olduğu düşünülmektedir. Çift kanatlı ahşap kapıda kanatlar kasaya özgün metal elemanlar ile sabitlenmiştir (Şekil 4.95). Harimin batı

duvarındaki ahşap kafes pencere boşluğu içten sürgülü ahşap kapak ile kapatılmaktadır (Şekil 4.96).

Şekil 4.95 Harim giriş kapısı detayı (Aktaş, 2023)

Şekil 4.96 Ahşap kafesli sürgü kapaklı pencere (Aktaş, 2023)

- **Bezemeler**

Porsuk Camisi, Doğu Karadeniz'den geldiği düşünülen ustalar tarafından inşa edilen, bölgedeki kültürel etkileşimin özellikle bezeme teknikleri üzerinden okunabildiği önemli bir örnektir. Sahip olduğu özgün ahşap oyma bezemeler ile birlikte cami üzerinde aşı boyası ile yapıldığı düşünülen ve günümüzde silinmeye başlamış olan çeşitli semboller, çizgisel motifler ile öne çıkmaktadır.

Nitelikli ve özgün ahşap oyma bezemeler giriş kapısında, vaaz kürsüsünde, minberde, mahfil çıkmasında, dikme altlarında, tavanda, kiriş üzeri kaplama tahtalarında, korkuluklarda görülmektedir (Şekil 4.97, 4.98, 4.99, 4.100, 4.101). Bezemeler çeşitli bitkisel, geometrik, sembolik motiflerden oluşmaktadır. Giriş

kapısının iki kanadı simetrik gibi gözükse de farklılıklara sahip olup her iki kanadında da ahşap oyma kitabeler bulunmaktadır. Mahfil kat çıkmasında ve vaaz kürsüsünde ise bordür şeklinde devam eden bezemeler vardır (Şekil 4.97). Minber nitelikli el işçiliği ile öne çıkmaktadır. Harimdeki dikmelerin alt ve üstlerinde birbirinden faklı motiflere sahip oymalar ile çeşitlendirilmiştir (Şekil 4.100).

Şekil 4.97 Porsuk Camisi'nin ahşap oymalı harim giriş kapısı, mahfil çıkması ve vaaz kürsüsü (Aktaş, 2023)

Şekil 4.98 Porsuk Camisi'nin ahşap oymalı bezemeleri (Aktaş, 2022)

Şekil 4.99 Porsuk Camisi'nin minberi (Aktaş, 2021)

Şekil 4.100 Porsuk Camisi'nin harim dikmelerindeki ahşap oyma bezemeler (Aktaş, 2023)

Şekil 4.101 Porsuk Camisi'nin duvarlarında yer alan aşı boyalı bezemeler

- **Ahşap Üzerinde Özgün İzler**

Beden duvarlarında kullanılan ahşaplar incelendiğinde keresteler oluşturulurken ince bir işçilik gerçekleştirildiği, ahşap yüzeylerinde Göğceli, Şeyh Habil camileri gibi dalgalı bir şekilde balta izlerinin olmadığı anlaşılmaktadır.

4.2.8.2 Koruma Sorunları

Porsuk Camisi'nin koruma sorunları yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararlarının doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik dökümü aşağıda verilmiştir. Gözlenen tüm sorunlar *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Porsuk Camisi, 26.09.2013 tarih ve 1306 no'lu karar ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiş olup koruma grubu 1 olarak belirlenmiştir (SKVKBK Arşivi). 2019 yılına kadar cami ile ilgili alınmış başka bir karara rastlanmamış olup 2019'da esaslı onarım talebiyle caminin rölöve ve koruma projelerinin hazırlandığı görülmüştür. 24.02.2019 tarih ve 5917 no'lu karar ile rölövesinin uygun olduğuna, restitüsyon ve restitüsyona dayalı restorasyon projelerinin ise restitüsyonun yapıdan gelen izler doğrultusunda hazırlanmadığından uygun olmadığına karar verilmiştir. Yapılan düzeltmeler sonrasında ise 29.03.2019 tarih ve 6137 no'lu karar ile projeler onaylanmış, çatı kirişleme planının hazırlanması talep edilmiştir. Aynı kararda uygulamanın Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü ve Samsun Büyükşehir Belediyesi KUDEB denetiminde yapılmasına karar verilmiştir. Talep sonrası hazırlanan çatı kirişleme planı da 25.04.2019 tarih ve 6194 sayılı karar ile kabul edilmiştir. Ancak aradan 5 yıl geçmesine rağmen caminin restorasyonunun başlatılmadığı görülmüştür.

- **İdari – Yasal Sorunlar**

  - Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması,
  - Caminin restorasyon projesinin onaylanmasının üzerinden 5 yıl geçmesine rağmen uygulamaya başlanmaması,

- Camilerde nitelikli olduğu düşünülen ve neredeyse silinmek üzere olan kalemişi bezemeler ile ilgili analiz talep edilmemesi ve bu bezemelere nasıl müdahale edileceğinin belirlenmemesi,
- Özgün ve nitelikli olan Porsuk Camisi'nin 2013 gibi yakın tarihli bir tarihte gecikilerek tescil edilmesi,
- Caminin koruma alanının belirlenmemiş olması,

- **Belgeleme Sorunları**
  - Camide silinmek üzere olan kalemişi süslemeler ve çeşitli sembollerle ilgili pigment analizi yapılmaması,

- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Caminin müdahaleler nedeniyle dıştan iki katlı kargir ve niteliksiz bir yapı görünümünde oluşu,
  - Cami avlusundaki muhdes yapıların varlığı,
  - Camiye ait tanıtım tabelasının bulunmaması,

- **Mimari / Mimari / Teknik Sorunlar**
  - Cami avlusunda muhdes yapıların inşa edilmesi (şadırvan, gasilhane, cenaze kılma alanı vb.),
  - Betonarme ek kütle yapılması,
  - Kıble duvarının dışındaki cephelerde revaklara yapılan sac kaplamaların görsel olarak yapının bütünlüğünü bozması, kaplamalarda açılan boşluklarla niteliksiz pencere ve kapı boşluklarının varlığı,
  - Revakta üst kata çıkış için kullanılan niteliksiz merdivenin yerleştirilmesi ve bunun için özgün kirişlerin kesilmesi,
  - Cami çevresinde paket taşlar kullanılarak tretuvar yapılması,
  - Temel taş ayaklarında ve kirişlemelerde bitkilenme,
  - Kıble duvarının dıştan yağlı boya ile boyanması,
  - Doğu cephesindeki muhdes sundurmanın varlığı,
  - Harim içindeki kirişlerde oluşan çatlaklar,
  - Ahşap oyma bezemelerde oluşan çatlaklar,
  - Özgün pencere kapaklarındaki zamana bağlı eskimeler,
  - Ahşap beden duvarlarındaki kalemişi bezemelerin silinmeye başlaması,
  - Beden duvarlarına kazınmış niteliksiz yazılar (vandalizm),

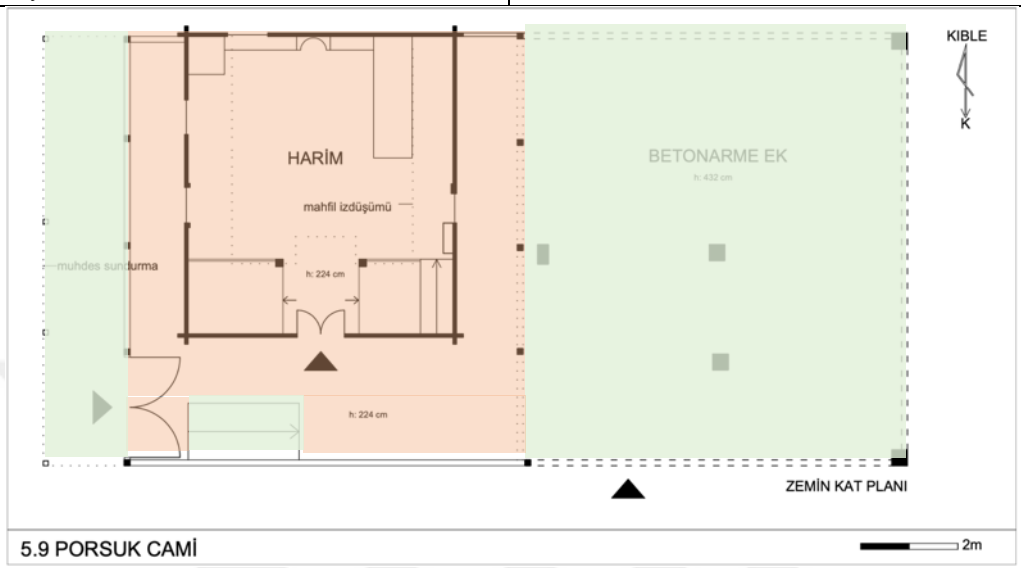
- Niteliksiz aydınlatma, ses sistemi vb. aletlerinin yapıya eklenmesi,
- Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları, askı, tesbihlik vb. öğeler.

4.2.8.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Porsuk Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.52, 4.53, 4.54, 4.55, 4.56, 4.57, 4.58).

Tablo 4.52 Porsuk Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
- Harim - 3 yönde revak	- Betonarme ek, harimin kapatılması, doğuya eklenen sundurma

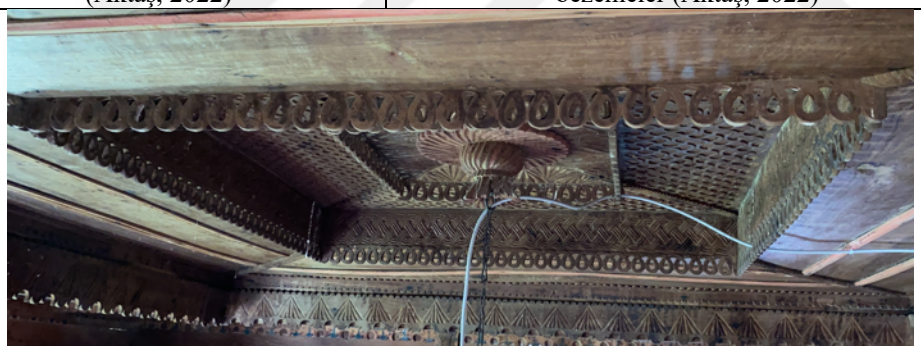
Özgün plan şeması
Niteliksiz müdahaleler

1.2 CEPHE DÜZENİ	
Özgün	**Niteliksiz Onarım / Ekler**
- Ahşap harim beden duvarları - Çatı biçimlenişi	- Betonarme ek - Revakların sac ile kapatılması - Kıble duvarının yağlı boya ile boyanması - Yapı çevresine tretuvar eklenmesi - Doğuya niteliksiz sundurma eklenmesi

Güney cephesi (Aktaş, 2022)

Tablo 4.52 Porsuk Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

PORSUK CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	
- Harim giriş kapısında, vaaz kürsüsünde, minberde, mahfil çıkmasında, dikme altlarında, tavanda, kiriş üzeri kaplama tahtalarında, korkuluklarda olan ahşap oyma bezemeler - Harim beden duvarlarında aşı boyası ile yapıldığı düşünülen semboller, motifler	
 Mahfil kat doğu duvarındaki semboller (Aktaş, 2022)	 Harimdeki dikme başlıklarında ahşap oyma bezemeler (Aktaş, 2022)
 Tavandaki ahşap oyma bezemeler (Aktaş, 2022)	
 Mahfil kat batı duvarındaki semboller (Aktaş, 2022)	

Tablo 4.52 Porsuk Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

PORSUK CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR	
Özgün	
- Mihrap - Vaaz kürsüsü - Minber - Rahle sekisi	
 Özgün mihrap	 Özgün vaaz kürsüsü
 Özgün minber	

Tablo 4.53 Porsuk Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***	
2.1 YAPI MALZEMELERİ		
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**	**Özgünde Olmayanla Değiştirilen / Eklenenler**
- Tekil taş ayaklar - Revaklardaki ve harimdeki dikmeler – kirişler - Yığma ahşap beden duvarları - Revak döşeme tahtaları - Ahşap korkuluklar - Ahşap çatı konstrüksiyonu (büyük oranda) - İç mekandaki elemanlar	- Çatı üst örtüsü	- Betonarme ek - Kuzey revağına eklenen muhdes merdiven - Revaklarda kullanılan sac kaplama

Tablo 4.54 Porsuk Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi camidir ve günümüzde Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.55 Porsuk Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Niteliksiz müdahaleler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
Ahşap beden duvarları taşıyan tekil taş ayaklar	Cami etrafında yapılan tretuvar
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
Ahşap yığma duvarlar- köşe birleşim / geçme detayları	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Dikme kiriş birleşimleri zıvana geçme	
4.4 ÇATI	
Özgün çatı ve saçak biçimlenişinin bir bölümü	Betonarme eke ait çatı ile özgün çatının birleştirilmesi

Tablo 4.56 Porsuk Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Taşıma	
Porsuk Camisi'nin yakın bir konumdan sel nedeniyle günümüzdeki konumuna taşındığı bilgisi edinilmiştir.	

Tablo 4.57 Porsuk Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	
Porsuk Camisi, işlevini büyük oranda devam ettirmekte olup günümüzde Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaktadır.	

Tablo 4. 58 Porsuk Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

PORSUK CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	**Niteliksiz Müdahaleler**
Etrafı tarlalarla çevrili olan cami bulunduğu konum ve mezarlık alanın varlığı itibariyle yerin ruhunu korumaktadır.	Dış cephede yapılan kaplama, batıdaki betonarme ek ve avludaki niteliksiz yapılar caminin uzaktan algılanmasını engellemektedir.

4.2.9 Akyazı (Gökgöl) Camisi, Asarcık

Akyazı Camisi, adını içinde bulunduğu Akyazı köyünden almaktadır. SKVKBK arşivindeki camiyle ilgili ilk yazılarda caminin adı Gökgöl olarak geçerken son yıllarda cami Akyazı Camisi olarak tanımlanmaya başlanmıştır[138]. Caminin mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne aittir.

4.2.9.1 Mimari Özellikleri

- **Konum**

Akyazı Camisi, Asarcık ilçesinde Akyazı ve Gökgöl köylerinin sınırında, Abdioğlu mevkiinde yer almaktadır (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, n.d.). Köy merkezlerinin dışında kalan ve etrafı tarlalarla çevrili caminin parseli ağaçlandırılmış olup caminin tarihi bir mezarlığı bulunmaktadır. Coğrafi olarak 41.0444: 36.2632 koordinatlarındaki cami resmi kayıtlarda 251 ada 107 parselde tanımlıdır. Caminin taşındığına dair herhangi bir belge veya bilgiye rastlanmamış olup yapının özgün konumunda olduğu düşünülmektedir. Cami tescillenmeden önce caminin avlusunda ahşap bir aşevi olduğu bilgisi edinilmiştir. Ancak 2013 yılında cami hakkında yazılan raporda özgün ahşap aşevinin yıkıldığı aktarılmıştır (SKVKBK Arşivi).

- **Yapım Tarihi**

Akyazı Camisi'nin yapım tarihi tam olarak bilinmemektedir. Harimdeki kirişte yere doğru bakan yüzeyde 1180 (M. 1766/1767) tarihi yazmakta olup bu tarihin inşa tarihi olabileceği düşünülmektedir[139]. Camide yazan bir diğer tarih ise diğer kirişin üzerindeki "Ta'mîr Hacı Sofi Hasan Usta 1291" yazısıdır. Bu yazıdan caminin H. 1291 (M. 1874 /1875) tarihinde Hasan Usta tarafından onarıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 4.102) (Bayraktar, 2016, s. 9). Aynı tarih mahfil kat giriş kapısının yanında da kazılıdır (Şekil 4.103).

[138] Akyazı muhtarı ile yapılan 2022 tarihli sözlü görüşmede caminin adının Gökgöl olmadığı, adının resmi kayıtlarda düzeltilmesi için bir dönem başvuru yapıldığını ve Akyazı Camisi olarak değiştirilmesini istedikleri aktarılmıştır.

[139] Caminin yapım tarihinin belirlenebilmesi için dendrokronolojik analizlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Şekil 4.102 Akyazı Camisi'nin kirişi üzerindeki H.1291 (M. 1874/1875) tarihli onarım kitabesi (Aktaş, 2022)

Şekil 4.103 Akyazı Camisi'nin mahfil kat kapısının yanında kazılı H.1291 (M. 1874/1875) tarihi (Aktaş, 2022)

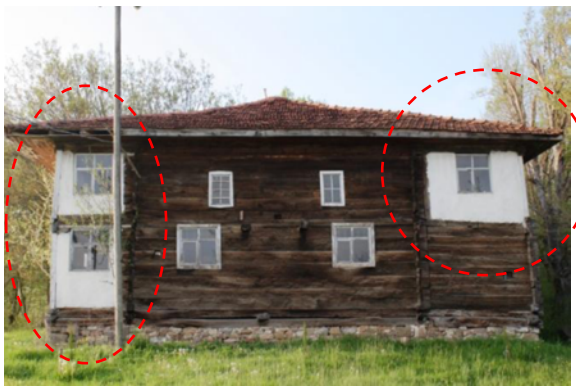
- **Plan Düzeni**

Akyazı Camisi, tez kapsamında seri miras adayı camiler arasında zaviyesi[140] olan tek yapıdır. Bu uygulama Samsun genelindeki diğer camiler için de yaygın bir durum olmayıp sadece Vezirköprü'deki Çaltu Camisi'nde böyle bir örneğe rastlanmıştır. Özgün plan şemasını koruyan caminin harimi üç yönden iki katta devam eden revaklarla çevrilidir. Revaklarıyla birlikte 1190 x 1300 cm boyutlarına sahip olan cami revaklar dahil kare – kareye yakın gelişen bir plana sahiptir. Caminin revak genişlikleri farklı olup batı revağı 175 cm, kuzey revağı ise 285 cm olarak ölçülmüştür. Doğu revağının kuzey ucunda ahşap yığma duvarlı olan zaviye kısmı yer almakta olup doğu revağı genişliği 300 cm'dir. Zaviye boyutları ise 295 x 480 cm olup hem revaktan hem de harimden buraya geçiş bulunmaktadır. Kuzey – güney yönünde gelişen harim 710x1000 cm boyutlarındadır.

Revaklar, cami 2013 yılında tescillenmeden önce tuğla ile kapatılmış ve sıvanmıştır (Şekil 4.104). 2018 tarihinde yapılan restorasyonda ise niteliksiz kapatmalar kaldırılmış ve korkuluk üstünde balık sırtı şeklinde dizilen çapraz ahşap elemanlar yerleştirilerek bir düzenleme yapılmıştır (Şekil 4.105, 4.106). Bu korkuluk biçimlenişinin yöre halkından alınan bilgiler doğrultusunda ya da eski tarihli bir fotoğraf üzerinden mi yapıldığı bilinmemektedir. Ancak Akyazı Camisi'ne yakın

[140] Bu mekân müderris ya da sofu odası olarak da tanımlanmıştır (Bayraktar, 2011).

bir konumda inşa edilen Kılavuzlu Camisi'nden[141] analoji yapılarak eklendiği ihtimali üzerinde durulmaktadır.

Şekil 4.104 2018 restorasyonundan önce Akyazı Camisi'nin kıble cephesi (Bayraktar, 2011, s.37)

Şekil 4.105 2017-2018 restorasyonunda muhdes eklerin sökülmesi sırasında Akyazı Camisi'nin kıble cephesi (Akyazı Köyü, 2017)

Şekil 4.106 Akyazı Camisi'nin mevcut kıble cephesi (Aktaş, 2022)

[141] Kılavuzlu Camisi'nin, Akyazı Camisi ile benzer bir mimariye sahip olduğu düşünülmektedir. İki caminin birbirine çok yakın olması Kılavuzlu Camisi inşa edilirken bu camiden etkilenmiş olma ihtimalini güçlendirmektedir.

Camiye giriş kuzey revağındandır. Kuzey revağının doğusundaki tek kollu ahşap bir merdiven ile üst kata çıkılmaktadır. Harime giriş de kuzey cephesinden yapılmaktadır. Kuzey güney yönünde gelişen harimdeki kare kesitli iki ahşap dikme boyutlarıyla (26x26 cm) dikkat çekmektedir (Şekil 4.107). Mahfil kata harimden çıkış verilmemiştir.

Şekil 4.107 Akyazı Camisi'nin harimindeki iki ana dikme ve ahşap kirişlemeler (Aktaş, 2022)

Mahfil katına çıkış sadece kuzey revağından olup tek kanatlı özgün ahşap bezemeli bir kapı ile mahfil katına çıkılmaktadır. Mahfil katı kıvrımlı bir plan biçimlenişine sahip olup ortada çıkma yapacak şekilde düzenlenmiştir (Şekil 4.108). Bu katta tavanı ve çatıyı taşımak üzere her sırada ikişer dikme olacak şekilde 5 dikme bulunmaktadır. Güneydeki ilk sıra dikme kuzey güney yönünde uzanan ve mahfil katını taşıyan büyük iki kirişe oturmaktadır.

Şekil 4.108 Akyazı Camisi'nin mahfil katı (Aktaş, 2022)

Ahşap pasalı düz tavanı olan caminin harimden tavana olan yüksekliği 410 cm olarak ölçülmüş olup mahfil katının yüksekliği 180 cm'dir. Mihrap önünde doğu

batı yönünde uzanacak şekilde büyük dikdörtgen bir kademelenme ile tavan içe çökertilmiştir.

- **Cephe Düzeni**

Akyazı Camisi, iki katlı olup revaklarındaki balık sırtı şeklinde dizilen çapraz korkuluklar ile karakteristik bir görünüme sahiptir. Güney cephesinde zemin katta geniş, mahfil katta dar olacak şekilde ikişer giyotin pencere bulunmaktadır (Şekil 4.106). Bu cephede doğudaki tek katlı zaviye için küçük bir havalandırma boşluğu açılmıştır. Batı ve kuzeyde de revaklar devam etmekte olup kuzey revağına taş iki basamak ile çıkılmaktadır (Şekil 4.109). Kuzey cephesinin orta aksında özgün iki kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. Doğu cephesine bakıldığında zaviyenin ahşap lokma parmaklıklı boşluğu ve küçük dikdörtgen bir havalandırma açıklığı görülmektedir (Şekil 4.110). Dört yöne kırma çatılı caminin saçak altlarındaki kaplama restorasyon sırasında yenilenmiştir.

Şekil 4.109 Akyazı Camisi'nin kuzey ve batı revağı (Aktaş, 2022)

Şekil 4.110 Akyazı Camisi'nin doğu revağı (Aktaş, 2022)

- **İç – Dış Mekân Öğeleri**

2018 yılında caminin restorasyonu gerçekleştirilmiştir. Mihrap, minber ve vaaz kürsüsü sade görünümde olup minberin restorasyonda yenilenmiş olduğu düşünülmektedir. Kurul arşivinde özgün iç mimari elemanlara dair bilgiye ulaşılamamıştır. Caminin minare ya da abdestlik gibi elemanları yoktur.

- **Yapı Malzemesi**

Caminin ahşap yapı malzemesinin cinsi tam olarak bilinmemekle beraber meşe olduğu düşünülmektedir (Bayraktar, 2011, s.9).

- **Yapım Tekniği**

Akyazı Camisi, güneye doğru eğimli bir araziye oturmuş olup subasman duvarı üzerinde yükselmektedir. Doğudaki zaviye mekânının altındaki kısa yönlü kirişleri kertilmeden uzun yöndeki kirişe oturtulmuş ve arada boşluk bırakılarak havalanması sağlanmıştır (Şekil 4.110). 2018 yılında gerçekleştirilen restorasyonunda caminin askıya alınarak subasman duvarının tekrar örüldüğü, taban kirişlerinin yenilendiği ve cami teraziye alındıktan sonra yerine oturtulduğu bilgisi KUDEB görevlileriyle yapılan görüşmelerden edinilmiştir. Restorasyonda caminin güney hariç üç yönünde taş kaplamalı bir yürüyüş yolu yapılmıştır.

Caminin hariminde, mahfilinde ve revaklarında ahşap dikmeler bulunmaktadır. Revaktaki dikmelerin restorasyon sırasında muhdes duvarların kaldırılması sonrası eklenen yeni elemanlar olduğu anlaşılmaktadır. Harimdeki özgün büyük boyutlu (26x26 cm) iki ahşap dikme ve üzerlerindeki kuzey güney yönünde yerleştirilen kirişler camiye karakteristik bir özellik katmaktadır (Şekil 4.107). Dikmelerin alt ve üst bölümleri kare kesitli olup gövde kısmı köşelerden pahlanarak çokgene dönüştürülmüştür. Ancak iki dikmedeki detaylar birbirinden farklılaşmaktadır. Dikmelerin üzerine denk gelen noktalarda kirişlerde yapılan oymalarla profilli dikme başı görünümü elde edilmiştir (Şekil 4.111).

Şekil 4.111 Akyazı Camisi'nde dikme başı görünümü verilen kirişler (Aktaş, 2022)

Kurtboğaz geçme tekniği ile inşa edilen harim beden duvarlarında kullanılan ahşapların kalınlığı 8-10 cm arasında değişmekte olup yükseklikleri de 25-35 cm arasında farklılık göstermektedir. Köşelerde geçme yerleri ise duvarlardan yaklaşık 23-25 cm çıkıntı yapmaktadır (Şekil 4.112).

Şekil 4.112 Akyazı Camisi'nin kurtboğaz geçme detayı (Aktaş, 2022)

Caminin en nitelikli elemanlarından biri olarak ahşap kapılar gösterilebilir[142] (Şekil 4.113, 4.114). Kuzey revağına ve harime giriş kapıları çift kanatlı, mahfil kat ile harimden zaviyeye ahşap giriş kapıları ise tek kanatlıdır. Kapıların iki yanında armoz direkleri bulunmakta olup üst duvar elemanına zıvana şeklinde geçme ile sabitlenmiştir. Özgün metal bağlantı elemanları ile diğer detay elemanları günümüzde takip edilebilmektedir (Şekil 4.115). Döşeme üstündeki ilk ahşap duvar elemanları eşik görevi niteliğinde olup kapılar yerden yaklaşık 30 cm yüksekte başlamaktadır.

Şekil 4.113 Akyazı Camisi'nin mahfil giriş kapısı detayı (Aktaş, 2022)

Şekil 4.114 Akyazı Camisi'nin harimden zaviyeye giriş kapısı detayı (Aktaş, 2022)

[142] Restorasyon öncesi çeşitli dönemlerde yağlı boya ile boyanan özgün kapıların restorasyon sürecinde boyalarının sökülerek temizlendiği görülmektedir.

Şekil 4.115 Akyazı Camisi'nin özgün ahşap kapıları (a-kuzey revağı giriş kapısı, b- harim giriş kapısı, c-mahfil giriş kapısı, d-harimden zaviyeye giriş kapısı) (Aktaş, 2022)

Restorasyon sürecinde ahşap giyotin pencerelerin yenilendiği ama zaviyedeki özgün havalandırma boşluklarının korunduğu görülmektedir. Bu boşluklar düşey parmaklıklı, ahşap lokmalı ve tek kanat kapaklı olarak düzenlenmiştir (Şekil 4.116).

Şekil 4.116 Akyazı Camisi'nin havalandırma boşlukları (a-düşey korkuluklu, b-ahşap lokma parmaklıklı, c-tek kanatlı kapaklı) (Aktaş, 2022)

- **Bezemeler**

Akyazı Camisi, özellikle giriş kapılarındaki özgün ahşap oyma bezemeleri ile öne çıkmaktadır (Şekil 4.115). Harim giriş kapısındaki 6 kollu yıldız motifi ve altındaki ibrikler dikkat çekmektedir. İbrik motifine Karacalı Camisi'nde revak dikme başlıklarında da rastlanmış olup yaygın bir bezeme unsuru değildir[143]. Bununla birlikte harimdeki iki dikme ve üzerlerindeki iki kirişlemede de özgün oymalı rozetler görülmektedir (Şekil 4.117, 4.118). Kirişlerin zemine bakan yüzeylerinde işlenen bezemelerden doğudaki tamamlanmamıştır (Şekil 4.118). Bununla birlikte dikmeler üzerinde ve mahfilde taslak halinde kalmış ancak oyma işlemi tamamlanmamış yuvarlaklar, ilk motif çalışmaları bulunmaktadır (Şekil 4.119).

[143] Detaylı bilgi için bkz. Bölüm 4.2.5.1.

Şekil 4.117 Akyazı Camisi'nin harimindeki batı kirişinde yer alan tamamlanmış rozet (Aktaş, 2022)

Şekil 4.118 Akyazı Camisi'nin harimindeki doğu kirişinde yer alan yarım kalmış rozet (Aktaş, 2022)

Şekil 4.119 Akyazı Camisi'nin yarım bırakılan bezemeleri (Aktaş, 2022)

4.2.9.2 Koruma Sorunları

Akyazı (Gökgöl) Camisi'nin koruma sorunları yerinde yapılan saha çalışmalarından elde edilen gözlemler ve SKVKBK kararlarının doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu bölümde camiye ait alınmış Kurul kararlarının kronolojik dökümü aşağıda verilmiştir. Gözlenen tüm sorunlar *İdari – Yasal, Belgeleme, Farkındalık-Sunum ve Mimari / Teknik Sorunlar* başlıkları altında maddeler halinde verilmiştir.

- **Koruma Kurulu Süreci**

Akyazı (Gökgöl) Camisi, 1995 tarihinde o dönemki Akyazı köy muhtarının talebi ile tescillenmiştir. TKVTVKK tarafından 12.10.1995 gibi erken bir tarihte, 2282 no'lu karar ile cami korunması gerekli kültür varlığı olarak kabul edilmiştir. Ancak cami için tescil sürecinde koruma alanı ya da koruma grubu belirlenmemiştir. 2001 yılına gelindiğinde ise muhtarın değiştiği ve yeni muhtarın cami âtıl kaldığından sökülerek yerine yeni betonarme cami yapılması talebi olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca tescil sonrası güreş müsabakası yapılması için cami avlusuna çinko çatılı basamaklı bir oturma yeri de yapılmıştır.

21.07.2001 tarih ve 240 no'lu kararda yapılan bu niteliksiz uygulamalar ile ilgili hiçbir karar alınmamış olup camiye 30-35 m mesafede tek katlı bir lojman yapılması uygun görülmüştür.

Caminin koruma grubunun I olarak belirlenmesi 24.05.2013[144] gün ve 1062 sayılı karar ile gerçekleşmiştir. Aynı kararda caminin rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin uygun olmadığına karar verilmiştir. Kısa bir süre sonra da 26.06.2013 tarih ve 1107 sayılı kararla cami için hazırlanan rölöve ve projeler onaylanmıştır. Ancak aradan 5 yıl geçmesine rağmen herhangi bir uygulama yapılmamıştır. 2018 yılında restorasyon projelerinin iki kere revize edildiği (22.02.2018 tarih ve 5104 sayılı karar ile 26.04.2018 tarih ve 5253 sayılı karar) ve ikisinin de onaylandığı görülmektedir. Devamında caminin maliki olan Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından restorasyon yapılmıştır. 25.09.2018 tarih ve 5609 sayılı karar uygulamanın onaylı projeye uygun olarak gerçekleştiğini belirtmektedir. Restorasyon sonrası içeriye kuş girmesi nedeniyle cami revaklarındaki boşluklara metal kafes tel yapılması talebi 26.02.2020 tarih ve 6820 sayılı karar ile uygun görülmemiştir. 10.06.2020 tarih ve 6971 sayılı kararda da camiye yapılması talep edilen yağmur oluğunun 'caminin özgün mimarisinde bulunmadığından' uygun olmadığına karar verilmiştir.

- **İdari – Yasal Sorunlar**
    - Caminin 1995 yılında tescilinin yapılmasına rağmen koruma grubunun I olarak belirlenmesinin 2013 yılında yapılması,
    - Caminin koruma alanının tam olarak belirlenmemesi, sadece cami avlusuna yapılacak tek katlı lojman inşasının camiden 30-35 m. mesafede inşa edilmesine karar verilmesi,
    - Tescilden önce caminin yanında var olduğu bilinen ahşap aşevinin günümüze ulaşamaması (aşevi tescillenmediğinden ve cami koruma alanı belirlenmediğinden ahşap aşevinin cami tescili sonrası yıkılması),
    - Caminin koruma alanı belirlenmediğinden avluya güreş müsabakalarının yapılması için üstü kapalı yarı açık oturma basamaklarının yapılması,
    - 2013'te restorasyon projesi onaylanmasına rağmen 2018 yılına kadar uygulamaya başlanmaması,
    - 2018 yılında gerçekleştirilen proje sonrası cami avlusuna yeni ve daha büyük bir tribün ile muhdes prefabrik yapıların eklenmesi hakkında bir karar alınmaması,

[144] 2013 ile 2020 arasındaki kararlara SKVKBK dosyasında ulaşılamamış olup, daha sonraki yıllarda hazırlanan raporlardan karar bilgileri alınmıştır (SKVKBK Arşivi).

- Caminin Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmi görevli imamının bulunmaması,

- **Belgeleme Sorunları**
  - Kurul arşivinde camiyle ilgili alınan kararların tamamına ulaşılamaması,

- **Farkındalık – Sunum Sorunları**
  - Caminin gün içinde kilitli olması nedeniyle ziyaretçilerin ve kullanıcıların camiye her zaman ulaşmalarının mümkün olmaması, camiye giriş için imam ya da muhtara ulaşılması gerekliliği,
  - Caminin avlusundaki niteliksiz yüksek tribünler nedeniyle yoldan caminin varlığının algılanmaması sadece tribünlerin görülmesi,
  - Cami avlusundaki diğer muhdes yapıların varlığı,

- **Mimari / Teknik Sorunlar**
  - 2018 yılında gerçekleştirilen proje sonrası cami avlusuna yeni ve daha büyük bir tribün ile muhdes prefabrik yapıların eklenmesi,
  - Cami klima ünitelerinin eğimden dolayı cami altında oluşan boşluğa yerleştirilmesi,
  - Tescil öncesinde özgün ahşap oyma kapıların yağlı boya ile boyanması (Restorasyon sonrası yağlı boya müdahaleleri temizlenmiştir.),
  - Cami çevresinde paket taşlar kullanılarak tretuvar yapılması,
  - Harim içindeki kirişlerde oluşan çatlaklar,
  - Caminin avlusunda bir dönem bulunduğu özgün taş çeşmenin günümüze ulaşamaması,
  - Caminin güney cephesinde ahşap beden duvarlarının dışa doğru bel vermesi nedeniyle dıştan yerleştirilen ahşap elemanların duvara metal bulonla sabitlenmesi ve bu metal elemanların iç mekânda özgün bezemelere denk gelmesi,
  - Caminin avlusunda yeni cami, lojman, şadırvan inşa edilmesi,
  - Mihrabın sağında üzerinde kalemişi bezemelerin olduğu düşünülen ahşap elemanların kayıp olması,
  - Döşeme kaplama tahtalarının çürümesi nedeniyle büyük oranda özgün döşeme kaplama tahtalarının değiştirilmesi,

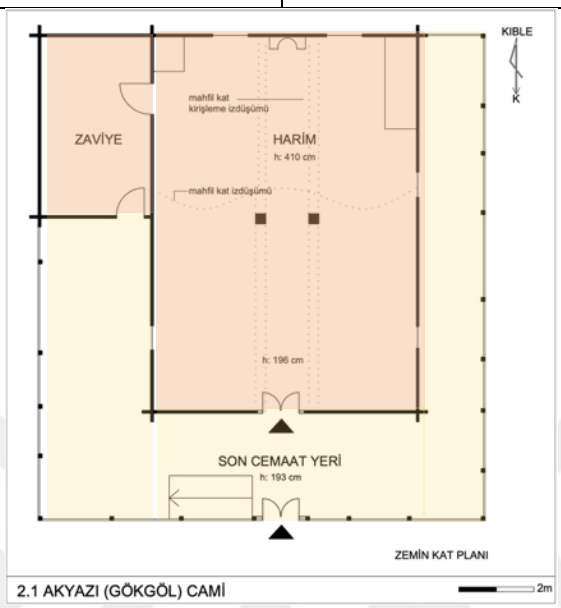
- Ahşap yüzeylerde böcek uçuş deliklerinin olmasından hareketle tespit edilen böceklenme sorunu (restorasyon sırasında müdahale edilip edilmediği bilinmemekte),
- Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerde görülen bozulmalar (renk değişimi vb.),
- Niteliksiz aydınlatma, ses sistemi vb. aletlerinin yapıya eklenmesi,
- Ahşap yüzeylere asılan halı, tabela, hat yazıları, askı, tesbihlik vb. objeler.

4.2.9.3 Özgünlük Durumu

Bu bölümde Akyazı Camisi'nin özgünlük değerlendirmesi (Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, 2023)'nde yer alan 'özgünlük' başlıkları referans alınarak (Bkz. Bölüm 2.1) tez kapsamında ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan tablolarda sunulmaktadır (Tablo 4.59, 4.60, 4.61, 4.62, 4.63, 4.64, 4.65).

Tablo 4.59 Akyazı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi

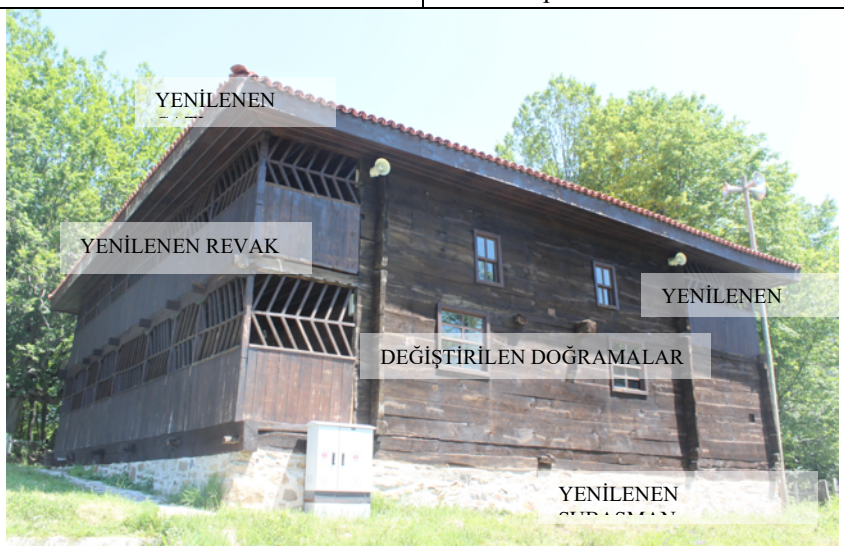
AKYAZI CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.1 PLAN DÜZENİ	
Özgün	**Restorasyonda özgüne uygun yenilenenler**
- Harim - Zaviye	- 3 yönde revaklar

Özgün plan şeması

Restorasyonda yenilenen bölümler

1.2 CEPHE DÜZENİ	
Özgün	**Restorasyonda özgüne uygun yenilenenler**
- Harim beden duvarları - Çatı biçimlenişi	- çatı - subasman - giyotin pencereler - revak kaplamaları

Güney ve batı cepheleri (Aktaş, 2021)

Tablo 4.59 Akyazı Camisi form ve tasarım özgünlük değerlendirmesi (devamı)

AKYAZI CAMİSİ	***1. FORM VE TASARIM***
1.3 BEZEME ÖZELLİKLERİ	
Özgün	
- Harim dikmelerinde, dikme üzerindeki kirişlerde dikmelere denk gelen yerlerde dikme başlığı görünümü vermek üzere çeşitli bitkisel / geometrik profilli ahşap oymalar, dikme üzeri kirişlerde rozet şeklinde oymalar - Giriş kapıları üzerinde çeşitli desenler, özgün motifler - Mahfil kat dikmelerinde çeşitli oymalar	
 Harimdeki ahşap oyma bezemeler	
 Giriş kapılarındaki ahşap oyma bezemeler	
1.4 İÇ – DIŞ MİMARİ ELEMANLAR	
Restorasyonla yenilenenler	
- Mihrap - Vaaz kürsüsü - Minber	
 Mihrap	 Minber	 Vaaz kürsüsü

Tablo 4.60 Akyazı Camisi malzeme ve işçilik özgünlük değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***2. MALZEME VE İŞÇİLİK ÖZELLİKLERİ***
2.1 YAPI MALZEMELERİ	
Özgün	**Özgüne Uygun Malzeme ile Değiştirilenler**
- Harimdeki dikmeler – kirişler - Yığma ahşap beden duvarları - Harimdeki döşeme kaplamaları	- Çatı - Revaklardaki dikmeler - Ahşap giyotin pencereler - Revaklardaki döşeme kaplamaları

Tablo 4.61 Akyazı Camisi kullanım ve işlev özgünlük değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***3. KULLANIM VE İŞLEV***
3.1 KULLANIM VE İŞLEV	
Özgün	
Yapının özgün işlevi camidir ve günümüzde Cuma, cenaze ve bayram namazlarında kullanılmaya devam edilmektedir.	

Tablo 4.62 Akyazı Camisi gelenekler, teknikler ve yönetim değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***4. GELENEKLER, TEKNİKLER VE YÖNETİM***
Özgün	**Restorasyonla yenilenenler**
4.1 YAPI – ZEMİN İLİŞKİSİ	
	Subasman
4.2 DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	
Ahşap yığma duvarlar- köşe birleşim / geçme detayları	
4.3 DİKME – KİRİŞ BİRLEŞİMLERİ	
Dikme kiriş birleşimleri zıvana geçme Kirişte dikme başlığı görünümü elde etmek için yapılan profilli oyma	
4.4 ÇATI	
	Çatı konstrüksiyonu, çatı örtüsü

Tablo 4.63 Akyazı Camisi konum ve yerleşim özgünlük değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***5. KONUM VE YERLEŞİM***
5.1 KONUM VE YERLEŞİM	
Özgün	
Akyazı Camisi'nin taşındığına dair bir bilgi ya da belgeye rastlanmamıştır. Caminin özgün konumunda olduğu düşünülmektedir.	

Tablo 4.64 Akyazı Camisi dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri özgünlük değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***6. DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ***
6.1 DİL VE DİĞER SOMUT OLMAYAN MİRAS BİÇİMLERİ	
Korunan Miras	
Akyazı Camisi, bayram namazlarında kullanılmaya devam etmektedir. Özellikle Kurban bayramlarının 2. Günü ziyret adı verilen bir kutlama yapılmakta olup köy halkı toplanarak yemek yemektedir. Caminin avlusunda güreş müsabakaları yapılmaya devam etmektedir.	

Tablo 4.65 Akyazı Camisi ruh ve duygu özgünlük değerlendirmesi

AKYAZI CAMİSİ	***7. RUH VE DUYGU***
7.1 RUH VE DUYGU	
Özgün	**Niteliksiz Müdahaleler**
Cami özgün konumunda olduğundan, çevresindeki ağaçlık alan ve haziresi ile nispeten yerin ruhunu korumaktadır.	Caminin avlusundaki muhdes tribünler ve ek yapılar dışarıdan yerin ruhunun algılanmasını engellemekte olup sökülebilir ekler olduğu düşünülmektedir.

4.3 UNESCO Kriterleri Bağlamında Seri Miras Adayı Camilerinin Üstün Evrensel Değer'inin Tanımlanması

Tez kapsamında ulusal seri miras adayı olarak önerilen 9 ahşap yığma caminin her birine ait mimari özellikler, koruma sorunları, özgünlük ve bütünlük değerlendirmeleri Bölüm 4.2'de detaylı olarak sunulmuştur.

- **Özgünlük değerlendirmesi**

İncelenen ahşap camilerin plan ve cephelerinde yapım tekniğinin kısıtlıkları nedeniyle müdahalenin az olduğu, plan ve cephe özelliklerinin büyük ölçüde özgünlüğünü koruduğu görülmektedir. Plana yapılan niteliksiz müdahaleler çoğunlukla güncel ihtiyaçlar nedeniyle (imam odası, kadınlar mahfili vb.) ve bir kısmı sonradan kaldırılabilir şekilde yapılmıştır. Aday camiler arasında özgün planına en çok müdahale edilen Porsuk Camisi'dir. Caminin doğusuna özgün yapı ile hemen hemen aynı büyüklükte olan betonarme bir ek yapılmıştır. Dağdıralı Camisi'nin kıble cephesinde de yapıyla arasında çok az bir mesafe bırakılarak inşa edilen betonarme bir şadırvan eklentisi mevcuttur.

Bununla birlikte özellikle erken tarihli camilerde (Dağdıralı, Karacalı, Yeni camileri) özgünde çatı taşıyıcılarının izlenebildiği tavanlar zaman içinde ahşap elemanlar ile kapatılmıştır.

Cephede müdahaleler ise korunabilecek dönem eki ya da niteliksiz ek olarak ikiye ayrılabilir. Seçili ahşap yığma camilerin ilk inşasında harim cephelerinde açılan boşluklar küçük ve çoğunlukla havalandırma amaçlıdır. Sonraki dönemlerde iç mekânın daha fazla gün ışığı alabilmesi için ya mevcut boşluklar büyütülmüş ya da cephe yüzeylerinde yeni boşluklar açılmıştır. Porsuk Camisi'nin doğusundaki betonarme eklentiyle beraber, özgün revaklarına dıştan sac kaplama yapıldığı, batısına ise muhdes sundurma eklendiği görülmektedir.

Seçili ahşap camilerden bezeme programlarıyla öne çıkan camilerde özellikle kalemişi uygulamalarda niteliksiz müdahalelere rastlanmıştır. Göğceli Camisi'nde 2005 yılında yapılan restorasyon uygulamasında özgün kiremit altı tahtalarının değiştirilmesiyle özgün bezemeler kaybedilmiştir. Porsuk ve Orduköy camileri özgün ve nitelikli ahşap oyma bezemeleriyle diğer camilerden ayrılmaktadır. Ahşap oyma bezemelerin çok büyük oranda özgünlüğünü koruduğu, bazı camilerde oymalı yüzeylerin yağlı boya ile boyandığı görülmektedir.

Harimde yer alan vaaz kürsüsü, mihrap ve minber gibi elemanlar çoğunlukla nitelikli dönem eki olarak değerlendirilebilir. Camilerin minaresi bulunmamaktadır. Revaklarda yer alan özgün abdestlik eklentileri ise derelerden taşınan suyun ibriklerle dökülerek abdest alınmasını sağlayan bir ritüel elemanı olduğundan korunması önemlidir. Erken tarihli camilerde görülen bu uygulama günümüzde Şeyh Habil Camisi ve Yeni Camide bulunmakta iken arşiv kayıtlarından ve sözlü tarih çalışmasından elde edilen bilgiler doğrultusunda bir dönem Göğceli, Dağdıralı ve Karacalı[145] camilerinde de olduğu öğrenilmiştir.

Seri miras adayı camilerin büyük oranda özgün ahşap yapı malzemeleri korunmuştur (beden duvarları, dikmeler, çatı ana taşıyıcıları vb.). Suya bağlı bozulmalar nedeniyle çürüyen ve değiştirilen elemanlar da hemen her camide benzer yerlerdedir. Özellikle revaklardaki döşeme tahtalarının, kiremit altı tahtalarının ve çatı örtülerinin yenilendiği görülmektedir.

Kullanım ve işlev açısından camiler değerlendirildiğinde, camiler özgün işlevlerini sürdürmektedirler. Ancak Orduköy, Akyazı ve Bekdemir camilerinin restorasyonu yapılmasına rağmen yakınlarında bulunan yeni betonarme camilere imam atanmış

[145] Karacalı Camisi'nin özgün abdestlik eklentisi caminin tescilinden sonra 2015 yılında yapılan müdahalede kaldırılmıştır.

olması nedeniyle ahşap camilerin vakit namazlarında kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Ahşap yığma yapım tekniğinin esnek planlama yapılmasına izin vermemesi ve ahşap karkas sistemlerdeki gibi daha kolay müdahale etme niteliğine sahip olmaması nedeniyle aday camilerin yapım sistemi büyük oranda özgündür. Ancak uygunsuz şekilde camilerin zemine oturma çözümlerinde beton kullanımı, toprakla teması, cami çevresinin döşeme kotunun yükseltilerek caminin çukurda kalması gibi niteliksiz müdahaleler tespit edilmiştir.

Samsun genelindeki ahşap camilerde özgün konumlarından taşınma durumunun seçili camiler arasında sadece Bekdemir Camisi'nde söz konusu olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar camilerde vakit namazları kılınmasa da bayram ve cenaze namazları kılınmakta, mezarlık ziyaretine gelenler tarafından kullanılmaktadır. Akyazı Camisi'nde geçmişte olduğu gibi günümüzde de bayram günleri 'ziyret' adı verilen bir kutlama yapıldığı öğrenilmiştir. Ziyrette cami avlusunda civar köylerden gelen gençler güreşmekte, birlikte yemekler yenerek bayramlaşılmaktadır.

Özgün konumlarında bulunan camilerin yerin ruhunu büyük oranda korudukları ifade edilebilir.

- **Bütünlük Değerlendirmesi**

Aday ahşap yığma camilerin bütünlük durumları değerlendirildiğinde, camilerin kütlesel olarak bütünlüklerini koruduğu görülmektedir. Ancak Dağdıralı ve Porsuk Camilerinde görsel ve yapısal bütünlüğü bozacak şekilde betonarme ekler yapılmıştır.

Çevre verileri ile beraber camiler incelendiğinde ise büyük oranda bütünlüklerini korumaktadırlar. Bekdemir Camisi dışındaki camiler özgün konumlarındadırlar. Aday camilerden Göğceli, Orduköy ve Bekdemir camileri ilçe ya da köy merkezlerinde konumlanmıştır. Çoğunlukla ağaçlık bir alan içinde ve su kaynağına yakın olan camilerin hazireleri de vardır.

Aday camilerin bütünlüğünü bozan en önemli etkenler ihtiyaç nedeniyle sonradan inşa edilen betonarme wc, şadırvan eklentileridir. Seçili camiler arasında Akyazı Camisi'nin diğerlerinden ayrılarak büyük oranda görsel bütünlüğünü kaybettiği

düşünülmektedir. Yakın zamanda restorasyonu tamamlanmış olan caminin avlusunda prefabrik yapıların olduğu, bayramlarda güreş müsabakalarının yapılmasına imkân tanıyacak şekilde tribünler kurulduğu ve bu metal yüksek tribünlerin caminin dışarıdan algılanışını olumsuz etkilediği görülmektedir.

- **Kriterler**

'Ulusal seri miras adayı' olarak önerilen 9 caminin tamamının ii ve iv no'lu kriterlere[146] sahip oldukları düşünülmektedir.

(ii) Samsun'da ahşap yığma yapım geleneği yapılan arkeolojik kazılarla Geç Kalkolitik (İ.Ö. 4500-3500) ve İlk Tunç Çağı'na (İ.Ö. 3500-2000) dayandırılmaktadır. Bölgeye Müslüman Türklerin gelişiyle birlikte ahşap yığma yapım tekniğinin camilerde de tercih edilmeye başlandığı görülmektedir. Bu yapım tekniğine olan yatkınlık ise Orta Asya'daki ahşap kullanımı ve tekniği ile ilişkilendirilmektedir. Samsun kırsalında sayıları 100'ü aşan ahşap yığma cami, Orta Asya ahşap geleneği ile bölgede devamlılığı olan bir yapım tekniğinin harmanlanarak ortaya çıktığı bir yapı türü olması açısından önemlidir.

Zaman içerisinde bölgedeki ahşap yığma mimari mirasın gelişmesi diğer illerle olan etkileşimlerle daha da artmıştır. İl sınırları içinde dahi bölgesel karakteristik özelliklerin geliştiği (örneğin Salıpazarı'nda kubbeli camilerin olması, Asarcık'ta iki katlı revaklı düzenin tercih edilmesi, Terme ve Çarşamba'da tek katlı camilerin yoğunlaşması vb.), bir ilçeyi ziyaret eden ustanın kendi köyünde o teknikte benzer bir cami inşa ettiği örnekler de görülmüştür. Bununla birlikte bölgeye Kafkas Göçü ile gelen ve Samsun'un çeşitli köylerine yerleştirilen göçmenlerin de yöredeki mimariyi takip ederek benzer yapılar inşa ettikleri tespit edilmiştir.

Ahşap yığma camilerin Türkiye'nin sınır komşusu Gürcistan'ın Adjara bölgesinde de yoğun olarak görülmesi, camilerin ulusaşırı miras potansiyelini de ortaya koymaktadır. Ulusal seri miras olarak değerlendirilen aday camiler bu etkileşimlerin takip edilebileceği seçkin örneklerdir.

[146] (ii) Bir zaman zarfı içinde veya dünyanın bir kültürel alanında, mimarlık veya teknoloji, anıtsal sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı alanlarındaki gelişmeler ile ilgili insani değerler arasında önemli bir alışverişi sergilemeli
(iv) İnsanlık tarihinde önemli bir aşamayı veya aşamaları gösteren bir yapı tipinin, mimari veya teknolojik bütünün veya peyzajın istisnai bir örneği olmalı

(iv) Seçili ahşap camiler, Samsun kırsalında yer alan 15.yy'dan 21.yy'a kadar uzanan ahşap yığma dini mimari mirasın önemli örneklerindendir. Beylikler ve Osmanlı döneminin erken örnekleriyle başlayan bu dini yapı geleneği Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla kesintiye uğramadan varlığını uzun yıllar sürdürmüştür. Kırsal mimarinin korunmasında yaşanan çeşitli sorunlara rağmen bu yapılar -kutsal mekânlar olmalarının da katkısıyla- günümüze ulaşmayı başarabilmiştir.

Camilerin özellikle köy merkezlerinin dışında inşa edilmesi İslami bir geleneğin takibi içindir. Cuma Camisi olarak tanımlanan bu cami tiplerinde yer seçimi yapılırken Cuma günleri gerçekleştirilen namaza (ritüele) daha çok sayıda kişinin katılabilmesi için birkaç köyün birleşmesi fetvası takip edilmiştir. Bununla birlikte camilerin tekrar eden bir peyzajın içinde oldukları, suyla ve ağaçlık alanla doğrudan ilişki kuracak konumda inşa edildikleri anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda aday camiler değerlendirildiğinde (Bekdemir Camisi dışındakiler) 'yerin ruhunu' koruyan yapılar oldukları söylenebilir.

Aday camiler inşa edilirken geleneksel teknikler takip edilmiş olup yörede çokça bulunan ahşap ana yapı malzemesi olarak tercih edilmiş, böylelikle ekolojik ve doğayla uyumlu bir mimari oluşmuştur. Bu yapılar inşa edilirken çok gelişmiş marangozluk aletlerine ihtiyaç duyulmadan yapılabilmiş, herhangi bir bozulma durumunda çok eskiden beri yerel malzeme ile elemanların yenilenebildiği görülmüştür (örn. yapıyı askıya alarak taban kirişlerinin değiştirilebilmesi). Tercih edilen yapım tekniğinin detayları nedeniyle yapıların taşınabilme, sökülüp başka bir yerde tekrar inşa edilebilme özelliği de dikkat çekmektedir. Adjara ile Artvin arasında kalan camilerin sınırlar çizilirken sökülüp diğer ülkede tekrar inşa edildiği örneklere dahi rastlanmaktadır.

Seçili ahşap camilerden erken tarihli olanlar tek katlı ve ağır görünümlü yapılar olup geniş kapalı mekânlara, cephede havalandırma maksatlı küçük açıklıklara sahiptir. Beden duvarlarında kullanılan ahşaplar büyük kesitli ve basit birleşim detaylıdır. Zaman içinde camilerde kullanılan ahşap kesitlerinin küçüldüğü, iki katlı ve güneş ışığını daha çok içeri alacak şekilde daha çok açıklıklı örneklere evrildiği görülmektedir. İlk örneklerde revak düzenlemeleri varken daha yakın tarihli örneklerde bu yarı açık mekanlara çok yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Yapılan değerlendirmeler Samsun'daki ahşap yığma camiler arasından 'ulusal seri miras' adayı olarak ele alınan 9 ahşap caminin özgünlük ve bütünlüklerini büyük oranda koruduklarını, ii ve iv no'lu kriterler ile de DML'ne aday olabileceklerini göstermektedir. Ancak ilerleyen dönemde diğer illerde bulunan ahşap yığma camilerden de belirlenecek 'ulusal seri miras' adayları doğrultusunda bu kriterlerin yeniden ele alınması gerekmektedir.

5
SAMSUN'DAKİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİN KORUMA SORUNLARI VE ÖNERİLER

Samsun'da yer alan ahşap camiler hem kırsalda yer almaları hem de yapı malzemesinin özellikleri açısından kagir yapılara göre daha incinebilir durumdalardır. Buna rağmen il sınırında sayıları 100'ü aşacak kadar 'çok' caminin günümüze ulaşabilmesi, camilerin sahip olduğu birçok değer ile beraber 'çokluk' değerine de sahip olduklarını göstermektedir. Zaman içinde bu incinebilir yapılar birçok koruma sorunu ile karşı karşıya kalmakta olup sayıları ise azalmaya başlamıştır. Gerçekleştirilen saha çalışmaları, özellikle terk edilmiş camilerin yapısal anlamda önemli bozulmaları olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu camilerin önemli bir bölümünün bir sonraki kış mevsiminde yok olabilecekleri düşünülmektedir.

Bu bölümde camilerde tespit edilen koruma sorunlarına ve tespit edilen her bir sorun için geliştirilen koruma önerilerine farklı başlıklar altında yer verilmiştir.

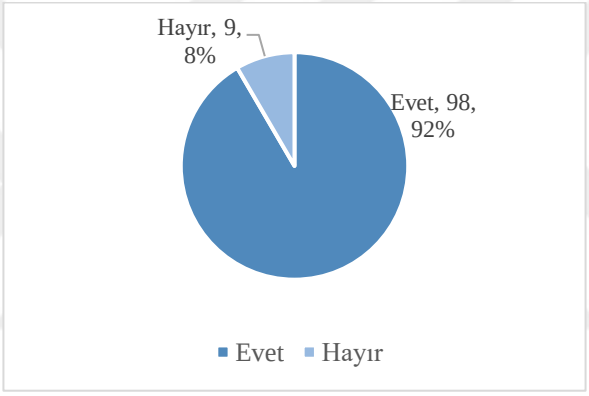
5.1 Samsun'daki Ahşap Yığma Camilerin Koruma Sorunları

Yapılan masa başı ve saha çalışmaları doğrultusunda tespit edilen 107 ahşap yığma caminin mimari özellikleri Bölüm 3'te incelenmiştir. Elde edilen veriler bu camilerin ortak koruma sorunlarına sahip olduklarını da ortaya koymuştur. Bu sorunları daha açık ve yoğunluğa bağlı sayısal bir şekilde tanımlayabilmek üzere Google üzerinden çevrimiçi anket hazırlanarak her bir cami için tespit edilen sorunlar; yasal-idari, belgeleme, farkındalık – mimari sunum sorunları, özgün mimarinin koruma sorunları (taşıyıcı sistemde, ahşapta görülen bozulmalar ve niteliksiz müdahaleler) başlıkları altında oluşturulan forma aktarılmıştır (EK B). Elde edilen veriler yukarıda verilen başlıklar altında hem sayısal olarak hem de oluşturulan çeşitli grafiklerle sunulmuştur.

5.1.1 Yasal – idari sorunlar

Camilerde görülen yasal ve idari sorunlar; tescil kararları, koruma grubu kararları, tampon bölge/ koruma alanı kararları, mülkiyet sorunları, kullanım durumları, cami görevlileri, yeni betonarme cami talepleri ve inşası ile yıkılmış ahşap camiler alt başlıklarında aşağıda verilmiştir.

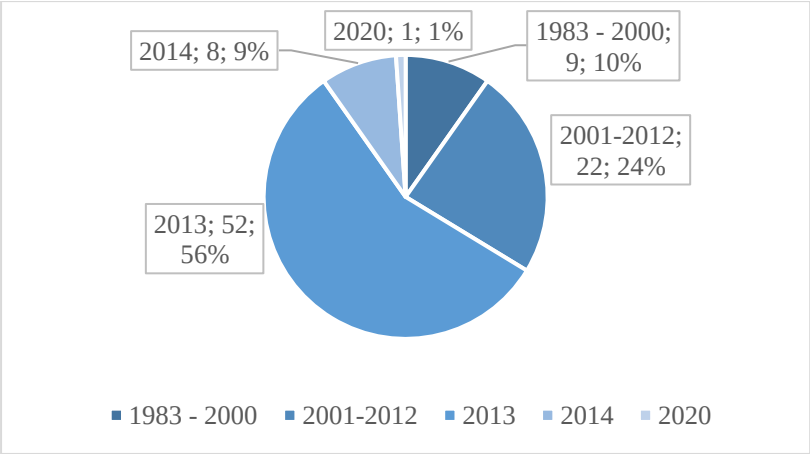
Tescil kararları: İncelenen 107 caminin 98'inin (%91,6'sının) korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilinin yapıldığı, 9 tanesinin (%8,4) ise tescilinin olmadığı görülmüştür (Şekil 5.1). Tescilsiz camilerden 5'inin SKVKBK'ndaki dosyasında tescil edilmeleri konusunun Kurul'da görüşüldüğü ancak tescile uygun olmadıkları yönünde karar verildiği anlaşılmıştır[147]. En erken tarihli tescil kararı 1983, en yakın tarih ise 2020'dir (Şekil 5.2).

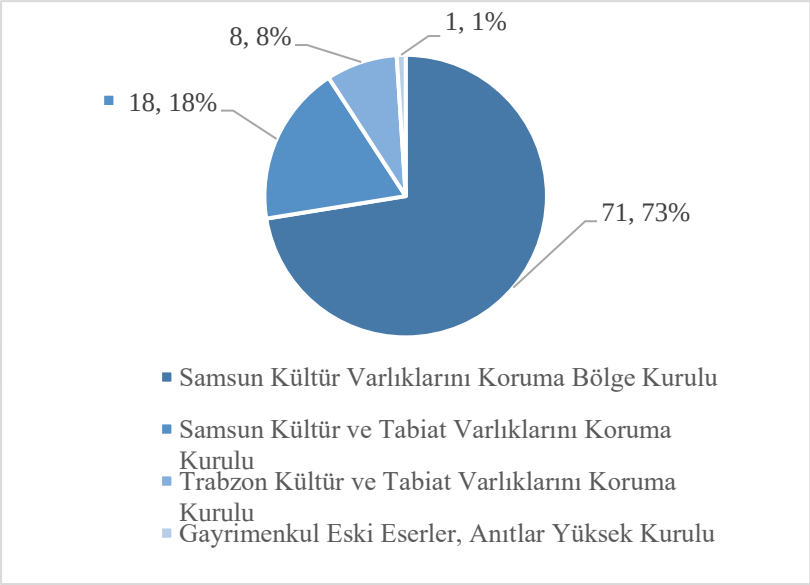
Şekil 5.1 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenme durumu

Tescil kararları üç ayrı kurum tarafından gerçekleştirilmiş olup 1983-2000 yılları arasındaki 8 tescil işlemi Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu tarafından, 2001-2010 yılları arasındaki 14 tescil işlemi ise Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından yapılmıştır (Şekil 5.3). 2011 yılından itibaren tescil kararları Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından alınmaktadır. Tez kapsamında 'ulusal seri miras adayı' olarak önerilen Şeyhhabil Camisi ve Dağdıralı Camisi gibi özgün ve nitelikli camilerin tescillerinin yakın tarihli olduğu (2009-2010) tespit edilmiştir.

[147] Kurul kararlarında "3386 ve 5226 sayılı yasalar ile değişik 2863 sayılı yasa kapsamında kalmadığından" ibaresine yer verilmiştir (SKVKBK Arşivi).

Şekil 5.2 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescil tarihleri

Şekil 5.3 Samsun'daki ahşap camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescilini yapan kurumlar

Özellikle 2013 yılında Müze Araştırmacısı E. Yılmaz'ın kişisel çabalarıyla 52 caminin toplu olarak tescil edilmesi dikkat çekmektedir (Şekil 5.2). Arşiv belgelerinde bazı camilerin[148] yıkılarak yerine yeni betonarme cami inşa edilmesi talebi üzerine yıkılmayarak tescillerinin yapıldığı tespit edilmiştir. 3.4 Terice Camisi yakınına betonarme cami yapılması nedeniyle eski ahşap caminin başka köye taşınması, 5.5 Kuşhane Camisi ve 12.1 Çaltu Camileri ise onarımlarının yapılması talebi üzerine tescillenmiştir. 9.14 Alanköy Camisi mezarlıktaki ağaçların kesim sırasında camiyi tespit eden Orman İşletme Şefliği'nin ve 10.2

[148] 3.1 Ardıç, 3.2 Karşıdöngel, 3.5 Tiryakioğlu, 6.5 Alagömlek, 9.2 Esatçiftliği, 9.4 Kızılot Camileri

Sarıyurt Camisi'nin ise bir akademisyenin tescile önermesiyle tescillendiği belirlenmiştir.

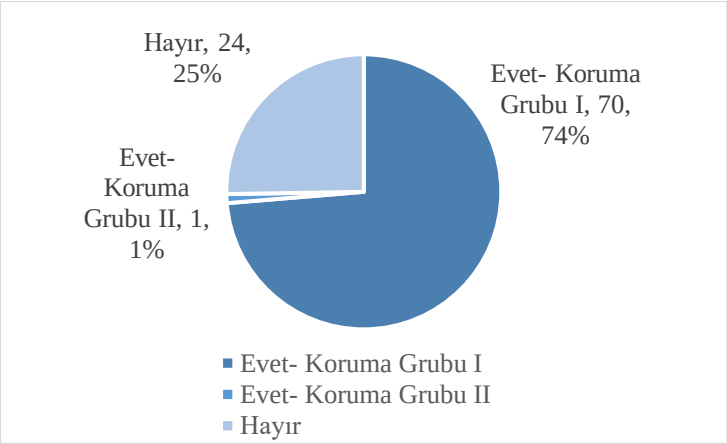
Camiler tescillenirken karar sırasında toplantıda bulunan bütün Kurul üyeleri imzalamış, sadece iki cami için karşı oy kullanılmıştır. Bu camilerden biri Ayvacık'taki Kabaklık Kaltuman Camisi olup itirazın akademisyen üyeden geldiği anlaşılmıştır. Camiye tescil öncesinde niteliksiz betonarme ek yapılması, özgün doğramaların değiştirilmesi, iç mekânın tamamen niteliksiz şekilde ahşapla kaplanması gibi birçok müdahalede bulunulmuştur. Karşı oy gerekçesi olarak da tutanakta caminin özgünlüğünü korumadığı ifade edilmiştir. Ancak itiraz edilen diğer cami özgünlüğünü büyük oranda koruyan[149], eskilik, teknik gibi önemli değerlerle öne çıktığı düşünülen ve bu tez kapsamında 'ulusal seri miras adayı' olarak gösterilen Terme'deki Dağdıralı Camisi'dir. İtiraz valilik temsilcisi tarafından yapmış olup, gerekçe olarak 'bu tür camilerin çok olması', 'tescil sonrası onarımları ekonomik nedenlerle yapılamadığından' kullanım dışı kalma ihtimali gösterilmiştir.

Koruma grubu kararları: Tescilli 98 caminin 71'i (%72,4) için tescil kararı alınırken koruma grubu '1', sadece 1'i (Salıpazarı Alanköy Cami) için koruma grubu '2'[150] olarak belirlenmiştir. Tescillenirken koruma grubu belirlenmemiş 26 cami (%26,5) tespit edilmiş olup devam eden yıllarda 14'ünün koruma grubu '1' olarak tanımlanmış, 12'sinin ise koruma grubu tez süresince belirlenmemiştir (Şekil 5.4).

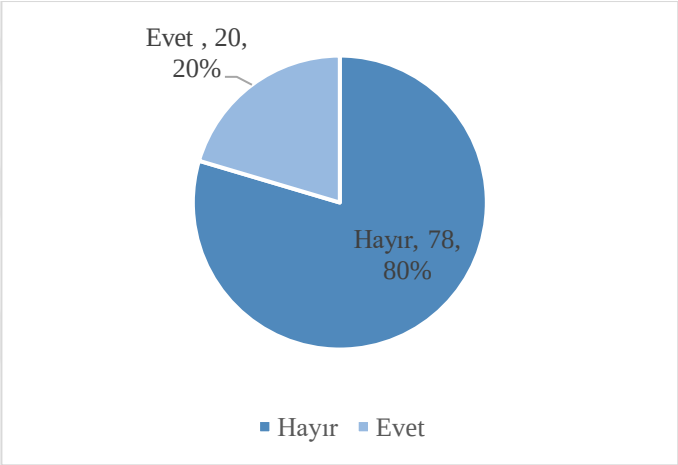
Tampon bölge/ koruma alanı kararları: Camilerin tescili sırasında tespit edilen en önemli sorunlardan biri tampon bölge / koruma alanı sınırlarının belirlenmemesidir. Tescilli 98 caminin sadece 20'si (%20,4'ünün) tescili yapılırken koruma alanı tanımlanmıştır (Şekil 5.5).

[149] Caminin kıble cephesine muhdes betonarme şadırvan eklenmiştir. Ancak genel olarak özgünlüğünü korumaktadır. Detaylı bilgi için bkz. Bölüm 4.2.4.

[150] 2018 yılında rekonstrüksiyonu yapılmak üzere yıkılmış Çarşamba ilçesindeki tescilli Paşayazı Camisi'nin de koruma grubu 2 olarak belirlenmiş olup iki cami için de koruma grubunun neden 2 olarak belirlendiğine Kurul kararında değinilmemiştir.

Şekil 5.4 Samsun'daki tescilli ahşap camilerin tescillenirken belirlenen koruma grupları

Şekil 5.5 Samsun'daki tescilli ahşap camilerde tampon bölge belirlenme durumu

En erken tarihli karar 2001 yılında Kavak'taki Bekdemir Camisi ve Çarşamba'daki Orduköy Camisi için alınmıştır. Tescilli 6 caminin ise tescil sonrası koruma alanı sınırlarına karar verilmiştir. Koruma alanı belirlenirken; camiden 5m., 10m., 20 m., 30-35 m.[151] mesafede yeni yapı yapılmasına imkân tanıyacak şekilde alanların oluşturulduğu ya da parsellerin tampon bölge sınırını gösterdiği örnekler vardır. Örneğin Kavak'taki Dere Camisi için koruma alanı camiden 20 m. çekilecek şekilde belirlenmiştir. Ancak 'yerin ruhunu' koruyan bu Cuma Camisi'nin görsel bütünlüğünü koruması için bu alanın yeterli olmadığı düşünülmektedir (Şekil 5.6).

[151] Bu mesafelerin neye göre alındığına dair bir gerekçe ya da açıklamaya Kurul kararlarında değinilmemiştir.

Şekil 5.6 Koruma alanı için 20 m çekme mesafesi verilen Dere Cami (Aktaş, 2016)

Salıpazarı'ndaki Fatsalılar Camisi'nin ise koruma alanı sınırı muhtarlık talebi üzerine belirlenmiş olup, cami parseli koruma alanı olarak kararlaştırılmıştır[152]. Bu karar sonrası cami parselinin hemen bitişiğindeki parsele yeni bir betonarme cami inşasına başlanmıştır (Şekil 5.7).

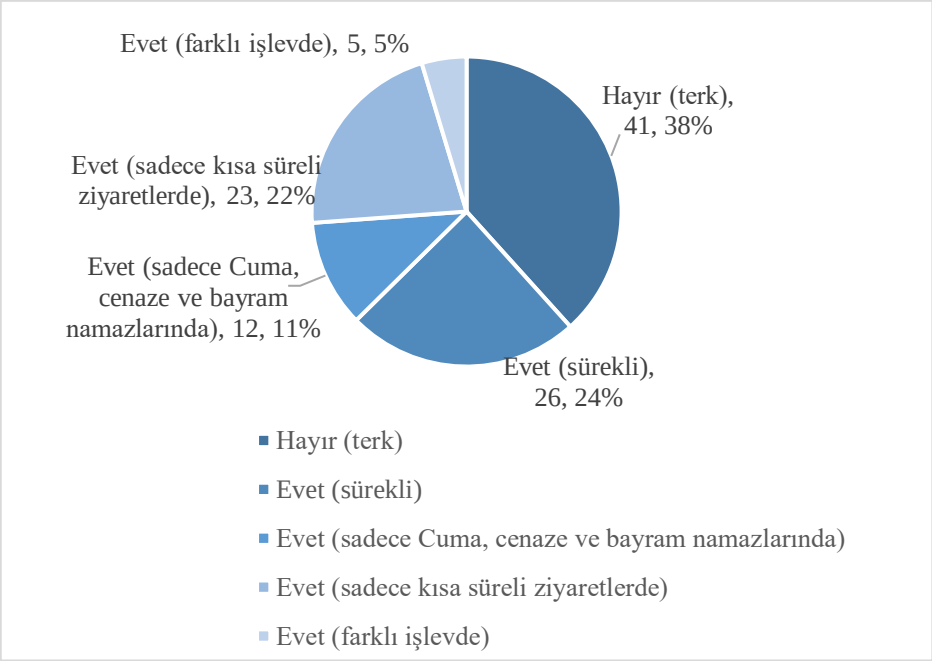
Şekil 5.7 Fatsalılar Camisi'nin koruma alanı ve yeni yapılan cami inşası ((Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, n.d.)üzerinden düzenleyen Z. Aktaş)

Mülkiyet sorunları: Camilerin güncel mülkiyet bilgilerine tam olarak ulaşılamamıştır. Yapılan arşiv çalışmasında eski tarihli tapularda birçok caminin köy tüzel kişiliklerine ait olduğu, sadece 14'ünün maliye hazinesi mülkü olduğu tespit edilmiştir. Ancak Büyükşehir Belediye Yasası'yla beraber köy tüzel kişiliğine ait olan camilerin büyük çoğunluğunun maliye hazinesine devredildiği anlaşılmaktadır. Bazı camiler Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne, bazıları ilçe belediyelerine, bazıları ise Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne aittir. Atanmış imamı olan

[152] Daha önce caminin avlusuna yeni cami inşası talebi vardır. Kurul yeni cami inşa edilmesine izin vermediğinden koruma alan sınırının belirlenmesi muhtarlık tarafından talep edilmiş ve sınırın hemen kenarına yeni cami inşa edilmeye başlanmıştır.

camilerin kullanım hakları da Samsun Müftülüğü'ne devredilmiştir. Bu da camiler ile ilgili alınacak kararlarda farklı kurumların söz hakkı olması nedeniyle yetki karmaşası yaşanmasına ve belirsizliklere neden olmaktadır[153].

Kullanım durumları: Tespit edilen 107 ahşap caminin 26'sı (%24,3'ü) sürekli, 23'ü (%21,5'u) sadece kısa süreli ziyaretlerde (özellikle mezarlık ziyaretlerinde), 12'si (%11,2'si) sadece Cuma ve bayram namazlarında kullanılmaktadır. Ahşap camilerden 5'i[154] (%4,7'si) Kuran kursu olarak yeni işlevi ile kullanılmaya devam etmektedir. 41 cami (%38,3'ü) ise tamamen terk edilmiş durumdadır (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 Samsun'daki ahşap camilerin güncel kullanım durumu

Cami görevlileri: Samsun İl Müftülüğü ile yapılan görüşmelerde vakit namazlarının kılınmadığı camilere imam ataması yapılmadığı, ancak yakınlarda betonarme cami varsa oranın imamının ahşap camilerin temizliği ve düzeninden de sorumlu olduğu bilgisi edinilmiştir[155]. Ahşap camilere atanmış olan imamlarla

[153] Tez kapsamında gerçekleştirilen dendrokronolojik analizler için ilçe defterdarlıklarından (mülkiyeti Maliye Hazinesi'ne ait olan camiler için), belediyelerden, Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nden, Samsun İl Müftülüğü'nden ve Samsun Valiliği'nden 2023 yılı içinde izin taleplerinde bulunulmuş, kurumlardan gerekli izinler elde edildiğinde ise SKVKBK'na başvuru yapılmıştır. Bu sürecin tamamlanması yaklaşık 7 ayı bulmuştur.

[154] 6.1 Bekdemir, 9.4 Kızılot, 11.1 Aşağısöğütlü, 12.4 Susuz ve 12.5 Kaplancık camileri

[155] İlçe müftülükleri ile tez kapsamında tespit edilen camilerin listesi paylaşılarak, bu camilere atanmış imamlarının olup olmadığı sorulmuştur. Ancak bazı camilerin imamı olmamasına rağmen listeye isim yazıldığı görülmüştür. Bu isimlerin 'fahri imamlara' ya da muhtarlara ait olduğu anlaşılmıştır.

yapılan görüşmelerde çoğunlukla ahşap camilerin bakımının zor olması nedeniyle yeni betonarme cami taleplerinin olduğu görülmektedir. İmamların aynı ya da komşu köylerden olması durumunda aidiyetin oluşmasıyla birlikte ahşap camilerle daha çok ilgilendikleri ve korunmalarını istedikleri anlaşılmaktadır.

Bazı camilerde köy halkı tarafından ücreti ödenen ve 'fahri imam' olarak adlandırılan kişiler bulunmaktadır. 'Fahri imamlar' toplu namazlar öncesi (Cuma, bayram ya da cenaze namazları) caminin temizliğini ve düzenini sağlamaktadır. Köy halkı tarafından belirli miktar para toplanarak fahri imamlara verildiği öğrenilmiştir.

Yeni betonarme cami talepleri ve inşası: Ahşap camilerin işlevsiz kalmasının en önemli nedenlerinden biri caminin yakınında inşa edilen yeni betonarme camilerin varlığıdır. 107 caminin 24'ünün (%22,4'ünün) avlusunda, 44'ünün ise yakın mesafesinde (%41,1) yeni betonarme cami yapılmıştır (Şekil 5.9). Bazı alanlarda ahşap camilerin varlığı dışarıdan algılanamamaktadır (Şekil 5.10). 2024 yılı itibariyle 3 caminin yakınında betonarme cami inşası devam etmektedir. Yöre halkıyla yapılan görüşmelerde tescilli camilere 'çivi bile çakılamadığından' bakımlarını yapamadıkları ve o nedenle terk ederek betonarme camileri kullanmaya başladıkları öğrenilmiştir. Ahşap camilerin avlusunda yeni betonarme cami inşa edildiği durumlarda artık eski cami kullanılmamakta ve çoğunlukla depo gibi eşyaların yığıldığı bir mekân haline dönüşmektedir. Zaman içerisinde caminin bakımı da yapılmadığından yıkılmaları hızlanmaktadır.

Şekil 5.9 Şirinköy Camisi ve yanındaki betonarme cami (Aktaş, 2022)

Şekil 5.10 Tescilli Karaaba Camisi ve bitişiğindeki yeni yapılar ile ilişkisi (Aktaş, 2024)

Yıkılmış ahşap camiler: Ayvacık'ta bulunan Çamalan Karaağaç ve Kazancılı; Bafra'da bulunan Yiğitalan Haynuz; Salıpazarı'nda bulunan Karadere Mezarlık; Tekkeköy'de bulunan Çayırçökek camileri tescilli olmasına rağmen tamamen yıkılmış ve günümüze ahşap molozları ulaşmış durumdadır[156] (Şekil 5.11). Çamalan Karaağaç Camisi 2021 yılında rüzgâr nedeniyle yıkılmış olup, Kurul'da konuyla ilgili yerinde tespite ait fotoğrafları bulunmaktadır (SKVKBK Arşivi). Kazancılı Camisi ise 2013 yılında tescillenirken caminin yıkılmak üzere olduğu ve tescil kararında 'mail-i inhidam durumunun değerlendirilebileceği' ifadesine yer verildiği anlaşılmıştır (SKVKBK Arşivi). Köy muhtarı ile yapılan görüşmede 2000 yılında betonarme cami inşasıyla ahşap caminin işlevsiz kaldığı, 2022'de de yağmur ve rüzgârdan dolayı tamamen yıkıldığı öğrenilmiştir. Ancak bu yıkıma dair SKVKBK Arşivi'nde herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Karadere Mezarlık Camisi 2010 yılında doğal nedenlerden, Yiğitalan Haynuz Camisi ise 2022 yılında yoğun kar nedeniyle çökmüş olup Kurul arşivinde mevcut duruma ait bilgi ve belgeler bulunmaktadır (SKVKBK Arşivi). Tekkeköy'deki Çayırçökek Camisi'nin ise 2020 yılında kaçak kazı esnasında yıkıldığı bilgisi Kurul arşivinde yer almaktadır (SKVKBK Arşivi).

[156] Bu camiler günümüze ulaşamadığından tez kapsamındaki envantere dahil edilmemiştir.

Yiğitalan Haynuz Camisi (Aktaş, 2024)

Karadere Mezarlık Camisi (Aktaş, 2021)

Çayırçökek Cami (Aktaş, 2022)

Kazancılı Cami (Ali Gümüş Arşivi, 2024)

Şekil 5.11 Tescilli ahşap camilerin kalıntıları

Kurul kararı ile tescilli camilere ait molozların yerinde korunması kararları olduğundan cami kalıntılarının oldukları yerde, dış hava koşullarına maruz bir şekilde istiflendiği ve bu camilerin tescilden düşülmediği görülmüştür[157]. Yöre halkıyla yapılan görüşmelerde bu kalıntıların özellikle çocuklar için tehlike arz ettiği öğrenilmiştir. Her ne kadar Karadere Mezarlık ve Yiğitalan Camileri için Kurul rekonstrüksiyon projesinin hazırlanmasına karar verse de bunun için arşivde yeterli çizili ve görsel belge bulunmamaktadır.

5.1.2 Belgeleme sorunları

Camilerde görülen belgeleme sorunları; tescil fişleri, koruma projeleri ve niteliği, bilimsel yayınlardaki belgelemeler alt başlıklarında aşağıda verilmiştir.

Tescil fişleri: Ahşap yığma camiler, Samsun il genelindeki korunması gerekli kültür varlıkları arasında sayı ve nitelik bakımından önemli bir yere sahiptir. Buna rağmen yapılan arşiv taramaları ve uzman görüşmeleri ahşap yığma camiler özelinde Kurul'un farklı bir belgeleme çalışması yapmadığını ortaya koymuştur.

[157] Camilerin iklimsel nedenlere bağlı olarak yıkıldığı bilgisi edinilse de özellikle köy halkından bazı kişiler ve imamlar ile yapılan görüşmelerde camilerin 'kasıtlı' olarak yıkılması ihtimalinin de kuvvetli olduğu anlaşılmıştır. 'Bir kibritlik canı var.' şeklinde tanımlanan ahşap camilerin yıkılması durumunda tescilden düşüleceğinin halk arasında öğrenilmesi durumunda camilerin 'hızla' yakılma / tahrip edilme ihtimali vardır.

Tescilli camilerin bir bölümü için diğer kültür varlıklarında kullanılan 'Dosya İnceleme Rapor'ları doldurulmuştur. Ancak ahşap yığma camilere özgü hazırlanmış bir envanter formu olmadığı gibi ayrıca oluşturulmuş ve güncellenmekte olan bir yapı listesi olmadığı da anlaşılmıştır.

Koruma projeleri ve niteliği: Tespit edilen 107 caminin sadece 15'inin (%14) ilgili koruma kurulundan onaylı rölövesi ve restitüsyon, restorasyon projeleri bulunmaktadır. Bu camilerden ise sadece 7'sinin restorasyonu gerçekleştirilmiştir. En erken 2005 yılında Göğceli Camisi'nin[158], en yakın ise 2022 yılında Ustacalı Camisi'nin restorasyonu tamamlanmıştır. İlk uygulamalar Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü[159] tarafından yapılmışken son zamanlarda Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin[160] mülkiyetindeki camilerin projelerini uygulamaya başladığı anlaşılmaktadır. Kavak'taki Çakallı ve 19 Mayıs'taki Engiz camilerinin sadece onaylı çevre düzenleme projeleri olmasına rağmen uygulama sırasında proje olmaksızın camilere kısa ve uzun vadede zarar veren müdahalelerde bulunulmuştur.

Arşiv incelemesinde Kurul tarafından projeler onaylanırken rölövelerin mahalline uygun olup olmadığının değerlendirildiği, restitüsyon projesi için sanat tarihi raporu talep edildiği, rekonstrüksiyon projesi onaylanmadan önce diğer proje onayları konusunda detaylı inceleme yapıldığı görülmüştür. Ancak yine de teslim edilen projelerin bazılarında analitik rölöveler (malzeme, dönem, bozulma) eksik olup, müdahaleler rapor gibi yazılmış ve çizim üzerinde gösterilmemiştir. Bazı projeler için rölöve, restitüsyon ve restorasyon raporu yazılmamış ya da kurul arşivinde bu raporlara ulaşılamamıştır. Ahşap cinslerinin belirlenmesi için laboratuvar analizleri olmadığı ve özellikle kalemişi bezemelerin olduğu camiler için pigment analizi gibi analizlerin talep edilmediği görülmüştür. Çok az sayıda caminin dendrokronolojik analizlerle yaş tespiti yapılmış olup bu konuda geniş çaplı bir çalışma bulunmamaktadır.

Çarşamba'daki Paşayazı Camisi'nin onaylı rekonstrüksiyon projesi olmasına ve 2018 yılında rekonstrüksiyonu yapılmak üzere caminin tamamen sökülmesine karşın yeniden inşa sürecinin başlatılmadığı, caminin özgün konumunda betonarme

[158] Restorasyon uygulaması onaylı projeye uygun olarak gerçekleştirilmemiş olup onaylı restitüsyon projesi olmadığı tespit edilmiştir.
[159] Göğceli (2005), Bekdemir (2006) ve Orduköy (2016) Camileri
[160] Kuşhane (2015), Akyazı (2018), Yarımca (2018), Ustacalı (2022) Camileri

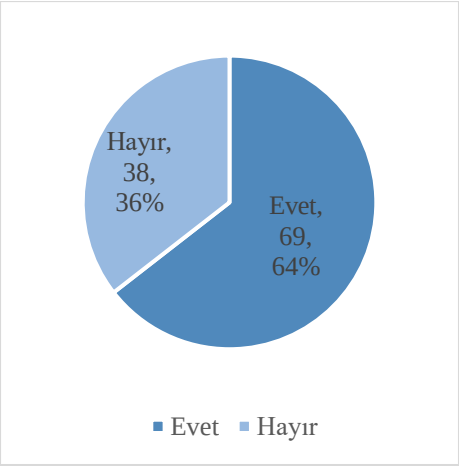
bir platform yapıldığı görülmektedir (Şekil 5.12). Caminin nasıl söküldüğü, sökülen parçalarının ise nerede depolandığı / depolanıp depolanmadığı bilgisine ulaşılamamıştır.

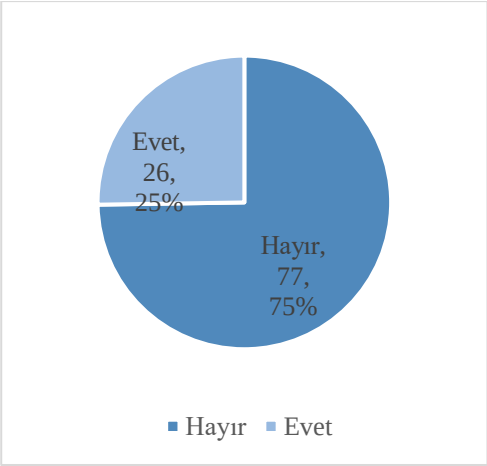
Şekil 5.12 Rekonstrüksiyon için sökülen Paşayazı Camisi'nin özgün konumundaki betonarme platform (Aktaş, 2021)

Bilimsel yayınlardaki belgelemeler: Yapılan literatür taramalarında özellikle ulusal yayınlara konu olan camilerin zemin katlarının kroki şeklinde planlarının çizildiği görülür. Camilerden 69'u (%64,5'unun) ulusal bir akademik çalışmaya konu olduğu (Şekil 5.13) görülürken sadece 26'sı (%24,3'ü) uluslararası bir çalışma kapsamında (Şekil 5.14) incelenmiştir. İlçelerde yer alan camiler incelendiğinde Alaçam'daki 12 camiden sadece 1'inin, Asarcık'taki 6 camiden 4'ünün, Ayvacık'taki 12 camiden sadece 1'inin, Salıpazarı'nda 24 camiden 18'inin, Tekkeköy'de 4 camiden 1'inin, Terme'de 11 camiden 4'ünün, Vezirköprü'de 5 camiden 4'ünün planlarının olduğu (büyük çoğunluğu kroki şeklinde), Yakakent'teki 5 camiden ise hiçbirinin planının olmadığı; Bafra (6), Çarşamba (15), Kavak (6), Ladik (1) ve 19 Mayıs (1) ilçelerindeki camilerin ise tamamının zemin kat plan çizimlerinin olduğu belirlenmiştir. Sadece Çarşamba ve Kavak ilçesindeki camilerde yapılan belgeleme çalışmaları güncel ve evrensel ölçütlere uygun mimari koruma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir (Furtuna, 2018; Uzun, 2016). Bu kapsamda bir caminin[161] 1/50 ölçekli analitik rölövesi ile restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır (Uzun, 2016).

[161] Kavak'ta bulunan Dere Camisi'nin belgeleme çalışmaları ve restitüsyon, restorasyon projeleri 2016 yılında yazar (Aktaş) tarafından hazırlanmıştır (Uzun (*Aktaş*), 2016).

Şekil 5.13 Daha önce ulusal akademik çalışmaya konu olan Samsun'daki ahşap camiler (tespit edilebilen)

Şekil 5.14 Daha önce uluslararası akademik çalışmaya konu olan Samsun'daki ahşap camiler (tespit edilebilen)

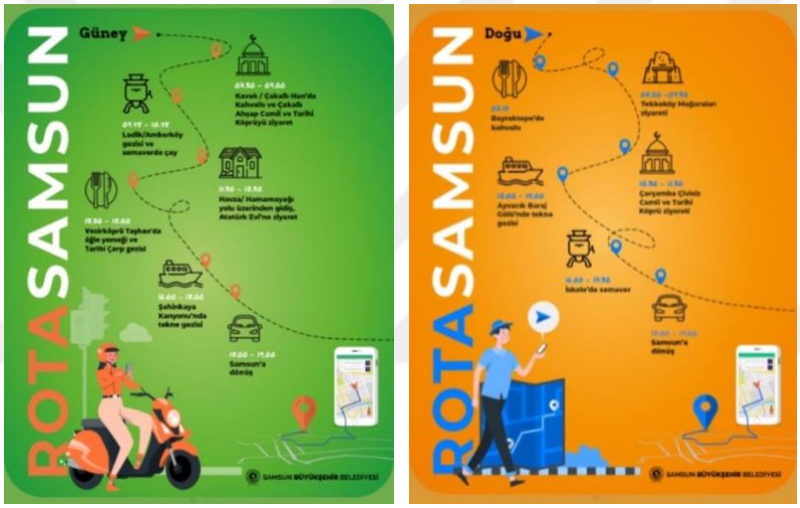
5.1.3 Farkındalık- sunum sorunları

Camilerde görülen belgeleme sorunları; medya ortamlarında, basılı yayınlarda, dijital ortamda ve tanıtım tabelalarında farkındalık – sunum sorunları, temizlik ve iç düzenle ilgili sorunlar, örgün eğitimde tanıtım eksikliği alt başlıklarında aşağıda verilmiştir.

Medya ortamlarında farkındalık- sunum sorunları: Camilerde tespit edilen en yaygın sorunlardan biri camilerin tanıtımı ile ilgilidir. Ülke genelindeki ahşap camilerin tanıtımı için TRT tarafından 2013 yılında çekilen 'Dünden Bugüne Ahşap Camiler' belgeselinde Samsun'daki camilerden sadece 4'ü (Kavak Bekdemir Cami, Asarcık Koşaca Cami, Çarşamba Şeyh Habil ve Orduköy camileri) tanıtılmıştır. Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından hazırlanan dijital envanter çalışmasında ise Samsun'da yer alan camilerden 50'sine yer verilmiştir (DOKAP, 2024).

Basılı yayınlarda farkındalık- sunum sorunları: Yerel yönetim seviyesinde bu konu ele alındığında camiler için yapılan farkındalık çalışmalarından birine Samsun Valiliği'nin İl Özel İdaresi ile birlikte bastığı kitap gösterilebilir. Ancak 2011 yılında basılan bu kitapta (Yıldız, 2011) sadece 14 camiye ait çok kısa künye bilgilerinin olması il genelindeki ahşap yığma cami potansiyelinin tam olarak ortaya konulmadığını düşündürmektedir.

Dijital ortamda farkındalık – sunum sorunları: İlgili resmi kurum siteleri tarandığında Samsun Valiliği'nin resmi internet sayfasında kargir camiler bulunurken ahşap yığma camilere yer verilmediği görülmüştür. Benzer şekilde Samsun İl Müftülüğü'nün sayfasında da böyle bir tanıtıma rastlanmamıştır. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin resmi internet sayfasında ise ahşap yığma camilere özel bir tanıtım olmayıp sadece ilçe tanıtımlarında çok kısa ve eksik bilgilere yer verilmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin mobil uygulaması 'Samsun Mobil' incelendiğinde il için 4 gezi rotası oluşturulduğu görülmektedir. Bu rotalardan ise ikisinde Göğceli[162] ve Çakallı camileri bulunmaktadır (Şekil 5.15). Ambarköy Camisi'nin de içinde olduğu Lâdik Ambarköy açık hava müzesi de rotaya eklenmiştir.

Şekil 5.15 "Samsun Mobil" uygulamasından ulaşılabilen rotalar

Aynı uygulamadan 'Samsun Turizm Rehberi'ne de ulaşılmaktadır. 'Görmeden Dönmeyin' bölümünde Çarşamba'daki Göğceli, Şeyhhabil, Orduköy camileri, Kavak Bekdemir, Lâdik Ambarköy, 19 Mayıs Engiz camileri; Salıpazarı'ndaki Alanköy ve Karaman camileri ile Asarcık'taki Kılavuzlu, Akyazı ve Koşaca camileri olmak üzere 11 cami öne çıkarılmıştır.

Tanıtım tabelalarında farkındalık – sunum sorunları: İl genelindeki camiler incelendiğinde, özellikle atanmış imamı olan camilerde Samsun Müftülüğü tarafından standart halde hazırlanan cami tanıtım levhalarının cami giriş

[162] Göğceli Camisi birçok yerel sosyal medya hesabında 'Çivisiz Cami' olarak tanıtılmış olup, yapım tekniği üzerinden bir farkındalık yaratması beklenmiştir. Rotalarda da Göğceli Camisi değil 'Çivisiz Cami' olarak cami adlandırılmıştır.

cephelerine asıldığı görülmektedir (Şekil 5.16). Bazı camilerde ise sadece isim ve bazen tarihin yer aldığı metal levhalar takılı olup zaman içinde bozulmuşlardır. Akyazı, Kılavuzlu, Göğceli ve Muslubey camileri için yol üzerinde kahverengi tabela ile yönlendirme yapıldığı tespit edilmiştir. Samsun Karayolları Bölge Müdürlüğü ile yapılan görüşmede bu kahverengi tabelaların yerel yönetimlerin talebi üzerine değerlendirmeye alındığı ama tescilli her bir cami için bu yönlendirmelerin yapılamayacağı bilgisi edinilmiştir.

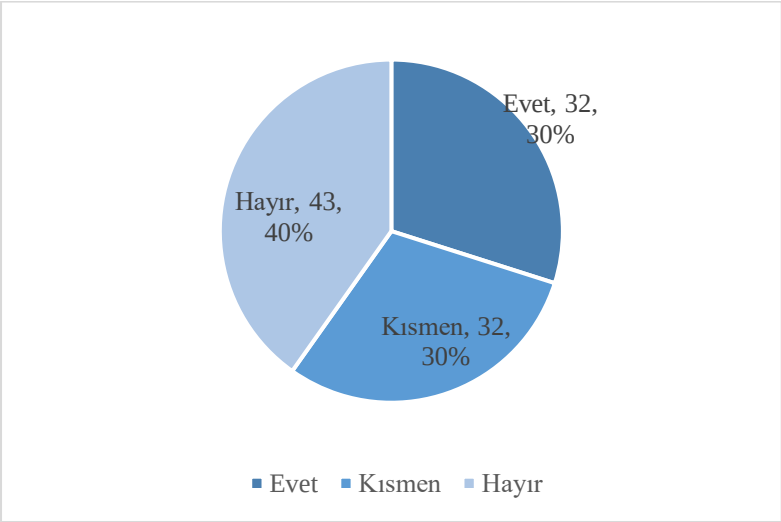
Camilerin büyük çoğunluğu için bilgilendirme tabelası hazırlanmamıştır. Sadece Bekdemir, Orduköyü ve Göğceli Camileri için hazırlanan ayaklı tanıtım levhalarının cami girişlerine yerleştirildiği görülmüştür. Tanıtım metinlerinde bazı yanlış ve eksik bilgiler olup, bazılarında ise bilimsellikten uzak açıklamalara yer verilmiştir. Benzer şekilde saha çalışmalarında 'fahri imam' olarak görev yapan kişilerden ziyaretçilere yanlış, eksik ve bilimsellikten uzak bilgiler verildiğine şahit olunmuştur.

Şekil 5.16 Samsun'daki bazı ahşap camilerin tabelaları (Aktaş, 2023)

Temizlik ve iç düzenle ilgili sorunlar: Ziyaretçiler ve kullanıcılar için camilerin temiz ve düzenli olması konusu değerlendirildiğinde 43'ünün (%40,2) kötü durumda olduğu, 32'sinin kısmen temiz ve düzenli olduğu (%29,9), 32'sinin (%29,9) ise bakımlı ve temiz olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.17). Kısmen temiz ve düzenli olarak değerlendirilen camiler çoğunlukla kısa süreli ziyaretlerin yapıldığı

camiler olup ziyarete gelenlerin orada bulunan süpürge vb. temizlik malzemeleri ile ‘Allah rızası için’ temizlik yaptıkları öğrenilmiştir.

Şekil 5.17 Samsun’daki ahşap camilerin temiz ve düzenli olma durumu

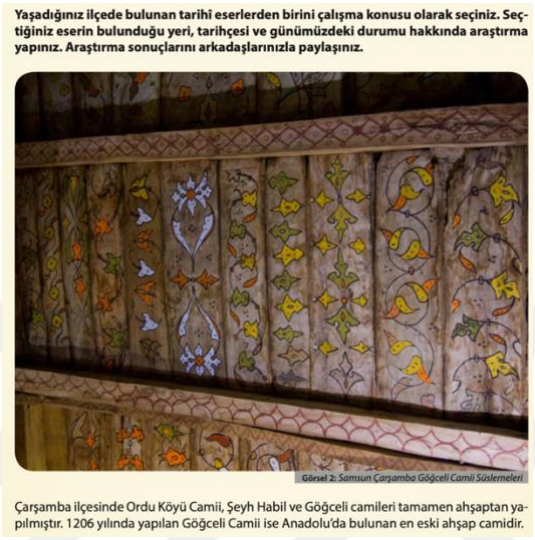
Örgün eğitimde tanıtım eksikliği: Sahip olduğu ahşap camiler ile öne çıkan Samsun’un ulusal düzeydeki milli eğitim müfredatında tespit edilebildiği kadarıyla bu konu çok sınırlı olarak ele alınmaktadır. Çevrimiçi kaynaklardan edinebilen bilgiler ilkokul ve ortaokul seviyesinde de yeterli ölçüde farkındalık çalışması yapılmadığını göstermektedir. Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nün 2023 yılında hazırladığı yerel projelerden olan ‘Şehrimiz Samsun Projesi’ kapsamında Samsun Büyükşehir Belediyesi ile protokol imzalandığı ve ‘Şehrimiz Samsun’ kitabının basıldığı tespit edilmiştir. Proje kapsamında ortaokul ve imam hatip ortaokullarının 5, 6, 7 veya 8. sınıflarında haftada 2 ders saati olacak şekilde ‘Şehrimiz Samsun’ dersinin verildiği görülmüştür[163]. Basılan ders kitabında il genelindeki ahşap camilerin varlığından kısaca bahsedilmiş olup Göğceli, Bekdemir, Çakallı, Orduköy camileri ile ilgili çok kısa bilgiler sunulmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2023) (Şekil 5.18).

İl genelindeki 9 meslek lisesinden sadece Atakum Meslek ve Teknik Lisesi’nde İnşaat Teknolojisi Alanı altında Mimari Restorasyon dalının yer aldığı görülmüştür. Ders programında 9. Sınıflar için meslek dersi olarak ‘Ahşap Kagir Atölyesi’

[163] 2023-24 Eğitim öğretim yılı içerisinde bu ders 72 ortaokulda okutulmuştur (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2023).

verilmektedir (Samsun Atakum Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, n.d.). Ahşap camiler özelinde bir alan bulunmamaktadır.

Samsun'da yer alan iki devlet üniversitesinin de bünyelerinde Mimarlık Fakülteleri bulunmaktadır. Samsun Üniversite'sinde Mayıs 2024 tarihinde Mayıs'Tasarım Samsun'24 etkinlikleri kapsamında Ahşap Karkas Atölyesi gerçekleştirilmiş olup katılımcılar 1/10 ölçeğinde ahşap yapı maketleri hazırlamışlardır (Şekil 5.19).

Yaşadığınız ilçede bulunan tarihî eserlerden birini çalışma konusu olarak seçiniz. Seçtiğiniz eserin bulunduğu yeri, tarihçesi ve günümüzdeki durumu hakkında araştırma yapınız. Araştırma sonuçlarını arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 2: *Samsun Çarşamba Göğceli Camii Süslemeleri*

Çarşamba ilçesinde Ordu Köyü Camii, Şeyh Habil ve Göğceli camileri tamamen ahşaptan yapılmıştır. 1206 yılında yapılan Göğceli Camii ise Anadolu'da bulunan en eski ahşap camidir.

Şekil 5.18 'Şehrimiz Samsun' kitabında ahşap camiler ile ilgili bölümlerden biri (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2023)

Şekil 5.19 Samsun Üniversitesi ahşap karkas atölyesi çalışması

5.1.4 Özgün mimarinin koruma sorunları

Özgün mimarinin koruma sorunları bu bölümde taşıma, taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar, ahşapta görülen bozulmalar ve niteliksiz müdahaleler başlıkları altında sunulmuştur.

Taşıma: Ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilen Samsun camileri, yapım tekniğinin özelliğine bağlı olarak zaman içerisinde 'taşınmıştır'. Her ne kadar

yerinde yapılan incelemeler, arşiv çalışmaları ve sözlü tarih çalışmaları ile camilerin özgün konumlarında olup olmadıkları anlaşılmaya çalışılsa da taşınan camiler için tamamen doğruluğundan emin bir sayı vermek mümkün olmamaktadır. Yakın tarihte taşınan camilerin üzerinde boya ya da kazıma yoluyla numaralandırma yapıldığı görülmekte olup köy halkının hafızasında bu konu yer etmiş durumdadır. Yapılan çoğu görüşmede 'babamlar taşımış, ben yerini buldum, amcamlar ahşabı söktü getirdiler' gibi ifadelerde bulunulmuştur. Ancak camilerin daha eski tarihlerde taşınması durumunda taşımanın halk arasında 'doğaüstü' bir olay olarak algılandığı da anlaşılmaktadır. Birçok cami için 'bir gecede buraya kondu, camiyi şehitler taşımış, cami gitmek istemedi' şeklinde görüşler beyan edilmiştir. Bu nedenle her ne kadar günümüz koruma anlayışına göre 'geçerli sebepler yok ise' yerinde koruma esas olsa da il genelinde cami taşınması işlemi çok uzun yıllar boyunca burada tekrar edilen bir ritüel olduğundan koruma açısından özenli bir şekilde ele alınması gereken bir konudur.

Samsun'daki 107 caminin 61'inin (%57) taşındığına dair herhangi bir arşiv bilgisine ya da sözlü bilgiye rastlanmamıştır. Bu camiler yerinde incelendiğinde de taşınmış olduklarını düşündürecek bir iz bulunmamıştır. Bununla beraber 10 (%9,3) caminin yerinde yapılan incelemelerde bir dönem taşınmış olabileceğine dair bazı ipuçları (zemin bağlantıları, doğal çevre ile uyum vb.) tespit edilmiş ancak yazılı ya da sözlü bilgi ile bu durum desteklenmemiştir. 30 caminin (%28) kurul raporları incelendiğinde ve köy halkı ile konuşmalar yapıldığında camilerin taşındığı bilgisine ulaşılmıştır. 29'unda (%27,1) ise bu taşıma konusu yapı üzerindeki izlerle de (köşe bağlantılarındaki bitişler, yapı-zemin bağlantısındaki müdahaleler, numaralandırma, doğal çevre ile uyum, ahşap perdeler arasında uyumsuzluk, vb.) takip edilebilmiştir.

Alaçam'daki Çatak Camisi ve Gümüşova Camileri özgünde Ova köyünde iki katlı tek bir cami iken baraj yapımı sırasında alt kat Belce Mahallesine (Çatak), üst kat ise Gümüşova köyüne taşınmıştır (Şekil 5.20, 5.21). Ayvacık'taki Karşıdöngel ve Terice Camileri ve Kavak'taki Tatarmuslu Camisi için köy halkının taşıma talebi olmasına rağmen 'yerinde koruma esas' ibaresi ile Kurul tarafından taşımaya izin verilmemiştir. Terice Camisi için bu karar 2008 yılında (13.06.2008 tarih 1714 sayılı karar), Karşıdöngel Camisi için 2013'te (25.04.2013 tarih ve 971 sayılı karar)

ve Tatarmuslu Camisi için ise 2015 yılında (29.04.2015 tarih 2564 sayılı karar) alınmıştır.

Şekil 5.20 Çatak Camisi'nin (Ova Köyü Camisi'nin taşıma öncesi alt katı) taşıma sonrası köşelerde tekrar birleştirilen ahşap duvar elemanları (Aktaş, 2024)

Şekil 5.21 Kagir duvar üzerine taşınan Gümüşova Camisi (Ova Köyü Camisi'nin taşıma öncesi üst katı) (Aktaş, 2024)

Şekil 5.22 Kalık Camisi'nin tavanında ve beden duvarlarında taşıma için yazılan numaralar (Aktaş, 2024)

Taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar: Camilerin taşıyıcı sistemleri incelendiğinde kullanılmaya devam eden camilerin büyük çoğunluğunun yapım tekniğinin özelliklerine bağlı olarak strüktürel bütünlüğünü koruduğu görülmektedir. Günümüzde tamamen terk edilmiş 17 caminin (%15,9) beden duvarlarında önemli ölçüde bozulma (yoğun çürüme, göçme, duvar eleman kaybı, düşeyden şaşma vb.) tespit edilmiştir (Şekil 5.23).

Karayonca Şehitler Cami (Aktaş, 2024)

Sarıyurt Cami (Aktaş, 2022)

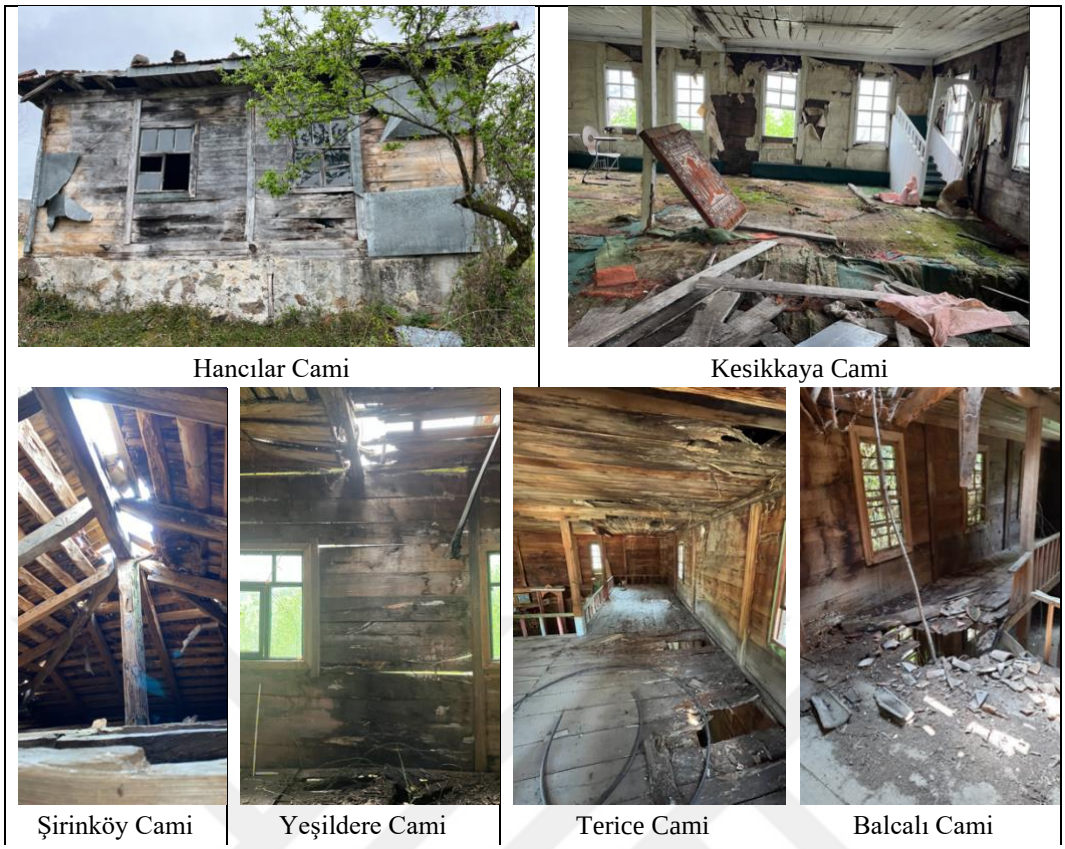
Şekil 5.23 Samsun'da yıkılmak üzere olan ahşap yığma camiler

Çatısında büyük oranda bozulma / çökme tespit edilen 18 camide de (%16,8) bu bozulmaya bağlı olarak iç mekândaki taşıyıcı elemanlarda da yoğun çürüme ve eleman kaybı görülmektedir (Şekil 5.24). Bahsi geçen camiler için acil koruma önlemi alınmazsa çok yakın zamanda tamamen yıkılacakları düşünülmektedir.

Çatı ve toprak seviyesinin yükselmesine bağlı toprak ile teması olan ahşaplarda başlayan bozulmalarda sürekli bakım ve takip yapılmaz ise bozulma hızlanmakta ve çürüme sonucu ahşapların parçalanmasına- kopmasına, dayanaklılığının azalmasına ve eleman kaybına neden olmaktadır.

Bu bozulmalar çoğunlukla ahşabın 3 ve 4 numaralı risk sınıfında kullanıldığı çatı ve zemine yakın konumlarla ilişkilidir (Köse vd., 2024). Özellikle bina dışı – açık havaya maruz kalmış çatılarda başlayan bozulmalara müdahale edilmezse yapının tamamının taşıyıcı sistemine zarar verecek sonuçlar doğurmaktadır.

Ahşapta görülen bozulmalar: Ahşap elemanlarda tespit edilen sorunlar biyotik ve abiyotik bozulmalar olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır (Köse vd., 2024). Camilerde yaygın olarak biyolojik bozulmaya neden olan başlıca etkenler mantarlar ve böceklerdir. Özellikle binalarda görülen çürüklük mantarları odun dokusundaki etkilere göre üç sınıfa (esmer, beyaz ve yumuşak çürüklük mantarı) ayrılmakta olup büyümek ve gelişmek için besin kaynağı, uygun pH, nem, sıcaklık, ışık ve oksijene ihtiyaç duyarlar (Erdin, 2009). Odunda yaşayan mikroorganizmalar, arız olduktan ve koloni oluşturduktan sonra odunun mekanik ve fiziksel özelliklerinin çoğunda değişimler meydana getirirler. Bunun sonucu olan çürüklük; odundaki ağırlık kaybı, kalori değerleri ve direnç özelliklerini etkiler (Köse, 2006). Ahşabın tahribatına neden olan biyotik etkenlerin teşhisi uygulanacak koruma tekniğinin belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır (Kurtuluş & Köse, 2015).

Şekil 5.24 Samsun'da çatı hasarına bağlı bozulmalar

Geleneksel yöntemler incelendiğinde ahşabın çürümesinin engellenmesi için ahşabın su ve nem kaynağından uzak tutulmaya çalışıldığı ve çeşitli yöntemlerle havalanmasının sağlandığı bilinmektedir. Ancak camilerde mevcut durum tespiti yapıldığında zaman içindeki müdahaleler ve değişiklikler nedeniyle ahşapların suya ve neme maruz kaldığı ifade edilebilir. Bu nedenle bozulmalar en çok temele ve çatıya yakın yerlerde tespit edilmiştir (Şekil 5.25). 35 caminin (%32,7) temele yakın ahşap elemanlarında, 41 caminin ise (%38,3'ünün) çatıya yakın elemanlarında yoğun çürüme vardır.

Ahşapta görülmesi en çok beklenen biyotik bozulmalardan bir diğeri böceklenmedir. Bu da genelde ahşap üzerindeki böcek uçuş delikleri ile tespit edilebilmektedir. Ancak Samsun ahşap camileri incelendiğinden 'dıştan gözlem yoluyla' çok yoğun bir böceklenmenin yaşanmadığı söylenebilir. 66 camide (%61,7) tekil elemanlarda böcek uçuş delikleri takip edilebilmiştir (Şekil 5.26). Ancak böcek tür ve bozulmaları belirlemek için söylemek için konunun uzmanları tarafından daha ayrıntılı çalışma yapılmalıdır.

Tatarmuslu Cami

Hancılar Cami

Turgutlu Cami

Şekil 5.25 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (mantarlar)

Engiz Cami

Dağdıralı Cami

Şekil 5.26 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (böcekler)

Bozulma incelemesi kapsamında ahşap üzerinde yosun oluşumu, bitkilenme ve yapıya yakın ağaç varlığı da değerlendirilmiştir. 24 camide (%22,4) ahşap üzeri yosun tespit edilmiş iken 22'sinde (%20,6) yapıya zarar verecek kadar yakınlıkta ağaç olduğu anlaşılmıştır. Bununla birlikte bakım eksikliğine bağlı olarak sarmaşık / bitkilenme yoğun olarak görülmektedir. 65 cami (%60,7) taban kirişinde, 37'si (%34,6) ise duvar yüzeylerinde de devam edecek şekilde sarmaşığa maruz

kalmıştır. Özellikle terk edilen ve işlevsiz kalan camilerde caminin içine girmeyi engelleyecek seviyede bitkilenme görülmüştür (Şekil 5.27).

Engiz Cami

Dalbahçe Cami

Şekil 5.27 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen biyotik bozulmalar (ağaç ve bitkiler)

Ahşaplarda tespit edilen fiziksel bozulmalar, güneşin ultraviyole (UV) ışınları etkisi sonucu renk değişimi ile yağış ve sıcaklık değişimine bağlı bozulmalardır (ahşap üzerinde çatlaklar). Ahşap camilerin beden duvarları, revak dikmeleri ve döşemeleri gibi açık hava etkisine maruz kalan elemanlarında dış hava koşullarının etkisiyle koyu renkli yüzeyler açılmakta, açık renkli olanlar ise koyulaşmaktadır (Kartal, 2013). Farklı ahşap cinslerinde güneş ışığının renge etkisi, Koşaca Camisi'nin kuzey ve güney cephesinden okunmaktadır (Şekil 5.28). Ahşabın açık hava etkisi ile renk değişimine uğraması yapının eskilik değerine işaret etmektedir (Uzun, 2016).

Şekil 5.28 Koşaca Camisi'nin kuzey ve güney cephesinde abiyotik bozulma

Ahşaplarda görülen diğer abiyotik bozulmalar, yağmur, kar gibi hava olayları ve sıcaklık değişimleri kaynaklıdır. Dış hava koşullarına maruz ahşaplarda yüzey pürüzlülüğü, yüzeysel erozyon ve çatlaklar gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır (Kartal, 2013) (Şekil 5.29).

Dağdıralı Cami

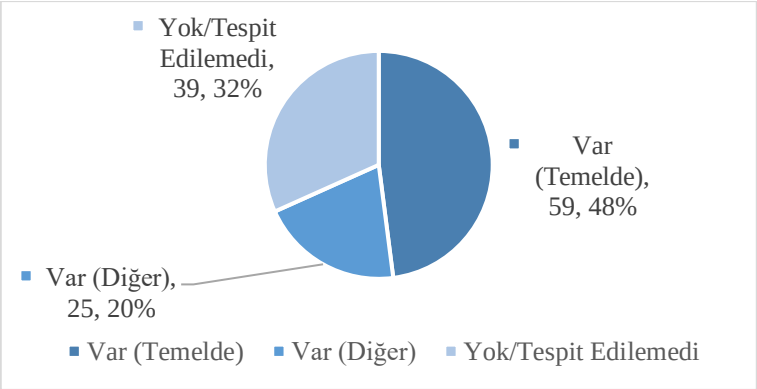
Bekdemir Cami

Karlı Cami

Şekil 5.29 Samsun ahşap yığma camilerinde görülen abiyotik bozulmalar

Niteliksiz müdahaleler: Kırsaldaki ahşap camilerin karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlardan biri 'niteliksiz ve bilinçsiz' şekilde yapılan müdahalelerdir. Yöre halkının büyük çoğunluğu çimentoyu bir 'kurtarıcı' gibi görmektedir. Özellikle su ile teması kesmek adına (yağmur suyu, zeminde biriken su vb.) çimentoyu kullandıklarını birçok kişi ifade etmiştir. Bu nedenle de 59 camide (%55,1) yapı-zemin ilişkisine çimento ile müdahale edilmiştir (Şekil 5.30). Temel taş ayakların arasının çimento harç kullanılarak taş duvar örüldüğü ya da beton döküldüğü örneklerle beraber yakın zamanda taşınan bazı camilerin betonarme bir platforma ya da betonarme bir kat üzerine oturtulduğu camiler de bulunmaktadır (Şekil 5.31). Beton merdiven, rampa yapımı ya da ahşap döşemedeki boşluğun beton ile doldurulduğu örneklere de rastlanmıştır. Ahşap camilere betonarme bir son cemaat yerinin eklendiği örneklerde de ahşap çimento ile temas ettirilmiş olup ahşaptaki çürümeler bu noktalarda yoğunlaşmaktadır.

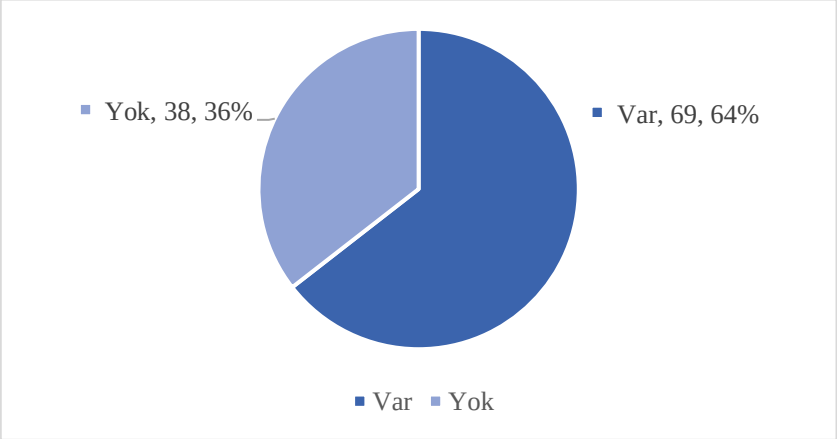
Şekil 5.30 Samsun'daki ahşap camilerde tespit edilen çimento esaslı malzeme ile müdahale grafiği

Şekil 5.31 Samsun'daki ahşap camilerde tespit edilen çimento esaslı malzeme müdahaleleri

Camilerin konumları incelendiğinde Cuma camisi niteliğinde olanların köy merkezleri dışında, ormanlık bir alan içerisinde ve akarsu kaynağına yakın bir konumda inşa edildikleri görülmektedir. Bu camiler çoğunlukla mezarlık alanı içerisindedir. Köy merkezlerinde inşa edilen camilerin de halkın sosyalleşebileceği açık alanlarının olduğu anlaşılmaktadır. Ancak zaman içerisinde 107 camiden

69’unun (%64) avlularında imamlar için lojman, köy odası ya da wc, şadırvan gibi ekler yapılarak özgün vaziyet planları değişmektedir (Şekil 5.32).

Şekil 5.32 Samsun’daki ahşap camilerin avlusunda yeni yapı inşası grafiği

Camilere ihtiyaç nedeniyle yapılan müdahalelerden biri de plan şemalarındaki değişikliklerdir. Ahşap yığma camiler yapım tekniğinin özelliklerine göre iç plan şemasında müdahaleye çok fazla izin vermemektedir. Bu nedenle müdahalelerin daha çok yapının dışına yapılan ekler şeklinde olduğu anlaşılmıştır. 107 camiden 47’sinde (%43,9) girişinde betonarme ek ya da sundurma tespit edilmiştir.

Bazı müdahaleler ise iç mekâna yönelik olup kalıcı müdahaleler olarak değerlendirilebilir. Kavak’taki Çakallı Camisi’nin harimi başka yanan bir caminin ahşapları kullanılarak doğu-batı yönünde büyütülmüştür. Salıpazarı Esenli Camisi’nde ise kıble duvarı kaldırılmış, yerine betonarme karkas bir bölüm eklenerek harim mekânının büyümesi sağlanmıştır (Şekil 5.33). Benzer bir uygulama Çarşamba ilçesindeki Gökçeli Camisi’nin batı duvarı için uygulanmıştır. Kavak Tatarmuslu Camisi’nde ise harim ile son cemaat yeri arasındaki duvarın kaldırılarak harimin büyütüldüğü anlaşılmaktadır.

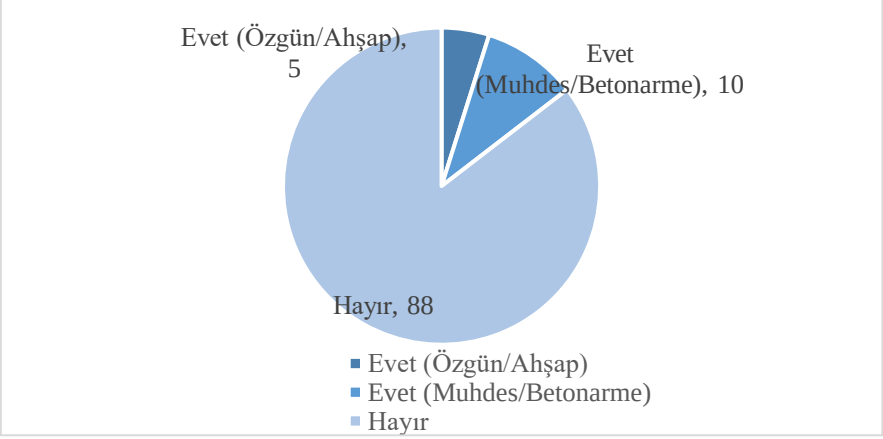
İl genelindeki cami sayısı göz önünde bulundurulduğunda genel olarak camilerin harim mekânının özgünlüğünü korumaya devam ettiği söylenebilir. Ancak özgünde iç mekândan çatı konstrüksiyonunun görüldüğü ama günümüzde düz tavan olarak kaplandığı örneklere de rastlanmaktadır[164].

[164] Şeyhhabil Camisi, Dağdıralı Cami, Karacalı Cami, Yeni Cami

Şekil 5.33 Sarıhasan Esenli Camisi kıble duvarının kaldırılıp betonarme karkas olarak büyütülmesi (Aktaş, 2022)

İç mekânda farklılaşmaya sebep olan mekânlar genellikle imam odalarıdır. Özellikle atanmış imamı olan camilerde güvenlik amaçlı olduğu söylenen (zimmetli ses ekipmanları vb. saklanması için) imam odaları çoğunlukla sökülebilir şekilde ana mekândan ya da son cemaat yerlerinden ayrılmıştır. Vakit namazlarında kullanılmaya devam eden bu camilere muhdes betonarme minarelerin de eklendiği, bunun bazı durumlarda yasal soruşturma açılmasına sebep olduğu da görülmüştür. 107 camiden 11'inde muhdes betonarme minare tespit edilmiştir (Şekil 5.34).

Şekil 5.34 Samsun'daki ahşap camilerde minare varlığı grafiği

Samsun ahşap camilerinin cephe özelliklerine bakıldığında camilerin karakteristik görünümlerini revak ve harim mekânlarıyla sağladıkları anlaşılmaktadır. Plan şemasına benzer şekilde cephe düzeninde de yapım tekniğine bağlı olarak harim beden duvarlarına çok fazla müdahale yapıl(a)madığı görülmüştür. Ancak cephelerde havalandırma ve aydınlatma için ahşap yığma duvarlar sonradan testere ile kesilerek küçük boşluklar açılmıştır. 107 camiden 62'sinde (%57,9) cephede boşluk açıldığı tespit edilmiştir. Cephedeki özgün boşlukların ise çoğunlukla

kapatılmadığı sadece 21 camide (%19,6) bu şekilde bir uygulama yapıldığı tespit edilebilmiştir. Şeyhhabil Camisi'nde özgün havalandırma boşlukları cam ile kapatılmıştır. İl genelinde revağı olan 44 camiden 19'unun (%17,8) revağı sökülebilir (Şekil 5.35), 9'u (%8,4'ü) kalıcı olacak şekilde kapatılmıştır.

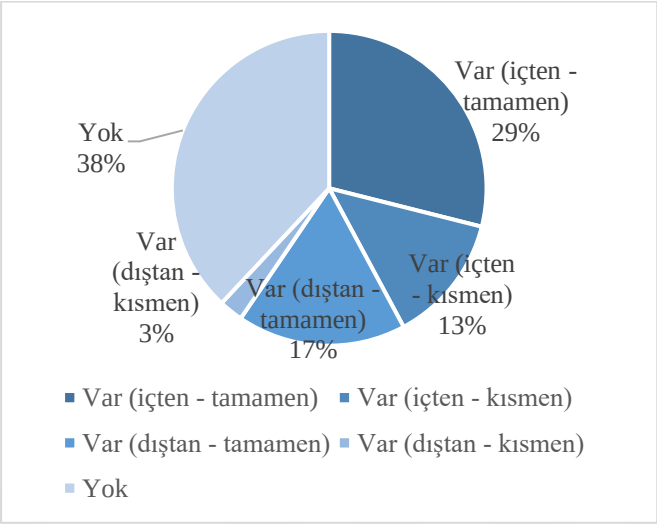

Şekil 5. 35 Porsuk Camisi'nin sac ile kapatılan revakları (Aktaş, 2023)

Cephelerde yapılan niteliksiz müdahalelerden biri de ahşap beden duvarlarındaki niteliksiz eklerdir. 107 camiden 57'sinde (%53,3) klima ünitesi, metal elemanlar, muhdes yağmur iniş borusu gibi niteliksiz ekler tespit edilmiş olup bunlar kaldırılabilir durumdadır. 85'inde (%79,4) ise içte ve dışta aydınlatma, ses sistemi (hoparlör) vb. aletlerinin ekli olduğu tespit edilmiştir. 73'ünde (%68,2) ise iç mekânda ahşap beden duvarları üzerinde niteliksiz elemanlar (halı, tabela, askı, tesbihlik vb.) asılıdır.

Beden duvarlarına içten ve dıştan yapılan müdahaleler sadece asılı niteliksiz elemanlar değildir. Bazı camilerde içten ve dıştan ahşap ya da plastik malzeme ile kaplama yapılırken (Şekil 5.36) bazılarında 'estetik' kaygılarla beden duvarlarının boyandıkları görülmektedir. Camilerin dıştan tamamen pvc ile kaplandığı 3 örnek bulunmakla beraber dıştan kısmen kaplı olan camilerde kaplama malzemesi olarak sac kullanılmış olup kaplamalar hâkim rüzgâr yönünde, ahşabı sudan korumak maksatlı yapılmıştır. İçten yapılan kaplamalarda çoğunlukla lambri kullanılmış olup ahşap 'perde'lerin arasındaki boşluktan iç mekâna hava, soğuk ve toz girmesini engellemek maksatlı yapıldığı öğrenilmiştir. Yağlı boya uygulaması ise daha çok 'estetik' amaçlı yaygın bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Özellikle Salıpazarı ve Alaçam ilçelerindeki camilerde yağlı boyanın yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. Yağlı boya uygulamaları özellikle iç mekanlarda ahşap

oyma bezemelere zarar vermektedir. Bazı camilerde ise kalemişi görünümünde özgün olmayan, niteliksiz bezemeler yapılmıştır.

Şekil 5. 36 Samsun'daki ahşap camilerin beden duvarlarında kaplama yapılması

Zaman içerisinde ahşap camilerde bozulmaya bağlı olarak yapı elemanlarının da değiştirildiği anlaşılmaktadır. Doğramalar yenilenirken genellikle ahşabın kullanıldığı, 6'sında aynı malzeme ile ancak farklı tasarım ile yeni doğramaların üretildiği tespit edilmiştir. 11 camide ise ahşap pencereler pvc olarak değiştirilmiştir.

En çok değiştirilen elemanlardan biri de çatı üst örtüsüdür. Özellikle erken tarihli örneklerde özgün çatı örtüsünün hartama olduğu düşünülmektedir. Köy halkı ile yapılan görüşmelerde Gürçam Merkez Cami'nin özgün çatı örtüsünün hartama olduğu net bir şekilde tariflenmiş olup, yaklaşık 15-20 yıl öncesine kadar kaplamanın varlığını sürdürdüğü bilgisi edinilmiştir. Zaman içerisinde camilerin çoğunda çatı strüktürü korunmakla beraber kiremit altı tahtalarının ve çatı üst örtü kaplamasının yenilendiği görülmektedir.

Revaklı camilerde en çok değiştirilen yapı elemanlarından biri de ahşap döşeme kaplamalarıdır. Terme'deki Dağdıralı ve Yenicami Camilerinde özgün döşeme tahtalarının üzerine muhdes ahşap döşeme kaplamaları çakıldığı anlaşılmıştır.

Camilerde tespit edilen sorunlardan biri de vandalizmdir. Bazı camilerde define maksatlı kazıların yapıldığı, kasıtlı olarak camiye zarar verildiği[165] görülmüştür.

[165] Örneğin Yavaşbey Camisi'nin özgün dikmesine matkap ile verilen zarar sonucunda yapanlar hakkında yasal işlem başlatılmış olup ceza almaları sağlanmıştır (SKVKBK Arşivi).

Tekkeköy'deki Çayırçökek Camisi'nin kaçak kazı yapılırken yıkıldığı bildirilmiştir (SKVKBK Arşivi).

Bakımsız kalan / terk edilen camilerin içinde hayvanların (özellikle yarasa gibi kuşların) yuva yaptıkları, bazı kazıcı hayvanların da cami altlarına yuva yaparak camiye zarar verdikleri tespit edilmiştir (Şekil 5.37).

Şekil 5. 37 Terk edilen Kalıkdemirci Camisi'ndeki yuvalar (Aktaş, 2024)

Ahşap camiler için en büyük tehditlerden biri de yangındır. Soba kurulumu nedeniyle camilerin yarısında (54 cami) bir dönem cephelerde boşluk açıldığı tespit edilmiştir. 107 camiden 19'u (%17,9'u) hâlâ soba ile ısıtılmaya devam edilmektedir. Camilerden 15'i (%14,2) elektrikli ısıtıcı ile, 9'u (%8,5) ise klima ile ısıtılmaktadır. Sadece Pazar Camisi'nde restorasyon sonrası radyatör eklendiği görülmüştür. Her ne kadar bazı camilerin içlerinde el tipi yangın söndürme cihazları bulunsa da yangın esnasında camilere dıştan müdahale imkânı bulunmamaktadır.

5.2 Samsun'daki Ahşap Yığma Camiler için Koruma Önerileri

Yapılan masa başı ve saha çalışmaları doğrultusunda il genelindeki 107 ahşap yığma cami için tespit edilen koruma sorunları Bölüm 5.1'de, 'ulusal seri miras adayı' olarak önerilen 9 camiye ait koruma sorunları ise Bölüm 4'de ilgili başlıklar altında sunulmuştur. Tüm bu incelemeler doğrultusunda il genelindeki ahşap camilerin ortak koruma sorunlarına sahip oldukları anlaşılmıştır. Bu bölümde yasal-idari, belgeleme, farkındalık – mimari sunum sorunları ve özgün mimarinin koruma sorunları başlıklarının her biri için koruma önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Her bir başlık için ayrı olarak hazırlanan soruna paralel yazılmış öneri tablolarında il genelindeki camiler ve ulusal seri miras adayı camiler özelinde tespit edilen konular maddeler halinde özetlenmiştir. İlgili yasal mevzuat (2863 sayılı Kültür ve

Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 660 No'lu İlke Kararı, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği) ile ulusal (ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013) ve uluslararası koruma tüzükleri (ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017, ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999) incelenerek çözüm önerileri geliştirilmiştir. Tez kapsamında ahşap camiler için özel olarak teze özgü geliştirilen öneriler ise tablolarda italik ve renkli olarak diğer önerilerden ayrı olarak sunulmuştur (Tablo 5.1, 5.2, 5.3, 5.4).

5.2.1 Yasal – idari sorunlar için geliştirilen koruma önerileri

Bölüm 5.1.1'de ayrıntılı olarak sunulan yasal-idari koruma sorunları, tescil sürecinde yaşanan sorunlar, ilgili kurum ve kuruluşlar (Vakıflar, müftülük, belediyeler vb.) arasındaki iletişim ve yetki sorunları ve ilgili kurum ve kuruluşların çeşitli idari konulardaki eksiklikleri başlıkları altında gruplandırılmıştır (Tablo 5.1). Yapılan tespitler belirlenen sorunların çoğunlukla yetki karmaşası ile ilgili olduğunu ve il genelindeki ahşap camilerin kapsamlı bir yönetim anlayışıyla ele alınmadığını göstermektedir. Bu nedenle öncelik 107 camiyi kapsayacak bir yönetim planı oluşturulmasına verilmelidir. Bu doğrultuda, camilerin korunmasında sorumlu paydaşlar arasında (Samsun Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri, SKVKBK, KUDEB, SVBM, Samsun Müftülüğü, İl Defterdarlıkları vb.) farklı aşama ve farklı boyutlarda yetki, görev ve sorumluluklar açıkça tanımlanmalı, kurumlar arası iletişim arttırılarak şeffaf ve kapsayıcı kararlar alınmalı, ilgili bütün seviyelerdeki karar vericilerin koruma süreçlerine katılımları teşvik edilmelidir. 2023 yılında DML'ne giren "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri" için hazırlanan yönetim planı ahşap yığma camiler için öncü niteliktedir (Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate for Cultural Properties and Museums, 2022b). Önerilen yönetim planının diğer illerdeki ahşap yığma camiler için de uyarlanması ülke genelinde ahşap yığma camiler için ortak bir yöntem geliştirilmesine imkân tanıyacaktır. Bu durum tez kapsamında ulusal seri miras olarak önerilen ahşap yığma camiler için de destekleyici nitelikte olacaktır.

Tablo 5.1 Yasal – idari sorunlar ve tez kapsamında geliştirilen öneriler

YASAL - İDARİ SORUNLAR	GELİŞTİRİLEN ÖNERİLER
Tescil sürecinde yaşanan sorunlar ▪ Bazı camilerin koruma gruplarının belirlenmemesi, ▪ Camilerin korunması gerekli kültür varlığı olarak tescili ile koruma gruplarının I olarak belirlenmesi arasındaki 6- 25 yıllık zaman farkları, ▪ Tescilli camilerin büyük bölümünde koruma alanı / tampon bölgenin belirlenmemesi, ▪ Belirlenen koruma alanlarının parsel sınırı olarak kabulü ya da camiden 5m, 10m gibi çekme mesafesi şeklinde tanımlanması, ▪ Cami yapı grubunun parçası olan özgün yapıların (türbe vb.) ve mimari öğelerin (çeşme vb.) tescilinin yapılmaması, ▪ Özgün ve nitelikli camilerin tescil tarihlerinin yakın tarihli (2009-2010) olması,	- Henüz koruma grupları belirlenmemiş olan camilerin koruma grupları SKVKBK tarafından belirlenmelidir (A, md.57). - Henüz koruma alanı belirlenmemiş olan camiler için SKVKBK tarafından koruma alanları belirlenerek bu alanlar içinde bulunan muhdes yapılar kaldırılarak camilerinde özgünlüğü ve bütünlüğünü tehdit edecek yeni yapılaşmaya izin verilmemelidir. - Daha önce koruma alanı belirlenmiş camilerin parsel sınırı ya da 5,10 m. gibi çekme mesafeleri şeklinde belirlenen sınırlar yeniden değerlendirmeli, camilerin özgünlüğünü ve görsel bütünlüğünü koruyacak şekilde yeni yapılaşma kararları alınmalıdır. - Yapı grubunun bir parçası olan özgün yapıların ve cami çevresinde bulunan anıt ağaçların tescillenmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
İlgili kurum ve kuruluşlar (Vakıflar, müftülük, belediyeler vb.) arasındaki iletişim ve yetki sorunları ▪ Birden fazla sorumlu kurum ve kuruluş (Vakıflar, Müftülük, Belediye vb.) arasında yaşanan iletişim ve yetki sorunları, ▪ Büyükşehir yasası ile büyük bir bölümü köy tüzel kişiliğine ait olan camilerin mülkiyetinin çeşitli kurumlara (Maliye Hazinesi, Samsun Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyeleri vb.) dağıtılması, ▪ Mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesi, Maliye Hazinesi vb. olmasına rağmen camilerin kullanım haklarının Diyanet İşleri Başkanlığı'na devredilmesi sonucu yaşanan yönetim sorunları, ▪ Caminin restorasyon projelerinin SKVKBK tarafından onaylanmasının üzerinden 5-6 yıl gibi bir zaman geçmesine rağmen restorasyon çalışmalarının başlatılmaması, ▪ Mülkiyeti Vakıflar'a ait olan caminin sorumlu olduğu alanın sadece caminin oturma alanı ile sınırlı olması ve cami çevresi ile mezarlık alanındaki yönetim sorunu, ▪ Tescil sürecinde idari yöneticilerin nitelikli ahşap caminin tesciline karşı oy kullanması,	- Camilerin korunmasındaki paydaşlar arasında (yerel yönetimler, koruma kurulu, uygulamacılar, mülk sahibi kurumlar vb.) farklı aşama ve farklı boyutlarda yetki, görev ve sorumluluklar açıkça tanımlanmalı (E, md. V.3), kurumlar arası iletişim arttırılarak şeffaf ve kapsayıcı kararlar alınmalı, ilgili bütün seviyelerdeki karar vericilerin koruma süreçlerine katılımları teşvik edilmelidir. - Mülkiyeti kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan camilerde restorasyon çalışmalarının gerçekleştirilmesi için gerekli ödeneklerin ayrılması adına işlemler yapılmalıdır (A,md.10). - Camiler ile ilgili karar verici durumdaki birimlerde çalışanların konunun uzmanlarından oluşması sağlanmalıdır (E, md. V.2).
İlgili kurum ve kuruluşların çeşitli idari konulardaki eksiklikleri ▪ Mevcut kültür ve turizm eylem planında dini mimari miras potansiyelinin ele alınmaması, ▪ Bazı camilerde Samsun Müftülüğü tarafından atanmış resmî görevli (imamın) olmaması, ▪ Ahşap camilerin yakınında yeni betonarme cami inşasına izin verilmesi ve böylece ahşap camilerin işlevsiz kalması, ▪ Tescilli olduklarından yıkılmasına rağmen cami molozlarının özgün konumunda yığılarak dış hava koşullarına maruz kalacak şekilde terk edilmesi, güvenlik bakımından sorun teşkil etmeleri, ▪ Ahşap camilerin çevresinde caminin belgeleme ve projeleri yapılmaksızın hazırlanan çevre düzenleme projelerinin Kurul tarafından onaylanması ve onaylı projeler gerçekleştirilirken camiye müdahale edilmesine rağmen yasal işlem başlatılmaması, ▪ Bazı camiler korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillendikten sonra camiye ve çevresine niteliksiz müdahaleler ve ekler yapılmasına rağmen konuyla ilgili yasal bir işlem başlatılmaması, ▪ Cami temelinde yapılan define kazılarıyla ilgili yasal işlem başlatılmaması, ▪ Bazı camilerde niteliksiz/ hatalı/ eksik restorasyon projelerinin uygulanması, düzeltme ve güncellenme istenmemesi ▪ Özgün ya da dönem eki olduğu düşünülen eklerin onaylı restorasyon projelerinde kaldırılma talebinin uygun görülmesi	- Ahşap yığma camilerin sahip olduğu değer ve potansiyellerinin ilgili kurumlarca (Samsun Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kalkınma Ajansı vb.) farkındalığının sağlanması ve geliştirilecek yeni kültür, turizm, koruma eylem planlarında yer alması için çalışmalar başlatılmalıdır. - Samsun Müftülüğü geleneksel ahşap camilere yakın ya da avlusunda bulunan betonarme camilerde görevlendirdiği din görevlilerinin iş tanımını genişleterek yakınlarındaki ahşap camilerin sürekli bakımı ve korunmalarında sorumlu olmaları için kararlar almalıdır. -İlgili kurumlar arasında yapılacak bir protokol ile ahşap camilerin periyodik bakım-onarımlarının yapılması sağlanmalıdır. - Resmi olarak atanmış görevlinin olmadığı ve yakında betonarme caminin olmadığı camilerde (özellikle işlevsiz kalan Cuma camilerinde) 'fahri imam' uygulamasının devam ettirilmesi sağlanabilir. Camiden sorumlu bu kişinin çevre köy halkı tarafından belirlenmesi ile camilerin sürekli bakımları yaptırılabilir. - Sürekli olarak kullanılmaya devam eden camilerin yakınında yeni betonarme cami inşasına izin verilmemeli, ahşap camilerin basit onarımlarının yapılarak kullanımına devam ettirilmesi konusunda imamlar ve yöre halkı teşvik edilmelidir. Mekân ihtiyacı varsa alana özgü tasarım ilkeleri belirlenmelidir. - Tamamen yıkılmış camilerin molozları dış hava koşullarından korunacak şekilde muhafaza edilmeli, gerekli güvenlik önlemleri alınmalı, rekonstrüksiyon ihtimalinde uygun durumda olanların cami inşasında kullanılması sağlanmalıdır. Kullanılamayacak durumda olanlardan dendrokronolojik analizler ve ahşap cins tespiti için örnekler alınmalıdır. - Daha önce korunması gerekli kültür varlığı olarak tescili yapılan her cami için SKVKBK tarafından koruma alanı belirlenerek (C, md. 11/f) bu alan içinde yapılan bütün yasadışı inşaat işleri ile ilgili yasal işlem başlatılmalı (A, md. 16) ve niteliksiz ek / eklentilerin kaldırılması sağlanmalıdır. - Restorasyonların gerçekleştirilmesi sürecinde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli denetlemelerin yapılması konusuna özen gösterilmelidir (A, md. 18; B, md.II, e; Md. III). - Cami temelinde ve cami yakınlarında izinsiz define kazısı gerçekleştirenler hakkında yasal işlem başlatılmalıdır (A, md. 74). - Dönem eklerinin korunduğu koruma yaklaşımları benimsenmelidir (B, md. II.c; E, md. IV.2.3; F, md. 6).
Samsun genelindeki tüm camiler için geçerli olan sorunlar Ulusal seri miras adayı camiler özelinde genelden ayrışan sorunlar Tez kapsamında geliştirilen öneriler	**Önerilerde referans alınan kaynaklar:** *A- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* *B- 660 No'lu İlke Kararı* *C - Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği* *D – ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017* *E – ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013* *F – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999*

5.2.2 Belgeleme sorunları için geliştirilen koruma önerileri

Bölüm 5.1.2'de ayrıntılı olarak sunulan belgeleme sorunları, camilere ait yeterli mimari belgelemelerin yapılmaması, camiler ile ilgili arşiv belgelerine erişimdeki sorunlar, camiler ile ilgili bilimsel çalışmaların yetersizliği başlıkları altında sunulmuştur (Tablo 5.2). Her ne kadar il genelinde tespit edilen camilerin büyük çoğunluğu (107 caminin 98'i) korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiş olsa da camilerin kapsamlı olarak belgelenmediği, camilerin güncel durumları ile ilgili bilgilerin ilgili kurum arşivlerinde yeterince yer bulamadığı görülmüştür.

Kültür Bakanlığı bünyesinde Samsun'daki camiler özelinde hazırlanacak ve çevrimiçi güncellemeyi mümkün kılacak bir envanter sistemi geliştirilmeli ve ilgili diğer kurumların da bu sisteme erişimi sağlanmalıdır.

Camilerin mimari koruma projeleri SKVKBK'nda değerlendirilirken ahşap camiler için bazı kısıtlar getirilmeli ve ortak bir dil geliştirilmesi sağlanmalıdır. İl genelindeki ahşap yığma camilerin uluslararası ve multidisipliner bilimsel bir araştırma projesi için de büyük bir potansiyele sahip olduğundan ilerleyen dönemde proje çağrıları değerlendirilebilir.

5.2.3 Farkındalık – sunum sorunları için geliştirilen koruma önerileri

Bölüm 5.1.3'te ayrıntılı olarak sunulan farkındalık- sunum sorunları, ilgili kurumların resmi internet sitelerinde camiler ile ilgili tanıtımlara sınırlı ölçüde yer vermesi, tanıtım tabelalarının eksik – niteliksiz olması, yerel halkın ahşap camiler konusunda yeterli bilgisinin / koruma bilincinin olmaması, caminin temizliği ve iç düzeni ile ilgili sorunlar, ahşap yığma camilerin kültürel değerler olarak ulusal / millî eğitim müfredatında ya da ilgili lisans, lisansüstü programlarında yeterince dikkat çekilmemesi başlıklarıyla gruplandırılmıştır (Tablo 5.3). Ahşap camilerin korunması için farkındalık çalışmalarının gerçekleştirilmesi çok önemlidir. Doğrudan camiler ile ilişkisi olan köy muhtarları, imamlar ve yerel halka bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilmeli, düzenlenecek eğitimler, seminerler, çalıştaylar, geziler ile konuya dikkat çekilmelidir. Camilerin periyodik bakımları yapılarak kullanıcı ve ziyaretçilere özenli bir şekilde sunulmalı, camilerle ilgili bilimsel ve akademik bilgilendirmelerin yapılması sağlanmalıdır.

Tablo 5.2 Belgeleme sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler

BELGELEME SORUNLARI	GELİŞTİRİLEN ÖNERİLER
Camilere ait belgelemelerin yapılmaması ▪ İl genelinde günümüze ulaşmış güncel cami sayılarının tespitinin yapılmaması, ▪ Ahşap yığma camiler özelinde hazırlanan resmî envanter fişinin olmaması, ▪ Camilerin büyük bölümüne ait onaylı ve kapsamlı rölöve ve restitüsyon, restorasyon projelerinin bulunmaması, ▪ Onaylı rölöve ve projelerin bir kısmının kalite açısından yetersiz olması, ▪ Camilerde kullanılan ahşap cinslerinin belirlenmesi için analizlerin yapılmaması, ▪ Kalemişi bezemelerde pigment analizlerinin yapılmaması,	- Camilere ait kapsamlı mimari belgeleme çalışmaları yapılmalıdır (B, Ek: Rölöve-Restitüsyon-Restorasyon Projesi Hazırlama Esasları, md. 1; D, md.1-2; E, md. IV.1.1; F, Uygulama İlkeleri md. 1). - Tez kapsamında hazırlanan envanter formlarının dijitali SKVKBK ile paylaşılarak arşivdeki cami dosyalarına eklenebilir. SKVKBK'nun görev sınırı dahilindeki diğer illerde (Amasya, Ordu, Sinop) yer alan ahşap camiler için de bu fişlerin doldurulması sağlanabilir. Devam eden süreçte diğer koruma kurulları ile de paylaşılıp online bir envanter arşivi oluşturulabilir. - İl genelinde bulunan ahşap camilerin özellikleri göz önünde bulundurularak çevrimiçi düzenlemelerin yapılmasına olanak sağlayan Kültür Bakanlığı bünyesinde bir envanter sistemi geliştirilmeli, ilgili diğer kurumların da bu sisteme erişimi sağlanmalıdır. İlerleyen aşamalarda özellikle Karadeniz Bölgesi'nde bulunan benzer yapıların da aynı sistemle belgelenmesi konusu üzerine çalışmalar yapılmalıdır. - Samsun'daki ahşap yığma camilerin tamamının tez kapsamında belgelenmesi hedeflense de gözden kaçan cami olma ihtimali göz ardı edilmemelidir. Yerel yönetimler ile iletişime geçilerek güncel sayının tespiti sağlanabilir. - Önerilecek bir araştırma projesi ile il genelindeki camilerin tamamının rölövesi hazırlanmalı, görsel belgelemeleri yapılmalıdır. - Hazırlanacak rölövelerde kullanılmak üzere ortak lejant geliştirilmeli, nokta ve sistem detayları çizilmeli, statik raporları hazırlanmalıdır. - Sorumlu kurumlar öncelikle nitelikli ve risk durumundaki ahşap camilerin restorasyonu için bütçe sağlamalıdır. - Camilerin rölövelerinin ve projelerin nitelikli ve güncel koruma yaklaşımlarıyla hazırlanmasına dikkat edilmelidir. - Samsun'da kurulacak ahşap laboratuvarları ile camilerde kullanılan ağaç cinslerinin tespiti sağlanabilir. - Samsun'da kurulacak laboratuvarlar ile kalemişi bezemelerde pigment analizlerinin yapılması sağlanabilir.
Camiler ile ilgili belgelere erişim konusundaki sorunlar ▪ Camilerin çoğunlukla güncel fotoğraflarının kurul arşivlerinde yer almaması (Çok büyük bölümünün sadece tescil için raporlama yapılırken fotoğraflandığı anlaşılmıştır. Sahada yıkıldığı tespit edilen camilerden bazılarının yıkımına dair bilgiler Kurul arşivinde bulunmamaktadır.) ▪ Bazı camiler ile ilgili koruma kararları, hazırlanan raporlar ve projelere SKVKBK arşivinden ulaşılamaması, ▪ Bazı camilere yapılan niteliksiz müdahaleler ile ilgili tespit evraklarının kurul dosyasında olmaması,	- Özellikle bakımsız kalan / terk edilen camiler 1 yıl içinde bile büyük değişime uğramakta/özgünlüklerini kaybetmektedir. Hem durum tespiti hem de acil müdahale için periyodik olarak camilerin görsel olarak belgelenmesi ve dijital bir arşivde saklanması sağlanabilir. - Camiler ile ilgili alınan her türlü karar, belge, fotoğraf vb. veriler ilgili kurum arşivlerinde saklanmalı, konuyla ilgili uzmanların inceleme ve kullanımına açık tutulmalıdır (D, md. 1, 2, 27, 28, 31; E, md. IV.1.4; F, Uygulama İlkeleri Md. 1). - Camiler ile ilgili gerçekleştirilen bütün müdahaleler usulünce belgelenmeli ve ilgili kurum arşivlerinde diğer belgeler ile beraber saklanmalıdır (E, md. IV.2.8)
Camiler ile ilgili bilimsel çalışmaların yetersizliği ▪ Ahşap camiler ile ilgili ulusal bazı çalışmaları yapılmış olsa da mimari koruma bakış açısıyla yapılan çalışmaların az olması, ▪ Ahşap camilerin uluslararası literatürde yeteri kadar temsil edilmemesi, ▪ Sadece sınırlı sayıda caminin yapım tarihlerinin dendrokronolojik analizlerinin yapılması, ▪ Ahşap camilerdeki izlerin ve sembollerin anlamları ile ilgili yeterli çalışma olmaması,	- İl genelindeki ahşap camileri konu alan bilimsel bir araştırma projesi hazırlanarak çeşitli disiplinlerden uzmanların (mimarlık, inşaat mühendislilği, orman fakültesi, sanat tarihi, arkeoloji, coğrafya vb.) katkı sunması sağlanabilir. - Ahşap camilerle ilgili mimari koruma alanınıda daha fazla çalışma yapılması sağlanabilir. - Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından il genelindeki camileri konu alan kapsamlı bir kitap hazırlanabilir.
Samsun genelindeki tüm camiler için geçerli olan sorunlar Ulusal seri miras adayı camiler özelinde genelden ayrışan sorunlar Tez kapsamında geliştirilen öneriler	**Önerilerde referans alınan kaynaklar:** *A- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* *B- 660 No'lu İlke Kararı* *C - Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği* *D – ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017* *E – ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013* *F – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999*

Tablo 5. 3 Farkındalık – sunum sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler

FARKINDALIK - SUNUM SORUNLARI	GELİŞTİRİLEN ÖNERİLER
İlgili kurumların resmi internet sitelerinde camiler ile ilgili tanıtımlara sınırlı ölçüde yer vermesi ▪ Samsun Valiliği'nin resmi internet sitesinde kagir camiler tanıtılırken ahşap yığma camilere ait bir tanıtımın olmaması, ▪ Samsun Müftülüğü'nün resmi internet sitesinde ahşap yığma camilere ait bir tanıtımın olmaması, ▪ Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin resmi internet sitesinde ahşap yığma camilere özel bir tanıtımın olmaması – sadece ilçe tanıtım bölümlerinde çok kısa ve eksik bilgilere yer verilmesi, ▪ Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan Samsun Turizm Rehberi'nde nitelikli camilerin çok azına yer verilmesi ve çok sınırlı bilgilerin olması, ▪ 'Samsun Mobil' uygulamasında oluşturulan Samsun rotalarında sadece 2 camiye yer verilmesi, ▪ DOKAP kapsamında Samsun'daki ahşap camilerden 50'sine yer verilmesi,	- İlgili resmî kurumların (Samsun Valiliği, Samsun Büyükşehir Belediyesi, İlçe Belediyeleri vb.) resmî web sitelerinde ve sosyal medya hesaplarında ahşap yığma camilerin tanıtımına daha fazla yer vermeleri sağlanmalıdır. - Mevcut ahşap camilerin konumları online haritalara işlenerek oluşturulacak uygulamalar ile ziyaretçilerin yakınlarında bulunan ahşap camilerin konumlarını görüntülemesi, fotoğraflarına ve kısa künye bilgilerine ulaşması sağlanmalıdır. Çeşitli resmi internet sitelerinde ve sosyal medya hesaplarından uygulamanın tanıtımı yapılmalıdır. Daha önce başlanmış olan DOKAP projesi ile bu çalışmalar birleştirilebilir.
Tanıtım tabelalarının eksik – niteliksiz olması ▪ Camilere ait özel hazırlanmış tanıtım – bilgilendirme tabelalarının olmaması, ▪ Müftüklere ait olan tabelaların ahşap camiler özelinde hazırlanmaması, ▪ Camiye ait tanıtım ve yönlendirme metinlerin sadece Türkçe hazırlanması, ▪ Tanıtım belgelerinde yanlış, eksik ve bilimsellikten uzak verilere yer verilmesi,	- Özgün ve nitelikli ahşap yığma camiler başta olmak üzere camiler için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın görüşü ile Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış kahverengi yönlendirme tabelaları yol ayrımlarına yerleştirilmelidir. - Önerilecek araştırma projesi kapsamında ahşap yığma camiler için hazırlanacak özel grafik tasarımlı yapıya ait yapım tarihi / dönemi, yapım tekniği vb. bilimsel bilgileri içeren tanıtım tabelaları hazırlanmalıdır. Bu tabelalar ayaklı bir sistemle yapı / revak girişlerine yerleştirilmelidir. Tanıtım levhalarına eklenen karekodlar ile ziyaretçilerin önerilen 'mobil uygulamaya' (DOKAP) yönlendirilmesi sağlanabilir. Böylelikle bir camiyi ziyaret eden kişilerin çevresinde benzer camilerin varlığından haberdar olup ziyaret etme imkanı olabilir. - Öncelik turistik ziyaretlerin yoğun olduğu ahşap camilere (Göğceli, Pazar, Çakallı, Bekdemir, Orduköy camileri) verilmek üzere cami tanıtım levhalarının İngilizce olarak da hazırlanması sağlanmalıdır.
Yerel halkın ahşap camiler konusunda yeterli bilgisinin / koruma bilincinin olmaması ▪ Samsun'da yaşayan halk ve yerli turistin ildeki ahşap yığma cami potansiyelini bilmiyor oluşu, ▪ Bazı ahşap camilerin tescilinin yöre halkının ahşap camiyi yıkarak yerine betonarme cami inşası talebi üzerine gerçekleştirilmesi, ▪ Camilerin bir bölümünün terk edilmesi – bakımsız kalması, ▪ Köydeki kullanıcıların yaptığı onarımlarda çimento kullanımı, ▪ Camilerde bilinçsiz bir şekilde yangına sebep olabilecek ısıtıcıların (soba, klima, elektrikli ısıtıcı vb.) kullanılması, ▪ Camide "fahri müezzin" olarak görev yapan görevlinin yanlış, eksik ve bilimsellikten uzak bilgiler vermesi, ▪ Camilerde somut olmayan kültür mirasının (bayramlaşma, 'ziyret', ..) sürdürülmemesi,	- Samsun Kent Müzesi'nde ahşap yığma camilere özel bir bölüm ayrılmalıdır. - Şehrin çeşitli yerlerinde ahşap camiler ile ilgili tanıtım çalışmaları yapılmalıdır. -Öncelikle muhtarlar ve imamlarla başlamak üzere ahşap camisi olan köy halklarıyla bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır. Yerel halkın ahşap camileri benimsemesi ve korunmalarına destek olmaları için aktif katılımları sağlanmalıdır. - Yöre halkına yapılacak bilinçlendirme çalışmaları ile bakımsız kalan camilerin tekrar kullanılmaya başlanması teşvik edilmelidir. Bazı camilerin basit onarım ile yeniden kullanılabilir hale geleceği düşünülmektedir. - İlgili kurumlar tarafından yerel halka yönelik (özellikle cami imamları ve muhtarlar) farkındalık çalışmaları yapılmalı ve her bir yapı için hazırlanan bilimsel kataloglar bu kişilerle paylaşılarak ziyaretçilere bu doğru bilgilerin aktarılması sağlanmalıdır. - Camilerden sorumlu kişilere ahşap camilerin yapı malzemesi ve tekniğine dair bilgiler verilmelidir. Böylelikle çimento, vernik gibi ahşaba doğrudan zarar verebilecek uygulamaların önüne geçilebilir. - Ziyaretçiler ve kullanıcıların ısınması için kullanılan aletlerin kontrollü bir şekilde kullanılması sağlanmalı, camilerin elektrik tesisatları yenilenmelidir. - Yangın için gerekli önlemler alınmalı, acil uyarı sistemleri, yangın söndürme sistemleri öncelikle nitelikli ve özgün yapılara verilecek şekilde camilere eklenmelidir. - Yöre halkı eskiden varlığı bilinen ve sınırlı camide devam ettirilen bayramlaşma, ziyret, güreş, keşkek vb. somut olmayan mirası sürdürmeleri konusunda bilinçlendirilmeli, muhtarlıkların ve ilçe belediyelerinin organizasyonda görev almaları sağlanmalıdır.
Caminin temizliği ve iç düzeni ile ilgili sorunlar ▪ Caminin temizliği ve düzeniyle ilgili sorunların ibadet mekânı algısını olumsuz etkilemesi, ▪ İç mekanda beden duvarlarına takvim, resim, halı, duyuru vb. asılması,	- Camilerin güncel kullanım durumlarına uygun olacak şekilde camilerin bakımından sorumlu kişiler tespit edilmeli (imam, muhtar, fahri imam vb.), periyodik olarak caminin iç ve dış mekanlarının temizliği ve bakımıyla ilgilenmeleri sağlanmalıdır. - Beden duvarlarına herhangi bir şey çakılmamalı ve asılmamalıdır. Sürekli kullanılan camilerde duyurular için ayaklı sunumlar tercih edilebilir.
Ahşap yığma camilerin ulusal / millî eğitim müfredatında ya da ilgili lisans, lisansüstü programlarında yeterince dikkat çekilmemesi ▪ İl genelindeki potansiyelin okul öncesi ve ilkokul seviyesinde tanıtımının olmaması, ulaşılabilen bir çalışma / proje yokluğu, ▪ Ortaokul seviyesinde hazırlanan 'Şehrimiz Samsun' kitabında ahşap camilere ilgili sınırlı yer verilmesi, ▪ Samsun'da bulunan teknik liselerin müfredatında ahşap camiler özelinde ders ya da bilgilendirme olmaması, ▪ Şehirdeki mimarlık fakültelerinde ahşap camiler ile ilgili seçmeli ders olmaması...	- Ahşap yapıların tanınması, öneminin anlaşılmasını sağlayan eğitim programları bilinçlenmenin önemli bir parçasıdır. Bu konuda tüm paydaşlar aktif rol almalıdır. Üniversitelerin ilgili bölümleri, sivil toplum örgütleri, ilgili kurum ve kuruluşlar ile medyanın desteği alınarak işbirliği sürekli hale getirilmelidir (D, md. 34, 35; E, md. VI, F Uyg. İlkeleri md. 7). - Okulöncesi ve ilkokul öğrencilerini kapsayan farkındalık çalışmaları / projeler düzenlenebilir. - 'Şehrimiz Samsun' ders kitabının içeriği güncellenerek ahşap camiler öne çıkarılabilir. - Atakum Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 'İnşaat Teknolojisi Alanı Çerçeve Öğretim Planı'nda yer alan Mimari Restorasyon dalında ahşap camiler özelinde derslere yer verilebilir. Yakın zamanda açılan OMÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde ahşap camiler özelinde yeni bir alan açılması sağlanarak, OMÜ akademisyenlerinin de desteği ile restorasyonlarda görev almak üzere ara eleman yetiştirilmesi sağlanabilir? Ahşap camilerin yoğun olduğu Salıpazarı, Çarşamba ilçelerindeki teknik liselerde de benzer içerikli programlar açılabilir...
Samsun genelindeki tüm camiler için geçerli olan sorunlar Ulusal seri miras adayı camiler özelinde genelden ayrışan sorunlar Tez kapsamında geliştirilen öneriler	**Önerilerde referans alınan kaynaklar:** *A- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* *B- 660 No'lu İlke Kararı* *C - Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği* *D – ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017* *E – ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013* *F – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999*

5.2.4 Özgün mimarinin koruma sorunları için geliştirilen koruma önerileri

Bölüm 5.2.4'te detaylı olarak sunulan özgün mimarinin koruma sorunları taşıma, taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar, ahşapta görülen bozulmalar, niteliksiz müdahaleler ve vandalizm olarak gruplandırılmıştır (Tablo 5.4). Camilerdeki tespit edilen bu koruma sorunları büyük oranda benzerlik göstermekte olup gerçekleştirilecek farkındalık çalışmaları ile özellikle niteliksiz müdahaleler ile ilgili sorunların devam etmesinin engellenebileceği düşünülmektedir. Yönetim planının oluşturulması ve camiler için doğru koruma kararlarının alınmasının sağlanması da oldukça önemlidir. Camiler mümkün seviyede niteliksiz müdahaleler ve eklerden arındırılmalı, yönetim planı kapsamında belirlenecek koruma alanları (tampon bölge) ile camilerin özgünlük ve bütünlüklerine verilebilecek zararlar önlenmelidir. Bilinçlendirme çalışmalarının yanı sıra yapılan niteliksiz müdahaleler için alınacak yasal tedbirler de caydırıcı olmalıdır.

Kullanılmayan / terk edilen ahşap camilerde bozulmanın çok daha fazla olması, camilerin sürekli kullanımlarının teşvik edilmesi ile ilişkilendirilmelidir. Yönetim planı doğrultusunda camilerden sorumlu kişilerin belirlenmesi ve sürekli bakım – izleme rehberleri ile camilerdeki bozulmaların önüne geçilmesi sağlanabilir.

Tablo 5. 4 Özgün mimarinin koruma sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler

ÖZGÜN MİMARİNİN KORUMA SORUNLARI	GELİŞTİRİLEN ÖNERİLER
Taşıma ▪ Ahşap yığma camilerin özgün konumlarından taşınarak yerin ruhunu kaybetmelerine neden olunması, ▪ Taşıma nedeniyle özgün yapım tekniği detaylarının kaybedilmesi, ▪ Taşıma nedeniyle özgün plan ve cephe düzeninde farklılıkların oluşması, ▪ Yeni betonarme camiler nedeniyle camilerin taşınmasının talep edilmesi, ▪ İklim değişikliği nedenlerinden ötürü risk durumunda olan ya da afete maruz kalma ihtimali olan camilerin varlığı, ▪ Baraj yapımı gibi toplumu ilgilendiren nedenlerden ötürü camilerin taşınması,	- Korunması gerekli kültür varlıklarının özgün konumlarında korunmaları esastır (D, md.12; E, md. IV.3.1; F Uygulama İlkeleri md. 2, Venedik Tüzüğü md.7).
Taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar ▪ İşlevsiz kalmış camilerden önemli bir bölümünün tamamen yıkılmak üzere olması, ▪ Günümüzde yıkılmış olan camilerin dış hava koşulları (rüzgâr, kar yükü, yoğun yağış) nedeniyle yıkılması, ▪ Özellikle çatısında yoğun bozulma olan camilerin zamanla bozulmaya bağlı olarak döşemelerinin de çürümeye başlaması, ▪ Beden duvarlarında ahşabın yorgunluğuna bağlı deformasyonların varlığı,	- Ahşap camilere yapılacak müdahaleler yapının ayakta kalmasını sağlayacak şekilde en az düzeyde tutulmalıdır (D, md. 11,12). - Ahşap yapılara müdahale basit onarım, taşıyıcı sistemin sağlamlaştırılması ve mevcut yapı yüklerini alacak bir sistemin eklenmesi şeklinde gerçekleştirilebilir (D, md. 10). Taşıyıcı sistemi çağdaş yapı normlarına getirmek amaçlı müdahale yapılmamaldırı (D, md. 20). - Taşıyıcılığını devam ettiren özgün elemanların korunması esastır. Ancak sorunun devam etmesi durumunda (ahşap elemanların bel vermesi vb.) yapının taşıyıcılığının zarar göreceği düşünülür ise bilim kurulu ve SKVKBK onayı ile çağdaş müdahaleler (dıştan / içten metal destekler ile duvarların desteklenmesi vb.) gerekebilir. - Tamamen yıkılmak üzere olan ve restorasyon uygulaması ile dahi korunamayacağı düşünülen camilerde kapsamlı belgeleme çalışmaları yapılmalı ve acil koruma önlemleri alınmalıdır. - Yıkılmak üzere olan camiler terk edildiklerinden rekonstrüksiyonları önerilmemektedir. Ancak camilerin halkın belleğindeki yeri, özgün mimarinin niteliği gibi konular ile rekonstrüksiyon ihtimali oluşturacak konular Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin KUDEB biriminde ahşap yapılarla ilgili uzmanlardan oluşturulabilecek bir birimde tekrar değerlendirilebilir. - Önerilen araştırma projesi kapsamında projedeki inşaat mühendisleri tarafından camilerin taşıyıcı sistemlerinin mevcut durumu değerlendirilmeli, özgün yapım tekniğinin korunması esas olacak şekilde öneriler geliştirilmelidir. - Basit onarım kapsamında camilerin periyodik olarak bakımlarının yapılması sağlanmalı, çatıları aktarılmalıdır. - Camilerden sorumlu kişiler tespit edildikten sonra bakım için bir bilgi ağı oluşturulmalı, dönemsel olarak sorumluların caminin çevre düzenlemesi (bitkilenme sorunu) dahil bakımlarını yapmaları / yaptırmaları sağlanmalıdır. Ahşapta çürüme tespit etmeleri durumunda KUDEB içinde kurulması önerilen ilgili birime haber vermesi, çürümenin daha fazla büyümeden basit onarım kapsamında onarımı gerçekleştirilmelidir.
Ahşapta görülen bozulmalar **Biyotik bozulmalar** ▪ Özgün ahşap elemanlarda su ve nem kaynaklı ahşap çürümeleri, ▪ Yıllar içerisinde toprak seviyesinin yükselmesi nedeniyle cami tabanında kullanılan ahşapların toprakla doğrudan temas etmesi ve çürümeye başlaması, ▪ Ahşapta böceklenme, ▪ Ahşap üzerinde yosun oluşumu, bitkilenme, yapıya yakın ağaç varlığı, **Abiyotik bozulmalar** ▪ Dış hava koşullarına maruz kalan ahşap yüzeylerdeki fiziksel bozulmalar (renk değişimi, aşınma vb.), ▪ Restorasyonlarda kullanmak üzere yerel ahşap temininde yaşanılan sorunlar,	- Ahşaplardaki bozulmaların tespitinin koruma alanında çalışan ahşap uzmanları tarafından yapılması sağlanmalıdır. Samsun'da oluşturulacak ahşap laboratuvarlarında bu tespitler yapılabilir. - Yapılacak belgeleme çalışmalarında su ve nem kaynaklı sorunların tespiti eksiksiz bir şekilde yapılmalı ve acil koruma önlemi olarak bu sorunların ortadan kaldırılması sağlanmalıdır. - Özgün temel düzeni (taş ayaklar vb.) korunarak camilerin zeminden gelen sudan korunması ve döşeme taşıyıcısının ve kaplamaların alttan havalanması sağlanmalıdır. Zeminde gerekli görülen yerlerde drenaj sistemi ile biriken su tahliye edilmelidir. - Camilerin çatı konstrüksiyonları ve örtü malzemeleri kontrol edilmeli, gerek görülen yerlerde özgün teknik ve malzemeye bağlı kalınarak yenilemeye gidilmelidir. - Çatıda periyodik bakım – onarım yapılmalıdır. Bu işlemin koordinasyonu muhtarlıklar ile yerel yönetimler arasında sağlanmalıdır. B seni gerçekten sevmiyorum yazma gibi h seni gerçekten sevmiyorum yazma gibi hayasit onarım kapsamında yapılabilecek işlemler sorun büyümeden gerçekleştirilmelidir. - Bakmsızlık nedeniyle oluşan bitkilenmeler (sarmaşıklar, dikenler vb.) camilerin sürekli bakımlarının yapılması ile camilerden uzakta tutulabilir. - Ahşap camilere zarar verecek yakınlıkta olan ağaçların niteliğine göre kesilerek ya da taşınarak camiden uzaklaştırılması sağlanmalıdır. - Camilerin sürekli bakımı sağlanmalıdır. Bunun için muhtarlar ile yerel yönetim arasında bir iletişim ağı kurulabilir. Özellikle yılın belirli zamanlarında cami çevresindeki otların temizlenmesi ve genel bakımının yapımı sağlanabilir. - İlgili kurumlar özgün orman alanlarının korunmasını desteklemeli, uygun kurutulmuş ahşap depoları oluşturulmalıdır. Ormanların sürekli bakım ve onarımlarda hayati rol üstlendiği unutulmamaldır (D, md. 32, 33).
Samsun genelindeki tüm camiler için geçerli olan sorunlar Ulusal seri miras adayı camiler özelinde genelden ayrışan sorunlar Tez kapsamında geliştirilen öneriler	**Önerilerde referans alınan kaynaklar:** *A- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu* *B- 660 No'lu İlke Kararı* *C - Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği* *D – ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017* *E – ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013* *F – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999*

Tablo 5. 4 Özgün mimarinin koruma sorunları ve tez kapsamında geliştirilen öneriler (devamı)

ÖZGÜN MİMARİNİN KORUMA SORUNLARI	GELİŞTİRİLEN ÖNERİLER
Niteliksiz müdahaleler ▪ Suyu yapıdan uzak tutmak için özellikle temelde ve çatıda yapılan çimento esaslı müdalalerin varlığı, ▪ Ahşabın temel ayaklarının aralarının doldurulması, ▪ Cami avlusunda niteliksiz betonarme yapıların inşası, ▪ Camilerin girişine eklenen muhdes betonarme eklerin ve sundurmaların varlığı, ▪ İmam odası ihtiyacı nedeniyle yapılan müdahaleler, ▪ Açık tavanların muhdes düz tavan şeklinde kapatılması, ▪ Muhdes betonarme minarelerin varlığı, ▪ Cephelerde boşluklar açılması (havalandırma, soba vb.), özgün boşlukların büyütülmesi, özgün boşlukların kapatılması vb. ▪ Revakların kalıcı ya da sökülebilir şekilde kapatılması, ▪ Beden duvarlarına sabitlenen niteliksiz eklentilerin (klima ünitesi, hoparlör vb.) varlığı, ▪ Harim beden duvarlarına kaplama yapılması, ▪ Farklı malzeme, tasarım ve teknik kullanılarak değiştirilen elemanlar, ▪ Restorasyonda içeriği bilinmeyen kimyasalların kullanılması	- Henüz koruma alanı belirlenmemiş olan camiler için SKVKBK tarafından koruma alanları belirlenip (A, md. 8, md. 57) bu alanlar içinde bulunan muhdes yapılar kaldırılarak camilerinde özgünlüğü ve bütünlüğünü tehdit edecek yeni yapılaşmaya izin verilmemelidir. - Camilerin koruma alanı belirlendikten sonra bu sınırlar içinde kalan muhdes yapıların kaldırılması sağlanmalıdır. Güncel ihtiyaçlar doğrultusunda ek birimlerin (wc, şadırvan vb.) yapılması gerekli ise caminin dışarıdan algısını bozmayacak, bütünlüğüne zarar vermeyecek bir konumda daha sonra sökülebilir olacak şekilde yeni yapı tasarımına izin verilebilir. - Kaldırılması yapıya zarar vermeyecek çimento esaslı müdahalelerin tamamı sökülmelidir. - Dönem ekleri korunacak şekilde özgün planı bozan ve kaldırılabilir nitelikte olan muhdes bütün ekler ve kapatmalar kaldırılmalıdır. - Özgünde temel taş ayakları kullanılarak inşa edilen camilerde ayakların aralarındaki dolguların kaldırılarak ahşabın havalanması sağlanmalıdır. - Cami avlularındaki niteliksiz ekler kaldırılmalıdır. Yeni yapı yapılmasının zorunlu olduğu durumlarda (wc, şadırvan vb.) Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin KUDEB biriminde oluşturulabilecek ahşap yapılarla ilgili uzmanlardan oluşan birim ve SKVKBK'nun izin verdiği yerlerde sonradan sökülebilecek şekilde ve ahşap camilerle uyumlu yeni bir tasarımla inşa edilmelidir. - Muhdes betonarme eklerin ahşap yapıya zarar vermeden sökülmesi sağlanmalıdır. Kapasite yetersizliği nedeniyle kapalı mekan ihtiyacı olması ya da yarı açık mekan ihtiyacı olması durumunda tarihi yapıya ek yapı ilkeleri göz önünde bulundurulacak şekilde öneriler geliştirilmelidir. - Camilerde resmi görevlinin olması durumunda sonradan sökülebilir ve ahşap caminin tasarımına uygun imam odaları tasarlanabilir. Mümkünse son cemaat yerlerinde bu düzenleme yapılabilir. - 'Ulusal seri miras adayı' olarak önerilen camilerin nitelikli rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanması ve uygulanması sağlanarak muhdes müdahalelerin kaldırılması sağlanmalıdır. - Muhdes betonarme minareler kaldırılmalıdır. - Caminin özgün cephe düzenini bozan ve dönem eki olmayan müdahaleler kaldırılmalıdır (muhdes boşlukları kapatılması, kapatılan özgün boşlukların açılması vb.). - Camilere özgün görünümünü veren revaklardaki kapatmalar(dönem eki değilse) kaldırılmalıdır. - Cephenin algılanmasını bozan bütün muhdes eklentiler (klima ünitesi vb.) kaldırılmalıdır. - Muhdes kaplamaların tamamı sökülmelidir. Özellikle dış cephede yapılan muhdes kaplamaların neden yapıldığı araştırılarak (hâkim rüzgâr yönü, saçakta bozulmalar vb.) sorunun çözülmesi için öneri geliştirilmelidir. - Restorasyon sırasında özgün teknik ve özgün malzeme ile yenilenmeyen bütün elemanların (doğrama, döşeme vb.) özgündeki boyut / malzeme ile üretilen yenileriyle değiştirilmesi sağlanmalıdır? - Yapıdaki mevcut ögeler mümkün olduğunca korunmalıdır. Yenileme gerektiğinde ise özgünle aynı cins, nem oranı özgünle uyumlu, görünen yerlerde aynı doku özelliğine sahip, özgünle aynı aletler kullanılarak, benzer yöntemlerle yapılmaldırı (D, md. 13,14; F Uyg. İlkeleri md. 4). - Yenilenen elemanların daha sonra kolay ayırt edilmesi sağllanmalıdır (D, md. 16). - Kimyasal koruyucular dikkatli bir şekilde kullanılmalı, kesin bir yararı olduğu düşünüldüğünde güvenliği ön planda tutarak uygulama gerçekleştirilmelidir (D, md 26).
Vandalizm ▪ Tescilli camilerde özellikle mihrap altına denk gelecek yerlerde define kazıları yapılması, ▪ Tescilli camilerde özgün elemanlara kasıtlı zarar verilmesi, ▪ Hatıra maksatlı ahşap beden duvarları üzerine yazı yazılması / kazılması,	- Cami temelinde ve cami yakınlarında izinsiz define kazısı gerçekleştirenler hakkında yasal işlem başlatılmalıdır (A, md. 74). - Camilerde hatıra ve iyi dileklerin yazılması için ziyaretçilerin görebileceği yerlere 'anı defter'leri bırakılarak, uyarı yazılarıyla yapı üzerine yazı yazılması engellenebilir.

	Önerilerde referans alınan kaynaklar:
Samsun genelindeki tüm camiler için geçerli olan sorunlar	*A- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu*
Ulusal seri miras adayı camiler özelinde genelden ayrışan sorunlar	*B- 660 No'lu İlke Kararı*
Ulusal seri miras adayı camilerin dışında kalan camilerde tespit edilen sorunlar	*C - Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulları Yönetmeliği*
	D – ICOMOS Ahşap Mimari Mirasın Korunması İçin İlkeler 2017
Tez kapsamında geliştirilen öneriler	*E – ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013*
	F – ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü 1999

6
SONUÇ

Ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilen yapılar, ülkemizde büyük oranda ahşap malzemeye erişimin kolay olduğu Karadeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır. Bölgenin tarihsel geçmişinde gerek sivil mimarlık gerekse dini mimarlık örneklerinde bu teknikle inşa edilen yapılar görülmektedir. Özellikle Orta ve Doğu Karadeniz Bölümü'nün kırsal alanlarında inşa edilen ahşap yığma camiler eskilik, teknik, estetik, süreklilik, çokluk, belge gibi birçok değere sahip olduklarından tamamı aynı kategoride olmasa da korunması gerekli kültür varlıkları olarak değerlendirilmektedir. Bu yapılardan bazıları mimari açıdan daha da nitelikli olup özel hedeflerle yaklaşılması gereken değerde oldukları düşünülmektedir.

Bu doğrultuda, hazırlanan doktora tezi kapsamında ön literatür araştırmasındaki verilerden de hareketle Samsun, çalışma sahası olarak belirlenmiş olup öncelikle buradaki mevcut ahşap yığma camilerin mimari özellikleri ve koruma sorunları incelenmiştir. Yerinde yapılan değerlendirmeler ve sonrasında masa başı çalışmalarından elde edilen veriler doğrultusunda teze özgü seçim kriterleri belirlenmiş olup 'ulusal seri miras adayı' olabileceği düşünülen ve ÜED'e sahip olan 9 ahşap cami detaylı olarak ele alınmıştır.

Bölgedeki ahşap yığma yapı geleneği: Tez kapsamında yapılan incelemelere göre il sınırları içinde 107 adet ahşap yığma cami günümüze ulaşmıştır. Yapıların çoğunlukla kentin doğusunda ve batısında yoğunlaştığı görülür. Camilerin şekillenmesinde ise bölgenin coğrafi özellikleri (yağış, doğal yapı malzemesi temini, arazi kullanımı vb.) etkili olmuştur. Bununla birlikte arkeolojik veriler ışığında ahşap yığma yapım tekniğinin yörede MÖ 4500'lü yıllara dayandığı ispatlanmıştır. Bazı araştırmacılar bu bilgiye dayanarak yöredeki ahşap yığma yapı geleneğinin bu bölgeye özel ve tarih öncesi dönemlerden itibaren sürdürülen bir teknik olduğunu, ahşap camilerin de bu sürekliliğin devamı olduğunu öne sürmektedir. Ancak bazı görüşler ise yöredeki Türk ve İslam hakimiyeti ile başlayan ahşap yığma yapı geleneğinin Orta Asya'ya dayandığı ve günümüze ulaşan bezemelerin sanat tarihi değerleri incelemesinin de bu konuyu desteklediği yönündedir. Bununla birlikte bölgeye Kafkas Göçü ile gelen ve Samsun'un çeşitli

köylerine yerleştirilen göçmenlerin de yöredeki mimariyi takip ederek benzer yapılar inşa ettikleri tespit edilmiştir.

Her ne kadar ahşap yığma cami yapma geleneğinin bölgeye gelen Müslüman Türkler ile başlaması anlaşılabilir olsa da coğrafi veriler -özellikle de ormanların çokluğu ve iklim verileri- göz önünde bulundurulduğunda İslam öncesinde de insan aklının ortak sonucu olarak bu teknikle birçok farklı işlevli yapının bölgede inşa edilmiş olabileceği kuvvetli ihtimal dahilindedir.

Tez kapsamında İslamiyet öncesi önemli bir Hristiyan topluluğunun yaşadığı bu alanda ahşap yığma kilise varlığı araştırılmış ancak günümüze ulaşan bir yapıya ya da bir arşiv belgesine ulaşılamamıştır. Ancak Müslüman bir toplumda dahi ahşap yığma camiler yok olma tehlikesi yaşarken ahşap yığma kiliselerin günümüze ulaşamaması olasıdır. Yapılan literatür taramasına göre şehir merkezindeki kagir Mater Dolorosa Katolik Kilisesi'nin önce küçük ahşap bir kilise olarak inşa edildiği, 19.yy'ın ikinci yarısında genişletmek için kagir olarak yenilendiği bilgisi edinilmiştir (Taşar, 2023). Ancak bu kilisenin ahşap yığma mı yoksa ahşap karkas sistemde mi inşa edildiği bilinmemektedir. Bununla birlikte bazı devşirme taşların kırsaldaki camilerde kullanılması, bu taşların ahşap bir kilisenin temel ayaklarından getirilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde günümüze 'Kiliseyanı mevkii' olarak geçen ve kagir bir kilise kalıntısına rastlanmayan bir alanda günümüzde ahşap bir cami olması bölgeye atfedilen kutsal bir durum olma ihtimalini de ortaya koymaktadır.

Ahşap yığma camilerin yapım tarihleri: İl genelindeki ahşap yığma camilerin yapım tarihleri çoğunlukla bilinememektedir. Özellikle erken tarihli olduğu düşünülen camiler için köy halkından 'benim dedem varken de bu cami varmış, atalarımız çok eskiden yapmış' gibi söylemler duyulmuştur. Nispeten yakın tarihli olan camiler ise bölgede yaşayanların hafızasında daha çok yer aldığından yapım dönemleri daha net bilinebilmektedir. Örneğin Karşıdöngel Camisi 1975 yılında inşa edilmiş olup kıble duvarındaki "20.12.1975 – Ustalar İsimleri Hamdi Kocag – Hamdi Atmca- Haşim Asır – Ahmet Aşan" yazısını boya ile duvara yazan kişi ile görüşülmüştür. Yeniköy Günbatar Camisi ise Kıbrıs Savaşı hatırası olarak inşa edilmiş olup, giriş duvarına "Kıbrıs Hatırası 12.24.1974", kıble duvarına ise "Bismillahirrahmanirrahim 5.1.1975d yaptdı" yazılmıştır. Camiyi inşa eden kişinin

torunuyla tanışılarak inşa tarihi teyit edilmiştir. Bu camiler Samsun'da tespit edilen en yakın tarihli camilerdendir.

Camilerde yazılı / kazılı olan en erken tarihler ise Ustacalı Camisi'nde H.1107? (M.1695/ 1696), Karacalı Camisi'nde H.1112 (M.1700), Engiz Camisi'nde H.1118 (M.1706/1707), Dağdıralı Camisi'nde H.1165 (M.1751/52), Yeni Cami'de H.1178 (M.1764 / 1765), Akyazı Camisi'nde ise H.1180 (M. 1766/1767) şeklinde olup 17. yy sonu, 18.yy başına tarihlenmektedir (EK-D). Bu tarihlerin camilerin inşa tarihi mi yoksa onarım/hatıra tarihi mi oldukları bilinmemektedir. Akyazı, Yenicami, Ardıç, Kocakavak, Karacalı, Çakallı camilerinde onarım kitabeleri bulunmaktadır (EK-D). Camilerin inşa tarihlerinin net olarak tespit edilebilmesi için disiplinlerarası çalışma gerçekleştirilerek, dendrokronolojik analizlerin yapılması gerekmektedir.

Ahşap yığma camilerin konumları: Ahşap yığma camiler kullanım açısından Cuma camileri ya da sürekli kullanılan camiler olarak inşa edilmiştir. Erken tarihli camiler (16.yy öncesi) çoğunlukla Cuma camisi olarak yapılmış ve birden fazla köy halkı tarafından kullanılmak üzere her bir köye eşit mesafede olacak şekilde köy merkezlerinin dışında konumlandırılmıştır. Daha yakın tarihli olan örneklerin ise tek bir köyün kullanması için köy merkezlerinde yapıldıkları görülmüştür. Bu camiler yapım tekniğine bağlı olarak zaman içerisinde bulundukları yerden sökülüp başka bir yerde yeniden inşa edilmeye uygun yapılardır. Bu nedenle Cuma camisi olarak inşa edilse dahi günümüzde köy merkezine taşınan camiler olduğu öğrenilmiştir. Köy halkıyla yapılan görüşmeler bazı köy merkezindeki camilerin de civar köylerin Cuma camisi olarak bir dönem kullanıldığını göstermektedir.

Cuma camileri için yer seçimi yapılırken çoğunlukla yoğun bir ormanlık alan içinde ve bir su kaynağına yakın olması tercih edilmiştir. Köy camilerinde ise konum köy merkezini tanımlar niteliktedir. Camilerin büyük çoğunluğunun yanında mezarlık bulunmakta olup bazıları mektep, aşevi, köy odası gibi ikincil yapılar ile birlikte inşa edilmiştir. Bu ikincil yapıların büyük bölümü günümüze ulaşamamıştır.

Ahşap yığma camilerin mimari özellikleri: Yapım tekniğinin kısıtları camilerde fazla mekân bölümlenmesini ve cephe düzeninde büyük açıklıklar olmasını engellemiştir. Camiler genel olarak kapalı (harim, kadınlar mahfili, son cemaat yeri) ve yarı açık (revaklar, son cemaat yeri) mekânlardan oluşmaktadır. Sadece

Asarcık'taki Akyazı (Gökgöl) ve Vezirköprü'deki Çaltu Camisi'nde atipik olarak camilerin doğusunda ahşap yığma olarak ayrılan bir mekân (zaviye) bulunmaktadır.

İl genelindeki erken tarihli örnekler (16.yy öncesi) ve Cuma camileri köy merkezlerindekilere oranla daha geniş taban alanına sahip ve tek katlı iken daha yakın tarihli ve köy merkezinde inşa edilmiş camilerde bu alanının küçüldüğü, camilerin iki katlı inşa edilmeye başladığı görülmektedir. Saha çalışmalarından elde edilen veriler en geniş kapalı alana sahip caminin Çarşamba'daki Göğceli Camisi olduğunu (harim 164 m^2, son cemaat yeri 75m^2), en az kapalı harim alanına sahip camilerin ise Alaçam'daki Yukarıısırganlı Cami (harim 30 m^2) ile Ayvacık'taki Ulubelen Çamalan Cami olduğunu (harim 29 m^2) göstermektedir. Tek katlı ve geniş taban alanına sahip camiler Çarşamba ve Terme ilçesinde yoğunlaşmaktadır.

Benzer bir ilişki cephe açıklıklarında da okunmakta olup erken tarihlilerde ufak havalandırma boşlukları ve loş ortama karşı yakın tarihli örneklerde simetrik bir cephe düzeni ile daha fazla açıklığa sahip olması nedeniyle daha aydınlık iç mekânlar oluşturulmuştur. Erken tarihli örneklerin çatılarının üç yöne kırma ve içten tavan strüktürü okunacak şekilde kurgulandığı, zaman içinde ise dört yöne kırma çatılı ve düz tavanlı ya da mihrap önünde kademeli tavanların olduğu tespit edilmiştir. Dıştan kırma içten kubbeli olarak inşa edilen örneklerin ise Salıpazarı ilçesinde -belli bir bölgede- yoğunlaşması ve diğer ilçelerde hemen hemen hiç örneğinin bulunmaması dikkat çekicidir. Söz konusu ilçedeki camilerin benzer dönemlerde inşa edildikleri ve belki de aynı usta ekibi tarafından yapılmış olabileceği düşünülmektedir. İlçe sınırları içinde çeşitli köylerdeki ustaların birbirinden etkilenerek kubbeli tavan geleneğini devam ettirmesi de olasıdır. Ancak bu durumun diğer ilçelerde sürdürülmemiş olması düşündürücüdür.

Camilerin bezeme programları incelendiğinde çok yoğun kalemişi süslemelerin olmadığı, daha çok ahşap oyma tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Çoğunlukla bitkisel ve geometrik olarak düzenlenen bezemeler mihrap, minber, vaaz kürsüsü gibi iç mimari elemanlarda, harim giriş kapılarında, tavan göbeklerinde, korkuluklarda, mahfil kat kirişlemelerinde ve dikmelerde yer almaktadır. Camilerde ahşaba kazılı ya da boya ile çizili çeşitli sembollere de rastlanmıştır. Bu motifler başka bir çalışmanın araştırma konusu olup sembolik ve tarihsel bazı anlamlar içerdikleri düşünülmektedir. Ahşap yığma camilerde tespit ettiğimiz

motiflere Avrupa'da rastlanmış olup konunun uzmanları tarafından bu bağlantıların araştırıldığı bilinmektedir.

Ahşap yığma camilerin yapım tekniği: Ortak yapım tekniğine sahip ahşap yığma camilerde duvarların köşe birleşimleri büyük oranda "kurtboğaz" geçme tekniği ile inşa edilmiş olup bazılarında "çalma boğaz" tekniği kullanılmıştır. Erken tarihli olduğu düşünülen camilerde (16.yy öncesi) daha büyük kesitli ahşaplar varken yakın tarihlilerde ahşap duvar elemanlarının boyutları küçülmeye başlamıştır. 16.yy öncesine tarihlendiği düşünülen camilerde ahşap duvar elemanlarının genişlikleri 8-20 cm arasında, yükseklikleri 25-75 cm arasında değişmekte olup köşe birleşimlerinde çıkmalar 20 – 40 cm arasındadır. Zaman içerisinde ise ahşap duvar elemanlarının genişliklerinin 3 cm'e kadar düştüğü, perde yüksekliklerinin 14-25 cm arasında değiştiği, köşelerdeki çıkmaların ise 13-25 cm arasında olduğu anlaşılmıştır. Ahşap perdelerin kesitlerinin küçülmesi ile birlikte boylarının kısaldığı ve cephe uzunluğunu arttırmak üzere aralarda "armoz direği" (kanallı, düşey taşıyıcı) kullanıldığı görülmektedir. Erken tarihli örneklerde uzun duvar elemanlarının bel vermesini önlemek amacıyla içten ve dıştan düşey ahşap elemanlar duvarlara sabitlenirken yakın tarihlilerde daha çok armoz direği kullanımı görülmüştür. Kesitlerin küçülmesi duvar yüzeylerindeki işçilikte de farklılığı ortaya koymuş, ilk örneklerde balta izleri görülürken yakın tarihlilerde yüzeylerin daha temiz bir şekilde zımparalandığı anlaşılmıştır. Zaman içerisinde ahşap yığma camiler inşa edilirken yapım tekniği detayları yapı malzemesi ve güncel ihtiyaçlarla birlikte evrilerek çeşitlenmiştir.

Ahşap camilerin koruma sorunları ve öneriler: Tez kapsamında incelenen 107 caminin 98'i korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillenmiştir. Ancak yapılan incelemeler bu camilerin çeşitli koruma sorunları ile karşı karşıya olduklarını ortaya koymuştur. Tespit edilen yasal-idari sorunlar; tescil sürecinde yaşananlar, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki iletişim ve yetki sorunları, ilgili kurum ve kuruluşların çeşitli idari konulardaki eksiklikleri olarak gruplandırılabilir.

Mimari belgeleme ile ilgili yaşanan sorunlar ise; kullanım ya da onarım süreçlerinde camilere ait yeterli belgelemelerin yapılmaması, camiler ile ilgili arşiv belgelerine erişimdeki sorunlar, camiler ile ilgili bilimsel çalışmaların yetersizliği başlıkları altında sunulmuştur. Camilerin tanıtımı ve farkındalık ile ilgili sorunlar; ilgili kurumların resmi internet sitelerinde camiler ile ilgili tanıtımlara sınırlı ölçüde

yer vermesi, tanıtım tabelalarının eksik – niteliksiz olması, yerel halkın ahşap camiler konusunda yeterli bilgisinin / koruma bilincinin olmaması, caminin temizliği ve iç düzeni ile ilgili sorunlar, ahşap yığma camilerin kültürel değerler olarak ulusal / millî eğitim müfredatında ya da ilgili lisans, lisansüstü programlarında yeterince dikkat çekilmemesi şeklinde sınıflandırılmıştır. Özgün mimarinin koruma sorunları ise taşıma, taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar, ahşapta görülen bozulmalar, niteliksiz müdahaleler ve vandalizm olarak gruplandırılabilir.

Tespit edilen yasal ve idari sorunların çözülebilmesi için mevcut 107 camiyi kapsayan bir yönetim planı oluşturulmalıdır. Böylelikle üst ölçekte sorunlar çözülmeye başlayacaktır. Camiler özelinde ilgili kurum ve kuruluşların yetkisi dahilinde hazırlanabilecek ve çevrimiçi güncellemeyi mümkün kılan bir dijital arşiv oluşturularak camilerin mevcut hallerinin güncel tutulması sağlanabilir. Mevcut dijital ortamların iyileştirilerek ahşap yığma camiler özelinde bir bölümün öne çıkarılması önerilebilir. Camiler için hazırlanan projeler için bazı kısıtlar getirilmesi, ortak bir dil ile mimari belgelemelerin yapılması zorunlu tutulabilir. Bununla birlikte il genelindeki ahşap yığma camiler uluslararası ve multidisipliner bilimsel bir araştırma projesi için de büyük bir potansiyele sahiptir.

Bu camilerin koruma açısından öneminin anlaşılması için öncelik farkındalık çalışmalarına verilmelidir. Doğrudan camiler ile ilişkisi olan köy muhtarları, imamlar ve yerel halka bilinçlendirme çalışmaları gerçekleştirilmeli, düzenlenecek eğitimler, seminerler, çalıştaylar, geziler ile konuya dikkat çekilmelidir.

Camilerdeki tespit edilen bu koruma sorunları büyük oranda benzerlik göstermekte olup gerçekleştirilecek farkındalık çalışmaları ile özellikle niteliksiz müdahaleler ile ilgili sorunların devam etmesinin engellenebileceği düşünülmektedir. Sürekli bakım – izleme rehberleri ile camilerdeki bozulmaların önüne geçilebilir.

Ulusal seri miras potansiyeli: 1945 tarihinde kurulan UNESCO aynı ülke sınırları içindeki farklı konumlarda bulunan ve birbirleri ile önemli bir bağlantı ya da ilişki içinde olan varlıkları ‘ulusal seri miras’ olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda tez kapsamında ahşap yığma camilerin ulusal seri miras potansiyeli, yapılan karşılaştırmalı analizler ile sorgulanmış olup bu yapıların DML’nde temsil edilip edilmediği yahut temsiline gerek olup olmadığı sorularına odaklanarak yanıt

aranmıştır. DML'de yapılan taramalar ahşap yığma yapım tekniği ile inşa edilmiş cami ya da mescit gibi İslam medeniyetini temsil eden varlıkların Liste'de olmadığını ortaya koymuştur. Ancak 2023 yılında (ii) ve (iv) no'lu kriterler ile DML'nde ülkemizi temsil etmeye başlayan, beden duvarları kagir iç mekân taşıyıcı elemanları ahşap "Anadolu'nun Orta Çağ Dönemi Ahşap Hipostil Camiileri", sahip oldukları yapım tekniği özellikleriyle Liste'ye giren "ulusal seri miras" olması açısından ilk ve tek olma niteliği ile önemli bir örnektir. Seriyi oluşturan varlıklardan Mahmutbey Camisi'nin 2014'ten, Sivrihisar Camisi'nin ise 2016'dan beri Geçici Liste'de yer almaları, ancak DML'ne dahil edilmelerinin 'seri' olarak aday gösterilmeleriyle mümkün olması da ayrıca dikkat çekicidir. Bu da UNESCO'nun son dönemlerde 'ulusal / ulusaşırı seri varlıkları' daha çok desteklemesi görüşünü güçlendirmektedir.

Tez kapsamında GL'nin incelenmesi de ahşap yığma dini yapıların bu listede yeteri kadar yer bulamadığını, önemli bir potansiyeli olmasına rağmen ne ulusal ne de ulusaşırı varlığın tezin bitiş tarihi olan 2024 yılı itibariyle 'henüz' aday olmadığını göstermektedir.

Samsun'daki ahşap yığma camilerin 'neredeyse tamamı'nın kırsalda yer alması nedeniyle bu camiler kentsel alandakilere göre daha 'kırılgan / incinebilir' kültür varlıklarıdır. Bu da ahşap yığma camilerin DML'ne girerek daha çok korunmaları ve farkındalığın arttırılması açısından önemli bir dayanaktır. Ülkemizde özellikle Orta ve Doğu Karadeniz'de (Sinop, Ordu, Trabzon, Rize, Artvin,..) bu nitelikte birçok ahşap yığma cami bulunmakta olup içlerinden ulusal seri miras adayı olma potansiyeli taşıyan camiler olduğu düşünülmektedir.

Karşılaştırmalı analizler için yapılan literatür araştırmasıyla bu teknikle inşa edilen camilerin sadece ülkemizde olmadığı da anlaşılmıştır. Her ne kadar tez kapsamında Samsun'daki ahşap camilerin 'ulusal seri miras' potansiyelleri tartışılsa da komşu ülke olan Gürcistan'ın Adjara bölgesindeki ahşap yığma camilerin ülkemizdekilerle -özellikle Artvin'dekiler ile- benzer bir mimariye sahip olması dikkat çekicidir. İklim koşulları, coğrafi özellikler ve arazi şartlarının birbirine yakın olmasının yanı sıra iki ülke arası kültürel etkileşimin de fazla olması bu ortak mimari biçimlenişin nedenleri arasında gösterilebilir. İlerleyen aşamalarda bu konunun bir kültür politikası olarak 'sınıraşırı miras' kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ulusal seri miras adayı camiler: Tez kapsamında il genelindeki ahşap camiler incelendiğinde bazı özellikleri ile öne çıkan ve 'ulusal seri miras adayı' olabileceği düşünülen 9 ahşap cami (Çarşamba'da Orduköy, Göğceli, Şeyh Habil, Porsuk Camileri; Terme'de Yenicami, Karacalı, Dağdıralı Camileri; Asarcık'ta Akyazı Camisi ve Kavak'ta Bekdemir Camisi) tespit edilmiştir. Bu camilerin tamamı tarihsel süreçte ahşap yığma cami mimarisinin gelişimini simgeleyen camiler olup yapım tekniği açısından özgün detaylara sahiplerdir. Bununla birlikte 16.yy ve öncesine tarihlenen camiler (Çarşamba'da Orduköy, Göğceli, Şeyh Habil; Terme'de Yenicami, Karacalı, Dağdıralı Camileri, Kavak'ta Bekdemir Camisi), yoğun ve özgün bezemeli camiler, yakın dönemde restorasyonu gündemde olanlar ve yerin ruhunu koruyanlar incelenmiş olup 'ulusal seri miras adayları' bu kriterlerden bir veya daha fazlasına sahip olanlar arasından belirlenmiştir.

Yapılan incelemeler ve değerlendirmeler seçilen camilerin yapım tekniği özelliklerine de bağlı olarak form ve tasarım, malzeme ve işçilik özellikleri, kullanım ve işlev, gelenek, teknikler ve yönetim sistemleri, konum ve yerleşim, dil ve diğer somut olmayan miras biçimleri ile ruh ve duygu bakımı açısından özgünlüklerini büyük oranda koruduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte bütünlüklerini de korudukları görülmektedir. ÜED taşıdıkları düşünüldüğünden tez kapsamında 'ulusal seri miras adayı' olarak önerilen 9 caminin tamamının ii ve iv no'lu[166] kriterler ile DML'ne aday olabilecekleri değerlendirilmiştir.

Samsun'da ahşap yığma yapım geleneğinin MÖ 4500'lere dayandığı ve bölgeye Müslüman Türklerin gelmesiyle aynı yapım tekniğinin devam ettirilerek dini yapılar inşa edilmeye başlandığı bilinmektedir. Samsun kırsalında sayıları 100'ü aşan ahşap yığma cami, Orta Asya ahşap geleneği ile bölgede devamlılığı olan bir yapım tekniğinin harmanlanarak ortaya çıktığı bir yapı türü olması açısından önemlidir. Zaman içerisinde bölgedeki ahşap yığma mimari mirasın gelişmesi Karadeniz Bölgesi'ndeki diğer illerle olan etkileşimlerle daha da artmıştır. Türkiye'nin sınır komşusu Gürcistan'ın Adjara bölgesinde de yoğun olarak benzer mimari özelliklere sahip ahşap yığma camilerin görülmesi, bu camilerin ulusaşırı

[166] (ii) Bir zaman zarfı içinde veya dünyanın bir kültürel alanında, mimarlık veya teknoloji, anıtsal sanatlar, şehir planlama veya peyzaj tasarımı alanlarındaki gelişmeler ile ilgili insani değerler arasında önemli bir alışverişi sergilemeli
(iv) İnsanlık tarihinde önemli bir aşamayı veya aşamaları gösteren bir yapı tipinin, mimari veya teknolojik bütünün veya peyzajın istisnai bir örneği olmalı (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.)

miras potansiyelini de ortaya koymaktadır. Ulusal seri miras olarak değerlendirilen aday camiler bu etkileşimlerin takip edilebileceği seçkin örneklerdir. Bu nitelikleriyle aday camilerin (ii) no'lu kritere uygun olduğu düşünülmektedir.

Beylikler ve Osmanlı döneminin erken örnekleriyle 15.yy'da başlayan yapı geleneği Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla kesintiye uğramadan varlığını 20. yy'ın üçüncü çeyreğine kadar uzun yıllar sürdürmüştür. Kırsal mimarinin korunmasında yaşanan çeşitli sorunlara rağmen bu yapılar -kutsal mekânlar olmalarının da katkısıyla- günümüze ulaşmayı başarabilmiştir. Cuma Camisi olarak inşa edilen camiler İslami bir geleneğin devamı için özellikle köy merkezleri dışında, ağaçlık alan içinde, su kaynağı yakınında yapılmış olup 'yerin ruhunu' koruyan yapılardır. Aday camiler inşa edilirken geleneksel teknikler takip edilmiş olup yörede çokça bulunan ahşap ana yapı malzemesi olarak seçilmiş, böylelikle ekolojik ve doğayla uyumlu bir mimari oluşmuştur. Tercih edilen yapım tekniğinin detayları nedeniyle yapıların taşınabilme, sökülüp başka bir yerde tekrar inşa edilebilme özelliği de dikkat çekmektedir.

Seçili ahşap camilerden erken tarihli olanlar tek katlı ve ağır görünümlü yapılar olup geniş kapalı mekânlara, cephede havalandırma maksatlı küçük açıklıklara sahiptir. Beden duvarlarında kullanılan ahşaplar büyük kesitli ve basit birleşim detaylıdır. Zaman içinde camilerde kullanılan ahşap kesitlerinin küçüldüğü, iki katlı ve güneş ışığını daha çok içeri alacak şekilde daha çok açıklıklı örneklere evrildiği görülmektedir. İlk örneklerde revak düzenlemeleri varken daha yakın tarihli örneklerde bu yarı açık mekanlara çok yer verilmediği anlaşılmaktadır.

Camilerin önemli kültürel etkileşimler sonucu gelişen bir mimariye sahip olup kırsalda bulunmaları nedeniyle 'incinebilir' olarak tanımlanması camilerin (ii) no'lu kritere uygun olduğunu; özgün yapım tekniğinin evrilerek 15.yy'dan 20.yy'ın üçüncü çeyreğine kadar sürdürülerek günümüze kadar ulaşabilmesiyle de (iv) nolu kriterler ile ulusal seri miras adayı olabilecekleri düşünülmektedir.

Birleşmiş Milletler üyesi ülkeler tarafından belirlenen ve 17 ana başlıktan oluşan sosyal, kültürel ve ekolojik konuların çözümüne odaklı Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri arasında "Şehirleri ve insan yerleşimlerini kapsayıcı, güvenli, dirençli ve sürdürülebilir hale getirmek" başlıklı 11. ana amaç altındaki alt hedef 11.4 ve

11.a[167] kapsamında ahşap yığma camilerin korunması, sürekliliğinin sağlanması ve bulunduğu bölgeye değer katması bakımından ahşap camiler üst ölçekte ve bütünsel ele alınmaya başlanmalıdır.

Hem ulusal seri miras adayı camiler hem de Samsun genelindeki diğer yoğun koruma sorunları olan ahşap yığma camiler için acil koruma önerileri geliştirilmeli, tampon / koruma bölgeleri hassasiyetle belirlenmeli, uzmanlar tarafından yapılacak değerlendirmeler ile öncelikler belirlenerek dış hava koşullarına maruz kalıp yok olmaları durumunda büyük değer kaybı olacağı düşünülen camiler öncelikli olarak ele alınıp geçici üst örtüler ile koruma önlemleri alınması sağlanmalıdır. Camiler niteliksiz ekler ve müdahalelerden arındırılmalı ve aktif olarak kullanılmaları konusunda bölge halkı teşvik edilmelidir. Camilerden sorumlu kişiler belirlenmeli (muhtarlar, imamlar, fahri imamlar, gönüllüler vb.) ve camilerin periyodik bakımlarının yapılması ile ilgili politikalar geliştirilmelidir. İlgili kurumlar ve paydaşlar ile oluşturulacak yönetim planı doğrultusunda farkındalık çalışmaları ile belgeleme çalışmalarına önem verilmeli, bölgede bu konuda yapılacak uluslararası multidisipliner araştırma projeleri geliştirilmeli / desteklenmelidir.

[167] 11.4 "Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve muhafaza edilmesine yönelik çabaların güçlendirilmesi", 11.a "Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresi ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıları desteklemek" (United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development, 2024)

KAYNAKÇA

Ademovic, N. & Kurtovic, A. (2017). Wooden sacral objects in Bosnia and Herzegovina. *Gradjevinski materijali i konstrukcije*, *60*(3), 61-80. https://doi.org/10.5937/grmk1703061a

Akçabozan Taşkıran, A. (2021). Sınır Aşırı Dünya Miras Alanlarının Türkiye Bağlamında Tespiti, Geliştirilmesi ve Sunulması için İlke ve Ölçütler [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Aktaş, Z. (2021). Kırsalın Yalnızları: Mimari Mirasımızın Sessiz Tanığı Çarşamba Porsuk Camisi. Mimarlık, 422, 49-49. www.mo.org.tr/mek

Aktaş, Z. & Çiftçi, A. (2023). Terme Karacalı Camisi'nin Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları. *Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılında "Dünden Bugüne Türk Mimarlığı" Uluslararası Genç Araştırmacılar Sempozyumu*, 448-463.

Aktaş, Z., & Çifci, A. (t.y.). Özgün Bir Yapım Tekniğinin Karadeniz'deki İzinde: Samsun İlindeki Ahşap Kubbeli Camiler. Mimarlık.

Aydın, H., & Perker, S. (2015). İznik Elmalı Ahşap Camii Yapısal Özellikleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(53), 37-47. www.esosder.org

Aydın, H., & Perker, S. (2017a). Kastamonu Beldeğirmen Köy Tarihi Camii'nde Ahşap Malzeme Kullanımı. Karadeniz Araştırmaları, 17-27.

Aydın, H., & Perker, S. (2017b). Trabzon'dan Ahşap Bir Cami Örneği: Of – Bölümlü Mithat Paşa Camii. Journal of History Culture and Art Research, 6(2), 457. https://doi.org/10.7596/taksad.v6i2.662

Aydın, H. U. (2017). Tarihi Ahşap Camiler. Kutlu Yayınevi.

Aytekin, S. N. (2022). Artvin İli, Şavşat İlçesi'ndeki Ahşap Camilerin Mimari Özellikleri, Koruma Sorunları ve Koruma Yaklaşım Önerileri [Yükseklisans]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Ayverdi, E. H. (1966). İstanbul Mi'mari Çağının Menşe'i Osmanlı Mimarisinin İlk Devri 630-805 (1230-1402). İstanbul Fetih Cem'iyeti İstanbul Enstitüsü No:57.

Azizsoy, A., & Özkurt, M. (2021). Rize Ahşap (Çantı) Camilerinde Bezeme Üslubu. Sanat Tarihi Dergisi, 30(2), 885-929. https://doi.org/10.29135/std.866300

Bayhan, A. A. (2005). Ordu/İkizce'den Bir Ahşap Cami: Laleli (Eski) Cami. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 14(1), 1-22. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/28652

Bayhan, A. A. (2006). Ordu'da Yeni Tespit Edilen Ahşap Camiler. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 16(33), 33-48. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsed/issue/2562/32996

Bayhan, A. A. (2009). Ordu'dan Bazı Tarihi Ahşap (Çantı) Camiler. Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi , 2(7), 55-84.

Bayhan, A. A. (2020). Geçmişten Günümüze Ordu'nun Geleneksel Ahşap Camileri. Ordu Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları .

Bayraktar, M. S. (2009). Samsun'da Anadolu Selçuklu ve İlhanlı Döneminden Kalan Tarihi Yapılar. Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi The Journal of International Social Research, 2(7), 85-118.

Bayraktar, M. S. (2011). Samsun'da Cumhuriyetten Önce İnşa Edilen Ahşap (Çantı) Camiler. Içinde Samsun Sempozyumu (ss. 1-40).

Bayraktar, M. S. (2013a). Samsun Çarşamba'da Taceddinoğulları ve Osmanlı Dönemine Ait İki Ahşap Eser; Ordu ve Porsuk Köyü Camileri. Içinde Samsun Araştırmaları "Mimari ve Kültürel Miras, Efsane, Dil, Sanat, Edebiyat ve Siyaset" (C. 3, ss. 87-114).

Bayraktar, M. S. (2013b). Samsun'da Türk Mimarisinin Gelişimi. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Samsun Araştırmaları "Mimari ve Kültürel Miras, Efsane, Dil, Sanat, Edebiyat ve Siyaset" (2. Baskı, C. 3, ss. 1-22). Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı .

Bayraktar, M. S. (2014a). Çarşamba'da Taceddinoğulları ve Osmanlı Dönemine Ait İki Ahşap Eser; Ordu ve Porsuk Köyü Camileri. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Çarşamba Araştırmaları (1. Baskı, ss. 341-368). Çarşamba Belediyesi Kültür Yayınları No:2 .

Bayraktar, M. S. (2014b). Çarşamba'da Tarihi Yapı Mirasımız. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Çarşamba Araştırmaları (1. Baskı, ss. 271-310). Çarşamba Belediyesi Kültür Yayınları No:2 .

Bayraktar, M. S. (2014c). Vezirköprü'de Tarihi Yapı Mirasımız. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Vezirköprü Araştırmaları (1. Baskı, ss. 293-428). Vezirköprü Belediyesi Kültür Yayınları No:2 .

Bayraktar, M. S. (2016a). Ordu Köyü Camii ve Kalesi. Içinde Samsun-Çarşamba'da Beylik Merkezi : Ordu Köyü (ss. 41-56).

Bayraktar, M. S. (2016b). Samsun'da Türk Devri Mimarisi . Canik Belediyesi Kültür Yayınları Yayın No: 55-16-01.

Bayraktar, M. S. (2017). Terme'de Tarihi Yapılar. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Terme Araştırmaları (ss. 85-138). Serander.

Bertzky, B., Shi, Y., Hughes, A., Engels, B., Ali, M. K., & Badman, T. (2013). Terrestrial Biodiversityand the World Heritage List: Identifying broad gaps and potential candidate sites for inclusion in thenatural World Heritage network. IUCN, Gland, Switzerland and UNEP-WCMC.

Binan, C. Ş. (1999). Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğü'nden Günümüze Düşünsel Gelişmenin Uluslararası Evrim Süreci. Y.T.Ü. Kütüphane ve Dokumentasyon Merkezi Sayı: YTÜ.MF.YK-99.0489.

Can, Y. (2003). Kastamonu ve Sinop Yöresinde Bulunan Ahşap Camiler. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 14(14-15), 117-134. https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuifd/issue/20302/215520

Can, Y. (2004). Samsun Yöresinde Bulunan Ahşap Camiler (1. Baskı). Etüt.

Can, Y. (2013). Samsun'da Bulunan İki Önemli Ahşap Eser Gökçeli ve Bekdemir Camileri. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Samsun Araştırmaları "Mimari ve Kültürel Miras, Efsane, Dil, Sanat, Edebiyat ve Siyaset" (2. bs, C. 3, ss. 23-43). Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı.

Can, Y. (2014). Çarşamba'da Muhteşem Bir Selçuklu Eseri: Gökçeli Cami. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Çarşamba Araştırmaları (1. Baskı, ss. 311-322). Çarşamba Belediyesi Kültür Yayınları No:2 .

Coşkun, R. (2021). Artvin Borçka'daki Yığma Ahşap Camilerin İncelenmesi ve İremit Camisi Koruma Projesi Önerisi [Yükseklisans]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Coşkun, R., & Çelebioğlu, B. (2020). Artvin Borçka'daki Yığma Ahşap Camiler. bab Mimarlık ve Tasarım Dergisi, 1(2), 142-160.

Çalık, İ., Bayraktar, A., Türker, T., & Tuluk, Ö. İ. (2015). Ahşap Camilerin Dinamik Davranışına Restorasyon Etkisinin Çevresel Titreşim Yöntemiyle İncelenmesi. 5. Tarihi Eserlerin Güçlendirilmesi ve Geleceğe Güvenle Devredilmesi Sempozyumu, 313-328.

Çetin, Y. (2007). Kuruluş Dönemi Osmanlı Mimarisine Ait İki Çantı Camii: Sakarya Büyük Tersiye (Büyük Esence) Köyü Orhan Gazi Camii ve Büyük Kaynarca (Topçu) Köyü Şeyh Muslihuddin Camii. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, 18, 1-15. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunigsed/issue/2560/32981

Danışman, G. (2013). Samsun Yöresi Ahşap Mimarisinin Gelenekselliği Bafra, İkiztepe Arkeolojik Verilerinin Işığında Çarşamba Gökçeli Caminin İncelenmesi. Içinde H.H. Günhan Danışman Makaleler - Bildiriler (1. bs, ss. 157-173). TMMOB Mimarlar Odası Yayınları .

Demir, N. (2004). Trabzon ve Yöresinde Ahşap Camiler. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 10(29), 169-188.

Dönmez, Ş., & Naza-Dönmez, E. E. (2007). Geç Kalkolitik Çağdan Günümüze Orta Karadeniz Bölgesi Kıyıları Kırsal Kesiminde GelenekselAhşap Mimari. Içinde Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol'a Armağan VITA Festschrift in Honor of Belkıs Dinçol and Ali Dinçol (ss. 219-236). Ege Yayınları.

Dünya Mirası Sözleşmesi Uygulama Rehberi (2017). http://whc.unesco.org/en/contacts

Eraslan, Ş. (2020a). Dünya Miras Alanlarında Özgünlük ve Bütünlük Üzerine Bir Değerlendirme: Göbeklitepe Arkeolojik Alanı ve Alanya Tarihi Kenti Örnekleri. Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Dergisi, 36, 51-62. https://doi.org/10.47571/ataunigsfd.786498

Eraslan, Ş. (2020b). UNESCO Dünya Miras Alanlarının Kriter Seçimleri ve Tematik Bağlantıları Üzerine Bir Analiz: Türkiye Örneği. Journal of Awareness, 5(3), 309-324. https://doi.org/10.26809/joa.5.023

Eraslan, Ş. (2021). Dünya Miras Alanlarında Yönetim Planları: Türkiye Örneği. International Journal of Arts&Social Studies, 4(6), 32-48. https://orcid.org/0000-0002-1874-9488

Erdin, N. (2009). *Ahşap Konservasyonu*. İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Furtuna, Ç. (2018). Samsun-Çarşamba'da Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş Ahşap Camilerin Belgelenmesi ve Vernaküler Mimari Miras Bağlamında İncelenmesi [Yükseklisans]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.

Furtuna, Ç., & Ulusoy Binan, D. (2021). Samsun - Çarşamba'da Çantı Tekniği'nde İnşa Edilmiş Ahşap Camilerin Korunmalarına Yönelik Belgeleme ve

Değerlendirme Yaklaşımı. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi, 11-36. https://doi.org/10.22520/tubaked.2021.23.001

Gül, S. (2018a). Sinop Ahşap Camileri ve Coğrafi Çevre İlişkisi. Içinde Sosyal Bilimciler Gözüyle Sinop : C. 1. Baskı (ss. 155-179).

Gül, S. (2018b). The Effects of Geographical Environment Components on the Geographical Distribution and Development Process of Samsun (Turkey) Wooden Mosques. Içinde K. Özdaşlı, M. C. Demir, O. Tire, & İ. S. Arvas (Ed.), Innovative Approaches in Social, Human and Administrative Sciences (1. bs, ss. 508-527). Gece Akademi. www.gecekitapligi.com

Harris-Brandts, S., Wheeler, A., & Shioshvili, V. (2018). The Wooden Mosques of Adjara: Islamic Architectural Heritage in Georgia. https://static1.squarespace.com/static/590b8551d2b857ec8b6a8fe6/t/5b48548088251b39eb13f2e1/1531466979810/Wooden+Mosques_Catalogue_sm.pdf

Henig, D. (2012). "This is our little hajj": Muslim holy sites and reappropriation of the sacred landscape in contemporary Bosnia. *American Ethnologist*, *39*(4), 751-765. https://doi.org/10.1111/j.1548-1425.2012.01393.x

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi 2013 (2013). http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0784192001542192602.pdf

İpek, N., Tellioğlu, I., Yılmaz, C., Zeybek, H. I., & Bayraktar, M. S. (2016). Samsun-Çarşamba'da Beylik Merkezi : Ordu Köyü.

İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2021). Ceneviz Ticaret Yolu, Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale Ve Surlu Yerleşimleri Konferansı.

Jokilehto, J. (2006). Considerations on Authenticity and Integrity in World Heritage Context. City & Time , 2(1), 1-16. http://www.ceci-br.org/novo/revista/docs2006/CT-2006-44.pdf

Kahraman, G. (2023). Ahşap Çandı Camilerin Mimarisi Ve Koruma Önerileri: Kocaeli Orhan Gazi (Işıklı) Camisi. Kocaeli Üniversitesi Mimarlık ve Yaşam Dergisi, 8(4), 883-909. https://doi.org/10.26835/my.1255239

Karpuz, H. (1989). Doğu Karadeniz Bölgesinde Bazı Ahşap Camiler. Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi, 2(4), 37-45. https://isamveri.org/pdfdrg/D00109/1989_4/1989_4_KARPUZH.pdf

Karpuz, H. (1990). Trabzon'un Çaykara İlçesi Köylerinde Bulunan Bazı Camiler. Vakıflar Dergisi, 21, 281-297.

Karpuz, H. (1992). Of İlçesi'nde Ağaçlı Köyü Camii. Lale Dergisi , 8, 20-24.

Karpuz, H. (1993). Rize Çayeli Ormancık Köyü Camii. Içinde Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı (ss. 253-262). Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi .

Karpuz, H. (1995). Yok Olmuş Bir Sanat Eserimiz Of Ağaçlı Köyü Camii. 9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi, 2, 341-352.

Kartal, S. N. (2013). Tarihi Ahşap Yapılarda Biyotik / Abiyotik Bozulmalar ve Koruma / Bakım Önlemleri. *Restorasyon Konservasyon Çalışmaları Dergisi*, *16*, 51-58. www.trada.co.uk

Köse, C. (2006). *Esmer Çürüklükte Oksalik Asidin Önemi* [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Köse, C., Terzi, E. & Kartal, S. N. (2024). Ahşabın Bozunması. Içinde T. Akbulut (Ed.), *Ahşap: Doğal ve Yenilenebilir Mühendislik Malzemesi* (ss. 126-153). IUC University Press.

Kuniholm, P. I. (1992). A 1503 - Year Chronology for The Bronze And Iron Ages: 1990-1991 Progress Report of the Aegean Dendrochronology Project. Içinde VII. Arkeometri Sonuçları Toplantısı (ss. 121-130). Ankara Üniversitesi Basımevi.

Kuniholm, P. I. (1996a). Aegean Dendrochoronology Project: 1994-1995. Içinde XI. Arkeometri Sonuçları Toplantısı (ss. 189-201). T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.

Kuniholm, P. I. (1996b). Aegean Dendrochronology Project: 1993-1994. Içinde XI. Arkeometri Sonuçları Toplantısı (ss. 181-188). T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.

Kuniholm, P. I. (2000). Dendrochronologically Dated Ottoman Monuments. Içinde U. Baram & L. Carroll (Ed.), A Historical Archaeology of the Ottoman Empire: Breaking New Ground (ss. 93-136). Kluwer Academic / Plenum Publishers. https://doi.org/10.1007/0-306-47182-5_4

Kuniholm, P. I. (2004). Dendrokronoloji Yöntemiyle Tarihlenmiş Osmanlı Anıtları. Içinde U. Baram & L. Carroll (Ed.), Osmanlı Arkeolojisi (ss. 100-141). Kitap Yayınevi-74.

Kuniholm, P. I. (2015). Correction for Dendrochronologically Dated Ottoman Monuments-Correction for Building 47. https://www.researchgate.net/profile/Peter-Kuniholm/publications

Kurtuluş, O. Ç. & Köse, C. (2015). Tarihi ve Arkeolojik Ahşaplarda Mikroorganizmaların Moleküler Teşhisi. Içinde *Ahşap Yapılarda Koruma ve Onarım Sempozyumu 3* (ss. 258-268).

Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü. (t.y.). Ulusal Yönetim Planları . Geliş tarihi 05 Ağustos 2024, gönderen https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-204384/ulusal-yonetim-planlari.html

Mısırlı, A. (2022). Zonguldak / Çaycuma'da Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş Bir Cami: Akçahatipler Köyü Cami. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi, 26, 55-70. https://doi.org/10.22520/tubaked2022.26.003

Nara Özgünlük Belgesi (1994). http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0756646001536913861.pdf

Naza-Dönmez, E. E. (2008). Wooden Mosques of the Samsun Region, Turkey From the Past to Present in the Light of the Surveys Carried Out in the Years 2001-2003. BAR British Archeological Reports .

Nefes, E. (2009a). Giresun'da Yeni Tespit Edilen Bir Ahşap Camii: Çaldağ Beldesi Melikli Mahallesi Tahtalı Cami. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi , 9(2), 187-209. http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt2/sayi7pdf/bayhan_ahmet_ali.pdf;

Nefes, E. (2009b). Samsun Yöresindeki Son Dönem Ahşap Camiler (1. Baskı). Etüt.

Nefes, E. (2010a). Çarşamba'da Yıkılmak Üzere Olan Ahşap Camilerden Biri: Paşayazı Köyü Camii. Uluslararası Sosyal Aratırmalar Dergisi, 3(14), 385-397.

Nefes, E. (2010b). Samsun'da Ahşap Bir Osmanlı Eseri, Ayvacık / Tiryakioğlu Camii. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 28, 151-174. www.dinbilimleri.com/dergildlt9/sayi3/

Nefes, E. (2012). Samsun / Çarşamba'da Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş İki Ahşap Camii; Ustacalı Köyü Camii ve Kocakavak Köyü Camii. Vakıflar Dergisi, 38, 155-163.

Nefes, E. (2013). Giresun'da Dolma Gözlü Ahşap Bir Cami: Bulancak Ezeltere Köyü Cami. Geçmişten Günümüze Giresun'da Dini ve Kültürel Hayat, 443-450.

Nefes, E. (2014). Çarşamba / Paşayazı Köyü Camii. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Çarşamba Araştırmaları (1. Baskı, ss. 323-340). Çarşamba Belediyesi Kültür Yayınları No:2 .

Nefes, E. (2022). Samsun Salıpazarı Camileri (H. Nefes, Ed.). E-Kitap Projesi.

Nefes, E., Can, Y., & Gün, R. (2017). Samsun/ Vezirköprü'de Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş Bir Grup Ahşap Cami. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 43, 129-154. http://www.dinbilimleri.

Nefes, E., & Gün, R. (2016). Samsun / Kavak'ta Çantı Tekniğinde İnşa Edilen Alagömlek Köyü Rahmioğlu Mahallesi Camii. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 40, 49-65.

Nefes, E., & Gün, R. (2019). Samsun / Yakakent'te Çantı Tekniğinde İnşa Edilen Geleneksel Köy Camileri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(68), 595-605. https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3851

Nefes, E., Gün, R., & Çakır, A. (2015). Samsun / Bafra İlçesi'nde Çantı Tekniğinde İnşa Edilmiş Bir Grup Ahşap Cami. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, 15(2), 291-317.

Nemlioğlu, C. (2001). Göçeli (Gökçeli) Cami. I. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyet Kongresi, 117-136.

Nezhad, S. F., Eshrati, P., & Eshrati, D. (2015). A Definition of Authenticity Concept in Conservation of Cultural Landscapes. International Journal of Architectural Research , 9(1), 93-107.

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (1977).

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (1978).

Operational Guidelines For The Implementation of the World Heritage Convention (1980).

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2002). http://whc.unesco.org/http://whc.unesco.org/opgutoc.htm

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2005). http://whc.unesco.org/en/guidelines

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2021). https://whc.unesco.org/en/guidelines/

Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (2023). https://whc.unesco.org/fr/orientations

Özalp, M. S. (2024). Tarihi Ahşap Yapıların Onarımı için Kural Tabanlı Yaklaşım: Göğceli Cami Örneği [Yayınlanmamış Yükseklisans Tezi]. Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özgen, S., Ertaş, Ş., & Bozal, M. (2011). Sustainability in Traditional Wooden Mosques: Studies on Conservation and Adaptation to the Future- Hüseyin Hoca Mosque- Rize/ Turkey. American Journal of Scientific Research, 19, 119-138. http://www.eurojournals.com/ajsr.htm

Özkaraca, N., & Halaç, H. H. (2022). Samsun - Çarşamba, Porsuk Köyü Camii'nin Tarihsel Süreçte Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları Açısından İncelenmesi. Sanat Tarihi Dergisi, 31(2), 1079-1099. https://doi.org/10.29135/std.1093553

Petzet, M. (t.y.). Principles of Preservation: An Introduction to the International Charters for Conservation and Restoration 40 Years after the Venice Charter. Geliş tarihi 13 Aralık 2022, gönderen https://www.academia.edu/39274037/Michael_Petzet_PRINCIPLES_OF_PRESERVATION

Poshyanandana, S. (2019). Serial Cultural Heritage: Concept, Applications, Categorization and Its Roles in Present Day Contexts. Nakhara: Journal of Environmental Design and Planning, 16, 69-84.

Preparing World Heritage Nominations (2. bs). (2011). United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Samsun Atakum Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi. (t.y.). İnşaat Teknolojisi Alanı.

Seçkin, S. (2018). Gürcistan /Acara Keda Bölgesi'ndeki Osmanlı Dönemi Camileri. Journal of Turkish Studies, 13(Volume 13 Issue 18), 1133-1169. https://doi.org/10.7827/turkishstudies.13655

Şahin, M. K. (2004). Samsun – Çarşamba/Yaycılar – Şeyh Habil Köyü Camii. Ataürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(2), 15-36.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü. (t.y.). Parsel Sorgu Uygulaması . Geliş tarihi 09 Ağustos 2024, gönderen https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/#ara/cografi/41.09510351529104/36.697997152805335).

Taşar, V. D. (2023). Sosyal ve Siyasal Değişim Süreçlerinde Kilise: Mater Dolorosa Kilisesi. Milel ve Nihal, 20(1), 57-80. https://doi.org/10.17131/milel.1234199

T.C. Çevre, Ş. ve İ. D. B. M. G. M. (2024). Resmi İstatistikler - İllere Ait Mevsim Normalleri. https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=SAMSUN

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y.). *Dünya Miras Listesi'ne Alınma Kriterleri*. Geliş tarihi 14 Eylül 2024, gönderen https://kvmgm.ktb.gov.tr/TR-44439/dunya-miras-listesi39ne-alinma-kriterleri.html

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). Şehrimiz Samsun. https://samsunarge.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=178

T.C. Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü. (2024). *Samsun Fiziki İl Haritası*. https://www.harita.gov.tr/urun/samsun-fiziki-il-haritasi/338

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü. (2021). 2020 Türkiye Orman Varlığı. Orman Genel Müdürlüğü. https://www.ogm.gov.tr/tr/ormanlarimiz-sitesi/TurkiyeOrmanVarligi/Yayinlar/2020%20Türkiye%20Orman%20Varlığı.pdf

Tikhonova, O., & Alho, C. (2015). Authenticity Criteria in Castles of Ivano-Frankivsk Region. European Scientific Journal , 74-81. https://www.researchgate.net/publication/301683166

Tunçay, H., & Yavuz, E. (2023). Gelenekten Geleceğe Ahşap Camiler (1. bs). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, T.C. Vakıflar Genel Müdürlüğü.

Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate for Cultural Properties and Museums. (2022a). Medieval Mosques of Anatolia With Wooden Posts and Upper Structure: Nomination for Inclusion in the World Heritage List. https://whc.unesco.org/en/list/1694/documents/

Turkish Ministry of Culture and Tourism General Directorate for Cultural Properties and Museums. (2022b). Management Plan for Medieval Mosques of Anatolia With Wooden Posts and Upper Structure. https://whc.unesco.org/en/list/1694/documents/

Türk Tarih Kurumu. (t.y.). Tarih Çevirme Kılavuzu . Geliş tarihi 10 Ağustos 2024, gönderen https://ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/

Ulukan, M. (2014). Mimari Korumada Otantiklik Üzerine Yöntem Araştırması ve İstanbul Tekkelerinde Uygulama Örnekleri Mimarlık Anabilim Dalı Restorasyon Programı [Doktora Tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.

UNESCO World Heritage Convention. (2024a). Tentative Lists . https://whc.unesco.org/en/tentativelists/?action=listtentative&date_start=&date_end=

UNESCO World Heritage Convention. (2024b). World Heritage List. https://whc.unesco.org/en/list/

United Nations Department of Economic and Social Affairs Sustainable Development. (2024). *Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable*. https://sdgs.un.org/goals/goal11#targets_and_indicators

Uzun, A. (2013). Samsun İlinin Başlıca Coğrafya Özellikleri. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Samsun Araştırmaları "İktisat Tarihi, Ekonomik Yapı, Turizm, Nüfus ve Coğrafi Çevre" (2. bs, C. 2, ss. 379-404). Samsun Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı.

Uzun, Z. (2016). Samsun, Kavak'taki Ahşap Camilerin Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları - Dere Camisi Restorasyon Projesi Önerisi [Yükseklisans]. Yıldız Teknik Üniversitesi.

Uzun, Z., & Çiftçi, A. (2016). Construction Techniques and Materials of Traditional Wooden Mosques in Kavak - Samsun, The Middle Part of the Blacksea Region, Turkey. Içinde T. Wik, M. de G. Z. Martinez, & G. Tampone (Ed.), Symposium and Discussion of the Updating of the Principles for the Preservation of Historic Timber Structures (1999) (ss. 101-111). Instituto Nacional de Antropologia e Historia.

Uzun, Z., & Çiftçi, A. (2017). Space Analysis of Traditional Wooden Mosques in Samsun in Kavak Town, Middle Part of Blacksea Region, Turkey. International Journal of Heritage Architecture Studies, Repairs and Maintenance, 1(3), 322-333.

Uzun, Z., Köse, C., & Köse, N. (2018). A multidisciplinary study to reveal the historical value of wooden structures and to develop a conservation approach: Dere and Karlı Mosques in Samsun, Turkey. Journal of Cultural Heritage, 32, 60-72. https://doi.org/10.1016/j.culher.2018.01.010

Uzuneminoğlu, H. (1993). Şehirlerin Alan Bakımından Gelişmesi ve Samsun Örneği. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(1), 273-290.

Wikipedia. (2024). *Samsun'un ilçeleri*. https://tr.wikipedia.org/wiki/Samsun%27un_ilçeleri

Yazıcı, N. (2017). Terme Tarihi. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Terme Araştırmaları (ss. 3-16).

Yıldız, Ş. (Ed.). (2011). "Samsun" Ahşap Camiler. T.C. Samsun Valiliği & T.C. Samsun İl Özel İdaresi Başkanlığı.

Yılmaz, C. (2014). Vezirköprü'de Az Bilinen İki Ahşap Eser; Çorakdere ve Karanar Camileri. Içinde C. Yılmaz (Ed.), Vezirköprü Araştırmaları (1. Baskı, ss. 429-436). Vezirköprü Belediyesi Kültür Yayınları No:2.

Yılmaz, C. (2015). Samsun Şehri. Içinde Samsun Şehir Kimliği Çalıştayı Sonuç Kitabı (ss. 41-113). T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Samsun Büyükşehir Belediyesi.

Yılmaz, E. (2012). Samsun'da Ahşap Camilerin Serüveni. Samsun Ticaret ve Sanayi Odası Açılım Dergisi, 22, 70-73. www.samsuntso.org.tr

Yücel, G. (2022). Risk Altındaki Kültürel Miras: Karadeniz Bölgesi'ndeki Geleneksel Ahşap Yığma (Çantı) Camiler İçin Değerlendirme. Kent Akademisi, 15(2), 481-505. https://doi.org/10.35674/kent.1038507

A
ENVANTER FORMLARI

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.48	
	ADI	Aşağıkoçlu Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	270/4	
	DİĞER ADLARI	Malkoç Cami, Mülküçlü Malkoç Cami	KOORDİNAT	41°33'54.31"K 35°30'18.40"D	
			RAKIM	268 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1335	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Aşağıkoçlu Köyü 1,5 km; Harmancık Köyü 2,5 km; Kuzören Köyü 9 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	Ahşap Mektep				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan	HAZİRE	VAR	X	YOK		

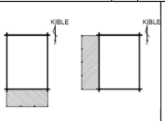
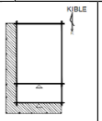
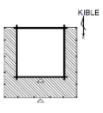
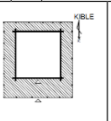
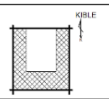
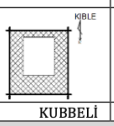
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1961?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	10 Ocak 1961 / Tavanda (kalemişi- günümüzde tarihin üzeri kaplanmış durumda)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane/Dış Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

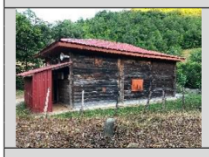
PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X		HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
							VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK					X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.48	
	ADI	Aşağıkoçlu Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	270/4	
	DİĞER ADLARI	Malkoç Cami, Mülküçlü Malkoç Cami	KOORDİNAT	41°33'54.31"K 35°30'18.40"D	
			RAKIM	268 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1335	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

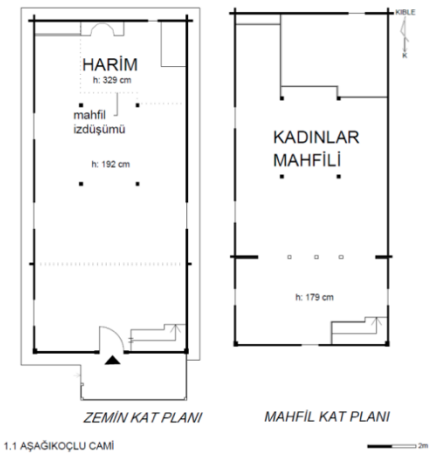
SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER													

HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak Altı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

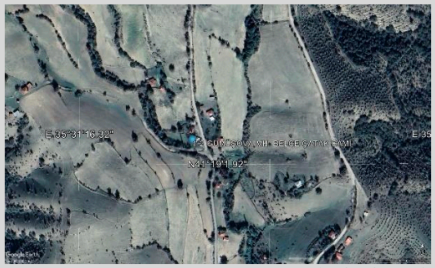
* Günümüzde üstü kaplanmış durumdadır. Bu tarihin onarım tarihi olduğu düşünülmektedir.
** İç beden duvarları, mihrap, minber, vaiz kürsüsü kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/44	
	ADI	Çatak Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	130 / 7	
	DİĞER ADLARI	Belce Çatak Cami, Pelitbükü Sekecek Mahallesi Belce Cami	KOORDİNAT	41°19'3.22"K 35°31'23.99"D	
			RAKIM	310 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1336	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	32,45 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Gümüşova Köyü 4,32 km; Bengü Köyü 7 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

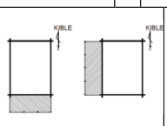
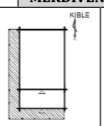
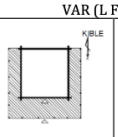
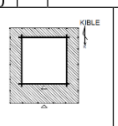
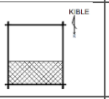
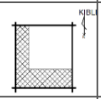
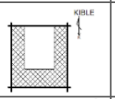
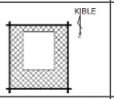
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1976?*
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1976 / Beden duvarı (tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam-Kestane/Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/44	
	ADI	Çatak Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	130/7	
	DİĞER ADLARI	Belce Çatak Cami, Pelitbükü Sekecek Mahallesi Belce Cami	KOORDİNAT	41°19'3.22"K 35°31'23.99"D	
			RAKIM	310 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1336	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.2 ÇATAK CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

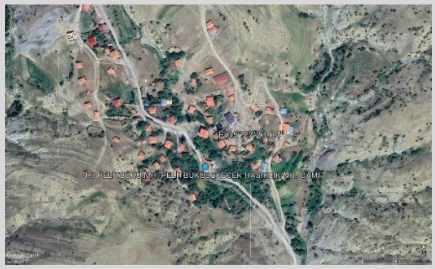
*1976 tarihinin taşıma tarihi olabileceği düşünülmektedir.
**Baraj inşaatı nedeniyle taşındığı öğrenilen caminin alt katı 1.2 Çatak Camisi, üst katı ise 1.11 Gümüşova Camisi olarak iki ayrı köyde yeniden inşa edilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/51	
	ADI	Hasırlık Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	306/2	
	DİĞER ADLARI	Pelitbükü Karacak Köyü Hasırlık Mahallesi Cami	KOORDİNAT	41°23'30.96"K 35°27'19.89"D	
			RAKIM	1083 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1331	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	26 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Pelitbükü Köyü 1,8 km; Pelitbüküsekicek 2,8 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	-		HAZİRE	VAR	YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

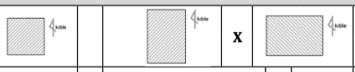
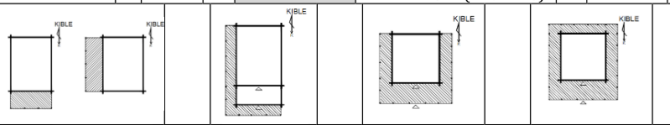
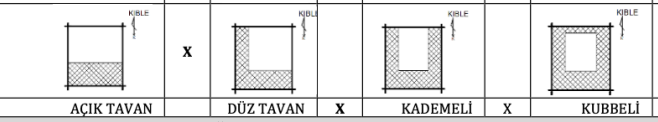
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1952?*
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1952/Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Pelit / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ			X		HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
						VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/51	
	ADI	Hasırlık Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	306/2	
	DİĞER ADLARI	Pelitbükü Karacak Köyü Hasırlık Mahallesi Cami,	KOORDİNAT	41°23'30.96"K 35°27'19.89"D	
			RAKIM	1083 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1331	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

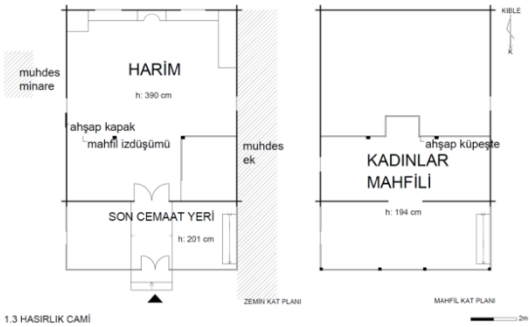
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X[1]						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	X	**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan Bezemesi
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.3 HASIRLIK CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

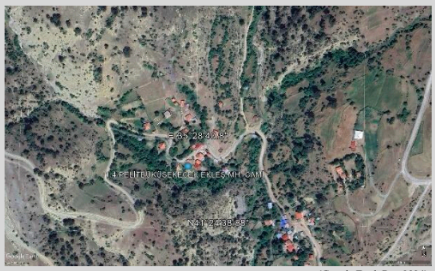
[1] Kurul dosyalarındaki fotoğraflarda kagir bodrum kat ve bu kata dışarıdan ulaşılan bir kapı gözükmektedir. Ancak zaman içinde yol kotunun değişmesiyle kapının kapandığı anlaşılmaktadır.
*1952 yılının onarım tarihi olduğu düşünülmektedir.
**20.05.2013 tarihli kurul raporunda köy merkezi dışından sel nedeniyle taşındığı ve betonarme bölüm eklendiği belirtilmektedir.
***Yapılan talep üzerine 2016 yılında basit onarıma onay verilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/45	
	ADI	Ekleş Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	182/7	
	DİĞER ADLARI	Pelitbükü Sekecek Köyü Ekleş Cami	KOORDİNAT	41°19'3.22"K 35°31'23.99"D	
			RAKIM	310 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1337	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X[1]	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	23 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Pelitbüküsekecek Köyü 1 km; Pelitbükü 3,5 km; Yukarısırganlı Köyü 4,8 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR		YOK	X

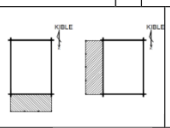
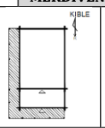
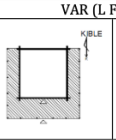
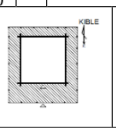
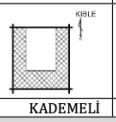
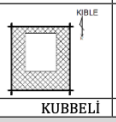
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1955?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1955/ Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/45	
	ADI	Ekleş Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	182/7	
	DİĞER ADLARI	Pelıtbükü Sekecek Köyü Ekleş Cami	KOORDİNAT	41°19'3.22"K 35°31'23.99"D	
			RAKIM	310 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1337	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

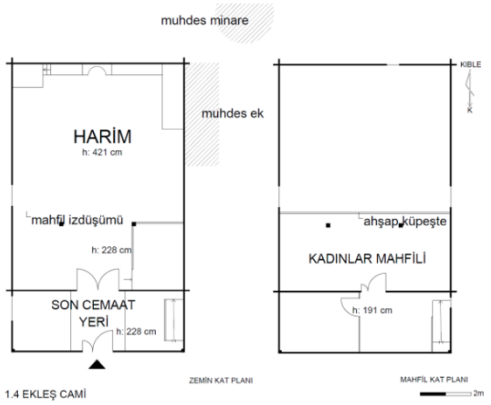
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA									
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		X		
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		X	YOK							
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)			YOK	X						
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan Göbeği, Mahfil Korkulukları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	İç Beden Duvarı

ÇİZİMLER

1.4 EKLEŞ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

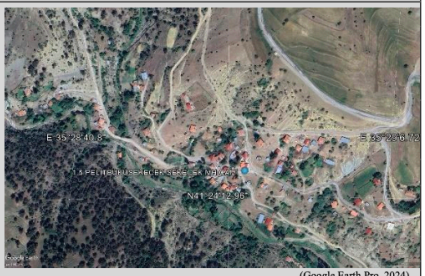
[1] Caminin sel sebebi ile 1955 yılında taşındığı, taşıma sırasında da son cemaat yerinin eklendiği bilgisi edinilmiştir (SKVKBK Arşivi).
*Cami tescil edildikten sonra cami dışına izinsiz muhdes uygulama yapılmış ve bu konuda KUDEB'ten rapor istenilmiştir. Kurul kararında kuzey ve batı cephesinde yapılan eklentilerin, bahçe duvarının kaldırılmasına ve çatı onarımının yapılmasına karar verilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/46	
	ADI	Sekecek Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	260/1	
	DİĞER ADLARI	Pelitbüküsekecek Sekecek Cami	KOORDİNAT	41°24'14.65"K 35°28'55.16"D	
			RAKIM	1033 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1338	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	24 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Pelitbükü Köyü 2,5 km; Bengü Köyü 4,5 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Yemekhane, Taziye Evi	HAZİRE	VAR		YOK	X	

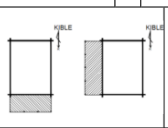
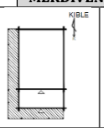
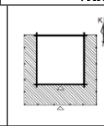
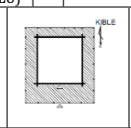
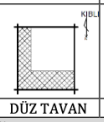
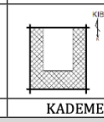
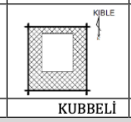
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1954/1984[1]
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1954-1984 /Dış Beden Duvarı[1] (tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	x									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/46	
	ADI	Sekecek Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	260/1	
	DİĞER ADLARI	Pelitbüküsekecek Sekecek Cami	KOORDİNAT	41°24'14.65"K 35°28'55.16"D	
			RAKIM	1033 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1338	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

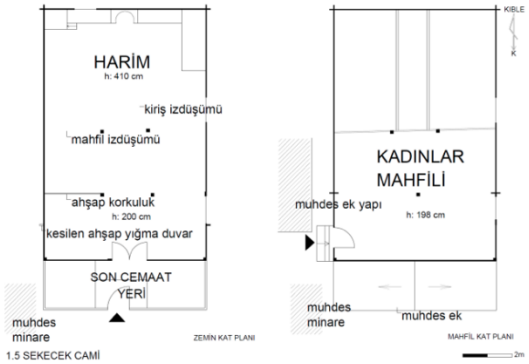
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK											
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X												
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X																		
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK												
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER																	
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**																				
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK												
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK																			
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER																	
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X																		
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK														

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil Korkulukları, Harim Giriş Kapısı, Saçak, Ahşap Dikme, Tavan Kademesi
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] SKVKBK arşivinden edinilen bilgilere göre 1954 ve1984 tarihleri taşınma ve kapsamlı onarım tarihleridir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.49	
	ADI	Kalukdemirci Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	132/1	
	DİĞER ADLARI	Demircikaluk Köyü Demirci Merkez Cami	KOORDİNAT	41°31'3.29"K 35°32'47.74"D	
			RAKIM	504 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1339	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor[1]	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10,45 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Vicikler Köyü 2,9 km; Yoğunpelit Köyü 3 km; Kalukkaraçukur Köyü 2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Lojman	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

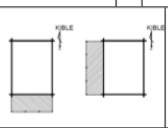
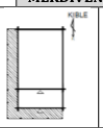
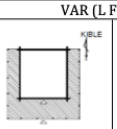
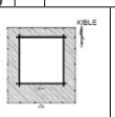
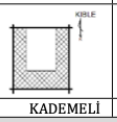
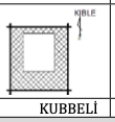
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X[2]								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.49	
	ADI	Kalukdemirci Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	132/1	
	DİĞER ADLARI	Demircikaluk Köyü Demirci Merkez Cami	KOORDİNAT	41°31'3.29"K 35°32'47.74"D	
			RAKIM	504 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1339	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor[1]	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

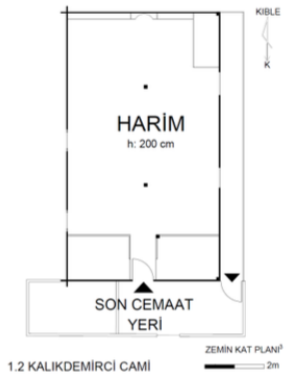
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK								
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.2 KALIKDEMİRCİ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Cami bir dönem Kuran kursu, alt kat ise lojman olarak kullanılmıştır.
[2] Tek yönde revaklı camide, revak batı cephesinde yer almaktadır.
[3] Camiye giriş katı 'zemin kat' olarak değerlendirilmiştir. Caminin altında dışarıdan girişi olan ve lojman olarak kullanılan bir kat bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.7	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/52	
	ADI	Kaluk Oymak Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	162/1	
	DİĞER ADLARI	Kalukkaraçukur Mh. Kaluk-Oymak Cami / Kalukdemirci Kaluk-Oymak Cami	KOORDİNAT	41°31'50.77"K 35°32'17.67"D	
			RAKIM	686 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1332	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2010)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kalıkdemirci Köyü 0,55 km; Kalukkaraçukur Köyü 1,60 km; Müyesserli Köyü 3,2 km						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan ve Tuvalet		HAZİRE	VAR	X	YOK	

TARİHÇE

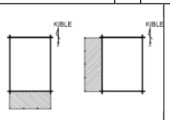
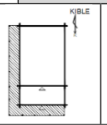
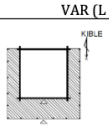
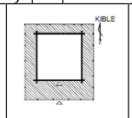
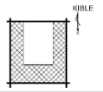
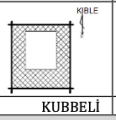
YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	10.06.1965 / Harim Ortasındaki Dikme Başlığı Üzerinde			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam -Pelit / Beden Duvarlar				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X				HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
							VAR (L FORMLU)			

REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.7	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/52	
	ADI	Kaluk Oymak Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	162/1	
	DİĞER ADLARI	Kalukkaraçukur Mh. Cami / Uzungöl Ahşap	KOORDİNAT	41°31'50.77"K 35°32'17.67"D	
			RAKIM	686 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1332	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2010)	

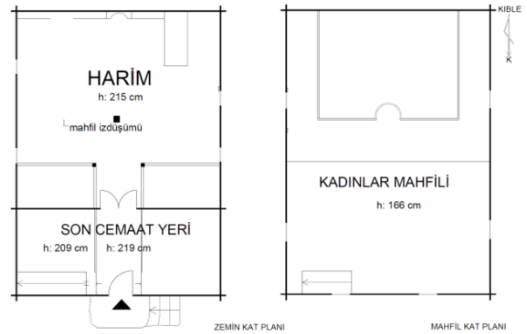
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

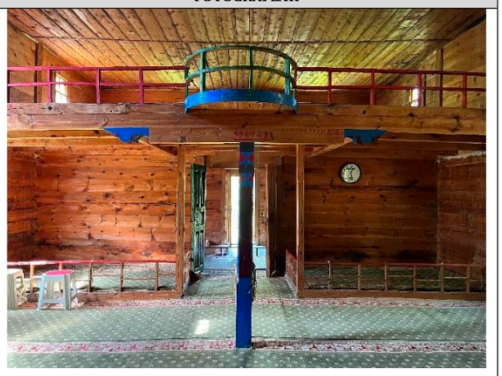
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber, Ahşap Dikme ve Başlıkları, Kapı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıkları

ÇİZİMLER

1.7 KALUKKARAÇUKUR (OYMAK) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*2018 yılında şadırvan ve tuvalet yapılması isteği üzerine, şadırvan ve tuvaletin koruma alanı sınırları dışında yapılacağı 'beyan edilmesi' üzerine işlem yapılmamıştır (SKVKBK arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.8	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.42	
	ADI	Yukarı Isırganlı Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	150 / 1	
	DİĞER ADLARI	Yukarı Isırganlı Aşağı Mah. Cami	KOORDİNAT	41°26'30.88"K 35°31'55.24"D	
			RAKIM	1002 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1190	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X	
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	18,80 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Şirinköy Köyü 6 km; Gökçeağaçoymağı Köyü 5,8 km; Gülkaya Mahallesi 2 km						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	Ambar				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Lojman, Çeşme	HAZİRE	VAR		YOK	X	

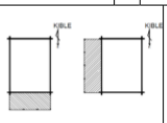
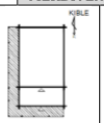
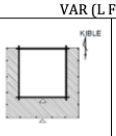
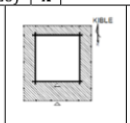
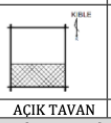
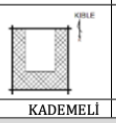
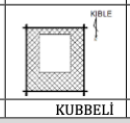
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1962?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1972?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1962 / Dış Beden Duvarı-Kapı Üzerinde - M.1972 /Kapı Üzerindeki tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam- Pelit / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.8	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/42	
	ADI	Yukarı Isırganlı Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	150/1	
	DİĞER ADLARI	Yukarı Isırganlı Aşağı Mah. Cami	KOORDİNAT	41°26'30.88"K 35°31'55.24"D	
			RAKIM	1002 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1190	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

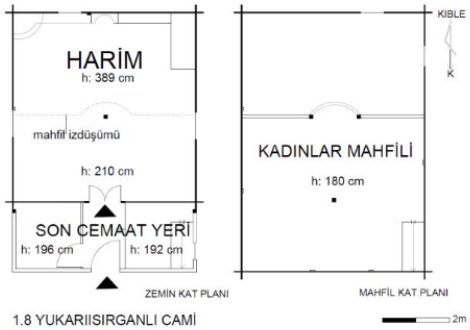
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kapı- Mihrap- Minber- Vaiz Kürsüsü- Mahfil Korkuluğu
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Camide yangın riskine karşı el tipi söndürücüler ile önlem alınmıştır.
**Kurul arşivinden edinilen bilgilere göre 19. yy'de inşa edilip kısmen yanan caminin yerine 1967'de yeniden kurulmuştur.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.9	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.24	
	ADI	Şirinköy Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	149/1	
	DİĞER ADLARI	Sarıinek Köyü Cami, Sakarinek Köyü Cami	KOORDİNAT	41°28'34.01"K 35°28'35.90"D	
			RAKIM	980 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	23.03.2007	
			TESCİL KARAR NO	1147	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2019)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	17,50 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yukarıkoçlu Köyü 3,5 km; Yukarıısırganlı Köyü 6 km; Uzunkıraç Köyü 5 km						
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

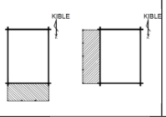
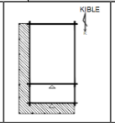
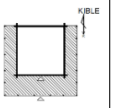
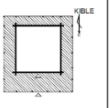
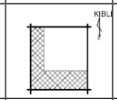
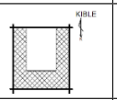
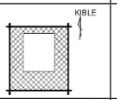
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1954?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M.1954 /Dış Beden Duvarı (Tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X					
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK				X					
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.9	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/24	
	ADI	Şirinköy Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	149/1	
	DİĞER ADLARI	Sarıinek Köyü Cami, Sakarinek Köyü Cami	KOORDİNAT	41°28'34.01"K 35°28'35.90"D	
			RAKIM	980 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	23.03.2007	
			TESCİL KARAR NO	1147	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2019)	

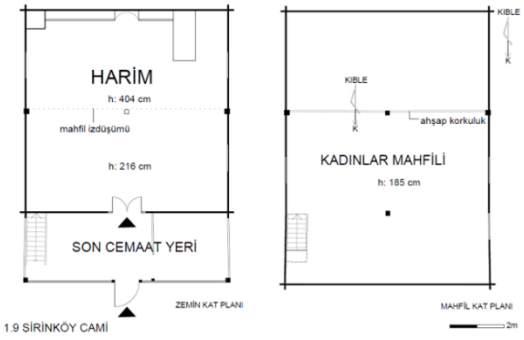
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap- Minber-Dikme Başlıkları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.9 SİRİNKÖY CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.10	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01.53	
	ADI	Gökçeağaçoymağı Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	198 / 56	
	DİĞER ADLARI	Kemik Ahşap Cami, Kemik Oymak Cami, Gökçeağaç Oymak Cami	KOORDİNAT	41°27'55.57"K 35°35'39.94"D	
			RAKIM	650 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1333	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Özel Mülkiyet	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	15,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Şirinköy Köyü 9,90 km; Yukarısırganlı Köyü 5,80 km; Uzunkıraç Köyü 14,30 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

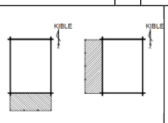
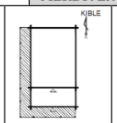
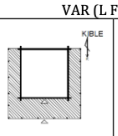
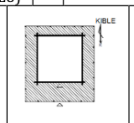
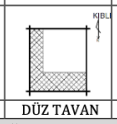
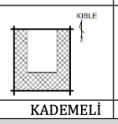
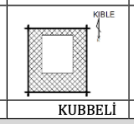
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1993?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.10	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.01/53	
	ADI	Gökçeağaçoymağı Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	198 / 56	
	DİĞER ADLARI	Kemik Ahşap Cami, Kemik Oymak Cami, Gökçeağaç Oymak Cami	KOORDİNAT	41°27'55.57"K 35°35'39.94"D	
			RAKIM	650 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1333	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Özel Mülkiyet	

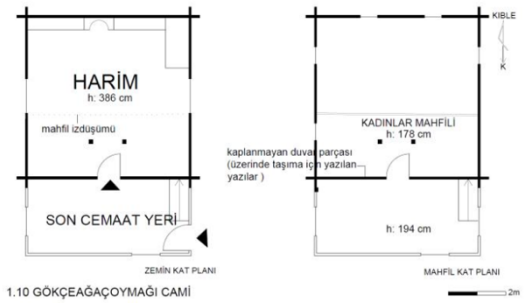
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI											
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.10 GÖKÇEAĞAÇOYMAĞI CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Ahşap yüzeylerinde yoğun böceklenme tespit edilmiştir.
* Aynı tarihte tescillenen birçok cami olmasına rağmen aralarında tampon bölge belirlenen tek camidir.
* İç mimari öğeler ve iç beden duvarı kaplamaları (kadınlar mahfili kuzey duvarı hariç) muhdestir.
* SKVKBK arşivi belgelerine göre 20 yıl öncesinde, özgün yeri olan Gökçeağaçoymağı Aşağı Mahallesi dere kenarındaki mezarlık içinden yeni yerine taşınmıştır (SKVKBK Arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.11	1/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Gümüşova Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°18'17.60"K 35°28'29.63"D	
			RAKIM	466	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	34,80 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuruçay Köyü 3,56 km; Pelitbükü Sekecek Belce Mahallesi 4,24 km; Pelitbükü 8,5 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

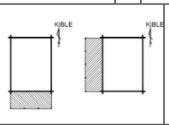
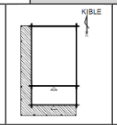
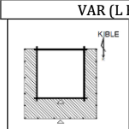
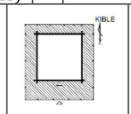
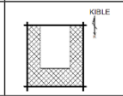
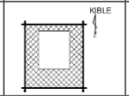
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	1.11	2/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Gümüşova Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	101/1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT		
			RAKIM		
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR	X	YOK							
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X													
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)	X	YOK														
	KANATLI	X	SÜRME			GİYOTİN		DİĞER												
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

1.11 GÜMÜŞOVA CAMİ*

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Baraj inşaatı nedeniyle taşındığı öğrenilen caminin alt katı 1.2 Çatak Camisi, üst katı ise 1.11 Gümüşova Camisi olarak iki ayrı köyde yeniden inşa edilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.04	
	ADI	Akyazı Merkez Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	251 / 107	
	DİĞER ADLARI	Gökgöl Cami	KOORDİNAT	41° 2'37.85"K 36°15'46.85"D	
			RAKIM	694 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	12.10.1995	
			TESCİL KARAR NO	2282	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun İl Özel İdaresi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	2,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Akyazı Köyü 2 km; Gökgöl 1,6 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK

(Google Earth Pro, 2024)

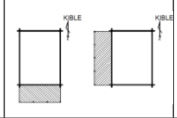
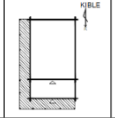
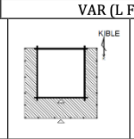
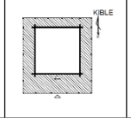
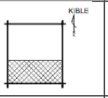
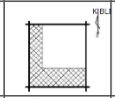
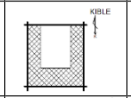
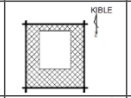
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1180 (M. 1766/1767)?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	H 1291 (M. 1874 / 1875)
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1180 (M. 1766/1767) (Harimdeki doğu kirişinde yere bakan yüzeyde kazılı) H. 1291 (M. 1874 / 1875) (Harimdeki batı kirişinde diğer kirişe bakan yüzeyde onarım kitabesi olarak*) (Mahfil kat giriş kapısı yanında kazılı)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.04	
	ADI	Akyazı Merkez Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	251 / 107	
	DİĞER ADLARI	Gökgöl Cami	KOORDİNAT	41° 2'37.85"K 36°15'46.85"D	
			RAKIM	694 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	12.10.1995	
			TESCİL KARAR NO	2282	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun İl Özel İdaresi	

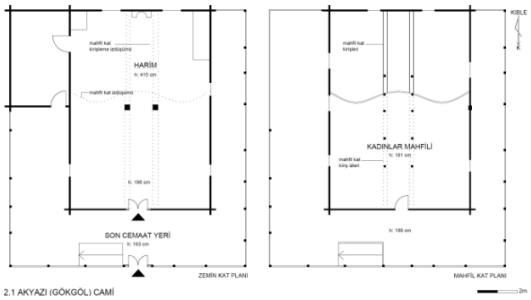
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK	X	METAL PARMAKLIK									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıklar, Harim ve Mahfil Giriş Kapısı,
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Kitabede "Ta'mîr Hacı Sofi Hasan Usta 1291" yazmaktadır.
*Akyazı (Gökgöl) Camisi'nde atipik olarak caminin doğusunda ahşap yığma olarak ayrılan bir mekân (zaviye) bulunmaktadır.
*Revaklar balık sırtı şeklinde dizilen çapraz ahşap elemanlarla (2.1 Akyazı ve 2.3 Kılavuzlu camileri) kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.20	
	ADI	Alan Mahallesi Musa Ağa Tarihi Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	110 / 1	
	DİĞER ADLARI	Alan Köy Musa Ağa Oymak Cami	KOORDİNAT	41° 3'30.56"K 36°14'4.74"D	
			RAKIM	714 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1109	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	2,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Alan Köyü 0,77 km; Musaağa 0,73 km; Uluköy Köyü 2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

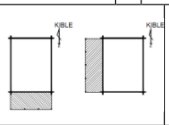
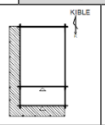
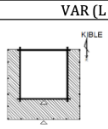
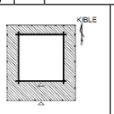
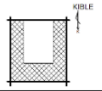
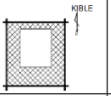
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1323 (M. 1905 / 1906)?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1323 (M. 1905 / 1906) / Harim giriş kapısı üzerinde / ahşap oyma			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X					
								VAR (L FORMLU)								
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK						
								VAR (L FORMLU)								
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X[1]											
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X					
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ				KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.20	
	ADI	Alan Mahallesi Musa Ağa Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	110 /1	
	DİĞER ADLARI	Alan Köy Musa Ağa Oymak Cami	KOORDİNAT	41° 3'30.56"K 36°14'4.74"D	
			RAKIM	714 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1109	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI			**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X[1]	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							

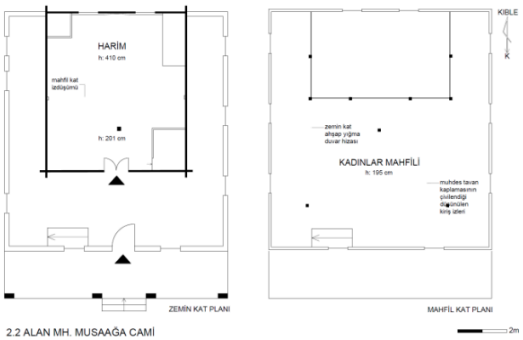
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

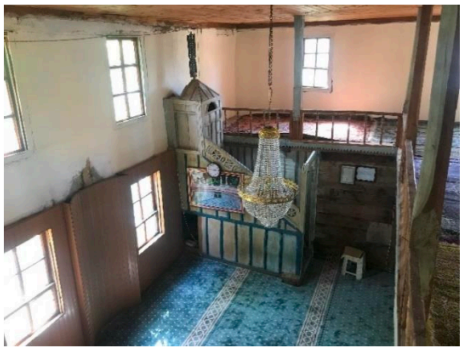
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

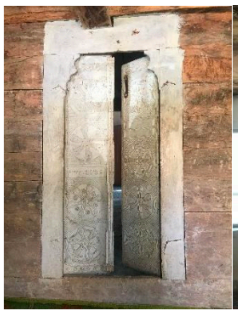
ÇİZİMLER

2.2 ALAN MH. MUSAAĞA CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Bölge köylerin Cuma Camisi olarak kullanılırken yeni camilerin inşası ile 1986 yılından sonra kullanılmamaya başlandığı müze raporunda belirtilmektedir.
[1] Özgün halinde 3 yönde revak olmasına rağmen mevcut halinde caminin tek yönde tek kat muhdes revağı vardır.
* Harim giriş kapısı üzerinde "Maşallah H. 1323 (M. 1905 / 1906)" tarihi oyulmuştur.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.3	1/2
	ADI	Kılavuzlu Köyü Sofular Mahallesi Cami	SKVKBK DOSYA NO	55.02.21	
			İLÇE	Asarcık	
	DİĞER ADLARI	Narlı Cami, Sofular Cami	ADA / PARSEL	230 / 35	
			KOORDİNAT	41° 1'59.32"K 36°17'12.78"D	
			RAKIM	737 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1104	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4,4 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kılavuzlu Köyü 0,77 km; Tombaşlar Mahallesi 1 km; Acısu Köyü 1,90 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

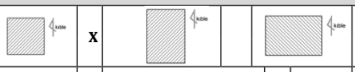
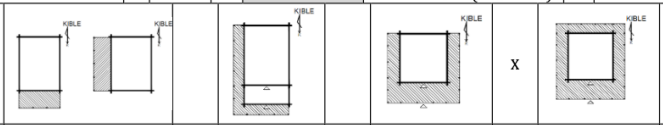
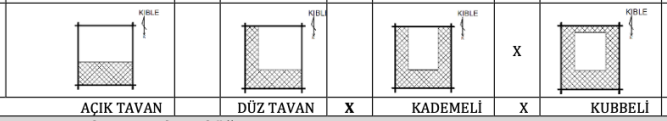
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1949?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1949 / Harimde dikme üzerinde / ahşaba kazılı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK								X		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK								X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X²	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X²	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X¹	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.21	
	ADI	Kılavuzlu Köyü Sofular Mahallesi Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	230 / 35	
	DİĞER ADLARI	Sofular Cami	KOORDİNAT	41° 1'59.32"K 36°17'12.78"D	
			RAKIM	737 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1104	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK			
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							

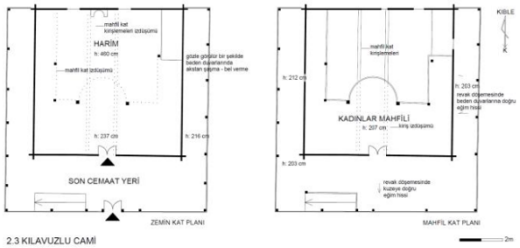
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		X	

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER	Sabit						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X			

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber, Mihrap, Kademeli Tavan, Harim-Son Cemaat yeri- Mahfil Giriş Kapıları, Ahşap Dikmeler, Saçaklar
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

2.3 KILAVUZLU CAMİ

FOTOĞRAFLAR

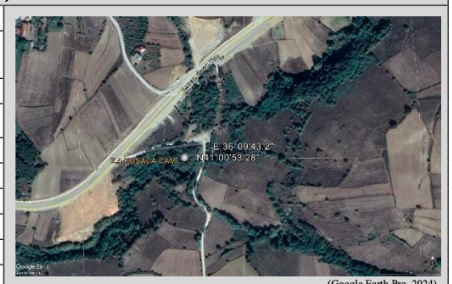
NOTLAR:

*Revakların çapraz çıtalarla (2.1 Akyazı ve 2.3 Kılavuzlu camileri) kaplanmıştır.
[1] Caminin özgün bir minaresi olduğu ve 1980li yılların sonlarında yaşanan sel felaketi sonrası yıkıldığı bilgisi SKVKBK arşivinde yer almaktadır (SKVKBK Arşivi).
[2] Özgün minber ve mihrap lambri ile kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02/9	
	ADI	Koşaca Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	114 / 10	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'53.29"K 36° 9'38.52"D	
			RAKIM	670 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	15.07.2004	
			TESCİL KARAR NO	966	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK				
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	6,72 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Koşaca Köyü 0,48 km; Taş Kesiği Mahallesi 1,55 km; İmamlı Köyü Merkez Mah. 0,93 km								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME	X	DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan, Tuvalet	HAZİRE	VAR	X	YOK	

(Google Earth Pro, 2024)

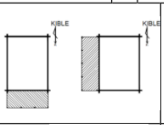
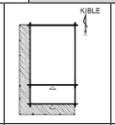
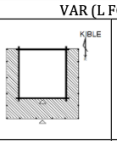
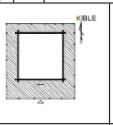
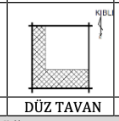
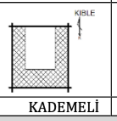
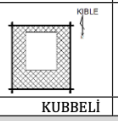
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1766+ (dendrokronolojik analizler ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA	AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ X ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ			TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK								X		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK								X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02/9	
	ADI	Koşaca Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	114 / 10	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'53.29"K 36° 9'38.52"D	
			RAKIM	670 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	15.07.2004	
			TESCİL KARAR NO	966	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

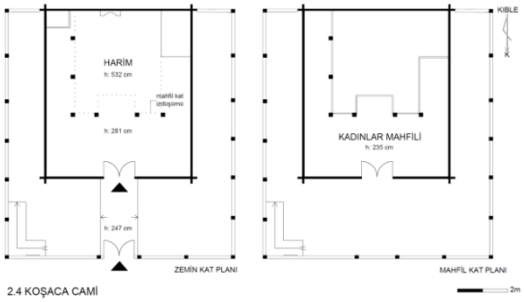
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK	X	KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Revak Dikme Başlıkları, Kapı, Beden Duvarları, Tavan, Mihrap,Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Beden İç Duvarları, Sürme Kepenk, Kademeli Tavan, Vaaz Kürsüsü, Mihrap, Minber

ÇİZİMLER

2.4 KOŞACA CAMİ

FOTOĞRAFLAR

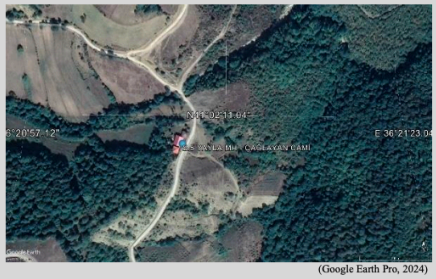

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.18	
	ADI	Yayla Mahallesi Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	178 / 11	
	DİĞER ADLARI	Çağlayan Cami	KOORDİNAT	41° 2'9.60"K 36°21'7.20"D	
			RAKIM	679 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1106	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,85 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yaylaköy Köyü 1 km; Dağcılar Köyü 1,1 km; Gülveren Köyü 2,3 km						
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

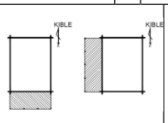
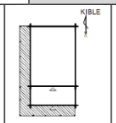
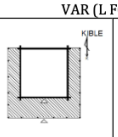
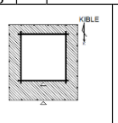
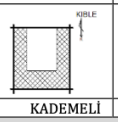
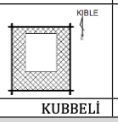
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1952*/1953
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	23.06.1953 / Mahfilde dikme üzerinde / ahşaba kazılı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK					X					
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.18	
	ADI	Yayla Mahallesi Cami	İLÇE	Alaçam	
			ADA / PARSEL	178 / 11	
	DİĞER ADLARI	Çağlayan Cami	KOORDİNAT	41° 2'9.60"K 36°21'7.20"D	
			RAKIM	679 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1106	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği	

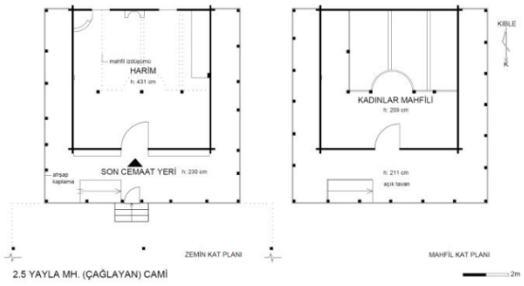
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme, Kademeli Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

2.5 YAYLA MH. (ÇAĞLAYAN) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Kurul raporunda 1952 yılında kapsamlı bir onarım yapıldığı bilgisi bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.19	
	ADI	Yarımca Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	114 / 1	
	DİĞER ADLARI	Ayaklıalan Cami	KOORDİNAT	41° 0'21.23"K 36°23'34.21"D	
			RAKIM	393 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1105	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	13,70 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Ayaklıalan Köyü 3,13 km; Yarımca Köyü 1,80 km; Aşağıyarımca Köyü 2,20 km						
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

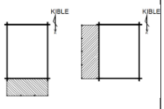
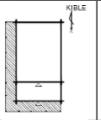
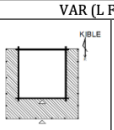
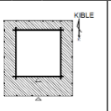
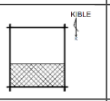
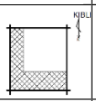
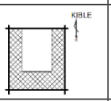
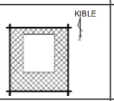
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1965?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	2018
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	26.2.1965 / Harim giriş kapısı üzerinde *		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	2.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.02.19	
	ADI	Yarımca Cami	İLÇE	Asarcık	
			ADA / PARSEL	114 / 1	
	DİĞER ADLARI	Ayaklıalan Cami	KOORDİNAT	41° 0'21.23"K 36°23'34.21"D	
			RAKIM	393 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1105	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Büyükşehir Belediyesi Mülkiyeti	

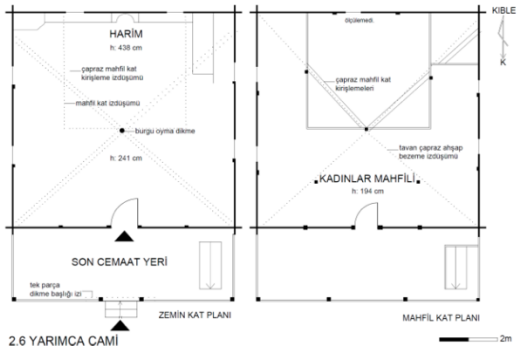
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber, Kiriş Altı, Ahşap Dikmeler, Revak Dikme ve Başlıkları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

2.6 YARIMCA CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Şu an yerinde takılı olmayan ahşap oyma harim giriş kapısı, köyün taziye evinde demonte şekilde korunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.21	
	ADI	Ardıç Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	161 / 352	
	DİĞER ADLARI	Arduç Cami	KOORDİNAT	40°55'15.49"K 36°37'21.25"D	
			RAKIM	658 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	04.08.1998	
			TESCİL KARAR NO	3241	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,86 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Ardıç Köyü 1,49 km; Uğurlu Köyü 2,74 km; Güzelyurt Köyü 3,46 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	Mektep		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER	Şadırvan	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

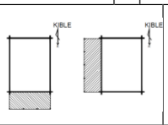
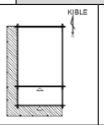
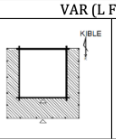
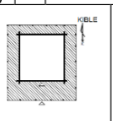
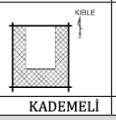
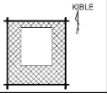
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1836?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1966
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1836-1966 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelasında) 1966 (Harimde dikme üzerinde "Ahmet Osman Usda Yaban" kazılı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK				
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK								X					
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ		X[1]	KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.21	
	ADI	Ardıç Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	161 / 352	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°55'15.49"K 36°37'21.25"D	
			RAKIM	658 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	04.08.1998	
			TESCİL KARAR NO	3241	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X[2]	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X[2]	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC	X	DİĞER							

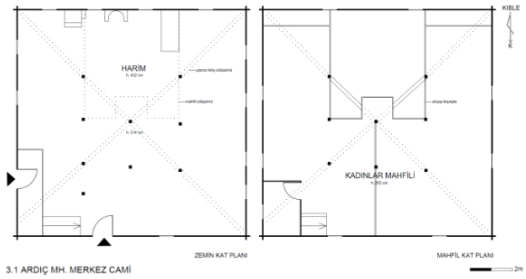
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK							
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER					
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK							
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X		

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap dikme, Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.1 ARDIÇ MH. MERKEZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Dış beden duvarında caminin 1836 yılında inşa edilip 1966 onarıldığı yazılmıştır. Kurul raporunda ise 1966 yılında yapıldığı belirtilmektedir.
[1]Mihrap önünde tavan bezemesi olarak kademelendirilmiştir.
[2]Beton subasman sebebiyle yapının temeli ile ilgili mevcut durum tespit edilememiştir. Kurul dosyasındaki müze raporunda bulunan fotoğraflarda, taş temel ayak ve döşeme kirişleri gözükmektedir. Taşınma ile ilgili bir bilgiye rastlanmadığı için temel ve kirişlerin beton ile dışarıdan kaplanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
*Yapıda çapraz kirişleme bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.07	
	ADI	Karşıdöngel Mh. Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	110 / 3	
	DİĞER ADLARI	Haydar Mah. Cami	KOORDİNAT	40°56'22.81"K 36°32'19.54"D	
			RAKIM	704 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	25.04.2008	
			TESCİL KARAR NO	1657	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

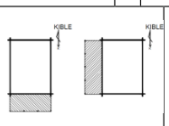
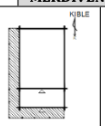
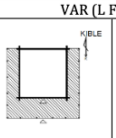
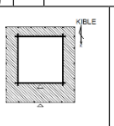
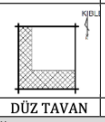
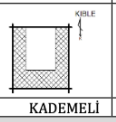
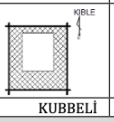
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1975?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	20.02.1975 / Mihrap Yanında İç Beden Duvarındaki Tanıtım Levhası		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.07	
	ADI	Karşıdöngel Mh. Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	110 / 3	
	DİĞER ADLARI	Haydar Mah. Cami	KOORDİNAT	40°56'22.81"K 36°32'19.54"D	
			RAKIM	704 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	25.04.2008	
			TESCİL KARAR NO	1657	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							

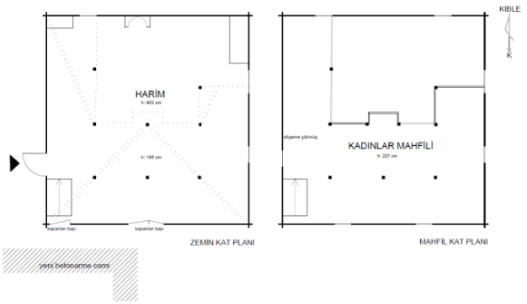
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		YOK								
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		X	DİĞER						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		YOK								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK		X		

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/14	
	ADI	Mutular Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101 / 1187	
	DİĞER ADLARI	Abaşlar Cami, Kabaklık Köyü Abaşlar Cami	KOORDİNAT	40°54'43.95"K 36°40'52.11"D	
			RAKIM	527 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1185	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kabaklık Köyü 1,6 km; Çamalan 2,2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

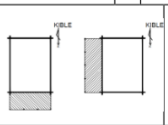
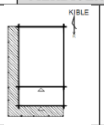
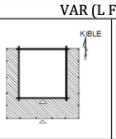
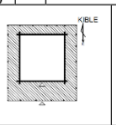
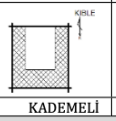
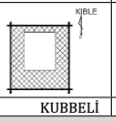
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA		KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe?				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/14	
	ADI	Mutular Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101 / 1187	
	DİĞER ADLARI	Abaşlar Cami, Kabaklık Köyü Abaşlar Cami	KOORDİNAT	40°54'43.95"K 36°40'52.11"D	
			RAKIM	527 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1185	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Caminin iç mekânı lambri kaplama olduğu için iç mimari öğelerinin özgün olup olmadığı tespit edilememiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.8	
	ADI	Terice Merkez Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	157 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°59'0.60"K 36°32'19.68"D	
			RAKIM	616 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	13.06.2008	
			TESCİL KARAR NO	1714	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Kadastro Harici	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,8 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

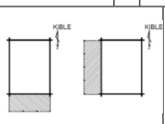
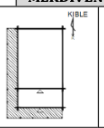
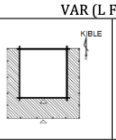
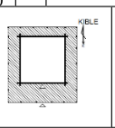
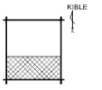
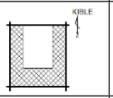
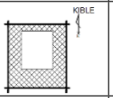
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1967? (Taşınma)
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1968 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelası) -Mihrap Minber Arası		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

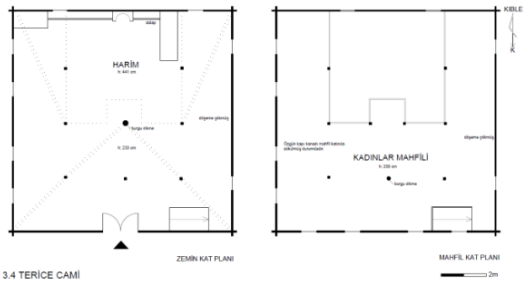
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.8	
	ADI	Terice Merkez Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	157 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°59'0.60"K 36°32'19.68"D	
			RAKIM	616 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	13.06.2008	
			TESCİL KARAR NO	1714	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Kadastro Harici	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Harim Giriş Kapısının İki yanında Burgu Ahşap Oyma, Ahşap Dikme (Burgu), Ahşap Dikme Başlığı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.4 TERİCE CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.02	
	ADI	Tiryakioğlu Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	131 / 5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'12.52"K 36°33'35.07"D	
			RAKIM	463 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.07.2001	
			TESCİL KARAR NO	238	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)		X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,16 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

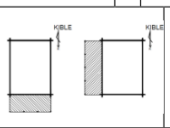
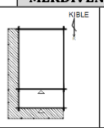
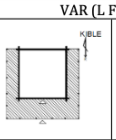
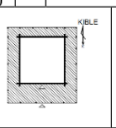
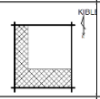
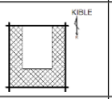
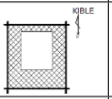
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1284	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1284 (1867-1868?) / Kapı Üzerinde		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA	AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-		TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X	BİLİNMİYOR	DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	YOK X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X[1]	YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.02	
	ADI	Tiryakioğlu Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	131 / 5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'12.52"K 36°33'35.07"D	
			RAKIM	463 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.07.2001	
			TESCİL KARAR NO	238	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

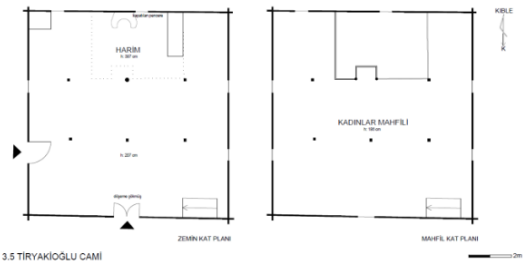
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI	**X**														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Harim Giriş Kapısı, Minber, Burgu Ahşap Dikme, Dikme Başlığı, Mahfil Korkuluğu
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.5 TİRYAKİOĞLU CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Kurul arşiv raporundan edinilen bilgiye göre minberin koçbaşı bezemeli tacı özgündür (SKVKBK arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/15	
	ADI	Ulubelen Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	105/2	
	DİĞER ADLARI	Çamalan Merkez Cami	KOORDİNAT	40°55'23.39"K 36°39'36.76"D	
			RAKIM	509 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1184	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,7 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Çamalan Köyü 1,7 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

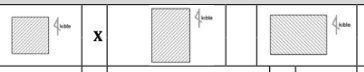
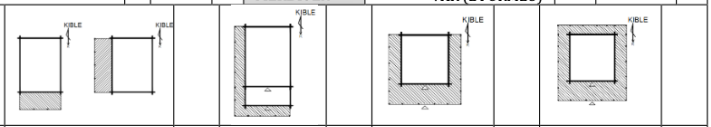
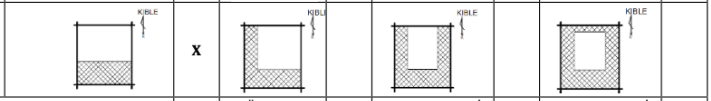
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1312 (M. 1894 / 1895)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	Harim giriş kapısı üzerinde / kalemişi kitabe "Maşallah Subhanallahu ... ruhi, hicri 1312" (SKVKBK Arşivi)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe – Kestane? /Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X				HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/15	
	ADI	Ulubelen Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	105/2	
	DİĞER ADLARI	Çamalan Merkez Cami	KOORDİNAT	40°55'23.39"K 36°39'36.76"D	
			RAKIM	509 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1184	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

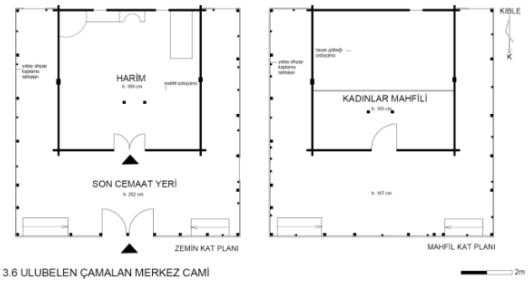
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

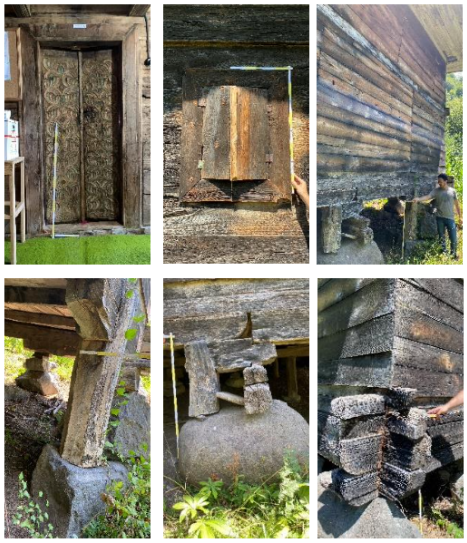
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Harim/Mahfil Giriş Kapısı, İç Beden Duvarı, Dikme ve Başlıklar, Tavan Göbeği, Mahfil Korkulukları, Minber, Mihrap, Vaiz Kürsüsü Korkuluğu
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Harim/Mahfil Giriş Kapısı, İç Beden Duvarı, Tavan Göbeği, Mahfil Korkulukları, Minber, Mihrap, Vaiz Kürsüsü Korkuluğu

ÇİZİMLER

3.6 ULUBELEN ÇAMALAN MERKEZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

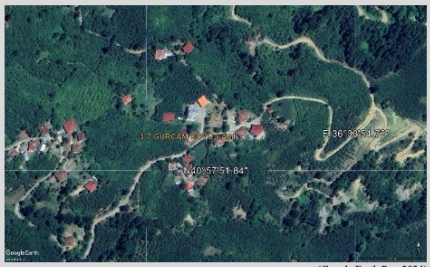
NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.7	1/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Gürçam Köyü Asaroğlu Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	262 / 17	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'53.32"K 36°33'44.53"D	
			RAKIM	481 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	6,38 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Gürçam Köyü 2,35 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Lojman	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

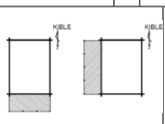
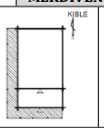
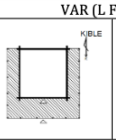
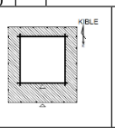
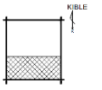
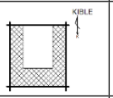
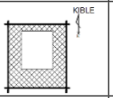
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1960 / Dış Beden Duvarı (Tanıtım Tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.7	2/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Gürçam Köyü Asaroğlu Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	262 / 17	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'53.32"K 36°33'44.53"D	
			RAKIM	481 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI			**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT				SAC	X	DİĞER							

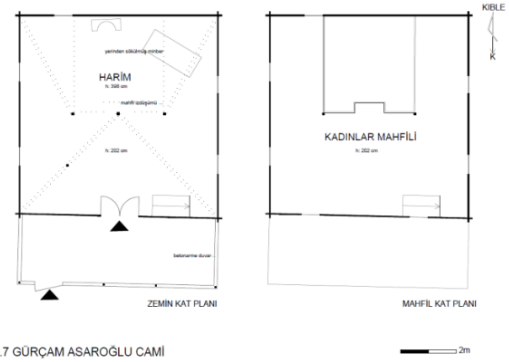
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK									
	KANATLI			SÜRME			GİYOTİN		X	DİĞER						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK		X				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

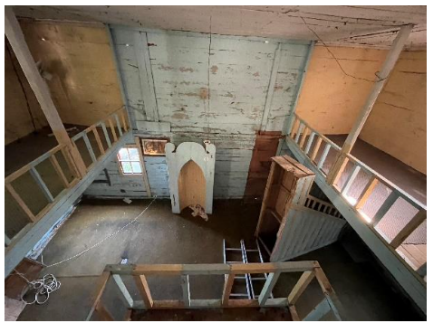
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.7 GÜRÇAM ASAROĞLU CAMİ

FOTOĞRAFLAR

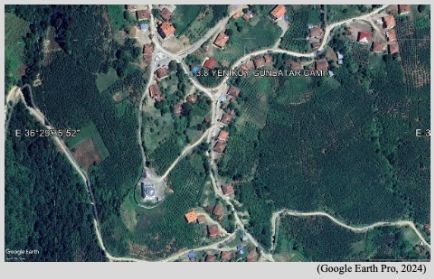
NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.8	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.16	
	ADI	Yeniköy Mah. Günbatar Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	178 / 20	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'12.97"K 36°29'45.58"D	
			RAKIM	635 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1103	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	11,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

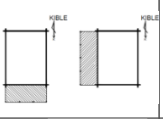
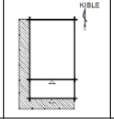
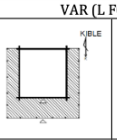
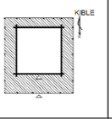
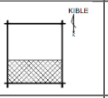
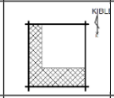
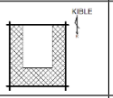
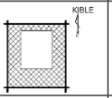
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	5.01.1975	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	5.01.1975 / Harimde kıble duvarı üzerinde – 12.24.1974 / Harim giriş duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.8	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.16	
	ADI	Yeniköy Mah. Günbatar Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	178 / 20	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'12.97"K 36°29'45.58"D	
			RAKIM	635 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1103	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

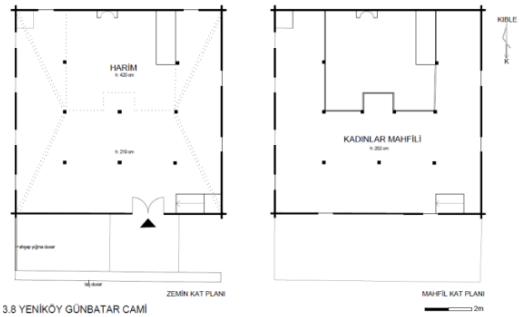
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI			**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.8 YENİKÖY GÜNBATAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Minber ve mihrap arasında özgün dolap bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.9	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/20	
	ADI	Kabaklık Lazlar Camisi	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101/1560	
	DİĞER ADLARI	Kabaklık Lazlar Mh. (Taçalan) Camisi – Çöldür	KOORDİNAT	40°58'26.62"K 36°42'12.41"D	
			RAKIM	748 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1311	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,85 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Tacalan Köyü 1,8 km; Kabaklı Köyü 4 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

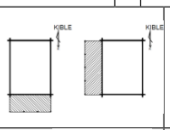
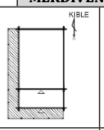
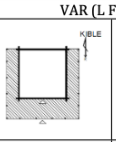
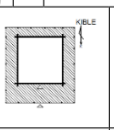
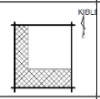
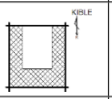
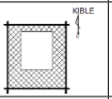
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane? /Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK									X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ	X		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.9	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/20	
	ADI	Kabaklık Lazlar Camisi	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101/1560	
	DİĞER ADLARI	Kabaklık Lazlar Mh. (Taçalan) Camisi – Çöldür	KOORDİNAT	40°58'26.62"K 36°42'12.41"D	
			RAKIM	748 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1311	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X							
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							

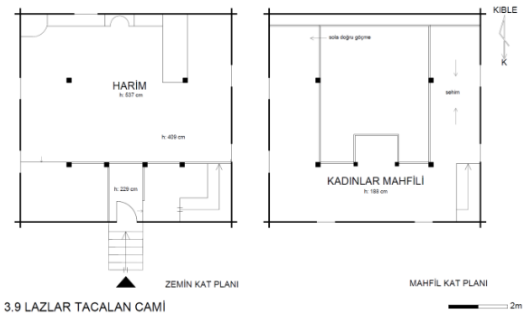
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI											
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK							
	KANATLI			SÜRME			GİYOTİN		X	DİĞER				
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)			YOK		X					
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil korkulukları, Dikme
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

3.9 LAZLAR TACALAN CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.10	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/19	
	ADI	Kaltuman Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101/1292	
	DİĞER ADLARI	Kabaklık Merkez Cami, Kabaklık Köyü Kaltuman Cami	KOORDİNAT	40°54'55.34"K 36°41'47.12"D	
			RAKIM	654 m	
			TESCİL DURUMU	EVET[1] X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1178	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,85 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kaltuman Köyü 0,2 km; Kabaklık Köyü 2,5							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

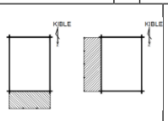
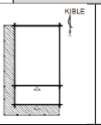
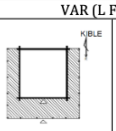
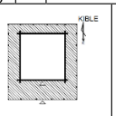
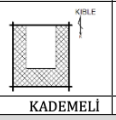
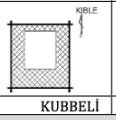
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1932?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1946?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1932-1946/Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe? / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.10	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03/19	
	ADI	Kaltuman Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	101/1292	
	DİĞER ADLARI	Kabaklık Merkez Cami, Kabaklık Köyü Kaltuman Cami	KOORDİNAT	40°54'55.34"K 36°41'47.12"D	
			RAKIM	654 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1178	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

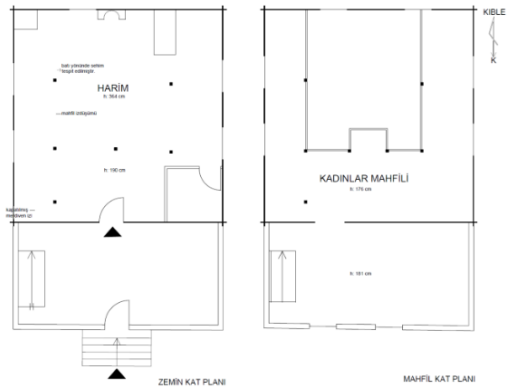
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

3.10 KABAKLIK KALTUMAN CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Caminin tescil edilmesi konusunda, yapılan müdahaleler sebebi ile bir karşı oy bulunmaktadır. Ancak tescil edilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.12	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.03[1]	
	ADI	Gürçam Köyü Merkez Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	219 / 15	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'15.74"K 36°35'0.42"D	
			RAKIM	459 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	15.07.2004	
			TESCİL KARAR NO	967	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Kadastro Harici	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5,53 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

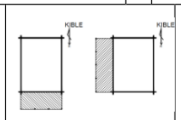
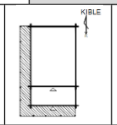
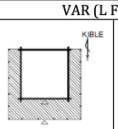
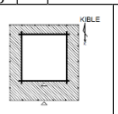
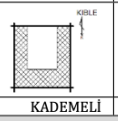
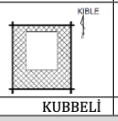
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H.1284 (M. 1867-1868)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1284 (M. 1867 / 1868) /Tanıtım Tabelasında		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam / Beden duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		X	DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

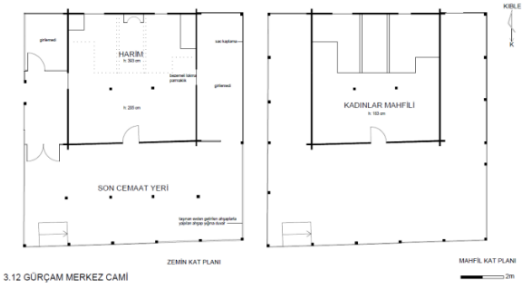
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	3.12	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.03.03[1]	
	ADI	Gürçam Köyü Merkez Cami	İLÇE	Ayvacık	
			ADA / PARSEL	219 / 15	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'15.74"K 36°35'0.42"D	
			RAKIM	459 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	15.07.2004	
			TESCİL KARAR NO	967	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Kadastro Harici	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

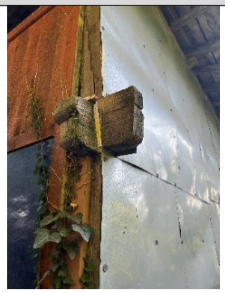
BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

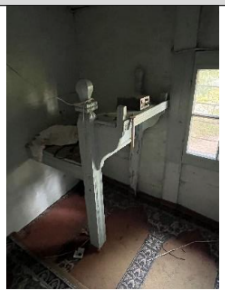
ÇİZİMLER

3.12 GÜRÇAM MERKEZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] 15.07.2004 tarih 967 sayılı yazı ile caminin tescile uygun olmadığı kararı verilmiştir. Ancak caminin sahip olduğu mimari özellikler ile tescillenmesi gerektiği düşünülmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.164	
	ADI	Ağanın Köyü Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	101 / 26	
	DİĞER ADLARI	İğdir Mahallesi Ağanın Köyü Cami	KOORDİNAT	41°24'55.36"K 35°38'59.56"D	
			RAKIM	718 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1695	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	26,85 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	-	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

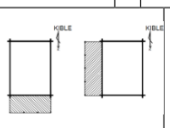
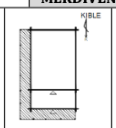
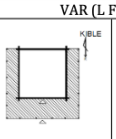
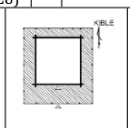
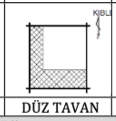
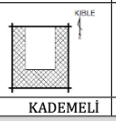
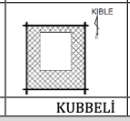
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1963?[1]
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X[2]	ÇALMA BOĞAZ	X[2]
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam/Beden Duvarları			TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.164	
	ADI	Ağanın Köyü Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	101/26	
	DİĞER ADLARI	Iğdır Mahallesi Ağanın Köyü Cami	KOORDİNAT	41°24'55.36"K 35°38'59.56"D	
			RAKIM	718 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1695	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

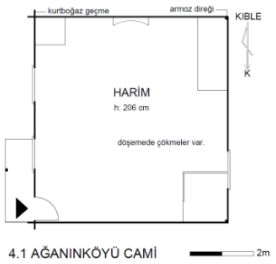
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

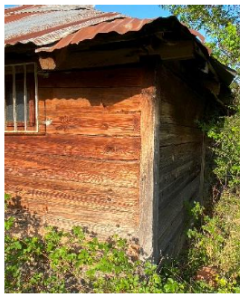
ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Arşiv belgelerinde caminin Kanlıgüney Köyü'nün Yayla mevkinde Cuma Camisi olarak kullanılırken 1963 yılında mevcut yerine taşındığı bilgisi yer almaktadır (SKVKBK Arşivi).

[2] Doğu cephesi armoz direği ve batı cephesinde kurtboğaz olmak üzere iki farklı yöntem kullanılmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.165	
	ADI	Kalık Köyü Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	138 / 31-32	
	DİĞER ADLARI	İğdir Mahallesi Kalık Köyü Cami	KOORDİNAT	41°23'18.23"K 35°37'54.09"D	
			RAKIM	925 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1696	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	29,92 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	İlkokul binası, Şadırvan	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

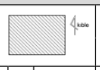
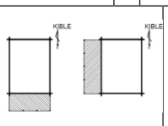
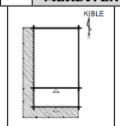
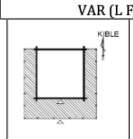
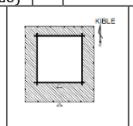
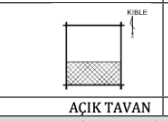
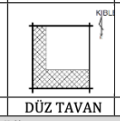
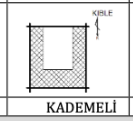
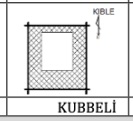
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	19. yy sonları? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.165	
	ADI	Kalık Köyü Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	138 / 31-32	
	DİĞER ADLARI	İğdir Mahallesi Kalık Köyü Cami	KOORDİNAT	41°23'18.23"K 35°37'54.09"D	
			RAKIM	925 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1696	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

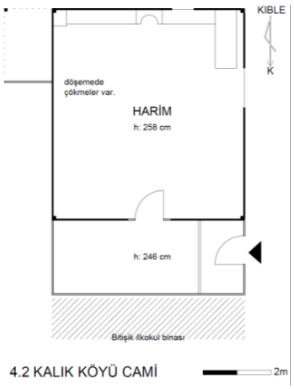
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK	X	3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA															
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

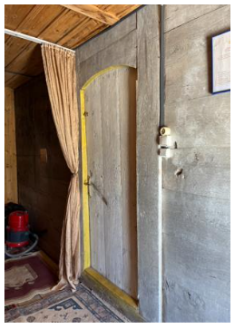
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Caminin Camii Yeri mevkinden Gürgenler Mevkine, oradan da günümüzdeki konumuna taşındığı bilgisi edinilmiştir (SKVKBK Arşivi). Caminin duvarlarında ve tavanda yağlı boya ile yazılı numaralar caminin taşındığına işaret etmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.167	
	ADI	Kuz Mahallesi Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	117/5	
	DİĞER ADLARI	Yiğitalan Kuz Cami, Guz Cami	KOORDİNAT	41°24'14.40"K 35°40'45.48"D	
			RAKIM	859 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1698	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	25,8 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

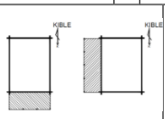
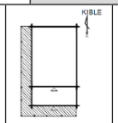
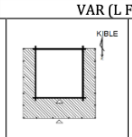
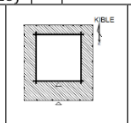
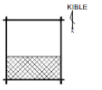
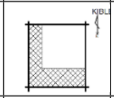
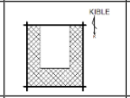
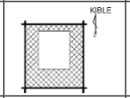
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Pelit / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.167	
	ADI	Kuz Mahallesi Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	117/5	
	DİĞER ADLARI	Yiğitalan Kuz Cami	KOORDİNAT	41°24'14.40"K 35°40'45.48"D	
			RAKIM	859 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1698	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK					
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK				
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER									

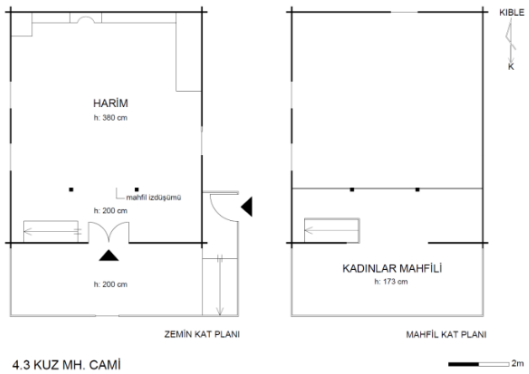
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		X	YOK						
	KANATLI	X	SÜRME				GİYOTİN		DİĞER				
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)			YOK	X					
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK			

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak, Rahle Sekisi, Minber, Mihrap
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

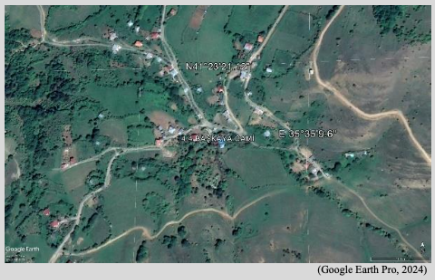
NOTLAR:

* Yiğitalan Kuz mevkinde, 117/5 ada ve parsel numarasında bulunan Kuz Mahallesi Cami'ne ait bir kurul dosyasına ulaşılamamıştır. Ancak 55.04.167 nolu Yiğitalan Haynus mevkinde 132/7 ada ve parsel numarasında bulunan Haynus Cami için açılmış dosyada Kuz Cami'ne ait bilgiler ile iki cami arasında karışıklık olduğu görülmüştür. Yerinde yapılan tespitler ve değerlendirmeler doğrultusunda doğru ada parsel bilgisine ulaşılmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.163	
	ADI	Başkaya Mahallesi Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	142 / 220	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°23'16.78"K 35°35'3.16"D	
			RAKIM	943 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1694	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR						
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	33,09 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Başkaya Köyü 0,2 km								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Betonarme Lojman, Kurs, Köy Odası	HAZİRE	VAR		YOK	X

(Google Earth Pro, 2024)

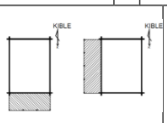
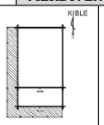
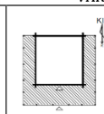
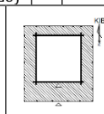
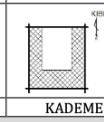
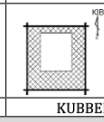
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H.1338? (M.1919 / 1920)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1338 (1919-1920) / Beden Dış Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X[1]									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.163	
	ADI	Başkaya Mahallesi Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	142 / 220	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°23'16.78"K 35°35'3.16"D	
			RAKIM	943 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1694	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							

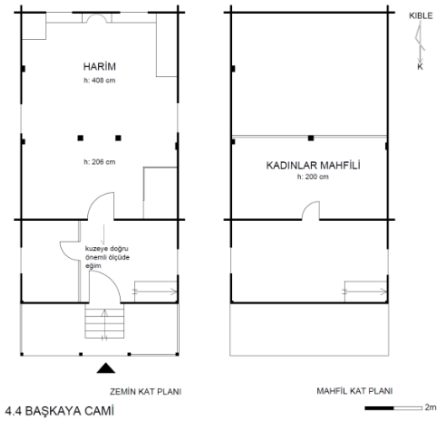
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

4.4 BAŞKAYA CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Kuzey yönünde muhdes sundurması bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.162	
	ADI	Bengü Köyü Ambaryanı Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	226 / 1	
	DİĞER ADLARI		KOORDİNAT	41°23'3.34"K 35°31'36.34"D	
			RAKIM	887 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1693	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	37,3 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR		YOK	X

TARİHÇE

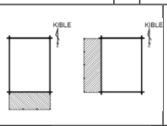
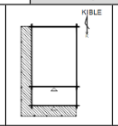
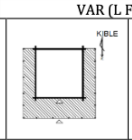
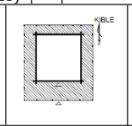
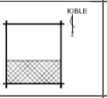
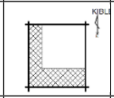
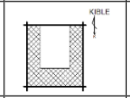
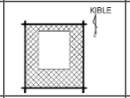
YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		

DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN	X	DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ					

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X[1]	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	4.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.162	
	ADI	Bengü Köyü Ambaryanı Cami	İLÇE	Bafra	
			ADA / PARSEL	226 / 1	
	DİĞER ADLARI		KOORDİNAT	41°23'3.34"K 35°31'36.34"D	
			RAKIM	887 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	21.03.2014	
			TESCİL KARAR NO	1693	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

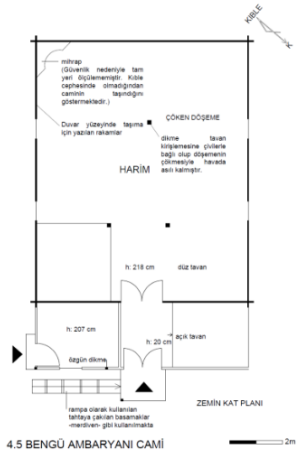
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		X[2]		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK									
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR			YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X									
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA	X																
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X										
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER																	
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**																				
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X											
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		X	YOK																	
	KANATLI	X	SÜRME				GİYOTİN			DİĞER														
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)			YOK																	
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X													

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıklar, Tavan-Duvar Birleşimleri
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

4.5 BENGÜ AMBARYANI CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

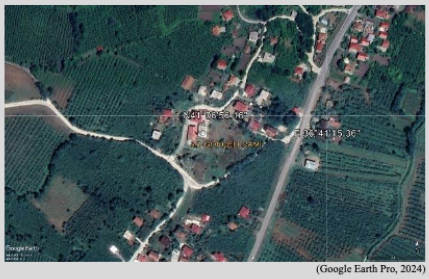
*Baraj yapımı nedeniyle caminin önce günümüzde betonarme caminin bulunduğu yere, 30 yıl kadar önce de şimdiki yerine taşındığı bilinmektedir (SKVKBK Arşivi). Beden duvarlarında taşımaya ait izler (yağlı boya ile numaralandırmalar) takip edilmektedir.
*Betonarme cami inşa edildikten sonra cami işlevi yerine 2005 yılı sonrasında 'Tarımsal Kalkınma Kooperatifi' binası olarak kullanılmış, şu an tamamen terk edilmiş durumdadır.
[1]Cami mevcut betonarme bina üzerine taşındığı için mihrap, yapı cephesine paralel değil, iki duvar birleşimine yerleşmiştir.
[2] Cami betonarme-tuğla kat üzerine taşınmıştır. Caminin doğu cephesinde taş temel ayak ve ahşap dikme üzerine kurulmuştur.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.59	
	ADI	Gökçeli Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	-/ 110	
	DİĞER ADLARI	Gökçeli Baba Cami, Gökçeli Köyü Gökçeli Baba Cami	KOORDİNAT	41° 6'54.70"K 36°41'5.42"D	
			RAKIM	55 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1086	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Depo	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBKM	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,75 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

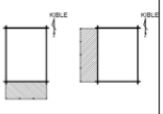
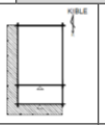
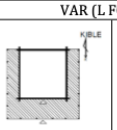
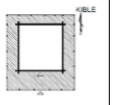
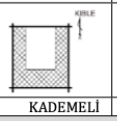
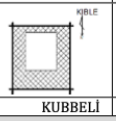
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1487?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1487 / Vaaz kürsüsü (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.59	
	ADI	Gökçeli Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	0 / 110	
	DİĞER ADLARI	Gökçeli Baba Cami, Gökçeli Köyü Gökçeli Baba Cami	KOORDİNAT	41° 6'54.70"K 36°41'5.42"D	
			RAKIM	55 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1086	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBKM	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

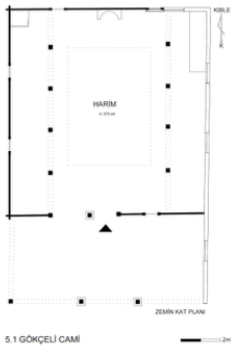
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* SKVKBK arşivinde caminin Ayvacık-Çarşamba karayolu üzerindeki Gökçeli Köyü mezarlığından taşındığı bilgisi edinilmiştir (SKVKBK Arşivi).
* Caminin batı duvarı kaldırılarak betonarme yeni duvar eklenmiş olup içten kısmen ahşap kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.62	
	ADI	Karakaya Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	102 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'55.25"K 36°31'27.84"D	
			RAKIM	302 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1307	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Orman Bölge Müdürlüğü – Köy Tüzel Kişiliği[1] (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	24,8 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

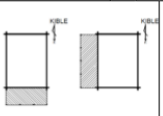
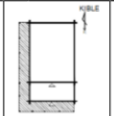
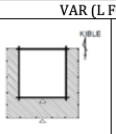
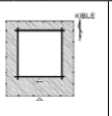
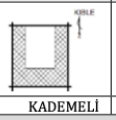
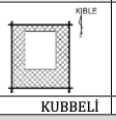
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ		X

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.62	
	ADI	Karakaya Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	102 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'55.25"K 36°31'27.84"D	
			RAKIM	302 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1307	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Orman Bölge Müdürlüğü – Köy Tüzel Kişiliği[1] (?)	

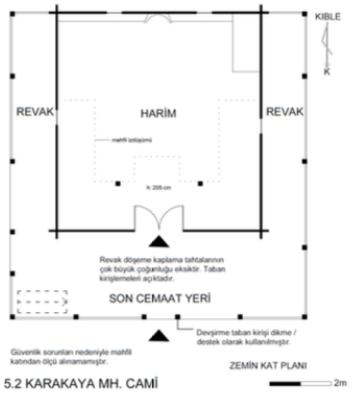
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**			VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X						

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak Altı, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

5.2 KARAKAYA MH. CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Orman arazisinde olduğu için Köy Tüzel Kişiliği ile davalık olduğu bilgisine ulaşılmaktadır. Güncel mülkiyet bilgisine ulaşılamamıştır (SKVKBK Arşivi).
*Çatı örtüsünün bir kısmı Marsilya kiremit ile kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.5	
	ADI	Göğceli Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	1174 / 1	
	DİĞER ADLARI	Gökçeli, Göçeli, Göceli, Kökçeli, Mezarlık Cami, Çivisiz Cami	KOORDİNAT	41°11'52.97"K 36°44'35.05"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	16.05.1986	
			TESCİL KARAR NO	2289	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	TKTVYK (Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu)	
			MÜLKİYET DURUMU	Vakıflar Genel Müdürlüğü	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X[1]					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR						
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	1,8 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK	

(Google Earth Pro, 2024)

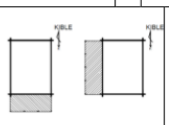
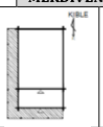
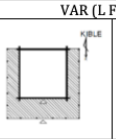
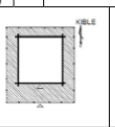
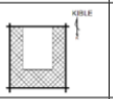
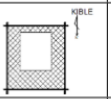
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1497 (Kuniholm, 2024) *	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1807 (Kuniholm, 2024) / 2007	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ				
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	P.I.Kuniholm (Cornell Üniversitesi)	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		X[2]		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.5	
	ADI	Göğceli Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	1174 / 1	
	DİĞER ADLARI	Gökçeli, Göçeli, Göceli, Kökçeli, Mezarlık Cami	KOORDİNAT	41°11'52.97"K 36°44'35.05"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	16.05.1986	
			TESCİL KARAR NO	2289	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	TKTVYK (Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu)	
			MÜLKİYET DURUMU	Vakıflar Genel Müd. Mülkiyeti	

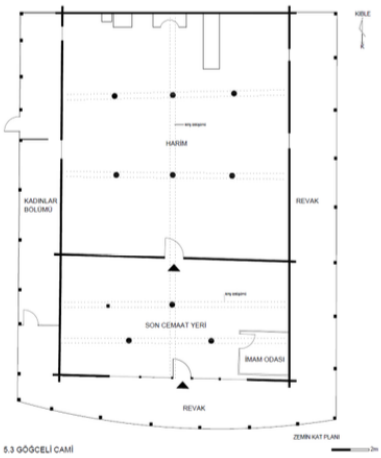
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK			**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA															
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR	X	YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme ve Başlıklar, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan, Dikme ve Başlıklar

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Cami ilçe merkezine yakındır.

[2] Erken tarihli ve tek katlı camilerden 5.3 Göğceli, 5.5 Kuşhane, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı ve 11.4 Yenicami camilerinde kuzey ve güney cephelerini birleştirirken özgün bir yapım tekniğinin tekrar ettirildiği görülmektedir (İçte ters gemi kaburgası izlenimi veren çatı biçimlenişi). Özgünde açık tavan olarak kurgulanan bu camilerde kuzey güney aksındaki dikmelerin üzerindeki kirişlerin beden duvarının dışına taşırıldığı ve ahşap yığma olarak birkaç elemanın daha kiriş üstünde devam ettirildiği görülmektedir.

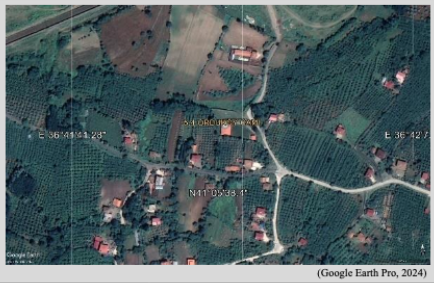
* Göğceli Camisi'nin yapım tarihi 1990'lı yıllarda dendrokronolojik analizlerle tespit edilmiştir. Aynı yıllara tarihlenen Göğceli ve Şeyh Habil camilerinin ilk analiz sonucu 1206 / 1205-1211 olarak akademik çalışmalarda yayınlanmıştır. Ancak yazar analiz sonucunun hatalı olduğunu ve Göğceli Camisi'nin 1497 yılına tarihlendiğini belirtmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.79	
	ADI	Orduköy Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	112 / 33-34	
	DİĞER ADLARI	Kılcanlı Mh. Cami	KOORDİNAT	41° 5'42.30"K 36°41'52.92"D	
			RAKIM	42 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	09.06.2001	
			TESCİL KARAR NO	195	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Vakıflar Genel Müdürlüğü	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X[1]	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	11,7 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Orduköy Köyü 0,46 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE	X	ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	-	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

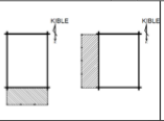
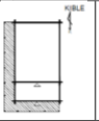
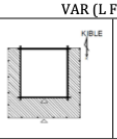
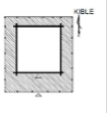
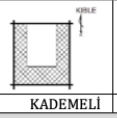
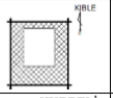
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	15. yy'nin ilk yarısı	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	2018
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1302 (M. 1884) / Giriş Kapısı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK				
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK								X					
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.79	
	ADI	Orduköy Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	112 / 33-34	
	DİĞER ADLARI	Kılcanlı Mh. Cami	KOORDİNAT	41° 5'42.30"K 36°41'52.92"D	
			RAKIM	42 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	09.06.2001	
			TESCİL KARAR NO	195	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Vakıflar (112/33) -DSİ (112/34) Mülkiyeti	

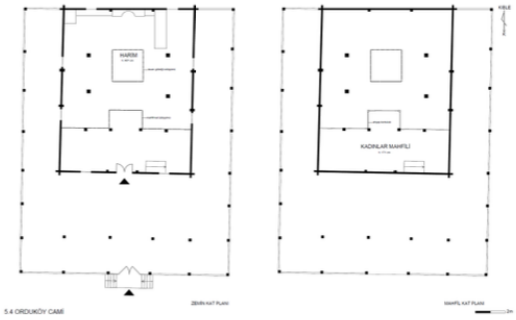
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK		VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR	X	YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK	X	METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil, Dikme ve Başlık, Minber, Tavan Göbeği, Giriş Kapısı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil, Dikme ve Başlık

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

1 Su baskınları sebebi ile birkaç kez taşındığı bilinmektedir (Yılmaz, 2006)
* Üzerinde bulunduğu parsel koruma alanı olarak tescil kararında belirlenmiştir. Bir yıl sonra bu koruma alanı yeterli olmadığından komşu 3 parsel de dahil edilerek koruma alan sınırları revize edilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.21	
	ADI	Kuşhane Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	110 / 11	
	DİĞER ADLARI	Ambar Köprü Cami	KOORDİNAT	41°12'29.38"K 36°40'29.88"D	
			RAKIM	19 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	14.11.2003	
			TESCİL KARAR NO	809	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuşhane Köyü 1 km; Cumhuriyet 1,1 km						
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

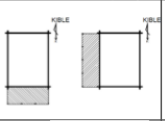
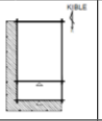
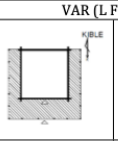
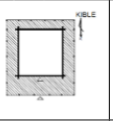
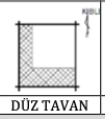
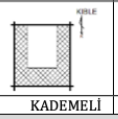
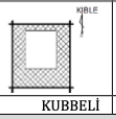
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1947? / 2013
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1933- 1947 / Harim Giriş Kapısı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK					X					
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN	X	DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.21	
	ADI	Kuşhane Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	110 / 11	
	DİĞER ADLARI	Ambar Köprü Cami	KOORDİNAT	41°12'29.38"K 36°40'29.88"D	
			RAKIM	19 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	14.11.2003	
			TESCİL KARAR NO	809	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

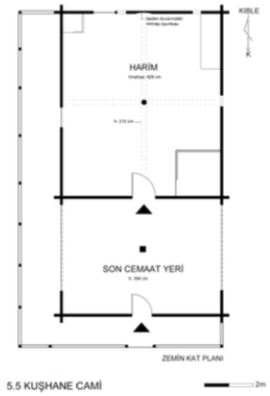
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA															
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR	X	YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI			ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		X	YOK													
	KANATLI		SÜRME				GİYOTİN	X	DİĞER		Sabit									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)		X	YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK				METAL PARMAKLIK	X								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme ve Başlıklar, Harim Giriş Kapısı, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Caminin mihraba denk gelen yerinde ahşap duvar yüzeyinin 2-3 cm oyularak mihrap yerinin belirlendiği özgün bir biçimleniş görülmektedir. Samsun camilerinde benzer bir uygulamaya rastlanmamıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.11	
	ADI	Şeyhhabil Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	109 / 62	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°10'50.66"K 36°48'25.24"D	
			RAKIM	22 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	15.07.2010	
			TESCİL KARAR NO	2690	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Şeyhhabil Cami Vakfı	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yaycılar Köyü 0,8 km; Şeyhhabil Köyü 0,8 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

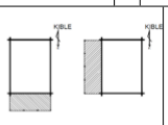
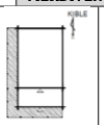
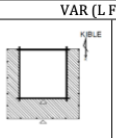
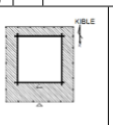
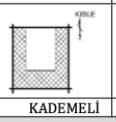
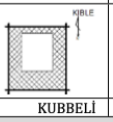
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1490'lı yıllar (Kuniholm, 2024) (dendrokronolojik analizler ile)				ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1619, 1812, 1824, 1851			
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1115, 1228, 1240, 1267 (M. 1619, 1812, 1824, 1851) / Giriş Kapısı								
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	X	YOK		DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	P.I.Kuniholm (Cornell Üniversitesi)			

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		X
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK					X[1]						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ	X[1]	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.11	
	ADI	Şeyhhabil Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	109 /62	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°10'50.66"K 36°48'25.24"D	
			RAKIM	22 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	15.07.2010	
			TESCİL KARAR NO	2690	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Şeyhhabil Cami Vakfı	

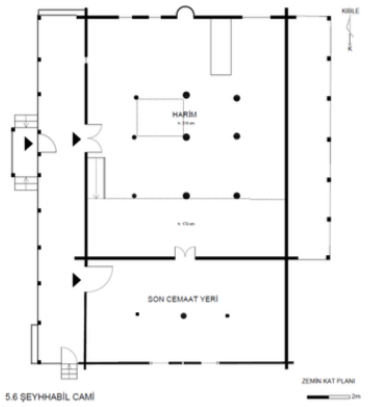
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA															
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan, Mahfil, Merdiven, Dikme, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan, Mahfil, Merdiven, Dikme

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Revak doğu ve batı olmak üzere iki yöndedir. Batı revağı son derece bakımsızdır. Günümüzde döşeme kaplama tahtaları bulunmamakta olup sadece doğu – batı yönünde yerleştirilmiş büyük kesitli ahşap kirişlemeler görülmektedir.

[2] Caminin çatı arasından görülebildiği ve dış cepheden takip edilebildiği kadarıyla çatının özgün formunun Göğceli, Yenicami, Kuşhane camileri ile benzerlik gösterdiği ve açık bir tavan sistemi olduğu anlaşılmaktadır. Çatı arasında kirişlerden birinin üzerine yerleştirilen aşı boyası bezemeli bir düşey taşıyıcı dikkat çekmekte olup özgünde tavanın açık olduğu tezini desteklemektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.7	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.63	
	ADI	Musçalı Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	127 / 99	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 6'46.39"K 36°43'46.70"D	
			RAKIM	30 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1308	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA	X	YAKIN		UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Musçalı Köyü 1,4 km; Gülyazı Köyü 1,8 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

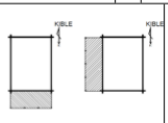
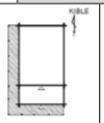
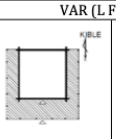
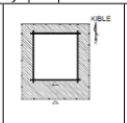
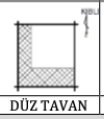
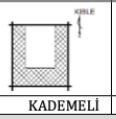
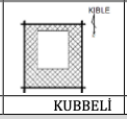
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	20. yy (Dönmez, 2008)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1947 / Giriş Kapısı (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.7	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.63	
	ADI	Musçalı Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	127 / 99	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 6'46.39"K 36°43'46.70"D	
			RAKIM	30 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1308	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

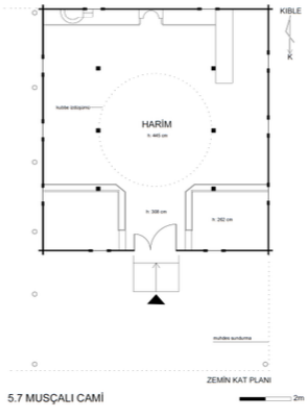
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak Altı, Müezzin Mahfili, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Caminin kuzey cephesinde muhdes sundurma vardır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.8	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.65	
	ADI	Kocakavak Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	103 / 7	
	DİĞER ADLARI	Oğlancıklar Cami	KOORDİNAT	41°17'33.70"K 36°44'20.56"D	
			RAKIM	15 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	07.11.2013	
			TESCİL KARAR NO	1378	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kocakavak Köyü 1,8 km; Kızılot Köyü 0,8km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

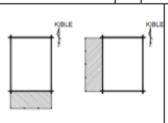
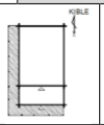
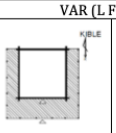
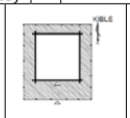
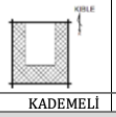
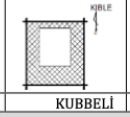
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	H. 1265/ M. 1848-49? H. 1323 (M. 1905-1906)?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1265 (M. 1848-1849) / Harim Kapısı, H. 1323 (M. 1905-1906) / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.8	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.65	
	ADI	Kocakavak Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	103 / 7	
	DİĞER ADLARI	Oğlancıklar Cami	KOORDİNAT	41°17'33.70"K 36°44'20.56"D	
			RAKIM	15 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	07.11.2013	
			TESCİL KARAR NO	1378	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

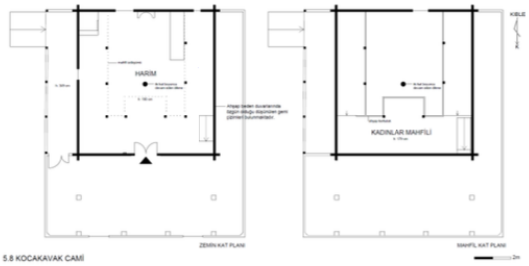
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK	X	METAL PARMAKLIK									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Harim Giriş Kapısı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

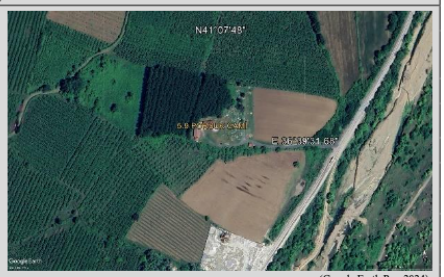

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.9	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.61	
	ADI	Porsuk Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	116 / 11	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 7'43.23"K 36°39'25.89"D	
			RAKIM	62 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1306	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Porsuk Köyü 1 km; Yenikışla 1 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

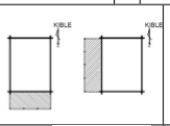
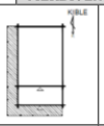
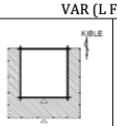
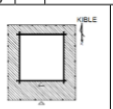
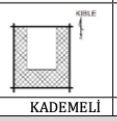
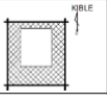
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1859?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1859 / tanıtım tabelası		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X*				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.9	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.61	
	ADI	Porsuk Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	116 / 11	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 7'43.23"K 36°39'25.89"D	
			RAKIM	62 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1306	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

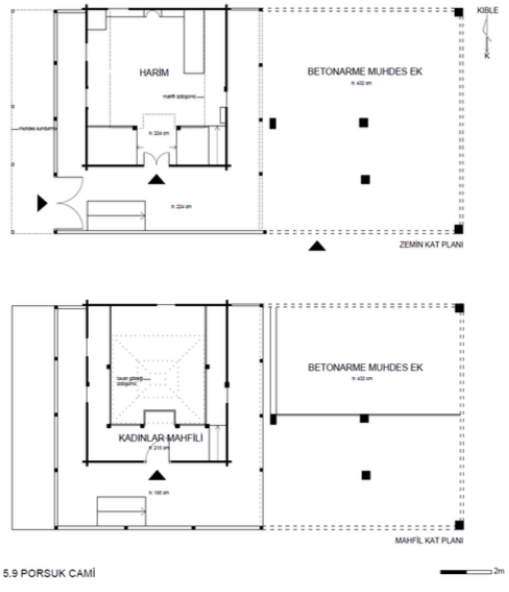
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK	X	KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

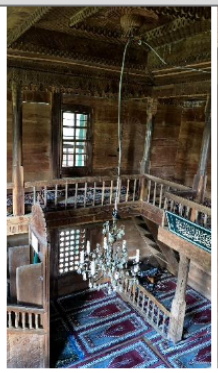
BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil, Kiriş, Tavan, Tavan Göbeği, Harim Giriş Kapısı, Dikme, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Caminin özgün plan şemasında harimi üç yönde saran revak bulunmaktadır. Zaman içinde revak dikmelerinin üstü sacla kaplanmış olup kaldırılabilir niteliktedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.10	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.34	
	ADI	Ustacalı Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	105 / 48	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°15'57.79"K 36°44'9.56"D	
			RAKIM	17 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	16.11.2007	
			TESCİL KARAR NO	1467	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,6 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Ustacalı Köyü 1,15 km; Kızılot Köyü 2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

TARİHÇE

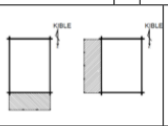
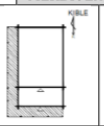
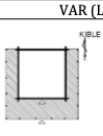
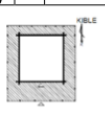
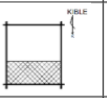
YAPIM YILI / DÖNEMİ	H.1107? (M.1695/ 1696)*	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	H. 1171? (M. 1757 / 1758)- H. 1277? (M. 1860 /1861)- H. 1287? (M.1870/ 1871)
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H.1107? (M.1695/ 1696)-H. 1171 (M. 1757 / 1758)- H. 1277 (M. 1860 /1861)- H. 1287 (M.1870/ 1871) / harim duvarı		

DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.10	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.34	
	ADI	Ustacalı Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	105 / 48	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°15'57.79"K 36°44'9.56"D	
			RAKIM	17 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	16.11.2007	
			TESCİL KARAR NO	1467	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

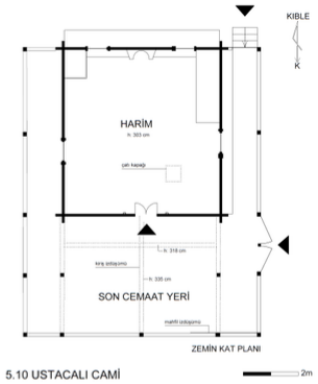
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK		VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

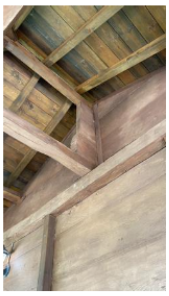
BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

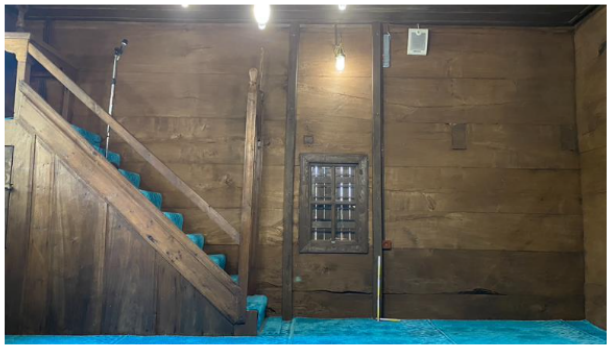

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Tez kapsamında caminin dendrokronolojik analizini yapmak üzere izin talebinde bulunulmuştur ancak caminin restorasyonu yakın zamanda tamamlanmış olduğundan ilgili kurumlardan gerekli izinler alınamamıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.11	1/2
	ADI	Yukarı Kavacık Cami	SKVKBK DOSYA NO	55.05.66	
			İLÇE	Çarşamba	
	DİĞER ADLARI	Kaydan Köyü – Zeyfeli Cami	ADA / PARSEL	119 / 1	
			KOORDİNAT	41°14'20.09"K 36°44'25.64"D	
			RAKIM	18 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	07.11.2013	
			TESCİL KARAR NO	1381	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Yukarı Kavacık/Aşağı Kavacık/ Kaydan/Karacalı/Kumarlı Köy Tüzel Kişilikleri	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4,75 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Y.Kavacık Köyü 0,46 km; Kumarlı Köyü 1,25 km; Kaydan Köy 1 km; Karacalı 1,65 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER						
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR	X	YOK	

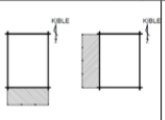
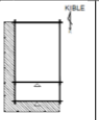
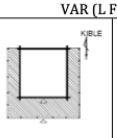
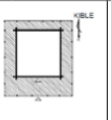
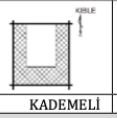
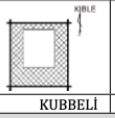
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-			ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-					
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK				
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X			
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.11	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.66	
	ADI	Yukarı Kavacık Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	119 / 1	
	DİĞER ADLARI	Kaydan Köyü -Zeyfeli Cami	KOORDİNAT	41°14'20.09"K 36°44'25.64"D	
			RAKIM	18 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	07.11.2013	
			TESCİL KARAR NO	1381	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Yukarı Kavacık/Aşağı Kavacık/ Kaydan/Karacalı/Kumarlı Köy Tüzel Kişilikleri	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X			TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI											
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.12	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.51	
	ADI	Turgutlu Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	105 / 15	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'7.77"K 36°37'54.54"D	
			RAKIM	14 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	18.07.2012	
			TESCİL KARAR NO	462	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (2012) (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	8,6 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Turgutlu Köyü 1 km; Aşağıturgutlu Köyü 1,1 km; Damlataş Köyü 1,1 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

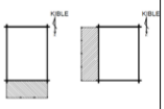
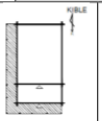
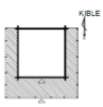
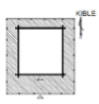
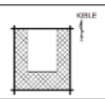
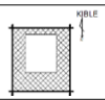
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.12	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.51	
	ADI	Turgutlu Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	105 / 15	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'7.77"K 36°37'54.54"D	
			RAKIM	14 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	18.07.2012	
			TESCİL KARAR NO	462	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (2012) (?)	

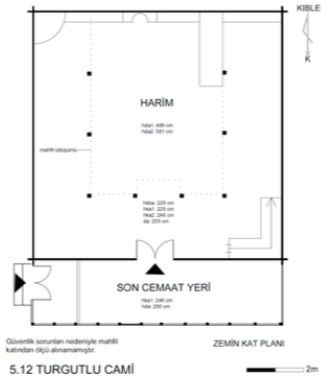
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER										
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

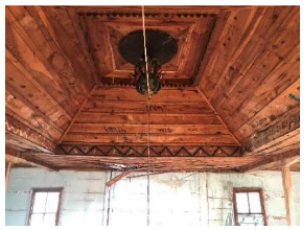
BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Kademeli Tavan

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.13	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.64	
	ADI	Konukluk Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	133 / 3	
	DİĞER ADLARI	Konuklu Köyü Cami	KOORDİNAT	41° 1'7.67"K 36°27'19.51"D	
			RAKIM	290 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1310	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA	X	YAKIN		UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	30 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Konukluk Köyü 4,5 km; Aşağımusalla Köyü 2,8 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

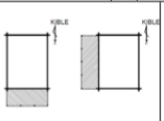
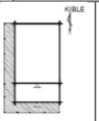
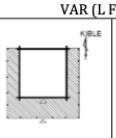
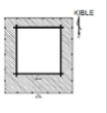
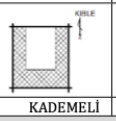
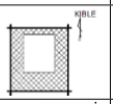
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1963?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1963 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.13	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.64	
	ADI	Konukluk Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	133 / 3	
	DİĞER ADLARI	Konuklu Köyü Cami	KOORDİNAT	41° 1'7.67"K 36°27'19.51"D	
			RAKIM	290 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1310	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X		
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X					
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X						

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.14	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.60	
	ADI	Aşağıdonurlu Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	115 /12	
	DİĞER ADLARI	Karagöz Cami	KOORDİNAT	41° 9'58.67"K 36°44'36.35"D	
			RAKIM	28 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1085	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Aşağı Donurlu/Yukarı Donurlu /Yamanlı Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		X	PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)			YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)			SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ			ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA			YAKIN	X	UZAK				
KÖY MERKEZİNDE	EVET			HAYIR	X					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X		BİLİNMİYOR						
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4 km									
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yukarıdonurlu Köyü 1,5 km; Aşağıdonurlu Köyü 2 km; Kuşçulu Köyü 2,2 km									

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR	X	YOK	

TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		

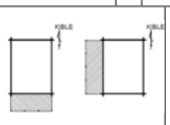
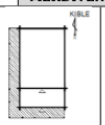
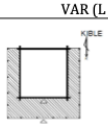
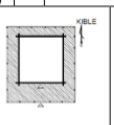
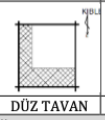
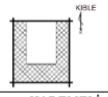
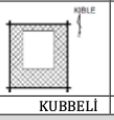
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-				

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X				HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			

REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.14	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.60	
	ADI	Aşağıdonurlu Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	115 /12	
	DİĞER ADLARI	Karagöz Cami	KOORDİNAT	41° 9'58.67"K 36°44'36.35"D	
			RAKIM	28 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1085	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Aşağı Donurlu/Yukarı Donurlu /Yamanlı Köy Tüzel Kişiliği (?)	

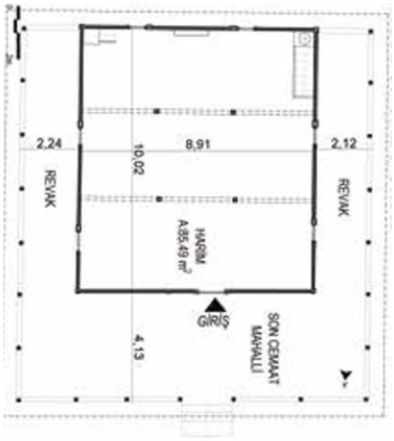
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI											
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X			

BEZEME ÖZELLİKLERİ

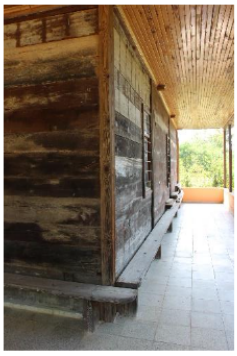
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Furtuna, 2018, s.124)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Kurul müze raporunda caminin üç kez taşındığı ve Göğceli Cami ile benzerliği sebebi ile 13. yüzyıla tarihlendirildiği belirtilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.15	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.58	
	ADI	Dalbahçe Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	103 / 5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°13'20.55"K 36°48'57.26"D	
			RAKIM	16 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1084	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	8,3 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Dalbahçe Köyü 0,8 km; Uzunlu Köyü 0,75 km						
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

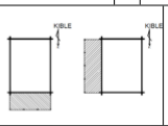
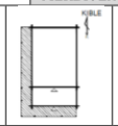
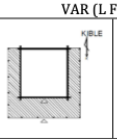
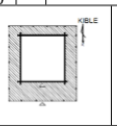
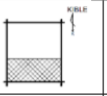
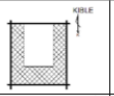
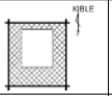
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	X
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)					
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X				

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	5.15	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.05.58	
	ADI	Dalbahçe Cami	İLÇE	Çarşamba	
			ADA / PARSEL	103 / 5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°13'20.55"K 36°48'57.26"D	
			RAKIM	16 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1084	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X							
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER						

HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK							
	KANATLI		SÜRME				GİYOTİN		X	DİĞER				
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		X	YOK							
	KANATLI KEPENK		X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK		X	

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

5.15 DALBAHCE KÖYÜ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Tavan tipi, çatı kaplaması tespit edilememiştir. Tüm cephelerde yoğun bitkilenme ve çökme nedeniyle sadece kuzey ve doğu cephelerinde dıştan ölçü alınabilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07/10	
	ADI	Bekdemir Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	119/66	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'7.82"K 36° 6'51.87"D	
			RAKIM	630 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	08.08.1995	
			TESCİL KARAR NO	2189	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Elhaç Abdurrahman Camii Şerifi Vakfı	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,02 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yukarı Bekdemir Mah. 0,80 km; Dağardı Mahallesi 1,99 km; Orta Köy 1,33 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

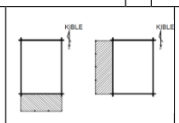
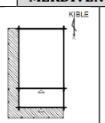
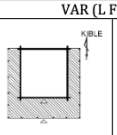
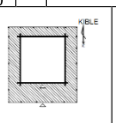
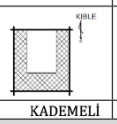
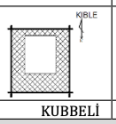
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1596-1599 (dendrokronolojik analiz ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1896-1897? / 2006	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1314 (M. 1896/97) / Harim duvarı üzerinde			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	P.I.Kuniholm (Cornell Üniversitesi)	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe/ Dış Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	Kumtaşı / Temel			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	XVAR		YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07/10	
	ADI	Bekdemir Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	119/66	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'7.82"K 36° 6'51.87"D	
			RAKIM	630 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	08.08.1995	
			TESCİL KARAR NO	2189	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Elhaç Abdurrahman Camii Şerifi Vakfı	

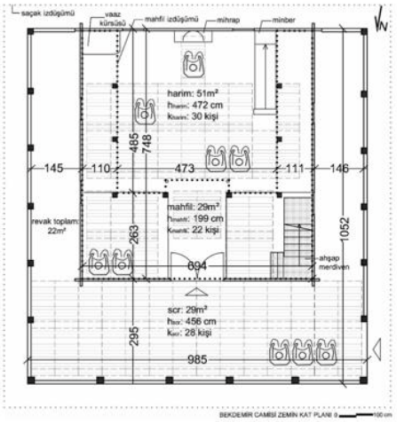
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK	X	KAFES	X	AHŞAP LOKMA PARMAKLIK	X	METAL PARMAKLIK									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan göbeği, Minber, Mihrap, Harim Giriş Kapısı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil korkuluğu, Mahfil kirişi, Dikme, Minber, Mihrap, Mihrap İç Beden Duvarı, Tavan, Pencere Kapağı, Vaiz Kürsüsü

ÇİZİMLER

(Uzun, 2016, s.34)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.48	
	ADI	Tatarmuslu (Domşullu) Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	-/305	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'20.66"K 36° 4'33.88"D	
			RAKIM	513 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.04.2015	
			TESCİL KARAR NO	2564	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	3,85 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Aşağı Bekdemir Mahalles, 5,23 km; Çakallı 9,89 km; Karlı Köyü 5 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

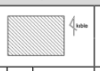
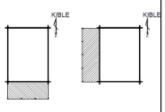
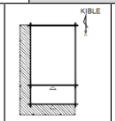
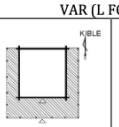
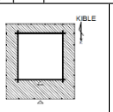
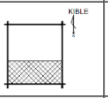
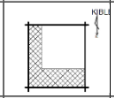
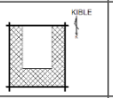
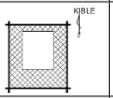
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1712 (dendrokronolojik analizler ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe/ Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	Kumtaşı / Temel				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK										X
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X¹	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.48	
	ADI	Tatarmuslu (Domşullu) Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	-/305	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'20.66"K 36° 4'33.88"D	
			RAKIM	513 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.04.2015	
			TESCİL KARAR NO	2564	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

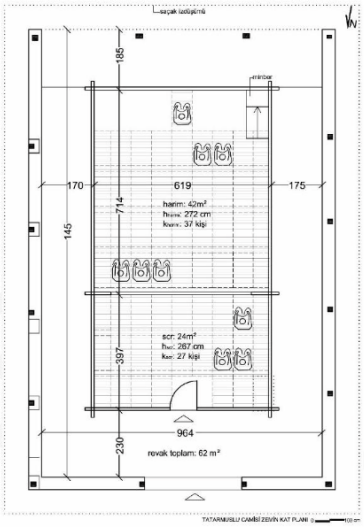
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X								
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X										
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X																		
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X										
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER																	
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																					
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X										
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI													
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X[2]																		
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER																	
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK																			
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X														

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Uzun, 2016, s.38)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Tatarmuslu Camisi'nin muhdes olan düz tavanı kısmen çökmüş durumdadır ve çatı konstrüksiyonu iç mekândan görülebilmektedir
[2]Pencerelerin doğramaları yoktur.
*Tatarmuslu Camisi'nin duvarlarında kullanılan tomrukların dış cephede kalan bombeli kısımları pahlanmıştır. Bu sayede cephede gölgeli bir görünüm oluşmuştur (Uzun, 2016). Benzer örnekler Vezirköprü'deki Karanar ve Çorakdere camilerinde bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.11	
	ADI	Dere Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	110 / 1	
	DİĞER ADLARI	Değirmencili Cami	KOORDİNAT	41° 9'28.80"K 36° 5'29.04"D3	
			RAKIM	473 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	06.04.2001	
			TESCİL KARAR NO	143	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,92 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Dere Köyü 0,99 km; Değirmencili Köyü 1 km; Susuz Köyü 3,28 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME	X	DİĞER	Medrese, İmarethane, Aşevi*					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Tuvalet- Şadırvan		HAZİRE	VAR	X	YOK		

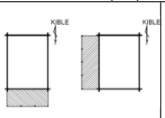
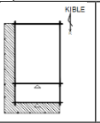
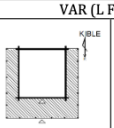
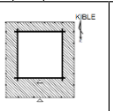
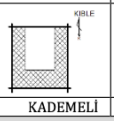
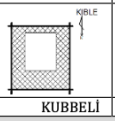
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1623+ (dendrokronolojik analizler ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1805/ M. 1835 (taşıma?) / M. 1842/ 1881/ 1929?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H.1226 (M.1805)- H.1258(M.1842), H.1297(M.1881) ve H.1345(M.1929) / Giriş Kapısı Çevresi		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ			
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	Kumtaşı / Temel					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK			

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK				
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK										X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X[1]	KADEMELİ			KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X			
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.11	
	ADI	Dere Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	110 / 1	
	DİĞER ADLARI	Değirmencili Cami	KOORDİNAT	41° 9'28.80"K 36° 5'29.04"D3	
			RAKIM	473 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	06.04.2001	
			TESCİL KARAR NO	143	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR	X	YOK			
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X MARSİLYA KİREMİT				SAC		DİĞER							

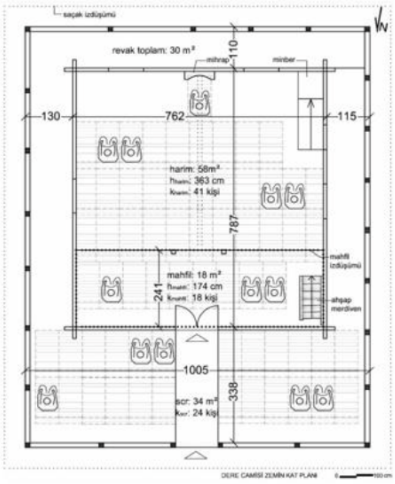
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI		SÜRME	X	GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikmeler, Harim Giriş Kapısı, Dikme Başlıkları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Uzun, 2016, s.39)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1]Tavan kaplamaları yenilenmiştir.
*Medrese, imarethane ve aşevi günümüze ulaşamamıştır.
*Dendrokronolojik analizler ile harim beden duvarlarından alınan örnekler ile belirlenen 1623+ yılı inşa tarihi; taban kirişlerinden alınan örnekler ile 1835 yılı onarım / taşıma tarihi olduğu düşünülmektedir.
**Harim duvarında ahşaba kazılı H.1226 (M.1805/06), H.1258 (M.1842/43), H.1297(M.1881/82), H.1345(M.1929/30) tarihleri hatıra /onarım tarihi olabilir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.20	
	ADI	Çakallı Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	160 / 1	
	DİĞER ADLARI	Kasımzade Ahmet Sofi Cami	KOORDİNAT	41° 8'22.38"K 36° 6'56.70"D	
			RAKIM	441 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	08.09.2001	
			TESCİL KARAR NO	299	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO			
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X		
	KIYI (AKARSU)		SIRT			
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ			
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK	
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA	X	YAKIN		UZAK	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X		
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,15 km					
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Değirmencili Köyü 4,75 km; Alagömlek Köyü 16,53 km					

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME	X	DİĞER	Taş Köprü, Han			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR	X[1]	YOK

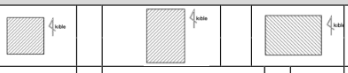
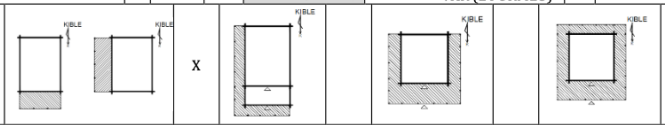
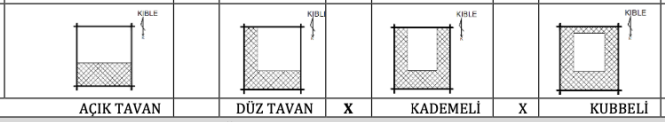
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M.1790-1879? (dendrokronolojik analizler ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1879 / M. 1882?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H.1296 (M.1879)- H.1299(M.1882) / Harim Giriş Kapı Çevresinde / H. 1235- M. 1819/1820?** / kıble duvarı üzerinde		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe /Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X[2]	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ					X[3]	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								

TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ	
---	---	---	---	---	---	---	---	---

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.20	
	ADI	Çakallı Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	160 / 1	
	DİĞER ADLARI	Kasımzade Ahmet Sofi Cami	KOORDİNAT	41° 8'22.38"K 36° 6'56.70"D	
			RAKIM	441 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	08.09.2001	
			TESCİL KARAR NO	299	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

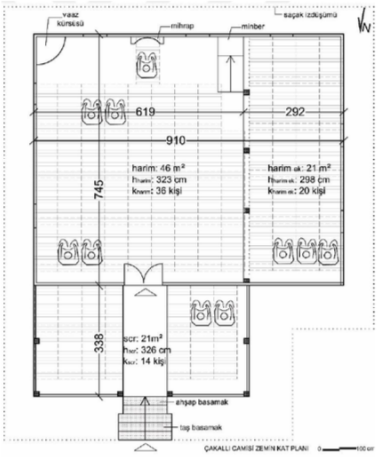
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR			YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**			VAR	X		YOK			**1. KATTA REVAK**		VAR			YOK	X
ÇATI FORMU	BEŞİK			3 YÖNE KIRMA					4 YÖNE KIRMA		X[4]							
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		X[5]	ALTI AÇIK		DAR	X		GENİŞ			**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR			YOK	X
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT					SAC		DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		X													
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI							
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME				GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK				METAL PARMAKLIK	X						

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Revak dikmesi, Tavan bezemesi
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Uzun, 2016, s.40)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

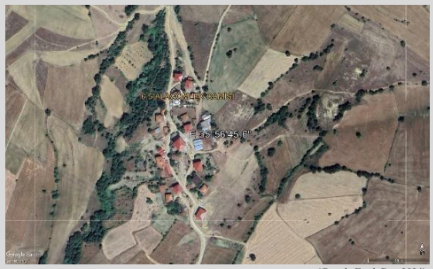
[1]Çakallı Camisi sahip olduğu hazire dışında ezan taşı ve musalla taşına sahip olan tek camidir.
[2]Kavak ilçesindeki diğer camilerde ahşap çiviler dikdörtgen formda kullanılmış iken Çakallı Camisi'ndekiler silindirik formdadır.
[3]Harimin seki ile yükseltilmiş batı bölümü sonraki bir dönemde yapılan ikinci dönem ekidir.
[4]İkinci dönem eki olan batı kısmının eklenmesi ile bu formu almıştır. Özgün olanın 4 yöne kırma olduğu düşünülmektedir.
[5]Arşiv belgelerinde saçak altı açık olan fotoğraflar bulunmaktadır.
** Bu tarih kıble duvarı üzerinde ters bir şekilde kazılıdır. Batıdaki duvar elemanlarının yanan başka bir köy camisinden getirilen ahşap elemanlar olduğu öğrenilmiştir. Bu tarih de yanan camiye aittir ([H. 1?235- M. 1819/1820?] kıble duvarı üzerinde).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.49	
	ADI	Alagömlek Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	203 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'52.48"K 35°56'43.57"D	
			RAKIM	726 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	30.08.2012	
			TESCİL KARAR NO	515	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	17,12 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Bayraklı Köyü 2,37 km; Alagömlek Merkez Mahallesi 1,20 km; Azaklı Köyü 3,58 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER	Lojman	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

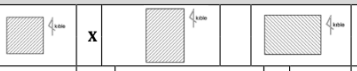
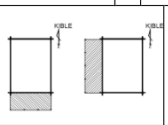
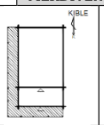
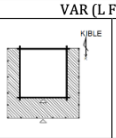
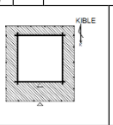
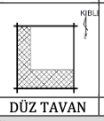
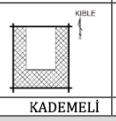
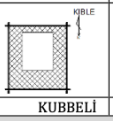
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1803?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe /Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
						VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X[1]	YARI AÇIK MEKÂN		YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK					X[1]				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK					X[2]				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.49	
	ADI	Alagömlek Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	203 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'52.48"K 35°56'43.57"D	
			RAKIM	726 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	30.08.2012	
			TESCİL KARAR NO	515	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X[1]	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER													

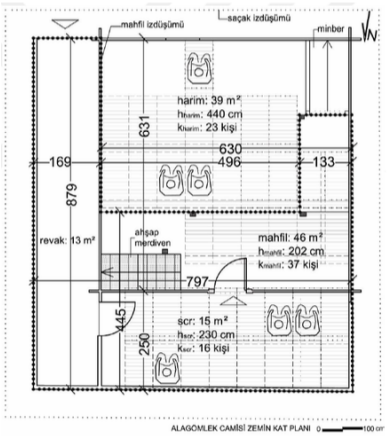
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)				VAR (MUHDES)		X	YOK												
	KANATLI	X	SÜRME					GİYOTİN				DİĞER								
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)				VAR (MUHDES)			YOK	X											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber, Harim Giriş Kapısı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

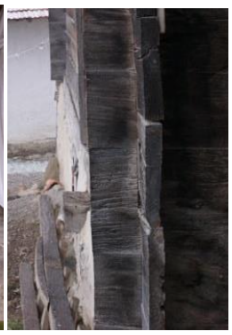

(Uzun, 2016, s.36)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Son cemaat yerine giriş doğu cephesinden sağlanmaktadır.
*SKVKBK arşivinden edinilen bilgiye göre Alagömlek Cami 1985 yılında taşınmıştır. Minber de caminin taşınmasından sonra yapılmıştır.
[1] Kuzey yönündeki revak, taşınma sırasında tuğla duvarlar ile örülerek kapalı bir son cemaat mekânına dönüştürülmüştür.
2 Taşınma sırasında, minberin yerleştirilmesi için mahfil kat döşemesi kesilmiştir
3Temel yapı malzemesi ahşap ve taştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.21	
	ADI	Karlı Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	-/243	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'39.64"K 36° 1'46.24"D	
			RAKIM	675	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	09.06.2001	
			TESCİL KARAR NO	193	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kavallı Köyü 0,88 km; Aşağı Bekdemir Mahallesi 7,21 km; Domşullu Köyü 5 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Çeşme, Lojman	HAZİRE	VAR		YOK	X	

TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1870 (dendrokronolojik analizler ile)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		

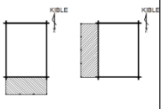
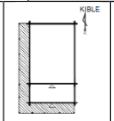
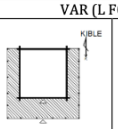
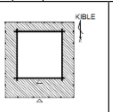
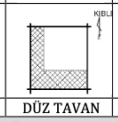
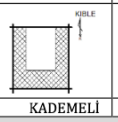
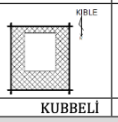
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	X	YOK		DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				

AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X[1]	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	6.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.07.21	
	ADI	Karlı Cami	İLÇE	Kavak	
			ADA / PARSEL	-/243	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'39.64"K 36° 1'46.24"D	
			RAKIM	675	
			TESCİL DURUMU	EVET / HAYIR X	
			TESCİL TARİHİ	09.06.2001	
			TESCİL KARAR NO	193	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

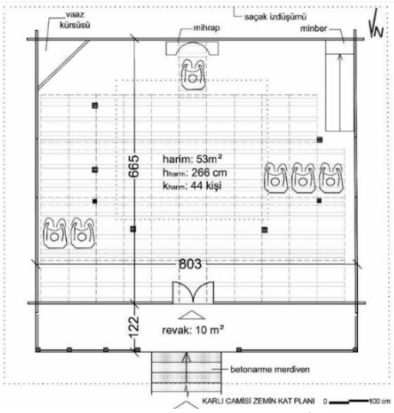
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK									
KAT SAYISI		**ZEMİN KATTA REVAK**			VAR		YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK											
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA																	
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK											
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER																	
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI																					
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK																			
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER																	
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK																			
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK															

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Kademeli Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap

ÇİZİMLER

(Uzun, 2016, s.41)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Karlı Camisi'nin bir dönem ahşap minaresinin bulunduğu, ancak günümüze ulaşamadığı öğrenilmiştir.
* Caminin dendrokronolojik analizleri yapılmadan önce Kafkas göçü ile köye yerleşen kişiler tarafından inşa edildiği bilgisine sözlü olarak erişilmiştir. Yapılan analiz caminin göçmenler tarafından inşa edildiğini kesinleştirmiştir.
*Pencere ve harim giriş kapısı özgün değildir.
*Karlı Cami'nin korunması gerekli kültür varlığı olmadığına karar verilmiş ve tescil yapılmamıştır.
* Koşaca Camisi duvarlarında kullanılan ahşapların üzerinde diğerlerinden farklı olarak kordon adı verilen yatayda yivler açılmıştır. Benzer bir ahşap işçiliği Karlı Camisi'nin kuzey cephesinde kısmen görülmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	7.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.08/57	
	ADI	Ambarköy Cami	İLÇE	Ladik	
			ADA / PARSEL	5/1	
	DİĞER ADLARI	(Ladikli) Şeyhülislam Mehmet Efendi Cami	KOORDİNAT	40°56'0.24"K 35°53'58.20"D	
			RAKIM	913 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1102	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (1991)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ / TOPOĞRAFİK KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN		UZAK	X		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X[1]	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	2,4 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	İskaniye Köyü 2,3 km; Hasırcı Köyü 3 km; Arslantaş 2,9 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	Ambar, Köy Konağı, Köy Kahvesi, Sergen						
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Müze		HAZİRE	VAR		YOK	X		

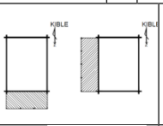
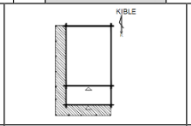
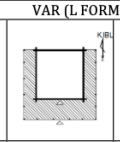
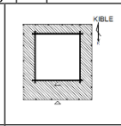
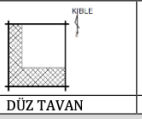
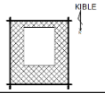
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1380 (Ayvalı Köy Ahşap Cami'nden alınan Kapı Üzerinde)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KARABOĞAZ		KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ							
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK				

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK				
								VAR (L FORMLU)	X					
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X						

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X			
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	7.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.08/57	
	ADI	Ambarköy Cami	İLÇE	Ladik	
			ADA / PARSEL	5/1	
	DİĞER ADLARI	Ladikli Şeyhülislam Mehmet Efendi Cami	KOORDİNAT	40°56'0.24"K 35°53'58.20"D	
			RAKIM	913 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1102	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (1991)	

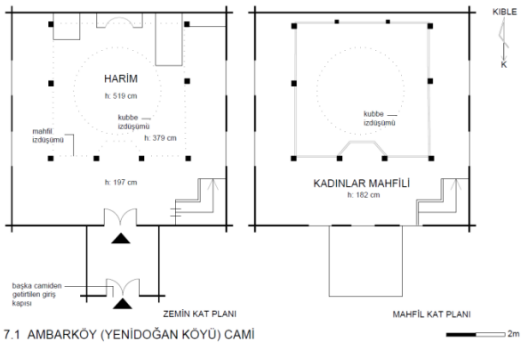
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X[2]		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X			
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X									
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X[3]	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kapı, Dikme, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

7.1 AMBARKÖY (YENİDOĞAN KÖYÜ) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Caminin ilk bulunduğu yer olan Salıpazarı ilçesi, Yenidoğan Köyü, Çatmacı mahallesindeki mezarlıkta hizmet veren cami, başka bir mevkiye taşınmış, heyelan ile çökünce onarılmamıştır. Açık hava müzesi projesi kapsamında Bahşi Köyü Ambarköy proje alanında tekrar kurulmuştur (01/04/2010 tarihinde yapımına başlanan Ambar Köy ve Hüseyin Avni LİFİJ Müzesi projesi).

[2] Özgün konumunda iri taşlar üzerinde olan cami, Ambar Köyde tekrar kurulumu sırasında betonarme platform üzerine inşa edilmiştir.

[3] Dış kapılar Ladik'te yıkılan Ayvalı Köyü'nün eski ahşap camisinden getirilmiştir.

*Aynı parselde: 1 müze binası, 20 ambar, 1 köy konağı, 1 köy evi-mektebi-depo, 1 köy kahvesi, 2 ayaklı sergen, 2 silindirik formlu sergen, 4 su kuyusu, 1 su değirmeni, havuz, yapay köy deresi, 1 tescilli ahşap cami, 1 şadırvan, 1 Külliye, çocuk oyun parkı, kanatlı grubu için hayvanat bahçesi, yetişkin salıncakları, Han, 3 köy çeşmesi, köy fırını, ağaçlandırma alanı.

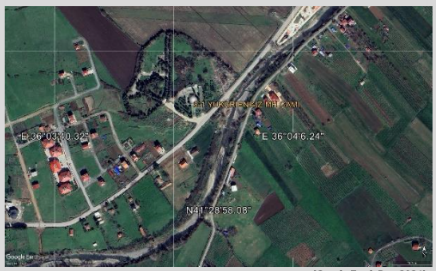
*Ahşap cami ile aynı parselde bulunan çantı tekniği ile inşa edilmiş 19 ambar, 2 sergen, 1 köy mektebi, 1 köy konağı ve 1 köy kahvesi ile toplam 24 ahşap yapının tescillenmesi için 17.05.2018 yılında başvuru evrağı bulunmaktadır. 26.04.2019 gün ve 6198 sayılı karar ile koruma grubu II olarak tescil edilmiştir. Koruma alanı 5 ada 1 parsel çevresinde belirlenmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	8.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.13/5	
	ADI	Engiz Cami	İLÇE	19 Mayıs	
			ADA / PARSEL	1073/2	
	DİĞER ADLARI	Yukarıengiz Cami/ Esenyer Cami	KOORDİNAT	41°29'7.08"K 36° 3'55.44"D	
			RAKIM	21m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	08.08.1995	
			TESCİL KARAR NO	2186	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	19 Mayıs Belediyesi Tüzel Kişiliği	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ / TOPOĞRAFİK KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	1,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Dağköy Köyü 3,4 km; Esenyer 1 km; Yörükler Köyü 4,5km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER							
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Hastane		HAZİRE	VAR	X	YOK			

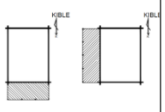
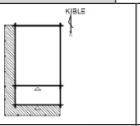
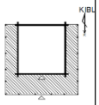
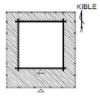
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1706/1707)
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1118 (M. 1706/1707) / Harim duvarında/ahşaba kazılı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KARABOĞAZ		KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ							
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK				

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK		
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	8.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.13/5	
	ADI	Engiz Cami	İLÇE	19 Mayıs	
			ADA / PARSEL	1073/2	
	DİĞER ADLARI	Yukarıengiz Cami/ Esenyer Cami	KOORDİNAT	41°29'7.08"K 36° 3'55.44"D	
			RAKIM	21m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	08.08.1995	
			TESCİL KARAR NO	2186	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	19 Mayıs Belediyesi Tüzel Kişiliği	

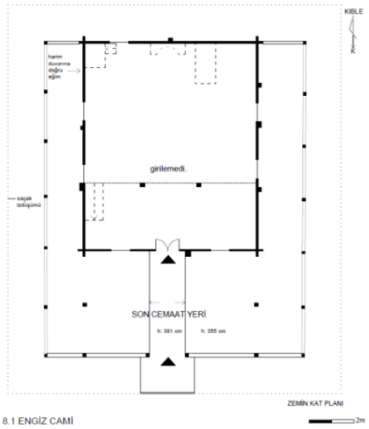
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR	X	YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR	X	YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap-Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

8.1 ENGİZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Camiye girilememiştir. Tüm ölçüler caminin dışından alınmıştır.
*23.06.2011 gün ve 3140 sayılı karar ile koruma grubu 1 olarak belirlenmiş, koruma sınırı için hali hazır planı çizilmiştir.
*17.11.2014 gün ve 128 sayılı karar ile çevre düzenlemesi projesi onaylanmış ve tamamlanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.32	
	ADI	Albayrak Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	239 / 1	
	DİĞER ADLARI	Yeşil – Kayadibi- Albak Cami	KOORDİNAT	41° 4'5.50"K 36°50'35.90"D	
			RAKIM	112 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	27.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1180	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	2,17 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Sarıkasan Köyü 1,35 km; Yeşilköy Köyü 2,5 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

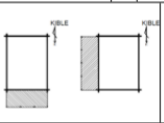
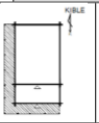
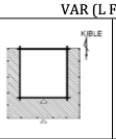
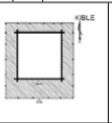
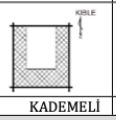
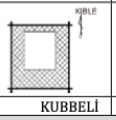
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	17. yy? (SKVKBK arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.32	
	ADI	Albayrak Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	239 / 1	
	DİĞER ADLARI	Yeşil – Kayadibi- Albak Cami	KOORDİNAT	41° 4'5.50"K 36°50'35.90"D	
			RAKIM	112 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	27.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1180	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

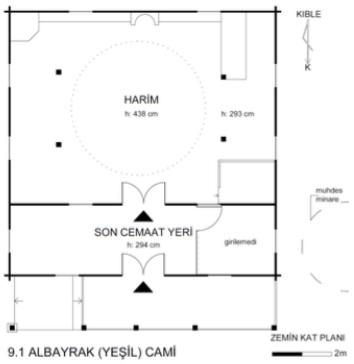
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kubbe,
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

9.1 ALBAYRAK (YEŞİL) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Hacı Uşağı Türbesi'nin olduğu yerden taşındığı bilgisine arşivden ulaşılmıştır (SKVKBK Arşivi).
* Camide acil durumlar için el tipi söndürme cihazı olduğu tespit edilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.04	
	ADI	Esatçiftliği Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°59'21.29"K 36°50'54.71"D	
			RAKIM	380 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.03.2000	
			TESCİL KARAR NO	3711	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10,5 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

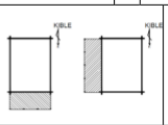
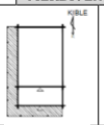
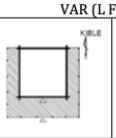
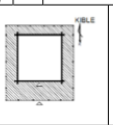
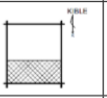
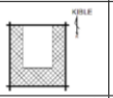
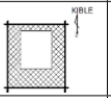
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1950-1960? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1965 / Çatı arasındaki kiremitlerin üzerinde		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	YOK
								VAR (L FORMLU) X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	YOK X
								VAR (L FORMLU)	
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK								 X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.04	
	ADI	Esatçiftliği Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°59'21.29"K 36°50'54.71"D	
			RAKIM	380 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.03.2000	
			TESCİL KARAR NO	3711	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.2 ESATÇİFTLİĞİ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

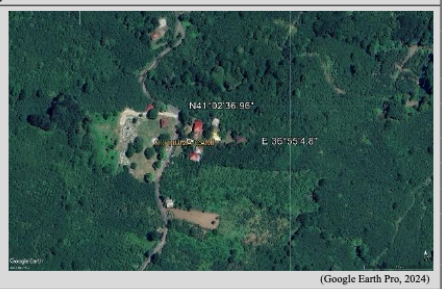
NOTLAR:

* Cami yıktırılma talebi üzerine tescillenmiştir.
* 1950-60'da yapıldığı söylenen caminin çatı arasından kiremitlerin üzerinde AYVAZ? Kiremit ve Tuğla Çorum 1965 yazısı yazmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.39	
	ADI	Huma Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	166 / 2	
	DİĞER ADLARI	Homa Cami- Cevizli Köyü Cami Yanı	KOORDİNAT	41° 2'35.34"K 36°54'56.48"D	
			RAKIM	458 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1321	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO			
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X		
	KIYI (AKARSU)		SIRT			
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ			
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK	
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X		
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	8,75 km					
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-					

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X

TARİHÇE

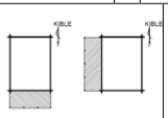
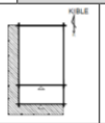
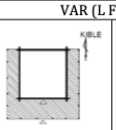
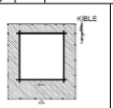
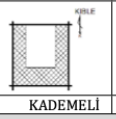
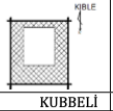
YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		

DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK									X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.39	
	ADI	Huma Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	166 / 2	
	DİĞER ADLARI	Homa Cami- Cevizli Köyü Cami Yanı	KOORDİNAT	41° 2'35.34"K 36°54'56.48"D	
			RAKIM	458 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1321	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

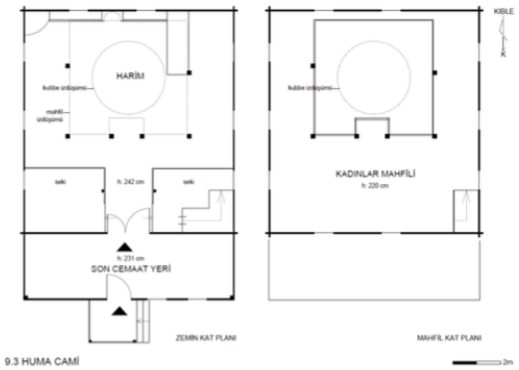
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X													
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X[1]														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme ve başlıklar
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Huma Camisi'nin korunması için köy halkı tarafından dernek kurulmuştur.

[1] Dış cephede doğrama kenarlarında boşluklar ve buna uygun metal parmaklıklar bulunmaktadır. Değiştirilen doğramalardaki demir parmaklıklar köy halkı tarafından korunmuş olup cami içinde muhafaza edilmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.22	
	ADI	Kızılot Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	120 / 7	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'27.47"K 36°51'58.81"D	
			RAKIM	295 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	17.02.2012	
			TESCİL KARAR NO	260	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,32 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER	Kuran Kursu, Müştemilatı, Şadırvan, Abdesthane	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

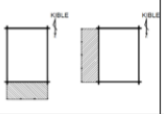
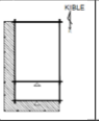
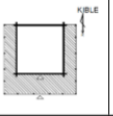
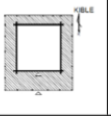
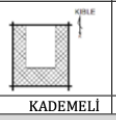
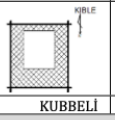
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1947?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1947 / Tanıtım tabelası		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.22	
	ADI	Kızılot Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	120 / 7	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'27.47"K 36°51'58.81"D	
			RAKIM	295 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	17.02.2012	
			TESCİL KARAR NO	260	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

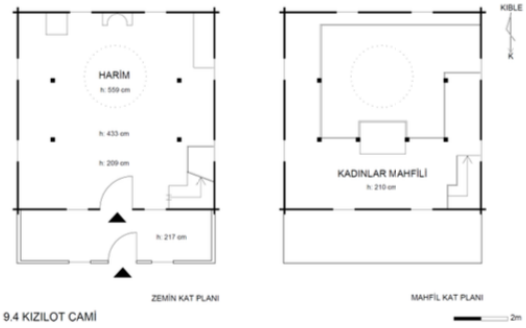
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X		
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI													
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

9.4 KIZILOT CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Cami yıkılma talebi üzerine tescillenmiştir. Koruma alanı sınırı, caminin her tarafından 10 metre mesafe çekilerek oluşturulmuştur. (SKVKBK Arşivi)

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.42	
	ADI	Kurt Veli Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (orman)	
	DİĞER ADLARI	Esatçiftliği Köyü Koçcuvaz Mahallesi Cami	KOORDİNAT	40°58'20.84"K 36°49'41.96"D	
			RAKIM	719 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.11.2014	
			TESCİL KARAR NO	2179	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	12,2 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Esatçiftliği Köyü 2,2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

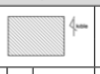
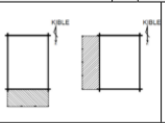
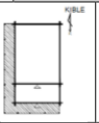
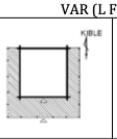
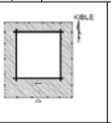
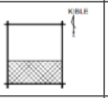
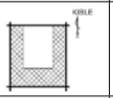
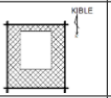
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	20. yy? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.42	
	ADI	Kurt Veli Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (orman)	
	DİĞER ADLARI	Esatçiftliği Köyü Koçcuvaz Mahallesi Cami	KOORDİNAT	40°58'20.84"K 36°49'41.96"D	
			RAKIM	719 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.11.2014	
			TESCİL KARAR NO	2179	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

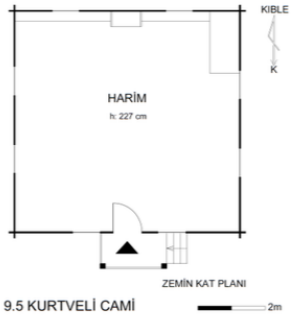
SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X							
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC	X	DİĞER						

HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK			

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.23	
	ADI	Yeşil Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	190 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 2'23.36"K 36°51'55.44"D	
			RAKIM	174 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	31.05.2012	
			TESCİL KARAR NO	405	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5,8 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yeşilköy Köyü 1,2 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

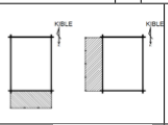
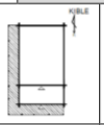
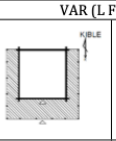
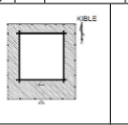
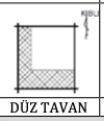
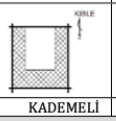
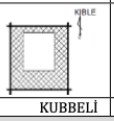
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1953 / Tanıtım tabelası		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.23	
	ADI	Yeşil Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	190 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 2'23.36"K 36°51'55.44"D	
			RAKIM	174 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	31.05.2012	
			TESCİL KARAR NO	405	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

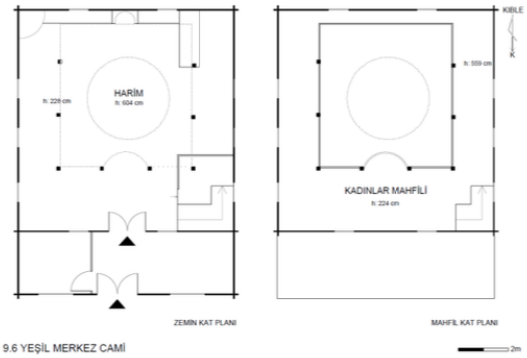
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC	X	DİĞER										
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil çıkması, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.6 YEŞİL MERKEZ CAMİ

2m

FOTOĞRAFLAR

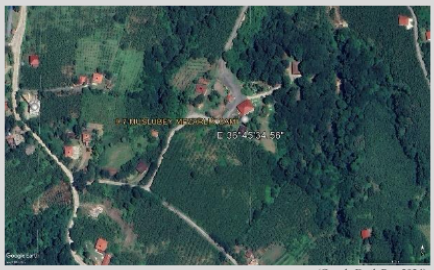

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.7	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.29	
	ADI	Muslubey Mezarlık Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	122 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 5'20.29"K 36°45'34.23"D	
			RAKIM	119 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1100	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	x	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5,6 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Muslubey Köyü 0,3 km; Karacalar Köyü 1,46 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

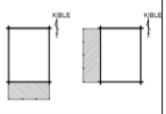
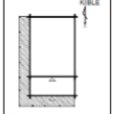
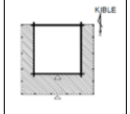
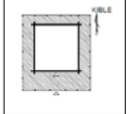
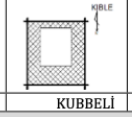
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1877 ?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1293 (M. 1877) / Dış beden duvarı (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X[1]	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.7	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.29	
	ADI	Muslubey Mezarlık Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	122 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 5'20.29"K 36°45'34.23"D	
			RAKIM	119 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1100	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

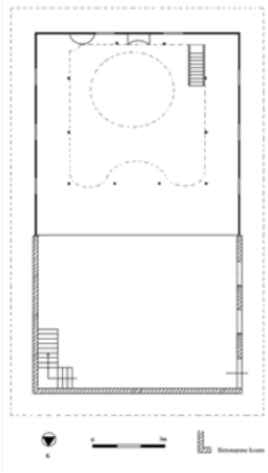
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)	X	YOK												
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		YOK												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kubbe, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

(Nefes, 2017)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*1938 yılında olan depremde taş kaideli minaresinin yıkıldığı belirtilmektedir (SKVKBK Arşiv).
*Karadere Köyü'nden taşındığı bildirilmiştir (SKVKBK Arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.8	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.34	
	ADI	**Konakören** Bakacak Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	106 / 14	
	DİĞER ADLARI	**Konakören Köyü Garpu (Karpu) Mahallesi Bakacak Cami**	KOORDİNAT	41° 1'50.56"K 36°54'46.88"D	
			RAKIM	509 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1186	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA			PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)			YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)			SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,34 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

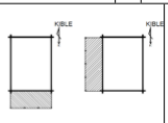
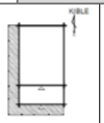
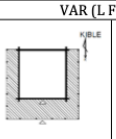
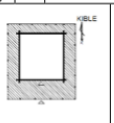
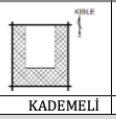
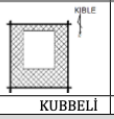
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1932?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1932 / Tanıtım tabelasında		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.8	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.34	
	ADI	**Konakören** Bakacak Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	106 / 14	
	DİĞER ADLARI	**Konakören Köyü Garpu (Karpu) Mahallesi Bakacak Cami**	KOORDİNAT	41° 1'50.56"K 36°54'46.88"D	
			RAKIM	509 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1186	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

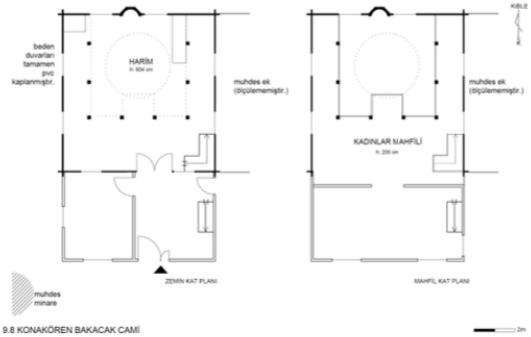
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kubbe
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

9.8 KONAKÖREN BAKACAK CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Camiye niteliksiz birçok müdahale yapılmış olup büyük oranda özgünlüğünü kaybetmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.9	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.26[1]	
	ADI	Biçme Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	119 / 2	
	DİĞER ADLARI	Biçme Köyü Aşağı Cami	KOORDİNAT	41° 6'29.37"K 36°46'9.40"D	
			RAKIM	79 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1097	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5,52 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR		YOK	X

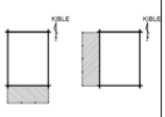
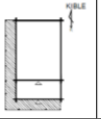
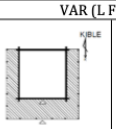
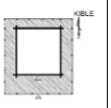
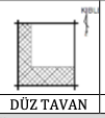
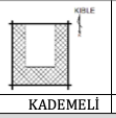
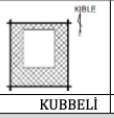
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1988?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1988?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1988 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK				
								VAR (L FORMLU)	X					
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ				KUBBELİ	X		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK							

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.9	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.26	
	ADI	Biçme Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	119 / 2	
	DİĞER ADLARI	Biçme Köyü Aşağı Cami	KOORDİNAT	41° 6'29.37"K 36°46'9.40"D	
			RAKIM	79 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1097	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

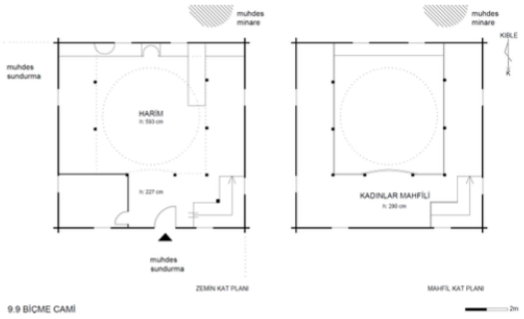
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X													
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kubbe, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1]26.06.2013 tarih 1097 sayılı yazı ile caminin tescile uygun olmadığı kararı verilmiştir. Benzer tarihlerde birçok cami tescil edilmişken özgünlüğünü büyük oranda koruduğu düşünülen Biçme Camisi'nin de tescil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.
*Tepealtı köy mezarlığından yoğun yağış nedeniyle mevcut yerine betonarme platforma 1988'de taşındığı bilgisi edinilmiştir (SKVKBK Arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.10	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.18	
	ADI	Güzel Vatan Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	178 / 6	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'36.69"K 36°52'52.90"D	
			RAKIM	771 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.02.2013	
			TESCİL KARAR NO	834	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	14,37 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Güzelvatan Köyü 0,3 km; Örencik Köyü 2,5 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

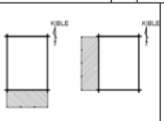
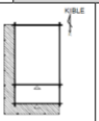
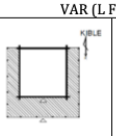
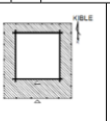
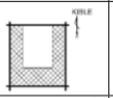
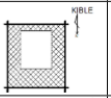
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	19. yy? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1940?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1940 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelasında)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK									X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X[1]	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X					
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.10	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.18	
	ADI	Güzel Vatan Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	178 / 6	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'36.69"K 36°52'52.90"D	
			RAKIM	771 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	22.02.2013	
			TESCİL KARAR NO	834	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							

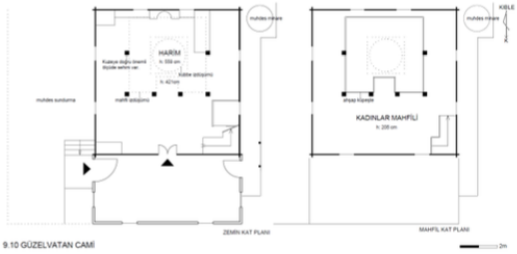
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X								
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI		

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Mevcut konumuna 1940 yılında taşınmıştır (SKVKBK Arşivi). Köy halkından 3 kez yer değiştirdiği bilgisi edinilmiştir.
[1] Kurul arşiv raporunda yer alan mihraptaki özgün ahşap oymalar, sonradan üstüne yapılan lambri kaplama nedeniyle görülememektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.11	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.11	
	ADI	Yavaşbey Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	105 / 3	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'56.69"K 36°49'38.40"D	
			RAKIM	87 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	15.06.2003	
			TESCİL KARAR NO	707	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA			PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)			SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X		YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA			YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET			HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET			BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	İlçe Merkezinde								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-								

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER						
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR	X	YOK		

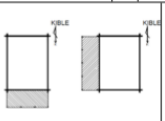
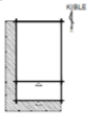
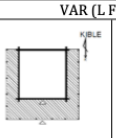
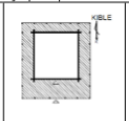
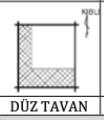
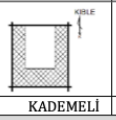
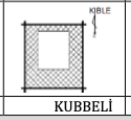
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1948 (Kurul Raporu, 2003)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1949?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1949 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI		VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ	X	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X			
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.11	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.11	
	ADI	Yavaşbey Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	105 / 3	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'56.69"K 36°49'38.40"D	
			RAKIM	87 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	15.06.2003	
			TESCİL KARAR NO	707	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

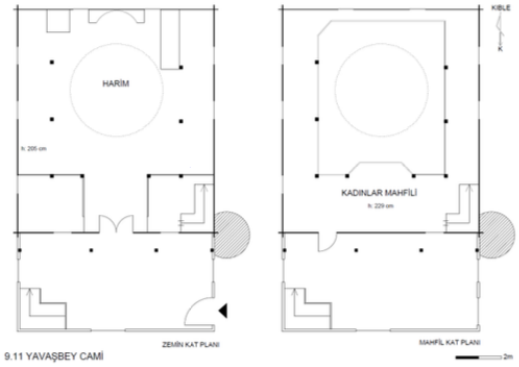
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme, Kubbe
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.12	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.27[1]	
	ADI	Karadere Hamzalar Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	130 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'20.28"K 36°45'29.80"D	
			RAKIM	262 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1098	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO			
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X		
	KIYI (AKARSU)		SIRT			
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X		
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK	
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X		
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X		
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	6,4 km					
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karadere Köyü 1,3 km; Ordubaşı 2,6 km					
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR / YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

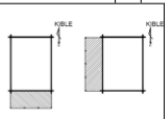
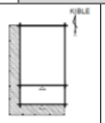
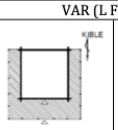
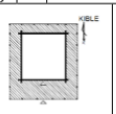
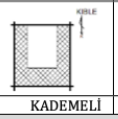
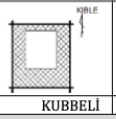
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1955?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1955 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X / KARMA	AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-	TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-	
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X / BİLİNMİYOR	DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ	 X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
					VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN X	YARI AÇIK MEKÂN	YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
					VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)					
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X				

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.12	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.27	
	ADI	Karadere Hamzalar Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	130 / 4	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'20.28"K 36°45'29.80"D	
			RAKIM	262 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1098	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

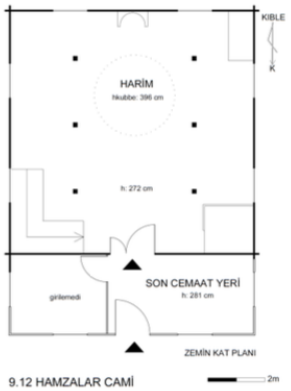
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK		TAŞ TEMEL AYAK		VAR		YOK		KAGİR BODRUM KAT		VAR		YOK									
KAT SAYISI		ZEMİN KATTA REVAK			VAR		YOK		1. KATTA REVAK		VAR		YOK											
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA	X																
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI		VAR		YOK											
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER																
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																				
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK												
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK																			
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER																	
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK																			
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK															

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.12 HAMZALAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] 26.06.2013 tarih 1098 sayılı yazı ile caminin tescile uygun olmadığı kararı verilmiştir (SKVKBK Arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.13	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.05	
	ADI	Karaman Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	211 / 26	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'3.79"K 36°48'7.12"D	
			RAKIM	365 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	01.06.2002	
			TESCİL KARAR NO	445	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO							
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)							
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ							
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK					
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X				
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR							
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR							
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4 km									
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-									
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK		

(Google Earth Pro, 2024)

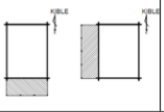
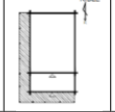
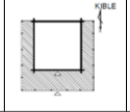
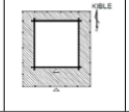
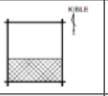
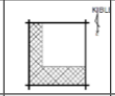
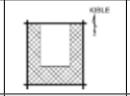
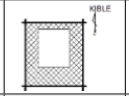
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	17. yy* (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.13	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.05	
	ADI	Karaman Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	211 / 26	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'3.79"K 36°48'7.12"D	
			RAKIM	365 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	01.06.2002	
			TESCİL KARAR NO	445	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

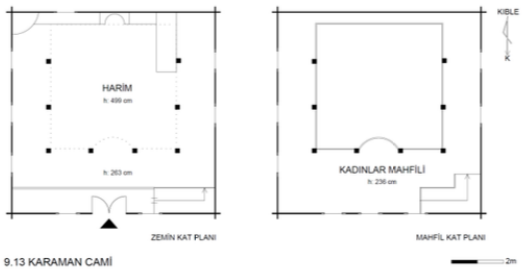
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kiriş, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

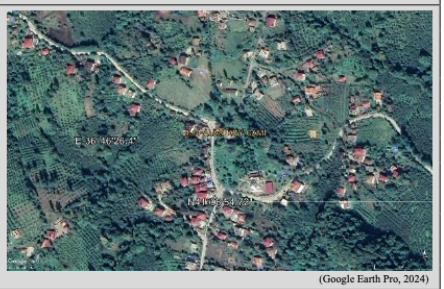
*Kurul arşiv raporunda, caminin 100 metre doğusundaki eski mezarlıktan şu anki yerine taşınalı yaklaşık 150 yıl olduğu belirtilmiştir (2001 yılında) (SKVKBK Arşivi).
*Caminin bulunduğu mezarlıkta tekke adıyla anılan anıtsal bir pelit ağacı bulunmaktadır (2002 yılındaki raporda doğu kayını cinsi 250 yaşında 18 m 1,27 m çapında olduğu belirtilmektedir.) (SKVKBK Arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.14	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.15	
	ADI	Alanköy Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	138 / 10	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'58.47"K 36°46'35.52"D	
			RAKIM	326 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	05.05.2006	
			TESCİL KARAR NO	720	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	4,5 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR	X	YOK

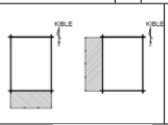
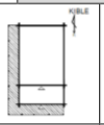
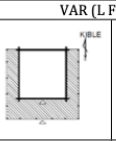
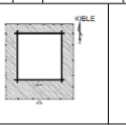
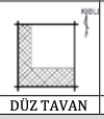
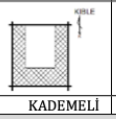
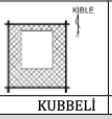
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1957 / Harim Kapısı(tanıtım tabelasında) – 1962:12 / Giriş Merdiveni		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.14	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.15	
	ADI	Alanköy Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	138 / 10	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'58.47"K 36°46'35.52"D	
			RAKIM	326 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	05.05.2006	
			TESCİL KARAR NO	720	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

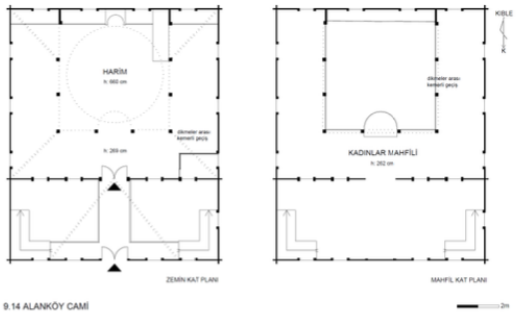
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber, Kubbe
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

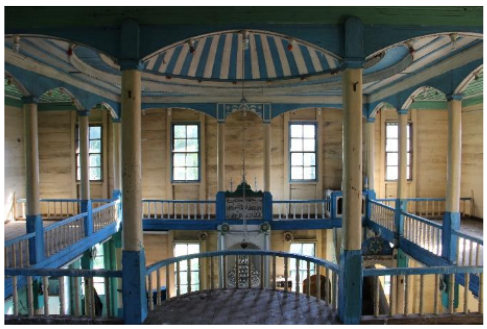
ÇİZİMLER

9.14 ALANKÖY CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.15	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.38	
	ADI	Karacaören Köyü Soyuk Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	114 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'35.11"K 36°46'35.20"D	
			RAKIM	660 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1323	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X					
	KIYI (AKARSU)		SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR						
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR						
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	7,45 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-								

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	İlkokul				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER			HAZİRE	VAR		YOK	X

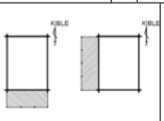
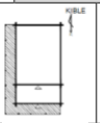
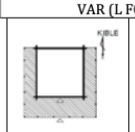
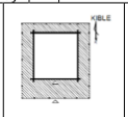
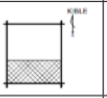
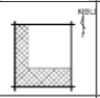
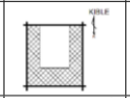
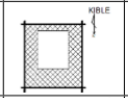
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	19. yy? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1962?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1962 /Tanıtım tabelasında		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.15	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.38	
	ADI	Karacaören Köyü Soyuk Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	114 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'35.11"K 36°46'35.20"D	
			RAKIM	660 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1323	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER							

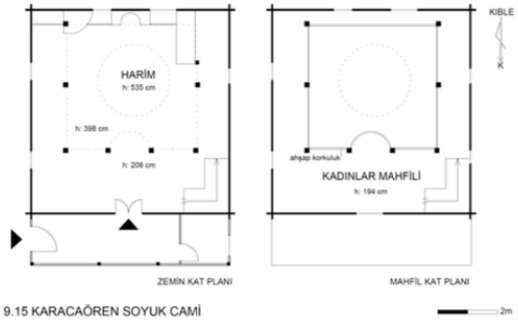
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

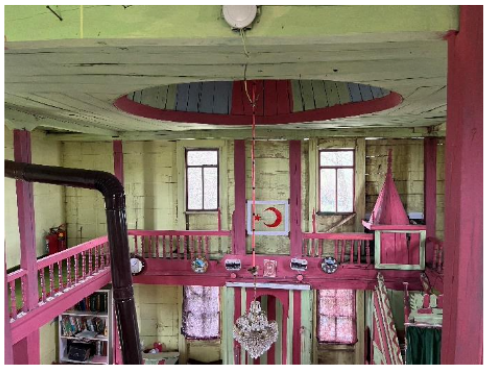
ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Yerinde tespit yapıldığı sırada caminin çok yakınında betonarme yeni cami inşası devam etmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.16	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.41	
	ADI	Karayonca Şehitler Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	166 / 44	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'5.20"K 36°47'6.97"D	
			RAKIM	1030 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.11.2014	
			TESCİL KARAR NO	2178	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK				
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR						
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	14,92 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karayonca Köyü 3,8 km; Kabaklı 0,3 km; Tahnal Köyü 2,45 km								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK	

(Google Earth Pro, 2024)

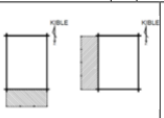
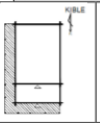
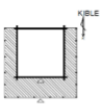
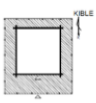
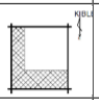
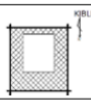
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	18. yy? (SKVKBK Arşivi)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK									X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.16	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.41	
	ADI	Karayonca Şehitler Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	166 / 44	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°57'5.20"K 36°47'6.97"D	
			RAKIM	1030 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.11.2014	
			TESCİL KARAR NO	2178	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

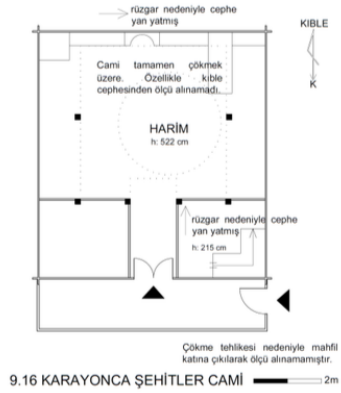
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil Korkulukları, Saçak Altı, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Cami bakımsızlık ve yoğun rüzgâr nedeniyle yıkılmak üzeredir. Caminin aldığı hasar caminin bir sonraki kış döneminde iklimsel koşullar nedeniyle yıkılacağını düşündürmektedir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.17	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.33	
	ADI	Kırgıl Köyü Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	112 / 12	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'14.99"K 36°50'34.01"D	
			RAKIM	340 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1262	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	3,46 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK	

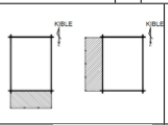
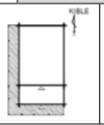
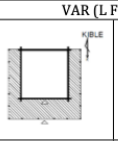
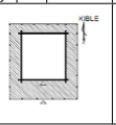
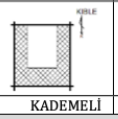
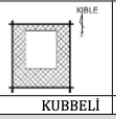
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1969?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1969 / Tanıtım tabelasında		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X[1]
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.17	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.33	
	ADI	Kırgıl Köyü Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	112 / 12	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 3'14.99"K 36°50'34.01"D	
			RAKIM	340 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1262	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

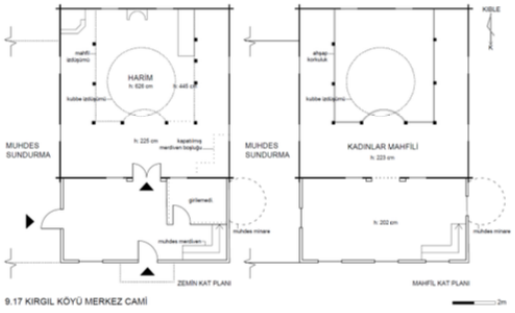
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		YOK	X	**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber, Mihrap
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

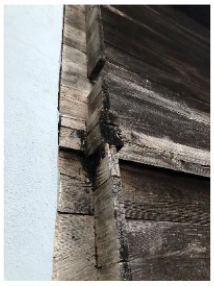
ÇİZİMLER

9.17 KIRGIL KÖYÜ MERKEZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1]Harimde kapatılmış merdiven boşluğu bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.18	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.31[1]	
	ADI	Sarihasan Çelebiler Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	390 / 9	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'2.88"K 36°52'3.86"D	
			RAKIM	296 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1263	
	GÜNCEL İŞLEVİ		TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	3,93 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

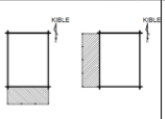
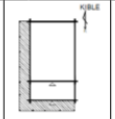
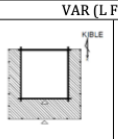
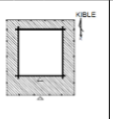
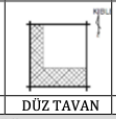
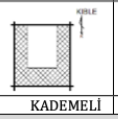
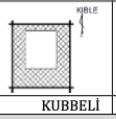
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1985?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1985 /Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X					
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ			KUBBELİ

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.18	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.31	
	ADI	Sarihasan Çelebiler Mahallesi Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	390 / 9	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'2.88"K 36°52'3.86"D	
			RAKIM	296 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1263	
	GÜNCEL İŞLEVİ		TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği(?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X						
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER					

HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] 29.08.2013 tarih 1263 sayılı yazı ile caminin tescile uygun olmadığı kararı verilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.19	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.30	
	ADI	Muslubey Bayramyurt Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	147 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 5'38.85"K 36°45'56.23"D	
			RAKIM	77 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1101	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR						
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	5,2 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X

(Google Earth Pro, 2024)

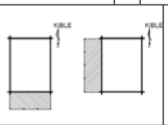
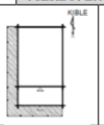
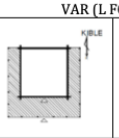
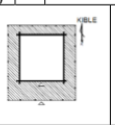
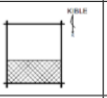
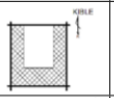
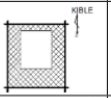
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1987?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1987 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR	X	DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		X
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK											X
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ		X

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.19	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.30	
	ADI	Muslubey Bayramyurt Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	147 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 5'38.85"K 36°45'56.23"D	
			RAKIM	77 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1101	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

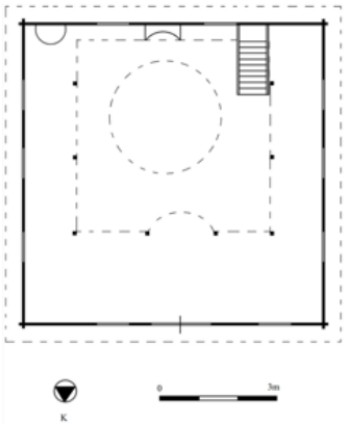
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X[1]	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X								
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Nefes, 2017)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Betonarme ayak üzerine kurulmuştur.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.20	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.35	
	ADI	Konaköreri Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	154 / 13	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'14.47"K 36°54'57.80"D	
			RAKIM	558 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1181	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10,25 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

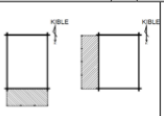
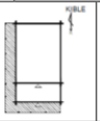
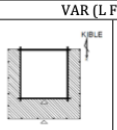
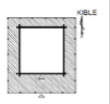
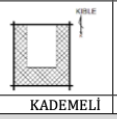
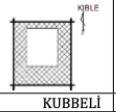
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1945?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1945?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1945 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK				
								VAR (L FORMLU)	X					
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ							

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	XX						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.20	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.35	
	ADI	Konakören Merkez Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	154 / 13	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 1'14.47"K 36°54'57.80"D	
			RAKIM	558 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	24.07.2013	
			TESCİL KARAR NO	1181	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

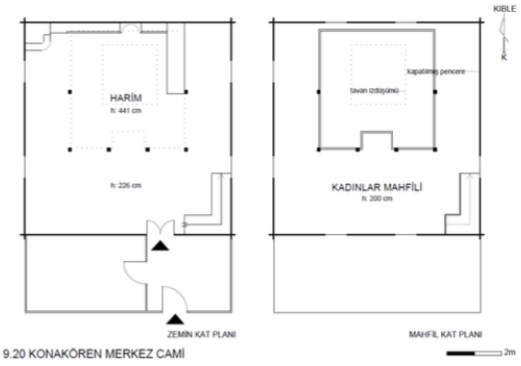
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK								
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme ve Başlıklar, Kademeli Tavan
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.20 KONAKÖREN MERKEZ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

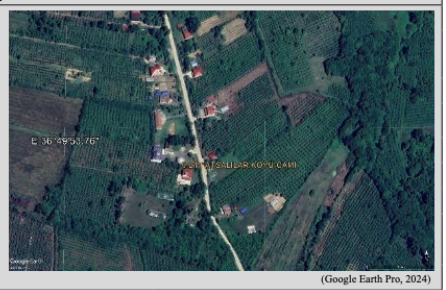
NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.21	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.28	
	ADI	Fatsalilar Mh. Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	175 / 22	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 9'43.02"K 36°50'1.33"D	
			RAKIM	37 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1099	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	8,85 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

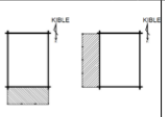
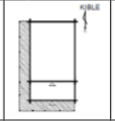
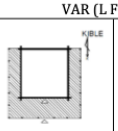
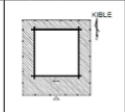
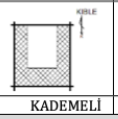
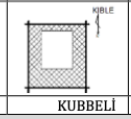
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1990?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1990 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X			
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.21	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.28	
	ADI	Fatsalilar Mh. Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	175 / 22	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 9'43.02"K 36°50'1.33"D	
			RAKIM	37 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1099	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

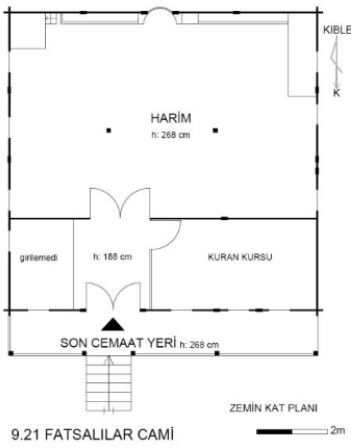
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.21 FATSALILAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.22	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.36	
	ADI	Karayonca Köyü Karinca Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°55'37.28"K 36°44'56.17"D	
			RAKIM	843 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1322	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	18,42 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karayonca Köyü 0,3 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

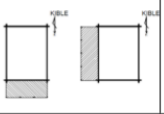
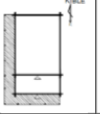
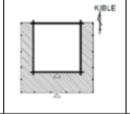
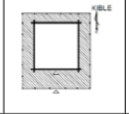
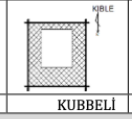
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1958?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1958 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.22	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.36	
	ADI	Karayonca Köyü Karinca Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	101 / 1 (Orman)	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	40°55'37.28"K 36°44'56.17"D	
			RAKIM	843 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1322	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA									
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER							

HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.22 KARAYONCA KARINCA CAMİ

2m

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.23	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.24	
	ADI	Sarihasan Esenli Mh. Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	413 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'21.54"K 36°50'58.65"D	
			RAKIM	138 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1268	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO			
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)			
	KIYI (AKARSU)		SIRT			
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X		
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN	UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X		
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X		
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	18,42 km					
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Sarıhasan Köyü0,9 km; Çiçekli Köyü 1,72 km					
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE VAR	YOK X

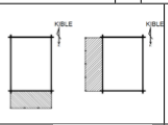
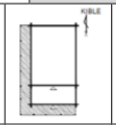
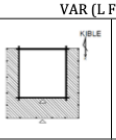
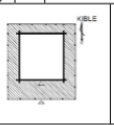
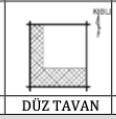
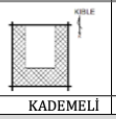
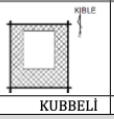
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-			TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	YOK X		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	
								VAR (L FORMLU)	YOK X
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	
								VAR (L FORMLU)	YOK X
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)					
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X				

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.23	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.09.24	
	ADI	Sarihasan Esenli Mh. Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	413 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 4'21.54"K 36°50'58.65"D	
			RAKIM	138 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	29.08.2013	
			TESCİL KARAR NO	1268	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

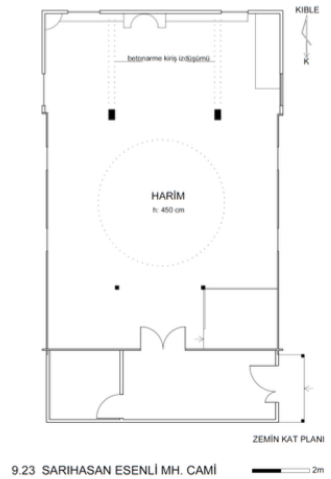
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT			SAC	X	DİĞER										
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME				GİYOTİN			DİĞER								
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

9.23 SARIHASAN ESENLİ MH. CAMİ 2m

FOTOĞRAFLAR

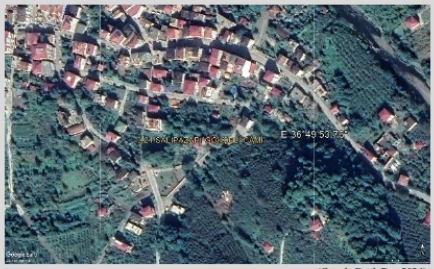

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.24	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	-	
	ADI	Salıpazarı Gökçeli Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	247 / 6	
	DİĞER ADLARI	Çatak Ahmet Ağa Cami- Yeni Mh. Cami	KOORDİNAT	41° 4'39.12"K 36°49'47.05"D	
			RAKIM	105 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	-	
			TESCİL KARAR NO	-	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	-	
			MÜLKİYET DURUMU	-	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	0,66 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Gökçeli Mahallesi 0,7 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

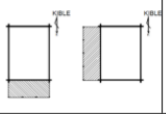
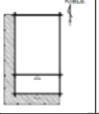
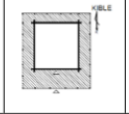
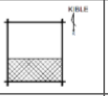
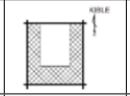
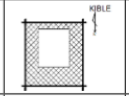
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1880?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1880 / Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	X				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	9.24	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	-	
	ADI	Yeni Mh. Cami Salıpazarı Gökçeli Cami	İLÇE	Salıpazarı	
			ADA / PARSEL	247 / 6	
	DİĞER ADLARI	Çatak Ahmet Ağa Cami	KOORDİNAT	41° 4'39.12"K 36°49'47.05"D	
			RAKIM	105 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ	-	
			TESCİL KARAR NO	-	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	-	
			MÜLKİYET DURUMU	-	

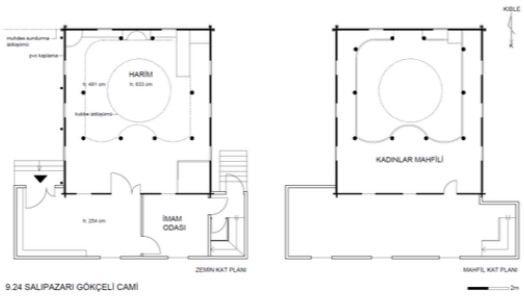
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA													
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Kubbe
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

9.24 SALIPAZARI GÖKÇELİ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14/33	
	ADI	Balcalı Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	120/10	
	DİĞER ADLARI	Güzelyurt Cami	KOORDİNAT	41° 9'19.11"K 36°34'23.62"D	
			RAKIM	39 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	06.10.2011	
			TESCİL KARAR NO	13	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2016)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	11,30 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kerpiçli Köyü 3,30 km; Kibarlar Köyü 6,60 Yeşilyurt Köyü 6 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

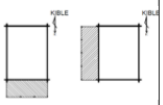
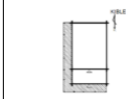
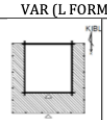
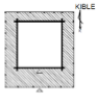
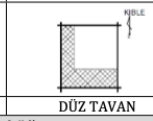
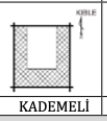
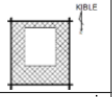
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1942? (Bayraktar, 2021)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK										X	
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

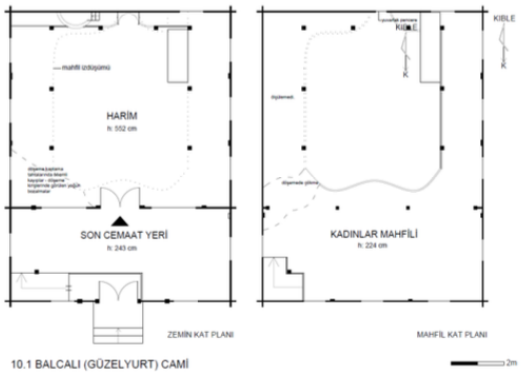
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14/33	
	ADI	Balcalı Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	120/10	
	DİĞER ADLARI	Güzelyurt Cami	KOORDİNAT	41° 9'19.11"K 36°34'23.62"D	
			RAKIM	39 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	06.10.2011	
			TESCİL KARAR NO	13	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2016)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X									

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

10.1 BALCALI (GÜZELYURT) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14/9	
	ADI	Sarıyurt Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	166/20	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 7'16.51"K 36°30'38.21"D	
			RAKIM	245 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	09.12.2010	
			TESCİL KARAR NO	2867	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKVK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	40 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Balcalı Köyü 6 km; Yeşilyurt 2,20 km; Kibarlar Köyü 1 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

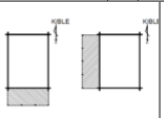
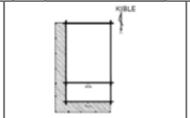
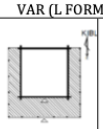
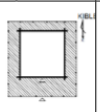
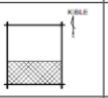
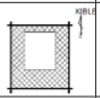
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1940? (SKVKBK arşivi); 1944? (Dönmez, 2008)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1944/Mahfil Kapısının Dışında (Dönmez, 2008)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Kestane-Çam / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)	X		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU			AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X[1]	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

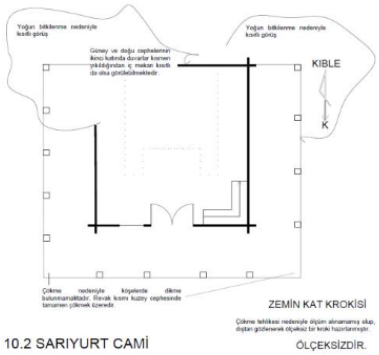
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14/9	
	ADI	Sarıyurt Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	166/20	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 7'16.51"K 36°30'38.21"D	
			RAKIM	245 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	09.12.2010	
			TESCİL KARAR NO	2867	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKVK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2014)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR	X	YOK	
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR	X	YOK	
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X						
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		X	MARSİLYA KİREMİT			SAC		DİĞER				
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X									
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X		
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER						
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X		

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Korkuluk, Harim Giriş Kapısı, Tavan[1]
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

10.2 SARIYURT CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Kurtuluş Savaşı sırasında yakılan 16.yy camisinin yerine inşa edildiği bilgisi vardır (SKVKBK arşivi).
[1] Kademeli tavan ve bu tavanda bezeme olduğu bilgisi SKVKBK arşiv belgelerinden ve Dönmez (2008)'den alınmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.37	
	ADI	Kölemen Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	135 / 3	
	DİĞER ADLARI	Yeşilalan Köyü Kölemen Cami	KOORDİNAT	41° 4'12.19"K 36°30'31.26"D	
			RAKIM	622 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1299	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	16,35 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yeşildere Köyü 0,26 km; Gökçedere Köyü 1,75 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK		

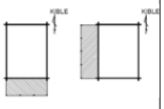
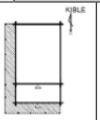
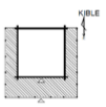
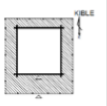
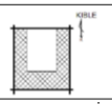
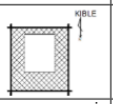
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1967?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	1967 / Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Pelit / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK				X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		X	KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.04.37	
	ADI	Kölemen Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	135 / 3	
	DİĞER ADLARI	Yeşilalan Köyü Kölemen Cami	KOORDİNAT	41° 4'12.19"K 36°30'31.26"D	
			RAKIM	622 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1299	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

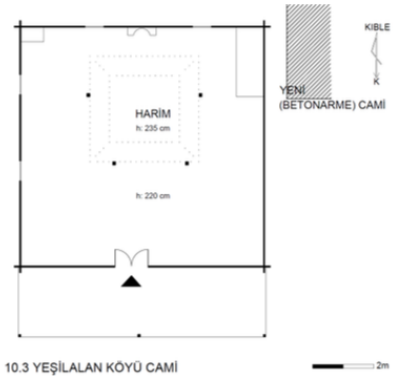
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ	X	SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıklar, Tavan Kademesi, Tavan göbeği
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14.38	
	ADI	Yeşildere Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	135 /6	
	DİĞER ADLARI	Gökçedere Cami	KOORDİNAT	41° 3'5.54"K 36°25'45.41"D	
			RAKIM	415 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1300	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	18,2 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yeşilalan Köyü 1,36 km; Kabaceviz Köyü 2,3 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

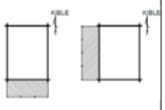
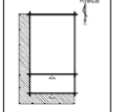
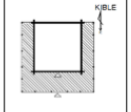
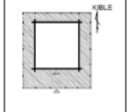
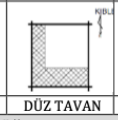
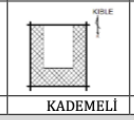
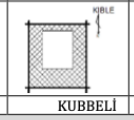
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1963? (Nefes, 2008)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Gürgen ve Pelit / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	10.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.14.38	
	ADI	Yeşildere Cami	İLÇE	Tekkeköy	
			ADA / PARSEL	135 /6	
	DİĞER ADLARI	Gökçedere Cami	KOORDİNAT	41° 3'5.54"K 36°25'45.41"D	
			RAKIM	415 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1300	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X		
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI													
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X										
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

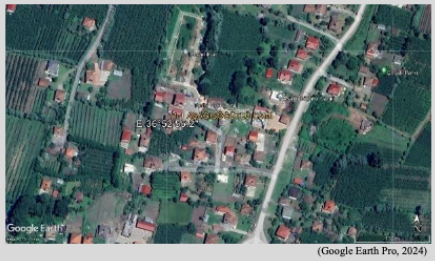
*Tescilli caminin tapu kaydında ana taşınmaz niteliği olarak sadece mezarlık yazmaktadır.
*Rahle sekisinde özgün çapraz ayaklar bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.05	
	ADI	Aşağı Söğütlü Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	115 / 13	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°13'35.03"K 36°52'58.45"D	
			RAKIM	14 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.05.1996	
			TESCİL KARAR NO	2472	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	8 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karkucak Mah. 3,7 km; Karacalı Mah. 1,4 km; Orta söğütlü Mah. 1,4 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

TARİHÇE

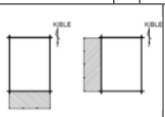
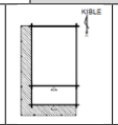
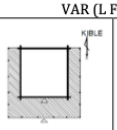
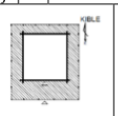
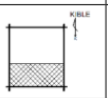
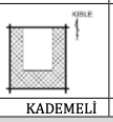
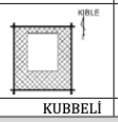
YAPIM YILI / DÖNEMİ	19. yy. Sonu – 20.yy. Başı (Dönmez, 2008) 19.yy (Can, 2004)?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1945 (Bayraktar, 2017)?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			

DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK	X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-		

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK		
								VAR (L FORMLU)	X			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ	X	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X[1]	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X[2]	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.05	
	ADI	Aşağı Söğütlü Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	115 / 13	
	DİĞER ADLARI		KOORDİNAT	41°13'35.03"K 36°52'58.45"D	
			RAKIM	14 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.05.1996	
			TESCİL KARAR NO	2472	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

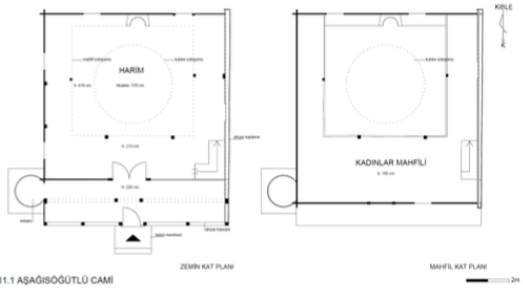
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X		
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER	Vasistas								
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK											
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X					

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Harim Giriş Kapısı, Revak Dikmeleri, Mahfil Korkuluğu, Mahfik Kirişleri, Dikme ve Başlıklar, Mihrap, Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Külah hariç minber köşkü ve merdiveni bulunmamaktadır. Minber yok olarak işaretlendi.
[2] Minare özgün olup kaplanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.25	
	ADI	Dağdıralı Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	103 / 27	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'20.53"K 36°48'24.96"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	19.12.2009	
			TESCİL KARAR NO	2406	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)				
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	14,3 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Şadırvan		HAZİRE	VAR	X	YOK	

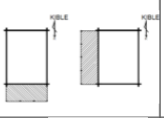
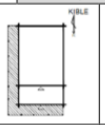
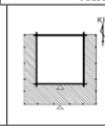
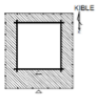
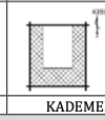
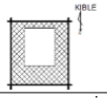
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1751/52 – M. 1810/11- M. 1868/69? - 2011
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1165 (M.1751/52) - H.1225 (M.1810/11) - H.1285 (M.1868/69) / Harim duvarında / ahşaba kazılı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ)

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Meşe / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
								VAR (L FORMLU)				
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X[1]	KADEMELİ			KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X								

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.25	
	ADI	Dağdıralı Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	103 / 27	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'20.53"K 36°48'24.96"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	19.12.2009	
			TESCİL KARAR NO	2406	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR	X	YOK			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK			
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI													
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X[2]	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X		
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK	X	KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X						

BEZEME ÖZELLİKLERİ

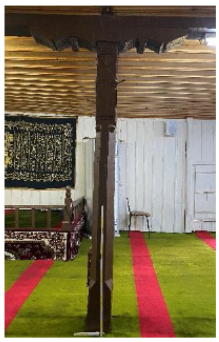
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan, Dikme, Başlıklar
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Dağdıralı Camisi'nin kuzey cephesinde farklı hizada ve farklı biçilmiş elemanlar bulunmakta olup kullanılan elemanların devşirme olabileceği izlenimi edinilmiştir.
[1] Erken tarihli ve tek katlı camilerden 5.3 Göğceli, 5.5 Kuşhane, 11.2 Dağdıralı, 11.3 Karacalı ve 11.4 Yenicami camilerinde kuzey ve güney cephelerini birleştirirken özgün bir yapım tekniğinin tekrar ettirildiği görülmektedir (İçte ters gemi kaburgası izlenimi veren çatı biçimlenişi). Özgünde açık tavan olarak kurgulanan bu camilerde kuzey güney aksındaki dikmelerin üzerindeki kirişlerin beden duvarının dışına taşırıldığı ve ahşap yığma olarak birkaç elemanın daha kiriş üstünde devam ettirildiği görülmektedir. [2] Son cemaat yeri camiye sonradan eklendiği için iki kapısı da dönem ekidir.
* Alınan izinler doğrultusunda camiden örnekler alınmıştır. Ancak camide kullanılan ağaçların cinsi ve alınan örneklerin sayısı nedeniyle analiz tam olarak sonuçlandırılamamıştır. Net bir tarih belirlenebilmesi için örneklerin sayısı arttırılmalıdır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.2	
	ADI	Karacalı Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	113 / 60	
	DİĞER ADLARI	Yukarı Söğütlü Cami, Karacalı Mezarlık Cami[1]	KOORDİNAT	41°12'38.88"K 36°51'21.24"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.05.1996	
			TESCİL KARAR NO	2472	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Samsun Büyükşehir Belediyesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	9,72 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Çeşme	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

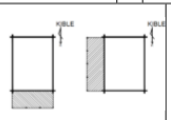
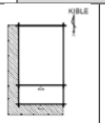
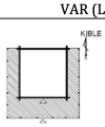
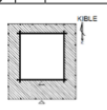
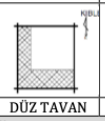
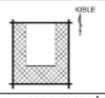
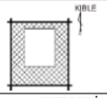
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1112 (M.1700)?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1700 / M. 1756-57/1768-69 / 1800-1801?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1112 (M.1700)- H. 1170 (M. 1756/1757)-H. 1182 (M. 1768/1769) / Harim duvarında (ahşaba kazılı) – H. 1215 (M. 1800/1801) / Mertek üzerinde (aşı boyası ile)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR X	YOK	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ) **

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)						
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X[2]					

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.2	
	ADI	Karacalı Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	113 / 60	
	DİĞER ADLARI	Yukarı Söğütlü Cami, Karacalı Mezarlık Cami	KOORDİNAT	41°12'38.88"K 36°51'21.24"D	
			RAKIM	21 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X / HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.05.1996	
			TESCİL KARAR NO	2472	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KVTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Büyükşehir Belediyesi Mülkiyeti	

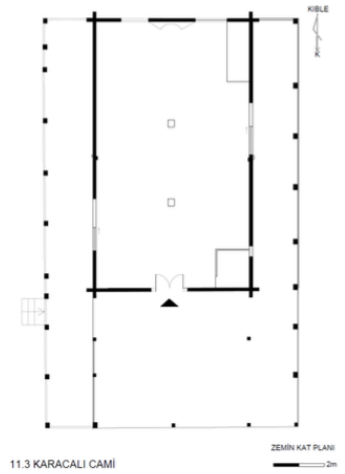
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA									
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X	
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER	Arduvazlı Bitümlü Pestil						
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK									
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK	X	KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X				

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıklar, Revak Dikme ve Başlıkları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Saçak Altı

ÇİZİMLER

11.3 KARACALI CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Karacalı, Dağdıralı ve Yenicami camilerinin yapı üzerindeki izleri takip edildiğinde tavanların özgünde Göğceli ve Kuşhane Camisi'nde olduğu gibi açık tavanlı oldukları anlaşılmıştır.

[1] Caminin adı kurul dosyalarında Yukarı Söğütlü Cami olarak geçmekteyken parsel değişimi ve kurul kararı sonrası Karacalı Mezarlık Cami olmuştur.

[2] Kurul raporunda eskiden abdestlik sekisi / ahşap seki olduğu belirtilmektedir (2015 yılında kaldırılmıştır).

*Caminin 2018 yılında hazırlanmış müdahale, restorasyon ve retitüsyon projeleri bulunmaktadır.

** Alınan izinler doğrultusunda camiden örnekler alınmıştır. Ancak camide kullanılan ağaçların cinsi ve alınan örneklerin sayısı nedeniyle analiz tam olarak sonuçlandırılamamıştır. Net bir tarih belirlenebilmesi için örneklerin sayısı arttırılmalıdır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.28	
	ADI	Yenicami Mahallesi Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	109 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'6.06"K 36°53'35.58"D	
			RAKIM	18 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.09.2006	
			TESCİL KARAR NO	874	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Elma Köy ve Yeni Cami Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		X	PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)			YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)			SIRT						
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X		YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA			YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET			HAYIR	X					
TAŞINMA DURUMU	EVET			BİLİNMİYOR	X					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	10,3 km									
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Yenicami Köyü 0,3 km; Elmaköy Köyü 1,4 km; Beşikli Köyü 2 km									
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE			ÇEŞME			DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ			DİĞER			HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

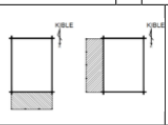
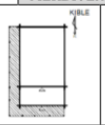
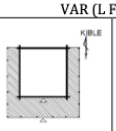
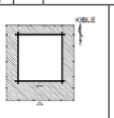
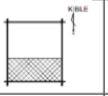
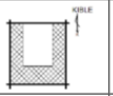
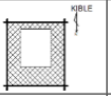
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1764-1765?				ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1843-44 / M. 1900-1901?		
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1178 (M. 1764- 65)- H. 1259 (M. 1843-44) / Harim duvarında– H. 1318 (M.1900-1901) / Giriş kapısında							
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	X	YOK		DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	Z. Uzun Aktaş – N. Köse (YTÜ – İÜ) *		

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X										
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK				
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)				
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X			
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)									
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK									

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.28	
	ADI	Yenicami Mahallesi Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	109 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'6.06"K 36°53'35.58"D	
			RAKIM	18 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	22.09.2006	
			TESCİL KARAR NO	874	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Elma Köy ve Yeni Cami Köy Tüzel Kişiliği (?)	

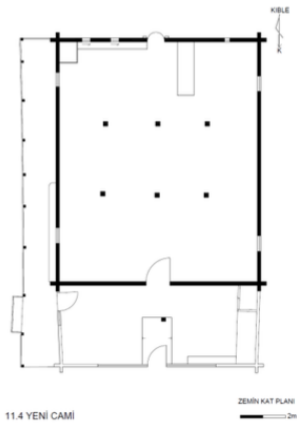
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X		
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR	X	YOK			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER								
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI													
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X			
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI						
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN		DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK	X	KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK	X	METAL PARMAKLIK							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme ve Başlıklar
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Alınan izinler doğrultusunda camiden örnekler alınmıştır. Ancak camide kullanılan ağaçların cinsi ve alınan örneklerin sayısı nedeniyle analiz tam olarak sonuçlandırılamamıştır. Net bir tarih belirlenebilmesi için örneklerin sayısı arttırılmalıdır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.27	
	ADI	Ambartepe Gıbış Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	257 / 2	
	DİĞER ADLARI	Kıbış Cami	KOORDİNAT	41° 1'35.79"K 36°57'6.11"D	
			RAKIM	482 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1110	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Sakarlı Belediyesi (2010)[1] (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	20,3 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

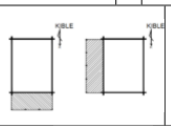
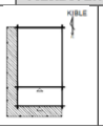
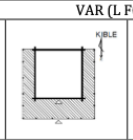
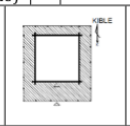
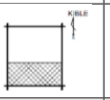
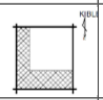
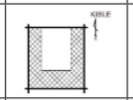
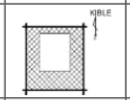
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.27	
	ADI	Ambartepe Gıbış Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	257 / 2	
	DİĞER ADLARI	Kıbış Cami	KOORDİNAT	41° 1'35.79"K 36°57'6.11"D	
			RAKIM	482 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1110	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Sakarlı Belediyesi (2010) [1] (?)	

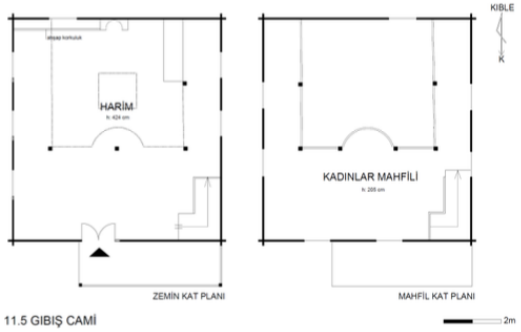
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan Göbeği, Kiriş Başlıkları, Minber, Mihrap, Mahfil Korkulukları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Tapu kaydında malik Sakarlı Belediyesi gözükmektedir (SKVKBK arşivi).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.6	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10/28	
	ADI	Ambartepe Kervansaray Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	454 / 1	
	DİĞER ADLARI	Tellipınar Cami	KOORDİNAT	40°58'42.72"K 36°55'49.63"D	
			RAKIM	800 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1113	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	26,4 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Tellipınar Köyü0,3 km Kervansaray Köyü 2,8 km; Örencik 2,3 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	-		
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	-	HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

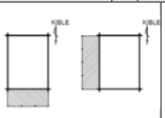
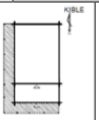
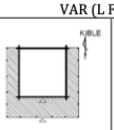
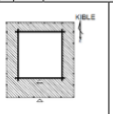
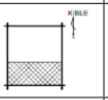
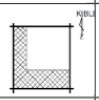
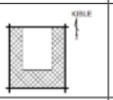
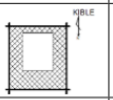
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	20. yy			ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-					
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR		YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-	

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

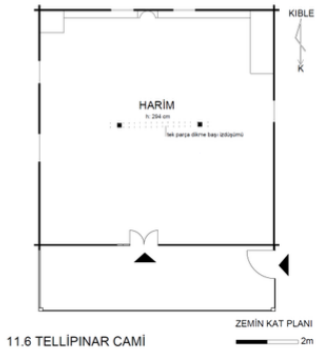
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.6	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.28	
	ADI	Ambartepe Kervansaray Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	454 / 1	
	DİĞER ADLARI	Tellipınar Cami	KOORDİNAT	40°58'42.72"K 36°55'49.63"D	
			RAKIM	800 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1113	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK		VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK	X										

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

11.6 TELLİPINAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.7	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.29	
	ADI	Ambartepe İlimdağ Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	409 / 24	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'1.71"K 36°56'43.21"D	
			RAKIM	667 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1112	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO						
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)						
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ						
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK				
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR						
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	23,23 km								
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-								
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X

(Google Earth Pro, 2024)

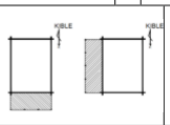
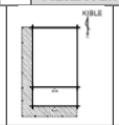
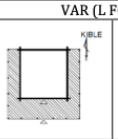
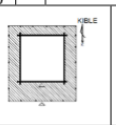
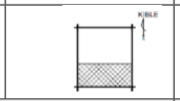
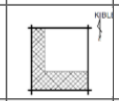
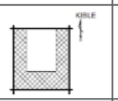
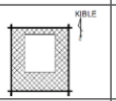
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	18. YY	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

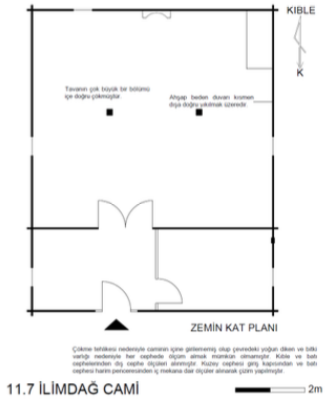
ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.7	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.29	
	ADI	Ambartepe İlimdağ Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	409 / 24	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 0'1.71"K 36°56'43.21"D	
			RAKIM	667 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1112	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ																				
SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X[1]	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ	
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Dikme, Minber, Saçak Altı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Giyotin pencerelerin camları yoktur.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.8	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.30	
	ADI	Ambartepe Hanönü Hancılar Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	378 / 8	
	DİĞER ADLARI	Hanönü Cami	KOORDİNAT	41° 0'18.74"K 36°58'31.31"D	
			RAKIM	629 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1111	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Ambartepe Belediyesi[1] (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	21,9 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	İlimdağ Köyü 1,3 km; Ambartepe 2,55 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

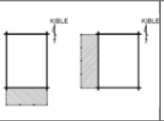
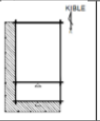
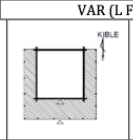
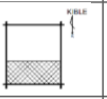
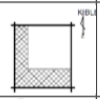
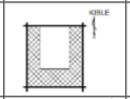
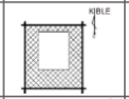
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ			
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-			TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X[2]	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK			VAR (DÖNEM EKİ)	X	YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.8	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.30	
	ADI	Ambartepe Hanönü Hancılar Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	378 / 8	
	DİĞER ADLARI	Hanönü Cami	KOORDİNAT	41° 0'18.74"K 36°58'31.31"D	
			RAKIM	629 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.06.2013	
			TESCİL KARAR NO	1111	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Ambartepe Belediyesi[1] (?)	

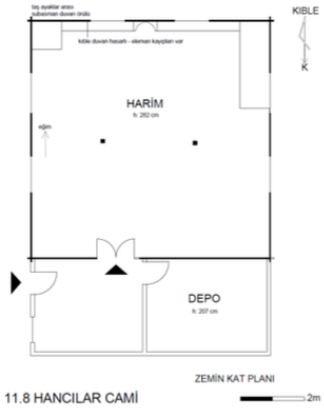
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC	X	DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Tapu kaydında malik Ambartepe Belediyesi gözükmektedir (SKVKBK arşivi).

[2] Kuzeyde muhdes bir ek yapılmış olup depo olarak kullanılmaktadır

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.9	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.31	
	ADI	Mescitli Köyü Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	121 / 31	
	DİĞER ADLARI	Dibecik Cami	KOORDİNAT	41° 6'9.58"K 36°53'3.32"D	
			RAKIM	160 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1340	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO	X				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	13,9 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Mescitli Köyü 0,9 km; Akçagün Köyü 0,8 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

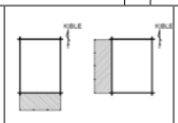
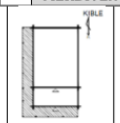
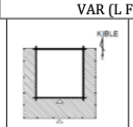
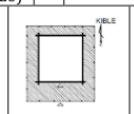
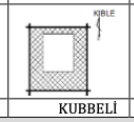
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1950?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	M. 1950?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1950 / Tanıtım tabelasında		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.9	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.31	
	ADI	Mescitli Köyü Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	121 / 31	
	DİĞER ADLARI	Dibecik Cami	KOORDİNAT	41° 6'9.58"K 36°53'3.32"D	
			RAKIM	160 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1340	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

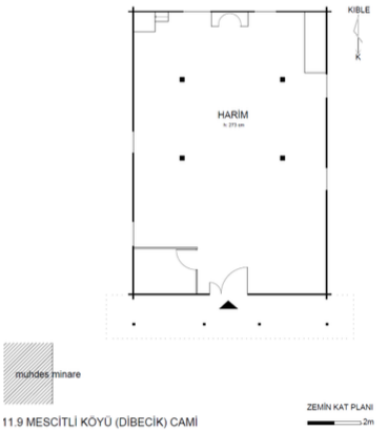
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	1		ZEMİN KATTA REVAK	VAR	X	YOK		1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC	X	DİĞER													
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

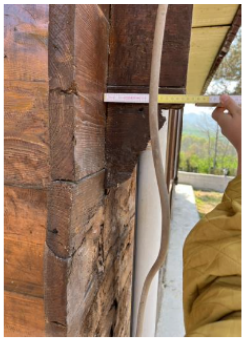
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

11.9 MESCİTLİ KÖYÜ (DİBECİK) CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.10	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.32	
	ADI	Kesikkaya Mahallesi Mezarlık Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	119 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 2'44.55"K 36°56'15.47"D	
			RAKIM	442 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	23.05.2014	
			TESCİL KARAR NO	1840	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	16,6 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kesikkaya Köyü 1,7 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

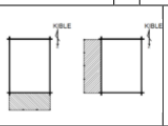
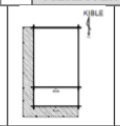
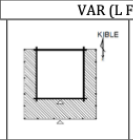
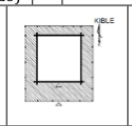
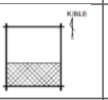
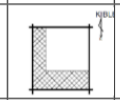
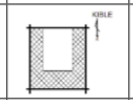
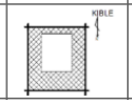
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ		ÇALMA BOĞAZ	X
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN		KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.10	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.32	
	ADI	Kesikkaya Mahallesi Mezarlık Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	119 / 1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41° 2'44.55"K 36°56'15.47"D	
			RAKIM	442 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	23.05.2014	
			TESCİL KARAR NO	1840	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X										
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X												
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X																	
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK												
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER																
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X											
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																				
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X											
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK																			
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER																	
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X																		
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK														

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

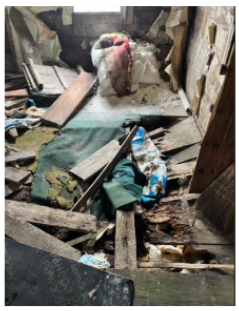
ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.11	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.03	
	ADI	Pazar Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	318 / 16	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'30.06"K 36°58'17.38"D	
			RAKIM	9 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	12.03.1983	
			TESCİL KARAR NO	1496	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA	X	PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA	X	YAKIN		UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET		HAYIR	X				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	Merkezde							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	-							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE	X	ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

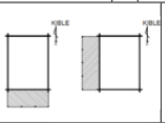
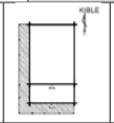
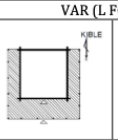
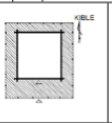
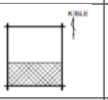
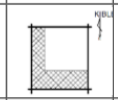
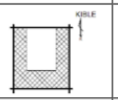
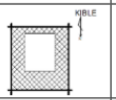
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1840 (Bayhan, 2006, s.43)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	1986
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	-				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-		
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		X
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	11.11	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.10.03	
	ADI	Pazar Cami	İLÇE	Terme	
			ADA / PARSEL	318 / 16	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°12'30.06"K 36°58'17.38"D	
			RAKIM	9 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	12.03.1983	
			TESCİL KARAR NO	1496	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Trabzon KTVKK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi	

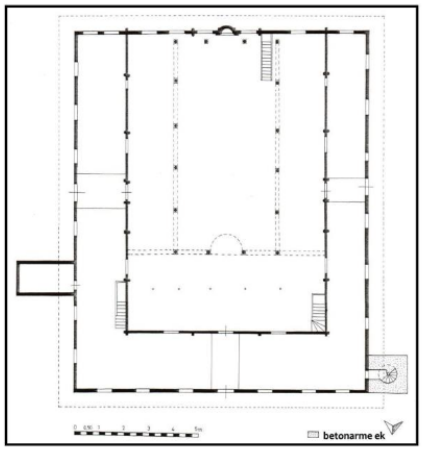
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		TAŞ TEMEL AYAK	VAR		YOK	X	KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X						
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK	X								
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	x														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER		Plastik Esaslı Çatı Kaplama Malzemesi											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	

ÇİZİMLER

Çizim 6. Terme Pazar Camii ve Türbesi planı (V.G.M.A.Y.İ.D.A.nden).

(Bayraktar, 2015, s.113)

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/120	
	ADI	Çaltu Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	-/882	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°19'39.52"K 35° 7'35.28"D	
			RAKIM	273	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	30.10.2008	
			TESCİL KARAR NO	1839	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	Vezirköprü 34,88 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Çorakdere Köyü 10,56 km; Susuz Köyü 13 km; Karanar Köyü 14 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR	X	YOK

(Google Earth Pro, 2024)

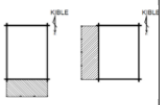
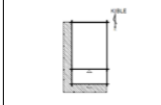
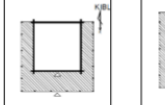
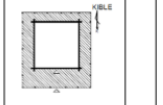
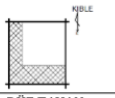
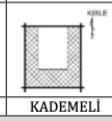
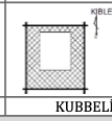
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1816 / Dış Beden Duvarı- Mihrap – H. 1231 (M. 1815) / Kapı Üzerindeki Kitabe		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X[1]	YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK					X					
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN	X	DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/120	
	ADI	Çaltu Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	-/882	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°19'39.52"K 35° 7'35.28"D	
			RAKIM	273	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	30.10.2008	
			TESCİL KARAR NO	1839	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

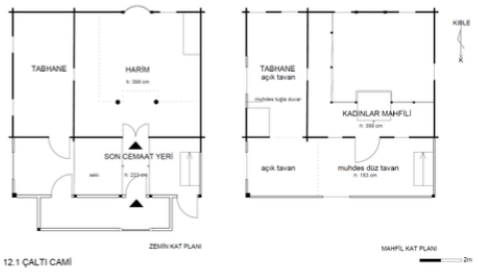
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		X		YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR	X	YOK					
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA				4 YÖNE KIRMA		X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK		DAR		GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X		SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**		VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	x						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**		VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK							
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI						TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI									
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK															
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK				METAL PARMAKLIK									

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil Kirişi- Mahfil Korkuluğu- Harim Giriş Kapısı- Son Cemaat Mahalli İç Beden Duvarı- Minber-.İç Beden Duvarı
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap Çerçevesi

ÇİZİMLER

12.1 ÇALTI CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Özgün korkuluk detayı, Artvin ve Trabzon'daki ahşap yığma camilerine benzer olması yönünden önemlidir.

[1] Günümüzde tuğla duvar ile kapalı bir mekâna dönüştürülen son cemaat yerinin, müdahale öncesi yarı açık bir mekân olduğu bilgisi edinilmiştir (SKVKBK Arşivi, 2008).

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/164	
	ADI	Çorakdere Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	146/3	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'9.08"K 35° 5'36.76"D	
			RAKIM	524 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1319	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	32,58 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Susuz Köyü 6,41km; Çaltu Köyü 10,67 km; Karanar Köyü 12,10 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER			HAZİRE	VAR		YOK X

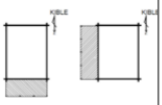
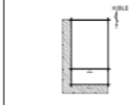
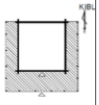
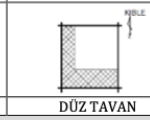
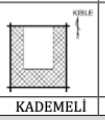
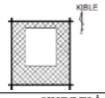
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	1883-1884 (Nefes, 2017)	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1301 (M. 1883/1884) / Kuzey Girişi Kitabe		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/164	
	ADI	Çorakdere Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	146/3	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT		
			RAKIM		
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1319	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

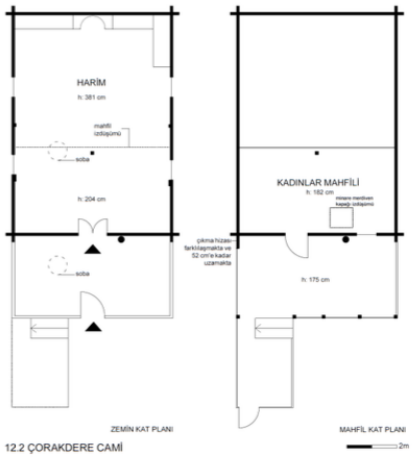
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK		**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK						
ÇATI FORMU	BEŞİK	X	3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER											
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X					
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	**X**														
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)	X	YOK													
	KANATLI KEPENK	X	SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

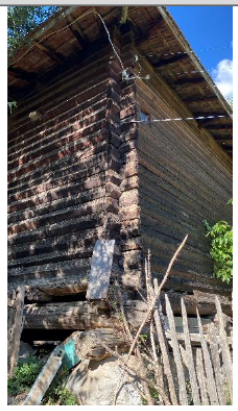
AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Ahşap Dikme
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

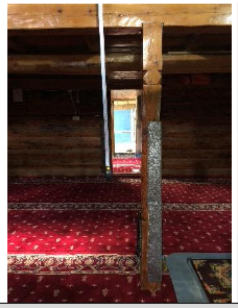
ÇİZİMLER

12.2 ÇORAKDERE CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

*Duvarlarda kullanılan ahşaplar dikdörtgen formunda kereste olarak biçilmemiş olup içten düz dıştan çokgen kesitli olacak şekilde açılı kesilmiştir. Benzer uygulamalara Tatarmuslu Camisi ve Karanar Camilerinde rastlanmıştır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11.163	
	ADI	Karanar Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	-/1880	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'3.05"K 35°14'17.62"D	
			RAKIM	330 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1318	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	SAMSUN KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Camii Şerifi Vakfı (2016)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT	X				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X[1]	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	21,29 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Çorakdere Köyü 12,13 km; Çaltu Köyü 14,05km; Susuz Köyü 18,50 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X

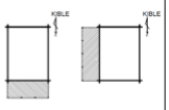
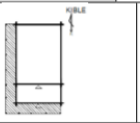
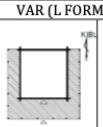
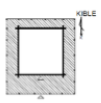
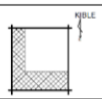
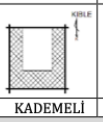
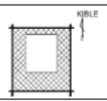
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1213 (M. 1798) (Dış Beden Duvarı)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Ardıç (çatı, dış beden duvarı) / Sarıçam / Pelit (dış beden duvarı)				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X							
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		X	DÜZ TAVAN			KADEMELİ		KUBBELİ		

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11.163	
	ADI	Karanar Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	-/1880	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°14'3.05"K 35°14'17.62"D	
			RAKIM	330 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1318	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	SAMSUN KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Camii Şerifi Vakfı (2016)	

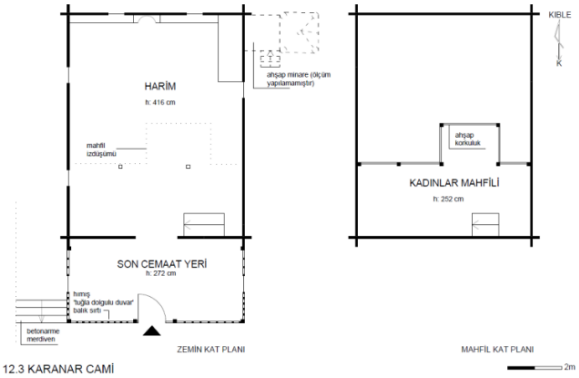
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA	X	4 YÖNE KIRMA									
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR	X	YOK		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER							
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI											
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI				
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER							
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK									
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK	X			

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil Korkuluğu
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

12.3 KARANAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] SKVKBK arşivinde caminin ilk yapıldığı yerin Saraycık Köyü olduğu, Oymak Cuma Cami'nin ikiye bölündüğü ve uzun yığma duvarlarının Karanar Cami yapımında kullanıldığı bilgisi vardır (SKVKBK Arşivi).
*Duvarlarda kullanılan ahşaplar dikdörtgen formunda kereste olarak biçilmemiş olup içten düz dıştan çokgen kesitli olacak şekilde açılı kesilmiştir. Benzer uygulamalara Tatarmuslu Camisi ve Çorakdere Camilerinde rastlanmıştır.
**SKVKBK arşivinde farklı yıllara ait raporlarda camide ardıç, sarıçam ve pelit kullanıldığı bilgisi vardır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/165	
	ADI	Susuz Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	245/1	
	DİĞER ADLARI	Susuz Köyü Salur Cami	KOORDİNAT	41°14'41.00"K 35° 1'4.53"D	
			RAKIM	585 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1315	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)	X	YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)					
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X*	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET	X[1]	BİLİNMİYOR					
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	38,80 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karanar Köyü 18,50 km; Çorakdere Köyü 6,63 km; Çaltu Köyü 12,80 km							

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER					
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X	

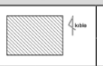
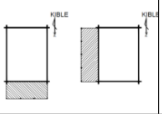
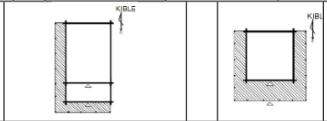
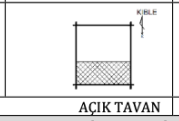
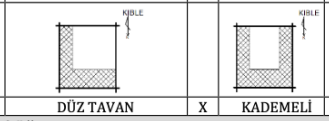
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Çam/Dış beden duvarı (Nefes, 2017) Çam (Dikme)-Pelit (Beden Duvarı) (Kurul Raporu, 2013)				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ							

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.11/165	
	ADI	Susuz Cami	İLÇE	Vezirköprü	
			ADA / PARSEL	245/1	
	DİĞER ADLARI	Susuz Köyü Salur Cami	KOORDİNAT	41°14'41.00"K 35° 1'4.53"D	
			RAKIM	585 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1315	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

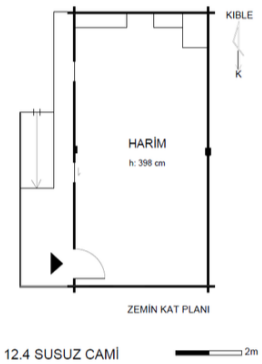
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR		X[1]		YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR			YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X					
ÇATI FORMU	BEŞİK	X	3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X							
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																	
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK															
	KANATLI		SÜRME	X	GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK										

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Caminin Aşağı Susuz Cuma cami olarak inşa edildiği, önce Çaltuğolu Mahallesi'ne sonra Susuz Mahallesi'ne taşındığı bilgisine SKVKBK arşivinden ulaşılmaktadır.
*Şu an kuru olan bir dereye yakındır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Kaplancık Cami	İLÇE	Vezirköprü	
 (M. Kaya kişisel arşivi, 2022)			ADA / PARSEL	102/1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°13'59.35"K 35°32'42.78"D	
			RAKIM	494 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN	X	UZAK			
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	12,30 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karanar Köyü 25,80 km;Çaltu Köyü 36,60 km; Çorakdere Köyü 37,80 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

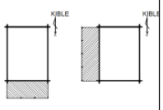
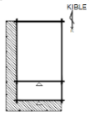
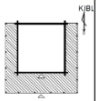
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1906?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1906 / Dış Beden Duvarı (tanıtım tabelası)		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ				X			HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN		YOK	X	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ			KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	MİNBER	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						
ARAZİDE HAZIRLAYAN					TARİH	Ağustos.2024				

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	12.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO		
	ADI	Kaplancık Cami	İLÇE	Vezirköprü	
 (M. Kaya kişisel arşivi, 2022)			ADA / PARSEL	102/1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°13'59.35"K 35°32'42.78"D	
			RAKIM	494 m	
			TESCİL DURUMU	EVET	HAYIR X
			TESCİL TARİHİ		
			TESCİL KARAR NO		
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kuran Kursu	TESCİLİ YAPAN KURUM		
			MÜLKİYET DURUMU		

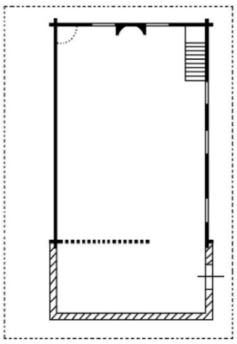
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR	X	YOK		**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X								
KAT SAYISI	1		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X										
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X																		
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR		GENİŞ	X	**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X										
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER																	
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK													
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI																					
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI														
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)			YOK																	
	KANATLI	X	SÜRME				GİYOTİN			DİĞER														
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)			VAR (MUHDES)	X	YOK																		
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK														

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap- Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

(Nefes, 2017, s.139)

FOTOĞRAFLAR

(M. Kaya kişisel arşivi, 2022)

(Bünyamin Kıvrak, 2015)

NOTLAR:

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.1	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/11	
	ADI	Kuzören Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	173/1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°33'54.36"K 35°25'18.84"D	
			RAKIM	485 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	04.09.2009	
			TESCİL KARAR NO	2220	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ		ÇOK EĞİMLİ ARAZİ	X			
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	Yakakent 12km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Karaaba Köyü 2,0 km; Doğankent Köyü 3,1 km						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	Ahşap Bina				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER	Çeşme- Lojman		HAZİRE	VAR		YOK	X

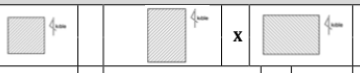
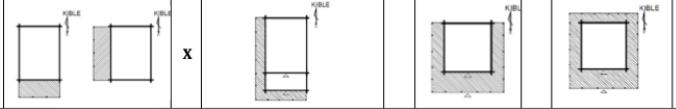
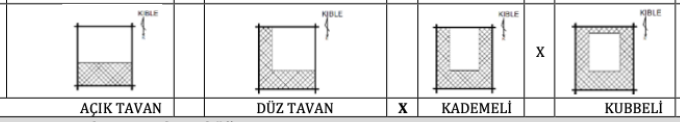
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	H. 1342 (M. 1924)?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	H. 1342 (M. 1924) /Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Köknar / Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ			X		HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X	
						VAR (L FORMLU)				
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK	SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
							VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK						X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.1	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/11	
	ADI	Kuzören Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	173/1	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°33'54.36"K 35°25'18.84"D	
			RAKIM	485 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	04.09.2009	
			TESCİL KARAR NO	2220	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVTVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR	X	YOK			
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X										
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X		
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT	X	MARSİLYA KİREMİT		SAC		DİĞER									

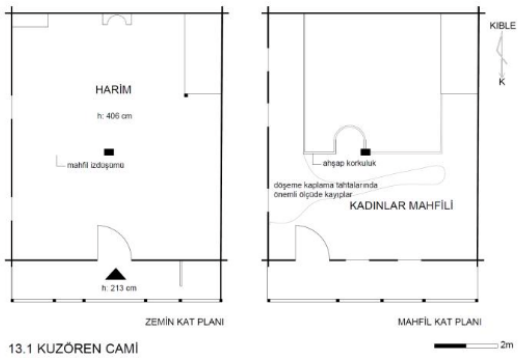
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	**X**	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X										
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK							

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

13.1 KUZÖREN CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Caminin yıkım talebi sonrasında kurul tarafından inceleme yapılarak rapor düzenlenmiştir. Köknar ağacından yapılma olduğu belirtilen ahşap cami 04.09.2009 tarihli ve 2220 sayılı karar ile tescil edilmiştir.
*17.02.2022 tarihli dilekçede can ve mal güvenliği konusunda risk taşıdığı belirtilen cami için tekrar inceleme yapılmıştır. 30.03.2022 tarihli ve 8411 sayılı kararda koruma yapı grubu "1" olarak belirlenmiş, güvenlik tedbirlerinin belediye tarafından alınması ve onarım projelerinin kurula sunulmasına karar verilmiştir.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.2	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/15	
	ADI	Karaaba Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	206/5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°33'24.48"K 35°24'15.84"D	
			RAKIM	621 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1304	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBKM	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO					
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X				
	KIYI (AKARSU)		SIRT					
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ					
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE		YAKIN	X	UZAK			
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X		
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR					
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	Yakakent 13,35 km							
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuzören Köyü 2,0 km; Şirinköy Köyü 11 km							
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER			
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER	Tuvalet-Şadırvan	HAZİRE	VAR		YOK X

(Google Earth Pro, 2024)

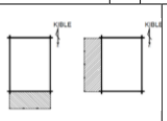
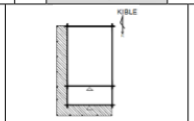
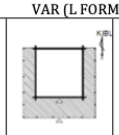
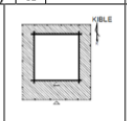
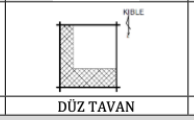
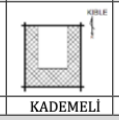
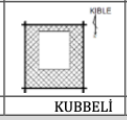
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ		ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1972 /Dış Beden Duvarı-İç Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Pelit (Meşe) / Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	X

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X			
								VAR (L FORMLU)						
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK				
								VAR (L FORMLU)	X					
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X												
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK			X										
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X	KUBBELİ							

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		X
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.2	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/15	
	ADI	Karaaba Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	206/5	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°33'24.48"K 35°24'15.84"D	
			RAKIM	621 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1304	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBKM	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X							
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X												
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI	X	ALTI AÇIK		DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC	X[1]	DİĞER										

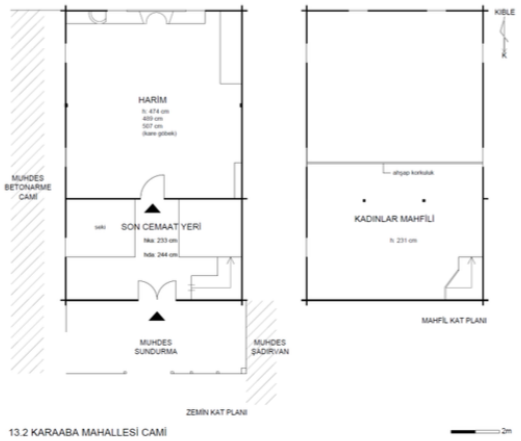
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI										
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI			

PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI	X	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mihrap- Minber
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	Tavan Göbeği

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Kuzey cephesinde son cemaat yerinden önce muhdes sundurma yapılmıştır. Bu sundurmanın çatısı da sac levha ile kaplıdır.
*Korkulukta, mihrap ve minberde kıvrımlı ahşap bezeme vardır.
*Cephe düzeninde pencereler kemerlidir.
*Tavanda kare göbek ve bu göbeğin merkezinde kırmızı kalemişi bezeme bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.3	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/14	
	ADI	Mutaflı Gökyar Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	127/69	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°32'27.96"K 35°25'0.12"D	
			RAKIM	703 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1303	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO			
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X		
	KIYI (AKARSU)		SIRT			
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ			
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK	
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR			
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X		
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	Yakakent 13,63 km					
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuzören Köyü 2,66 km; Karaaba 2,06 km					
ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR X YOK

(Google Earth Pro, 2024)

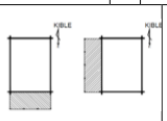
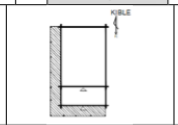
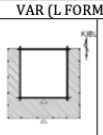
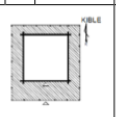
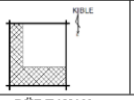
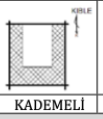
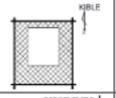
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	M. 1965?	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	2009?
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	M. 1965/Mihrap- M. 1965 / Dikme- M. 2009/ Dış Beden Duvarı		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR / YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM	-

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ	
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Göknar/Dış Beden Duvarı				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-			
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR		BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR		YOK	

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ						X	HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X								
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK					X[1]				
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ			

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.3	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/14	
	ADI	Mutaflı Gökyar Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	127/69	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°32'27.96"K 35°25'0.12"D	
			RAKIM	703 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X	HAYIR
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1303	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Cami	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

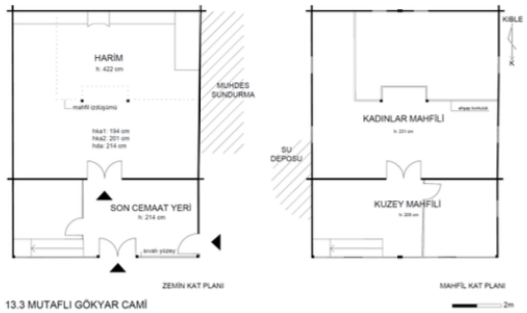
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	TAŞ TEMEL AYAK	VAR	X	YOK		KAGİR BODRUM KAT	VAR		YOK	X		
KAT SAYISI	2		ZEMİN KATTA REVAK	VAR		YOK	X	1. KATTA REVAK	VAR		YOK					
ÇATI FORMU	BEŞİK	X[2]	3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		SAÇAK DESTEK ELEMANI	VAR		YOK	X			
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT	X	SAC		DİĞER									
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		GİRİŞ MERDİVENİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK				
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X												
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)	X	YOK		MAHFİL GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK				
	TEK KANATLI	X[3]	ÇİFT KANATLI	X[4]				TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X					
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK											
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER									
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X										
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK						

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	-
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

13.3 MUTAFLI GÖKYAR CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] U şeklindeki mahfilin (doğu-batı-kuzey yönünde), mahfilin batı kolu iptal edilmiştir.
[2] Kurul dosyasında dört yöne kırma çatı olduğu bilgisi bulunmaktadır. Ancak envanter formuna güncel hali olan beşik çatı işaretlenmiştir.
[3] Batı cephesindeki kapı tek kanatlıdır.
[4] Kuzey cephesindeki kapı çift kanatlıdır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.4	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/16	
	ADI	Mutaflı Köyü Merkez Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	195/2	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°31'50.16"K 35°24'47.52"D	
			RAKIM	710 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1305	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
TOPOĞRAFİK KONUM	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET		BİLİNMİYOR	X			
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	15 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuzören Köyü 4,0 km; Yukarıkoçlu Köyü 4,65 km						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ	X	DİĞER		HAZİRE	VAR		YOK	X

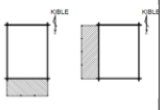
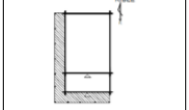
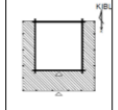
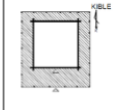
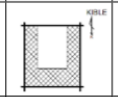
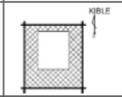
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	-	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ	Pelit (Meşe) / Dış Beden Duvarları				TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ	-				
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK	X
								VAR (L FORMLU)			
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN	X	YARI AÇIK MEKÂN		YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)	X	YOK	
								VAR (L FORMLU)			
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK	X									
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X			
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN		DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ		KUBBELİ				

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.4	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/16	
	ADI	Mutaflı Köyü Merkez Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	195/2	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°31'50.16"K 35°24'47.52"D	
			RAKIM	710 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.09.2013	
			TESCİL KARAR NO	1305	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Köy Tüzel Kişiliği (?)	

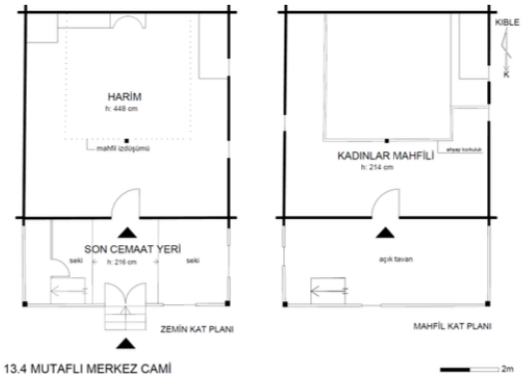
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**	VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**	VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**	VAR		YOK	X	**1. KATTA REVAK**	VAR		YOK	X						
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA			4 YÖNE KIRMA	X											
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**	VAR		YOK	X					
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER										
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI															
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK						
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X				TEK KANATLI	X	ÇİFT KANATLI								
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK													
	KANATLI	X[1]	SÜRME		GİYOTİN		DİĞER											
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X												
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK			METAL PARMAKLIK								

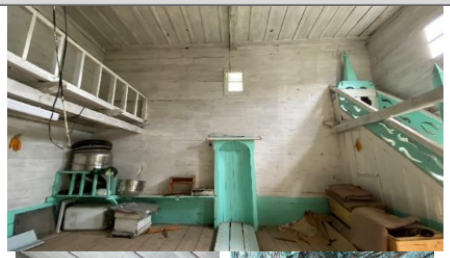
BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Minber- Dikme Başlıkları
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

[1] Mahfil katında kemerli pencereler bulunmaktadır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.5	1/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/23	
	ADI	Gündüzlü Köyü Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	103/57	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°36'49.10"K 35°22'42.01"D	
			RAKIM	519 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.02.2020	
			TESCİL KARAR NO	6823	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

KONUM VE ÇEVRESİ İLE İLİŞKİSİ

COĞRAFİ / TOPOĞRAFİK KONUM	OVA		PLATO				
	VADİ TABANINA YAKIN (vadi tabanından 10 m.'ye kadar yüksekte ise)		YAMAÇ (vadi tabanından 10 m.'den yüksekte ise)	X			
	KIYI (AKARSU)		SIRT				
	DÜZLÜK / HAFİF EĞİMLİ ARAZİ	X	ÇOK EĞİMLİ ARAZİ				
AĞAÇLIK ALANLA İLİŞKİSİ	İÇİNDE	X	YAKIN		UZAK		
SU KAYNAĞI İLE İLİŞKİSİ	KENARINDA		YAKIN		UZAK	X	
KÖY MERKEZİNDE	EVET	X	HAYIR				
TAŞINMA DURUMU	EVET	X	BİLİNMİYOR				
İLÇE MERKEZİ İLE İLİŞKİSİ	12,7 km						
KÖY MERKEZLERİ İLE İLİŞKİSİ	Kuzören Köyü 6,50 km; Doğankent Köyü 9,60 km						

(Google Earth Pro, 2024)

ÇEVRESİNDEKİ ÖZGÜN YAPILAR	TÜRBE		ÇEŞME		DİĞER	İlkokul				
ÇEVRESİNDEKİ YENİ YAPILAR	YENİ CAMİ		DİĞER	Tuvalet	HAZİRE	VAR		YOK	X	

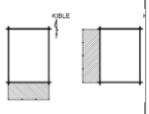
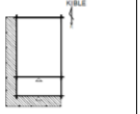
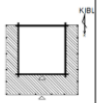
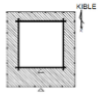
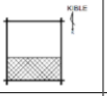
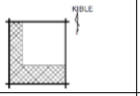
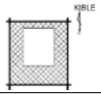
TARİHÇE

YAPIM YILI / DÖNEMİ	18.-19. YY	ONARIM TARİHİ / TARİHLERİ	-
YAPI ÜZERİNDEKİ TARİHLER / YERLERİ	-		
DENDROKRONOLOJİK ANALİZ	VAR	YOK X	DENDROKRONOLOJİK ANALİZİ YAPAN / KURUM: -

YAPIM TEKNİĞİ VE MALZEME ÖZELLİKLERİ

YAPIM SİSTEMİ	AHŞAP YIĞMA	X	KARMA		AHŞAP DUVAR YAPIM TEKNİĞİ	KURTBOĞAZ	X	ÇALMA BOĞAZ		
TESPİT EDİLEN AHŞAP CİNSLERİ / YERLERİ					TESPİT EDİLEN TAŞ CİNSLERİ / YERLERİ					
AHŞAP YIĞMA DUVARLARDA AHŞAP ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	BİLİNMİYOR		DÖVME DEMİR ÇİVİ KULLANIMI	VAR	X	YOK		

PLAN ÖZELLİKLERİ

HARİM BİÇİMLENİŞİ		X					HARİM İÇİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK
								VAR (L FORMLU)	X	
SON CEMAAT YERİ	KAPALI MEKÂN		YARI AÇIK MEKÂN	X	YOK		SON CEMAAT YERİNDE MERDİVEN	VAR (TEK KOLLU)		YOK X
								VAR (L FORMLU)		
REVAK BİÇİMLENİŞİ	YOK			X						
MAHFİL BİÇİMLENİŞİ	YOK							X		
TAVAN FORMU	AÇIK TAVAN				DÜZ TAVAN	X	KADEMELİ	X[1]	KUBBELİ	

İÇ – DIŞ MİMARİ ÖĞELER

MİHRAP	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNBER	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK			VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
VAAZ KÜRSÜSÜ	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		RAHLE SEKİSİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK		
MÜEZZİN MAHFİLİ	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		MİNARE	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X		VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X	
ABDESTLİK (TESTİ SEKİSİ)	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)							
	VAR (DÖNEM EKİ)		YOK	X						

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

SAMSUN İLİ AHŞAP YIĞMA CAMİLERİ	KÜLTÜR VARLIĞI		ENVANTER NO	13.5	2/2
			SKVKBK DOSYA NO	55.12/23	
	ADI	Gündüzlü Köyü Cami	İLÇE	Yakakent	
			ADA / PARSEL	103/57	
	DİĞER ADLARI	-	KOORDİNAT	41°36'49.10"K 35°22'42.01"D	
			RAKIM	519 m	
			TESCİL DURUMU	EVET X HAYIR	
			TESCİL TARİHİ	26.02.2020	
			TESCİL KARAR NO	6823	
	GÜNCEL İŞLEVİ	Kullanılmıyor	TESCİLİ YAPAN KURUM	Samsun KVKBK	
			MÜLKİYET DURUMU	Maliye Hazinesi (2015)	

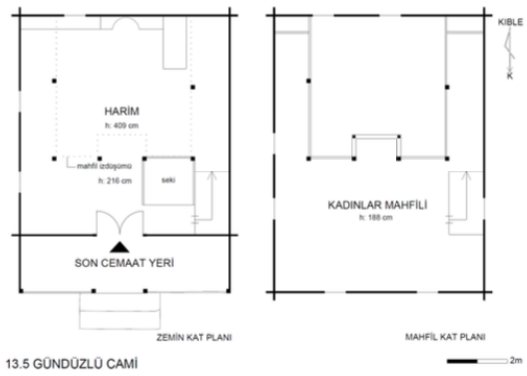
CEPHE ÖZELLİKLERİ

SUBASMAN	VAR		YOK	X	**TAŞ TEMEL AYAK**		VAR	X	YOK		**KAGİR BODRUM KAT**		VAR		YOK	X				
KAT SAYISI	2		**ZEMİN KATTA REVAK**		VAR	X	YOK		**1. KATTA REVAK**		VAR		YOK	X				
ÇATI FORMU	BEŞİK		3 YÖNE KIRMA		4 YÖNE KIRMA	X														
SAÇAK ÖZELLİKLERİ	ALTI KAPALI		ALTI AÇIK	X	DAR	X	GENİŞ		**SAÇAK DESTEK ELEMANI**		VAR		YOK	X						
ÇATI KAPLAMASI	ALATURKA KİREMİT		MARSİLYA KİREMİT		X	SAC		DİĞER												
HARİM GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK		**GİRİŞ MERDİVENİ**	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK								
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI	X																
SON CEMAAT YERİ GİRİŞ KAPISI	VAR (ÖZGÜN)	X	VAR (MUHDES)		YOK	X	**MAHFİL GİRİŞ KAPISI**	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X							
	TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI					TEK KANATLI		ÇİFT KANATLI										
PENCERE	VAR (ÖZGÜN)		X	VAR (MUHDES)		YOK														
	KANATLI		SÜRME		GİYOTİN	X	DİĞER													
PENCEREDE KAPAK / KEPENK	VAR (ÖZGÜN)		VAR (MUHDES)		YOK	X														
	KANATLI KEPENK		SÜRME KEPENK		KAFES		AHŞAP LOKMA PARMAKLIK		METAL PARMAKLIK											

BEZEME ÖZELLİKLERİ

AHŞAP OYMA / BULUNDUKLARI YERLER	Mahfil Korkuluğu, Dikme Başlıkları, Kare Tavan Göbeği, Tavan (Mahfil Hizası)
KALEMİŞİ BEZEME / BULUNDUKLARI YERLER	-

ÇİZİMLER

13.5 GÜNDÜZLÜ CAMİ

FOTOĞRAFLAR

NOTLAR:

* Tescil yapılırken koruma alanı belirlenmiş, sonrasında harita sayısal verileri uyuşmadığı için iptal edilmiştir. Koruma alanı haritası, 10.06.2020 tarih ve 6974 sayılı karar ekinde yenilenmiştir.
*Tapu-kadastroda parsel sorgulandığında ahşap ilkokul ve tuvaleti ve bahçesi olarak geçmekte ahşap cami yazmamaktadır.
[1] Kare tavan göbeği vardır.

ARAZİDE HAZIRLAYAN		TARİH	Ağustos.2024

B
DENDROKRONOLOJİK ANALİZLER İÇİN ALINAN İZİNLER

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
SAMSUN KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 31.05.2023 - 390 **Toplantı Yeri: SAMSUN**
Karar Tarihi ve No : 31.05.2023 - 9366

Samsun ili, Terme ilçesi, Dağdıralı köyü, 103 ada 27 parselde bulunan, mülkiyeti Maliye Hazinesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.12.2009 tarih ve 2400 sayılı kararı ile tescil edilen ve koruma grubu I olarak belirlenen caminin yapım tarihinin (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için örnekler alınması talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin gönderildiği Terme Kaymakamlığı Milli Emlak Müdürlüğünün 05.05.2023 tarih ve E-95144731-401-6345951sayılı yazısı, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanının 26.05.2023 tarih ve 2073165 sayılı dosya inceleme raporu okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Samsun ili, Terme ilçesi, Dağdıralı köyü, 103 ada 27 parselde bulunan, mülkiyeti Maliye Hazinesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 19.12.2009 tarih ve 2400 sayılı kararı ile tescil edilen ve koruma grubu I olarak belirlenen caminin yapım tarihinin (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için ekteki krokide işaretli yerlerden örnekler alınmasının uygun olduğuna, uygulamanın Samsun Büyükşehir Belediyesi Koruma, Uygulama ve Denetim Şube Müdürlüğü denetiminde yapılabileceğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN
İMZA

ASLI GİBİDİR
Kurtuluş ÖZÇELİK
Müdür V.

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Vedat KELEŞ
İMZA

ÜYE
Hakan KARADUMAN
İMZA

ÜYE
Ayşe Ümmühan FİDAN ARGAN
İMZA

ÜYE
Oğuz AKDOĞAN
İMZA

ÜYE
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Murat ZORLU
İMZA

TEM. ÜYE
Fuat ÇİLİNGİR
Samsun Büyükşehir Bel.Tem.
İMZA

TEM. ÜYE
Kamuran TOKER
Terme Belediye Tem.
İMZA

55.10.25

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
SAMSUN KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 24.08.2023 - 397 **Toplantı Yeri: SAMSUN**
Karar Tarihi ve No : 24.08.2023 - 9492

Samsun ili, Terme ilçesi, Karacalı Mahallesi 113 ada 60 parselde bulunan, mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 22.05.1996 tarih ve 2472 sayılı kararı ile tescil edilen ve Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 25.09.2018 tarih ve 5605 sayılı kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen caminin yapım tarihinin, (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için örnekler alınması talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin gönderildiği Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Öğretim Rektör Yardımcılığının 28.07.2023 tarih E-96187715-622.03-2307280088 sayılı yazısı, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanının 17.08.2023 tarih ve 2211961 sayılı dosya inceleme raporu okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Samsun ili, Terme ilçesi, Karacalı Mahallesi 113 ada 60 parselde bulunan, mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 22.05.1996 tarih ve 2472 sayılı kararı ile tescil edilen ve Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 25.09.2018 tarih ve 5605 sayılı kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen caminin yapım tarihinin (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için ekteki krokide işaretli yerlerden örnekler alınmasının uygun olduğuna, uygulamanın Samsun Büyükşehir Belediyesi Koruma, Uygulama ve Denetim Şube Müdürlüğü denetiminde yapılabileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Kurtuluş ÖZÇELİK
Müdür V.

BAŞKAN
Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Vedat KELEŞ
(BULUNMADI)

ÜYE
Hakan KARADUMAN
İMZA

ÜYE
Ayşe Ümmühan FİDAN ARGAN
İMZA

ÜYE
Oğuz AKDOĞAN
İMZA

ÜYE
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Murat ZORLU
İMZA

TEM. ÜYE
Fuat ÇİLİNGİR
Samsun Büyükşehir Bel. Tem.
İMZA

TEM. ÜYE
Kamuran TOKER
Terme Bel. Tem.
İMZA

55.10.02

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
SAMSUN KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No : 24.08.2023 - 397 **Toplantı Yeri: SAMSUN**
Karar Tarihi ve No : 24.08.2023 - 9493

Samsun ili, Terme ilçesi, Yenicami Mahallesi 109 ada 1parselde bulunan, mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan, Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 22.09.2006 tarih ve 874 sayılı kararı ile tescil edilen ve Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.11.2012 tarih ve 666 sayılı kararı ile koruma grubu I olarak belirlenen caminin yapım tarihinin, (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için örnekler alınması talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin gönderildiği Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Öğretim Rektör Yardımcılığının 28.07.2023 tarih E-96187715-622.03-2307280088 sayılı yazısı, Samsun Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanının 17.08.2023 tarih ve 2211968 sayılı dosya inceleme raporu okundu, ekleri ve ilgili dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Samsun ili, Terme ilçesi, Yenicami Mahallesi 109 ada 1parselde bulunan, mülkiyeti Samsun Büyükşehir Belediyesine ait olan, herhangi bir sit alanı içinde kalmayan, Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 22.09.2006 tarih ve 874 sayılı kararı ile tescil edilen ve Samsun Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 24.11.2012 tarih ve 666 sayılı kararı ile koruma grubu I olarak caminin yapım tarihinin (dendrokronolojik analizler ile) kullanılan ağaç cinslerinin ve ahşap malzemedeki bozulma tür ve nedenlerinin tespiti için ekteki krokide işaretli yerlerden örnekler alınmasının uygun olduğuna, uygulamanın Samsun Büyükşehir Belediyesi Koruma, Uygulama ve Denetim Şube Müdürlüğü denetiminde yapılabileceğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof. Dr. Ahmet Ali BAYHAN
İMZA

ASLI GİBİDİR
Kurtuluş ÖZÇELİK
Müdür V.

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof. Dr. Vedat KELEŞ
(BULUNMADI)

ÜYE
Hakan KARADUMAN
İMZA

ÜYE
Ayşe Ümmühan FİDAN ARGAN
İMZA

ÜYE
Oğuz AKDOĞAN
İMZA

ÜYE
Barış HAN
İMZA

ÜYE
Murat ZORLU
İMZA

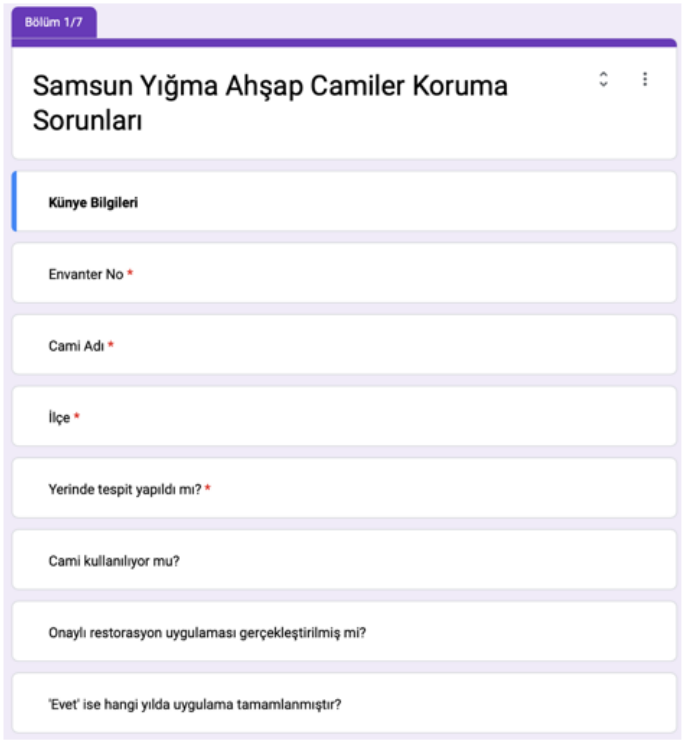
TEM. ÜYE
Fuat ÇİLİNGİR
Samsun Büyükşehir Bel. Tem.
İMZA

TEM. ÜYE
Kamuran TOKER
Terme Bel. Tem.
İMZA

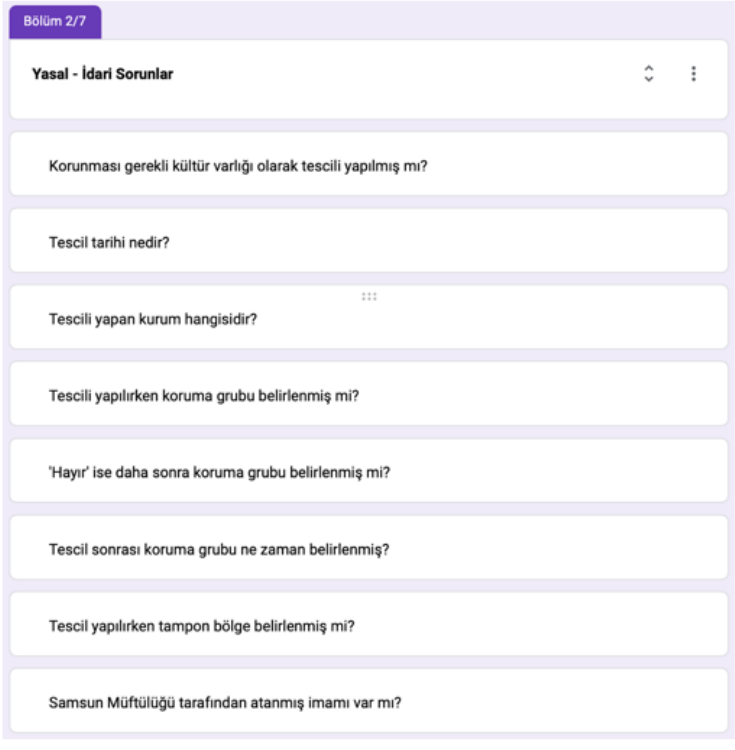
55.10.18

C
KORUMA SORUNLARI İÇİN HAZIRLANAN ÇEVRİMİÇİ ANKET SORULARI

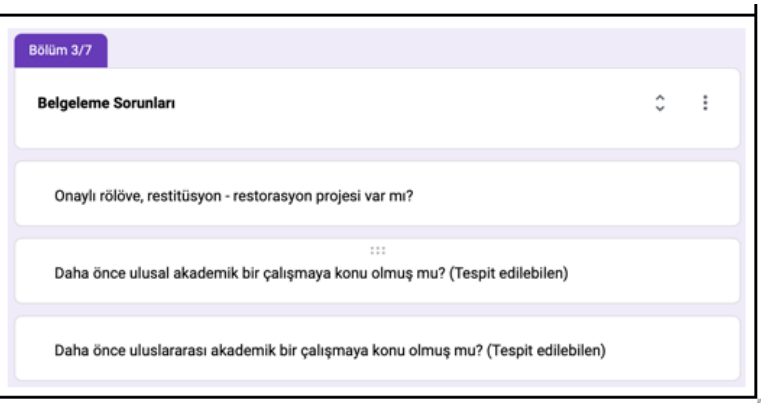
1. Bölüm – Künye bilgileri

2. Bölüm – Yasal – idari sorunlar

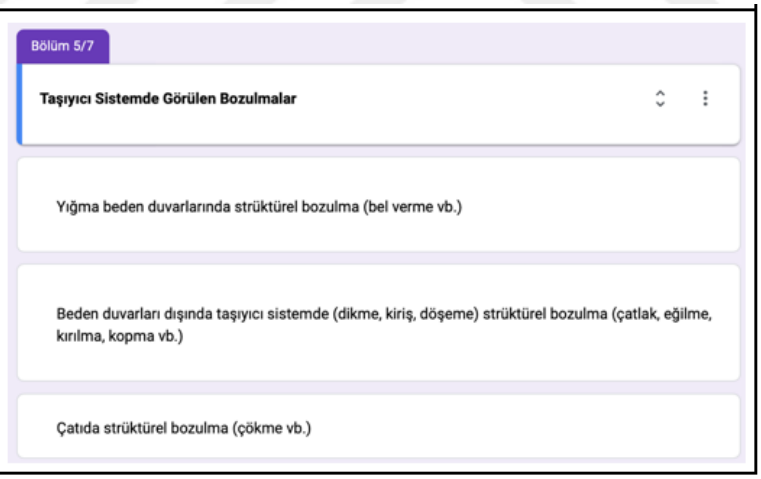
3. Bölüm – Belgeleme sorunları

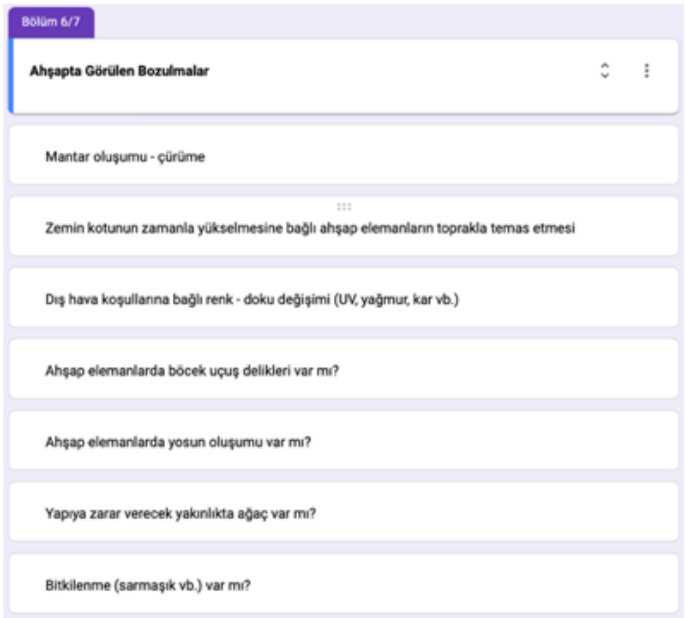
4. Bölüm – Farkındalık – sunum sorunları

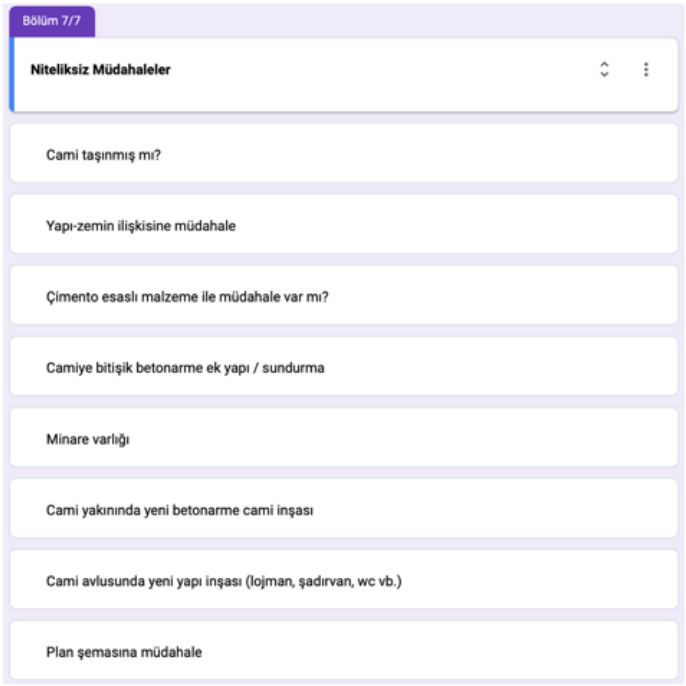
5. Bölüm – Taşıyıcı sistemde görülen bozulmalar

6. Bölüm – Ahşapta görülen bozulmalar

7. Bölüm – Niteliksiz müdahaleler

7. Bölüm – Niteliksiz müdahaleler	Cephede boşluk açma Cephede boşluk kapatma Revak kapatma Cephede niteliksiz ekler (klima ünitesi, metal elemanlar, muhdes yağmur iniş borusu vb.) Doğrama yenileme Çatı (çatı elemanları, üst örtü malz. vb.) yenileme Diğer yapı elemanlarının (döşeme kaplama tahtaları, dikme, kiriş, merdiven vb.) yenilenmesi Beden duvarlarında muhdes kaplama yapılması Ahşap yüzeylerde sıva - boya / yağlı boya /vernik uygulaması Bezemede bozulma (bezemeli eleman kaybı, bezeme üzerine niteliksiz müdahale vb.) Soba kurulumu nedeniyle boşluk açma, baca ekleme vb. İç mekanın ısıtılma şekli İçte ve dışta niteliksiz aydınlatma, ses sistemi vb. aletlerinin yapıya eklenmesi İç mekanda ahşap yüzeylere asılan niteliksiz elemanlar (halı, tabela, hat yazıları, askı, tesbihlik vb.) Yerin ruhu korunmakta mı? Somut olmayan kültürel miras verisi var mı? Notlar:

Env. Kodu	Cami Adı	Kitabeler / Cami Üzerindeki Tarihler	Tarihin bulunduğu yer / niteliği Yapım tarihi / onarım tarihi / taşıma tarihi
1.1	Aşağıkoçlu Cami (Mülküçlü Malkoç)	10.01.1961	Tavanda / kalemişi (günümüzde tarihin üstü kaplanmış durumda) Onarım tarihi?
1.2	Çatak Cami (Gümüşova Köyü Belce Mh.)	1976	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi?
1.3	Hasırlık Cami (Pelitbükü Mh.)	1952	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
1.4	Ekleş Cami (Pelitbükü Sekecek Köyü)	1955	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi?
1.5	Sekecek Cami (Pelitbüküsekecek)	1954	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi?
		1984	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
1.6	Kalukdemirci Cami (Demircikaluk Köyü Demirci Merkez Cami)	-	-
1.7	Kaluk Oymak Cami (Kalukkaraçukur Mh. Cami / Uzungöl Ahşap)	10.06.1965	Dikme başlığı üzerinde / boya ile İnşa /bezeme/ onarım tarihi?
1.8	Yukarı Isırganlı Cami (Aşağı Cami)	1962	Beden duvarı üzerinde İnşa tarihi?
		1972	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
1.9	Şirinköy Cami (Sakarinek Cami)	1954?	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
1.10	Kemik Cami (Gökçeağaçoymağı Cami)	-	-
1.11	Gümüşova Cami	-	-
1.12	Uzunkıraç Cami (Dereköy Mh.)	-	-
2.1	Akyazı Cami (Gökgöl)	H. 1180 (M. 1766/1767)	Harimdeki doğu kirişinde / ahşaba kazılı İnşa tarihi?
		H. 1291 (M. 1874 / 1875)	Harimdeki batı kirişinde / onarım kitabesinde "Ta'mîr Hacı Sofi Hasan Usta 1291" Onarım tarihi
		H. 1291 (M. 1874 / 1875)	Mahfil kat giriş kapısında Onarım tarihi
2.2	Alan Cami (Musaağa Tarihi Cami)	H. 1323 (1905/1906)	Harim giriş kapısı üzerinde / ahşap oyma İnşa tarihi?
2.3	Kilavuzlu Cami	1949	Harimde dikme üzerinde / ahşaba kazılı Onarım tarihi?
2.4	Koşaca Cami	1766+	Dendrokronolojik analizler ile
2.5	Yayla Mahallesi (Çağlayan) C.	23.06.1953	Mahfilde dikme üzerinde / ahşaba kazılı Onarım tarihi?
2.6	Yarımca Cami	26.2.1965	Şu an yerinde takılı olmayan, taziye evinde depolanan harim giriş kapısı üzerinde İnşa tarihi?
		2018	Restorasyon bitiş tarihi

3.1	Ardıç Merkez Cami (Arduç)	1836	Tanıtım tabelasında Yapım tarihi?
		1966	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi
		6.11.1966	Harimde dikme üzerinde ahşaba kazılı “Ahmet Osman Usda Yaban” Onarım tarihi
3.2	Karşıdöngel Cami (Haydar)	20.12.1975	Kıble duvarı üzerinde yağlı boya ile “20.12.1975 – Ustalar İsimleri Hamdi Kocag – Hamdi Atmca- Haşim Asır – Ahmet Aşan” İnşa tarihi (Yazıyı yazan kişi ile görüşüldü. İnşa tarihi kesin.)
3.3	Mutular Cami (Abaşlar)	-	-
3.4	Terice Mh. Merkez Cami	1968	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi? (köy halkından edinilen bilgiye göre sel nedeniyle zarar gören caminin ahşaplarıyla 1968’de yeni yerine taşınmış.)
3.5	Tiryakioğlu Mh. Cami	H. 1284 (M. 1867 / 1868)	Harim giriş kapısı üzerinde / ahşap oyma
3.6	Ulubelen – Çamalan Merkez C.	H. 1312 (M. 1894 / 1895)	Harim giriş kapısı üzerinde / kalemişi kitabe “Maşallah Subhanallahu ... ruhi, hicri 1312”(SKVKBK Arşivi) Onarım tarihi?
3.7	Gürçam Köyü Cami	1960	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi
3.8	Yeniköy Günbatar C.	5.1.1975	Harimde kıble duvarı üzerinde “Bismillahirrahmanirrahim 5.1.1975d yaptdı” İnşa tarihi
		12.24.1974	Harim giriş duvarı üzerinde yağlı boya ile “Kıbrıs Hatırası 12.24.1974” yazısı
3.9	Kabaklık Lazlar C.	-	-
3.10	Kabaklik Kaltuman C.	1932	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
		1946	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
3.11	Çamalan Arapçukuru C.		
3.12	Gürçam Köyü Merkez Cami	H. 1284 (M. 1867 / 1868)	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
4.1	İğdir Mh. Ağanin K. C.	-	-
4.2	İğdir Mh. Kalik Köyü C.	-	-
4.3	Kuz Mh. Cami	-	-
4.4	Başkaya Mh. Cami	H.1338 (M.1919 / 1920)	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
4.5	Bengü K. Ambaryani C.	-	-
5.1	Gökçeli Cami	1487?	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
5.2	Karakaya Mh. Cami	-	-
5.3	Göğceli Cami	1497	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi
		1807	Dendrokronolojik analizler ile Onarım tarihi? / revakların eklenmesi
5.4	Orduköy (Kilcanli) Mh. Cami	15.yy ilk yarısı	Arşiv İnşa tarihi
5.5	Kuşhane Cami (Ambar Köprü)	1947	Harim giriş kapısı üzerinde / ahşaba kazılı Onarım tarihi?
5.6	Şeyhhabil Cami	15. yy?	Dendro ?
5.7	Musçali Cami	1947	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?

5.8	Kocakavak Cami (Oğlancıklar)	H. 1265 (M. 1848/1849)	Harim duvarında / ahşap oyma kitabe Onarım tarihi?
		H.1323 (M.1905/1906)	Harim giriş kapısı üzerinde / ahşap oyma Onarım tarihi? "Bafralı Hatipoğlu Paşa Efendi 1323"
5.9	Porsuk Cami	1859	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
5.10	Ustacalı Cami	H.1107? (M.1695/ 1696)	Harim duvarında / ahşaba kazılı İnşa tarihi?
		H. 1171 (M. 1757 / 1758) H. 1277 (M. 1860 /1861) H. 1287 (M.1870/ 1871)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Onarım tarihi?
5.11	Yukari Kavacik C.	-	-
5.12	Turgutlu Cami	-	-
5.13	Konukluk Cami	1963	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
5.14	Aşağidonurlu Cami	-	-
5.15	Dalbahçe Köyü Cami	-	-
6.1	Bekdemir Cami	1596-1599	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi
6.2	Tatarmuslu (Domşullu) Cami	1712	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi
6.3	Dere (Değirmencili) C.	1623+ (harim beden duvarları)	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi
		1835 (taban kirişleri)	Dendrokronolojik analizler ile Onarım / taşıma tarihi?
		H.1226 (M.1805/06) H.1258 (M.1842/43) H.1297(M.1881/82) H.1345(M.1929/30)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Hatıra / onarım tarihi?
6.4	Çakalli (Kasimzade Ahmet Sofi) Cami	1790-1879 arasında	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi?
		H. 1296 (M.1878/1879)	Giriş kapısı üzerinde / ahşap oyma kitabe Onarım tarihi? "Bismillahirrahmanirrahim /Elhamdülillah muvaffak eyledi bu cami-i şerifi ihyaya. Cemaatle kılınsın salat-ı hamse Cum'a namazı /İlahî sen kerem babın küşad et. Hemân açıla? sana canım. Bu cami-i sahibin yâ Rab iki cihanda şâd et./Sahibü'l-hayrat ve'l-hasenat Denizegre-i karyesinden Kasım-zâde Ahmed-i Sûfi Efendi gafferallahü lena veleküm/Velisairii'l - müminin ve'l - müminat ve'l - müslimin ve'l -müslimat el-ahyun minhum ve'l-emvât birahmetike yâ erhemer/Rahimîn ve selamün 'ale'l-mürselin ve'l-hamdü lillahi rabbi'l-'alemin. Fi sene 1296."
6.5	Alagömlek Cami	-	-
6.6	Karlı Cami	1870	Dendrokronolojik analizler ile İnşa tarihi
7.1	Ambarköy Cami	-	-
8.1	Yukarı Engiz Cami	H. 1118 (M.1706/1707)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Hatıra / onarım tarihi?
9.1	Albayrak (Yeşil) C.	-	-
9.2	Esatçiftliği Mh. Cami	-	-
9.3	Huma Cami	-	-
9.4	Kizilot Mh. Cami	1947	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.5	Kurt Veli Cami	-	-
9.6	Yeşil Mh. Cami	1953	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?

9.7	Muslubey Mezarlik Cami	H.1293 (M. 1877)	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
9.8	Konakören Bakacak Mahallesi Cami	1932	Tanıtım tabelasında İnşa / onarım tarihi?
9.9	Biçme Cami	1988	Tanıtım tabelasında İnşa / onarım tarihi?
9.10	Güzelvatan Cami	1940	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi?
9.11	Yavaşbey Merkez Cami	1949	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.12	Karadere Hamzalar Cami	1955	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.13	Karaman Cami	-	-
9.14	Alanköy Cami	1957	Tanıtım tabelasında İnşa / onarım tarihi?
9.15	Karacaören Köyü Soyuk Cami	1962	Tanıtım tabelasında İnşa / onarım tarihi?
9.16	Karayonca Şehitler Cami	-	-
9.17	Kirgil Köyü Merkez Cami	1969	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.18	Sarihasan Çelebiler Mh. C.	1985	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.19	Muslubey Bayramyurt Cami	1987	Tanıtım tabelasında Taşıma tarihi?
9.20	Konakören Merkez Cami	1945	Tanıtım tabelasında İnşa / onarım tarihi?
9.21	Fatsalilar Mh. Cami	1990	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.22	Karayonca Köyü Karinca Cami	1958	Tanıtım tabelasında Onarım tarihi?
9.23	Sarihasan Esenli Mh. Cami	-	-
9.24	Yeni Mh. Cami (Gökçeli / Çatak Ahmet Ağa)	1880	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
10.1	Balcalı (Güzelyurt) C.	-	-
10.2	Sariyurt Cami	-	-
10.3	Yeşilalan Köyü Kölemen Cami	1967	Tanıtım tabelasında İnşa tarihi?
10.4	Yeşildere Cami	-	-
11.1	Aşağı Söğütlü Cami	-	-
11.2	Dağdıralı Cami	H. 1165 (M.1751/52) H.1225 (M.1810/11) H.1285 (M.1868/69)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Onarım tarihi?
11.3	Karacalı Cami Yukarı Söğütlü	H. 1112 (M.1700)	Harim duvarında / ahşaba kazılı “Çavuşlu Karyesi halkı ve ayan beyan Eder fi sene nısfı Şa’bân 1112 (M.1700)” İnşa / onarım tarihi?
		H. 1170 (M. 1756/1757) H. 1182 (M. 1768/1769)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Hatıra / onarım tarihi?
		H.1215 M.1800/1801	Mertek üzerinde / aşı boyası ile Onarım tarihi?
11.4	Yenicami Mh. Cami	H.1178 (M.1764 / 1765)	Harim duvarında / ahşaba kazılı İnşa / onarım tarihi?
		H. 1259 (M. 1843/1844)	Harim duvarında / ahşaba kazılı Hatıra / onarım tarihi?
		H. 1259 (M. 1843/1844)	Harim duvarında / ahşaba kazılı “Hâzâ ta’miru usta Oflu Ahmed bin İbrahim Sene 1259” Hatıra / onarım tarihi?

		H. 1318 (M.1900 /1901)	Giriş kapısında / boya ile Onarım tarihi?
11.5	Ambartepe Gibiş Cami	-	-
11.6	Ambartepe Tellipinar Kervansaray Cami	-	-
11.7	Ambartepe Ilimdağ C.	-	-
11.8	Ambartepe Hancilar Hanönü Cami	-	-
11.9	Mescitli Köyü Cami	1950	Tanıtım tabelasında İnşa /onarım tarihi?
11.10	Kesikkaya Mh. Mezarlik	-	-
11.11	Pazar Cami	-	-
12.1	Çalti Cami	H. 1231 (M.1815 / 1816)	Giriş kapısında / ahşaba kazılı İnşa /onarım tarihi?
12.2	Çorakdere Cami	H. 1301 (M. 1883/1884)	Tanıtım tabelasında İnşa /onarım tarihi?
12.3	Karanar Cami	H. 1213 (M. 1798)	Tanıtım tabelasında İnşa /onarım tarihi?
12.4	Susuz Cami	-	-
12.5	Kaplancik Cami	1906	Tanıtım tabelasında İnşa /onarım tarihi?
13.1	Kuzören Mahallesi C.	H.1342 (M.1924)	Giriş kapısında / boya ile İnşa / onarım tarihi?
13.2	Karaaba Mh Cami	1972	Kıble duvarı üzerinde asılı tabelada / oyma İnşa / onarım tarihi?
13.3	Mutafli Gökyar Mahallesi Cami	1965	Mahfil kat dikmesi üzerinde / kazılı Onarım tarihi?
		2009	Tanıtım tabelasında Cami açılış tarihi?
13.4	Mutafli Merkez Cami	-	-
13.5	Gündüzlü Cami	-	-

TEZDEN ÜRETİLMİŞ YAYINLAR

Konferans Bildirileri

1. Aktaş, Z. & Çiftçi, A. (2023). Terme Karacalı Camisi'nin Mimari Özellikleri ve Koruma Sorunları. *Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. Yılında "Dünden Bugüne Türk Mimarlığı" Uluslararası Genç Araştırmacılar Sempozyumu*, 448-463.

Makaleler

1. Aktaş, Z., & Çifci, A. (t.y.). Özgün Bir Yapım Tekniğinin Karadeniz'deki İzinde: Samsun İlindeki Ahşap Kubbeli Camiler. Mimarlık.

Projeler

1. "Samsun İlindeki Yığma Ahşap Camilerin Mimari Açıdan Belgelenmesi ve 'UNESCO Ulusal Seri Miras' Potansiyellerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma", TÜBİTAK – 1002 A Hızlı Destek Programı, Proje yürütücüsü: Arş. Gör. Zeynep Aktaş; Proje danışmanları: Prof. Dr. Aynur Çifci, Prof. Dr. Nesibe Köse, Prof. Dr. Coşkun Köse.